

မြန်မာ့ စွယ်စုံကျမ်း

အတွဲ-၅ (တူ - ခို)

ဟေ့ဒေါ့ပေါ့ဒေါ့ကလေး

အပိုင်း-က

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း

အတွဲ - ၅

ပဌမအကြိမ်
၁၉၆၀ ခုနှစ်

COMPOSE, PRINTED AND BOUND IN GREAT BRITAIN BY
STEPHEN AUSTIN & SONS LTD., HERTFORD, HERTFORDSHIRE
AND HAZELL WATSON & VINEY LTD., AYLESBURY, BUCKINGHAMSHIRE

မြန်မာဘဝ၏ သမိုင်းကို ဖော်ပြသည့် မြန်မာ့ပုံနှိပ်ရေးနှင့် ပုံနှိပ်ရေးကုမ္ပဏီ

မြန်မာ့ရွယ်စုံကျမ်း

စာပေဗိမာန်
၏

ရုပ်ပြဗဟုသုတဘဏ်

အတွဲ - ၅

တူ - နို

ရန်ကင်းမြို့

မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေအသင်း

ဖတ်ချင်ဖွယ်ရာအဖြာဖြာ

ဤစာရံ များပျင်းပျံ့၍ စာအုပ်လှန်လိုသောအခါ အောက်ပါ လိုရာအကြောင်းရပ်တို့မှ ဆရာရွေးနှုတ်၍ လေ့လာပါက စာရွှေသည် အပျင်း
 အညှင်းမြေ ဗဟုသုတလည်းပွားပေလိမ့်မည်။ ထိုင်ရာမထဘဲ ကမ္ဘာမြို့ကြီး၊ နယ်ကြီး၊ နိုင်ငံကြီးများသို့ရောက်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များနှင့် ရင်း
 နီးကာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းကိုလည်း သုံးသပ်ခွင့် ရနိုင်မည်ပြင် သိပ္ပံပညာ၏ အဖွယ်ရာအကြောင်းများကိုလည်း သိနားလည်လာပေလိမ့်မည်။
 ထိုမျှမက အနုစာပေကမ္ဘာဝင်များ၏အရသာကိုပါ ထင်ရှားစွာခံစားရမည်ပြင် အားလပ်ရက် အပျင်းမြေရန်နည်းများလည်း ရရှိပေစေ့။

ထင်ပေါ်ကျော်ကြား ပုဂ္ဂိုလ်များ

စုစုစာပေသမိုင်းတွင် အတောက်ပဆုံးကြယ်တပွင့်	၂၂
မြန်မာ့ဂီတစာဆိုကျော်	၇၄
ကျော်လေးပါးဖြင့် ထင်ရှားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်	၉၇
ကမ္ဘာကျော် အမေရိကန်ဟာသစာရေးဆရာကြီး	၁၈၆
ဒေါင်းမြေပြေပွားပေမို့ ကောင်းပေမေ့သော	၂၄၂
ပြင်သစ်နိုင်ငံပြုသုခမိန့် စစ်သူရဲကောင်း	၂၄၅
အိုင်ယာလန်၏ နိုင်ငံပြုသုခမိန့်	၃၀၅
ကမ္ဘာကျော် စုစုစာရေးဆရာကြီး	၃၂၃

တိကျသိအပ် အရပ်ရပ်

နှားနို့၏ အဆီခဲ	၂၁၃
လူသိများသော ပိုးသတ်ဆေး	၂၆၈
ရွေးမြန်မာတို့၏ စစ်လက်နက်ကရိယာများ	၃၁၇

သုခုမဝင် ကြောင်းစုံလင်

အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ကျက်သရေဆောင် 'နန်းများ	
ထွတ်ခေါင်'	၆၂
ဆေးမင်ရည်စုတ်ထိုး	၂၁၆

တပြေရပ်ခြား စေသများ

အပြောင်းအလဲမြန်သည့် အာရှနိုင်ငံ	၁
ဩစတြေးလီးယား၏ ကြောရိုးဆက်ကလေး	၆၃
သဲကန္တာရ၏ ပုလဲ	၂၄၆
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ မျိုးစေ့သောပြည်နယ်	၂၉၆
ပဌမ အင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲတွင် အထူးအရေးပါခဲ့	
သောမြို့	၃၅၀

သစ်ပင်ပန်းမာလ် တိရစ္ဆာန်

ဟော်လန်နိုင်ငံ၏ ကျက်သရေဆောင်ပန်း	၁၇၈
အပ်ချောင်းသဖွယ် ရွက်သွယ်သည့်အပင်	၂၂၀
ဘွိုင်အပျိုးသား လူကွ ဖော့ ဆရာကြီး အား အစွဲ	
ပြု၍ခေါ်သောပန်း	၂၆၀

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကြီးဆုံးစွန်မျိုး	၃၁၀
အရွက်ကိုအိမ်မိုးရသော ပင်လယ်ကမ်းစပ်မှအပင်	၃၄၉

သိပ္ပံအဖွယ် အသွယ်သွယ်

ရုပ်မြင်သံကြား၊ အံ့တပါး	၁၆
ရွှေရွေးနိုင်သည့် ခံတပ်များ	၇၁
မီးပူအခိုင်ဆုံးသတ္တု	၁၂၉
မိုးပျံလက်နက်	၁၆၇
ကမ္ဘာ့သယံဇာတ သဘာဝပစ္စည်း	၁၈၃
လော့ဂရစ်သမ်နည်း၏ အစ	၂၂၅
ကေးပြောသည့်စက်	၃၈၁
အချိန်ပြသည့်စက်များ	၄၇၀

လုပ်ငန်းဆောင်တာ အဖြာဖြာ

ရေယဉ်ဖြတ်လမ်း	၇
လုပ်ငန်းတင်ကျယ်စေသည့်လူ အထောက်အပံ့များ	၁၃၀
လျှိုမြောင်ဖြတ်သန်း၊ ရေပေါ်လမ်း	၁၃၅
ပိုက်မျှူးငယ် တံငါ	၁၅၃
ဓာတ်ငွေ့မျိုးစုံ အသုံးဝင်ပုံ	၃၂၂
ဟစ်လာကံ အဖျံ့၊ လုပ်ငန်းစုံ	၃၇၉

အားလပ်ချိန်ဝယ် ပျော်ရွှင်ဖွယ်

တင်းနစ်ကစားနည်း	၈၀
တောင်ကြီး ဖဝါးအောက်	၉၁

လောကီထူပွတ် လူတို့ဇာတ်

ကမ္ဘာ့လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲများ	၃၁
ထရိုကျန်စစ်ပွဲ	၁၉၈

ပြည်တော်သာရန် အခြေခံ

'ကုထိုးဘိုး' ပဲတော်	၁၅၁
ရှမ်းပြည်နယ်၏ မြို့တော်	၈၆

www.folwerspace.com.mm

ဗဟုသုတစစ်တမ်း

ဤကျမ်းတွင် များစွာသောပြဿနာတို့ကို ပြေငြိမ်းထားပေးသည်။ စာရှုသူသည် မိမိမည်မျှပတ်မိ၍ အသိဉာဏ်အခြေ၊ ဗဟုသုတအခြေ မည်မျှကြွယ်ဝနေပြီကို မှတ်ကျောက်တင်ကြည့်ရန် အောက်ပါမေးခွန်းများဖြင့် စစ်တမ်းထုတ်သင့်ပေသည်။ အကယ်၍ အခြေမပေးနိုင်မှီအား ညွှန်းထားရာစာမျက်နှာတွင် ပြန်လည်ဖတ်ရှုလေ့လာရန် တိုက်တွန်းရပေသည်။

၁။	စုရှုနိုင်ငံ ကျေးကျွန်ုပ်နစ်နက်ပျက်စီးမှုကို ထောက်ခံအားပေးခဲ့သော စာရေးဆရာကား မည်သူနည်း။	၅
၂။	ဓုလုံပုံကို လှူဒါန်းပေးနိုင်သည့်စက်ကို စတင်တီထွင်ခဲ့သူကို သိလိုပါသလား။	၁၆
၃။	၁၉ ရာစုနှစ်သည် တော်လှန်ရေးရာစုနှစ်ဟု အဘယ်ကြောင့် ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသနည်း။	၃၁
၄။	မည်သည့်သတ္တဝါသည် အမြီးထဲ၌ အာဟာရဓာတ်များ သို့လျှောက်ထားတတ်သနည်း။	၆၉
၅။	ဝေရက်တောင်ထိပ်သို့ ရွေးဦးစွာရောက်ခဲ့သူကား မည်သူနည်း။	၉၁
၆။	မ တလုံးကျေသည့် ပဌမဆရာတော်ကို သင်သိပါသလား။	၉၅
၇။	ခေးမကူးဆရာတော်ဟု အဘယ်ကြောင့်တွင်သနည်း။	၉၇
၈။	ကမ္ဘာပေါ်တွင် အဖိုးအတန်ဆုံးသောသတ္တုတွင်းများ အဘယ်အရပ်၌ ရှိသနည်း။	၁၀၈
၉။	ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရှည်ဆုံးတန်တားနှင့် အလှဆုံးတန်တားများကို သိပါသလား။	၁၃၅
၁၀။	‘ကူထိုးဘိုး’ ပဲ့တော်ဟူသည် မည်သည့်ပဲ့တော်မျိုးဖြစ်ပါသလဲ။	၁၅၁
၁၁။	တွားသွားသတ္တဝါနှင့် ကုန်းနေရေနေသတ္တဝါတို့ မည်ကဲ့သို့ ခြားနားပါသနည်း။	၁၈၁
၁၂။	ခေတ်သစ်ရှုထောင့်ကို လီနင်နှင့်အတူ တည်ထောင်ခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ကို သိပါသလား။	၁၉၃
၁၃။	ပြန်မာမှုအနေဖြင့် ထီးသည် မည်ကဲ့သို့သောအထမ်းအပုတကို ဆောင်ပါသနည်း။	၂၀၅
၁၄။	ဆုံးဟောင်းပုံပြင်များသည် လူမျိုးအကြောင်းကိုလေ့လာရာ၌ မည်ကဲ့သို့ အထောက်အပံ့ပြုပါသလဲ။	၂၃၄
၁၅။	ဇာတ်ခုံပြင်ကပြခြင်းကို မည်သူ စတင်တီထွင်ခဲ့ပါသလဲ။	၂၃၆
၁၆။	ထွန်ခေါင်ဆရာတော်ဟု အဘယ်ကြောင့် ခေါ်တွင်ရသနည်း။	၂၄၀
၁၇။	ဖေ ပု ရှိန် ဟူသည်ကား အဘယ်နည်း။	၂၄၂
၁၈။	‘ဘိန်းစားတဦး၏ ဝန်ခံချက်’ စာအုပ်ကို မည်သူရေးခဲ့သလဲ။	၂၄၅
၁၉။	တသက်တကျွန်းအပိုခံရပြီးမှ သူ့ရဲကောင်းသို့ ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသောသူကို သိပါသလား။	၂၄၈
၂၀။	ဒီပိုကရေစီဟူသည်ကား အဘယ်နည်း။	၂၇၃
၂၁။	တိရစ္ဆာန်များသည် အဘယ်အကြောင်းများကြောင့် ဝေသကူးပြောင်းကြပါသနည်း။	၂၉၀
၂၂။	အနုပညာဆုကို ဦးစွာကြံဆခဲ့သောပညာရှင်ကို သိလိုပါသလား။	၂၉၉
၂၃။	ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်တွင် ကျော်ကြားသော အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ လမ်းတလမ်းကား အဘယ်နည်း။	၃၁၀
၂၄။	မိမိပွဲစည်းပေးသောရုံးတွင်ပင် သေဝက်ပေးခြင်းခံရသူကား မည်သူနည်း။	၃၂၅
၂၅။	အက်တမ်အမှတ်ကို မည်သူ စတင်ကြံစည်ခဲ့သနည်း။	၃၅၁
၂၆။	ဇာတ်စက်ကို ဦးစွာ စတင်တီထွင်သူကို သိလိုပါသလား။	၃၈၁
၂၇။	‘ပဲရထား’ ကို သင်ကြားပေးပါသလော။	၃၉၁
၂၈။	ပြည်၊ ခရီး၊ မြင်းတို့သည် အဘယ်ကြောင့် လူ့ထက်ပို၍ အသက်ကြာရှည်နိုင်သနည်း။	၄၇၅

တဖြစ်လဲခဲ့သည့်အာရှနိုင်ငံ

ရှေးအခါက 'ဥရောပတိုက်၏လူမမာကြီး' ဟူ၍ပင် ပြောင်လှောင်ခေါ်ဝေါ်ခြင်းခံခဲ့ရသော တူရကီနိုင်ငံသည် စစ်မှုရေးတွင် လည်း ကျွမ်းကျင်၊ နိုင်ငံရေးတွင်လည်း အရည်အသွေး ခေါင်းဆောင်ကြီး ကီမား အာတာတပ်၏ နိုင်ငံနှင့် လူမျိုးအတွက် စွမ်း လွန်းတမံ ဆောင်ရွက်မှုကြောင့်၊ ယခုအခါ ကမ္ဘာပေါ်ရှိတိုးတက်နေသောနိုင်ငံများနှင့် ယင်ပေါင်တန်းလိုက်နိုင်သောအခြေသို့ ရောက်ရှိခဲ့လေပြီ။

တူရကီနိုင်ငံ။ ။ တူရကီနိုင်ငံသည် အာရှတိုက်အနောက်ပိုင်းရှိ အာရှမိုင်းနားကျွန်းဆွယ်တစ်ခုလုံးနှင့် ဥရောပတောင်ပိုင်း အရှေ့ဖက်အစွန်းတို့ပါဝင်သော သမတနိုင်ငံဖြစ်သည်။ တူရကီနိုင်ငံ၏ အကျယ်ဆုံးနှင့်အရှည်ဆုံးအနေရာများမှာ မိုင် ၄၀၀ နှင့် မိုင် ၉၀၀ အသီးသီးရှိကြ၍၊ စုစုပေါင်းအကျယ်အဝန်းမှာ ၂၉၆၁၈၅ စတုရန်းမိုင်ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေမှာ ၂၀၉၃၆၅၂၄ ယောက်ဖြစ်၏။ တူရကီနိုင်ငံသားတို့သည် အစ္စလာမ်အယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြသည်။ အာရှတိုက်ရှိ တူရကီနိုင်ငံနှင့် ဥရောပတိုက်ရှိ တူရကီနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်များကို ဗော့စပရပ်ရေလက်ကြား၊ မာမရာပင်လယ်၊ ဒါးဒနဲရေလက်ကြားတို့က ပိုင်းခြားထားသည်။ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် အရှေ့နှင့်အနောက်တို့ ဖြတ်သန်းသွားလာရာအရပ်ဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် နိုင်ငံပင်ငယ်သော်လည်း များစွာအရေးပါခဲ့လေသည်။

တူရကီနိုင်ငံရှိ တောင်တန်းများကား တောရပ်၊ အင်တီတောရပ်၊ အဂ္ဂရီဒက်၊ ပွန်းတပ်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ အာရှမိုင်းနား အတွင်းဖက်၌မူ တနိုင်ငံလုံး၏ သုံးပုံတပုံကျော်ခန့်ရှိ၍ ကျယ်ပြန့်သောကုန်းပြင်မြင့်ကြီးရှိသည်။ ထိုကုန်းပြင်မြင့်သည် ပင်လယ်ပြင်မှပေ ၂၅၀၀ မှ ၆၀၀၀ အထိမြင့်သည်။ တူရကီနိုင်ငံ၌ ထင်ရှားသော မြစ်ကြီးတို့မှာ ဥရောပတိုက်ဖက်တွင် မားရစ်ဆာမြစ်၊ မင်ဒယ်ရက်မြစ်နှင့် ဆာကားရယားမြစ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ရာသီဥတုမှာ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ၌ စွတ်စိုထိုင်းမှိုင်း၍၊ ကုန်းတွင်းပိုင်း၌မူ ခြောက်သွေ့သည်။ ကုန်းတွင်းပိုင်းဒေသ၌ ဆောင်းရာသီတွင် အရှေ့မြောက်လေအေးတိုက်ခတ်သောကြောင့် ခိုက်ခိုက်တုန်အေး၍၊ နွေရာသီ၌ အလွန်ပူပြင်းသည်သာမက သဲမှန်တိုင်းများလည်း ကျရောက်လေ့ရှိသည်။ တောင်တန်းများ ဝန်းရံနေသဖြင့် ကုန်းတွင်းပိုင်း၌ နှစ်စဉ် ရွာသွန်းသော ဆောင်းရာသီမိုးရေချိန်မှာ ၁၀ လက်မပင်

တူရကီနိုင်ငံ

www.foreignspace.com.mm

မပြည့်ချေ။ ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက်တွင် မိုးကောင်းသော်လည်း၊ မြောက်ဖက်ကမ်းရိုးတန်းသာဌာယာလျှင် မိုးအသည်းထန်ဆုံးရွာသည်။ အီးဂျီးယန်ပင်လယ်ဖက်ရှိ အစ်ဇမာမြို့ (ရှေးအခေါ် ဆမားနားမြို့) အနီးတဝိုက်ဒေသမှာ နွေရာသီတွင်ပူနွေး၍၊ဆောင်းရာသီတွင်တော်ရုံသာအေးသဖြင့် တူရကီနိုင်ငံတွင် ရာသီဥတု အသာယာဆုံးအရပ် ဖြစ်ပေသည်။

ရှေးတူရကီနိုင်ငံ၏ ရှစ်ပုံတပုံသည် ထင်းရှူးပင်၊ ဝက်သစ်ချပင်၊ ဗောက်ပင်၊ သစ်အယ်ပင် စသည့်အပင်များပါဝင်သော သစ်တောများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည်။ တနိုင်ငံလုံးလူဦးရေ၏ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းနှင့်ကျွန်းမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများဖြင့် အသက်မွေးကြသော်လည်း၊ နိုင်ငံ၏မြေယာ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းကိုသာလျှင် စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ကျန်သော မြေသည်ကား မြေရိုင်းဘဝဌာယာရှိသေးသည်။

ရှေးအခါက လယ်မြေများကို လူတိုင်းတည်းက အများအပြားပိုင်ဆိုင်လေ့ရှိခဲ့သော်လည်း၊ ၁၉၄၅ ခုနှစ် လယ်မြေပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဥပဒေအရ လယ်မြေများကို ကိုယ်တိုင်လယ်လုပ်သူများလက်သို့ ခွဲဝေပေးလိုက်လေသည်။

အလယ်ပိုင်း ကုန်းပြင်မြင့်ဒေသတွင် ဂျုံ၊ ဗာလီ၊ ပြောင်း၊ ရိုင်းစပါးနှင့်မြင်းစားဂျုံများ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ယခုအခါ အစိုးရတို့၏ အားပေးမှုကြောင့် ဂျုံသည် ပြည်တွင်းစားသုံးရန်ထက်ပင် ပို၍ထွက်နေပေ၏။ ဆိတ်နှင့်သိုးများကို မွေးမြူ၍ ဆိတ်မွေး၊ သိုးမွေးကို ညှပ်ယူကြသည်။ ဆိတ်မွေးဖြင့် မိုဟ်ခေါ်အထည်တမျိုးကို ရက်လုပ်ရာ၌ အန်ဂိုးရားအမည်ရှိ တူရကီဆိတ်များမှာ ကျော်ကြား၏။ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ၌ ဝါဂွမ်း၊ သဖန်း၊ ဆေး၊ သံလွင်၊ စပျစ်နှင့်ဟေဇယ်ပင်များကို စိုက်ပျိုးကြ၏။ ဘိန်းပင်သည် ကမ်းရိုးတန်းဒေသတွင် အရေးပါသော အပင်ဖြစ်၍၊ ဆေးဝါးအတွက် စိုက်ပျိုးလေသည်။

တူရကီနိုင်ငံသည် တွင်းထွက်ပစ္စည်းများစွာကြွယ်ဝသောနိုင်ငံဖြစ်သည်။ ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေးနီ၊ ကျောက်မီးသွေး၊ခဲ၊သွပ်၊ ပြဒါး၊ ကျောက်မီးသွေးနု စသောပစ္စည်း အများအပြားထွက်၏။ ရေနံကို အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသမှ ရရှိနိုင်သော်

တူရကီနိုင်ငံ တည်နေရာပြ မြေပုံ

လည်း၊ ရေနံထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းမှာ များစွာမဖွံ့ဖြိုးလှသေးချေ။ စက်မှုလက်မှုလုပ်ဆောင်ရာ မြို့များတွင် အဝတ်အထည်နှင့် သံထည်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်သော စက်ရုံကြီးများရှိ၏။ တူရကီနိုင်ငံ၏ ထင်ရှားသော ထွက်ကုန်တရပ်ကား ကော်ဇောများပင်ဖြစ်သည်။ (ကော်ဇော-ရှူ)

အန်ကာရာမြို့သည် တူရကီနိုင်ငံ၏မြို့တော်ဖြစ်၍၊ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၂၈၆၇၈၁ ယောက်ရှိသည်။ ထိုသန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၁၀၁၈၄၆၈ ယောက်ရှိသော အစ္စတန်ဗူ (ရှေးအခေါ် ကွန်စတန်တီနိုပယ်) မြို့သည်ကား တူရကီနိုင်ငံ၏အကြီးဆုံးမြို့ဖြစ်၍၊ အခြားထင်ရှားသော မြို့မှာ လူဦးရေ ၃၆၂၃၄၀ ယောက်ရှိသော အစ်ဇမာမြို့ ဖြစ်လေသည်။

တူရကီလူမျိုးများ၏ မူလဒေသမှာ မွန်ဂိုလီးယားပြည်ဖြစ်၍၊ ၆ ရာစုနှစ်တွင် တာကီစတန်ပြည်သို့ ထိုမှတစ်ဆင့်ရောက်လာကြပြီးလျှင်၊ ၇ ရာစုတွင် အစ္စလမ်အယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြလေသည်။ (မွန်ဂိုလီးယား။ တာကီစတန် - ရှူ) တူရကီနိုင်ငံတည်ရှိရာ အာရှမိုင်းနားအရပ်သို့ ပထမဦးစွာရောက်လာသော တူရကီများမှာ ဆဲလဂျူ တူရကီလူမျိုးများဖြစ်၏။ ယင်းတို့သည် ၁၀၅၅ ခုနှစ်တွင် အာရှမိုင်းနား၌ နိုင်ငံတည်ထောင်ကြလေသည်။ မွန်ဂိုလူမျိုးများ၏ တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် အာရှတိုက်အလယ်ပိုင်းမှ ဆုတ်ခွာခဲ့ရသော အော်တိုမန် တူရကီလူမျိုးများသည် ဆဲလဂျူတူရကီလူမျိုးများထံတွင် အမှုထမ်းခဲ့

တူရကီနိုင်ငံ

ပြီးနောက်၊ ၁၂၉၉ ခုနှစ်၌ ယင်းတို့၏ခေါင်းဆောင် ပထမ အော့ဖ်မန်ဘုရင်သည် နိုင်ငံသီးခြားတည်ထောင်၍၊ အာရှ မိုင်းနား တခုလုံးကို သိမ်းပိုက်ပြီးသော်၊ ဥရောပတိုက်တွင်း သို့ နယ်ချဲ့ခဲ့လေသည်။ ၁၃၅၅ ခုနှစ်တွင် ဂလစ်ပိုလီကိုလည်း ကောင်း၊ ၁၄၅၃ခုနှစ်တွင် ကွန်စတန်တီနိုပယ်မြို့ကိုလည်း ကောင်း၊ ၁၄၈၀ပြည့်နှစ်တွင် မော်လကန်နိုင်ငံငယ်များကို လည်းကောင်း၊ ၁၅၅၅ပြည့်နှစ်တွင် အီဂျစ်၊ဆီရီးယား၊အာရေဗျ၊ မက်ဆိုပိုတေးမီးယား၊ထရစ်ပိုလီနှင့်ဟန်ဂေရီစသောနိုင်ငံများကို လည်းကောင်း၊ ၁၅၇၁ခုနှစ်တွင် စိုက်ပျိုးရေးနှင့်သမားတို့ကို လည်းကောင်း၊ ဆက်လက်သိမ်းပိုက် လိုက်ခြင်းဖြင့် ဥရောပနှင့်အာဖရိကတိုက်များအထိ ကျယ်ပြန့် သော အော်တိုမန် တူရကီနိုင်ငံတော်ကြီး ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့လေ ၏။ စတုတ္ထမဟာမက်ဘုရင် (၁၆၄၁-၁၆၈၃) လက်ထက် ၁၆၈၃ ခုနှစ်၌ ဥရောပတိုက်ရှိ ဗီယင်းနားမြို့ကိုလုပ်ကြံရာ၌ အရေးနိမ့်ခဲ့သည်မှစ၍ တူရကီတို့၏ အော်တိုမန်နိုင်ငံတော် ကြီး တဖြည်းဖြည်းပျက်စီးခဲ့လေသည်။ ၁၆၉၉ ခုနှစ်တွင် ဟန်ဂေရီနိုင်ငံကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရပြီးနောက် ၁၇၆၈-၁၇၇၄ နှင့် ၁၇၈၂-၁၇၉၂ ခုနှစ်များအတွင်း ရုရှနှင့် ဖြစ်ပွားသော စစ်ပွဲနှစ်ရပ်စလုံးတို့၌ အရေးနိမ့်ခဲ့သဖြင့် ၁၇၈၃ခုနှစ်တွင် ကရိုင်းမီးယားနယ်ကို ရုရှသို့ပေးလိုက်ရလေသည်။ ဂရိနိုင်ငံ သည် ၁၈၂၁ ခုမှ ၁၈၂၉ ခုနှစ်အထိ တူရကီတို့အုပ်စိုးမှုကို အောင်မြင်စွာ တော်လှန်နိုင်ခဲ့သဖြင့် လွတ်လပ်ရေးပေးလိုက်ရ ပြန်သည်။ ၁၈၀၄ ခုနှစ်တွင် ဆားဗီးယားနိုင်ငံ ပုန်ကန်ထ

ကြွမှုမှစ၍ ဂရိကဲ့သို့သော တူရကီပိုင် ဖော်လကန်နိုင်ငံများ မငြိမ်မသက်ဖြစ်လျက်ရှိသည်ကို အခွင့်ကောင်းယူပြီးလျှင် ရုရှတို့က တူရကီဖက်သို့ နယ်ချဲ့လာပြန်သောကြောင့် ကရိုင်းမီးယားစစ်ပွဲ (၁၈၅၃-၁၈၅၆) ဖြစ်ပွားခဲ့၏။ ဤစစ်ပွဲ တွင် အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့က တူရကီဖက်မှ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ကြသဖြင့် ရုရှနိုင်ခဲ့သော်လည်း၊ ၁၈၇၆ ခုနှစ်၌ ဗူလဂေးရီးယားနိုင်ငံ ထကြွမှုကို အကြောင်းပြု၍ ရုရှနှင့် တူရကီတို့ ထပ်မံစစ်ဖြစ်ကြပြန်သည်တွင်၊ တူရကီက အရေး နိမ့်သဖြင့် ၁၈၇၈ ခုနှစ် ဘာလင်စာချုပ်အရ ဖော်လကန်နိုင်ငံ ငယ်များဖြစ်သော ဗူလဂေးရီးယား၊ဆားဗီးယား၊ရူမေးနီးယား၊ ဗော့စနီးယား၊ဟားဇီဂိုဗီးနားစသော နိုင်ငံငယ်များကို တူရကီ က လွတ်လပ်ရေးပေးလိုက်ရလေသည်။ ၁၉၀၈ခုနှစ်တွင် စည်းမျဉ်းခံ အုပ်ချုပ်ရေးမျိုးပေးအပ်ရန် ပြုပြင်ရေးသမားများ ဖြစ်သော တူရကီလူငယ်အဖွဲ့က တောင်းဆိုရရှိခဲ့လေသည်။ ၁၉၁၂-၁၃ ခုနှစ်အတွင်း ဖော်လကန်နိုင်ငံများသည် တူရ ကီတို့ကို အယ်လဗေးရီးယားနှင့်မက်ဆီဒိုးနီးယားတိုင်းပြည် များမှ မောင်းထုတ်လိုက်ပြန်သော်ကြောင့် တူရကီပိုင် ဥရော ပနယ်မြေဟူ၍ အရှေ့တောင်ဖက်များ၌ အနည်းငယ်မျှသာ ကျန်ရှိလေသည်။

ပထမကမ္ဘာစစ် (၁၉၁၄-၁၉၁၈)အတွင်းက တူရကီနိုင်ငံ သည် စစ်ရှုံးသည့်ဂျာမနီတို့ဖက်မှပါဝင်ခဲ့သဖြင့် စစ်ပြီးသော အခါ ဆီးရီးယား၊ အာရေဗျနှင့်မက်ဆိုပိုတေးမီးယားနိုင်ငံ များကို လက်လွှတ်လိုက်ရပြီးလျှင်၊ အီဂျစ်နိုင်ငံအပေါ်ရှိ မိမိ

အစ္စတန်ဗူမြို့တော်မှ လမ်းဘေးဈေးဆိုင်ရှုခင်းတစ်ရပ်

တူရကီနိုင်ငံ

ဩဇာကိုလည်း ရုပ်သိမ်းလိုက်ရလေသည်။ (ကမ္ဘာစစ်ကြီး၊ ပထမ-ရှု။) ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် တူရကီနိုင်ငံ ဆေးကုသရေး (ယခု အခေါ် အစ်မောမြို့) ကို ဂရိတို့က ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြသဖြင့်လည်းကောင်း၊ တူရကီနိုင်ငံကိုဖြိုခွဲလိုက်သောဆဲဗရား စာချုပ်ကို တူရကီဘုရင့်ကိုယ်စားလှယ်များက လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသဖြင့် လည်းကောင်း၊ မကျေမနပ်ဖြစ် ကုန်သောတူရကီလူမျိုးတို့သည် ၁၉၂၀ပြည့်နှစ်တွင် အန်ကာရာမြို့၌ မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး မွတ်စတာ ဖာ ကီမားအစိုးရအဖွဲ့ကအုပ်ချုပ်၍ ကွန်စတန်တီနိုပယ်မြို့အနီးတဝိုက်ကိုသာလျှင် စူလတန်ဘုရင်က အုပ်ချုပ်ခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ တူရကီနိုင်ငံသည် စူလတန်ဘုရင်၏ အုပ်ချုပ်မှုကို ဖျက်သိမ်း

တူရကီနိုင်ငံတွင်တွေ့ရခဲ့သည့် ရှုခင်း
တူရကီနိုင်ငံသည် ခေတ်မီတိုးတက်လျက်ရှိသော်လည်း အချို့ကျေးလက်တို့တွင် မွတ် စ လင် အမျိုးသမီးများ မျက်နှာဖုံးသည့်ခလေကို တွေ့မြင်ရပေသည်။

၍၊ သမတနိုင်ငံထူထောင်လိုက်လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ တူရကီနိုင်ငံသည် အဖက်ဖက်၌ လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲတိုးတက်ခဲ့ပေသည်။ ရှေးဆန်သောစနစ်တို့ကိုပယ်၍၊

တူရကီနိုင်ငံတွင် ဤသို့ခေတ်မီသော တက္ကသိုလ်များရှိသည်။

အနောက်နိုင်ငံ တရားဥပဒေနှင့်ဒီမိုကရေစီဝါဒတို့ကို ကျင့်သုံးလာကြပြီးလျှင်၊ စက်မှုလုပ်ငန်းများကို တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။ (ကီမား အာတာတပ်-ရှူ။)

ဒုတိယကမ္ဘာစစ် (၁၉၁၄-၁၉၁၅) ဖြစ်ပွားစဉ်က တူရကီနိုင်ငံသည် ကြားနေခဲ့သည်ဟု ဆိုသော်လည်း၊ ၁၉၄၄ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် ဂျာမနီနိုင်ငံနှင့်လည်းကောင်း၊ ၁၉၄၅ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၃ရက်နေ့တွင် ဂျပန်နိုင်ငံနှင့်လည်းကောင်း အဆက်အသွယ်များ ဖြတ်လိုက်ပြီးလျှင်၊ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၃ရက်နေ့တွင် ထိုနိုင်ငံတို့ကို စစ်ကျေညာခဲ့လေသည်။ စစ်ပြီးခေတ်၌ ဒါးဒနယ်ရေလက်ကြားကို တူရကီနှင့်ရုရှတို့ ပူးပေါင်းထိန်းသိန်းရန်ဟူသော ရုရှအဆိုကို တူရကီက လက်မခံသဖြင့် ရုရှက တူရကီနှင့်အဆက်ဖြတ်လိုက်လေ၏။ (ဒါးဒနယ်ရေလက်ကြား-ရှူ။)

တူရဂေမျက်အိုင်ဗန်(ခရစ် ၁၈၁၈-၁၈၈၃) ။ အိုင်ဗန်တူရဂေမျက်သည် ကမ္ဘာကျော် ရုရှစာရေးဆရာဖြစ်၍ ၁၈၁၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် ရုရှနိုင်ငံ၊ အိုရယ်မြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ဖခင်မှာ အငြိမ်းစားမြင်းတပ် ဗိုလ်မှူးကြီးတစ်ဦးဖြစ်သည်။ တူရဂေမျက်သည် အသက် ၁၆ နှစ် အရွယ်ကပင် မောစကိုတက္ကသိုလ်၌ ပညာသင်ခဲ့၏။ ၁၈၃၅ ခုနှစ်တွင် စိန်ပီတာစပတ်(လင်နင်ဂရက်) တက္ကသိုလ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ ပညာဆက်လက်ဆည်းပူးသည်။ သို့သော် ရှေးဆန်သော မိခင်ဖြစ်သူ၏ ပြင်းထန်သော အချုပ်အချယ်၊ အဆုံးအမများကို မနှစ်မြို့သဖြင့် ဂျာ မနီနိုင်ငံသို့ထွက်ခွာလာခဲ့ပြီးလျှင် ဘာလင်တက္ကသိုလ်တွင်ပေးဂဲ၏ယထာဘူတပညာများကို လေ့လာလိုက်စား သင်ယူခဲ့လေသည်။ ဘာလင် တက္ကသိုလ်၌ နှစ်နှစ်မျှ ပညာဆည်းပူး ပြီးသောအခါ တူရဂေမျက်သည်ရုရှနိုင်ငံသို့ ပြန်လာ၍၊ ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် မောစကိုတက္ကသိုလ်မှ ဒဂရီဘွဲ့ထူးကိုဆွတ်ခူးလေသည်။ ထိုနောက် တူရဂေမျက်သည် ကဗျာများကိုစတင်ရေးသားပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့၏။ ယင်းကဗျာများမှာ စာပေဝေဖန်ရေးဆရာကြီး ဗျိုလျင်းစကီး၏ ချီးကျူးခြင်းကို ခံခဲ့ရသော်လည်း ကြာရှည်စွာကျော်ကြားခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ ၁၈၄၅ ခုနှစ်တွင် တူရဂေမျက်သည်ပေါ်လင်ဂါးဆီးယားအမည်ရှိ ပြင်သစ်အဆိုတော် ဇာတ်မင်းသမီးတစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံလေရာ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးများစွာ အကျွမ်းတဝင်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပေါ်လင်ဂါးဆီးယားနှင့် ချစ်ကွမ်းဝင်ခြင်းကို မိခင်ဖြစ်သူက သဘောမကျ၍လည်းကောင်း၊ မင်းမှုထမ်း အလုပ်မှ နုတ်ထွက် ခြင်းကိုမနှစ်သက်၍လည်းကောင်း သားဖြစ်သူနှင့် ခွန်းကြီးခွန်းငယ် စကားများကြလေသည်။ ထိုနောက်တွင် တူရဂေမျက်သည်နှစ်အတန်ကြာမျှ ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ နေထိုင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် ၁၈၄၈ခုနှစ်တွင် သူ၏မိခင် ကွယ်လွန်သ

ကမ္ဘာကျော်ရုရှသတ္တုရေးဆရာကြီး အိုင်ဗန်တူရဂေမျက်

ဖြင့် တူရဂေမျက်သည် ကျန်ရစ်ခဲ့သော အမွေကိုဆက်ခံကာ လူချမ်းသာတစ်ဦး ဖြစ်လာလေ၏။

၁၈၄၆ခုနှစ်တွင်တူရဂေမျက်အား စာရေးဆရာအဖြစ်ဖြင့် စတင်ကျော်ကြားစေခဲ့သော စာအုပ်တွင်သူသည် ရုရှကျေးတောနေ လယ်သမားများနှင့် လယ်ပိုင်ရှင်များ၏ ဘဝကို ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။ ထိုပြင်ရုရှနိုင်ငံတွင် ထိုခေတ်က ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော ကျေးကျွန်စနစ်တို့ကို ဖျက်ရေးကိုလည်း ပေါ်လွင်အောင် ပြဆိုခဲ့သည်။ တူရဂေမျက် ၏ အရေးအသားတို့သည် ၁၈၆၁ ခုနှစ် ရုရှနိုင်ငံကျေးကျွန်စနစ်ဖျက်သိမ်းရေးတွင် အထောက်အပံ့များစွာ ပေးခဲ့လေသည်။

၁၈၅၂ ခုနှစ်၌စာရေးဆရာကြီးဂိုဂါးကွယ်လွန်သောအခါ တူရဂေမျက်သည် ရုရှနိုင်ငံ လူနေမှုစနစ်ကို လှောင်ပြောင်ရေးသားခဲ့သည့် စာပြောင်ဆရာကြီးတစ်ဦးအဖြစ် ဂိုဂါးအား ချီးကျူးဂုဏ်ပြုသော စာတပ်ကို ရေးသားလိုက်ရာ ပထမဦးစွာဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းခံခဲ့ရလေသည်။ ထိုနောက် ကျေးလက်ဒေသရှိ သူ၏နယ်မြေတွင် အကျယ်ချုပ်သဘောဖြင့် သူ့အား ၁၈ လမျှ နေထိုင်စေခဲ့လေသည်။ ၁၈၅၅ ခုနှစ် ကရိုင်းမီးယန်းစစ်ပွဲပြီးဆုံး၍ရုရှနိုင်ငံ၏သက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင် ပထမနစ်ကလပ်၏ နန်းသက်လည်း ပြတ်စဲခဲ့လေသည်။ နောက်တစ်နှစ်၌ 'ရဒင်' အမည်ရှိသောတူရဂေမျက်၏ ပထမဆုံးဝတ္ထုရှည်ကြီး ထွက်ပေါ်လာခဲ့လေသည်။

၁၈၅၈ ခုနှစ်တွင်ကားတူရဂေချက်သည်လူကုံထံတစ်ဦး၏ အကြောင်းကိုဝတ္ထုဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားခဲ့၏။ ထိုဝတ္ထုတွင် တူရဂေချက်သည် ရှုရလယ်ပိုင်ရှင်ကြီးများ၏ ဘဝကို စေ့စုံစွာ ဖော်ပြထားလေသည်။ တူရဂေချက်သည် ၁၈၆၂ ခုနှစ်တွင် 'သားအဖ' ဟုခေါ်သော ဝတ္ထုကို ရေးသား၍၊ ရေးလူကြီးများ၏အတွေးအခေါ်နှင့် ခေတ်လူငယ်များ၏ အယူအဆသစ်များ ပဋိပက္ခဖြစ်ကြပုံကို ထုတ်ဖော်လိုက်သဖြင့် ရှုရှင်၏လူနေမှုစံနှစ်နှင့် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းတို့ကို ထိခိုက်လျက်ရှိလေရာ တူရဂေချက်သည် လူအများ၏ ပြစ်တင်ဝေဖန် ခြင်းကို ခံခဲ့ရလေသည်။

၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် တတိယ နပိုလီယန်ဘုရင် နန်းကျပြီးနောက်၊ တူရဂေချက်သည် ပြင်သစ်ပြည်ပရစ်မြို့၌ အခြေစိုက်နေထိုင်ခဲ့လေသည်။ ရှုရှင်အသို့ကား ရံဖန်ရံခါမျှသာ သွားရောက်လည်ပတ်လေသည်။

၁၈၇၈ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်ပြည်ပါရစ်မြို့၌ကျင်းပသော နိုင်ငံပေါင်းစုံ စာရေးဆရာများ ညီလာခံကြီးက တူရဂေချက်အား ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုနှစ်၌ပင် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်ကလည်း တူရဂေချက်အား ဂုဏ်ထူးဆောင် ဥပပေါရူဘွဲ့ကို အပ်နှင်းချီးမြှင့်သည်။ ပြင်သစ်ပြည်၌ အခြေစိုက်ကာနေထိုင်ခဲ့စဉ်အတွင်း တူရဂေချက်သည် ပြင်သစ်ဆရာကြီးများဖြစ်သော ဖလိုပဲယား၊ မိုပါဆန်းတို့နှင့် အကျွမ်းဝင်ခင်မင်ခဲ့သည်။ တူရဂေချက်သည် တိုင်းရင်းသား ရုရှဘာသာစကားအပြင်အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊ ပြင်သစ်ဘာသာနှင့် ဂျာမန်ဘာသာစကားများကိုလည်း တတ်ကျွမ်း၏။ ၁၈၈၃ခုနှစ်စက်တင် ဘာလဘုရင်နေ့ တွင်ပြင်သစ်ပြည်ပါရစ်မြို့အနီး မြို့က လေးတစ်မြို့၌တူရဂေချက်ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။

တူရိယာ။ ။တူရိယာဟူသည်မှာ သာယာသောအသံများထွက်ပေါ်လာအောင် တီးမှုတ်အပ်သော ကရိယာဖြစ်သည်။ တီးခြင်း၊ မှုတ်ခြင်းကိုအခြေပြု၍တူရိယာ ကိုပိုင်းခြားကြည့်လျှင် တီးရသောတူရိယာ၊ မှုတ်ရသော တူရိယာဟူ၍ နှစ်မျိုးရနိုင်သည်။ အတီးနှင့်ဆိုင်သော တူရိယာတို့မှာ ပုံ၊ စောင်းကောက်၊ ပတ္တလား စသည်တို့ဖြစ်သည်။ အမှုတ်နှင့်ဆိုင်သော တူရိယာတို့မှာ နှံ ၊ ပလွေစသည် တို့ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် အနောက်တိုင်းသားတို့၏ အလိုမှာ ခတ်၍ အသံမြည်သော တူရိယာ၊ မှုတ်၍အသံမြည်သောတူရိယာ၊ တီး၍အသံမြည်သောတူရိယာဟူ၍သုံးမျိုးခွဲခြားထားသည်။ ကြိုးတစ်ချောင်းကိုတင်းတင်းဆွဲ၍လက်ဖြင့်ခတ်လျှင် ကြိုး၏ တုန်ခါမှုကြောင့် အသံမြည်သည်။ ကျူရီးကိုတစ်ဘက် ပိတ်၍ လေကိုမှုတ်လျှင်လည်း လေ၏တုန်ခါမှုကြောင့် အသံ

မြည်သည်။ အိုးတစ်ခု၏ အဝတွင်သားရေကိုကျက်၍ ထိုသားရေကိုလက်ဖြင့်တီးလျှင်၊ တင်းနေသောသားရေ၏ တုန်ခါမှုကြောင့် အသံမြည်သည်။ ဤသဘာဝကို စွဲ၍ ကြိုး တပ်တူရိယာ၊ လေမှုတ်တူရိယာ၊ တီးခတ်တူရိယာဟု တူရိ ယာသုံးပါးကို ပြဆိုပေသည်။

အနောက်နိုင်ငံ ကြိုးတပ်တူရိယာတို့တွင်စန္ဒရားသည် ကြိုးတပ်တူရိယာအကြီးစားဖြစ်သည်။(စန္ဒရား-ရှု)စန္ဒရားအဖုံး ကိုဖွင့်ကြည့်လျှင် အက်ခြင်း၊ ကွဲခြင်း၊ လိမ်ခြင်း မရှိသောသစ်သားအံ၏ မျက်နှာဝကိုဖြတ်၍ ကြေးနန်းကြိုးများ တင်းအောင်တပ်ဆင်ထားသည်ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ စန္ဒရားလက်နှိပ် ခလုတ်ကိုနှိပ်လိုက်သောအခါ အဖျားတွင် သားမွေးခံသောရိုက်တံသည် ထိုကြေးနန်းကြိုးကို လာ၍ ရိုက်သည်။ ထိုအခါ တူရိယာသံဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ကြိုးတပ် တူရိယာတစ်မျိုးဖြစ်သော စောင်း၌မှတပ်ထားသော ကြိုးမှာ သားရေကြိုးဖြစ်သည်။ ရှေးခေတ် အီဂျစ်နိုင်ငံ၌ တွေ့ရသော ကြိုးတစ်ချောင်းတပ်စောင်းမှသည် ရှေးခေတ် ဂရိ ရောမနိုင်ငံတို့တွင် တွေ့ရသောစန္ဒရားကြေးနန်းကြိုး အရေအတွက် အတိုင်းရှိသောသားရေကြိုးတပ်ဆင်သော စောင်းအထိအမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ စောင်းအပြင် တယောမှာလည်း ကြိုးတပ်တူရိယာတွင်ပါဝင်သည်။ သို့သော် တယောကိုစောင်းတီးသကဲ့သို့ တီးရသည်မဟုတ်။ မြင်းမိုးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော လက်တံဖြင့်တရောကြိုးကို ထိုးရသည်။ ထို့ကြောင့်စောင်းတီးသည်။ တယောထိုးသည်ဟုခေါ်ဆို၏။ အနောက်နိုင်ငံတူရိယာတို့တွင် တယောရိုးရိုးအပြင်၊ တယောလတ်၊ တယောကြိုးဖယ်သံတယောဟူ၍ ခွဲခြားထားသည်။ (တယော-ရှု) အခြားကြိုးတပ်တူရိယာတို့မှာ ဂီတာ၊ မင် ဒို လင် ၊ ဘင် ဂျို၊ ဇစ် သာ တို့ ဖြစ် ကြ သည်။

လေမှုတ်တူရိယာ၌ ပြေနှင့်နှံတို့ပါဝင်ကြသည်။ အနောက်နိုင်ငံသုံးအသံအလွန်သေးသော မြေကို ပစ်ကိုလိုပုခေါ် သည်။ ခရာဟူသည် မှာပြေ တံ ရှည် ကို ရစ် ခွေ ထားသော မြေတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ခရာရှည်ကြီးဟုခေါ်သော မြေတို့တွင် မြေတံတစ်ခုထဲတွင် အခြားမြေတံ အပိုတစ်ခုကိုထည့်သွင်း ထား၍၊ မြေမှုတ်သည့်အခါလိုရာတူရိယာသံကို ဖြစ်စေခြင်း ငှာ မြေတံအပိုကို ဆွဲထုတ်ဆွဲသွင်းပြု၍ မြေမှုတ်ရသည်။ ပြေနှင့်နှံ ခြားနားချက်မှာ အခင်မပါဘဲမှုတ်၍ရသည့် တူရိယာကို မြေဟုခေါ်၍၊ အခင်နှင့် မှုတ်ရသော တူရိယာမှာ နှံဖြစ်သည်။(ဆိုင်းပိုင်း) အနောက်နိုင်ငံနှံတို့တွင်အိုးဘို၊ ကလဲရီနက်၊ ဆက်ဆိုဖုန်းတို့သည် အများသိသောတူရိယာဖြစ်လေသည်။

တီးခတ်တူရိယာတွင် အဓိကနှစ်မျိုးမှာ အနောက်နိုင်ငံ စံနစ်အရဖုံနှင့်ဆည်းလည်းဖြစ်သည်။ ဆည်းလည်းဟူသော အမျိုးအစားတွင် ဇိုင်လိုဖုန်းလင်းကွင်း စသည်တို့ကို ထည့်

သွင်းသည်။ ကြိုခေါ် သုံးထောင့်ကွေးသံချောင်းသည် လည်းလည်းလည်းနှင့်သဘောတူသော တီးခတ်တူရိယာ ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့စံနစ်အရမှာတူရိယာကို ကြေး၊ ကြိုး၊ သား ရေ၊ လေ၊ လက်ခုပ်ဟူသောဆိုင်ရီးစကားအတိုင်း ကြေးဖြင့် လုပ်သောတူရိယာ၊ ကြိုးဖြင့်လုပ်သောတူရိယာ၊ သား ရေဖြင့်ကျက်၍ရသောတူရိယာ၊ လေဖြင့်မှုတ်ရသော တူရိယာ၊ လက်ခုပ်ကဲ့သို့ တီးရသောတူရိယာဟူ၍ငါးမျိုးပိုင်း ခြားထားသည်။မြန်မာကြေးတူရိယာများတွင်ကြေးဝိုင်း၊ မောင်းဆိုင်၊လင်းကွင်း၊သံလွင်စသည်တို့ပါဝင်သည်။ ကိုးတူရိယာတို့တွင်စောင်းကောက်မှာ အဓိကဖြစ်သည်။ (စောင်းကောက်-ရှု) မိကျောင်း၊ တယောနှင့် ဒုံမင်း တို့သည်လည်း ကြိုးတူရိယာများဖြစ်ကြ၏။

ခရီးချဲ့သော ရေယာဉ်လမ်း

လူတို့သည် ခရစ်သက္ကရာဇ်မတိုင်မီကပင် တူးမြောင်းများကို ဖောက်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ တူးမြောင်းဖြင့် ရေလမ်းခရီးနစ်ချကို ဆက်သွယ်နိုင်သည်။ ဤနည်းဖြင့် မြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက်သော်လည်းကောင်း၊ ပင်လယ်ကြောင်းတစ်လျှောက်သော်လည်းကောင်း၊ ကောက်ကွေ့လှည့်ပတ်သွားရသော ခရီးချည်ကို ခရီးတိုဖြစ်အောင် ဖန်တီးနိုင်သည်။ ထိုမျှမက၊ ခြောက်သွေ့သောဒေသများ၌ တူးမြောင်းများသည် ရေသွင်းစိုက်ပျိုးရန်အတွက် အထူးပင် အသုံးဝင်ပေသည်။

တူးမြောင်း။ ။မြောင်းဖြစ်အောင် လူတို့တူးဖောက် ထားသောရေကြောင်းလမ်းကို တူးမြောင်းဟုခေါ်သည်။ တူးမြောင်းကို လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် ရေထုတ်ခြင်း၊ ရေသွင်းခြင်းအလို့ငှာသော်လည်းကောင်း၊ရေကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက်သော်လည်းကောင်း ဖောက်လုပ်ကြသည်။ ရှေးဦးစွာ၌တူးမြောင်းများကို လယ်ယာလုပ်ကိုင်ရေး အတွက်သာ ဖောက်လုပ်ခဲ့ကြဟန်တူ၏။ သို့သော်မကြာမီ အဆီးရီးယားနှင့်အီဂျစ်နိုင်ငံများမှာကဲ့သို့ ရေကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၌ ခရီးတွင်ကျယ်စေရန် တူးမြောင်းကို ဖောက်လုပ်လာကြသည်။ ရောမလူမျိုးတို့သည် တူးမြောင်းများကိုဖောက်၍ မာစနှင့်ရိုင်းမြစ်များကို ဒန်းညမြစ်နှင့် ဆက်ပေးခဲ့၏။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှေးအကျဆုံးနှင့်အကြီး ဆုံးတူးမြောင်းမှာ တရုတ်နိုင်ငံရှိယူဟိုးခေါ် တူးမြောင်းကြီးဖြစ်၍ ထိုတူးမြောင်းကြီးသည် မိုင်ပေါင်း ၁၀၀၀ကျော် ရှည်လျားသည်။ ဟန်ချီမြို့နှင့် တီယန်စင်မြို့ကို ဆက်ပေး လေသည်။

ရှေးအထက်ကျော်ကာရီက တူးမြောင်းများကို တူးဖောက်ခဲ့သော်လည်း၊ ကုန်းမြင့်ခံလျက်ရှိသောဒေသတို့၌ ထိုကုန်းမြင့်များကို လှေသမ္ဗန်တို့ကျော်လွှားသွားနိုင်အောင် ကြံဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ ထို့ကြောင့် တူးမြောင်းများသည် အရာရောက်သင့်သလောက် မရောက်ခဲ့ကြပေ။သို့သော် ရေတံခါးကိုကြံစည်တီထွင်လာသည့်အခါ တူးမြောင်းဖောက်လုပ် ရေးနည်းနာတို့သည် အကြီးအကျယ်

သားရေကျက်တူရိယာကား မြန်မာဆိုင်ရီးဝိုင်းတွင် အခရာဖြစ်၏။ သားရေကျက်တူရိယာကား မြန်မာဆိုင်ရီးတွင် ခရာဖြစ်၏။(ဆိုင်ရီး-ရှု ။)ဆိုင်ရီးတွင် ပတ်ဟုခေါ်သောပုံကလေးများပါဝင်သည်။ ပတ်မကြီး၊ ဒိုး၊ စာခွံစသည်တို့အပြင် အိုးစည်နှင့်စသည်တို့သည်လည်း မြန်မာတို့အလွန်နှစ်သက်သော သားရေကျက်တူရိယာ များဖြစ်ကြ၏။

မြန်မာသုံးလေမှုတ်တူရိယာ၌ အရင်းခံဖြစ်သော ပြေနှင့် နံ တို့ပါဝင်ကသည်။ ဆိုင်ရီးအလို့ငှာနံကြီးနံကလေးတို့ကိုထားရှိရသည်။

လက်ခုပ်ကား ဝါးဖြင့်လုပ်သောဝါးလက်ခုပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဆိုင်ရီးဝိုင်းကြီးပါလျှင်၊ဝါးလက်ခုပ်သုံးလေးလက် ထားပေးရသည်။ ဝါးလက်ခုပ်သဘောပါဝင်သော ချပ်၊ အုန်းမောင်း စသည်တို့လည်းရှိသေးသည်။

ပြောင်းလဲသွားလေသည်။ ရေတံခါးကို မည်သူက စတင် တီထွင်ခဲ့သည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ တပ်အပ်သေချာစွာမသိရချေ။ ဟော်လန်နိုင်ငံသည် ကူတလီနိုင်ငံထက် ပထဝီအသွင်အပြင် အနေအထားအရ တူးမြောင်းများကို အသုံးပြုရန် အခြေအနေ ပိုကောင်းသည့်အတွက်အီတလီထက် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့်စော၍ရေတံခါးများကို ဖန်တီးသုံးစွဲခဲ့ကြသည်ဟု အချို့ကယူဆကြသည်။ အချို့ကမူ ၁၄၈၁-၈၇ ခုနှစ်များမှစ၍ ကူတလီလူမျိုးများသာလျှင် ရေတံခါးကိုရှေးဦးစွာအသုံးပြုခဲ့ကြသည်ဟု ယူဆကြသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ရေတံခါးသည် ၁၄ ရာစုနှစ်သို့မဟုတ် ၁၅ ရာစုနှစ်တွင် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ ထိုသို့ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းကြောင့် ပြည်တွင်း ရေကြောင်း သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးမှာများစွာ တိုးတက်ခဲ့ရပေသည်။

ဥရောပတိုက်တွင် ပဌမဦးဆုံးဖောက်လုပ်ခဲ့သောတူးမြောင်းမှာပြင်သစ်နိုင်ငံရှိ လန်းဒေါ့ တူးမြောင်းဖြစ်၏။ ယင်းတူးမြောင်းကို ၁၆၈၁ ခုနှစ်တွင် ဖောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့၍ ဗစ္စကေးပင်လယ်အော်နှင့် မြေထဲပင်လယ်ကို ဆက်ထားသည်။ အရှည်မှာ ၁၄၈ မိုင်ရှိ၍၊ ၆ ပေခွဲမျှနက်၏။ ရေတံခါးပေါင်း ၁၁၉ ခုရှိ၍၊ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်မှ ပေ ၆၂၀အထိမြင့်သည်။ ထိုတူးမြောင်းကို ဖောက်လုပ်ပြီးနောက် ပြင်သစ်လူမျိုးတို့သည် မိုင်ပေါင်း ၃၀၀၀ ကျော်မျှရှိသော တူးမြောင်းများကိုဖောက်လုပ်ခဲ့ကြသည်။ ပြင်

တူးမြောင်း

အင်္ဂလန်ပြည် ဟတ်ဖို့ဒ်မြို့အနီး တူးမြောင်းရှုခင်း

သစ်နိုင်ငံရှိ ထိုတူးမြောင်းများနှင့်တကွ အခြားရေကြောင်းလမ်းများသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက အကြီးအကျယ် ပျက်စီးခဲ့ကြ သည်။ သို့သော် စစ်ပြီးဆုံးသောအခါယင်း တို့ကိုရေးကထက် ပိုမိုကောင်းမွန်လာအောင် ပြန်လည်ပြုပြင် ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြ၏။

ဂျာမနီနိုင်ငံတွင်ကား ကီးတူးမြောင်းသည် အကြီးဆုံး ဖြစ်၏။ (ကီးတူးမြောင်း-ရှူ) ထိုတူးမြောင်းသည် ၆၁ မိုင်ခွဲမျှ ရှည်လျား၍ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးဆုံးသောတူးမြောင်းများတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ၁၈၉၅ ခုတွင် ဖောက်လုပ်ပြီးစီး၍ မြောက်ပင်လယ်နှင့် ဗောလတစ်ပင်လယ်တို့ကိုဆက်စပ်ထားသည်။ ၁၉၀၇-၉ ခုနှစ်များ အတွင်း တူးမြောင်းဝ၏အကျယ်ကို ၇၂ပေမှ ၁၄၄ပေအထိ တိုးချဲ့ခဲ့သည်။ ရေအနက်ကိုလည်း ပေ ၃၀ မှ ပေ ၃၆ ပေ အထိ တိုး၍တူးဖော်ခဲ့၏။ ဆောင်းရာသီတွင် တူးမြောင်း အတွင်းရှိရေသည်ခဲသဖြင့် ရေခဲခွဲသောသင်္ဘောများကို အသုံးပြု၍ ရှင်းလင်းရသည်။ သို့သော် တူးမြောင်း ကိုပိတ်ထားခြင်းမရှိဘဲ တစ်နှစ်ပတ် လုံးဖွင့်လှစ်ထား၏။ ဖြတ်သန်းသည့် သင်္ဘောများ၏အသွားနှုန်းကို ရေမိုင် ၈.၁နှင့် ၅.၄ အထိသာခွင့်ပြုသည်။ အဝင်အထွက် အလွန်များသော နှစ်တွင် တူးမြောင်းကို အသုံးပြုသော သင်္ဘောပေါင်း

၅၆၀၀၀ မျှရှိသည်။ ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် ၂၄နာရီလျှင် သင်္ဘောပေါင်း ၁၅၀ ကျော်မျှ ထိုတူးမြောင်းထဲသို့ ဝင်ထွက် သွားလာကြသည်။ အဆိုပါ ကီးတူးမြောင်းအပြင် ဂျာမနီနိုင်ငံ၌ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးမဖြစ်မီ နှစ်များအတွင်း အခြားအရေးပါအရာရောက်သော တူးမြောင်းများကို ဖောက်လုပ်ခဲ့ ကြသေးသည်။ ယင်းတူးမြောင်းတို့မှာ ဒေါ့တမ္မန်-အမ်း-ဗေဇာတူးမြောင်း၊ ဘာလင်-ရှတက် တင်းတူးမြောင်းနှင့် ဗရမ်းဗတ် တူးမြောင်းတို့ဖြစ်သည်။

ဟော်လန်နိုင်ငံရှိ တူးမြောင်းများမှာကား သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက်သာမက ရေသွင်းသော ဆည်များအတွက်လည်းဖြစ်သည်။ ထိုနိုင်ငံရှိ တူးမြောင်းများမှာ မြေညီတွင် ခပ်ပြေပြေတူးဖောက်ထားခြင်းကြောင့် ကျယ်ဝန်း၍ ရေလည်းနက်၏။ ရေစီးလည်းနေ့သဖြင့် လှေသင်္ဘောများ အသွားအလာအတွက် ခက်ခဲခြင်းမရှိချေ။ အမ္မစတာဒမ်နှင့် အိုင်မွိုင်ဒင်ကို ဆက်သွယ်ထားသော မြောက်ပင်လယ် တူးမြောင်းကို ၁၉၃၇ ခုနှစ် တွင် တိုးချဲ့ဖောက်လုပ်ခဲ့ရာ၊ အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ မန်ချက်စတာ သင်္ဘောတူးမြောင်းနီးပါးမျှကြီးကျယ်လာသည်။ ထိုနောက် အမ္မစတာဒမ်နှင့် လက်မြစ်၊ ဝါလမြစ်များကို ဆက်သွယ်ထားသောမာဗေးဒီတူးမြောင်းလည်းရှိသေး၏။ နောက်ဆုံး ဖောက်လုပ်

တူးမြောင်း

သည် တူးမြောင်းဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သောတူးမြောင်းမှာကား အမ္မရတာဒမ်-ရိုင်းတူးမြောင်းပင်ဖြစ်လေသည်။ ထိုတူးမြောင်းကို ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ဖွင့်လှစ်၍၊ အရှည် ၄၅ မိုင် ရှိသည်။

ဗဲလဂျီယမ်နိုင်ငံ၌ ရှေးအကျဆုံး တူးမြောင်းမှာ ၁၈၂၅-၂၇ နှစ်များအတွင်းက ဖောက်လုပ်ခဲ့သော ဂင်-တနာဇင် တူးမြောင်းဖြစ်သည်။ ဂင်မြို့နှင့်စကဲမြစ်တို့ကို တနာဇင် မြို့ဆုံရာ၌ ဆက်သွယ်ထားသောတူးမြောင်းဖြစ်၏။ ၁၈ မိုင်မျှရှည်သော ထိုတူးမြောင်း၏အလျားတဝက်သည် ဟော်လန်နိုင်ငံ နယ်နိမိတ်အတွင်း၌ရှိ၍ ကျန်တဝက်မှာကား ဗဲလဂျီယမ် နယ်နိမိတ် အတွင်း၌ရှိသည်။ ယခုအခါ ထိုတူးမြောင်းကို တိုးချဲ့ဖောက်လုပ် ထားသဖြင့် တူးမြောင်းဝမ်း အကျယ် ၁၆၄ ပေရှိ၍ ရေအနက် ၂၈ ၂/၃ ပေရှိသည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် အလျား မိုင် ၈၀ ရှည်သော အဲလဗတ်တူးမြောင်းကို ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့သေးသည်။

အင်္ဂလန်ပြည်၏ ရှေးအကျဆုံးတူးမြောင်းမှာ ရောမလူမျိုး များထံမှအမွေအနှစ်အဖြစ်ရရှိသော ဖော့စဒိုက်တူးမြောင်း ပင်ဖြစ်၏။ ထိုတူးမြောင်းသည် လင်ကွန်းမှတရင့်မြစ်အထိ ပေါက်သည်။ ၁၈ ရာစုနှစ် အလယ်ပိုင်းမတိုင်မီက အင်္ဂလန် ပြည်၌ တူးမြောင်းများ မရှိသလောက်ပင် နည်းပါးသည်။

၁၇၄၅ ခုနှစ်တွင် ဗရစ်ဂျဝါးတားမြို့စားသည် ဝါစလေမှ မန်ချက်စတာသို့ တူးမြောင်းတစ်ခုကိုဖောက်လုပ်ခဲ့ရာမှ အစပြု၍ တူးမြောင်းဖောက်လုပ်သည့်အလေ့ စတင်ပေါ်ပေါက် လာခဲ့သည်။ မီးရထားများ အသုံးပြုသည့်အချိန်အထိ တူးမြောင်းများကို ဆက်လက်၍ဖောက်လုပ်ခဲ့သည့် ထိုမန်ချက်စတာ တူးမြောင်းသည် အလွန်အသုံးဝင်သောတူးမြောင်းတစ်ခုဖြစ်၏။ ကုန်ထုတ်လုပ်သည့် မန်ချက်စတာ မြို့ကြီးသည် ပင်လယ်မှ ၃၅ မိုင်ဝေးသည်။ သို့သော် ထိုတူးမြောင်း၏ကျေးဇူးကြောင့် ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းမြို့တမြို့ ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ၁၈၃၀ပြည့်နှစ်အထိ ဖောက်လုပ်ခဲ့သည့်တူးမြောင်းများသည် စုစုပေါင်းမိုင် ၃၀၀၀ ခန့်မျှ ရှည်လျား၍၊ အကြီးဆုံးတူးမြောင်းမှာမိုင် ၆၀ရှည်သော ကယ်လဒိုးနီးယန်း တူးမြောင်း (၁၈၂၂) ဖြစ်သည်။ ထိုတူးမြောင်းများကြောင့် ပြည်တွင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးသည် အလွန်စရိတ်သက်သာ၍၊ တစ်နေ့တစ်ခြား တိုးတက်လာခဲ့ပေသည်။

အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် ပဌမဦးဆုံးတူးမြောင်းကို ၁၇၉၂ ခု-၁၇၉၆ခုနှစ်များအတွင်း မက်ဆချူးဆက်ပြည်နယ် ကွန်နက်တိကတ်မြစ်အတွင်းရှိရေမှော်မျှ ဘဲအနီးတစ်ဝိုက်၌ ဖောက်လုပ်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ၁၉ ရာစုနှစ်ဦးမှအစပြု၍

ဣတလီပြည် ဗင်းနစ်မြို့အတွင်း ဖြတ်၍ပေါက်လုပ်ထားသော တူးမြောင်းငယ်တစ်ခု

တူးမြောင်း

အမေရိကန်၌ တူးမြောင်းဖောက်လုပ်ခြင်း ခေတ်စားခဲ့ရာ၊ ၁၈၃၇ ခုနှစ် မီးရထားများကို စတင်အသုံးပြုသည့် အချိန် အထိပင်ဖြစ်လေသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် အထင်ရှား ဆုံးတူးမြောင်းမှာ အီရီဆိုင်မှဟဒ်ဆင် မြစ်အထိဆက်သွယ် ဖောက်လုပ်ထားသော အီရီတူးမြောင်းဖြစ်၍၊ ၁၆၅ မိုင် ခွဲ ရှည်သည်။ တစ်ခါက ဤတူးမြောင်းသည် ကုန်နှင့်လူများ ကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရာ၌ အလွန်အသုံးဝင်ခဲ့သည်။ မကြာ သေးမီက ဤတူးမြောင်းကို ဒေါ်လာ ၂၃၁သန်း အကုန် ခံ၍ ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီးနောက် 'နယူးယော့ပြည်နယ် တူးမြောင်း' ဟု အမည်သစ်ပေးခဲ့၏။ သို့သော်အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် တူးမြောင်းခေတ်မှာ တဖြည်းဖြည်း ကုန်ဆုံးပြီဖြစ်ရကား နယူးယော့၊ ပင်ဆီလဗေးနီးယားနှင့် အိုဟိုင်းအို ပြည်နယ် များတွင် တူးမြောင်း မိုင်ပေါင်း ၄၅၀၀ ရှိသည့်အနက် ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် ၂၄၄၄ မိုင်မျှ ရှည်သောတူးမြောင်းများ သည် ကူးသန်းသွားလာရေး အတွက် အသုံးမဝင်ဖြစ် ခဲ့လေသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံ၏ အရေးပါအရာရောက်သော တူးမြောင်းတစ်ခုမှာကား ဝဲလင်သင်္ဘော တူးမြောင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၃၁-၃၂ ခုနှစ်များတွင် ဖောက်လုပ်ပြီးစီး၍၊ တူးမြောင်း၏ အရှည်မှာ ၂၇.၆ မိုင်ရှိသည်။ ထိုတူးမြောင်းသည် နိုင်ငံအဂ္ဂ ရာကျွန်းဆွယ်ကို ကျော်ဖြတ်၍အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာ နှင့်ရေအိုင်ကြီးများကို ဆက်သွယ်ထားသော တူးမြောင်း ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်၌ ထင်ရှားသောတူးမြောင်းများ တွင် လည်းအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အမေရိကတိုက်တွင် အရေးပါအရာရောက်ဆုံး တူးမြောင်းမှာ ပနားမားတူး မြောင်းဖြစ်သည်။ (ပနားမားတူးမြောင်း-ရှ)

ရုရှနိုင်ငံ၌ ပြည်တွင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ရေလမ်းခရီး များမှာအခြားဥရောပနိုင်ငံများထက် ပိုမိုများပြားသည်။ ဗော်လဂါ၊ ဒွန်၊ နိပါးနှင့် နိုစတာမြစ်များသည် ပင်လယ်ကူး သင်္ဘောကြီးများပင် သွားလာနိုင်သောမြစ်များဖြစ်ကြ ၏။ ထိုအပြင် အရေးကြီးသော တူးမြောင်း သုံးသွယ်ကို ဖောက်လုပ်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် ရုရှားနိုင်ငံသည် ဗောလတစ် ပင်လယ်မှ ပင်လယ်နက်အထိ ခရီးထုတ်ချောက် သွားလာနိုင်ခဲ့လေသည်။ ရုရှားနိုင်ငံတွင် ၁၈ ရာစုနှစ်အစ ပီတာ-သ-ဂရိတ် ဘုရင်လက်ထက်ကပင် တူးမြောင်း အများ အပြား ဖောက်လုပ်ခဲ့၏။ သို့သော် ယခုအခါလောက် အရေး ပါအရာရောက်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ယခုတွင် ရုရှားနိုင်ငံအတွက် အရေးကြီးသော တူးမြောင်းများကို ဆောက်လုပ်ခြင်းသည် ဆိုဗီယက်အစိုးရ၏ ဒုတိယ ၅ နှစ်စီမံကိန်း အရပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းစီမံကိန်းအရ ပဌမဦးဆုံး ဖောက်လုပ်သောတူး မြောင်း မှာ အိုနီဂါအိုင်နှင့် လာဒိုဂါအိုင်တို့ကိုဖြတ်၍ ပင်လယ်ဖြူနှင့် ဗောလတစ်ပင်လယ်တို့ကို ဆက်သွယ်ပေးထားသော တူးမြောင်းဖြစ်သည်။ ထိုတူးမြောင်းသည် အိုနီဂါအိုင်

မှနေ၍ ဗော်လဂါမြစ်နှင့်လည်း ဆက်သွယ်ထားသည်။ အထက်ပါ စီမံကိန်းအရ နောက်ဆုံးဖောက်လုပ်ခဲ့သော တူး မြောင်းသည်ကား ဗော်လဂါ-ဒွန်တူးမြောင်းဖြစ်သည်။ ထိုတူးမြောင်းသည် ဗော်လဂါနှင့် ဒွန်မြစ်နှစ်သွယ်တို့ကို စတာ လင်ဂရက်မြို့အနီးတွင် ဆက်သွယ်ဆုံမိစေသည်။ ရေတံခါး ၁၃ ခုမျှ ရှိ၍၊ ဗော်လဂါမှဒွန်အထိ အမြင့် ၂၉၆ ပေရှိသည်။ ဒွန်မြစ်၏ ရေမျက်နှာပြင်ကို တူးမြောင်းအဝင်အောက်နား တွင် ဆောက်လုပ်ထားသော တံမံဆည်ရှိကြီးတစ်ခုဖြင့် မြှင့် တင်ပေး၏။ ဗော်လဂါ-ဒွန်တူးမြောင်းကို ၁၉၅၂ ခုနှစ် တွင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ တူးမြောင်း၏အရှည်မှာ ၆၂ မိုင်ခန့်ရှိ သည်။ ထိုတူးမြောင်းကို ဖောက်လုပ်ခြင်းအားဖြင့် ဗော် လဂါမြစ် ရေကြောင်းသွားလာရေးကို ပင်လယ်နက်အထိ ပေါက်ရောက်စေခဲ့၍၊ ယင်းမှ ခွဲဖြာဖောက်လုပ်သော အခြား တူးမြောင်းငယ်များအားဖြင့်လည်း မော်စကိုမြို့၊ လီနင် ဂရက်မြို့၊ ပင်လယ်ဖြူတို့ကို ဆက်သွယ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ရုရှနိုင်ငံ၏ အခြားအရေးပါ အရာရောက်သော တူးမြောင်း တစ်ခုမှာ မော်စကို တူးမြောင်းဖြစ်သည်။ ထိုတူးမြောင်းကို ၁၉၃၇ ခုနှစ် တွင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့၍၊ ထိုစဉ်အခါက မော်စကို ဗော်လဂါတူးမြောင်း ဟုခေါ်၏။ တူးမြောင်း၏ အရှည်မှာ မိုင် ၈၀ ခန့်ရှိသည်။ ဤ တူးမြောင်းကို ဖောက်လုပ်ခြင်း အားဖြင့် မော်စကိုမြို့သည် အရေးပါသော ပြည်တွင်းဆိပ် ကမ်းမြို့တစ်မြို့ ဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

တရုတ်နိုင်ငံတွင် ယူဟိုးတူးမြောင်းသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှေးအကျဆုံးနှင့်အကြီးဆုံးတူးမြောင်းဖြစ်သည်။ တီယန် စင်မြို့နှင့် ဟန်ချိုမြို့ကိုရေလမ်းခရီးဖြင့် ဆက်သွယ်ထား သည်။ တူးမြောင်း၏ ပဌမတစ်ပိုင်းဖြစ်သော ယန်ဆီမြစ် မြောက်ဘက်မှ ဟွေမြစ်အထိ မိုင်ပေါင်း ၁၃၀ ခန့်ကို ဘီစီ ၄၈၆ ခန့်တွင် ဖောက်လုပ်ခဲ့၏။ တူးမြောင်း၏ ဒုတိယတပိုင်း ဖြစ်သော ယန်ဆီမြစ် တောင်ဘက်နှင့် အရှေ့တောင်ဘက်ဖျား မှ ဟန်ချိုမြို့ အထိ မိုင်ပေါင်း ၃၅၅ ခန့်ကို ခရစ် ၆၀၅-၆၁၈ ခုနှစ် များအတွင်း ဖောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့သည်။ မြောက်ပိုင်း တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ဆက်သွယ်ခဲ့သော တူးမြောင်း၏ နောက်ဆုံး တပိုင်းဖြစ်သည့် ဟွေမြစ်မှ တီယန်စင် မြို့အထိကိုမူကားမွန် ဂိုမင်းများလက်ထက် ခရစ် ၁၂၉၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ဖောက် လုပ်ပြီး စီးခဲ့လေသည်။ ထိုနောက် ထပ်မံတိုးချဲ့ခြင်းအား ဖြင့် ယခုအခါ ထိုတူးမြောင်းသည် ပီကင်းမြို့အနီးသို့ ရောက်ရှိ လာပြီဖြစ်၏။ ဤတူးမြောင်းသည် ရာစုနှစ်ပေါင်းများ စွာပင် မြောက်ပိုင်းတရုတ်နိုင်ငံနှင့်ယန်ဆီမြစ်ဝှမ်းတို့ အကြား တွင် အဓိကရေကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လမ်းမကြီး ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ တူးမြောင်း၏ စုစုပေါင်း အလျားမှာ ၁၂၈၉ မိုင်ခန့်ဖြစ်၏။ သို့သော် မကြာသေးမီကာလများ အတွင်းက ဤတူးမြောင်း၏ အချို့သောအပိုင်းများမှာ

တူးမြောင်း

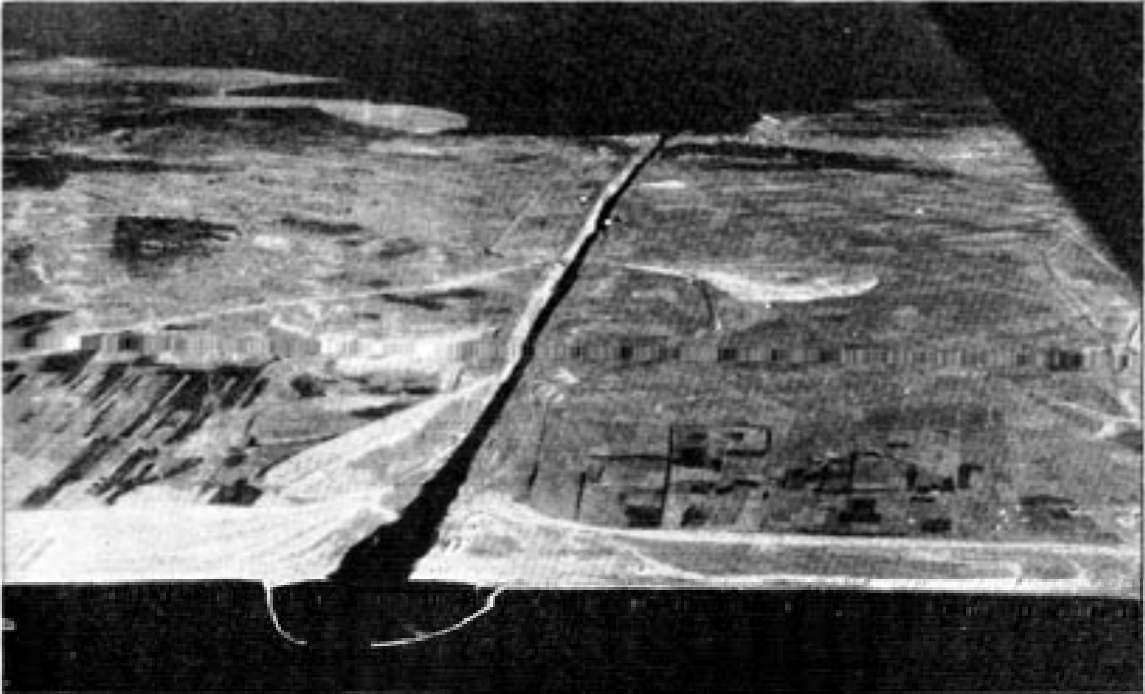
ကောကုန်းသဖြင့် ယခုအခါ မိုင်ပေါင်း ၈၉၂ မိုင်ခန့်မျှသာ လှေ သင်္ဘောများ သွားလာဝင်ထွက်နိုင်ပေသည်။ အီဂျစ်နိုင်ငံကား တူးမြောင်းတစ်ခုတည်းဖြင့်ပင် ကမ္ဘာတွင် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့၏။ ထိုတူးမြောင်းမှာ ဆူးအက်တူးမြောင်း ပင်တည်း။ (ဆူးအက်တူးမြောင်း-၅၅ ။)

မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း ရေကြောင်းခရီးသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့်လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ တူးမြောင်းများရှိသည်။ တွံတေးတူးမြောင်း၊ ကျိုက်ထိုတူးမြောင်းနှင့် ပဲခူးစစ်တောင်း တူးမြောင်းတို့သည် ရေကြောင်းခရီးသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလွယ်ကူစေရန် ဖောက်လုပ်ထားသော တူးမြောင်းများဖြစ်သည်။ မန္တလေးတူးမြောင်း (၁၉၀၂- ၀၃ ခုနှစ်ဖွင့်သည်။) ရွှေဘိုတူးမြောင်း (၁၉၀၆-၀၇ ခုနှစ်ဖွင့်သည်။) ရေဦးတူးမြောင်း (၁၉၁၁-၁၂ ခုနှစ် ဖွင့်သည်။) မုန်းတူးမြောင်း (၁၉၁၁-၁၂ ခုနှစ်ဖွင့်သည်။) စလင်းတူးမြောင်း (၁၉၂၅-၂၆ ခုနှစ်ဖွင့်သည်။) မန်းတူးမြောင်းနှင့် မူးတူးမြောင်းဟောင်းစသည်တို့မှာ ခြောက်သွေ့သော မိုးခေါင်ရေရှား အရပ်များ၌ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်စေရန် ဖောက်လုပ်ထားသော တူးမြောင်းများဖြစ်ကြပေသည်။

ရေကြောင်းခရီး သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ တူးမြောင်းများအနက် ရန်ကုန်မြစ်နှင့် ချိုင်းနားဗာကာ မြစ်တို့ကို ဆက်သွယ်ထားသော အလျား ၂၁ မိုင်ရှည်သည့် တွံတေးတူး

မြောင်းသည် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက ပြည်တွင်းရေကြောင်းခရီးဖြင့် ရန်ကုန်မြို့သို့လာရာ၌ ခရီးရှည်လျား၍ အချိန်ကုန်သော တွံတေးချောင်းမှလာရ၏။ ယခုသော် တွံတေးတူးမြောင်းကို ဖောက်လုပ်ခြင်းအားဖြင့် ရန်ကုန်မြို့သို့ လှေသင်္ဘောအသွားအလာ လွယ်ကူလျင်မြန်လာသည့်အပြင် အချိန်ကုန်ခြင်းနှင့်စရိတ်ကုန်ခြင်းလည်းများစွာသက်သာ ခဲ့လေသည်။ အထက်မြန်မာနိုင်ငံမှ ဆန်နှင့်သစ်များကိုလည်း ဤတူးမြောင်းမှပင် လွယ်ကူစွာသယ်ယူတင်ပို့နိုင်ပေသည်။ တွံတေးတူးမြောင်းကို ၁၉၁၆-၁၇ ခုနှစ်အတွင်း၌ ဖွင့်လှစ်အသုံးပြုခဲ့၍ ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် တူးမြောင်းကိုဆည်ပြီးလျှင် ထပ်မံချဲ့ထွင်ခဲ့သည်။ တူးမြောင်း ဖောက်လုပ်ခြင်းအတွက် စုစုပေါင်းကုန်ကျငွေမှာ ၁၀၃၉၆၀၀၀ ကျပ်ခန့်ဖြစ်သည်။

ရန်ကုန်မြစ်မှခွဲထွက်သော ပဲခူးမြစ်ပေါ် ရှိတာဝမြို့နှင့် စစ်တောင်းမြစ်ပေါ်ရှိ မြစ်ကျိုးရွာမှစတင်၍ ပဲခူးမြို့တောင်ဘက်ရှိ တာဝရွာတွင်ပဲခူးမြစ်နှင့်လာရောက်ဆက်သွယ်သည့် ပဲခူးစစ်တောင်းတူးမြောင်းသည် အလျား ၃၈ မိုင်ရှည်၍၊ တူးမြောင်း၏ ထိပ်နှစ်ဘက်တွင် အရှည်ပေ ၂၄၀၊ အကျယ်ပေ ၃၀ ရှိသောရေတံခါးတစ်ခုစီ တပ်ဆင်ထားသည်။ ထိုတူးမြောင်းသည် ၁၈၈၅ ခုနှစ် ရန်ကုန် တောင်ငူ မီးရထားလမ်းဖွင့်သည့်အချိန်ထိ ရန်ကုန်နှင့်တောင်ငူအကြား၌ တစ်ခုတည်းသော လမ်းပန်းအဆက်အသွယ် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၈၈၇-၈၈

ဂရိနိုင်ငံကို နှစ်ပိုင်းခွဲခြားထားသော ကော်ရင့်တူးမြောင်း

ခုနှစ်အတွင်းသို့ရောက်မှ ပဲခူးစစ်တောင်း တူးမြောင်းကို စံနစ် တကျ ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့သည်။ စစ်တောင်းမြစ်တစ်လျှောက် မျှောချလာသော သစ်ဖောင်များသည် ထိုတူးမြောင်းမှ တစ်ဆင့် ရန်ကုန်မြို့သို့ရောက်သည်။ ပဲခူးစစ်တောင်းတူး မြောင်း ဖောက် လုပ်ခြင်းအတွက်စုစုပေါင်းကုန်ကျငွေမှာ ၇၉၄၆၀၀၀ ကျပ်ခန့်ဖြစ်သည်။

ကျိုက်ထိုတူးမြောင်းသည် ကျိုက်ထိုမြို့တည်ရှိရာ ကျိုက်ထိုမြစ်မှ စစ်တောင်းမြစ်၏ အရှေ့ဘက်ကမ်း အထိ ဆက်သွယ်ထား၍၊ မိုင် ၂၀ ခန့်ရှည်ပြီးလျှင် တူးမြောင်း ထိပ်နှစ်ဘက်၌ ရေတံခါး တစ်ခုစီရှိသည်။ ပဲခူး စစ်တောင်း တူးမြောင်းမှ တစ်ဆင့်ကျိုက်ထိုတူးမြောင်း သို့ ဆက်လက်သွားနိုင်သဖြင့် ဤတူးမြောင်းကို ပဲခူး ကျိုက်ထိုတူးမြောင်း ဟုလည်းခေါ်သည်။ ယခုအခါ ကျိုက်ထိုတူးမြောင်းမှာ ကောစပြုပြီဖြစ် ၍ များစွာအသုံး မပြုကြတော့ချေ။

ရှေးအခါက ရေသွင်းပေးရန် ရေတံခါး၌အပေါက်ငယ် များကို ဖောက်လုပ်ထားသည်။ ယခုခေတ်တွင်မူ ရေတံခါး ၏ နံရံရှိ ရေလွှဲပေါက်များကို အသုံးပြုကြသည်။ ရေတံခါး များဖြင့် လှေ သင်္ဘောများကို နိမ့်ရာမှ မြင့်ရာသို့ တင်ပေး ပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ပမာအားဖြင့် သင်္ဘောတစ်စင်းသည် ရေမျက်နှာပြင်နိမ့် လျက်ရှိသော မြစ်တစ်မြစ်မှ ရေမျက်နှာပြင် မြင့်သော အခြား မြစ်တစ်မြစ်သို့ တူးမြောင်းဖြင့် ဖြတ်သွား လိုသည် ဆိုကြပါစို့။ တူးမြောင်းတွင် မြစ်နှစ်မြစ် ကြားရှိ မြင့်မားသော ကုန်းမြေကို ဖြတ်၍ သင်္ဘောကို သယ်ဆောင်ပို့ ပေးနိုင်ရန် ရေတံခါးများကို အဆင့်ဆင့်ပြုလုပ်ထားသည်။ သင်္ဘောသည် တူးမြောင်းကိုဖြတ်ကျော်ရန် ပဌမရေတံခါးထဲ သို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ အခန်း၏တံခါးကိုပိတ်ပြီး လျှင် ရေလွှဲပေါက်များကို ရေကိုသွင်းပေးသည်။ ဤသို့ ရေသွင်း ပေး၍ ပဌမအခန်းရှိရေသည် ဒုတိယအခန်းကို ဖွင့်ပေးသည်။ ထိုနောက် သင်္ဘောကိုဒုတိယအခန်းတွင်း သို့ ဆွဲသွင်း၍ ဒုတိယအခန်းကို တစ်ဖန်ပိတ်ရပြန်သည်။ ယင်းကဲ့သို့ ဆင့်ကဲ ဆင့်ကဲ ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့် သင်္ဘော သည် ရေတံခါးအထပ် ထပ်ကို ဖြတ်ကျော်၍ နောက်ဆုံး တွင် မိမိသွားလိုရာမြစ်ထဲသို့ ရောက်ရှိ လေသည်။ တူးမြောင်းအတွင်း မြင့်ရာမှနိမ့်ရာ သို့ စုန်ဆင်းသောအခါ ၌လည်း ဤနည်းကို ပြောင်းပြန် အသုံးပြုရသည်။ ရှေးအခါကတူးမြောင်းများတွင် လှေသင်္ဘောများကိုဆွဲယူ ရန် လူအား၊ တိရစ္ဆာန်အားကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါ၌ပင် အချို့ဒေသများ၌ ဤနည်း ကိုအသုံးပြု ဆဲဖြစ်၏။ ခေတ်မှီသော ရေတံခါးများ တွင်မူ လျှပ်စစ်ဓာတ် အားကို အသုံးပြုလျက်ရှိပြီဖြစ်သည်။

တူးမြောင်းများတွင် ပြည်တွင်းသုံးရန် တူးမြောင်းနှင့်

သင်္ဘောကြီးများသွားလာရန် တူးမြောင်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ သည်။ သင်္ဘောကြီးများ အသုံးပြုသည့် တူးမြောင်းမျိုးမှာ ပင်လယ်တစ်ခုမှ အခြားပင်လယ်တစ်ခုသို့ ကူးသွားရာ၌ခရီး ကိုနီးအောင် ကျွန်းဆွယ်များကိုဖြတ်၍ ဖောက်လုပ်ထားသည့် တူးမြောင်းမျိုး သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းအရေးကြီးသည့်နေရာ ကိုသင်္ဘောဆိပ် ဖြစ်အောင် တူးယူသည့်တူးမြောင်းမျိုးဖြစ် သည်။ သင်္ဘောကြီးများအသုံးပြုသည့် တူးမြောင်းများ အနက် ပင်လယ်ချင်း ဆက်သွယ်ထားသော တူးမြောင်းများ မှာ အီဂျစ်နိုင်ငံရှိ ဆူးအက်တူးမြောင်း၊ ဂျာမနီနိုင်ငံရှိ ကီး တူးမြောင်း၊ အမေရိကန်နိုင်ငံရှိ ပနားမားတူးမြောင်းစသည် တို့ဖြစ်ကြ၍၊ ကယ်လီဖိုးနီးယားတူးမြောင်းမှာ ဤအမျိုး အစားတွင် ရှေးအကျဆုံး တူးမြောင်းဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန် ပြည်ရှိမန်ချက်စတာတူးမြောင်းမှာကား မန်ချက်စတာမြို့ကို သင်္ဘောဆိပ်မြို့ဖြစ်လာစေရန် ဖောက်လုပ်ထားသော တူးမြောင်း ဖြစ်လေသည်။

တေဇောသာရရှင်။ ။ရှင်တေဇောသာရသည် အင်း ဝခေတ်တွင် ထင်ရှားသော ပျို့ကဗျာစာဆိုတစ်ဦးဖြစ်သည်။ အင်းဝမြို့သားဇာတိဖြစ်၍၊ စာဆိုအကျော် ရှင်မဟာ ရဋ္ဌသာရ၏ တပည့်ရင်းလည်းဖြစ်သည်။ (မဟာရဋ္ဌသာရ၊ ရှင်။) ရှင်မဟာသီလဝံသနှင့် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရတို့ သည်အပြိုင်စာဆိုကြသကဲ့သို့ ထိုဆရာတော်နှစ်ပါး၏တပည့် များဖြစ်ကြသော ရှင်အုံးညိုနှင့်ရှင်တေဇောသာရတို့သည် အပြိုင်စာဆိုလေ့ရှိကြသည်။(မဟာသီလဝံသ၊ ရှင်။ ရှင် အုံးညို-ရှ) ရှင်တေဇောသာရသည် ဓတရဋ္ဌသုဝဏ္ဏ ဟံသပျို့ခေါ် ရွှေ ဟင်္သာမင်းပျို့၊ ပြာဋိဟာခန်းပျို့၊ ဗျာဒိတ် တော်ခန်းပျို့နှင့် အာဒါသမုခပျို့များကိုရေးသားစီကုံးခဲ့ သည်။ ဓတရဋ္ဌသုဝဏ္ဏဟံသပျို့ခေါ် ရွှေဟင်္သာမင်းပျို့ကို ၈၇၁ခုနှစ်၌စီကုံးပြုစုသည်။ ယင်းပျို့သည် ဘုရားဟော အသီတိနိပါတ် မဟာဟံသဇာတ်တော်လာ ဘုရားလောင်း ဟင်္သာမင်း၏အကြောင်းကိုဖွဲ့နွဲ့ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုပျို့ ၌ ရှင်တေဇောသာရသည် ရာဇအကြောင်းကိုနွယ်၍ အရှင်သ ခင်တို့၏ ကျေးဇူးသစ္စာကို အမတ်လုလင်အရာရှိဟူသမျှတို့ က စောင့်ထိန်းကြစေရန် ရည်ရွယ်ရေးသားသည်။ ပျို့ကဗျာ အဖွဲ့အနွဲ့၌ ရှင်တေဇောသာရသည် ပင်ကိုယ် ဉာဏ်ကိုသုံး၍ အသစ်အဆန်းတီထွင်ဖွဲ့နွဲ့တတ်သော သဘာဝရှိသည်။ ဥဒါ ဟရုဏ်အားဖြင့် ရိုးနေသော ရှေးပျို့အဖွဲ့တို့ဖြင့် မငြီးငွေ့ ကြ ရစေခြင်းငှာ၊ ရွှေဟင်္သာပျို့၏ အုပ်အဖျားချများတွင် ‘လက်ထပ်သင်သည်သင်ရသို့၊’ ‘ငါလျှင်ကြင်သည် ကြင် ရသို့၊’ ‘ကြီးရာတင်သည် တင်ရသို့၊’ စသည်ဖြင့် ထူးခြားစွာ ထွင်၍ဖွဲ့စပ်ဆိုခဲ့လေသည်။

သက္ကရာဇ် ၈၈၈ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းဖျက်၍ အင်းဝပျက်လေ

သော်၊ ရှင်ဟောတေသာရသည် ပြည်မြို့သို့ ဝင်ရောက်ခိုလှုံ၍ သီတင်းသုံးသည်။ ထိုသို့ပြည်မြို့သို့ ရောက်ပြီးနောက် သက္ကရာဇ် ၈၉၈ ခုနှစ်၌ ပြာဠိဟာခန်းပျို့ကို ပြုစုလေသည်။ ထိုပျို့ကို ပြုစုရခြင်းအကြောင်းမှာ ရှမ်းမင်းသိုဟန်ဘွား၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုကြောင့်၊ အလွန်စိတ်နာကြည်းလျက် ရှိသော ကန္တိမြို့စားသီရိဇေယျနော်ရထာသည် ရှင်တေဇောသာရအားမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူနှင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူကိုနှိုင်းရှည့်ပြ၍ သာသနာကိုပြုစုရန် ကဗျာလင်္ကာ ဖွဲ့နွဲ့ပါမည့်အကြောင်း တောင်းပန်သဖြင့် ပြုစုခြင်းဖြစ်လေသည်။ ထိုပျို့သည် ဂေါတမမြတ်စွာ ဘုရားလက်ထက် သိဉ္ဇည်းအစရှိသောတိတ္ထိခေါင်းဆောင်ကြီးများက မြတ်စွာဘုရားနှင့် တန်ခိုးပြိုင်မည် ဟု အုတ်အော်သောင်းသဲ ကြော်ငြာလျက် ရှိခြင်းကြောင့် သာဝတ္ထိပြည်ကဏ္ဍမ္မမည်သော သရက်ဖြူပင်ရင်း၌ ဝါဆိုလပြည့်နေ့တွင် ရေမီးအစုံတန်ခိုး ပြာဠိဟာ ပြတော်မူကြောင်းများကို အလင်္ကာတန်ဆာဆင်ယင် ဖွဲ့နွဲ့ထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

တေမိယဇာတ်တော်။ ။ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်ဇေတဝန်ကျောင်းတော်တွင် သီတင်းသုံးတော် မူစဉ် မဟာဘိနိက္ခမပါရမီတော်ကို အကြောင်းပြု၍ဂါထာပေါင်း ၁၂၁ ဂါထာခွဲတို့ဖြင့် တန်ဆာစီခြယ်သော တေမိယဇာတ်တော်ကိုဟောတော်မူသည်။ ဤတေမိယဇာတ်တော်ကြီးကို မင်းဘူးမြို့လေသာကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးသော ဦးဩဘာသ အရှင်သူမြတ်သည် ဒါယကာမောင်ဝက အဖန်အလဲလဲ တောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍ မြန်မာစကားပြေ သက်သက်ဖြင့် ပြုစုရေးသားရာ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ခုနှစ် တပို့တွဲလဆန်း ၁၁ ရက်နေ့တွင် ပြီးမြောက်လေသည်။

ထိုတေမိယဇာတ်တော်ကား ဤသို့တည်း။
 ရှေးလွန်လေ ပြီးသောအခါ ဗာရဏသီပြည်၌ ကာသိတိုင်းကို အစိုးရသောကြောင့် ကာသိကရာဇ်အမည်ရှိသော မင်းသည်မင်းပြု၏။ ထိုမင်း၏ မိဖုရားကားမဒုရာဇ်တိုင်းသာဂလပြည် မဒုရာဇ်မင်း၏သမီးတော် စန္ဒာဒေဝီဖြစ်၏။ ထိုမိဖုရားကြီးမှစ၍ မင်းမောင်းမအပေါင်းတို့တွင် တစ်ယောက်သော မိဖုရားမောင်းမတို့မျှ သားသမီး မထွန်းကားကြကုန်။ ထို့ကြောင့် ဗာရဏသီပြည်သူပြည်သားအပေါင်းတို့သည် ထီးမွေနန်းမွေကို ဆက်ခံရန် သားဆုတောင်းပါမည့်အကြောင်းကို မင်းရင်ပြင်၌အညီအညွတ် စည်းဝေး၍ ကာသိကရာဇ်မင်း အား လျှောက်ထားကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မင်းကြီး၏ တစ်သောင်းခြောက်ထောင် သောမောင်းမအပေါင်းတို့သည် မိမိတို့ ကိုးကွယ်ရာ နတ်တို့ကို ပူဇော်တင်ကိုး၍ သားဆု ကို တောင်းကြရကုန်၏။ သို့ရာတွင် စန္ဒာ

ဒေဝီမိဖုရားကြီး၌သာလျှင် သားဆုပန်သည် အလိုတော်ပြည့်၍ တေမိယဟူသော အလောင်းတော်မင်းသားသည် ဖွားမြင်လေ၏။

တနေ့သ၌ မင်းကြီးသည် တစ်လသားသားငယ် ကို မိဖုရား၏ ချစ်ခြင်းမေတ္တာအဟုန်ဖြင့် ရင်ခွင်၌ထား၍ မုတ်တံခါးနန်းရင်ပြင် သဘင်တော်ထီးဖြူရိပ်မှာ စိတ်နှလုံးချမ်းမြေ့စွာနေလေ၏။ ထိုအခါ မင်းချင်းတို့သည် ခိုးသူလေးယောက်ကို ဖမ်းယူချီနှောင်၍ မင်းကြီးအား ဆက်လာလတ်၏။ ထိုအခါမင်းကြီးလည်း ခိုးသူတို့ကို အများကြောက် ရွံထိတ်လန့်အောင် ထင်ရှားစွာစီရင်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ ကြောက်မက်ဖွယ်ဆိုသော မင်းကြီးစကားကို တစ်လသားအရွယ် မင်းသားငယ် ကြားသိ လေသော် ရှေးဘဝက ဗာရဏသီပြည်ဝယ် အနှစ်နှစ်ဆယ်မင်း ပြုခဲ့သည့် အဖြစ်ကြောင့် နှစ်ပေါင်းရှစ်သောင်းမျှ ငရဲသို့လားခဲ့ရသည်ကို ပါရမီအလျောက်ပြန်ပြောင်းအောက်မေ့မိ၍ မင်းပြုရမည့်အခြင်းအရာကို များစွာတုန်လှုပ်မိလေ၏။

ထိုအခါ ရှေးက အမိဖြစ်ခဲ့ဘူးသူ ထီးဖြူတော်စောင့်နတ်သမီးသည် တေမိယမင်းသားအား ဆွံ့၊ အ၊ နားပင်း၍ လူခြင်းမတူသောကာလကဏ္ဍိကဲ့သို့ဟန်ဆောင်၍နေရန် အကြံပေးလေသော်၊ တေမိယ မင်းသားသည် ထိုအကြံအတိုင်း တစ်ပါးသောသူငယ်များကဲ့သို့ မငို၊ အလိုအလျောက် လက်ခြေတို့ကိုလည်း မယူမသိမ်း၊ မိုန်းမိုန်းရှက်ရှက် အိပ်စက်မွေ့ခြင်းလည်းမရှိ။ နား၊ မျက်စိတူ၍ အမြူအဖျော်မေးခေါ်ငြားသော်လည်း မကြားယောင်သဖွယ် တိမ်းဘက်လှည့်၍ မကြည့်ရှု၊ ပြုစုထိန်းသူတို့ ထားတိုင်းသော ခြေလက်မျက်နှာ ကွရိယာပုတ်ဖြင့်သာလျှင် အင်္ဂါသုံးတန်ကို အဓိဋ္ဌာန်မြဲစွာနှင့် ပါရမီဖြည့်တော်မူ၏။

ထိုသို့ မင်းသားမတုန်မလှုပ်နေကြောင်းကို အထိန်းတော်တို့သိလတ်သော်မင်းကြီးအား လျှောက်ထားပြီးလျှင် သုခမိန်တို့ဖြင့်တိုင်ပင်၍၊ တစ်နှစ်အရွယ်၌ နို့ရည်ဖြင့်အလိုစမ်းခြင်း၊ နှစ်နှစ်အရွယ်၌ပုံခဲဖွယ်ဖြင့်အလိုစမ်းခြင်း၊ သုံးနှစ်အရွယ်၌ သစ်သီးဖြင့်အလိုစမ်းခြင်း၊ လေးနှစ်အရွယ်၌ ကစားဖွယ်ဖြင့်အလိုစမ်းခြင်း၊ ငါးနှစ်အရွယ်၌ဘောဇဉ်ဖြင့်အလိုစမ်းခြင်း၊ ခြောက်နှစ်အရွယ်၌ မီးဖြင့်အလိုစမ်းခြင်း၊ ခုနစ်နှစ်အရွယ်၌ဆင်ဖြင့်အလိုစမ်းခြင်း၊ ရှစ်နှစ်အရွယ်၌ မြွေဖြင့်အလိုစမ်းခြင်း၊ ကိုးနှစ်အရွယ်၌ကချေသဘင်ဖြင့်အလိုစမ်းခြင်း၊ ဆယ်နှစ်အရွယ်၌ သန်လျက်ဖြင့် အလိုစမ်းခြင်း၊ တဆယ့်တစ် နှစ်အရွယ်၌ ခရုသင်းဖြင့်အလိုစမ်းခြင်း၊ တဆယ့်နှစ်နှစ်အရွယ်၌ စည်ကြီးဖြင့်အလိုစမ်းခြင်း၊ တဆယ့်သုံးနှစ်အရွယ်၌ဆီမီးဖြင့် အလိုစမ်းခြင်း၊ တဆယ့်လေးနှစ်အရွယ်၌ တင်လဲဖြင့်အလိုစမ်းခြင်း၊ တဆယ့်ငါးနှစ်အရွယ်၌ မစင်ဖြင့် အလိုစမ်းခြင်း၊ တဆယ့်ခြောက်နှစ်

အရွယ်၌ မီးမယ်ဖြူးဖြင့် အလိုစမ်းခြင်း၊ တဆယ့်ခုနစ်နှစ် အရွယ်၌ ကချေသည်ဖြင့် အလိုစမ်းခြင်းဟူ၍ မင်းအမတ် ဟဲ့သည် တေမိယမင်းသား၏အလိုကို သိရအောင် ဆယ့် ခုနစ်ကြိမ် တိုင်တိုင် အလိုစမ်းကြ ကုန်၏။ သို့ရာတွင် အမှန်ကို မလျှောက်ထားနိုင်ကြောင်း သိရှိရလေသော်၊ မင်း ကြီးသည် ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားတို့အား ခေါ်ယူမေးမြန်းပြန်ရာ ပုရောဟိတ်တို့သည် တေမိယမင်းသားအား ကျက်သရေမရှိ သည်ဖြစ်၍ အမင်္ဂလာ အင်္ဂါချို့ယုတ်သော မြင်းရထား၌ တင်စေ၍ သုဿန်တစ်ပြင်၌ မြှုပ်နှံသဖြင့် ဖျောက်ရန်သင့် မည်ဟု ဓမ္မဝတ်ကို မငဲ့ကွက်ဘဲ လျှောက်ထားကြလေ၏။

ထိုအခါ မယ်တော်စန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီးသည် ရှေးအခါက မိမိလိုရာခွင့်တောင်းစေဟူသောအမိန့်ကို မင်းကြီးထံမှ ကတိရရှိပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း သားတော်တေမိယမင်းသား အသက်ချမ်းသာစိမ့်သောငှာ၊ သားတော်အား ထီးမွန်နန်း ဓမ္မ ပေးအပ်ရန် တောင်းဆိုလေ၏။ မင်းကြီးငြင်းလတ်သော် မိဖုရားလည်း တသက်တာမျှ မင်းအဖြစ်မရလျှင် ခုနစ်နှစ် သို့တည်းမဟုတ် ခုနစ်လ၊ ခြောက်လ၊ ငါးလ၊ လေးလ၊ သုံးလ၊ နှစ်လ၊ တစ်လ၊ ဆယ့်ငါးရက်၊ ခုနစ်ရက်စသည်ဖြင့် တတ်နိုင်သမျှ ဆုကို ရလေအောင် လျှောက်ထားလေရာ နောက်ဆုံး၌ တေမိယမင်းသားအား ခုနစ်ရက် ထီးနန်းအပ် လေ၏။ ဤခုနစ်ရက် ထီးနန်းစံနေစဉ် မယ်တော်စန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားသည် တေမိယမင်းသားအား စကားပြောပါရန် တောင်းပန်၏။ သို့သော်ငြားလည်း တေမိယမင်းသားသည် မယ်တော်တစ်ယောက်ကို မထောက်မထားသနားခြင်း မရှိလေဟန်ဖြင့် အမိဋ္ဌာန်မပျက်ရအောင် ပြကတော့ မတုန်မလှုပ်သာလျှင် နေတော်မူလေ၏။

ထိုကြောင့် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့တွင် ရထားမှူးသည် တေမိယမင်းသားအားမြေတွင်မြှုပ်အံ့ဟု သုဿန်သို့ထုတ် လေ၏။ ထိုအခါမှတေမိယမင်းသားသည် 'ငါကား အထက်က ပညာစွမ်း၊ ကိုယ်စွမ်းကို ဖုံးလွှမ်းမြှုပ်တိမ်အချိန် အခါမဟုတ်သဖြင့် ထုတ်ပြခြင်းမပြု၊ ယခုမူကားပညာနှင့် ကိုယ်အားကိုထင်ရှားစွာ ထုတ်ပြသင့်သောအခါရောက်ပြီ' ဟုယူဆလျက်၊ ရထားမှ မြေသို့သက်ပြီးလျှင် အဝတ်တန် ဆာတို့ကို ဝတ်ဆင်ရန်တောင့်တော်မူလေ၏။ ထိုတောင့် တချက်အရ၊ ဝိသကြိုနတ်သားက သိကြားမင်းကိုယ်စား ဝတ်လဲတော်ကို ဆက်သရာ၊ ထိုဝတ်လဲတော်ကိုဝတ်၍ ရထားမှူးသုနန္ဒာနှင့် စကားဆိုတော်မူ၏။ ဘုရားလောင်း တေမိယမင်းသားသည် ရထားမှူးအား အဆွေခင်ပွန်း တို့အားမပြစ်မှားထိုက်ကြောင်းဖြင့် မိတ္တူပူဇာဒေသနာ ဆယ်ဂါထာဖြင့် တရားဓမ္မဟောပြသည်တွင် ရထားမှူးသည် တေမိယမင်းသား၏အဖြစ်သနစ်ကိုသိ၍၊ နေပြည်တော်သို့ ပြန်ပြီးလျှင် မင်းပြုတော်မူပါရန် လျှောက်ထားလေ၏။

တေမိယမင်းသားကား မင်းအဖြစ်ကိုစွန့်၍ရဟန်းပြုလျက် ချမ်းသာစွာနေမည်ကို ပြောပြ၍ခမည်းတော်မယ်တော် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အား ကန်တော့လိုက်ကြောင်းကို မှာကြားကာ၊ ရထားမှူးကို နေပြည်တော်သို့လွှတ်လေ၏။ ရထားမှူးလည်း နေပြည်တော်သို့ ရောက်၍ အကြောင်းစုံကို လျှောက်ထားလတ်သော် မယ်တော်၊ခမည်းတော် စသည် တို့သည် ရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်ပြီးသော တေမိယမင်းသား ထံသို့ ကိုယ်တိုင်လိုက်လာကြပြီးနောက် တေမိယမင်းအား မင်းအဖြစ်ကိုယူရန် တောင်းပန်လတ်သော် တေမိယမင်း သည် တောထွက်ခြင်း၏ အကျိုးကိုပြ၍ တရားဓမ္မဟော ကြားသည်တွင် မယ်တော် ခမည်းတော်မှအစ ဗာရာဏသီ တစ်ပြည်လုံးသည် ဥစ္စာ၊ စည်းစိမ်ဟူသမျှတို့ကို စွန့်လွှတ်၍ တောထွက်ကာရဟန်းပြုကြလေ၏။ ထိုမှတစ်ဖန် ဗာရာဏသီ ပြည်သူပြည်သားတို့ ရဟန်းပြုကြသည်ဟူသော သတင်းကို ကြားသိရသော် အနီးအနားရှိ ခုနစ်ပြည်ထောင် မင်း အပေါင်းတို့လည်း တောထွက်၍ ရဟန်းပြုကြလေကုန်၏။

တေးထပ် ။ ။မြန်မာစာပေတွင် ကဗျာဟူသောမူလ ပင်မ၌ လင်္ကာ၊ သီချင်းဟုအခက်အလက်ရှိရာ တေးရိုး၊ တေးဆန်းသည် သီချင်းစုတွင်ပါဝင်သည်။ သက္ကရာဇ် ၉၅၉ မှ ၁၁၁၃ ခုနှစ်အထိထွန်းကားခဲ့သော ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် တေးရိုးကဗျာပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ယင်းတေးရိုးတို့ကို ဆယ့်နှစ်ရာသီဖွဲ့ များကို ဖွဲ့ဆိုရာ၌ သုံးလေသုံးထရီကြသည်။ ထိုတေးရိုး၏နမူနာကိုပြရသော်

တန်ခူးဂိမ္မာ
ဓာတ်တယှဉ်မှီ၊
ခါမိဿချိန်ညီ
သဝဏီနက္ခတ်၊
စိတြမည်မက္ခာ၊
တာရာမှာ ကေဝမေုတ်။
ပန်းကံကော်ရင်ခတ်တို့
ပွင့်ချပ်ကယ်စုံလင်၊
သင်းရနံ့ပျံ့ရွှင်၊
ရေသဘင်ပွဲလမ်း၊
ထိန်ရိုက်ဆင့်ကြူးကြော်သည်
သင်္ကြန်တော်ကျူးရင့်သည့်တမ်း။”

ဟူ၍ဖြစ်သည်။
ထိုတေးရိုးတွင်ပါရှိသော တေးသံကို အကွန့်အတက် ဆန်းပြားစွာဖြင့် ထပ်၍ထပ်၍ ဖွဲ့စည်းသီကုံး အပ်သော ကဗျာကို တေးထပ်ခေါ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။
တေးထပ်စပ်နည်းကို စလေဦးပုညက။ 'စပ်မူနည်းရေး

လိုပါလျှင်၊ တေးကိုသာရအောင် ကျက်ပါတော့၊ ခက်လှဘူး မျိုးသိင်္ဂါ၊ စိုးရိမ်နှင့်ဗျာ၊ ဟု ဩဝါဒပြုခဲ့ကြောင်းဖြင့် လူများကြေးမုံ ပိဋကတ်ကြေးမုံကျမ်းက ဆိုလေသည်။ ဤ စကားအရ တေးထပ်တို့ကို ကျက်မှတ်၍အဆိုတတ်လျှင် တေးထပ်စပ်ရန် မခဲယဉ်းတော့ပြီဟု သိသာလေသည်။ သို့သော်တေးထပ်စပ်နည်းကိုဝေဖန်ပိုင်းခြား၍ ကြည့်တတ် လျှင် သာ၍လွယ်ကူစွာပင်စည်းစံနစ်မှန်ကန်စွာဖြင့် စပ် ဆိုနိုင်ရာသည်။

တေးထပ်စပ်နည်းအခြေခံတို့မှာဤသို့တည်း။ တေး ထပ်၌ ၁၈ ပါဒရှိသည်။ ယင်း ၁၈ ပါဒတို့ကို အအုပ် အခံကာရန်အရ ခြောက်ပါး^၁ ပါဝင်သော အပိုင်းသုံးပိုင်း ခွဲခြားနိုင်သည်။ အပိုင်းအားဖြင့်ခွဲခြားလျှင် ပထမပိုင်းတွင် နှစ်ပိုင်း၊ ဒုတိယပိုင်းတွင်သုံးပိုင်း၊ တတိယပိုင်းတွင် နှစ်ပိုင်း ပေါင်းခုနစ်ပုဒ်ပါရှိသည်။ ပထမပိုင်းတွင်အစလေးပါဒ ခံ၍၊ နှစ်ပါဒအုပ်ရသည်။ ယင်းအခံနှင့်အအုပ်ပိုင်းများ မှာ ပထမပိုင်းနှင့်ဒုတိယပိုင်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယပိုင်းတွင် နှစ်ပါဒတက်၍ နှစ်ပါဒခံပြီးလျှင် နှစ်ပါဒအုပ်ရသည်။ နှစ်ပါဒစီပါသော တတိယပိုင်း၊ စတုတ္ထပိုင်းနှင့်ပဉ္စမပိုင်းများ ဖြစ်ကြသည်။ တတိယပိုင်းမှာ ပထမပိုင်းကနည်းအတိုင်း လေးပါဒခံ၍ နှစ်ပါဒအုပ်ရသည်။ ယင်းအခံနှင့်အအုပ် ပိုင်းများမှာ ဆဋ္ဌမနှင့် သတ္တမပိုင်းများဖြစ်သည်။ ဤစံနစ် တွင်အခံ အအုပ်ကာရန်သဘောဖြင့် အပိုင်းခွဲခြားခြင်း ဖြစ်သည်။

တေးထပ်၏အစပါဒကို စကားလုံးငါးလုံး သော်လည်း ကောင်း၊ ခြောက်လုံးဖြင့် သော်လည်းကောင်းစသည်။ တေးသံအားဖြင့် အသံငါးလုံးမှာမူမှန်ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ကဗျာဖွဲ့ရာတွင် ဝါစာသိလိမ့်ဖြစ်အောင်ထည့်သော စကား လုံးတို့ကြောင့် ခြောက်လုံးဖြင့်လျှင်လည်း အသံစဉ်အား ဖြင့်မမှားချေ။ တေးထပ်၏ နောက်ဆုံးပါဒ နောက်ဆုံး စကားလုံးမှာ 'လေး'ဟူသော စကားလုံးကိုအသုံးများ သည်။ သို့သော် တစ်ခါတစ်ရံ 'လား'ဟူသော စကား လုံးကိုလည်း သုံးတတ်သည်။

တေးထပ်တို့တွင်ပါဝင်သော စကားလုံးဦးရေမှာ တေး ထပ် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူညီကြလေ။ များသောအားဖြင့် ခြောက်လုံး တပါဒ၊ ငါးလုံးတပါဒ စပ်လေ့ရှိကြသည်။ ခုနစ်လုံး ရှစ်လုံးပါသောပါဒများလည်း ရှိနိုင်သည်။ အသံ သုတိ သာယာခြင်း၊ စကားသွားချောမွတ်ခြင်းသာလျှင် အဓိကဖြစ်သည်။ ထိုပြင် တတိယပိုင်း၏ အခံပိုင်းဖြစ်သော ဆဋ္ဌမပိုင်း (၁၆) ပါဒတွင် ကာရံလေးလုံးမျှသာ ရှိတတ်သည် ကို လည်း မှတ်သားသင့်ပေသည်။

အောက်ပါ တေးထပ်ရေးစပ်နည်းပြဆိုသော တေးထပ် ကို ဥဒါဟရဏ်အားဖြင့် ထည့်သွင်းလိုက်သည်။ ထိုတေး

ထပ်စပ်နည်းကို လက်ဖက်ရည်တော် ရွာစဉ်ရွာစွား မင်း လှသင်္ခယာဘွဲ့ခံ ဦးပုညရေးသည်။

ပဌမပိုင်း

ပဌမပိုင်း (၁)ပါဒ တေးထပ်ကိုဉာဏ်ဆလို့၊ (၂)ပါဒ ကြံကြတော့စပ်ပုံ } အခံ (၃)ပါဒ ဆယ်ရှစ်ပိုင်းတွေကြံလျှင် (၄)ပါဒ အလုံးစုံပြီးမြဲ^၁

ဒုတိယပိုင်း

ဒုတိယပိုင်း (၅)ပါဒ အထခြောက်လုံးချီသည် (၆)ပါဒ ဆုံးလေပြီ ခုနစ်နှင့်ဘဲ^၂ } အအုပ်

ဒုတိယပိုင်း

တတိယပိုင်း (၇)ပါဒ ၎င်း၌ သည်နှင့် ကိုကို (၈)ပါဒ သဒ္ဒါလိုမှတ်စွဲ^၃ } အတက်

စတုတ္ထပိုင်း

စတုတ္ထပိုင်း (၉)ပါဒ အဓိပ္ပါယ်မှန်မလွဲ^၄ စေနှင့် (၁၀)ပါဒ ကြံခဲ^၅ လို့ စပ်ပါ } အခံ

ပဉ္စမပိုင်း

ပဉ္စမပိုင်း (၁၁)ပါဒ ဆဲ့ခြောက်တွေအစပ်သွား (၁၂)ပါဒ မမှားအောင်ရကြစေမှာ^၆ } အအုပ်

တတိယပိုင်း

ဆဋ္ဌမပိုင်း (၁၃)ပါဒ ပေါရာဏကထာ^၇ ကို (၁၄)ပါဒ အခါခါ^၈ ဉာဏ်ရှုလို့ } အခံ (၁၅)ပါဒ ဧချင်းစု ၁၅ တွေ (၁၆)ပါဒ ကျွမ်းကျင်ကြစေ^၉

သတ္တမပိုင်း

သတ္တမပိုင်း (၁၇)ပါဒတေးထပ်ရိုးပုံအနေ^{၁၀} မှာ (၁၈) ပါဒစပ်ကြလေ^{၁၁} သည်နည်းပလေး } အအုပ်

အထပ်ပါ ဥဒါဟရဏ်တွင် အတွင်းကာရန်များကို အမဲ စာလုံးပြောင်ဖော်၍ ပြထားသည်။ အခံအအုပ်ဟူသော အဆုံးကာရန်တို့ကိုမူ အမဲစာလုံးပြောင်အပြင်^{၁၂} ။^၂ ဟုကဏန်းစဉ်ဖြင့်ပြထားသည်။

တေးရိုးမသည်တေးထပ်သို့ ပြောင်းလဲလာပုံကို ဤစာကိုယ်၏အစနားတွင် ဖော်ပြသောတေးရိုးနှင့် ယှဉ်ကြည့်ပါသည်။

ကဗျာကဝိတို့သည် တေးထပ်ကို ဉာဏ်ကွန်မြူးရှ် အမျိုးမျိုးစပ်ဆိုကြရာတွင် ၁၀၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်ဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာကြောင်းဖြင့် ပုဂံဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်ရေးသားသော ကဗျာဗန္ဓသာရကျမ်းတွင်လာရှိသည်။ နှောင်းပညာရှိတို့သည် ယင်းရှစ်ဆယ်ပေါ် တေးထပ်အသွားကိုပင် ဉာဏ်ကွန်မြူးရှ် ထပ်တွန်းတေးထပ်များရေးစပ်ကြသည်။ ကာရန် ကြွယ်ဝသည်နှင့်အမျှ တေးထပ်ကိုချဲ့ထွင်၍ စပ်ဆိုကြစေကာမူယခုပြဆိုခဲ့သော တေးထပ်စပ်နည်း အခြေခံအတိုင်းသာလျှင်ဖြစ်ကြရပေသည်။

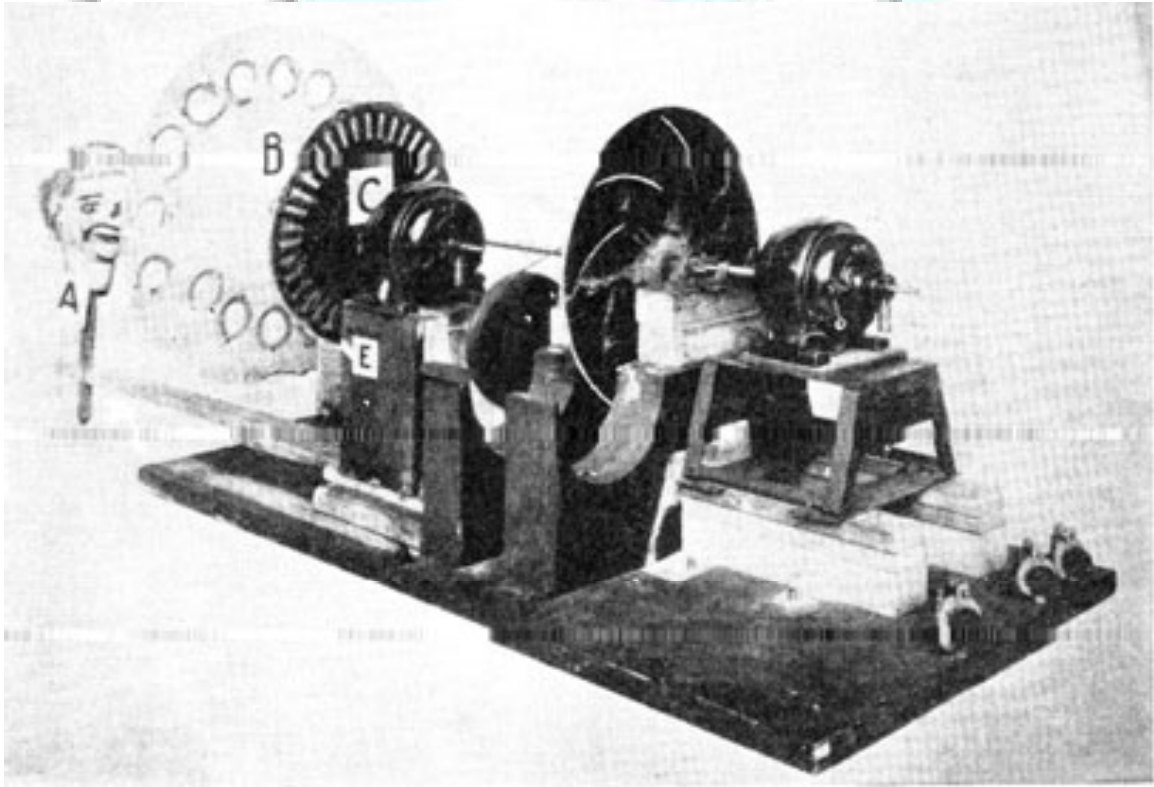
တယ်လီစကုပ် ။ ။(အဝေးကြည့်မှန်ပြောင်း-ရှူ။)

တယ်လီဖုန်း ။ ။ (စကားပြောကြေးနန်း-ရှူ။)

တယ်လီဗစ်ရှင်း။ ။တယ်လီဗစ်ရှင်းသည် အသံကိုကြားစေ၍ အရုပ်ကိုလည်းမြင်စေသော ရေဒီယိုတစ်မျိုးပင်

ဖြစ်၏။ တယ်လီဗစ်ရှင်းသည် ယခုအခါစမ်းသပ်သည့် အဆင့်မှ လက်တွေ့အသုံးချသည့်အဆင့်သို့ ရောက်လာပြီဖြစ်ရာ မကြာမီပင် ကမ္ဘာအနှံ့အပြား၌ တယ်လီဗစ်ရှင်းခေတ်စားလာမည့် အရိပ်အယောင်ကို မြင်နေရသည်။ တယ်လီဗစ်ရှင်းဖြင့် အသံနှင့် အရုပ်လွှင့်သောရုံများကို အင်္ဂလန်၊ အမေရိကန်စသော နိုင်ငံကြီးအချို့တို့တွင် ဆောက်လုပ်ထားပြီးဖြစ်၍ အများသုံးနိုင်အောင်အဖိုးနှုန်းချိုသာသော တယ်လီဗစ်ရှင်းစက်ခေါ် ရုပ်မြင်သံကြားစက်များကိုတီထွင်နိုင်ရန်အတွက်လည်း သိပ္ပံပညာရှင်များက ကြိုးစားလျက်ရှိကြလေသည်။

လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်းများစွာက ဂျာမန်လူမျိုး နစ်ပကိုဆိုသူသည် ရုပ်ပုံများကို လျှပ်စစ်ကြိုးဖြင့် လွှင့်နိုင်သော စက်တစ်ခုကို နမူနာပြုလုပ်ခဲ့ဘူးသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်ကြိုးဖြင့်အသံကို သယ်ဆောင်နိုင်လျှင် အလင်းကိုလည်း သယ်ဆောင်နိုင်ရမည်ဟု ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကယူဆသည်။ ရုပ်ပုံတို့သည် အလင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာရာ ဓာတ်သည်အလင်းကိုသာသယ်ပို့နိုင်ပါက ရုပ်ပုံများကိုလည်း သယ်ဆောင်နိုင်ရမည်ဟု ယူဆကာ ကြံစည်ခြင်းဖြစ်သည်။ အလွန်ယုတ္တိရှိသော အယူအဆပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ရုပ်ပုံကို သယ်ယူပို့ဆောင်သောအလုပ်မှာ လွန်စွာခက်ခဲ နက်နဲသည်

စကော့လူမျိုး ဂျွန် လိုဂီ ဗဲယော့ တီထွင်ခဲ့သည့် တယ်လီဗစ်ရှင်းစက်

တယ်လီဗစ်ရှင်းကင်မရာရှေ့တွင် ဟန်ပန်မူရာဖြင့် တေးသီနေသောအဆိုကျော်တစ်ဦး

က တကြောင်း၊ သူ၏စက်တွင်ချွတ်ယွင်းချက်များရှိနေသေးသည်က တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် သူ၏အကြံမှာအထမမြောက်ခဲ့ပေ။

၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် စကော့လူမျိုး ဂျွန်လိုဂီဗဲယာဆိုသူက တစ်ဖန်ရုပ်ပုံများကို လွှင့်နိုင်ဖမ်းနိုင်သည့် စက်ရုံကို ကြံစည်ပြန်သည်။ ထိုအချိန်တွင် ဖိုတိုအီလက်ထရွန်အိမ်ခေါ်အလင်းကြောင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်လှုပ်ရှားမှုကို ဖြစ်စေသော ကရိယာနှင့် ဗက်ကျူးယမ်ကျူးခေါ် လေဟာပြန်များ ဖြစ်ထွန်းနေပြီ။ သူသည် ထိုကရိယာနှစ်မျိုးကို အားကိုးပြု၍ နှစ်ပုဂံ၏အယူအဆ အတိုင်း လက်တွေ့ပြုလုပ်ရာ အောင်မြင်လာလေသည်။ မကြာမီပင် ရုပ်ဝေးမှပုံများကို လွှင့်နိုင်ဖမ်းနိုင်လာသည်။ ၁၉၂၆ ခုနှစ် တွင် လန်ဒန်မြို့နှင့် ဝါရှင်တန်မြို့တို့တွင် ရုပ်ဝေးမှလွှင့်သောရုပ်ပုံတို့ကို တယ်လီဗစ်ရှင်းဖြင့် ပြနိုင်လေသည်။ နောက်တစ်နှစ် ကြာသောအခါ ဗဲယာကိုယ်တိုင် ရောင်စုံရုပ်ပုံများကို အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာဖြတ်ကျော်၍ တယ်လီဗစ်ရှင်းဖြင့်ပြနိုင်ခဲ့သည်။ နယူးယော့မြို့တွင်မူ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်ကျမှ တယ်လီဗစ်ရှင်းဖြင့် ပြဇာတ်များကို ပထမအကြိမ် ပြသနိုင်လေသည်။ ၁၉၃၂ ခုနှစ် တွင် ဒါဗီမြင်းပြိုင်ပွဲကို တယ်လီဗစ်ရှင်းဖြင့် လန်ဒန်မြို့၌ပြသခဲ့သည်။

တယ်လီဗစ်ရှင်းအကြောင်းကိုနားလည်နိုင်ရန် တယ်လီဖုန်းခေါ် စကားပြောကြေးနန်းကို ရှေးဦးစွာစဉ်းစားကြည့်ရပေမည်။ စကားပြောကြေးနန်းတွင် အသံသည်နန်းကြိုးတစ်လျှောက်တွင် ပြေးခြင်းလည်းမဟုတ်။ လေထဲမှ ဖြတ်ကျော်၍ ပြေးခြင်းလည်းမဟုတ်ပေ။ လျှပ်စစ်ဓာတ်သာလျှင် ဝိုင်ယာကြိုးတစ်လျှောက်တွင်ပြေး၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်တုန်ခါမှုမှ အသံဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စကားပြောကြေးနန်းတွင် ကြားရသည့်အသံသည် လူ၏ပါးစပ်မှပြောလိုက်သော တိုက်ရိုက်အသံမဟုတ် လျှပ်စစ်ဓာတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော တုန်ခါမှုမျှသာဖြစ်ပေသည်။ (စကားပြောကြေးနန်း-ရှု။)

တယ်လီဖုန်းသည်အဝေးမှလွှင့်လိုက်သောအသံကိုနန်းကြိုးတစ်လျှောက်စီးသောလျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့် ပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ရေဒီယိုသည်လည်း တယ်လီဖုန်းနှင့် သဘောချင်းအတူတူပင်ဖြစ်၏။ (ရေဒီယို-ရှု။) သို့သော်လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို နန်းကြိုးတစ်လျှောက်မစီးစေဘဲ အာကာသထဲတွင် လျှပ်စစ်သံလိုက်လှိုင်းများကို ဖန်တီးပေးသည်။ တယ်လီဖုန်းက အသံကို ဖြစ်ပေါ်စေသကဲ့သို့ တယ်လီဗစ်ရှင်းက အလင်းကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။ တယ်လီဗစ်ရှင်းလွှင့်စက်တွင် ရုပ်ပုံများ၏ အလင်းကိုဖမ်းယူသည်။

www.foreverspace.com.mm

ကချေသည်တစ်ဦး၏ ကဟန်ကို တယ်လီဗစ်ရှင်းစတူဒီယိုအတွင်း ရိုက်ကူးနေစဉ်

ထိုအလင်းကို လျှပ်စစ်ဓာတ်က လှိုင်းများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲစေ၍ နန်းကြီးတစ်လျှောက် သို့မဟုတ် လေထဲတွင် ဖြတ်သန်းသွားစေသည်။ တယ်လီဗစ်ရှင်းဖမ်းစက်တွင် ထိုလှိုင်းတို့ကို ရုပ်ပုံများအဖြစ် ပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထူးခြားချက်တစ်ခုမှာ အသံကိုလွယ်ကူစွာလွှင့်နိုင်သော်လည်း ရုပ်ပုံများကို လွယ်ကူစွာမလွှင့်နိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ပမာအားဖြင့် လှုပ်ရှားသွားလာနေသော လူတစ်စု၏ရုပ်ပုံကို လွှင့်သည်ဆိုပါစို့။ ထိုလူစုပေါ်သို့ ကျရောက်နေသော အလင်းအမှောင်တို့သည် တညီတညာတည်းအတူတူပင် မဖြစ်နိုင်ချေ။ ရုပ်ပုံတစ်ခုကိုလွှင့်ရာ၌ အလင်းနှင့်အမှောင်တို့ကို တိကျစွာလွှင့်နိုင်မှသာလျှင် ပုံတူရုပ်ကိုဖမ်းယူနိုင်ပေမည်။ ထို့ကြောင့် အလင်းရောင်အမျိုးမျိုးကို အသံကဲ့သို့ တပြိုင်တည်းလွှင့်ရန်မှာ မလွယ်ကူ သည့်အတိုင်း ရုပ်ပုံများကို လွှင့်သော စက်ကရိယာသည် ရေဒီယိုထက် များစွာ ရှုပ်ထွေးလေသည်။

တယ်လီဗစ်ရှင်းလွှင့်စက်တွင် အိုက်ကွန်နိုစကုပ်ခေါ် လေဟာပြန်တစ်ခုရှိသည်။ ဖြန့်ထဲတွင်အလွန်ပါးလွှာ၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်မလိုက်သည့်ပစ္စည်းဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ချပ်ပြားတစ်ခုရှိသည်။ များသောအားဖြင့် လချေးပြားဖြစ်တတ်သည်။ လချေးပြားနောက်ဘက်တွင် သတ္တုတစ်မျိုး

မျိုးကို ကာထား၍ ရေဘက်တွင် ဖိုတိုအီလက်ထရွန်အိမ်မှာ ကဲ့သို့ အလင်းရောင်ကျရောက်က အီလက်ထရွန်များကို ထုတ်လွှတ်သော ပစ္စည်းတစ်မျိုးမျိုးဖြင့် အကွက်ချ၍ ဖုံးအုပ်ထားသည်။ အကွက်တစ်ခုနှင့် တစ်ခုကြားတွင် လျှပ်ဓာတ်မလိုက်သောပစ္စည်းဖြင့် ကြားခံထားသည်။ အကွက်ကလေးများသည်အလွန်သေးငယ်သောကြောင့် ချပ်ပြားတစ်ခုလုံးမှာ အလွန်သေးငယ်၍ သန်းပေါင်းများစွာ ပါဝင်သော ဖိုတိုအီလက်ထရွန်အိမ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းပြုလုပ်ထားသကဲ့သို့ရှိသည်။ ဖိုတိုအီလက်ထရွန် အိမ်ကဲ့သို့ ပြုမူစေရန် အတွက် အကွက်ကလေးများပေါ်တွင် ငွေသားအလိုက် အစက်ချထား၍ထိုငွေသားပေါ်တွင် အလင်းရောင်နှင့် ထိတွေ့က ဓာတ်ဖောက်ပြန်တတ် သော ဆီးဇီယမ်ဒြပ်စင်ဖြင့် ဖုံးအုပ်ပေးထားလေ့ရှိသည်။ ယခုခေတ်၌ အိုင်ကွန်နိုစကုပ်ထက်ပို၍ ပုံတူရုပ်ကို ပြတ်သားစွာ ထင်စေသော ပုံတူရုပ်အောသီ ကွန်လေဟာပြန်ကို သုံးသည်။

ရုပ်ပုံကိုလွှင့်ရာတွင် ဓာတ်ပုံရိုက်ကရိယာတစ်မျိုးဖြင့် ရိုက်ယူ၍ ရုပ်ပုံ၏ ပုံတူရုပ်ကို အဆိုပါ ချပ်ပြားပေါ်သို့ ကျရောက်စေသည်။ ထိုအခါ ချပ်ပြားပေါ်ရှိအကွက်ကလေးများသည် မိမိတို့အပေါ်သို့ ကျရောက်သော အလင်းအနည်းအများ အလိုက် အီလက်ထရွန်များကို ထုတ်လွှတ်

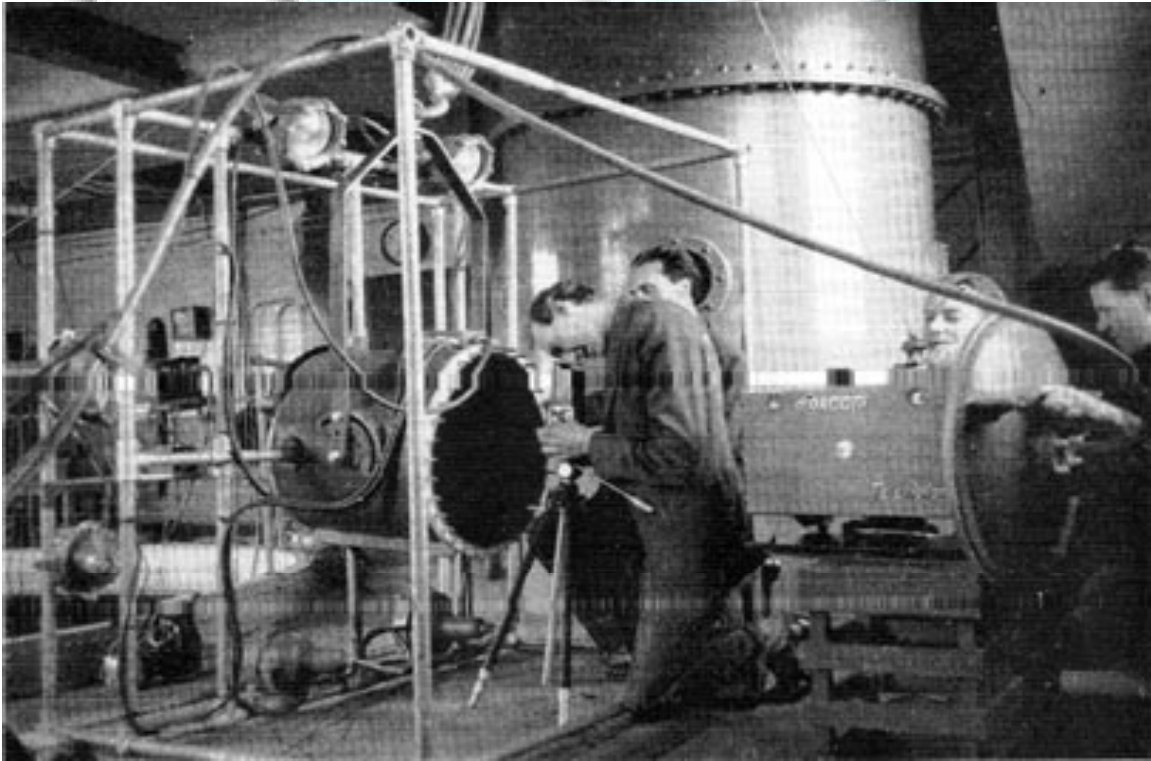
တယ်လီဗစ်ရှင်း

သည်။ တို့အချိန်တွင် အီလက်ထရွန်သေနတ်ဟုခေါ်သော ပြောင်းတစ်ခုမှအီလက်ထရွန်ရောင်ခြည်ဖြင့် ချပ်ပြားပေါ်သို့ ကွက်လပ်မကျန်အောင် ပိုက်စိပ်တိုက်ထိုးပြသည်။ ထိုးပြပုံမှာ ကျွန်ုပ်တို့စာဖတ်စဉ် မျက်လုံးသည် စာကြောင်းများကို ဗယ်မှညာသို့ တကြောင်းစီလိုက်ကြည့်ရင်း စာမျက်နှာထိပ်မှအောက်သို့ တရွေ့ရွေ့ နိမ့်ဆင်းလာသကဲ့သို့ပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် စာဖတ်သည်ထက် အဆပေါင်းများစွာ ပိုမိုလျင်မြန်၍ တစ်စက္ကန့်အတွင်း အကြိမ်ပေါင်း ၃၀ အထိထပ်တစ်လဲလဲထိုးပြသည်။ ဤသို့ ထိုးပြရာတွင် အီလက်ထရွန် ထုတ်လွှတ်ပြီးသော အကွက်ပေါ်သို့ထိုးမိသောအခါ ကုန်ဆုံးသွားသော အီလက်ထရွန်များကို အစားဖြည့်ပေးသည်။ ဤသို့အီလက်ထရွန် အစားဖြည့်ပေးတိုင်း သက်ဆိုင်ရာအကွက်ကလေးမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ် လှုပ်ရှားမှုကလေးသည် ချပ်ပြားနောက်ဘက်၌ ဖုံးကာထားသော သတ္တုနှင့်ဆက်ထားသည့် နန်းကြိုး တစ်လျှောက်တွင်ထွက်ပေါ်လာသည်။ ထိုနောက် ရေဒီယိုအသံလွှင့် ရာတွင် ပြုလုပ်သကဲ့သို့အဆိုပါ လျှပ်စစ်လှိုင်းများကို အဆပေါင်းများစွာအကြီးချဲ့ပေးပြီးလျှင် လေထဲသို့လွှင့်လိုက်လေသည်။

တယ်လီဗစ်ရှင်းဖမ်းစက်တွင် ကင်နီစကုပ်ခေါ် အထူး

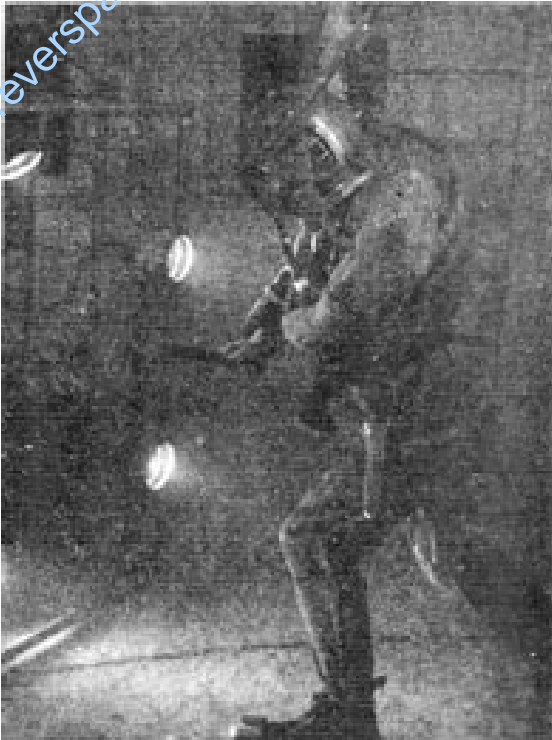
စီမံထားသော ကက်သုတ် ရောင်ခြည်ပြန်ရှိသည်။ ထိုပြန်တွင်လည်း အီလက်ထရွန်သေနတ်တစ်လက်ရှိ၍ ပြန်အဆုံးဘက်တွင် အရောင်ခြည်တစ်မျိုးမျိုးနှင့် ထိတွေ့ကာ အလင်းရောင်ထွက်သော ကားချပ် (ဖလူးအိုရက်ဆင့် စကရင်း) ရှိသည်။ အီလက်ထရွန်သေနတ်မှ အီလက်ထရွန်ရောင်ခြည်ကိုအိုက်ကွန်နိုစကုပ်မှာကဲ့သို့ ထပ်တူထပ်မျှ အံ့ကိုက်ရွေ့ရှားစေ၍ အဆိုပါ ကားချပ် ပေါ်သို့ ထိုးပေးသည်။ ထိုအခါ ကားချပ်ပေါ်၌ တယ်လီဗစ်ရှင်း လွှင့်စက်မှလွှင့်လိုက်သည့် ပုံတူရိပ်များအတိုင်းထင်ပေါ်လာသည်။ အချို့သော တယ်လီဗစ်ရှင်း ဖမ်းစက်တွင် ရုပ်ပုံများကိုမူလအတိုင်း တိုက်ရိုက်ကြည့်နိုင်၍ အချို့တွင်မူအခြားကားချပ်တစ်ခုခုပေါ်သို့ ပုံကြီးချဲ့၍ တစ်ဆင့်ထိုးပေးသည်ကို ကြည့်ရသည်။ တယ်လီဗစ်ရှင်းဖမ်းစက်များတွင် အရုပ်ကိုသာမြင်ရသည် မဟုတ်ဘဲ၊ အသံကိုလည်းတပြိုင်တည်း ကြားနိုင်ရအောင် ရေဒီယိုအသံဖမ်းစက်ကိုပါ ပူးတွဲတပ်ဆင်ပေးထားလေသည်။

တယ်လီဗစ်ရှင်းကြောင့် အနာဂတ်ကာလ၌ တစ်နိုင်နှင့်တစ်နိုင်ဆက်ဆံမှုသည် ပို၍ရင်းနှီးလာဖွယ်ရာရှိပေသည်။ တစ်နိုင်နှင့်တစ်နိုင် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးရန်အတွက် လူကိုယ်တိုင် တွေ့ဆုံစည်းဝေးဖို့ရာလိုတော့မည် မဟုတ်ချေ။ တယ်လီဗစ်ရှင်းကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် မိမိတိုင်းပြည်မှာပင်နေထိုင်

ရေအောက်တယ်လီဗစ်ရှင်းကင်မရာ (ယာစွန်) ကို ရေအောက်သို့မချမီ ရေလုံဖူး (ဝဲ-လယ်) ထဲသို့ ထည့်သွင်းရန်ပြင်ဆင်နေပုံ

www.foreverspace.com.mm

ရေနက်ထဲ၌ ရေငုပ်သမားတစ်ဦး၏ရွှေရှားသွားလာပုံကို ရေအောက် တီဗွီကင်မရာဖြင့်မှတ်တမ်းတင်နေစဉ်

ယင်း တစ်ယောက်ကို တစ်ယောက် မြင်နေကြားနေလျက် ဆွေးနွေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လူကိုယ်တိုင်တွေ့ရန် ခရီး စရိတ်နှင့်အဖိုးတန် သောအချိန်ကို မကုန်စေဘဲ ဆက်ဆံနိုင် လိမ့်မည်။ နောင်သော် တယ်လီဗစ်ရှင်းတွင်သာမဟုတ် တယ်လီဖုန်းတွင်ပါ စကားပြောယင်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မြင်နေမည့် ခေတ်သို့ရောက်ဖွယ်ရာ အကြောင်းရှိသည်ဟု ယူဆရ ပေသည်။

တယ်လီဗစ်ရှင်းဖြင့် လူ၏ ရုပ်ပုံကို ဟုတ်မဟုတ်၊ မှန်မ မှန် တပ်အပ်သေချာစွာ ကြည့်မြင်ခွဲခြားနိုင်မည်ဖြစ်ရာ တယ်လီဗစ်ရှင်းသည် နောင်ကာလ၌ အရောင်းအဝယ်ကိစ္စ နိုင်ငံရေးရာကိစ္စများတွင်သာမက ရာဇဝတ်စုံထောက်မှု ကိစ္စများတွင်လည်း အထူးအသုံးဝင်မည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ် ဖေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက တယ်လီဗစ်ရှင်းရေဒါနှင့် တယ်လီဗစ်ရှင်းကင်မရာတို့ကို အသုံးပြုခဲ့ရာ ယခုသော်ထို နှစ်ခုကို စစ်ဘက်၌သာ လျှို့ဝှက်စွာအသုံးမပြုကြတော့ဘဲ လူအများအကျိုးအတွက် စမ်းသပ်အသုံးပြုလျက် ရှိနေပြီ ဖြစ်ပေသည်။ တယ်လီဗစ်ရှင်း ရေဒါကို သင်္ဘောများတွင် တပ်ဆင်ထားခြင်းဖြင့် ရှေ့၌ရှိသောအန္တရာယ်ဖြစ်စေမည့် အရာကို ကြိုတင်သိနိုင်သကဲ့သို့ တယ်လီဗစ်ရှင်းကင်မရာကို

အသုံးပြုခြင်းဖြင့်လည်း ထိုအန္တရာယ်ဖြစ်စေမည့်အရာတို့ကို ထင်ရှားစွာမြင်နိုင်ကြပေမည်။

တယ်လီဗစ်ရှင်းကို အသုံးပြုရာ၌ အခက်ခဲဆုံး ပြဿနာ တစ်ရပ်မှာ လျှို့ဝှက် ပေါက်ကြားရေးပင်ဖြစ်၏။ ဥပမာအား ဖြင့် လူနှစ်ယောက်သည် တယ်လီဗစ်ရှင်းဖြင့် ပြောဆိုဆွေး နွေးနေသည်ဆိုပါစို့။ ထိုအခါ ကြားလူတစ်ယောက်က ထိုလူ နှစ်ယောက်ဆွေးနွေးနေပုံကို တခြားမှနေ၍ကြည့်နိုင် မြင် နိုင်မည်ဖြစ်သဖြင့် စိတ်ချရ မည်မဟုတ်ဟု ထင်နိုင်ပေသည်။ သို့ရာတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး လျှို့ဝှက်သော အမှတ်အသားများ ထားကာ မလိုသောရုပ်ပုံကို မထင်စေရန် ဖျက်ဆီးသည့် နည်းများကို အသုံးပြုခြင်း အားဖြင့် ထိုအခက်အခဲကို ကျော် လွန်နိုင်မည်ဟု ယူဆရပေသည်။

တယ်လီဗစ်ရှင်းကို ယခုအခါ အများသုံးဖြစ်အောင် ကြိုး စားနေသော်လည်းအခက်အခဲများ အများပင်ရှိသေး၏။ အထူးသဖြင့်တယ်လီဗစ်ရှင်းကိုတစ်နေရာတည်းမှ ကမ္ဘာသို့ အနှံ့ရောက်အောင် မလွှင့်နိုင်သည့်အတွက် အဆင့်ဆင့်လွှင့် ပေးသည့်ရုံများ ဆောက်လုပ်ရပေမည်။ အမြင့်မှလွှင့်လျှင် ပို၍ခရီးဝေးဝေးလွှင့်နိုင်သဖြင့် လေယာဉ်ပျံမှတစ်ဆင့် လွှင့် သည့်နည်းကို စမ်းသပ်လျက်ရှိသည်။ မည်သို့ပင် ဖြစ် စေကာမူ အနာဂတ်ကာလတွင် အများသုံးဖြစ်လာ ရမည်မှာ အမှန်ဖြစ်ရာ တယ်လီဗစ်ရှင်းသည်နိုင်ငံရေး၊ စစ်မက်ရေးတွင်သာမက စီးပွားရေး၊ ကူးသန်းဆက်ဆံရေး၊ ပညာရေးနှင့် ပျော်ရွှင်ရေးတို့တွင်လည်း တကယ်တမ်း အသုံးဝင်မည့် ကရိယာတစ်ခုဖြစ်လာစရာ အကြောင်းရှိ ပေသည်။ (ရူပဗေဒ-ရှု။)

တယ်လျူရီယမ် ။ ။တယ်လျူရီယမ်သည် ရှားပါးသော ဒြပ်စင်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ယင်းကိုသယံဇာတအဖြစ်ဖြင့် အများအပြားတွေ့ရသည်။ ထိုပြင် ရွှေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ငွေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကြေးနီဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခဲဖြင့် လည်းကောင်း၊ အခြားသတ္တုများဖြင့်လည်းကောင်း တွင်း ထွက်ပစ္စည်းရိုင်းများဖြင့်လည်းကောင်း ပေါင်းစပ်လျက် လည်းတွေ့ရသည်။ ၁၈ ရာစုနှစ်နောက်ပိုင်းကပင် တွင်း ထွက်ပစ္စည်းရိုင်းတစ်မျိုး၌ ဒြပ်စင်သစ်တစ်ခုပါရှိ သည်ဟု ရိပ်စားမိခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် နှစ်ပေါင်း ၅၀ကျော် လွန် အခါမှသာ ဆွီဒင်လူမျိုးဓာတုဗေဒပညာရှင် ဗာဇီးလီယပ်ဆို သူက ဤဒြပ်စင်သည် ကန့်နှင့် ဆီလီနီယမ်ဒြပ်စင် နှစ်ခုနှင့် ဂုဏ်သတ္တိများဆင်တူကြောင်း ပြနိုင်ခဲ့သည်။(ကန့်။ ဆီလီ နီယမ်-လည်းရှု။) နောင်အခါ၌ ဤတွေ့ရှိမှုနှစ်ခုစလုံးပင် မှန်ကန်ကြောင်းသိရပြီးလျှင် ယင်းဒြပ်စင်သစ်ကို တယ်လျူရီ ယမ်ဟု အမည်ပေးသည်။ ထိုဒြပ်စင်သည် အလှည့်မှန်ဇယား တွင် အောက်ဆီဂျင်၊ ဆာလဖာနှင့် ဆီလီနီယမ်အစု၌ပါဝင်၍

ထိုဒြပ်စင်နှင့် သတ္တုမဟုတ်သောဒြပ်စင်၏ ဂုဏ်သတ္တိများ ရှိသည်။ သို့သော် သတ္တုဒြပ်စင်၏ ဂုဏ်သတ္တိများကိုလည်း ပြသည်။ ပွင့်ပုံအနေ၌တည်သော တယ်လျူရီယမ်မှာငွေ ရောင်ကဲ့သို့တောက်ပသည်။

တယ်လျူရီယမ်၏ အက်တမ်အလေးဆနှင့် အက်တမ်နံ ပတ်စဉ်တို့မှာ ၁၂၇.၆၁ နှင့် ၅၂ အသီးသီးဖြစ်၍ သင်္ကေတမှာ (Tc)ဖြစ်သည်။ ပွင့်ပုံရှိတယ်လျူရီယမ်၏ သိပ်သည်းဆမှာ ၆.၂၅ ဖြစ်၍ ပွင့်ပုံမဲ့တယ်လျူရီယမ်၏ သိပ်သည်းဆမှာ ၅.၈၅ ဖြစ်သည်။ အပူချိန်စင်တီဂရိတ် ၄၅၂.၉၅ ၌ အရည်ပျော်၍ အပူချိန်စင်တီဂရိတ် ၁၄၀၀.၉ တွင် အရည်ဆူသည်။ ကြေးနီနှင့် ခဲရိုင်းတို့ကို လျှပ်စစ်ဖြင့် ဓာတ်ခွဲခြင်းဖြင့် သန့်ယူရာ၌ ကျန်ရစ်ခဲ့သော အမှိုက်မှလည်းကောင်း တယ်လျူရီယမ်ပါရှိသော တွင်းထွက်ရွှေရိုင်းများမှ ရွှေကိုအရည်ဖျော်ယူရာတွင် ဓာတ်ငွေ့များ၌ပါရှိသော ဖိုမူန့်များမှလည်းကောင်း၊ တယ်လျူရီယမ်ကို ထုတ်ယူရသည်။ (လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့် ဓာတ်ခွဲခြင်း-၅။) ဤသတ္တု၏ ခြိမ်းခြောက်မှုများသည် ဆိုးရွားသောအနံ့များရှိသည်။ ထို့ကြောင့် လူအများသည် ယင်းတို့ကို မကိုင်တွယ်လိုကြချေ။ တယ်လျူရီယမ်သည် အပူနှင့်လျှပ်စစ်လိုက်မကောင်းချေ။

တယ်လျူရီယမ်ကို အစွန်းခံ သံမဏိအကောင်းစား

ပြုလုပ်ယူရန်လည်းကောင်း၊သံဖြူနှင့်ခဲသတ္တုစပ် အကောင်းစား ပြုလုပ်ယူရန်လည်းကောင်း အသုံးပြုရသည်။ ဝိုင်ယာလက်များတွင် ကနဦးပြုလုပ်သုံးစွဲခဲ့သည့် ခရစ္စတယ်များမှာ တယ်လျူရီယမ်ဖြင့် ပြုလုပ်ယူသော ခရစ္စတယ်များဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ရာဇာလုပ်ငန်းနှင့် ဓာတ်ပုံရိုက် လုပ်ငန်းများတွင်လည်း ဤသတ္တုကို စတင်သုံးစွဲ လျက်ရှိလေသည်။

ဝဲဝီလျံ ။ ။ဝီလျံတဲသည် ဆွစ်လူမျိုးတို့၏ မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဟူ၍ သမိုင်းတွင်စာတင်ခြင်းခံရသော လေးသည်ကျော်ဖြစ်၏။ ၁၃၀၇ ခုနှစ်လောက်တွင် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံရှိ နယ်အချို့ကို ဩစတြီးယားပြည်မှ ဟတ်စပတ်မင်းဆက်ကအုပ်စိုးလျက်ရှိသည်။ တစ်ခါသော် အားလဒေါ့မြို့ဈေး၌ဩစတြီးယန်းအမျိုးသားမြို့ဝန် ဂက်စလာသည် မြင့်မားသောတိုင်ကြီးတစ်တိုင်ကို စိုက်ထူထားပြီးသော် တိုင်ထိပ်တွင် ဦးထုပ်တစ်လုံးကို တင်ထားစေ၏။ တိုင်အနီးမှ ဖြတ်သန်းသွားလာသူတိုင်း ထိုဦးထုပ်ကို ဒူးကွေးဦးညွတ်ကာ အရိုအသေပြုကြရမည်ဟု ကျပ်တည်းစွာ အမိန့်ထုတ်ထားလေသည်။ ဤနည်းဖြင့် ဩစတြီးယန်းလူမျိုးတို့၏ တန်ခိုးဩဇာ လွှမ်းမိုးခြင်းကို ထင်ရှားစေလေသည်။ တစ်နေ့၌ ဝီလျံတဲသည် မိမိ၏ သားငယ်လေးနှင့်အတူ

သားငယ်၏ဦးခေါင်းထက်ရှိ သစ်တော့သီးကို လေးဖြင့်ပစ်ရန် ချိန်ရွယ်နေသော ဝီလျံတဲ

ထိုနေ့ရက်အနီးသို့ ရောက်လာ၏။ တဲကား ရိုးသားဖြောင့်မတ် မြင့်မြတ်သောစိတ်ရှိသည်နှင့်အမျှ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိသူ လည်းဖြစ်လေသည်။ လေးအတတ်တွင်လည်း အထူးကျွမ်းကျင် လိမ်မာသည်။

လူမျိုးခြားတို့က မတရားသဖြင့် ရက်စက်စွာ အုပ်စိုးခြင်းကို ကျေနပ်နှစ်သိမ့်စွာခံယူကြောင်းပြရသည့် အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သော အဆိုပါဦးထုပ်အား ဦးညွတ် အရိုအသေပေးခြင်းကို စက်ဆုပ်သဖြင့် သူသည်မမြင်ဟန် ပြုကာသွားလေသည်။ သို့အတွက် ဝီလျံတဲအား ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်လှသည့် မြို့ဝန်ထံသို့ စစ်သားများကဆွဲယူခေါ်ဆောင်သွားကြလေသည်။

တဲက မိမိသည် တိုင်ထိပ်ရှိ ဦးထုပ်ကိုလည်း မမြင်၊ အမိန့်ချထားကြောင်းလည်း မသိသဖြင့် အပြစ်မရှိကြောင်း ရဲဝံ့စွာ ဆိုလေသည်။ သို့ရာတွင် ဂက်စလာသည် တဲ၏အကြောင်းကိုကြားသိထားသူဖြစ်၍ ဂိုက်တစ်ရာ ခန့်အကွာတွင်ရပ်နေသော တဲ၏သားကလေးခေါင်းပေါ်တွင် တင်ထားသည့် သစ်သောသီးကို မှန်အောင် မြားနှင့်ပစ်ပြန်နိုင်ပါက တဲအား အပြစ်မှလွတ်မည်ဟု အမိန့်ချလေသည်။ တဲသည်ကား လက်တည့်လှသော်လည်း မိမိ၏ရင်သွေးကလေးဖြစ်နေသဖြင့် လက်မရဲနိုင်ရှာပေ။ ထို့ကြောင့် မိမိ၏ရင်သွေးအတွက် အသက်အန္တရာယ်နီးလှသော အလုပ်ကို မလုပ်လိုရကား မိမိကိုပင်သတ်လိုက် သတ်ရန် ပြောဆိုလေသည်။ သို့ရာတွင် ဂက်စလာကမိမိအမိန့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်စေ၏။

ရဲစွမ်းသတ္တိနှင့် ပြည့်စုံသောသားငယ်ကလည်း သူ့ဖခင်၏လက်စွမ်းကို ယုံကြည်သည့်အတိုင်း မိမိအားထိမှန်မည် မဟုတ်ဟု စိတ်ချသဖြင့် ချထားသောနေရာမှနေ၍ ဖခင်အား မြားနှင့်ပစ်ရန်တိုက်တွန်းကာ အချက်ပင်ပြနေလေသည်။ ဝီလျံတဲသည် မြားတောင့်မှ မြားတစ်ချောင်းကိုထုတ်ယူပြီးသော် သေချာစေ့စွာစစ်ဆေး၍ သူ၏ခါးပတ်တွင် ထိုးထားလိုက်၏။ ထိုနေ့က အခြားမြားတစ်စင်းကို ထုတ်ယူပြီးလျှင် မိမိ၏လေးတွင်တင်ကာ ချိန်လွှတ်လိုက်လေသည်။ အနီးရှိသူတို့ အသက်ပင်မရှူနိုင်ဘဲငေးမောကြည့်ရှုနေကြစဉ် မြားသည် သစ်သောသီးကို တည့်တည့် ကြီးထိမှန်လေ၏။

ကောက်ကျစ်သောစိတ်ထားဖြင့် စောင့်စားကြည့်ရှုနေသောမြို့ဝန်ကား မချီပြုံးပြုံးလျက် 'သင်သည် အလွန်လက်တည့်သူ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အခြားမြားတစ်စင်းကို မည်သည့်အတွက်ထုတ်ထားရသနည်း' ဟုမေးလေ၏။ 'အကျွန်ုပ်၏သားအား မြားမှန်ခဲ့ပါလျှင် ဤထုတ်ထားသောမြားဖြင့် မင်းဆိုးမင်းညစ်အသင့်အား ပစ်၍သတ်ရန် ဖြစ်သည်' ဟု ဝီလျံတဲကရဲဝံ့စွာ ပြောပြလေ၏။ မြို့ဝန်မှာ

ဒေါသအမျက် ခြောင်းခြောင်းထွက်ကာ တဲကိုဖမ်းစေ၍ ကြီးဖြင့်တုတ်ပြီးသော် လူစန်းအိုင်ကြီးတစ်ဘက်ရှိထောင်အတွင်း၌ အကျဉ်းထားရန် အမိန့်ပေးလေ၏။ ဝီလျံတဲအား ထောင်သို့ပို့ရန် အိုင်ကိုဖြတ်ကူးနေစဉ် လေပြင်းမှန်တိုင်းကျသဖြင့် ဝီလျံတဲမှာ လှေပဲ့ကို ကူထိန်းပေး ရလေသည်။ ထို့ကြောင့် လှေကို ကျောက်ဆောင်ပေါများသော ကမ်းစပ်တစ်နေရာတွင် ဆိုက်ကပ်ပြီးလျှင် ကမ်းပေါ်သို့တက်ကာ တောအုပ်တစ်ခုအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လွတ်မြောက်သွားလေ၏။ အခြေအရံများနှင့် နောက်မှလိုက်ပါလာသော မြို့ဝန်အား တောအုပ်အတွင်းမှ ချောင်းမြောင်း၍ မြားဖြင့် ပစ်သတ်လိုက်လေသည်။

ထိုအခါမှစ၍ တဲခေါင်းဆောင်သော ဆွစ်နယ်သုံးနယ်သည် ပူးပေါင်းကာ ဩစတြီးယန်း လူမျိုးတို့အား အောင်မြင်စွာ တော်လှန်ကြလေ၏။ ထိုအောင်မြင်မှုမှာ ဆွစ်လူမျိုးတို့၏ လွတ်လပ်ရေးအစဖြစ်ရာ မကြာမီ ဆွစ်တစ်မျိုးလုံး ဩစတြီးယန်းလူမျိုးတို့၏လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ကြသည်ဟု ဆိုလေသည်။ (ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ-လည်းရှု။) ဝီလျံတဲ ၏အကြောင်းမှာ သမိုင်းဝင်ဟု ယူဆလောက်ပေသည်။ သို့သော် အချို့သော သုတေသီပုဂ္ဂိုလ်တို့ကမူ တဲ၏အတ္ထုပ္ပတ်သည် ဒဏ္ဍာရီမျှသာဖြစ်၏ဟု ဆိုကြသည်။

တော်စတိုင်း ကောင့်လီယို (ခရစ် ၁၈၂၈-၁၉၁၀) ။

ရုရှစာပေသမိုင်းတွင် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သော စာရေးဆရာကြီးကောင့်လီယို နီကိုလားအေဗစ် တော်စတိုင်း (ရုရှအသံထွက်အားဖြင့်လျက် နယ်ကပ်လာယေဗျစ် တာ့လစတိုင်း) သည် တူးလာနယ် ယာစနာယာပလျာနာ ကျေးရွာတွင် ခရစ် ၁၈၂၈ ခုနှစ်၌ ပီတာကရာဇ်ဘုရင် လက်ထက်မှစ၍ ထင်ရှားသောမူးမတ်မျိုးရိုးမှမွေးဖွားခဲ့၏။ တော်စတိုင်းသည် စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို စွန့်လွှတ်၍ သူဆင်းရဲဘဝ၌ နေထိုင်ကာ အဓိဋ္ဌာန် ပါရမီကိုတည်ဆောက်သော ဝတ္ထုရေးဆရာ၊ စာမွန်းရေးဆရာ၊ ယထာဘူတပညာရှင် အဖြစ်ဖြင့် ကျော်စော၏။

ငယ်စဉ်ကပင်လျှင် မိခင်နှင့်ဖခင်တို့ကွယ်လွန်ခဲ့ခြားသော်လည်း ကြွယ်ဝသောမိဘအမွေအနှစ်ဖြင့် ဆွေမျိုးများအလယ်တွင်မတောင့်မတမကြောင့်မကြ ကြီးပြင်းလာခဲ့သည်။ တဆယ့်တစ်နှစ်သားအရွယ်ခန့်တွင် အစ်ကိုများနှင့်အတူ ကဇန်းမြို့တွင်ပညာသင်သည်။ ၁၈၄၄ ခုနှစ်တွင် ကဇန်းမြို့တက္ကသိုလ်၌ အထက်တန်းပညာရပ်များကို ဆက်လက်သင်ယူသည်။ ထိုခေတ်က ရုရှတို့၏ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးတွင် ကဇန်းမြို့မှာအထက်တန်းကျလေရကား တော်စတိုင်းသည် ဉာဏ်ပညာထက်မြက်သော်လည်း ယင်းအထက်တန်း ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရေးတို့၌

www.foreverspace.com.mm

ရုရှစာပေသမိုင်းတွင် အထင်ရှားဆုံး စာရေးဆရာကြီး တော်စတိုင်း

အပျော်အပါးဖြင့် အချိန်ကုန်သည်က များလေသည်။ ၁၈၄၇ ခုနှစ်တွင် တက္ကသိုလ်မှထွက်သောအခါ တော်စတိုင်းသည် ကောင်းစွာကျန်းမာခြင်းမရှိဘဲ မိမိ၏ ရွာသို့ ပြန်လာရလေသည်။ ထိုအခါ မိမိပိုင် လယ်ယာချောင်းမြောင်း၌ လုပ်ကိုင်နေကြသော သီးစားတို့သည် ဆင်းရဲလွန်းလှ၍ မကျေမနပ်ဖြစ်ကာ တော်လှန်ဖိဆန်ကြသည်။ တော်စတိုင်းသည်ယင်းမကျေနပ်မှုတို့ ပပျောက်အောင်ကြိုးစားသော်လည်းတောင်သူလယ်သမား၏ဘဝကို လက်တွေ့နားမလည်ဘဲ စိတ်ကူးသာလျှင် ယဉ်ခဲ့သဖြင့်မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။ ထိုအခါ စိတ်အပျက်ကြီးပျက်ကာ ဖဲနှင့်အရက်တို့၌သာ မွေ့လျော်ခဲ့လေသည်။

၁၈၅၁ ခုနှစ်တွင်တော်စတိုင်းသည် ကော့ကဆပ်နယ်ရှိ ရုရှတပ်မတော်၌ အမှုထမ်းယင်း၊ ထိုနယ်ရှိ ကျေးရွာ၏ အရိပ်အာဝါသ၌ ပျော်မွေ့ကာ 'ကလေးဘဝ'၊ 'လူငယ်ဘဝ'၊ 'ယုဝ' ဟူသော စာအုပ်များကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ထိုစာအုပ်တို့တွင်လူငယ်တို့အားပညာပေးရေးသည် ပတ်ဝန်းကျင် သဘာဝနှင့်ယှဉ်၍ ပေးအပ်၏ဟူသော အယူအဆတို့ကို တင်ပြခဲ့သည်။ ထိုအယူအဆတို့မှာ ငယ်စဉ်က ကဇန်းတက္ကသိုလ်တွင် ပညာသင်စဉ် ပြင်သစ်ကထိကဆရာများက သင်ကြားပို့ချသော ရှေးဆိုး၏ စာတို့တွင် ပါရှိသည် ဩဝါဒတို့မှ ပေါက်ဖွားလာသည်ဟု ယူဆရန်ရှိလေသည်။

တော်စတိုင်းသည်ထိုစဉ်က ကရိုင်းမီးယားနယ်စစ်ပွဲတွင် ဆီဗတ်စတိုပိုမြို့ကို သိမ်းပိုက်ရာ၌ ပါဝင်ခဲ့၏။ ထိုစစ်ပွဲမှရသော ဗဟုသုတတို့ကို 'ဆီဗတ်စတိုပိုမြို့မှ ပုံပြင်များ'တွင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။ ဆီဗတ်စတိုပိုမြို့မှ ယခုအခါ လီနင်ဂရက်ဟုတွင်သော စိန့်ပီတာစပတ်မြို့သို့ ရောက်လာခဲ့သည်တွင် စစ်ဖြစ်ခြင်း၌ များစွာ ငြီးငွေ့ရှုရှာလာခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့်တော်စတိုင်းသည် ၁၈၅၇ နှင့် ၁၈၆၁ ခုနှစ်အကြားတွင်ဥရောပ အရပ်ရပ်တို့ကိုသွားရောက်လည်ပတ်ယင်း ဂျာမနီ၊ ပြင်သစ်နှင့်အင်္ဂလန် နိုင်ငံတို့တွင်ရှိသော အလုပ်သမား အခြေအနေတို့ကို လေ့လာခဲ့သည်။ ဥရောပမှပြန်လာရာတွင် ရုရှားနိုင်ငံရှိ အလုပ်သမားအခြေအနေ ချွတ်ချော်တိမ်းပါးလျက်ရှိသည်ကို မြင်ပြီးလျှင် မိမိကိုယ်တိုင် မြေယာကျေးကျွန်စနစ်ကိုဖျက်သိမ်းပေး လိုက်ခြင်းအားဖြင့်မိမိ၏ သီးစားတို့ကို သက်သာခွင့်ရစေသည်။ သို့ရာတွင် သူပိုင်ဆိုင်သော မြေယာရှိရာဒေသတွင် မြေယာကိစ္စဖြန့်ဖြူးရေးခုံရုံး၌ တရားသူကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသည်။ ထိုအတွင်း၌ပင် သူစိတ်တိုင်းကျ ကျောင်းထောင်သည်။ ထိုကျောင်း၌ ကျပ်တည်း ကျဉ်းမြောင်းသော စည်းကမ်းစံနစ်တို့ မရှိစေချေ။ ဤသို့ ကျောင်းထောင်ယင်း လူငယ်တို့ကို ဂီတနှင့်ပန်းချီပညာသင်ကြားပေးသည်။ နောင်အခါသော် အစိုးရနှင့်မသင့်မြတ်၍ သူထောင်သောကျောင်းကိုပိတ်လိုက်ပြီးနောက် လယ်ထွန်ခြင်း စာရေးခြင်းတို့ဖြင့်သာ မွေ့လျော်နေခဲ့သည်။ ဤအချိန်တွင် တော်စတိုင်းသည် စစ်ဘက်ဌာနနှင့်မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေးဌာနတို့၏ ဖိနှိပ်ခြင်းတို့ကို ဝတ္တုစာအုပ်နှစ်အုပ်၌ သရုပ်ဖော်ကာ ရေးသားခဲ့လေသည်။ ထိုနောက်၌ကား ကမ္ဘာပေါ်တွင်ထင်ရှားကျော်စောသည့် 'စစ်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး' ဝတ္ထုရှည်ကြီးကိုလည်းကောင်း၊ 'အနွှာကရင်နီနာ' ဝတ္ထုကိုလည်းကောင်း ရေးသားလေသည်။ စစ်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဟူသောဝတ္ထုတွင်ရုရှားနိုင်ငံကို ပြင်သစ်ဘုရင်နပိုလီယန်က ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်သည့်ခေတ်နှင့်ယှဉ်၍ ရုရှားအမျိုးသားအိမ်ထောင်စုနှစ်ခုတို့ ဘဝအခြေအနေကို လူ့သမိုင်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် တင်ပြသွားရာအဖွဲ့အနွဲ့နှင့်တကွ သရုပ်ဖော်ခြင်း၌ များစွာကောင်းမွန်လှချေရကား စာဖတ်သူတို့မှာ ထိုခေတ်က ကြုံတွေ့ရသော လူ့လောက၏ ဒုက္ခသုခတို့ကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ကြုံတွေ့ ခံစားနေရသည်ဟုပင် ထင်မှတ်ရပေသည်။ ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ယင်းဝတ္ထုမှာ ကမ္ဘာကျော်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယင်းဝတ္ထုနှင့်မတိမ်းမယိမ်းကျော်ကြားသော 'အနွှာကရင်နီနာ' ဝတ္ထုကားရုရှားနိုင်ငံတွင် ၁၈၇၆ ခုတစ်ပိုက်က ကြုံတွေ့ရသော စိန့်ပီတာစပတ်မြို့နေ လူတန်းစားဘဝနှင့် တောနေလူ တန်းစားဘဝတို့ကို သရုပ်ဖော်သောဝတ္ထု ဖြစ်သည်။

တော်စတိုင်သည် ထိုစဉ်က လယ်ယာလုပ်ငန်း၌ အကျိုး ဖြစ်ထွန်း၍ စာရေးခြင်း၌လည်း ဝင်ငွေကောင်းခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ တော်စတိုင်သည် စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့် ကောင်းစွာ ပျော်ပျော်ပါးပါး နေထိုင်နိုင်ခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်၌ ယင်းကဲ့သို့ စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့၌ မွေ့လျော်ပျော်ပါးခြင်းအမှုကို စက်ဆုပ်လာသောကြောင့် သာမန်ဆင်းရဲသား အလုပ်သမားကဲ့သို့နေထိုင်ပြီးလျှင် အသားစားခြင်း၊ ဆေးလိပ်သောက်ခြင်းတို့ကိုပင်ရှောင်ကြဉ်လိုက်လေသည်။ ၁၈၈၈ ခုနှစ်၌ကား မိမိသည်စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဟူသမျှတို့ကို စွန့်လွှတ်၍ ဆင်းရဲသူဆင်းရဲသားတို့အား လှူဒါန်းတော့မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင် သားမယားတို့နှင့် တိုင်ပင်ရာ သူ၏အိမ်ထောင်သားအားလုံးက ဥစ္စာပစ္စည်းတို့ကို သူ၏ဇနီးသို့ လွှဲပြောင်းပေးပါရန်များစွာ တောင်းပန်ပြောဆိုခဲ့ရသည်။ သို့နှင့်ပင် တော်စတိုင်သည် မိမိကိုယ်တိုင် ပစ္စည်းတပြားတချပ်မျှမယူဘဲ ဇနီးသို့ပေးအပ်ပြီးလျှင် လယ်ယာထွန်ခြင်း၊ ဖိနပ်ချုပ်ခြင်းစသော ကိစ္စတို့၌ သာမန်တောင်သူလယ်သမားတို့နှင့်အတူ လုပ်ကိုင်စားသောက်လေသည်။ စာရေးခြင်းမှဝင်ငွေကိုပင် မယူသည့်အပြင် သူရေးသားသောစာအုပ်များမှ ရအပ်သည့် မူပိုင်အခွင့်အရေးတို့ကိုပင်လျှင် စွန့်လွှတ်ခဲ့လေသည်။ ဤအခြေအနေတွင် တော်စတိုင်သည် 'သ ခရစ်တိုဘာတာ' ဝတ္ထုကို ၁၈၈၉ ခုနှစ်၌ ရေးသားလေသည်။ ယင်းဝတ္ထုတွင် အချို့သောခရစ်ယန်နှင့်အရှေ့တိုင်းရှိ အခြားအယူဝါဒတို့ ကဆိုဆုံးမသော ဗြဟ္မစရိယကျင့်စဉ်ကို အထူးအလေး ဂရုပြု၍ အိမ်ထောင် သားမွေးခြင်းဟူသော လောကီသားတို့၏ ဓလေ့ကို လုံးဝပယ်သင့်ကြောင်းကို ဖော်ပြလေသည်။ ဤသို့သူချမှတ်ခဲ့သော ကျင့်စဉ်ကို ရှုရှုနိုင်နှင့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အခြားနိုင်ငံတို့က နှစ်ပေါင်းများစွာဝေဖန်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပေသည်။ နောင်အခါသော တော်စတိုင်သည် သူ၏ အယူဝါဒ များကို ပုံနှိပ်စေရန် စာအုပ်များကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ သူ၏ဝါဒတစ်ရပ်မှာ လောကီသားတို့ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မေတ္တာထား၍ နားလည်မှုရှိကြပါမှ လူမှုရေး ရာပြဿနာများသည်ကောင်းစွာ ပြေလည်လိမ့်မည် ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ မြန်မာအယူ၌ ဗြဟ္မစရိ တရား လက်ကိုင်ထားရသည်ဟူသော သဘောမျိုး ဖြစ်လေသည်။

သို့သော် သူ၏အခြားသော အယူဝါဒနှင့် ကျင့်စဉ်တို့မှာ ထိုခေတ်၏ ဉာဏ်အမြင်၌ များစွာပြင်းထန်၍ ကျပ်တည်း လှချေရကား ၁၉၀၁ ခုနှစ်တွင်ရှေးရိုးဂရိတို့၏ ခရစ်ယန်ဂိုဏ်းတို့က တော်စတိုင်ကို သာသနာရေးအကြံပြုလေသည်။ ၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်၌ တော်စတိုင်သည် မိမိ၏ဇနီးအိမ်မှခြေဦးတည်ရာသို့ သွားမည်ဟု ထွက်ခွာလာရာ အက်စ

တာပိုဗိုဟူသော မီးရထားဘူတာရုံအရောက်တွင် အားပြတ်၍သေဆုံးလေသည်။ သူ၏ ဈာပန၌ ခရစ်ယန်ထုံးစံအရ ဖုတ်ကြဉ်းသဂြိုဟ်ခြင်းကို မပြုရလေ။ သို့သော် တော်စတိုင်သည် ကမ္ဘာကျော်ရှုရှားစာရေးဆရာကြီးအဖြစ်နှင့် ယနေ့တိုင် နောင်းလူတို့၏ အလေးပြုခြင်းကို ခံယူလျက်ရှိလေသည်။

တော်စိန်ခို (ခရစ် ၁၈၆၄-၁၉၃၀)။ တော်စိန်ခိုသည် မြန်မာနိုင်ငံကမ္ဘည်းကျောက်စာဝန်အဖြစ်ဖြင့် အလွန်ထင်ရှား ကျော်စောခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ဖခင်ဖြစ်သူ မစ္စတာတော်စွန်းသည် ကုန်သည်မျိုးရိုး ဖြစ်၍မူလက မော်လမြိုင်တွင်နေထိုင်ခဲ့ သည်။ မော်လမြိုင်မြို့တွင် ဒေါ်နုနှင့် အကြောင်းပါရာ ၁၈၆၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် တော်စိန်ခိုဟူသော သားတစ်ယောက်ထွန်း ကားလေသည်။ ထိုနောက် အောက်ပြည်အောက်ရွာမှအထက်သို့ တက်၍ ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ယင်းနှင့် ဗန်းမော်မြို့သို့ ရောက်ရှိရာဗန်းမော် မြို့၌ပင် အခြေစိုက်၍ သက်ထက်ဆုံး နေထိုင်ခဲ့သည်။

တော်စိန်ခိုသည်ငယ်စဉ်ကပင် ရန်ကုန်မြို့အစိုးရအထက်

ကမ္ဘည်းကျောက်စာဝန်အဖြစ် ထင်ရှားကျော်စောသူ တော်စိန်ခို

တန်းကျောင်းတွင် ပညာသင်ယူ၍ အသက် ၁၇ နှစ်အရွယ် သို့ ရောက်သောအခါ ကာလကတ္တားတက္ကသိုလ်မှ ကျင်းပ သော အက် (ဖ) အေ စာမေးပွဲကို ရန်ကုန် ကောလိပ်မှ ဖြေဆို၍ အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ် နိုင်ငံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်ခရိုက် ကောလိပ်၌ ဆက်လက်ပညာသင်၍ ဝတ်လုံတော်ရဘွဲ့ကို ရရှိရန် ကြိုးစားရာကျန်းမာရေး အခြေအနေမကောင်း သဖြင့် စာမေးပွဲမဖြေဆိုဘဲ မြန်မာနိုင်ငံသို့ပြန် လာရသည်။ သို့ရာတွင် ခရိုက်ကောလိပ်၌ ပညာသင်ဆဲလန်ဒန်မြို့ အရှေ့ တိုင်းဆိုင်ရာ နဝမမြောက်ကွန်ဖရင့်သို့ မြန်မာနိုင်ငံမှ ကိုယ် စားလှယ်အဖြစ်ဖြင့် တက်ရောက်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ရောက်သော် ၁၈၉၃ ခုနှစ်၌ပင်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ လက်ထောက်အတွင်းဝန်အဖြစ် ဖြင့်အမှုထမ်းရသည်။ တော် စိန်ခိုသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့၏ ဆက်ဆံ ရေးကို စိတ်ပါဝင်စားစွာလေ့လာခဲ့သူဖြစ်သည့်အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ထိုကိစ္စတို့ကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ အရေးပါအရာရောက်စေရန် ရည်သန်၍ ၁၈၉၇ ခုနှစ်တွင် တော်စိန်ခိုအား တရုတ်နိုင်ငံပီကင်းမြို့တော် သို့စေလွှတ်၍ တရုတ်ဘာသာ စကားကို သင်ယူစေသည်။ ပီကင်းမြို့မှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသောအခါ တော် စိန်ခိုအားအစိုးရက စာတော်ပြန်ဝန်ထောက်အဖြစ်ဖြင့် ခန့်အပ်သည်။ ထိုနောက်ထပ်ဖန်ကမ္ဘာကျောက်စာ အရာရှိ အဖြစ်ဖြင့်ခန့်အပ်၍ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအတွက်တရုတ် ရေးရာအကြံပေးအရာရှိ၏ ဝတ္တရားကိုပါ ပူးတွဲ၍ဆောင် ရွက်စေလေသည်။ ဤသို့ နှစ်နှစ်ခန့် ရာထူးနှစ်ခုကိုတွဲဘက် ဆောင်ရွက်ပြီးသည့်နောက် ၁၈၉၉-၁၉၀၀ ခုနှစ်များ အတွင်း တရုတ်နိုင်ငံ၌ ဗောက်ဆာသူပုန်ဖြစ်ပွား ခဲ့သည်တွင် တော်စိန်ခိုသည် လန်ဒန်မြို့ အိန္ဒိယပြည်ဆိုင်ရာရုံးတော်အား အဖိုးတန်အကူအညီ တို့ကိုပေးခဲ့သည်။ ထိုနောက်တော်စိန် ခိုသည် နယ်ခြားစောင့်ရှောက်ရေးအရာရှိအဖြစ်ဖြင့် ခန့်အပ် ခြင်းကိုခံရသည်။ နယ်ခြားဆိုင်ရာတာဝန်ဝတ္တရားမှာ နယ်ခြားရှိတရုတ်အရာရှိများနှင့် ဗြိတိသျှအစိုးရအရာရှိတို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြစေရန် ဆက်သွယ်ပေးရသောတာ ဝန်ဝတ္တရားဖြစ်သည်။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့၏ နယ်ခြားရှိ တရုတ်နှင့် ဗြိတိသျှစစ်တပ်တို့ နယ်ခြားနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အချင်းများကြသောကိစ္စ၌ တော် စိန်ခိုသည် ယခုအခါတန်ချွန်းဟုခေါ်သော မိုးမိန်း (မိုး မျဉ်း) မြို့ရှိယူနန်အနောက်ပိုင်းပြည်နယ် ဘုရင်ခံမြစ်ကြီး နားခရိုင်ဝန် ဗန်းမော်ခရိုင်ဝန် သုံးဦးတို့တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးနိုင် အောင်ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်သဖြင့် ထိုကိစ္စသည်အပြေ အလည်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဗန်းမော်မြို့နှင့် မိုးမိန်းမြို့တို့သည် ၁၈၈၆ ခုနှစ်ကပင်လျှင် ကုန်းကောင်းကူးသန်းရောင်းဝယ်

ရေး၌လမ်းဖွင့်ပြီးဖြစ်ခဲ့ရာ တော်စိန်ခိုသည်ထိုနှစ်မြို့၏ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုကို ဖွံ့ဖြိုးအောင်ဆောင်ရွက်လိုသော ရည်သန်ချက်ဖြင့် ဗန်းမော်နှင့်မိုးမိန်းကိုဆက်သွယ်သော မီးရထားလမ်းကို ဖောက်လုပ်ရန် အကြံပေးခဲ့သည်။ ဗန်း မော်မြို့၌အင်္ဂလိပ်နှင့်တရုတ်ဘာသာစာသင်ကျောင်း ဖွင့် လှစ်ရန်လည်း အကြံပေးခဲ့လေသည်။ အစိုးရသည်ထိုအ ကြံနှစ်ခုစလုံးကို လက်ခံ၍ ဗန်းမော်မြို့၌ ကျောင်းတည် ထောင်ပေးခဲ့သည်။ မီးရထားလမ်းဖောက်လုပ်ရေးမှာ မူ မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။

၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင်တော်စိန်ခိုသည် သူ၏မူလရာထူးရင်း ဖြစ်သော လက် ထောက် အတွင်းဝန်အဖြစ်ဖြင့် ပြန်လည် လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာ ၁၉၀၃- ၁၉၀၅ ခုနှစ်အတွင်းတွင်ယခင်ကကဲ့ သို့ပင် ကမ္ဘာကျောက်စာအရာရှိနှင့်တရုတ် ရေးရာ အ ကြံပေးအရာရှိအဖြစ် အမှုကိုထမ်းရွက်ရပြန်သည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ် တွင်ကမ္ဘာကျောက်စာဝန်ရာထူးကို တီထွင်လိုက် သောအခါတော်စိန်ခိုသည် ကမ္ဘာကျောက်စာဝန် ဖြစ်လာလေသည်။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် တော်စိန်ခိုသည် အငြိမ်းစားယူခဲ့ပြီးလျှင် ၁၉၂၃ ခုနှစ်၌ မြန်မာပြည်ဥပဒေ ပြုကောင်စီအဖွဲ့တွင် အစိုးရခန့်အပ်သော အမတ်အဖြစ် ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၀၃ ခုနှစ်တွင် သတ္တမအက်ဒွပ်ဘုရင် နန်းတက်ပွဲ ကျင်းပရာတွင် တော်စိန်ခိုသည် ကေ၊ အိုင်၊ အိပ် ရွှေတံဆိပ် ချီးမြှင့်ခြင်းကို ခံရသည်။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ပဉ္စမကျေနန်းတက်ပွဲအတွက် ကျင်းပသော ဒေလီမြို့ဒါဗာပွဲ၌ အိုင်၊ အက်(စ)၊ အို ဘွဲ့ဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်း ကိုခံရသည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် စီ၊ အိုင်၊ အီဘွဲ့ဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်းကို ခံရသည်။

တော်စိန်ခိုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်ထုတ်ဝေသော မြန် မာနိုင်ငံသုတေသန အသင်းဂျာနယ်၊ ဘုံဘိုင်မြို့တွင် ထုတ် ဝေသော အိန္ဒိယနိုင်ငံ ရှေးဟောင်း ပညာဂျာနယ်၊ လန်ဒန်မြို့ တွင် ထုတ်ဝေသော 'အာရှကွာ တာလီ ရီဗျူး' အာရှ တော်ဝင်အသင်းဂျာနယ်တို့တွင် မြန်မာမှုဆိုင်ရာကမ္ဘာ့ ကျောက်စာ အကြောင်း လူမျိုးနှင့် စာပေအကြောင်း၊ စေတီပုထိုးနှင့် ပိသုကာပညာ အကြောင်းစသည်တို့ကို ရေးသားခဲ့သည်။ ရန်ကုန်ဂေဇက် သတင်းစာ၌ လည်း မြန်မာတို့၏ဓလေ့ထုံးစံ၊ ရှေးဟောင်းပုံပြင်၊ ဗုဒ္ဓသာသနာ ရေးပညာ ရေးစသည်တို့ကို ဆောင်းပါး ရေးသားလေ့ ရှိ သည်။ သူရေးသားသော ဆောင်းပါးတို့ကို ၁၉၁၃ ခုနှစ် တွင်တပေါင်းတည်းပြု၍ စာအုပ်ထုတ်ဝေ ခဲ့သည်။ ထိုပြင် လွှတ်တော်မှတ်တမ်း ကောက်နုတ်ချက် ကလျာဏီသိမ် ကျောက်စာ (အင်္ဂလိပ်လို) ဘာသာပြန်၊ မြန်မာဘာသာ မူလတန်းလက်စွဲ ဟူသော စာအုပ်တို့ကိုလည်း ပြုစုခဲ့သည်။

အရှင် ဦးညာသာ၏ မဟာ ဇနက ဇာတ်တော်ကြီးကိုလည်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုခဲ့သည်။

မြန်မာမှုဆိုင်ရာအရေးကိစ္စတို့တွင် တော်စိန်ခိုသည် စိတ်အားထက်သန်စွာဖြင့် အရေးတယူ ဆောင်ရွက်လေ့ ရှိသည်။ သာသနာပိုင်ခန့် ထားရေး ကိစ္စတွင် တော်စိန်ခို သည် သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့အား ကောင်းသော အကြံဉာဏ်များပေး၍ ဤကိစ္စကို ဖြစ်မြောက်စေရန်ဆောင် ဩပေးခဲ့သည်။ ထိုနောက် မဟာဒါနဝန်ခန့်ရေး ဘုန်းတော် ကြီးကျောင်းများတွင်သင်ကြား ပို့ချသောပညာရေးဟူသော ကိစ္စတို့တွင်လည်း အစိုးရကို အကြံ ဉာဏ်ကောင်းများ ပေးခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ဘုန်းကြီးကျောင်း၌ ရှိရင်းစွဲဖြစ် သောဘာသာစာရိတ္တ ပညာရေးကိုဖွံ့ဖြိုးအောင် ဆောင်ရွက် ဖို့ ရာတော်စိန်ခိုသည် အထူးတိုက်တွန်းခဲ့လေသည်။ ပထ မပြန် စာမေးပွဲ ဖြစ်မြောက်ရေးကိုလည်းဆောင်ြခဲ့သည်။ ထိုစာမေးပွဲတွင် သီလရှင်များဝင်ရောက် စာပြန်ရန် ကိစ္စကိုလည်း အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၁၀ပြည့်နှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌တက္ကသိုလ်ကျောင်း ဖွင့်လှစ်ပေးရန်အတွက် ဆောင်ြခဲ့သည့်အပြင် ပန်ဂျပ် တက္ကသိုလ်၏ နမူနာကိုယူ၍ အရှေ့တိုင်းဘာသာ လေ့လာရေးဌာန တစ်ရပ် ဖွင့်လှစ်ပြီး လျှင် မြန်မာစာပေကို အဓိကထား၍ ပို့ချရန်ကိစ္စကိုလည်း လှုံ့ဆော်ပေးခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌တက္ကသိုလ် ဖွင့်လှစ်ပေး ခဲ့ပါမူ ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာ ပို့ချရန်အတွက် ဌာနတစ်ခု ဖွင့်လှစ်ပေးသင့် ကြောင်းကို လည်း အကြံပေးခဲ့သည်။ ထိုစဉ်ကပင်လျှင် မန္တလေး၌လည်း ရန်ကုန်နှင့်အလားတူ တက္ကသိုလ်ကျောင်း ရှိသင့်သည်ဟု ထင်မြင်ချက်များကို ရေးသား၍ လှုံ့ဆော်ပေးခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ မန္တလေးမြို့တွင် ဥပစာကောလိပ် တည်ထောင် သောအခါ တော်စိန်ခိုသည် ယင်းကောလိပ်၏ ပထမ ဦးဆုံး ဖွဲ့စည်းသော အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့တွင် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး ဖြစ်လာလေသည်။

တော်စိန်ခိုသည် တရုတ်လူမျိုး အနွယ်ပင် ဖြစ်စေကာမူ မိမိ၏သား သမီးတို့ကို မိမိတို့တိုင်းနေထိုင်ရာ ဒေသဖြစ်သော မြန်မာတို့နှင့်တသွေး တသားတစိတ်တဝမ်းတည်းရှိအောင် နေထိုင်ရန်အမြဲဆုံးမကြံဝါဒပေးလေ့ ရှိသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ သက်ဝင်ကိုင်ရှိုင်းသူဖြစ်လေရာ ၁၉၁၇ ခုနှစ် မြေငလျင် ကြောင့် ပြိုကျခဲ့သော ပဲခူး ရွှေမော်ဓောဘုရား ပြန်လည် တည် ဆောက်ရေးတွင် ဝိဝါဒမကွဲပြားဘဲ အညီအညွတ် တည်ဆောက်နိုင်ရန် အလိုငှာ ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ဆောင် ရွက်ခဲ့သည်။ အမျိုးကိုချစ်ခင်သောစိတ် ဓာတ်ရှိသူလည်း ဖြစ်ရကား တိုင်းရင်းဖြစ်ပစ္စည်း သုံးစွဲရေးကို ဆောင်ြခဲ့ သည့်ပြင် မိမိကိုယ်တိုင် နမူနာပြုအဖြစ်ဖြင့် ပင်နီအက်ချီကို အမြဲဝတ်ဆင် လေ့ရှိသည်။

တော်စိန်ခိုသည် ရန်ကုန်မြို့နေ ကုန်သည်ကြီးမစ္စတာ တန်ထွန်း၏သမီး ဒေါ်မြနှင့် အကြောင်းပါခဲ့ရာ သားခြောက် ယောက်နှင့် သမီးတစ်ယောက် ထွန်းကားသည်။ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် မိမိနေထိုင်ရာ မန္တလေးမြို့နေအိမ်၌ ကွယ်လွန်လေသည်

တော်ပီဒိုနှင့် ရေမြှုပ်မြေမြှုပ်ပုံးများ။

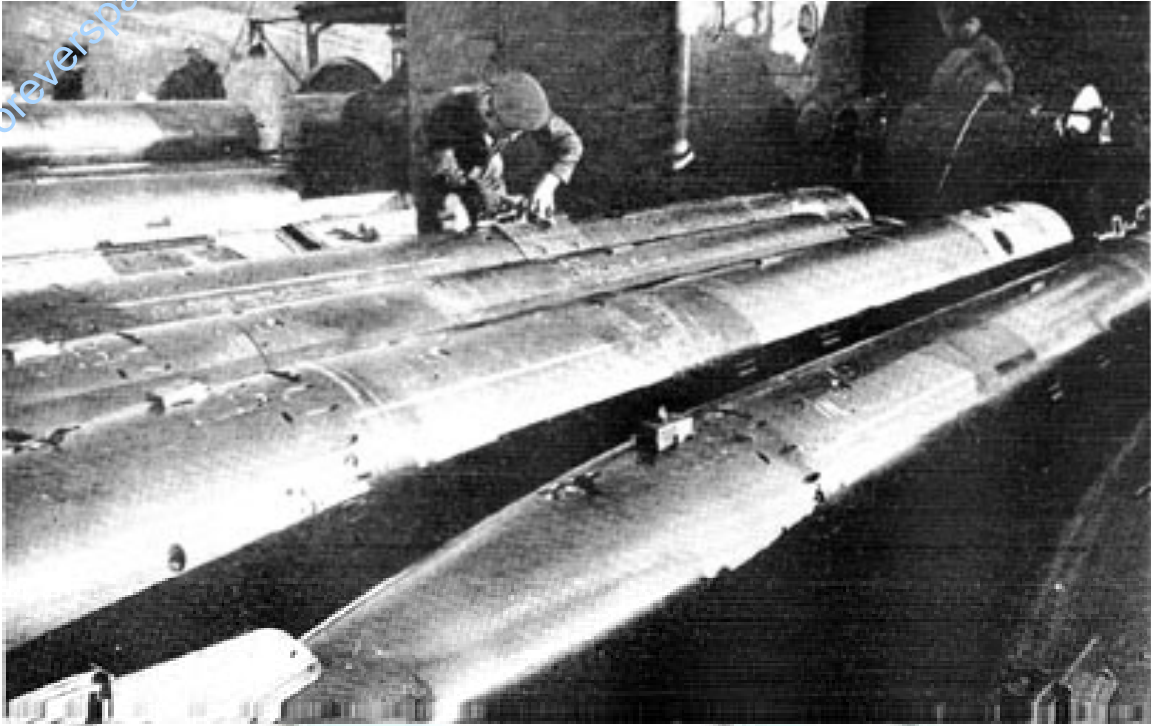
။ပြီးခဲ့သည့် ကမ္ဘာစစ်ကြီးနှစ်ခုစလုံးတွင် များစွာသောသင်္ဘောတို့သည် တော်ပီဒိုနှင့် ရေမြှုပ်ပုံးများ၏ လက်ချက်ဖြင့် ပျက်စီးနှစ်မြုပ် ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုလက်ချက်တို့သည် ရေမျက်နှာပြင် မှလည်းကောင်း ရေအောက်မှ လည်းကောင်း သင်္ဘောဆီသို့ ရောက်လာ၍ ထိခိုက်ပေါက်ကွဲလေ့ရှိရာ စစ်သင်္ဘော အချင်း ချင်း အမြောက်နှင့် ပစ်ခတ်သည့် ဖက်ထက်ပင် ပို၍ ကြောက် စရာကောင်းလှပေသည်။

တော်ပီဒိုမှာ ၁၉ ရာစုနှစ် အစလောက်ကပင် ပေါ် ပေါက်လျက်ရှိပြီဖြစ်သော်လည်း ထိုအခါက များစွာအရေး ပါ အရာမရောက်ခဲ့ လှသေးချေ။ ၁၈၆၂ ခုနှစ် လောက်တွင် ဩစတြီးယား ရေတပ်မှ ရေကြောင်းပိုလ်ကြီးလပ်ပစ်ဆိုသူ နှင့် စကော့လူမျိုး ရော့ဗတ်ဂျိုက်ဟက် ဆိုသူတို့က ပူးပေါင်း တီထွင်သော တော်ပီဒိုမျိုးပေါ်လာမှသာ တော်ပီဒိုကို ထိထိ ရောက်ရောက်အသုံးချ လာနိုင်သည်။ ထိုတော်ပီဒိုမှာ အလေးချိန် ပေါင် ၃၀၀ သာစီး၍တစ်နာရီလျှင် ခြောက် မိုင်နှုန်းမျှသာသွားနိုင်သည်။ ထိုနောက်မှ တဖြည်း ဖြည်းပြုပြင်လာ၍ ယခုအခါ တော်ပီဒိုများသည် တစ်နာရီလျှင် မိုင် ၃၀မှမိုင် ၅၀ အထိသွားနိုင်ကြသည်။ ကိုက်ပေါင်း ၇၀၀၀၊ ၈၀၀၀အဝေးထိပစ်ခတ်နိုင် သည်။ ရှေးအခါက တော်ပီဒိုများ၏သွားရာလမ်းကြောင်းမှာ မမှန်ကန် မ ဖြောင့်တန်းသောကြောင့် ပစ်ခတ်ရာ၌ များစွာ အခက် အခဲနှင့်တွေ့ခဲ့ရလေသည်။ နှောင်းခေတ် သို့ရောက်သော် တော်ပီဒို၌ ဂျိုင်ရိုစကုပ်ကို တပ်ဆင်ပေးကြသောကြောင့် တော်ပီဒိုသည် ဖြောင့်တန်းစွာ လိုရာသို့သွားနိုင်ခဲ့သည်။ (ဂျိုင်ရိုစကုပ်-ရှု။)

တော်ပီဒို၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ ဆေးပြင်းလိပ်နှင့် ပုံသဏ္ဍာန် တူ၍ အချင်း၁၄လက်မမှ ၂၁လက်မ အထိရှိသည်။ အလျား သည် အချင်း၏ ၁၂ဆမျှရှိတတ်သည်။ တော်ပီဒို၏ အမြီး တွင် ငါးမြီးသဖွယ် ပန်ကာများရှိ၍ ထိုပန်ကာများအနီး၌ တော်ပီဒိုကို မောင်းနှင်ပေးသည့် စက်ရှိသည်။ ထိုအပြင် တော်ပီဒိုကို ရှေ့နောက်သို့လည်းကောင်း ထက်အောင်သို့ လည်းကောင်း သွားနိုင်ရန်ထိမ်းပေးသော ဂီယာလည်း ရှိသည်။ ထိုဂီယာတွင် ဂျိုင်ရိုစကုပ်တပ်ထားသည်။ တော်ပီဒို၏ အလယ်ပိုင်းတွင် ဖိနှိပ်ထားသော လေလှောင် ခန်းရှိသည်။ ကတော့ပုံရှိသော ခေါင်းပိုင်းတွင် ပေါက်ကွဲ

တော်ပီဒိုနှင့် ရေမြှုပ် မြေမြှုပ်ပုံးများ

www.forever-space.com.mm

စစ်သင်္ဘောများအား ဖောက်ခွဲရာ၌ အစွမ်းထက်လှသော တော်ပီဒိုကြီးများ

တတ်သည့် ယမ်းရှိ၍ကတော့ပုံ ထိပ်တွင် စနက်တံ တပ်ထားလေသည်။ ရှေးကတော်ပီဒို၌ ခိုင်းနမိုက် (ယမ်းဘီလူး) အလေးချိန် ၁၈ ပေါင်သာရှိခဲ့၍ ယခုခေတ်တော်ပီဒိုတွင် တီ၊ အင်၊ တီ ယမ်းအလေးချိန် ပေါင် ၅၀၀ မျှပါဝင်လေသည်။

တော်ပီဒိုကိုပစ်လွှတ်ရာတွင် သင်္ဘောရှိ တော်ပီဒိုပြွန်ထဲ သို့ထည့်ပြီးလျှင်ဖိနှိပ်ထားသော လေအားနှင့် ပစ်လွှတ်ရ၏။ တော်ပီဒိုသည် သင်္ဘောနှင့်ထိခိုက်မိရာတွင် ထိပ်မှစနက်တံသည် အထဲသို့ဝင်သွားခြင်းဖြင့် တော်ပီဒို၏ ယမ်းအိမ်ကို ပေါက်ကွဲစေသည်။ တော်ပီဒိုကို ရေငုပ်သင်္ဘောနှင့်စစ်သင်္ဘောတို့မှာသာမက လေယာဉ်ပျံမှလည်း ပစ်လွှတ်နိုင်သည်။ လေယာဉ်ပျံမှပစ်လွှတ်သည့် တော်ပီဒိုသည် သင်္ဘောများမှ ပစ်လွှတ်သည့် တော်ပီဒိုထက်အလေးချိန်ချင်း တူညီလျှင် ယမ်းပိုမိုပါဝင်၍ ပိုမိုလျင်မြန်လေသည်။ တော်ပီဒို ၏ အလေးချိန် ကြီးမားသည့် အလျောက် လေယာဉ်ပျံတစ်စီးလျှင် တော်ပီဒိုတစ်ခုသာ တင်ဆောင်နိုင်သည်။ လေယာဉ်ပျံမှ ပစ်လွှတ်သောတော်ပီဒိုမှာ ရေနှင့်ရိုက်မိသည့်ဒဏ်ကိုခံရ၍ ပိုမိုခိုင်ခံ့စွာ ရှိလှိုလို၏။ တော်ပီဒိုပစ်လွှတ်ရာ၌ ရေငုပ်သင်္ဘောဖြစ်လျှင် ရေအောက်အများဆုံး ၇၅ ပေအတွင်းမှ၊ လေယာဉ်ပျံဖြစ်လျှင် ရေပြင်အထက်အမြင့်ပေ ၅၀ အတွင်းမှပစ်လွှတ်ရလေသည်။

ရေမြှုပ်ပုံးသည်လည်း ကမ္ဘာစစ်ကြီးနှစ်ခုစလုံးတွင် အသုံးပြုခဲ့သော အရေးကြီးသည့်လက်နက်ဖြစ်၏။ ရေမြှုပ်ပုံးမှာ လုံးဝန်းသောသဏ္ဍာန်ရှိ၍ အချင်း ၃ ပေမျှရှိသည်။ ရေမြှုပ်ပုံးများကို အသုံးပြုခဲ့သည်မှာ ကြာမြင့်ပြီးဖြစ်သည်။ ၁၈ ရာစုနှစ်ကတည်းက အမေရိကန်တို့ အသုံးပြုကြောင်းသိရလေသည်။ ၁၈၃၉ ခုနှစ်မတိုင်မီက ရေမြှုပ်ပုံးများ ပေါက်ကွဲစေရန် စက်ကရိယာဖြင့် စီမံထားလေသည်။ ထိုနှစ်တွင် ဆာချားပတ် စလေကလျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့် ပေါက်ကွဲစေရန် စတင်စီမံရာ၌ထမြောက်အောင်မြင်လေသည်။ ရေမြှုပ်ပုံးကို ရေထဲသို့ချရာတွင် ရေငုပ်သင်္ဘောများအတွက် ရည်စူးပါကရေအောက် ပေ ၂၄၀ လောက်တွင်ချထားရ၍ ရိုးရိုးသင်္ဘောများအတွက်ဖြစ်မူ ၅ ပေ မှ ပေ ၂၀ အတွင်း လောက်၌ချထားရ၏။ ထိုသို့အလိုရှိသည့် အနက်၌တည်စေနိုင်ရန် ရေမြှုပ်ပုံးတို့ကို ကျောက်ချထားရသည်။ ရေမြှုပ်ပုံးနှင့် ပင်လယ်အောက်ခြေရှိ ကျောက်ဆူးကိုကြီးနန်းကြီးဖြင့် ဆက်ထား၏။ ထိုကျောက်ဆူးမှာ သင်္ဘောကျောက်ဆူးမျိုးမဟုတ်ပေ။

ရေမြှုပ်ပုံးချသည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ မိမိဘက်ကဆိပ်ကမ်းများသို့ရန်သူသင်္ဘောများ ချဉ်းကပ်ခြင်း၊ ရပ်နားခြင်း မပြုနိုင်အောင် ဖြစ်သည်။ ရေမြှုပ်ပုံးများကို ရန်သူလာနိုင်မည့်အရေးကြီးသည့်လမ်းကြောင်းများကို ပိတ်ဆို့ရန်

တော်ပီဒိုနှင့် ရေမြုပ် မြေမြုပ်ပုံးများ

အတွက်လည်း အသုံးချနိုင်ပေသည်။ အချို့ရေမြုပ်ပုံးများ၌ အထိန်းရှိ၍ အချို့၌ အထိန်းမရှိချေ။ အထိန်းရှိသည့် ရေမြုပ်ပုံးများကို ကမ်းခြေမှကြေးနန်းကြီးဖြင့် ဆက်သွယ်ထား၍ ပေါက်ကွဲစေလိုသည့်အခါတွင် လျှပ်စစ်ဓါတ်အားလွှတ်ပေး၍ပေါက်ကွဲစေနိုင်သည်။ သို့အလိုအလျောက်မပေါက်ကွဲနိုင်ကြပေ။ ထိုကြောင့် ကမ်းခြေတွင် ဝင်ထွက်နေကြသော မဟာမိတ်သင်္ဘောများနှင့် မိမိဘက်က သင်္ဘောများအတွက် စိတ်ချနိုင်ပေသည်။ အထိန်းမရှိဘဲ အလိုလိုပေါက်ကွဲနိုင်သော ရေမြုပ်ပုံးများမှာစနက်တံကဲ့သို့ ထိပ်၌ အတံငယ်ပါရှိသည်။ သင်္ဘောနှင့် တိုက်မိသောအခါ ပေါက်ကွဲစေနိုင်ရန်ထိုရေမြုပ်ပုံးကို စက်ကရိယာဖြင့် လည်းကောင်း လျှပ်စစ်ဓါတ်ဖြင့်လည်းကောင်း စီမံထားသည်။ ထိုရေမြုပ်ပုံးတို့၌ အထိန်းမရှိခြင်းကြောင့် ရန်သူ သင်္ဘောများသာမက မဟာမိတ်သင်္ဘောများပင် မကြာခဏ နစ်မြုပ်ကြရလေသည်။

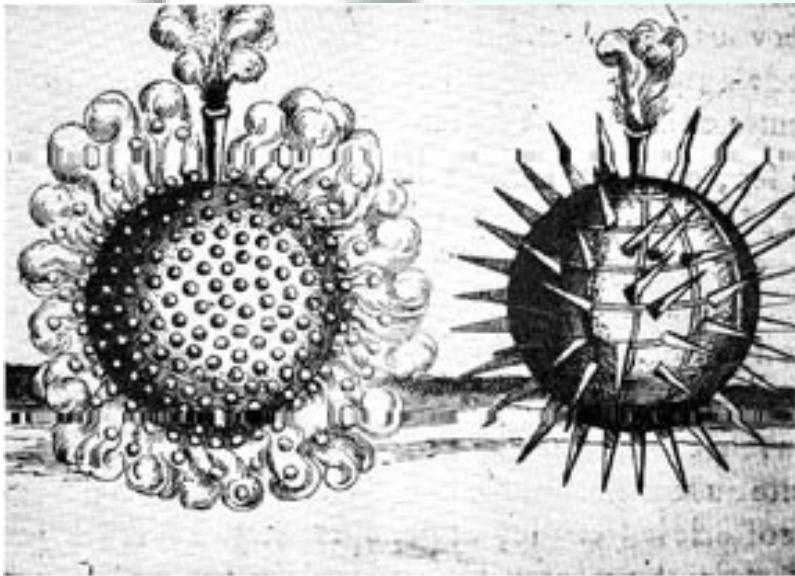
ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ဂျာမန်တို့၏ ရေမြုပ်ပုံးများတွင် သံလိုက်ဓာတ်ထည့်သွင်းထားသောကြောင့် ရေမြုပ်ပုံး၏ သံလိုက်နယ်အတွင်းဝင်ရောက် လာသော သင်္ဘောများသည်ပျက်စီးကုန်ကြသည်။ ထိုအကြောင်းကိုမသိမီက ဗြိတိသျှသင်္ဘော အများအပြားပင်ပျက်စီး နစ်မြုပ်ခဲ့ကြရလေသည်။ (သံလိုက်ဓာတ်-ရှူ။) ရေမြုပ်ပုံးများကို အသုံးပြု၍ တိုက်ခိုက်သကဲ့သို့ ရေမြုပ်ပုံးရန်မှကာကွယ်ရန်ကိုလည်း ကြိုးစားကြစည်ကြရလေသည်။ ရေမြုပ်ပုံးရန်မှ ကာကွယ်နိုင်ရန်နည်းတစ်နည်းမှာ တံငါသင်္ဘောနှစ်စင်း၏အကြား၌ ကြိုးကွင်းတန်း၍ ငါးပိုက်

ကဲ့သို့ ဆွဲယူရသည်။ ရေမြုပ်ပုံး၏ ကျောက်ဆူးကြီးကို ဖြတ်မိသဖြင့်ရေမြုပ်ပုံး ရေပေါ်သို့တက်လာသောအခါ သေနတ်နှင့်ပစ်ခတ် ဖျက်ဆီးပစ်ရလေသည်။ ရိုးရိုးကြေးနန်းကြီးကို အသုံးပြု၍ ဆွဲယူပါကရံဖန်ရံခါ ကျောက်ဆူးကြီးမပြတ်ဘဲ ရေမြုပ်ပုံးပါလာတတ်သဖြင့် ရေမြုပ်ပုံးတို့ပြန်ကြွ၍သွားတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် လွှဲကဲ့သို့ခွေးသွားစိတ် အသွားများပါရှိသောကြေးနန်းကြီးကို အသုံးပြုရသည်။ ထိုနည်းကို ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးကတည်းက အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ အခြားတစ်နည်းမှာ ရေမြုပ်ပုံးချထားသည့် နယ်နိမိတ်အတွင်း အခြားပုံးများချ၍ပေါက်ကွဲစေသောနည်းဖြစ်သည်။ ရေမြုပ်ပုံးများကို ရှင်းပစ်ရန်အတွက် အများဆုံးအသုံးပြုခဲ့၍ အထိအရောက်ဆုံးဟုဆိုနိုင်သောကရိယာမှာ သင်္ဘောဦးပိုင်းအောက်တွင် တပ်ဆင်ရသော ပါရာဗိန်းဟုခေါ်သော တော်ပီဒို ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးရှိသည့် ကရိယာဖြစ်သည်။ ထိုကရိယာကို အင်္ဂလိပ်ရေတပ် အရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သူ စီ. ဗာနီ တီထွင်ခဲ့သည်။ ထို ရေမြုပ်ပုံးရှင်း ကရိယာတွင် ဒလက်အသွားများ ဆူးတောင် သဖွယ်ပါရှိ၍ ထိုအသွားများနှင့် ရေမြုပ်ပုံးတို့၏ကျောက်ဆူးကြီးကို ဖြတ်တောက်မိသောအခါ ရေမြုပ်ပုံးသည် ရေပေါ်သို့ ပေါ်လောပေါ်လာတတ်သည်။ ထိုအခါ သေနတ်နှင့်ပစ်၍ ဖျက်ဆီးရသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက အသုံးပြုခဲ့ကြသောပေါက်ကွဲစေတတ်သည့်ပုံအမျိုးမျိုးတို့အနက် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသော ပုံးများမှာမြေမြုပ်ပုံးနှင့် ရေမြုပ်ပုံးများဖြစ်သည်။ အခြားပုံးများကို အသုံးပြုသည့်အခါတွင်

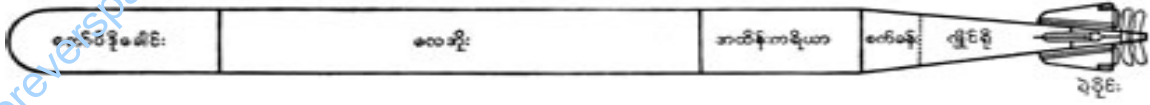
အသံလာရာကို ချိန်ဆ၍ ရှောင်တိမ်းနိုင်ရန် အခွင့်အရေးရရှိနိုင်သော်လည်းမြေမြုပ်ပုံး၊ ရေမြုပ်ပုံးများကိုမူကား မတိမ်းရှောင်နိုင်သဖြင့် အထူးပင် ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းပေသည်။ မည်သည့်နေရာ၌ ပုံးမြုပ်ထားမှန်းမသိရသဖြင့် စစ်တပ်များသည် ရှေ့သို့ချီတက်ခြင်း ရပ်နားခြင်းပြုရန်အတွက် များစွာအနှောင့်အယှက်တွေ့ကြုံခဲ့ကြ ရလေသည်။

မြေမြုပ်ပုံးများကို စစ်မျက်နှာအရှေ့ပိုင်းနှင့် အနောက်ပိုင်းတို့တွင် မြုပ်နှံထားတတ်၏။မြေမြုပ်ပုံး၏ ဘေးဒဏ်ကို စိုးရိမ်ခြင်းမှာ ပေါက်ကွဲရာတွင် ပြင်းထန်ရုံမျှမက လိုသောအချိန်တွင်

ရေမြုပ်ပုံးပေါ်စခေတ် အသုံးပြုခဲ့သော ရေမြုပ်ပုံးများ

တော်ပီဒိုနှင့် ရေမြှုပ် မြေမြှုပ်ပုံးများ

အထက်ပါပုံမှာ ၂၁ လက်မရှိ တော်ပီဒိုလက်နက်၏ သရုပ်ပြပုံဖြစ်သည်။ တော်ပီဒိုခေါင်းတွင် ဖောက်ခွဲရန် ပေါက်ကွဲစေတတ်သောခဲယမ်းများပါရှိ၍၊ လေအိုးတွင် တော်ပီဒိုကို အဟုန်ပြင်းစွာ ပစ်လွှတ်ရန် လေကို သိပ်ထည့်ထားသည်။ ရေတိမ် ရေနက်သို့ လိုသလိုသွားနိုင်ရန် လေအိုးနောက်တွင် အထိန်းကရိယာပါရှိ၍ စက်ခန်းမှာ လေနှိုးဒီဇယ်စက် တပ်ဆင်ထားသည်။ ဂျှိုင်းရီမှာတော်ပီဒိုသွားရာ လမ်းကြောင်းထိန်း ကိရိယာဖြစ်၍ ပဲ့ပိုင်းမှာမူ တော်ပီဒိုကို ထက်အောက်ဝဲယာ လိုသလိုသွားစေရန် ပဲ့ကိုင်ပေးသော ကရိယာဖြစ်သည်။

ပေါက်ကွဲရန် ပြုလုပ်ထားနိုင်ခြင်း ကြောင့်လည်းဖြစ်၏။ မြေမြှုပ်ပုံးများကို အထူးသဖြင့် စစ်ဆုတ်ရာတွင် မြှုပ်နှံထားခဲ့ တတ်ကြသည်။ ယခင်က အထူးကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းသော မြေမြှုပ်ပုံးမှာ တီ၊ အင်၊ တီခေါ် ပုံးဖြစ်သော်လည်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းကမူ ထိုထက် ပြင်းထန်၍ ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းသော တီ၊အင်၊ တီနှင့် ရောစပ်ထားသည့် မြေမြှုပ်ပုံးတစ်မျိုးကိုအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ တီ၊ အင်၊ တီ ဆိုသည်မှာ ထရိုင်နိုက်တရိုတော်လျူအင် ကို အတို ကောက် ခေါ်ထားခြင်းဖြစ်၏။ မြေမြှုပ်ပုံးများတွင် သံလိုက်ဓာတ် ထည့်၍ထားတတ်သည်။ ထိုမြေမြှုပ်ပုံးမျိုးကို သံလိုက်ပုံးဟုခေါ်၏။

သံလိုက်ပုံးများကို များသောအားဖြင့် ကုန်းမှာထက် ရေကြောင်း ဘက်ဆိုင်ရာတွင်ပို၍အသုံးပြု၏။ ရေမြှုပ်ပုံးများမှာ အားလုံးလိုလိုပင် သံလိုက်ပုံးများဖြစ်သည်။ သံလိုက်ပုံးများကို သင်္ဘောသွားရာလမ်းအောက်တွင် အလေးဆွဲ၍ ချထားလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ ချထားရာတွင် ရေအောက် ၁၅ ပေမှ ပေ ၃၀အထိအဆင့်ဆင့်ချထားလေ့ရှိ၏။ သင်္ဘောစုတ်မောင်းလာ သောအခါသံလိုက်ဓာတ်ဆွဲငင် မှုကြောင့် ပုံးသည်ပေါက်ကွဲ၏။ သင်္ဘောနှင့် မထိမိဘဲနှင့်ပေါက် ကွဲနိုင်သောကြောင့် အထူးကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းပေသည်။ လိုသောအချိန်တွင်မှ ပေါက်ကွဲစေရန် ပြုလုပ်ထားသော သံလိုက်ပုံးများလည်းရှိသည်။ မြေမြှုပ်ပုံးနှင့် သံလိုက်ပုံးတို့က ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ကကြောက်မက်ဖွယ်ရာကောင်းသော လက်နက်ဆိုးများအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ယခုစစ်ပြီးကာလ၌မူ ထိုပုံးများသည် လူ့အကျိုးဆောင်ရွက်ရန်အတွက် များစွာအသုံးဝင်ပေသည်။ စစ်ဒဏ်ကြောင့် အိမ်များ၊ လမ်းများပျက်စီးခဲ့ကြရာ စစ်ပြီးကာလပြန်လည် ထူထောင်သောခေတ်၌ အဆောက်အအုံပျက်များ ပိတ်ဆို့နေသောလမ်းများကို ဖောက်ခွဲဖယ်ရှားပစ် ရန်အတွက် မြေမြှုပ်ပုံးများကို များစွာ အသုံးပြုကြရလေသည်။ ထို့ပြင် လမ်းသစ်များ ဖောက်လုပ်ခြင်း၊ အိမ်မြေရာသစ်များချထားခြင်းစသည်တို့ကိုပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် တောင်များကိုဖြိုရာတွင်လည်း မြေမြှုပ်ပုံး

များကိုအသုံးပြုကြရသည်။ စစ်ပြီးကာလ၌ ရေလမ်းဘက်တွင်လည်း သင်္ဘောအသွားအလာ စည်ကားလာပြီဖြစ်ရာ ရေလမ်းတွင် အန္တရာယ်ဖြစ်စေသော ရေခဲတောင်များကို ဖြိုခွဲရန် အတွက် ရေမြှုပ်ပုံးနှင့် သံလိုက်ပုံးများကို အသုံးပြုကြရပေသည်။ အနာဂတ်ကာလတွင် တူးမြောင်းဖောက်ခြင်း၊ တောင် ကိုဖြတ်၍ လိုဏ်ခေါင်းဖောက်ခြင်း စသည့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများတွင် မြေမြှုပ်ပုံး၊ သံလိုက်ပုံး၊ ရေမြှုပ်ပုံးတို့သည်လူ့အကျိုးဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အသုံးဝင်မည် ဖြစ်လေသည်။

တော်ပီဒိုကို အဆင့်ဆင့် တိုးတက်ပြုပြင်လာခဲ့ကြသည်တွင် ယခုအခါယင်းကိုရေထဲ၌ တဂျိန်ထိုးပစ်လွှတ်နိုင်ရုံသာမက၊ သွားစေလိုသောလမ်းကြောင်းအတိုင်း ပဲ့ကို ထိန်းပေးခြင်းဖြင့် လိုအပ်သော ရေအတိမ်အနက်သို့ရောက်ရှိအောင် သွားစေနိုင်၏။ တော်ပီဒိုတွင် အင်ဂျင်စက်တပ်ဆင်ထားသဖြင့် ခရီးဝေးသို့ရောက်အောင်လည်း မောင်းနှင်နိုင်သည်။ ယခုကာလပေါ် တော်ပီဒို၏အစိတ်အပိုင်းတို့ကိုခွဲခြား၍ ကြည့်လျှင် အောက်ပါအတိုင်းတွေ့ရလိမ့်မည်။

(၁) တော်ပီဒိုခေါင်း

တော်ပီဒိုခေါင်းထဲတွင် ရန်သူသင်္ဘောကို ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးရန် ခဲယမ်းမီးကျောက်ကို သိုလှောင်ထား၏။ တစ်စုံတစ်ခုနှင့် ထိခိုက်မိသောကြောင့်ဖြစ်စေ၊ သံလိုက်ဓာတ်အား လှုပ်ရှားမှုကြောင့်ဖြစ်စေ၊ တော်ပီဒို၏ခေါင်းပိုင်းရှိ စနက်တံသည် ယမ်းအိုးကို မီးငြိပေါက်ကွဲစေသည်။

(၂) လေအိုး

စက်စုတ်မောင်းရန်အတွက် အောက်ဆီဂျင်လို၏။ သို့ဖြစ်၍လေအိုးထဲတွင် အောက်ဆီဂျင် ပါရှိသော လေကိုသိပ်သည်းစွာ ဖိနှိပ်သိုလှောင်ထားသည်။ (ပုံ-၅)

(၃) အထိန်းကရိယာပါရှိသောအပိုင်း

တော်ပီဒိုကို ရေထဲတွင်ပစ်လွှတ်သည့်အခါ၌ လိုအပ်သော

ရေအတိမ်အနက်တွင် တောက်လျှောက်သွားနိုင်ရန် အထိန်းကရိုယာဖြင့် ထိန်းပေးရသည်။ ထိုပြင် တော်ပီဒိုဝမ်းထဲရှိ ဗက်များအတွက် လိုအပ်သော စက်ဆီအိုးများကိုလည်း ဤအစိတ် အပိုင်းတွင် ထည့်သွင်းထားသည်။ (ပုံ-၅)

(၄) စက်ခန်း

လေအိုးထဲမှ လေပူဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆီအိုးထဲမှ စက်ဆီဖြင့်လည်းကောင်း၊ တော်ပီဒိုအင် ဂျင်စက်ကို ခုတ်မောင်း၍ ပဲ့ပိုင်းတွင်တပ်ဆင်ထားသည့် ပန်ကာများကိုလည်စေလျက် တော်ပီဒိုကို တစ်နာရီလျှင် ရေကြောင်းမိုင် ၄၀ နှုန်းဖြင့်သွားစေနိုင်သည်။ (ပုံ-၅)

(၅) ဂျိုင်ရိုကရိုယာခန်း

တော်ပီဒိုကို ချိန်ထားသောလမ်းကြောင်းအတိုင်း ဖြောင့်တန်းစွာ ခုတ်မောင်းနိုင်ရန် တက်မကို ဂျိုင်ရိုစကုပ်ဖြင့် ထိန်းပေးရသည်။ လေအားဖြင့် ထိုဂျိုင်ရိုစကုပ်ကို လည်ပတ်စေသည်။(ပုံ-၅)

(၆) ပဲ့ပိုင်း

ပဲ့ပိုင်းတွင် တော်ပီဒိုကိုခုတ်မောင်းသည့်ပန်ကာများ၊ တော်ပီဒိုကိုဖြောင့်တန်းစွာသွားစေသည့် ထောင်လိုက် တက်မ၊ ရေအတိမ်အနက်ကို လိုအပ်သလိုထိန်းပေးသည့် အလျားလိုက်တက်မများတပ်ဆင်ထားရှိ လေသည်။ (ပုံ-၅)

တော်လမီ ။ ။တော်လမီသည် အီဂျစ်တိုင်းရင်းသား နက္ခတ်၊ သင်္ချာနှင့် ပထဝီပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ သူ၏ အမည်ရင်းမှာကလောဒီးယပ်တော်လမေးယပ်ဖြစ်၏။ သူနှင့်ဆိုင်ရာ မွေးသောနှစ်နှင့် သေဆုံးသော နှစ်ကိုအတိ အကျမသိရချေ။ သို့သော်ခရစ် ၁၀၀ နှင့် ၁၇၀ ပြည့်နှစ် အကြားတွင်ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

ကျွန်ုပ်တို့မှီတင်းနေထိုင်ရာ ကမ္ဘာမြေကြီးသည် စကြာဝဠာ၏ဗဟိုတွင်တည်ရှိ၍ နေ၊ လ၊ နက္ခတ် တာရာတို့သည် ကမ္ဘာကို လှည့်ပတ်လျက်ရှိကြသည်ဟူသော အယူအဆကို တော်လမီသည် ဦးစွာကြံဆခဲ့သူဖြစ်သည်။ ထိုအယူအဆသည် ဥရောပတွင် နှစ် ၁၄၀၀ မျှပျံ့နှံ့ခဲ့ပြီးနောက် ပိုလန်လူမျိုး နက္ခတ်ပညာရှင်ကောပါးနီးကပ်၏ တွေ့ရှိချက်ကြောင့် သူ၏ အယူအဆမှားယွင်းပုံကို သိရှိလာကြရသည်။

တော်လမီပြု စုခဲ့သောကျမ်းတို့တွင် 'အဲလမာဂျက်' ခေါ် စကြာဝဠာ တည်ဟန်ကျမ်းသည် အဓိကကျမ်းဖြစ်လေသည်။ ထိုကျမ်း၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောသူ၏အယူအဆတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ကြယ်အမျိုးပေါင်း၁၀၈၀ ကိုလည်းကောင်း ဖော်ပြထားလေ

အီဂျစ်လူမျိုး နက္ခတ်ပညာရှင် တော်လမီ

သည်။ ထိုကျမ်း၌ အရေးကြီးသော တွေ့ရှိချက်မှာ လ၏သွားရာ လမ်းကြောင်းမမှန်ဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။ တော်လမီသည် ပထဝီပညာရှင်အနေဖြင့်ပို၍ထင်ရှားကျော်စောသည်။ သူသည် 'ဂျီဩဂရာဖီကော ဆင်တက္ကဆစ်' ခေါ် ပထဝီသင်္ချာကျမ်းကိုအတွဲ ရှစ်တွဲမျှ ပြုစုခဲ့ရာ ထိုကျမ်းသည် ပထဝီပညာကို သိပ္ပံနည်းအရတိကျစွာပြုစုသော ကျမ်းဖြစ်သည်။ ထိုကျမ်း၌ မြို့ရွာဒေသတို့ကို လတ္တီတွဒ်နှင့် လောင်ဂျီတွဒ်တို့ဖြင့် ပြထားသည်။ ခရစ္စတိုဖာကိုလံဗပ်၏ခေတ်မတိုင်မီ ၁၅ ရာစုနှစ်အထိ ထိုကျမ်းကို ပညာရှင်တို့ စံတင်ခဲ့ကြရသည်။ ထိုကျမ်း၌ ရောင်စုံချယ်ထားသောမြေပုံများ ၂၆ ပုံခန့် ပါဝင်သည်။ ထိုမြေပုံတွင် ရှေးမြန်မာနိုင်ငံ၏တည်နေဟန်ကိုလည်း တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ သင်္ချာပညာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ကား တော်လမီသည် မျက်နှာပြင်ညီနှင့် စက်ဝိုင်းလုံးဆိုင်ရာ ကြိဂိုနိုမေတြီပညာကို စတင်၍အတိဖြစ်ချခဲ့သည်။

တော်လမီဘုရင်များ ။ ။တော်လမီဟူသောအမည် သည် အီဂျစ်ပြည်ကိုဘီစီ ၃၂၃ မှ ၃၀ ခုနှစ်အထိ စိုးစံခဲ့ သော ဘုရင် ၁၄ ဆက်တို့၏ အမည်လည်းဖြစ်သည်။ ထိုဘုရင် ၁၄ဆက်ကို မက်ဆဒုန်းဘုရင် မင်းဆက် ဟူ၍လည်းခေါ်ကြသည်။

ဘီစီ ၃၂၃-၃၀ ခုနှစ်အတွင်း ထွန်းကားသော မက်ဆီဒုန်းလူမျိုးတို့၏ ပဌမဦးဆုံးဘုရင်မှာ ပဌမတော်လမီဘုရင် (ဘီစီ ၃၆၇-၂၈၃) ဖြစ်သည်။ ထိုဘုရင်သည် မူလက အယ်လက်ဇန္ဒာ-သ-ဂရိတ်၏ လက်သုံးတော်စစ်

သေနာပတိတစ်ဦးဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်။ အယ်လက်ဇန္ဒာ-သ-ဂရိတ်ကွယ်လွန်လေသော်၊ ပဌမတော်လှန်ရေးသည် အီဂျစ်ကိုသိမ်းပိုက်သည်။ သူ၏ခေတ်တွင် အီဂျစ်ပြည်သည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဗဟိုဌာနဖြစ်သည်။ ပညာရှိသုခမိန်တို့ စုဝေးရာလည်း ဖြစ်သည်။

ပဌမ တော်လှန်ရေး ကွယ်လွန်လေသော် သူ၏သားတော် ဒုတိယတော်လှန်ရေး (ဘီစီ ၃၀၉-၂၄၆) သည် ခမည်းတော်၏ လက်ငုတ်ဖြစ်သောလုပ်ငန်းစဉ်တို့ကို မပျောက်မပျက်စေရဘဲ ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ သူ၏ဖခင်မည်းတော်လက်ထက်က တည်ဆောက်ခဲ့သော အယ်လက်ဇန္ဒြီးယားမြို့အနီး ဖေးရောကျွန်းရှိမီးပြတိုက်ကို ဆက်လက်တည်ဆောက်၍ နိုင်းမြစ်မှ ပင်လယ်နိသို့ သွယ်ဖောက်သော တူးမြောင်းကိုလည်းအပြီး သတ်တူးဖောက်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် တတိယတော်လှန်ရေး (ဘီစီ ၂၈၂-၂၂၁) လက်ထက်၌ကား ပထမတော်လှန်ရေး တည်ထောင်ခဲ့သော နိုင်ငံသည် အင်အားဆုတ်ယုတ်လာခဲ့သည်။ ပဉ္စမတော်လှန်ရေး (ဘီစီ ၂၀၉-၁၈၁)လက်ထက်၌ အီဂျစ်ပြည်ကို အန်တိုင်းအိုဘုရင်က သိမ်းပိုက်၍ သူ၏သမီးတော်ကို ပဉ္စမတော်လှန်ရေးနှင့် သင့်မြတ်စေသည်။

ပဉ္စမတော်လှန်ရေးသည်အသက် ၂၈ နှစ်အရွယ်တွင် ရုတ်တရက်ကွယ်လွန်လေသည်။ ထို့နောက် အီဂျစ်သမိုင်းတွင် တော်လှန်ရေးများအစဉ်အဆက် စိုးစံလာခဲ့ပြီး သည့်နောက် ရာဇဝင်တွင် ကလီယိုပါးထရားဘုရင်မဟုတ် ထင်ရှားအံ့သော ကလီယိုပါးထရားမင်းသမီးသည် အသက်အရွယ်အားဖြင့် ဆယ်နှစ်သာရှိသေးသော သူ၏ မောင်တော်ကို ဘုရင်တင်မြှောက်၍ မောင်တော်နှင့်အတူ မိဖုရားအရာယူလျက် စိုးစံလေသည်။ ထိုမင်းသားကလေးကား ဒွါဒသမတော်လှန်ဖြစ်သည်။ ဘီစီ ၄၇ ခုနှစ်တွင်အီဂျစ်ပြည်ကို ရောမဘုရင် ဂျူးလိယပ်ဆီဇာ အောင်နိုင်သိမ်းပိုက်သောအခါ ဒွါဒသမတော်လှန်သည် ကလီယိုပါးထရား၏ လက်ချက်ကြောင့်အီဂျစ်ပြည်မှထွက်ပြေး ခဲ့ရလေသည်။ (ကလီယိုပါးထရားဘုရင်မ-၅။) တော်လှန်ရေးလည်း ထိုစဉ်အခါတွင် ကလီယိုပါးထရားနှင့် သင့်မြတ်နေပြီ ဖြစ်သော ဆီဇာဘုရင်ကို ပြန်လှန်စစ်ပြုရန် ကြိုးစားပါသော်လည်းတိုက်ပွဲတစ်ခုတွင် လက်လွတ်ထွက်ပြေးရာမှ ရေနစ်၍ ကံကုန်လေသည်။

တော်လှန်ရေး။ ။ ငလျင်လှုပ်ခြင်း-၅

တော်လှန်ရေး ။ ။ဤသင်္ခါရလောကတွင် မြင်မြင်သမျှသော သက်ရှိသက်မဲ့ ဟူသမျှတို့သည် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ပြောင်းလဲလျက်ရှိကြသည်။ ထို ပြောင်းလဲသောသဘောကို

ဆင်ခြင်ကြံဆကြသော သိပ္ပံပညာရှင် တို့သည် ထိုထိုသော သဘာဝတ္ထ ပြောင်းလဲမှုတို့ကို ဆင့်ကဲဖြစ်ခြင်းဟူသော အီဇောလျူရှင်နှင့်ဆင့်ကဲဖြစ်သည် သဘောကို ကျော်လွန်၍ တမုဟုတ်ခြင်း ပြောင်းလဲခြင်းဟူသော ရီဇောလျူရှင်ဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲခြား ပြကြကုန်သည်။ ဆိုခဲ့ပြီးသောသက်ရှိ သက်မဲ့ ရုပ်ဝတ္ထုတို့၏ ပြောင်းလဲမှုနှင့် အလားတူစွာ လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း၌လည်း ပြောင်းလဲမှု သဘောတရားတို့ ရှိကြကုန်သည်။ ထိုပြောင်းလဲမှုတို့သည် လူမှုရေးပြောင်းလဲမှုများဖြစ်သည်။ လူမှုရေးပြောင်းလဲမှု၌လည်း ဆင့်ကဲဖြစ်ခြင်းဟူသော အီဇောလျူရှင်နှင့်တမုဟုတ်ခြင်းပြောင်းလဲခြင်းဟူသော ရီဇောလျူရှင်ဟူ၍ရှိသည်။ ထို ရီဇောလျူရှင်ဟူသော ဝေါဟာရကိုမြန်မာဘာသာဖြင့် ယခုအခါတော်လှန်ရေးဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

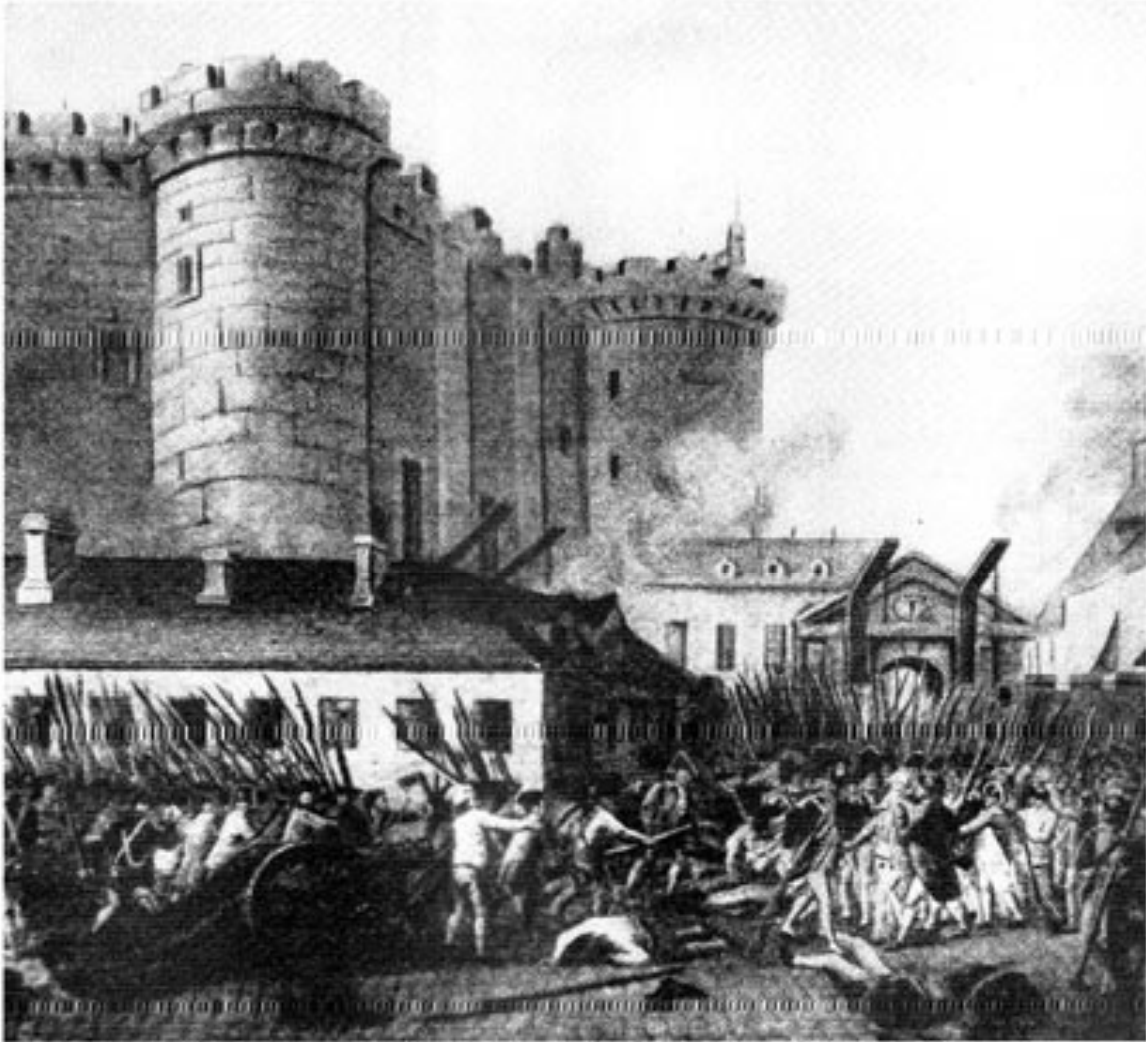
တော်လှန်ရေးသည် နိုင်ငံရေးသဘောလည်း သက်ရောက်နိုင်သည်။ လူမှုရေးသဘောလည်း သက်ရောက်နိုင်သည်။ နိုင်ငံရေးသဘောသက်ရောက်သည့်အခါ အုပ်ချုပ်သူကိုလည်းကောင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေး အသွင်သဏ္ဍာန်ကိုလည်းကောင်း အကြမ်းဘက်ကာ တမုဟုတ်ခြင်းပြောင်းလဲပေးခြင်းဖြစ်သည်။ လူဟောင်း၊ စံနစ်ဟောင်းကို လူသစ်၊ စံနစ်သစ်ဖြင့် အစားထိုးခြင်းသဘောဖြစ်၏။ အကြမ်းဘက်သည်ဟူရာ၌ အကြမ်းဘက်ခြင်းသည် အဓိကပင်မဟုတ်သော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် ကားတော်လှန်ရေး၏ အင်္ဂါတစ်ရပ်ကဲ့သို့ရှိချေသည်။ လူမှုရေးသဘော သက်ရောက်သည့် အခါတွင် ကား လူ့လောက၏ စီးပွားရေးအဆောက် အအုံကြီးတွင် အရင်းအမြစ် ကစ၍တမုဟုတ်ခြင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲပေးမှုများကို ဆိုလိုပေသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော လူမှုတော်လှန်ရေးများသည် နိုင်ငံရေး တော်လှန်ရေးများကဲ့သို့ အကြမ်းနည်းအားဖြင့်လည်း ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံ၏ သမိုင်း၌ကဲ့သို့ အေးချမ်းငြိမ်သက်စွာ တဖြည်းဖြည်း ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်။

၁၇၈၉ ခုနှစ် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးသည် အဓိကအားဖြင့် နိုင်ငံရေး တော်လှန်ရေး ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်၍ ၁၉၁၇ ခုနှစ် ရုရှားတော်လှန်ရေးကြီးသည် အဓိကအားဖြင့် လူမှုတော်လှန်ရေး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်လေသည်။ သို့သော်စင်စစ်အားဖြင့် ထိုသို့ယတိပြတ် ပိုင်းခြားကန့်သတ်ရန်မှာ မဖြစ်နိုင်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နိုင်ငံရေး တော်လှန်ရေးများတွင် အများအားဖြင့် လူမှုရေးဖြင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းရင်းများရှိနေတတ်ပြီးလျှင် လူမှုတော်လှန်ရေးများသည်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးအသွင်သဏ္ဍာန် အသစ်တည်ထောင်ခြင်းဖြင့် စခန်းသိမ်းတတ်သောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ အကယ်၍ တိုင်းပြည် တစ်ပြည်ရှိ အညှိုးပန်းခံ အစိတ်အပိုင်းနှင့် မကျေမနပ်ဖြစ်နေသော အစိတ်

တော်လှန်ရေး

အပိုင်းများသည် ယင်းတို့၏ နစ်နာချက်များကို ထင်ရှားသိသာအောင် ပြုရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ အေးချမ်းစွာ ယုံနစ်နာချက်များကို ပြုပြင်ပေးရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ တရားဝင်နည်းလမ်းမရှိခဲ့လျှင်တော်လှန်ရေးသည် ရုတ်တရက်ပေါ်ပေါက်လာဦးမည် မဟုတ်သေးဘဲ ကြန့်ကြာနေဦးမည် ဖြစ်သော်လည်း ပေါ်ပေါက်လာသည့် အခါတွင်ကား ပြင်သစ်နိုင်ငံနှင့် ရှုရှားနိုင်ငံတို့မှာကဲ့သို့ အကြမ်းဘက်မှု၊ သွေးထွက်သံယိုမှုများ ပါလာမည်မှာ သေချာလေသည်။ အင်အားတောင့်တင်းသော လူလတ်တန်းစားရှိ၍၊ လူထုကို ကိုယ်စားပြုသော အစဉ်အလာမျိုးလည်းရှိသော ဂရိတ်ဗြိတိန်ကဲ့သို့သောနိုင်ငံမျိုးတွင် တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုသည်

ခပ်စောစောပင် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သော်လည်း၊ တိုက်ခိုက်မှုလုံးဝမရှိဘဲအေးချမ်းငြိမ်သက်စွာပင်ပြီးမြောက်အောင် မြင်နိုင်လေသည်။ ဥဒါဟရုဏ်များမှာ ၁၆၈၈ ခုနှစ်သွေးမြေမကျ တော်လှန်မှုနှင့် စက်မှုလက်မှုအရေးပုံတို့ဖြစ်၏။ ၁၉ ရာစုနှစ်သည် တော်လှန်ရေးရာစုနှစ်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ပေသည်။ မည်သည့်ဥရောပနိုင်ငံမျှ တော်လှန်ရေးသဘောတရားများ၏ စက်ရိပ်နှင့်လုံးလုံးလျားလျား မကင်းခဲ့ချေ။ ၁၈ ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကြီးသည် ဥရောပတစ်တိုက်လုံးတွင် အကြီးအကျယ်အကျိုးသက်ရောက်စေခဲ့လေသည်။ တော်လှန်ရေးစာပေများလည်း အထူးတွင်ကျယ်ခဲ့၏။

ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး

၁၇၈၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ပြင်သစ်ပြည်သူတို့သည် လက်နက်စွဲကိုင်၍ မက်စတီးထောင်ကြီးကို တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်ကြလေသည်။

www.foreverspace.com.mm

ရုရှတော်လှန်ရေး
၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် အုပ်ချုပ်ရေးကို ဖယ်ရှားပစ်သော ရုရှတော်လှန်ရေး

၁၈၄၈ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်ဘုရင်လူဝီဖိလစ်အားနန်းစွန့်ရအောင်ပြုစွမ်းနိုင်သည်အထိ အောင်မြင်ခဲ့သော တော်လှန်ရေးတစ်ရပ် ပါရစ်မြို့၌ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာမှ နိုင်ငံအများတွင်လည်း တော်လှန်ရေးများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ (ဒန်တွန် ဂျီ၊ ဂျေ။ ရောဗတ်စပျူ အမ် ၊ မာရာတ် ဂျေ။ ပီ -ရှူ။) ယင်းသည့် တော်လှန်ရေးကြောင့် ဩစတြီးယား - ဟန်ဂေရီနိုင်ငံမှာကဲ့သို့ တော်လှန်ရေးဖြစ်ပွားရာ နိုင်ငံတိုင်းတွင် ပြည်တွင်းစစ်ပွဲများမဖြစ်ပွားခဲ့ပေ။ သို့သော် လူထုဆူပူလှုပ်ရှားမှု၊ လူထု အကြမ်းဘက်မှုများကားရှိခဲ့သည်သာဖြစ်လေသည်။ ဂျာမနီတွင် ဗစ်ဇမတ်ခေါင်းဆောင်၍ လည်းကောင်း၊ အီတလီတွင်ဂယ်ရီဗောဒီးနှင့် ကဗူးတို့ခေါင်းဆောင်၍လည်းကောင်း တော်လှန်ရေးအစိတ်အပိုင်းများကို အမျိုးသားစည်းလုံးရေးအတွက် လှုပ်ရှားမှုများအဖြစ်သို့ နောက်ဆုံး၌ ပြောင်းလဲပေးခဲ့၏။ (ဗစ်ဇမတ်။ ဂယ်ရီ ဗောဒီး ဂျီ။ ကဗူးစီ၊ ဗီ-ရှူ။) ဩစတီးယားနိုင်ငံတွင် ဟက်စဗတ်ဧကရာဇ်များ၊ ရုရှားနိုင်ငံတွင်ဇာဇကရာဇ်ဘုရင်များသည် တော်လှန်ရေးအစိတ်အပိုင်းများကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် နှိမ်နှင်းခဲ့လေသည်။ သို့သော် ရုရှားနိုင်ငံတွင် ၁၉၁၇ ခုနှစ်၌ပိုမိုပြင်းထန်စွာ တစ်ဖန်ပြန်လည်ပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ ဇာဘုရင်များ၏အုပ်ချုပ်ရေးကိုအမြစ်ပြုတ်အောင် ဖယ်ရှားသုတ်သင်နိုင်ခဲ့လေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ဂျာမန်တို့ လက်အောက်ရောက်ခဲ့ရသည့် ဥရောပ နိုင်ငံများတွင် ဖက်ဆစ်ဂျာမန်တော်လှန်ရေးများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ သည့်နည်းတူ ဂျပန်တို့၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရသောမြန်မာနိုင်ငံအဝင်အပါ၊ အာရှနိုင်ငံများတွင်လည်း ဖက်ဆစ်ဂျပန်တော်လှန်ရေးများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ (မြန်မာ့တော်လှန်ရေး-ရှူ။)

တော်သလင်းလ။ ။တော်သလင်းလသည် မြန်မာလများတွင် ဆဋ္ဌမမြောက်လဖြစ်၏။မိုးဥတုတွင်ပါဝင်သည်။ တော်သီလင်းလကို ရှေးအခါက သစ်ဆင်းလဟုလည်းခေါ်သည်ဟုဆို၏။ သစ်ဆင်းလခေါ်ပုံအကြောင်းကို ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီတွင် ‘ရေစီးအဟုန် မည့်မဖျင်း။ မြစ်တွင်း သာသောကြောင့် သစ်ဖောင်ဝါးဖောင်အများ စုန်ဆင်းသည်။ တော်သလင်းကို မြစ်တွင်း သင်ဖြူးခင်းဟု ရှေးသူဟောင်းတို့ ဆိုရိုးရှိသည်နှင့် ထောက်ချင်၍ဆင်ခြင်’ ဟူ၍ ဖော်ပြထားလေသည်။ ပုဂံကျောက်စာများတွင်မူ တော်သလင်းကို တံလွင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တံလွင် ဟူ၍လည်းကောင်း ရေးသားထားသည်ကိုတွေ့ရ၏။ ဗေဒင်အခေါ်အားဖြင့် တော်သလင်းလကို ကန်ရာသီဟုခေါ်သည်။ ထိုရာသီတွင်ဘဒြနက္ခတ်နှင့် လမင်းတို့ ယှဉ်ပြိုင်ကာမွန်းတည့်၏။

ဘရဂဏ္ဍီနှင့်ကွတ်နှင့်နေမင်းယှဉ်သည်။ ရာသီရပ်မှာ မိန်းမရုပ်နှစ်ရပ်ဖြစ်၏။ ရာသီပန်းမှာ ရင်းမာပန်းတည်း။ ယိုလတွင် ထန်းများလည်းမှည့်သည်။

တော်သလင်းလတွင် လှိုင်းလေများငြိမ်သက်၍၊ မြစ်တွင်းပျံပျံသောကြောင့် ရှေးမြန်မာမင်းများရှိစဉ်က လှေပြိုင်ပွဲများဆင်ယင်ကျင်းပလေ့ ရှိသည်။ (ဆယ့်နှစ်ရာသီပွဲတော်များ-၅။)

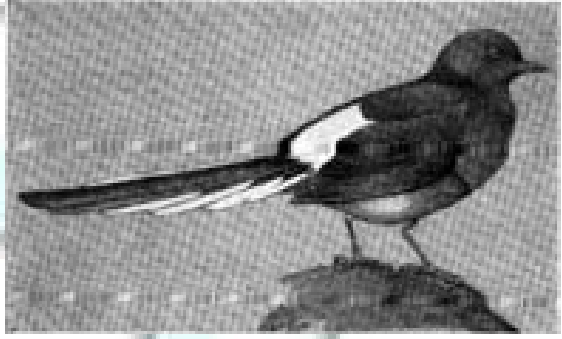
ဤသည်တို့ကိုရည်၍၊ ဦးအောင်ကြီး၏ အင်း ဝမြို့ဘွဲ့ ၁၂ ရာသီလူးတားတော်သလင်းလဘွဲ့တွင်၊ ‘သာစွ လေးမြစ်ရေကမ်းပြည်၊ ထန်းလည်းမှည့်၍၊ စည်စည်မိုဗ်း လ၊ ဗဒ္ဒရနှင့်ပြည့်အညီ၊ ကန်ရာသီဟု၊ အာနိမြခိုင်၊ ရင်းမာလှိုင်က၊ မွှေးကြိုင်ပျံသင်း၊ တော်သလင်းဝယ်၊ မြစ် တွင်းရတု၊ ပန်းလှသဘင်၊ သစ်ဆင်းယင်လျက်၊ လက်သင် လှော်ကား၊ ရွှေသားစက်ကွင်း၊ လှေချင်းလှော်ပြိုင်၊ ခွင့်ရေး ကိုင်၍’ ဟူ၍စပ်ဆိုထား၏။ ရွှေဖျိုင်းတာရာ ထွန်းပသော တော်သလင်းသမယတွင် နံနက်စက်နာရီ၅ နာရီ မိနစ် ၅၀ ၌နေထွက်၍၊ ညနေ စက်နာရီ ၆ နာရီ ၁၀ မိနစ်၌နေဝင်သည်။ မြန်မာနာရီအားဖြင့် နေ့ ၃၂ နာရီ၊ ည ၂၈ နာရီရှိသည်။ ဤသည်ကို ရည်၍၊ ဦးယာ၏ ဆယ့်နှစ်ရာသီလူးတား တော်သလင်းလဘွဲ့၌၊ ‘တာရာရွှေဖျိုင်း၊ ဆီးတံဆိုင်သား၊ မရိုင်းနောက်က၊ အလှိုပြု၍၊ ထွန်းပရောင်လှ၊ ရွှေဇမ္ဗူရာဇ၊ မှန်ပုံစစ်လျက်၊ တက်သစ်စံရွှင်၊ ပဘက်ရ၊ တောက်ပဝင်းဝါ၊ နေစကြာနှင့်၊ ဥတ္တရာမှို၊ ဘရဂဏ္ဍီဟု၊ ပြည်ညီနက္ကတ်၊ လှည့်ပတ်အတူ၊ ဇမ္ဗူမဇ္ဇေ၊ လယ်ဗွေရောက်ငြား၊ ဘဝါးဗီသ၊ တွက်ရမှန်ညီ၊ နာရီနေ့တွင်၊ သုံးဆယ်မြင်၍၊ နှစ်လျှင်စွန်းပါ၊ ညဉ့်ခါအဋ္ဌ၊ စမ္မသို့နေ’ ဟူ၍စပ်ဆိုထား၏။ တော်သလင်းလတွင် ဗုဒ္ဓဟူးနှင့် သောကြာနေ့တို့မှာ ပြဿဒါးနေ့များဖြစ်ကြ၍၊ ကြာသပတေးနှင့် စနေနေ့များမှာ ရက်ရာဇာများဖြစ်ကြသည်။ တော်သလင်းလမှာ ရက်စုံကွယ်သောကြောင့် ရက်ပေါင်း ၃၀ ရှိလေသည်။

တောကျီးကန်း။ ။တောကျီးကန်းသည် ‘ပက်ဆာရီဖောမီး’မျိုးစဉ်၌လည်းကောင်း၊ ‘ကော်ဗီဒီ’ မျိုးရင်း၌လည်းကောင်း ပါဝင်သည်။ တောကျီးကန်း၏အလျားမှာ ၂၀လက်မမှ ၂၂ လက်မထိရှိသည်။ ပျံသန်းရာတွင် အတောင်ကို မှန်မှန်ရှိက်၍နေ့နှင့်ဖြောင့်ဖြောင့် ပျံတတ်သည်။ အတောင်စွန်းရှိ အမွှေးများသည် မြို့ကျီးကန်းထက်ပိုကြီး၍ ကျဲသည်။

အား၊ အားဟု အာတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ စူးရှစွာ မြည်တတ်၏။ တစ်ခါတစ်ရံတွင်လည်း သာယာစွာ မြည်လေ့ရှိသည်။ လည်ချောင်းသံနှင့် မြည်သည့်အခါ ‘အားဝါး၊ အားဝါး’ ဟုအသံထွက်သည်။ နေ့ခင်းနေပူချိန်၌

အရိပ်ကောင်းသည့် သစ်ကိုင်းပေါ်တွင်နားကာ လေးတွဲစွာ ညဉ့်၍လည်း နေတတ်သည်။

တောကျီးကန်းကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အနှံ့အပြား တွေ့နိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် မေမြို့၌ တောကျီးကန်း ပေါများသည်။ ညနေအချိန်တွင်မေမြို့မှတောင်ဘက်သို့ ထောင်ပေါင်းများစွာပါရှိသော တောကျီးကန်းအုပ်ကြီးများ အိပ်တန်းတက်ရန် ပျံသွားကြသည်ကို မြင်နိုင်သည်။ အရုဏ်တက်ချိန်၌ မြို့တွင်းသို့ပြန်ဝင်လာလေ့ရှိကြသည်။

အသံအမျိုးမျိုး အော်မြည်တတ်သော တောကျီးကန်း

တနင်္သာရီခရိုင်တွင် ဇန္နဝါရီနှင့် ဖေဖော်ဝါရီလများတွင် ဥများကို အုလေ့ရှိသည်။ အခြားနေရာများတွင်မူ မတ်လနှင့် ဧပြီလအတွင်း၌ အုကြသည်။ လွင်ပြင်ရပ်များ၌ ကား ဖေဖော်ဝါရီလမှစ၍ပင် တောကျီးကန်းအသိုက်များကို တွေ့နိုင်သည်။ အသိုက်ကိုသစ်ပင်များပေါ်၌ စောက်နက်နက် ခွက်ပုံလုပ်လေ့ရှိသည်။ အသိုက်လုပ်ရာတွင် သစ်ခက်များ၊ တုတ်ချောင်းငယ်များနှင့် လုပ်လေ့ရှိ၍ အတွင်း၌ အမွှေးအမှင်၊ သစ်မြစ်၊ မြက်ခြောက်၊ လျှော်ပင်စသည်တို့ကို ခင်းထားတတ်သည်။ တစ်မြို့လျှင် အများအားဖြင့် ၄ ဥမှ ၅ ဥအထိရှိ၍ တစ်ခါတစ်ရံမှသာ ၆ ဥအထိရှိတတ်သည်။ ဥများမှာ အပြာဖျော့အရောင်ခံပေါ်တွင် အညိုကွက်နှင့် အစင်းများရှိသည်။

တောကျီးကန်းကို မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံး၌သာမက အရှေ့ဘက်နိုင်ငံများတွင်လည်း အနှံ့အပြားတွေ့နိုင်သည်။

တောကြက် ။ ။ဇီဝဗေဒအလိုအရ တောကြက်ကို ‘ဂဲလက်ဂဲလပ်’ ဟုခေါ်၏။ ယင်းသည် ‘ဖာစီအာနီဒီ’ မျိုးရင်း တွင်ပါဝင်သည်။ တောကြက်သည် အလွန်ပါးနပ်သော ကြက်ရိုင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ကြက်ဖသည်အမြီးအပါအဝင် ၂၆လက်မမှ ၂၈ လက်မခန့်အထူရှိ၍ ကြက်မသည် ၁၇လက်မခန့်ရှိသည်။ တောကြက်ပျံသန်းသည့်အခါ၌ အမြီးအထက်ရှိအဖြူကွက်များကို ထင်ရှားစွာ မြင်နိုင်သည်။ ဦးခေါင်းထိပ်ရှိ နီတွေ့သော အမောက်

ကြက်ရိုင်းမျိုးဖြစ်သော်လည်း လိမ်မာပါးနပ်သော တောကြက်မောင်နံ

မှလွဲ၍ တကိုယ်လုံးသည် မည်းပြာရောင်ဖြစ်နေသည်ဟု ထင်မှတ်ရသည်။

တောကြက် အဖိုအမတို့၏အသံသည် အိမ်ကြက်များ၏ အသံနှင့်တူ၏။ သို့သော်ကြက်ဖတွန်သံသည် တို၍ပြတ်တောင်းတောင်း ဖြစ်သည်။တောကြက်ကို အများအားဖြင့် ကျွန်းတောများတွင် တွေ့ရသည်။ မိုးတွင်း၌တောနက်ရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းလေ့ရှိကြ၍ ဆောင်းရာသီတွင်စပါးစိုက်သည့်လယ်တောနှင့် နီးသောတောစပ်များသို့ ရွှေ့ပြောင်းလာပြန်သည်။ စပါးရိတ်ပြီးချိန်တွင် နံနက်စောစောနှင့် နေ့ခင်းပိုင်း၌ စပါးပင်ငုတ်တိုများကြားသို့ လာရောက်ကျက်စားသည်။

တောကြက်သည် ပူအိုက်သော နေ့လယ်အခါတွင် အနီးအနားရှိ ချုံဖုတ်ထဲတွင် ခိုအောင်းနေတတ်သည်။ ယင်း၏အစာမှာ အသီးအနှံနှင့်ပိုးကောင်များဖြစ်သည်။ ကြက်ဖတစ်ကောင်သည် ကြက်မ ၄၊ ၅ကောင်နှင့်အုပ်ဖွဲ့၍နေတတ်သည်။ ဝါးစေ့ကို အလွန်နှစ်သက်သဖြင့် ဝါးစေ့ပေါသော နေရာများတွင် အုပ်လိုက်တွေ့နိုင်သည်။

မတ်လမှမေလအတွင်း တောကြက်ငယ်များ ဥမှပေါက်ကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အော်တိုဘာလတွင် တောကြက်ငယ်များကို တွေ့ရတတ်သဖြင့်တစ်နှစ်ပတ်လုံး အချိန်မရွေးဥသည်ဟုယူဆရသည်။ ဥများကို ဝါးရုံ၊ ချုံဖုတ်များအကြား မြေပြင်နှင့် ပေအနည်းငယ် အကွာတွင် အုထားလေ့ရှိသည်။ တစ်မြုံလျှင် ၅ ဥမှ ၆ ဥ အထိရှိတတ်သည်။ ကြက်မများကသာဥများကို သားပေါက်ရန် ဝပ်ပေးကြသည်။ သားပေါက်ရန် ရက်ပေါင်း ၂၀ ခန့်ကြာတတ်သည်။

တောကြက်ကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြား တွေ့ရ၏။အိမ်ကြက်သည် တောကြက်မှ ဆင်းသက်ပေါက်ပွား လာသည်ဟု ထင်ရပေသည်။ (ကြက်-၅။) မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးတွင် တောကြက်ကိုတွေ့ရ၏။ တောကြက်ကိုပေ၅၀၀၀ အမြင့်အထိရှိသော အရပ်တို့၌ပင် တွေ့ရသည်။ ယင်းထက်မြင့်ရာအရပ်တို့တွင် မူကားမတွေ့ရတော့ချေ။

တောကြောင် ။ ။တောကြောင်ကို ဇီဝဗေဒအလိုအရ ဖဲလစ်ကေးအုပ်ဟု ခေါ်သည်။ ခေါင်းနှင့်ကိုယ်သည် အရှည် ၂ ပေကျော်ခန့်ရှိ၍ အမြီးသည်တစ်ပေခန့်ရှည်သည်။ ကိုယ်အလေးချိန်မှာ ၁၀ ပေါင်နှင့် ပေါင် ၂၀ ကြားတွင် ရှိတတ်သည်။ တောကြောင်သည် ခြေတံရှည်၏။ သို့သော် အမြီးတိုသည်။ အစိမ်းရောင်သန်းသော မျက်စိများသည် ကြမ်းကြုတ်သော အမူအရာကို ဖော်ပြလျက်ရှိ လေသည်။ အမွေးသည် မွဲပြာရောင်မှ အဝါနှင့်မွဲပြာရောင် ရောထားသောအရောင်ထိ အရောင်အမျိုးမျိုးရှိနိုင်သည်။ အမြီးတွင်အမည်းရောင်ကွင်းများရှိ၍အမြီးဖျားသည်မည်း၏။ ခြေဖျားများသည်အဝါနုရောင်ဖြစ်၍ ခြေဖဝါးများသည် အမည်း သို့မဟုတ် အညိုပုပ်ရောင် ဖြစ်သည်။ နားရွက်များသည် နီ၍အဖျားရှိအမွေးကလေးများသည် မည်း၏။ ကိုယ်၏အောက်ပိုင်းမှာ အရောင်ပို၍ ဖျော့သည်။ ထိုပြင် ကိုယ်၏အောက်ပိုင်းနှင့် ခါးပိုင်း၏နံဘေးတွင်လည်း အစင်းများရှိသည်။

တောကြောင်ကို အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းမှစ၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊မြန်မာနိုင်ငံအပြင် သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့် အင်ဒိုချိုင်းနားနိုင်ငံတစ်လျှောက်ထိ တွေ့နိုင်သည်။ တောကြောင်နှင့်

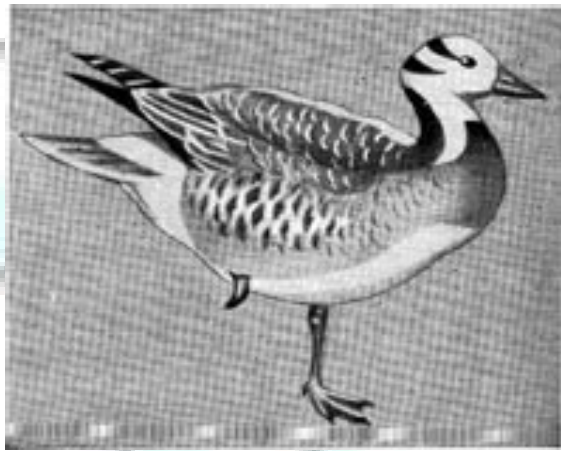

လျင်မြန်သန်စွမ်းသော တောကြောင်

မျိုးချင်းလူသော်လည်း ကိုယ်နေအချိုးအစားနှင့် အမွှေးအရောင်ချင်း မတူသော အခြားတောကြောင်မျိုးများလည်း ရှိသေးသည်။

တောကြောင်သည် ခြောက်သွေ့သောအရပ်များတွင် နေထိုင်လေ့ရှိသည်။ အများအားဖြင့် မြက်တော၊ ချိုတောနှင့် ကိုင်းထူထပ်သော မြစ်ကမ်းပါးများတွင် နေလေ့ရှိသည်။ နံနက်နှင့်ညနေခင်းတွင် အစာရှာထွက်လေ့ရှိသည်။ ကွင်းထဲ၌ တောကြောင် သွားလာရွေ့ရှားပုံသည် ကျားသစ်သွားလာပုံနှင့်တူ၏။ နို့တိုက် သတ္တဝါကလေးများနှင့် ငှက်များကိုအစာအဖြစ် ဖမ်းယူစားသောက်သည်။ မြို့ရွာအနီးသို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ အိမ်၌မွေးမြူထားသော ကြက်၊ ဘဲတို့ကို ဖမ်းယူစားလေ့ရှိသည်။ အလွန်လျင် မြန်သန်စွမ်းလှသဖြင့် သူ့ထက်ကြီးမားသော သားကောင်များကိုပင် ဖမ်းယူနိုင်လေသည်။ တောကြောင်ပေါက်ပွား ပုံနှင့်စပ်ဆိုင်သော အလေ့အကျင့်ကိုမူ အတိအကျမသိရပေ။ သို့သော် တစ်နှစ်လျှင် နှစ်ကြိမ် သားပေါက်သည်ဟုဆိုသည်။ တောကြောင်ကလေးများကို အိမ်ကြောင်များကဲ့သို့ ယဉ်ပါးအောင်မွေးမြူနိုင်သည်။ အချို့အရပ်များတွင်တောကြောင်ကို ဟင်းလျာအတွက် ဖမ်းဆီးလေ့ရှိကြသည်။

တွေ့နိုင်သည်။ မြစ်နှင့် ဝေးကွာသောအင်းအိုင်များတွင် တောငန်းကို မတွေ့ရတတ်ချေ။ ညဘက်တွင်မြစ်ချောင်း ကမ်းပါးအနီးရှိလယ်ကွက်နှင့် ပဲခင်းများတွင် အစာရှာဖွေစားသောက်လေ့ရှိသည်။ နေ့အချိန်တွင် သောင်ပြင် သို့မဟုတ်အိုင်ကမ်းပါးတွင် ကြက်အိပ်ကြက်နိုးနှင့် ငိုက်မျဉ်းနေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရေအယဉ်တွင် မျောနေခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း အချိန်ကို ကုန်လွန်စေပြီးလျှင် ညနေစောင်း အချိန်၌အစာ

ပါးနပ်၍ သတိရှိသော တောငန်း

တောငန်း ။ တောငန်းသည် ‘အန်စာရီဖောမီး’ မျိုးစဉ်တွင်လည်းကောင်း၊ ‘အနာတီဒီ’ မျိုးရင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ‘အန်စာရိုင်နီ’ မျိုးရင်းခွဲ၌လည်းကောင်း ပါဝင်၍ယင်းကို ‘အန်စာအင်ဒီကပ်’ ဟု ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် ခေါ်သည်။ တောငန်းသည် အရွယ်အားဖြင့် အိမ်မွေးငန်းမျှရှိ၍ အလျား လက်မ ၃၀ ခန့်ရှိသည်။ အညိုနှင့် အဖြူရောင်သန်းသော မွဲပြာ ရောင်ကိုယ်ရှိသည်။ ဦးခေါင်းနှင့် လည်ချောင်း ဘေးဘက်များတွင် အဖြူရောင်ရှိသည်။ လည်ကုပ်တွင် ကျယ်ပြန့်သော အနက်စင်းနှစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားစွာမြင်နိုင်သည်။ အဖိုနှင့် အမ တို့၏အရောင်သည် အတူတူပင်ဖြစ်၏။ တောငန်းငယ်တို့၏ ဦးခေါင်း အရောင်သည် အညိုရင့်ရောင် ဖြစ်သည်။ အနက်စင်းများ ကားမရှိချေ။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တောငန်းများကိုဧရာဝတီမြစ်နှင့် ချင်းတွင်းမြစ်ရှိသောင်ပြင်များတွင် အများအားဖြင့် တွေ့ရသည်။ တောငန်းသည် တစ်နေရာတည်းတွင် အတည်တကျ မနေဘဲ ရာသီအလိုက်ဒေသပြောင်းရွှေ့၍ ကျက်စားသည်။ တောငန်းသည် အအုပ်အသင်းနှင့် နေတတ်၏။ တောငန်းအုပ်တစ်အုပ်လျှင် အများအားဖြင့် ၆ ကောင်မှ အကောင် ၂၀ ထိပါဝင်သည်။ သို့သော် တစ်ခါတစ်ရံ ကောင်ရေ ၁၀၀ မှ ၂၀၀ ထိပါဝင်သည့် ငှက်အုပ်ကြီးများကိုလည်း

ရှာထွက်တတ်သည်။ တစ်ညလုံးအစာရှာစားပြီး နောက်အရုဏ်တက်ချိန်တွင် နေရာအရပ်သို့ ပျံသွားလေ့ရှိကြသည်။ အစာစား နေချိန်သို့မဟုတ် နားနေချိန်တွင် တစ်စုတပေါင်းတည်း ကျယ်လောင်စွာအော်တတ်ကြသည်။ ခရီးရှည် ပျံသန်းရာတွင် တောငန်းတို့သည် မြားဦးပုံသို့မဟုတ် ခုန်ညင်းတန်းပုံဖွဲ့ကာ တောင်ပံကို မှန်မှန်ရိုက်ခတ်၍ပျံသန်းတတ်ကြသည်။ တောငန်းများသည် အလွန်ပါးနပ် သတိရှိ၍ လူအနားကပ်မခံကြချေ။ တောငန်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ အောက်တိုဘာလတွင်ရောက်လာ၍၊ မတ်လတွင် ထွက်ခွာသွားသော ဧည့်သည်ငှက်ဖြစ်သည်။ သားပေါက်ရာ အနီးဆုံးဒေသမှာ တိဗက်ဖြစ်သည်။ အသိုက်များကို ရေညှိ မြက်ပင်ဖြင့် ပေါင်းပင်တို့၏ အကြားတွင် ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ အသိုက်များတွင် ငှက်တောင်၊ ငှက်မွှေးနု စသည်တို့ကို ထူထပ်သိပ်သည်းစွာ ခံထားတတ်ကြသည်။ တဖြည်းဖြည်း ဆင်စွယ်ကဲ့သို့ ဖြူဆွတ်သော ဥ ၃လုံး သို့မဟုတ် ၄လုံးရှိသည်။

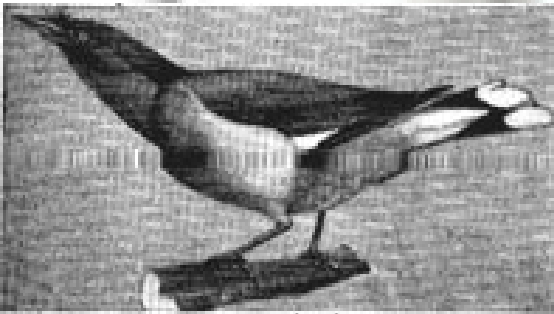
တောငန်းကို အာရှတိုက် အလယ်ပိုင်း၊ တရုတ်နိုင်ငံ အနောက်ပိုင်း၊ တိဗက်နိုင်ငံ၊ အာသံ၊ အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်း၊ ချင်းတွင်းမြစ်နှင့် ဧရာဝတီမြစ် တစ်လျှောက်ပြည်မြို့တိုင်အောင် တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့မြောက်ပိုင်းဒေသသံလွင်

မြစ်ကမ်းရှိ ဖားအံမြို့နှင့် မော်လမြိုင်မြို့ အနီးတွင်လည်း အနည်းငယ်တွေ့ရသည်

တောစာကလေး ။ ။ ဇီဝဗေဒ အလိုအားဖြင့် တောစာကလေးသည် ‘ပလိုဆီအိဒီး’ မျိုးရင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ‘ပလိုဆီအိုင်နီး’ မျိုးရင်းတွင်လည်းကောင်းပါဝင်သည်။ တောစာကလေးကို စာဖူးတောင်း၊ စာဖောင်းဟုလည်းခေါ်သေးသည်။ စာဖူးတောင်းဟု အမည်တွင်ခြင်းမှာ ထိုငှက်၏အသိုက်သည် လည်ပင်းရှည်သောဖူးတောင်းကို စောက်ထိုးဆွဲထားသည်နှင့်တူခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ အသိုက်ကို မြက်သို့မဟုတ် သစ်ရွက်တို့ဖြင့် ကျွမ်းကျင်စွာ ရက်ထားတတ်သည်။ တောစာကလေးများသည် အအုပ်အသင်းနှင့်နေထိုင်တတ်၍ လယ်တော၊ မြက်တော၊ စိုက်ခင်းများနှင့် တောစပ်များတွင် ကျက်စားလေ့ရှိကြသည်။ နွံနှင့်ရေကန်အနီးရှိ ရွာများတွင်လည်း ကျက်စားတတ်သည်။ သားပေါက်ချိန်တွင် အဖို၏အမွေးအတောင်များသည် ပြည့်စုံ၍လှပသည်။

တောစာကလေးကို အာဖရိကတိုက်တွင် အများအပြားတွေ့ရသည်။ ယင်းတို့မှပေါက်ပွားသော မျိုးစိတ်များ အနက်အချို့ကို အိန္ဒိယနှင့်မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင်တွေ့ရသည်။ ထိုပြင် ဥရောပတိုက်နှင့်အာရှတိုက်တို့၌လည်း တောစာကလေးများကိုတွေ့နိုင်၏။ သို့သော်မြောက်နှင့်တောင်အမေရိကတိုက်တို့၌ မတွေ့ရချေ။(စာကလေး-ရှု။)

တောဆက်ရက် ။ ။ တောဆက်ရက်သည် မျိုးစဉ် ‘ပက်စာရီဖောမီး’မျိုးရင်း ‘စတာနီဒီး’တွင် ပါဝင်သည်။

တောဆက်ရက်

ဇီဝဗေဒ အမည်အားဖြင့် ‘အက်ကရဒိုသီးရီးဖပ်စကပ်’ ဟုခေါ်သည်။ အလျား ၉ လက်မရှိသည်။ ခပ်လှမ်းလှမ်းမှကြည့်လျှင်ဆက်ရက်နှင့် ခွဲခြား၍မရအောင်တူသည်။ (ဆက်ရက်-ရှု။) သို့သော် ဆက်ရက်နှင့် ကွာခြားချက်များကားရှိ၏။ ဆက်ရက်ထက် အမွေးအတောင်ညိုမှိုင်းသည်။ နှာပေါက်အထက်နားတွင် အမွေးများ

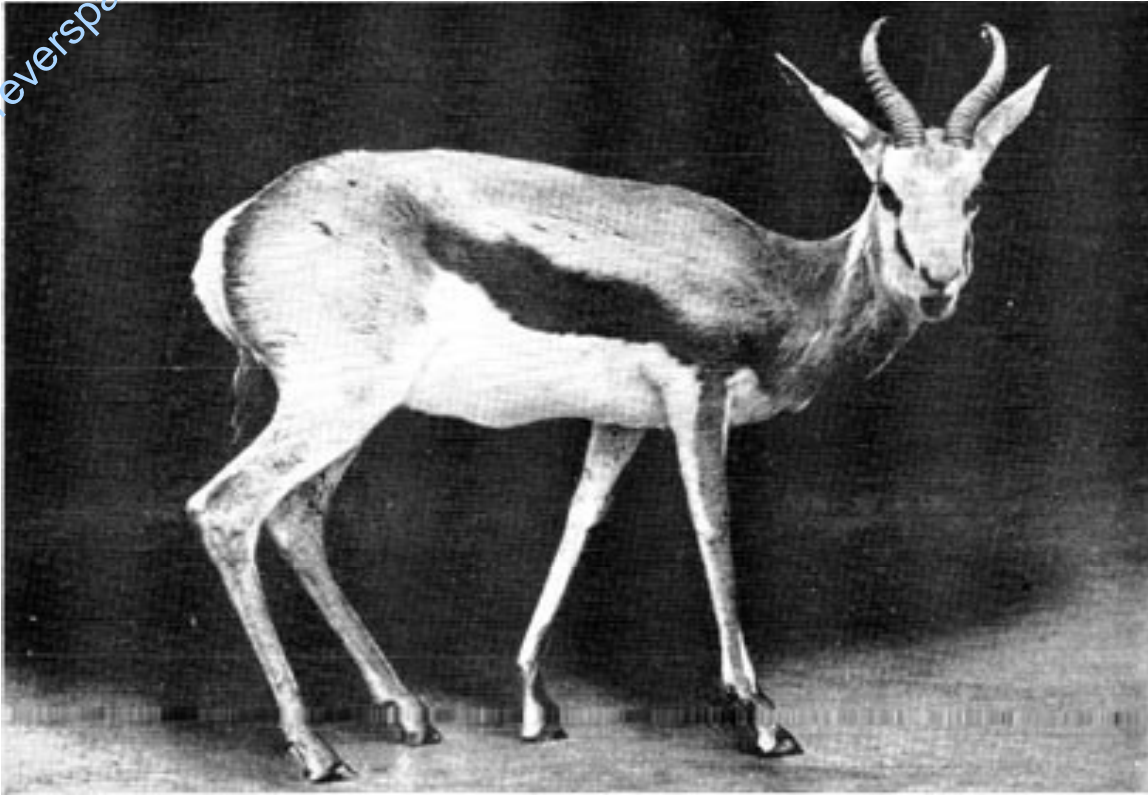
ထောင်နေသည်။ ဆက်ရက်မှာကဲ့သို့ နှုတ်သီးအောက်ဘက်တွင် တွဲကျနေသော အဝါရောင်အရေပြား မရှိပေ။ ပျံသန်းနေစဉ် အတောင်ရှိအဖြူ ကွက်များနှင့် အမြီးစွန်းရှိ အဖြူရောင်ကို ထင်ရှားစွာမြင်နိုင်သည်။

သွင်ပြင်မူရာနှင့် ပျံသန်းပုံမှာ ဆက်ရက်နှင့်တူ၏။ သို့သော် ဆက်ရက်လောက် အတင့်မရဲသည့်ပြင် ဆက်ရက်ကဲ့သို့ ညစ်ညမ်းသည့်အစာကို မစားချေ။ တောဆက်ရက်ဟု အမည်တွင်သော်လည်း တောနက်တွင် ကျက်စားသောငှက်မျိုး မဟုတ်ပေ။ ဥယျာဉ်၊ တောစပ်တို့တွင် ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ လယ်တောတွင် ကျွဲနွားတို့၏ဦးခေါင်းထက်၌ နားနေသည်ကို မကြာခဏတွေ့ရသည်။ ရေကန်နံဘေးရှိကိုင်တောများနှင့် ညောင်ပင်၊ လက်ပံပင်များပေါ်တွင်နား၍ အသီးအပွင့်များကို စားသောက်လေ့ရှိသည်။ သားပေါက်ချိန်တွင် ရန်ကုန်မြို့အနီးအနားတွင် တွေ့ရတတ်သည်။

ချင်းတွင်းမြစ်တစ်လျှောက် ကင်းတပ်အထက်တွင် သဲထူထပ်သောကမ်းခြေနှင့်တောင်ကမ်းပါး၌ တောဆက်ရက်များကို ဆက်ရက်လည်နက်၊ ပုစဉ်းထိုးငှက်နှင့်အတူ ရောနှော၍ တွေ့ရသည်။ တောဆက်ရက် များသည်အများအားဖြင့် သစ်ပင်အခေါင်းများတွင် သားပေါက်ကြသည်။ မြစ်ကြီးနားတွင်နှစ်စဉ်ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၀ ရက် နေ့လောက်မှစ၍ ပေါက်သည်ဟုဆို သည်။ တောဆက်ရက်ကို ကမ္ဘာ့အရှေ့ပိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကွင်းပြင်များ၌လည်းကောင်း၊ ရှမ်းကုန်းမြေမြင့်၌လည်းကောင်း အများအားဖြင့်တွေ့ရသည်။

တောဆိတ် ။ ။ တောဆိတ်တို့သည် ဆိတ်နှင့်နွားများပါဝင်သည့် ‘ဗိုဗဒီး’ မျိုးရင်းဝင် နို့တိုက်သတ္တဝါ များဖြစ်ကြသည်။ တောဆိတ်များ၌ သမင်မျိုးမှာကဲ့သို့ ခွာကွဲများနှင့်ဦးချိုများရှိသည်။ သို့သော်တောဆိတ်၏ဦးချိုသည် သမင်မျိုး၏ဦးချိုများကဲ့သို့ ခေါင်းပိတ်မဟုတ်ဘဲ ကျွဲ နွား၊ သိုးနှင့် ဆိတ်တို့၏ဦးချိုကဲ့သို့ ခေါင်းပွဖြစ်သည်။ တောဆိတ်သည်စားမြုံ့ပြန်သည်။ သမင်မျိုးကဲ့သို့ ဦးချိုလည်းမလဲချေ။ မွေးစကပေါက်လာသော ဦးချိုသည် အသက်ထက်ဆုံး ကြီးရင့်၍ တည်လေသည်။ အဖိုတွင်ရောအမတွင်ပါ ဦးချို ပေါက်သည်။ တောဆိတ်၏ ဦးချိုသည် သမင်မျိုး၏ ဦးချိုကဲ့သို့ ခွလျက်လည်းမရှိချေ။ ဖြောင့်၍ ချွန်လျက်လည်းကောင်း၊ ဝက်အူရစ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ နောက်ဘက်သို့ ကောက်လျက်လည်းကောင်း၊ ပန်းဆွဲပန်းတောင်ကဲ့သို့ အထက်သို့ ညီညာစွာတက်၍ ကောက်လျက်လည်းကောင်း ရှိတတ်သည်။ များစွာသော တောဆိတ်၏ဦးချိုတွင် ကွင်းပုံများရှိတတ်သည်။

www.foreverspace.com.mm

တောဆိတ်များအနက် အလှပဆုံးဖြစ်သော စပရင်းဗုတ် တောဆိတ်

ကမ္ဘာ့ဟောင်းတွင် တောဆိတ်အမျိုးကွဲပေါင်း ၁၀၀ ကျော်မျှရှိသည်။ ထိုအနက် အနည်းဆုံးအမျိုးပေါင်း ၉၀ သည်အာဖရိကတိုက်တွင် မူရင်းဒေသအဖြစ် နေထိုင်ကြသည်။ ထို တောဆိတ်မျိုး အားလုံးလိုလိုသည် လွင်ပြင်များတွင်နေကြသည်။ တောဆိတ်တို့သည် ခြင်္သေ့၊ ကျားသစ်နှင့် တောလိုက် ခွေးများလိုက်လျှင် အလွန်လျင်မြန်စွာ ပြေးလွှားနိုင်ကြသည်။ ယင်းတို့၏ ကိုယ်ကိုကာကွယ်ရန် အတွက်လည်း ဦးချိုမှလွဲ၍ အခြားမည်သည့်အရာမျှ မရှိချေ။ လျင်မြန်စွာ ပြေးနိုင်သောကြောင့်သာလျှင် သားရဲတို့ဘေးမှ လွတ်မြောက်နိုင် ကြပေသည်။

တောဆိတ်အများသည် ကြောက်ရွံ့တတ်သော်လည်း မြေကြီးမှပုခုံးစွန်းအထိ ၆ ပေမြင့်သည့် အီလန်ခေါ်တောဆိတ်မှာမကြောက်ရွံ့ချေ။ အီလန်တောဆိတ်များသည် ရာနှင့်ချီ၍အုပ်ဖွဲ့ကာ လွင်ပြင်များနှင့် တောင်ကုန်းများတွင် သွားလာကျက်စားကြသည်။ အီလန်တောဆိတ်အစစ်သည် မြင့်လည်းမြင့်၊ အားလည်းကောင်းသည်။ အီလန်တောဆိတ်၏ သေးသွယ်၍ တွန့်လိမ်လျက်ရှိသော ဦးချိုသည် ၂ ပေခွဲရှည်၏။ မျက်စိ နှစ်လုံးကြား နဖူးပေါ်၌ အမွေးမည်းများစုလျက်ရှိသည်။ ထိုအမွေးမည်းများသည်

အီလန်တောဆိတ်အဖို၌သာရှိ၍အမတွင်မရှိချေ။ အမ၏ ဦးချိုသည် အဖို၏ဦးချိုထက် ပို၍ ရှည်သော်လည်း အဖို၏ ဦးချိုလောက် မခိုင်ခံ့ချေ။

အာဖရိကတိုက်ရှိတောဆိတ်များအနက် အလှပဆုံးတောဆိတ်မှာ ဆေဗယ်တောဆိတ် ဖြစ်သည်။ အကောင် ၂၀ သို့မဟုတ် ၃၀ ခန့်ရှိသည့် ဆေဗယ်တောဆိတ်နှင့် တောဆိတ်ကလေးများတစ်အုပ်တွင် ဆေဗယ်တောဆိတ်သိုး တစ်ကောင်သာ ပါလေ့ရှိသည်။ ဆေဗယ်တောဆိတ်သည် မြင်းပုနီးပါးမျှကြီးသည်။ ယင်း၌ တောက်ပြောင်သော အမွေးနက်များနှင့် ခါးဘက်တွင်အမွေးဖြူများရှိသည့်ပြင် လည်ဆံမွေးနက်များလည်းရှိသည်။ ဦးချိုများသည် တကိုက်မျှရှည်ပြီးလျှင် နောက်ဘက်သို့ ကောက်လျက်ရှိသည်။ ဆေဗယ်တောဆိတ်မများ၏ အရောင်မှာအညိုရင့်ရောင်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့၌ လှပသည့်ဦးချိုများရှိသည်။ သို့သော် အဖို၏ဦးချိုလောက်ကား မသန်မာကြချေ။

ဆေဗယ် တောဆိတ်နီးပါးမျှ ကြီးမားသည့် တောင်အာဖရိကတိုက်ရှိ အခြားတောဆိတ်တစ်မျိုးမှာ ဂင်းစပုတ် တောဆိတ်ဖြစ်သည်။ ထိုတောဆိတ်၏ အမွေးရောင်မှာ မွဲပြာရောင်ဖြစ်သည်။ မျက်နှာနှင့် ခြေထောက်များတွင် အဖြူနှင့်

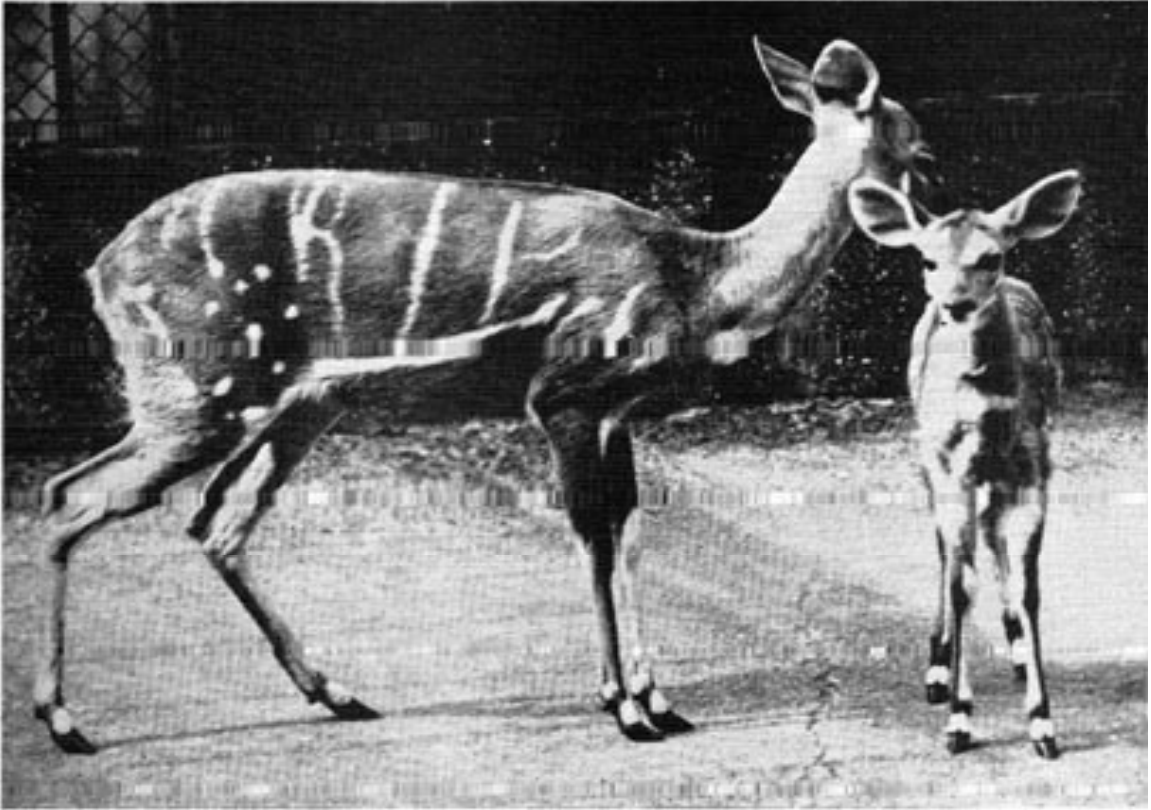
အမည်းရောင်များသည် ထူးခြားစွာကျားလျက်ရှိသည်။ ဂင်းရုတ် တောဆိတ်၌ ဖြောင့်၍ ရှည်သော ဦးချိုများ ရှိသည်။ ရန်သူကို ရဲရင့်ကျင်လျင်စွာ ထိုဦးချိုများနှင့် ခုခံတိုက်ခိုက်တတ်သည်။

ဆေဗယ်တောဆိတ်ကဲ့သို့ပင် ကြီးမား၍ခွန်အားကောင်းသော အခြားတောဆိတ်တစ်မျိုးမှာ ဝါးတားဗတ်ခေါ် တောဆိတ်ဖြစ်သည်။ ယင်း၌ အမွေးကြမ်းရှည်များရှိသည်။ ထိုတောဆိတ်မျိုး၌ အဖိုတွင်သာ ဦးချိုပေါက်သည်။ ဦးချိုတွင်ကွင်းများရှိ၏။ ဦးချိုသည် ပထမတွင် နောက်ဘက်သို့ကောက်၍ အဖျားနားတွင် ရှေ့ဘက်သို့လန်လျက်ရှိသည်။ ထိုတောဆိတ်မျိုးသည် အုပ်ဖွဲ့ကာရေထဲတွင် ခူးဆစ်နစ်သည်အထိနေ၍ ရေထဲမှအပင်များကို စားသောက်လေ့ရှိကြသည်။ ထိုတောဆိတ်မျိုးကို ရေနင့်တစ်မိုင်ကျော်မျှဝေးရာအရပ်ရှိ မတ်စောက်သည့် ကျောက်တောင်များတွင်တွေ့ရတတ်သည်။

အာဖရိကနှင့် အာရှတိုက်တို့တွင် အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည့် တောဆိတ်အမျိုးပေါင်းမြောက်မြားစွာရှိသေးသည်။ ယင်းတို့အနက်ဂက်ဇယ်ခေါ် တောဆိတ်တစ်မျိုးသည် အလွန်လှပလေသည်။ ဂက်ဇယ်တောဆိတ်

များသည်ပေါ့ပါးသေးသွယ်သော ကိုယ်လုံးရှိကြသည်။ ခြေထောက်များမှာလည်းသေးသွယ်သည်။ အဖျားရှူးသွားသည့် ဦးချိုများသည် လှပသော အကွေ့အကောက်များနှင့် တွန့်လိမ်လျက်ရှိသည်။ ယင်းတို့၏သဲရောင်အမွေးများသည်ချောမွတ်၏။ ဂက်ဇယ်တောဆိတ်တို့၏ မျက်နှာတွင်အဖြူစင်းနှစ်ခုရှိ၍ ရှုချင့်စဖွယ် တင့်တယ်သည်။ ထိုအစင်းနှစ်ခုသည် ဦးချိုမှ နှာခေါင်းဖျားအထိ ရောက်သည်။ ဂက်ဇယ်တောဆိတ်တို့သည် တိရစ္ဆာန် လောကတွင်အတောက်ပဆုံးနှင့် အလှပဆုံးမျက်လုံးများရှိသော တိရစ္ဆာန်များဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုလှပသော မျက်လုံးများအကြောင်းကို ရှေးအာရေဗျလင်္ကာ ဆရာများသည် သူတို့၏ကဗျာများတွင် ထည့်သွင်းချီးကျူးဖွဲ့ဆိုခဲ့ကြလေသည်။

ဂက်ဇယ်တောဆိတ်များသည် အထူးသဖြင့် သဲကန္တာရအတွင်း၌နေကြသည်။ ယင်းတို့သည် ပြေးလွှားရာ၌ လျင်မြန် လှသဖြင့် ခြင်္သေ့နှင့်ကျားသစ်များပင်လိုက်၍ မရှိကြပေ။ လှပသည့်ဂက်ဇယ်တော ဆိတ်မျိုးမြောက်အမြားရှိသည့်အနက် လူသိအများဆုံးအမျိုးမှာ ဒေါကပ်ဂက်ဇယ်တောဆိတ်ဖြစ်သည်။ ထိုတောဆိတ်မျိုးသည်

အာဖရိကတိုက်တွင် တွေ့နိုင်သော ဟားနက် တောဆိတ်

၂ ပေမျှပင်မမြင့်တတ်ချေ။ သေးသွယ်၍ တွန့်လိမ်လျက် ရှိသော ဦးချိုများသည် ၁၃ လက်မခန့်ရှိသည်။ ထိုတော ဆိတ်မျိုးသည် ၃ ပေ၊ ၄ ပေမျှမြင့်အောင်ခုန်လွှားသွား နိုင်ကြသည်။ အိန္ဒိယဂင်္ဂာတောဆိတ်သည် ဒေါက်ပုံ အရွယ်လောက်ပင်ရှိသည်။ ယင်း၌ သေးသွယ်သော ကွင်းပုံ ဦးချို များရှိသည်။ ထိုဦးချိုများသည် အင်္ဂလိပ်အက္ခရာ S ကဲ့သို့ကောက်လျက်ရှိသည်။ ထိုဂင်္ဂာတောဆိတ်များ သည် ဒေါက်ပုံ ကဲ့သို့ ခုန်လွှား၍ မပြေးနိုင်ကြသော်လည်း အပြေးတွင် အလွန်မြန်သဖြင့် တောလိုက်ခွေးများပင် ယင်းတို့ကို လိုက်၍မမှီနိုင်ချေ။

တောင်အာဖရိကတိုက်ရှိ အလှပဆုံးတောဆိတ်များ တွင်စပရင်းဗုတ်ခေါ် တောဆိတ်လည်း ပါဝင်သည်။ ထို တောဆိတ်၏ တောက်ပသောအမွှေးများသည် အနီ ရောင်သန်းလျက်ရှိ၍ အောက်ခံအမွှေးရောင်မှာ ဖြူသည်။ ကျောရိုးတစ်လျှောက် အောက်ဘက်သို့လည်း အဖြူစင်း ရှိသည်။ စပရင်းဗုတ်တောဆိတ်၏ ကွင်းပုံ ဦးချိုများသည် မည်းနက်၍ ကောက်သည်။ နှစ်ဘက်ညီညာစွာ ထောင်လျက် ရှိသည်။ ထိုတောဆိတ်မျိုးသည်လေထဲသို့ တဟုန်ထိုး ခုန်လွှားနိုင်သည်။

အဲလပတောင်တွင် ရှိမှားဆိတ်များကို တွေ့ရသည်။ ထိုတောဆိတ်၏ အရွယ်မှာ ရိုးရိုးဆိတ်အရွယ်လောက် ရှိသည်။ ယင်းတို့သည် အလွန်မြင့်သည့်တောင်ထိပ် များသို့ တက်နိုင်သည်။ အမွှေးအရောင်မှာ အညိုရောင် ရှိသည်။ ကျောရိုးတစ်လျှောက် အောက်ဘက်သို့အမည်း ရောင်အစင်းများရှိသည်။ ချိုငယ်များသည် အရင်းပိုင်း၌ ဖြောင့်၍ ထိပ်ဘက်တွင် ချိတ်သဖွယ်ကွေး လျက်ရှိသည်။

နူးဟုခေါ်သော တောဆိတ်မှာလည်း အလွန်ထူးခြား သည်။ အခြားတောဆိတ်တို့ကဲ့သို့ သေးသွယ်သော ခြေ ထောက်နှင့် ခွာများရှိသည်။ ဦးခေါင်းသည် ကျဉ်းခေါင်း နှင့်တူသည်။ လည်ဆံမွှေးနှင့် မြင်းမြီးကဲ့သို့ အမြီးလည်း ပါရှိသည်။ လည်ပင်းပတ်လည်နှင့် နှာခေါင်း၊ ပါးစပ်တို့တွင် အမွှေးကြမ်းများရှိသည်။ နူးတောဆိတ်တို့သည် အလွန် ရန်မှုတတ်သည့် တောဆိတ်မျိုး ဖြစ်သည်။

အခြားထူးခြားသည့် တောဆိတ်တစ်မျိုးမှာ ဆိုင်ဂါးခေါ် တောဆိတ်မျိုးဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် သိုးနှင့်တူ၍ အုပ်ဖွဲ့ကာ ဆိုက်ပီးရီးယား လွင်ပြင်များတွင် နေကြသည်။ ဆိုင်ဂါးတောဆိတ်တို့တွင် သန်မာ၍အချိုးအစားမကျသည့် ကိုယ်ထည်ရှိသည်။ ခြေထောက်တိုသည်။ ဦးချိုများ လည်း တို၍တွန့်လိမ် လျက်ရှိသည်။ နှာခေါင်းသည် ကြီး မား၍ ပွလွန်သဖြင့်မြက်ကိုစားရာတွင် အပေါ်သို့ရှုံ့ပေး ရသည်။ ထိုတောဆိတ်မျိုးကို ဆိုက်ပီးရီးယားများက ချစ်စနိုးမွေးမြူထားလေ့ရှိသည်။

အမေရိကန်တောဆိတ် သို့မဟုတ် ပရောင်းဟွန်းခေါ် တိရစ္ဆာန်မျိုးသည် တောဆိတ်အစစ် မဟုတ်သော်လည်း အခြားကနွားမျိုးနှင့်စာလျှင် တောဆိတ်နှင့်ပို၍ နီးစပ် သည်။ ဦးချိုသည် ခေါင်းပွဖြစ်၏။ ဦးချိုအဖျားဘက်တွင် သမင်ဦးချိုကဲ့သို့ ခွလျက်ရှိသည်။ ထိုတောဆိတ်သည် သမင်မျိုးကဲ့သို့ နှစ်တိုင်းဦးချိုလဲသည်။ အမြင့်မှာ မြေကြီး မှ ပခုံးစွန်းထိ ၃ ပေပင် မပြည့်တတ်ချေ။ အမွှေးအရောင် မှာ ညိုဝါရောင်ဖြစ်သည်။ မျက်နှာတွင် အမည်းကွက်များ ရှိ၍ လည်ပင်း၊ ရင်ပိုင်းနှင့် ဘေးဘက်များတွင် အဖြူကွက် တစ်ကွက်စီရှိသည်။ ထိုတောဆိတ်သည် အငြိမ်မနေတတ်ဘဲ အမြဲရွှေ့ရှားသွားလာနေလေ့ရှိသည်။

တောဘဲ။ ။တောဘဲသည် ‘အန်စာရီဖောမီး’မျိုးစဉ်၊ ‘အနာတီဒီ’ မျိုးရင်းနှင့်၊ ‘ကိုင်ရီနီနီး’ မျိုးရင်းခွဲတို့ တွင် ပါဝင်သည်။ ဝမ်းဘဲမျိုးအမြောက်အမြားရှိရာ တွင် တောဘဲလည်းအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ တောဘဲတွင် ပြားသောနှုတ်သီးနှင့် အသင့် အတင့် ရှည်သောခြေ ချောင်းများရှိသည်။ ရှေ့ခြေချောင်း လေးချောင်းကြား တွင် အလွှာပါးများရှိ၍ နောက်ခြေချောင်းကလေး မှာမူ သီးခြားလွတ်နေသည်။ အင်းအိုင်ချောင်းမြောင်း တို့၌ အစာရှာဖွေစားသောက်နိုင် သည်။ တောဘဲ သည် အများအားဖြင့် ရေချိုတွင် ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ တောဘဲ၏ အစာများတွင် တိမျိုး၊ အင်းဆက်ပိုး (ပိုး ကောင်-ရှူ)နှင့် ဟင်းသီးဟင်း ရွက်များပါဝင်သည်။ တော ဘဲထီးသည် အလျားလက်မ ၃၀ ခန့်ရှိ၍ တောဘဲမသည် ၂၄ လက်မခန့်ရှိသည်။ အရွယ်ကြီးရင့်သော တောဘဲထီး ၏ ကိုယ်အပေါ်ပိုင်းနှင့် ရင်ပိုင်းရှိ အစိမ်းရောင်သည် နေရောင်ထဲ၌ အလွန်တောက်ပသည်။ သားပေါက်ချိန်တွင် တောဘဲထီး၏ နှုတ်သီးအောက်ပိုင်းသည် ဖောင်း၍နီလာ သည်။ အမသည်အထီးထက် အရွယ်ငယ်၍အရောင်မှာ အထီး ကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ၊ မွဲခြောက်ခြောက်ဖြစ်သည်။ တောဘဲထီးသည် နေဝင်ချိန်၌ပျံသန်းခိုက်တွင် သနားစရာ ကောင်းသော အသံဖြင့် နှစ်ဆင့်ထပ်ကာအော်တတ် သည်။ တောဘဲမသည် ပျံသန်းခိုက်၌ လေချွန်သံကဲ့သို့ ဂူးဂူးအော်တတ်သည်။

အမြဲစိမ်းတောရှိ ရေအိုင်နှင့် ချောင်းများ၌အများ အားဖြင့် တစ်ကောင်ချင်းဖြစ်စေ၊ စုံတွဲဖြစ်စေတွေ့ရသည်။ ကောင်ရေအများပါရှိသောတောဘဲအုပ်ကိုလည်း တစ်ခါ တစ်ရံတွေ့ရသည်။ ရွှေလီမြစ်တွင်အတွေ့ရများသော ၄က် တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ တောဘဲသည် ရေအိုင်နှင့်ရေကွက် များတွင်ဖြစ်စေ၊ လူသူမနီးသော တောထဲရှိ ရေအိုင် စမ်း ချောင်းများတွင်ဖြစ်စေ နေ့အချိန် ကို ကုန်လွန်စေလျက်။

ရေချိုတွင် ကျက်စားလေ့ရှိသော တောဘဲ

နေဝင်ဖျိုးဖျားအချိန်တွင်သာ မြစ်ရိုးသို့ထွက်လာပြီးလျှင် ည အချိန်ကို ကုန်လွန်စေဟန်တူသည်။ ထို့နောက် နေထွက် စပြုသည်နှင့်တပြိုင်နက် တောထဲသို့ဝင်ရောက် ခိုအောင်း ပြန်သည်။ အရက်တက်ချိန်နှင့်နေဝင်ခါနီးအချိန်တွင် တောဘဲပျံသံကို အများအားဖြင့်ကြားရသည်။ ကျောက်စိမ်းတွင်း များရှိရာ ဒေသတစ်ဝိုက်တွင် နေဝင်ရီတရောအချိန်၌ တောဘဲ များ အချိန်မှန်ပျံသန်းလာကြသည်ကို မြင်နိုင်သည်။ ယင်းတို့ သည် စိုစွတ်လျက်ရှိသည့် ရိုးပြတ်တောများတွင် အစာကိုရှာ ဖွေစားသောက်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ တောဘဲတို့၏ အသိုက်ပြုလုပ်ပုံကို ဖော် ပြခြင်းမရှိပေ။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်မူ သစ်ခေါင်းများတွင် အသိုက်ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။

တောဘဲများကို အာသံပြည်နယ်၌လည်းကောင်း၊ မြန်မာ နိုင်ငံမှ ဆူမကြားကျွန်းထိဒေသတို့၌လည်းကောင်း တွေ့နိုင် သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်တောဘဲများကိုမြောက်ပိုင်း၌ အမြဲစိမ်း တောများတွင်လည်းကောင်း၊ တောင်ဘက်၌ မူးချိုင့်ဝှမ်း မြောက်ပိုင်းထိလည်းကောင်း၊ မိုးမိတ်နယ်၊ ရွှေလီမြစ်ဝှမ်း တွင်လည်းကောင်း၊ ပုသိမ်ခရိုင်တွင်းရှိ အမြဲစိမ်းတောရှိရာ ရခိုင်ရိုးမတွင်လည်းကောင်းတွေ့ရသည်။ ပဲခူးရိုးမတစ်လျှောက် တွင်မူမတွေ့ရချေ။ အင်းစိန်ခရိုင်နှင့် သာယာ ဝတီခရိုင်အတွင်း ရှိ အမြဲစိမ်း တောများ၌သာ တွေ့ရသည်။

တောလား ။ ။တောလားသည် မြန်မာကဗျာ အဖွဲ့ အနွဲ့တစ်မျိုးဖြစ်၏။ တောလားကို အင်းဝခေတ်ကပင် စတင်တွေ့ရှိရသဖြင့် အင်းဝခေတ်တွင် စတင်ပေါ်ပေါက်

သည်ဟု ယူဆရသည်။ တောလား ကဗျာနှင့်ပတ်သက်၍ ရှေးပညာရှင်များ အယူအဆကွဲပြား လျက်ရှိကြ၏။ အချို့က တောလားကို ရတုဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ အချို့ကမူ လင်္ကာဖြစ်သည်ဟုဆို၏။ တောလားဟူသော ဝေါဟာရအဓိပ္ပါယ်ကို စိစစ်လျှင်၊ တောမှာတောဒေသ ဖြစ်၍၊ လားမှာ(၁) သွားသည်၊ (၂) အလားအလာ အခြေအနေဟု အနက်ထင်သည်။ ထို့ကြောင့် တောလား မှာ (၁)တောတွင်းသွားလာခြင်း၊ (၂)တော၏အလားအလာ အခြေအနေဟူ၍ နှစ်မျိုးယူဆနိုင်လေသည်။ ရှင် မဟာရဋ္ဌသာရ၏ ရွှေစက်တော်သွားတောလားအစတွင် ‘အောင်ဇေယတု၊ ကျမ်းဂန်ရှု၍၊ ဂမုဓာတ်ရ၊ ဓာတွတ္တဖြင့်၊ ဂမနသဒ္ဒါ၊ ကြောင်းခြင်းရာကို၊ လင်္ကာကုံးသီ၊ လမ်းစဉ် စီအံ့။’ဟူ၍ ရေးသားထားခဲ့သည်။ ဤတွင် ဂမနဟူသော ပါဠိစကားမှာ သွားခြင်းအနက်ထင်သဖြင့် ဆရာတော်သည် တောသို့သွားခြင်း အကြောင်းလမ်းစဉ်ကို လင်္ကာစီမည်ဟု ဆိုလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဆရာတော်က တောသို့သွား ခြင်း ဟူသော အနက်သဘောဖြင့် တောလားကို ရေးခဲ့ဟန် တူသည်။ မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင်မူ ‘တောလားဟူသည် မှာ တောတောင်၏ အခြေအနေ အလားအလာကို ဖော်ပြ သော ကဗျာအဖွဲ့တည်း။ လယ်ယာမြေကွက်များကို သတ် မှတ်ကြရာ၌ အရှေ့အလား အနောက်အလား စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်ပိုင်းခြားသကဲ့သို့ တောလားအဖွဲ့တွင်လည်း အရှေ့ ဘက်အလားတွင် တောစပ်တောင် ကုန်း၏ တည်နေပုံ၊ အနောက်ဘက်အလာတွင် တောစပ်တောင်ကုန်း၏တည် နေပုံ၊ စသည်တို့ကို ထုတ်ဆိုညွှန်ပြပေသည်။ ထို့ကြောင့် တောလားဟူ၍ ခေါ်သည်။’ဟု ဖော်ပြထား သည်ကို တွေ့ ရ၏။ ယင်းသို့ဖြစ်၍ တောလား၏ အဓိပ္ပါယ်ကို နှစ်မျိုး ယူဆနိုင်သည်။ စင်စစ် တောလားကဗျာမှာ ဩကာသ လောက ကြီး၏ သာယာကြည်နူးဖွယ်ကောင်းပုံတို့ကို စပ် ဆို ရေးသားထားခြင်းပင်ဖြစ်၏။

မြန်မာစာပေရှိ တောလားများတွင် ရှင်ဥတ္တမကျော်၏ တောလား ၉ ပုဒ်မှာ အထင်ရှားဆုံးဖြစ်၏။ ရှင်ဥတ္တမ ကျော်သည် မြန်မာမူတွင် ဤတောလားတစ်ခုကိုသာပြုစု ခဲ့၏။ ဤတောလားတစ်ခုကပင် ထိုဆရာတော်အား မြန်မာ စာပေနယ်၌ ပထမတန်း စာဆိုတော်အဖြစ်သို့ ပို့ဆောင် ပေးခဲ့ လေသည်။ ရှင်ဥတ္တမကျော်၏ တောလားမှာ ၏သက္ကရာဇ် ၈၄၅ ခုနှစ်ခန့်က ပေါ်ပေါက်ခဲ့၏။ ရှင်ဥတ္တမ ကျော်သည် မြတ်စွာဘုရားကပိလဝတ်ပြည်သို့ ကြွချီရာ တွင် လမ်းခရီးသဘာဝ၏ သာယာပုံကို စာပန်းချီကား ရေးခြယ်ထားခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ရေးခြယ်ရာတွင်လည်း မိမိ၏ပွင့်လှမ်းသော ဉာဏ်ဆီဉာဏ်နှစ်တို့ကိုသုံးလျက် မြတ် စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်ကိုဖွင့်လေသည်။ (ဥတ္တမကျော်

ရှင်-ရှု။ မြတ်စွာဘုရား ဒေသစာရီ ကြံချီရာ ခရီးစဉ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ တန်ခိုးတော်ကြောင့် လမ်းတစ်လျှောက်ရှိ သစ်ပင်ပန်းမာလ်တို့ သီးပွင့်လျက် ပူဇော်ကြဟန်ကို 'ငှက်ပျောသခွား၊ သဖန်း ခါးနှင့်၊ သျှစ်သျှားသမ္ဗရာ၊ ဩဇာသရက်၊ ဖက်သက်တရော်၊ မြတ်ရှင်တော်ကို၊ ပူဇော်လိုငှာ၊ သီးကြံရှာ၏။' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'ပင်မြင့်ပင်လတ်၊ ပင်ပျပ်ပင်စောက်၊ ဖူးညောက်ကိုက်နု၊ စည်းဝေးပြု၍၊ သီးမှုသန္ဓေ၊ သုံးလူဆွေကို၊ ရိုသေလှစွာ၊ လူပမာသို့၊ ကမ္ဘာလိုလိုက်၊ စရိုက်အားကိုး၊ ညွှန်ညွှန်ဖြိုးသည်၊ သီးမျိုးခိုင်ညှာ၊ လပြတ်တည်း။' ဟူ၍လည်းကောင်း။ တောတွင်းရှိ ကျေးငှက်သတ္တဝါတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအား ဖူးမြော်ကြဟန်ကို 'ဟင်္သာသောင်တင်း၊ ပိန်ညင်းဇင်ရော်၊ ငှက်တော်ကြီးကြာ၊ သာရကနှင့်၊ တမာကြက်တော၊ ဥဩငှက်ကျား၊ ငှက်ငနွားလည်း၊ ဝတ်တွားဘီလုံးရွှေငုံးချိုးခါ၊ သူတို့မှာမူ၊ မြတ်စွာဘုရား၊ သုံးလူဖျားကို၊ တတ်အားသမျှ၊ ဖူးကုန်ကြ လျက်၊ ရှိစုံဆက်သည်။' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရေနေသတ္တဝါများသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားအားဖူးမြော်ကြဟန်ကို 'မကာရ်းလိပ်ငါး၊ ရွှင်မြူးစားလျက်၊ ပျော်ပါးစံပ၊ ရွှေ မျောတသင်း၊ တွင်းရွှေဂဟာ၊ လိုဏ်နန်းသာက၊ ကတ္တဋ္ဌာမွန်၊ ရွှေပုစွန်လည်း၊ အားသွန်ညွတ်ခ၊ သုံးလူဘကို၊ ဖူးကြသောဟန်၊ ရေနန်းစံခဲ။' ဟူ၍လည်းကောင်း။

ကောင်းကင်ရှိနက္ခတ် တာရာတို့လည်း မြတ်စွာဘုရားအား ပူဇော်ဖူးမြော်ကြဟန် ကို 'ကရဝိတ်တွန်ကျာ၊ ချိန်တာရာလည်း၊ ကြယ်အာဒိစ္စ၊ ဟဿတနှင့်၊ စိတြမုနိ၊ သွာတိချက်ဗွေ၊ ဆံကျင်ရွှေဝယ်၊ ကုဗေယက္ခ၊ ဂုမ္ဘဏှနှင့်၊ ဘုမ္မဖြိုးမြင့်၊ တန်ခိုးလွှင့်လျက်၊ ပိုက်လင့်ပတ်ဖြာ၊ ဝိသာခါနှင့်၊ နုရာဓရေ၊ ဇေဋ္ဌရွှေ၏၊ ဘုန်းဟေ့မြတ်စွာ၊ စောသတ္တာကို၊ ကြယ်တာရာများ၊ ဦးညွတ် တွားခဲ' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သိကြားဗြဟ္မာ စသည်နတ်များ နဂါးဂဠုန်၊ ဂုမ္ဘာန်ယက္ခ စသည်တို့ကလည်း မြတ်စွာဘုရားအား ပူဇော်ဖူးမြော်ကြဟန်ကို 'သုရာနာဂ၊ သက္ကဗြဟ္မာ၊ ဘုမ္မာဒေဝ၊ ယက္ခနတ်မွန်၊ တိရစ္ဆာန်က၊ မြိုင်ယံခိုအောင်း၊ သားအပေါင်းလည်း၊ ညွတ်ပျောင်းပူဇော်၊ ဖူးကြသော်လျှင်။' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သစ်ပင်ပန်း မာလ်၊ ကျေးငှက်သတ္တဝါ၊ ရေနေသတ္တဝါ၊ နက္ခတ်တာရာ၊ သိကြားဗြဟ္မာစသည်တို့က မြတ်စွာဘုရားအားဖူးမြော်ပူဇော်ကြလေဟန်ကိုဖွဲ့လျက် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်ကို ဖွင့်ထားလေသည်။

ထိုတောလားတွင် ရှင်ဥတ္တမကျော် သုံးနှုန်းသောစကားလုံးတိုင်းသည် အသက်ပါသည်ဟု ဆိုစမှတ်ပြုကြ၏။ စကားလုံးများကို နိုင်နင်းစွာသုံးလျက် ဖွဲ့နွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ တူရိယာသံ ထင်အောင်လည်း ဖွဲ့နွဲ့ထားသည်။ ရှင်ဥတ္တမကျော်ကား စာပန်းချီခြယ်ရာတွင် ဧကစံဖြစ်

လေသည်။ ရှင်ဥတ္တမကျော်နှင့်တခေတ်တည်းပေါ်သော ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ ရွှေစက်တော်သွားတောလားမှာ ရှင်ဥတ္တမကျော်၏ တောလားလောက် မထင်ရှားချေ။ ရည်ရွယ်ချက်ခြင်းလည်း ကွာခြားလှ၏။ ရှင်ဥတ္တမကျော်က မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်ကို ဖွင့်ဆိုရန်ရည်ရွယ်လျက် ဖွဲ့ဆို ခြင်းဖြစ်၍၊ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရကမူ ရွှေစက်တော်သွားရာ လမ်းတစ်လျှောက်၌ တွေ့မြင်ရသောတောတောင် ရေမြေသဘာဝအခြေအနေတို့ကို ဖွဲ့နွဲ့ထားခြင်းဖြစ်လေသည်။ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏စိတ်၌ စံစားမှုကို 'ဖိုမလင်းပြာ၊ တွန်သံသာနှင့်၊ ဆပ်ပြာစမ်းတွင်၊ တွေ့ကြိုမြင်သော်၊ စုံလင်ဖိုမ၊ နိမိတ်ပြ၏၊ ဉာဏကဝိ၊ ပဏ္ဍိတစစ်၊ ငါတည်းဖြစ်မူ၊ အနှစ်သာရ၊ သုံးပုံမျှရှင့်၊ အစအလယ်၊ အဆုံးဝယ်၌၊ မိပ္ပါယ်ကွမ်းသိ၊ မှတ်သားမိလျက်၊ ဇာတိလိုက်လျော်၊ ချိုးနှစ်ဖော်မူ၊ ရှင်ပျော်စမြဲ၊ လည်ချင်းတွဲ၍၊ မကွဲတူကု၊ နေသည်ဆသော်၊ ကာမလူဘောင်၊ မရှောင်နိုင်ချေ၊ ညာကြေကျော်စော၊ သဘော စင်စစ်၊ ရှင်၏ဖြစ်မှ၊ တဆစ်လူခွင်၊ ဝင်လာဦးမည်၊ ချစ်ကြည် မျိုးနွယ်၊ ဥစ္စာကြွယ်သည်၊ လူဝယ်လူကောင်း၊ အကြောင်းရုံးစည်း၊ ဖြစ်မည်တည်းဟု၊ စနည်းနိမိတ်၊ ချိုး၏ဟိတ်ကို၊ တိတ်တိတ်မှတ်ယူ၊ နှစ်လိုမူကား၊ မပူမဆာ၊ ရေသီတာသို့၊ မျက်နှာရွှင်လန်း' ဟူ၍ ရေးသားစပ်ဆိုခဲ့သည်ကို တွေ့ရ၏။ ယင်းသို့စာဆိုတော်၏ အတွင်းစိတ်သန္တာန်ကို ပေါ်လွင်အောင် စပ်ဆိုနိုင်ခဲ့ခြင်းပင်လျှင် ထိုတောလားသည်အခြားတောလားများထက် ထူးခြားခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

အထက်အဆိုပါတောလား ၂ ခုတို့အပြင်၊ အခြားစာဆိုတို့၏ တောလားများလည်း ရှိသေး၏။ ထိုကျန်စာဆိုတို့၏ တောလားများအနက် ထင်ရှားသောတောလားများမှာ ရှင်ဇေယန္တဘာဓ၏ တောလား၊ နဝဒေးကြီး၏ တောလားနှင့် စိန္တကျော်သူ ဦးဩ၏တောလား စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ရှင်ဥတ္တမကျော်၏ တောလားမှာ ယခုအခါ ၉ ပိုဒ်ကိုတွေ့ရ၏။ ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ ရွှေစက်တော်သွားတောလားမှာ ၄ ပိုဒ်ရှိလေသည်။ ကျန်စာဆိုတော်သုံးဦး၏ တောလားများမှာ သုံးပိုဒ်စီရှိသောပိုဒ်စုံရတုများဖြစ်၏။ ရှင်ဇေယန္တဘာဓ၏ တောလားတွင်

' ကြိုးစွန်ရှည်၍၊ ဖူးညွှန်စည်၍၊ ကျူးရင့်မြည်၍ ' ဟူသော အပုဒ်သုံးပိုဒ် အစတွင် အချီညီနှင့်ချီကာ ' ပျော်မြူးရပြေသကား။ ခေါ်ထူးအစုံပေသကား။ မြော်ဘူးမကြိုလေသကား။ ' ဟူ၍ သုံးပိုဒ်အဆုံး၌ အချီညီဖြင့် ချထားသည့် ရတု ပုဒ်စုံမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုအတူ စိန္တကျော်သူဦးဩ၏ တောလားမှာလည်း ' ထွေတလာလျှင်၊ ဟေမဝါလျှင်၊ ဘွေကရာလျှင်' ဟူ၍ အချီညီချီလျက်၊ ' လွမ်းရေး နေနှင့်ဝယ်ဖြစ်သကား။ သမ်းမြေးမှောင့်ဆွယ် ထင်သ

ကား။ သွေးဆောင်နှယ်ပင်သကား 'ဟူသော အချဉ်ချထားသည့် ပိုဒ်စုံရတုဖြစ်လေသည်။ သို့သော် နဝဒေးကြီး၏ တောလားမှာ 'ထူးတစ်လည်လျှင်၊ သားနိုးပျော်ရွှင်၊ တပြည်ပျံ့ပျံ့' ဟူ၍ချီကာ 'လွမ်းခွင့်နောင်တွင် ဖြစ်တကား။ လူ၌တူပင် ဆင်တကား။ အလွမ်းပြည်ပြင်ပြင်တကား။' ဟူသော အချများ ဖြင့်ချထား၏။ ထို့ကြောင့် နဝဒေးကြီး၏ တောလားမှာရတုပိုဒ်စုံ ဖြစ်သော်လည်း၊ အချီအချဉ် စပ်ထားသည် မဟုတ်ပေ။ ထို စာဆိုသုံးဦး၏ တောလားများသည် တောတောင်အတွင်းရှိ ကြက်ငှက်သားကောင်တို့နှင့် ယင်းတို့ မြည်တွန်ကြသံများကိုသာ အဓိကထား၍ ရေးစပ်ထားခြင်းဖြစ်လေသည်။

ရှင်အုံးညို၏ ဂါထာ ၆၀ ပျို့သည် ပျို့ဟူ၍ခေါ်သော်လည်း တောလား ၏သဘောပင်ဖြစ်သည်။

တောလုံငှက် ။ ။ ဇီဝဗေဒအလိုအရ တောလုံငှက်သည် 'စကြစ်ဂျီဖောမီး' မျိုးစဉ်တွင်လည်းကောင်း၊ 'စကြစ်ဂျီဒီး' မျိုးရင်း တွင်လည်းကောင်းပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြက်ဝက်ခြောက်ကောင်အမည်ဖြင့် လူသိများသည်။ အလျား ၈လက်မခန့်ရှိ၍ နားရွက်မွေးများပါရှိသည်။ တောလုံငှက်၏ အရောင်မှာ မွဲပြာရင့်ရောင် သို့မဟုတ် နီညိုရောင် ဖြစ်သည်။ တောတွင်း၌ကျက်စားသော ငှက်မျိုးဖြစ်သည်။

မှောင်စပျိုးသည့်အခါ တောလုံငှက်သည် ကြက် ဝက်ခြောက်ကောင်ဟု ထပ်တစ်လဲလဲ အချိန်ကြာမြင့်စွာ အော်သည်ဟုဆိုသည်။ ထိုအသံကို တောင်ခြေရင်းရှိ ကျွန်းတောအတွင်း၌ တစ်နှစ်ပတ်လုံးကြားရတတ်သည်။ သို့သော် မိုးရာသီနှင့် ဆောင်းရာသီ၌ အသံစဉ်အတိုင်း အပြည့်အစုံ မအော်ချေ။ နွေရာသီ၌မူတောလုံငှက်၏ အော်သံကို ကက်ဝက်ခြောက်ကောင်ဟုအပြည့်အစုံအဆက်မပြတ် ကြားရသည့်ပြင် နေ့အခါ၌ပင်တစ်ခါတစ်ရံ ကြားရသေး ၏။

တောလုံငှက်သည် ကျွန်းတောများ၌သာကျက်စားလေ့ရှိသည်။ ထူထပ်စွာပေါက်သောအရွက်တို့၏အကြား၌ နေ့အခါတွင်ပုန်းလျှိုးအိပ်နေတတ်သဖြင့် တွေ့ရခဲသည်။ ညအခါ၌သာ ထွက်လာတတ်သည်။ ယင်း၏အစာမှာ ပိုးဖလံ၊ ချေးထိုးပိုး၊ တိရစ္ဆာန်ငယ်များနှင့် ငှက်ငယ်များ ဖြစ်သည်။ ဖေဖော်ဝါရီလမှ ဧပြီလအထိ တောလုံငှက်များ သားပေါက်ကြသည်။ မေလနှင့် ဇွန်လတွင် ဒုတိယအကြိမ် သားပေါက်ပြန်သည်။ ဥများကို သစ်ခေါင်းထဲ၌ အုလေ့ရှိသည်။ တစ်မြုံလျှင် ၃ ဥမှ ၄ ဥထိ ရှိတတ်သည်။ ဥသည် ခပ်လုံးလုံးဖြစ်၍ ဥခွံမှာ နူးညံ့ချောမွတ်သည်။

တောလုံငှက်ကိုအရှေ့နိုင်ငံများတွင်အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။ အနောက်ဘက် ဟိမဝန္တာတောင်အထိ ယင်းကို တွေ့နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သစ်တောများတွင် အမြဲ

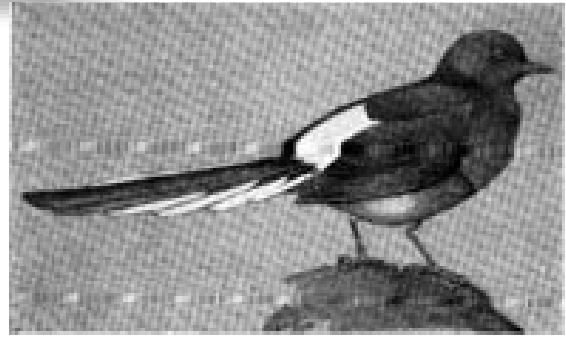
တွေ့ရသော ငှက်မျိုးဖြစ်သည်။ ပေ ၆၀၀၀ အမြင့်ထိ နေနိုင်သည်။

တောဝက် ။ ။ (ဝက်-ရှူ) ။

တောသားသပိတ်လွယ်ငှက် ။ ။ တောသားသပိတ်လွယ်ငှက်သည် သပိတ်လွယ်ငှက်နှင့် မျိုးချင်း နီးစပ်သည်။ ဇီဝဗေဒအလိုအားဖြင့် 'ကျော့ဆိုင်ခပ် မာလာဗာရစ်ကပ်' ဟုခေါ်သည်။ မျိုးရင်းမှာ 'တာဒီဒီး' မျိုးရင်းဖြစ်သည်။ ယင်းငှက်၏အမြီးသည် ကိုယ်ထည်ထက် ပို၍ရှည်သည်။ ငှက်ဖို၌ ဦးခေါင်း၊ ကျောနှင့် ရင်အုပ်များမှာ ပြောင်လက်သော အမည်းရောင်ရှိ၍ ကိုယ်အောက်ပိုင်းမှာအညိုရောင်ရှိသည်။ အဖြူနှင့်အမည်း ရောနေသော အမြီးအရင်းအထက်နားတွင် အဖြူကွက်ပါရှိသည်။ ငှက်မ၌ကျောပိုင်းမှာ အညိုရောင်ရှိ၍ ကိုယ်အောက်ပိုင်းမှာ အညိုရောင် မွဲခြောက်ခြောက်ရှိသည်။ အမြီးသည် ငှက်ဖိုအမြီးလောက် မရှည်ပေ။

တောသားသပိတ်လွယ်ငှက်တို့သည် တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး အနည်းငယ်ကွဲလွဲကြသည်။ အမြီးအတိုအရှည်ကို လိုက်၍ သော်လည်းကောင်း၊ အရောင်ခြားနားချက်ကို လိုက်၍သော်လည်းကောင်း၊ သုံးမျိုးခန့် ကွဲပြားကြသည်။ အများအားဖြင့် ထိုငှက်မျိုးကို တောင်ခြေရှိ သစ်တောများတွင်တွေ့ရသည်။ ကြောက်လန့် တတ်သော ငှက်မျိုးဖြစ်သဖြင့်ချုံကြီချုံကြားတွင် နေလေ့ရှိသည်။ ထိုငှက်မျိုး၏ အော်သံမှာ သာယာကြည်လင်ပေသည်။ အော်သံကို အထူးသဖြင့် နံနက်နှင့် နေဝင်ရီတရော အချိန်များတွင်ကြားရသည်။ အခြားငှက်များ၏ အသံကိုလည်း အတုခိုး၍အော်မြည်တတ်သည်။ ပိုးမွှားများကိုလည်းကောင်း၊ သစ်သီးများကိုလည်းကောင်းရှာဖွေစားသည်။

တောသားသပိတ်လွယ်ငှက်၏ သားပေါက်ချိန်မှာ မတ်လမှမေလအထိဖြစ်သည်။ အသိုက်မှာ သပိတ်လွယ်ငှက်အသိုက်နှင့်တူသည်။ အသိုက်ကိုသစ်ရွက်သစ်ကိုင်းများ

ငှက်များအသံကို အတုခိုးတတ်သော တောသားသပိတ်လွယ်ငှက်

ဖြင့် ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။ တစ်မြို့လျှင်ဥပေါင်း ၃ လုံးမှ ၄ လုံးအထိရှိသည်။ ဥအရောင်မှာ အပြာစိမ်းရောင်တွင် အညိုနှင့်နီညိုရောင် အပြောက်များ ပါရှိသည်။

တောသားသပိတ်လွယ်ငှက်မျိုးကို မြန်မာနိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့် ကပ္ပလီကျွန်းများတွင် အနှံ့အပြား တွေ့ရသည်။

တို့ဗမာအစည်းအရုံး ။ ။မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းကြရာတွင် တခဏ်းတကဏ္ဍ အဖြစ်ပါဝင်လျက်ထင်ရှားပေါ်လွင်ခဲ့သော တို့ဗမာအစည်းအရုံးကြီးသည်သက္ကရာဇ် ၁၂၉၂ ခု (၁၉၃၀-၃၁) ခုနှစ်လောက်တွင် စတင်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။

- ဗမာပြည် - ဝဏ္ဏ
- ဗမာစာပေ - ဝဏ္ဏ
- ဗမာစာပေ - ဝဏ္ဏ
- ဝဏ္ဏကို - ရှိပါ
- ဝဏ္ဏကို - ရှိပါ
- တို့ဗမာကို - လေးစားပါ

ဟူသော ကြွေးကြော်သံတို့ဖြင့် တို့ဗမာအစည်းအရုံးဟူ၍ လူငယ်များကဖွဲ့စည်းတည်ထောင် ကြလေသည်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးကို စတင်တည်ထောင်သူမှာ သခင်ဗသောင်းဖြစ်၏။ သခင် ဗသောင်းအား သခင် လှဘော်၊ ကိုအုံးခင် (ခြေလျင်) (ယခုဗမာ့ ခေတ်သတင်းစာတိုက်ရှင်)၊ ကိုတင်စိန်၊ ကိုကျော်ထွန်းစိန် စသည့် လူငယ်တစ်စုက အစပထမတွင် ကူညီအားပေးကြ၏။ နောက် သခင် ဗစိန်၊ သခင် သိန်းမောင်၊ သခင်ထွန်းရွှေတို့ ပါလာကြ၏။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်တို့သည် သခင်အမည် ခံရသဖြင့် လူအများက တို့ဗမာအစည်းအရုံးကို သခင်ပါတီ ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုကြလေသည်။

တို့ဗမာအစည်းအရုံးပေါ်စတွင် အစည်းအရုံးဝင်တို့အား သခင်တပ်၍ခေါ်ရသည်ကို လူအများကလွယ်လင့်တကူ တပ်၍ခေါ်ဆိုခြင်းမပြုကြဘဲ၊ သခင်ထည့်၍ ခေါ်ဆိုရမည်ကို ဦးလေးလျက်ရှိကြ၏။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်အချင်းချင်း သာလျှင် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး သခင်တပ်ကာ ခပ်တွင်တွင် ခေါ်ဆိုကြရလေ သည်။ တရားပွဲတိုင်းမှာလည်း သခင်ဆိုသည်မှာ ဗမာတိုင်းသခင် ဖြစ်သည့်အကြောင်း၊ သူတစ်ပါးလက်အောက်တွင် ကျွန်သဘောကံဖြစ်နေရသဖြင့် ကျေးစိတ် ကျွန်စိတ်တွေပပျောက်၍ သခင်စိတ်ပေါ်ပေါက်ကိန်းအောင်းလာရန်ဖြစ်သည့်အကြောင်း တို့မှစ၍ရာဇဝင်ကိုးကားချက်များနှင့် တကွဇာတိမာန် တက်ကြွအောင် ရှင်းလင်းဟောပြောခြင်းတို့ဖြင့် တစ်စတစ်စ သခင်အမည် ယဉ်ပါးလျက် အသုံးများလာအောင် အားထုတ်ခဲ့ရလေသည်။

တို့ဗမာသီချင်း

တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ စည်းရုံးရေးတရားပွဲများတွင် တို့ဗမာသီချင်းဖြင့် သီဆိုစည်းရုံးခဲ့ကြ၏။ တို့ဗမာအစည်းအရုံး သခင်ပါတီကို လူအများက ရုတ်တရက် အားပေးထောက်ခံမှု မပြုကြသေးစေကာမူ တို့ဗမာသီချင်းကိုမူ လူကြိုက်များကာ လူအများက လက်ခံလာ ကြလေသည်။ တို့ဗမာသီချင်းကို ရေးသားသူမှာစာရေးဆရာ (ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ)ဆရာတင်ခေါ် သခင်တင်ဖြစ်၏။ သခင်တင်၏ တို့ဗမာသီချင်းမူရင်းမှာ-

တကောင်းအဘိရာဇာ၊ တို့ဗမာသာကီမျိုးဟာမို့၊ မညှိုးဂုဏ်တေဇာ၊ ယိုးဒယားနဲ့ ကုလားကိုပါ၊ တိုက်ခိုက်ခါအောင်ခဲ့တာ၊ တို့ဗမာ။ စိန်မှန်ကင်းစစ်အဖြစ် ကြီးဖြစ်ရဲ့၊ ထင်းတစ်လှည့်ကြိုရ၊ ထုံးနှင့်မသွေ၊ လောကဓမ္မတာပေ၊ ငါ တို့ ကံခေဖြစ်ရပြန်သလေ၊ သို့သော် အရင်းကိုစစ်လျှင်၊ ဗမာပြေ၊ ငါတို့-ငါတို့ပြေ။

နောင်ဥဒါန်း ဘယ်မကြေစရာ၊ ရာဇဝင် တင်ထား မျိုးရိုးနွယ်လာ၊ ကမ္ဘာတစ်ခါင်မှာဖြင့်၊ ဗမာအထင်အရှား၊ တို့ခေတ်တွင်မှ၊ ညံ့ကြတော့မှာလား၊ တို့ဗမာ-တို့ ဗမာ-မဟုတ်လေသလား၊ တို့ဗမာ-ငါတို့ဗမာ၊ ဒါငါတို့ဗမာ-ဒါငါတို့ဗမာ။ အားလုံးညီညီ၊ ယောက်ျား ဘသား-တို့ဗမာ၊ နောင်လာနောက်သား ကောင်းစားဘို့ရာ၊ တို့ကိုယ်ကျိုးလုံးလုံးမပါ၊ ရဲ့ရဲ့ဗမာပီပီ၊ ဗမာပြေ တို့ဗမာဘို့ပါ၊ သခင်ကျင့်ကို ကျင့်ကြပါ၊ သခင်မျိုး ဟေ့-တို့ဗမာ၊ တမိုးအောက်မြေပြင်မှာ၊ အထက်တန်းစိတ်နဲ့၊ စာမရီသွေး တို့ဗမာ။ ။

(သံပြိုင်)။ ။ကမ္ဘာမကြေ-ဗမာတွေ၊ ဒါတို့ပြေ-ဒါတို့မြေ-ဒါငါတို့ပြေ။ ကမ္ဘာမကြေ-ဗမာတွေ (ဒါတို့ပြေ- ဒါတို့ မြေ-ဒါငါတို့ပြေ။ ၃ ခါ) တို့ဗမာ-တို့ဗမာပြေကို၊ တိုင်းရင်းသား အကုန်အစင်၊ တို့ပြေလို့ မှတ်ထင်၊ တို့ဝတ္တရားပင်၊ တို့ဗမာခင်။ ။

(အမျိုးသားရေး-ကြိုးပမ်းကြပါ။ တို့ဗမာ-ဟေ့တို့ဗမာ၊ ၂ ခါ)

အရှေ့က နေဝန်းထွက်သည့်ဗမာ၊ တို့ခေတ်ကိုတော့ ရောက်ရမည်မှာ မလွဲပါ၊ တို့ဗမာ-ဟေ့တို့ဗမာ ဗမာပြေအဝန်းအကုန်၊ တို့အိမ်မှတ်ပါ၊ တို့ယာမှတ်ပါ၊ အဲဒါတို့ဗမာ။ ။

(သံပြိုင်အကောက်)။

စည်းရုံးသော်လည်း မအောင်မြင်၊ တို့ဗမာအစည်းအရုံးမှာ ပျောက်ကွယ်လုမတတ်ပင်

တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်တို့သည် တို့ဗမာသီချင်းကိုသီဆိုလျက် တရားပွဲများကျင်းပကာ စည်းရုံးရေးကို ကြိုးစားကြ

သော်လည်း၊ များစွာမအောင်မြင်ကြချေ။ တို့ဗမာ အစည်းအရုံးဝင် သခင်တို့သည် လူငယ်များ ဖြစ်ကြသည် အားလျော်စွာ အခြားသော နိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းတို့နှင့် မတူ၊ နိုင်ငံရေးဟောပြောရေးသားမှုတို့တွင် တော်လှန် ရေးစိတ်ဓာတ်တက်ကြွ လျက်၊ အသုံးအနှုန်း တို့မှာလည်း ပြင်းထန်ကြလေရာ အခြားသောနိုင်ငံ င်ရေးအဖွဲ့တို့ ကလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံအစိုးရတို့ကလည်းကောင်းလူငယ် တို့၏ ဝေဖန်ချက်တို့ကို ခံပြင်းလျက်ရှိကြလေသည်။ သို့ဖြင့် လူကြီးတို့၏ အားပေးထောက်ခံမှု မရသည့်ပြင် အာဏာပိုင် အစိုးရတို့၏ အပြိုင်အပြိုင်ကိုလည်း အခဲရခဲသော အဖွဲ့ဖြစ် လေသည်။ မင်းဘေးစိုးဒဏ်ကို ကြောက်ရွံ့ကြသဖြင့်လည်း တို့ဗမာ အစည်းအရုံးသခင်များကိုအာမပေးဝံ့ကြကုန်။ ထို့ကြောင့် တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင် သခင်များ၏ စည်းရုံးရေးသည် အောင်မြင်တွင်ကျယ်ခြင်းမရှိလှဘဲ နောက်ဆုံးတွင်တို့ဗမာအစည်းအရုံး၌ သခင်ဗသောင်း၊ သခင်ဗစိန်၊ သခင်သိန်း မောင်တို့လောက်သာ ကျန်ရှိကာ ပျောက်ကွယ်လုမတတ်ပင် ရှိလေသည်။

တစ်ခါတစ်ရံမှ ထွက်ပေါ်လာသော တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ အသံ

ထိုသို့ ပျောက်ကွယ်လုမတတ်ရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ ရေး လှုပ်ရှားလာသောအခါတိုင်းနှင့် နိုင်ငံရေး အချက် ကောင်းပေါ်လာ သောအခါတို့တွင်ရန်ကုန်မြို့၊ ဗဟန်း ရပ်၊ ရေတာရှည်လမ်း ခြံအတွင်းမှ တစ်ခါတစ်ရံထွက်ပေါ်လာ သော တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ အသံများကို ကြားကြရ လေသည်။ ဤသို့ ကြားကြရသဖြင့်လည်း တို့ဗမာအစည်း အရုံးသည် ဇွန်နတ်ကြီးစွာဖြင့် ရှိနေသေးသည်ကို သိရှိနိုင် လေသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၉၅ ခု၊ နတ်တော်လ (၁၉၃၃ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ)တွင် ရွှေဘိုအရှေ့ပိုင်းမဲဆန္ဒနယ်မှ မင်းတိုင်ပင် အမတ် အနိစ္စရောက်လေရာ၊ ကြားရွေးကောက်ပွဲ တစ်ခုဖြစ် ပေါ်လာ၏။ ထိုကြားရွေးကောက်ပွဲတွင် တို့ဗမာ အစည်း အရုံးမှ သခင်ဗသောင်း ဝင်ရောက်အရွေးခံပြီးလျှင် ရွှေဘို နယ်တွင်၊ တရားပွဲများကျင်းပလေရာ တို့ဗမာဝါဒ ပြန့်ပြီး လျှင် လူသိများလာ၏။ ရွေးကောက်ပွဲပြီးသည်နှင့်တပြိုင် နက် တရားဟောကြသည့် သခင်ဗသောင်း၊ သခင်ဗစိန်၊ သခင်သိန်းမောင်နှင့် သခင်ထွန်းရွှေတို့အား ရွှေဘိုနယ်မှ ၂၄ နာရီအတွင်းထွက်ခွာသွားရမည်ဟု ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ပုဒ်မ ၁၄၄ ကို အသုံး ပြုကာ ရွှေဘိုတရားသူကြီးက နှင်ထုတ် လိုက်၏။ အမိန့်မနာခံသဖြင့် အဖမ်းခံကြရ၏။ မတရား အမိန့်ဖြစ်သောကြောင့် ဟိုက်ကုတ်တွင် အယူခံရာလွတ် လာ၏။ ဤသို့ အဖမ်းခံရသဖြင့်လည်း တို့ဗမာအစည်း အရုံးမှာ ပို၍ထင်ရှားလာလေသည်။

ထို့နောက် တို့ဗမာအစည်းအရုံးကိုသခင်ဗစိန်၊ သခင် သိန်းမောင်၊ သခင်ဟန်၊ သခင်လေးမောင်၊ သခင်ညို၊ သခင် ထွန်းရွှေ စသည်တို့ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နေကြ၏။ သို့ ဆောင်ရွက်နေရင်း သခင်ထွန်းအုပ်၊ သခင်ကံတင်၊ သခင် တင်မောင်၊ သခင်ဗို၊ သခင်ချန်ထွန်း၊ သခင်အောင်သန်း၊ သခင်ထွန်းဦး စသည်တို့ ဝင်ရောက် လာကြသည်သာမက အချို့မှာ သခင်အမည်မခံ တို့ဗမာအစည်းအရုံးကိုပင် မဝင် သေးသော်လည်းအားပေးလာကာသဖြင့်တစ်စ တစ်စအင် အားတိုးတက်လာလေသည်။

တို့ဗမာအစည်းအရုံးသည် အမျိုးသားနေ့၊ ဦးဝိစာရနေ့ စသောအထိမ်းအမှတ်နေ့ နိုင်ငံရေးတရား ပွဲတို့တွင်ပါဝင် ဟောပြောကသဖြင့်လည်း လူ သိများလာ၏။ အခွန်ထမ်း တို့အရေး၊ အလုပ်သမားအရေး၊တောင်သူလယ်သမား ဆင်းရဲသားတို့၏အရေးတို့ကိုဆောင်ရွက်ပေးသဖြင့်လည်း ထင်ရှားလာသည်။ တို့ဗမာအ စည်းအရုံးဝင်လူငယ်အများ အပြားမှာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဟောင်းများ ဖြစ်ကသည့်ပြင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားသမဂ္ဂဝင်တို့နှင့် ရင်းနှီးကြသည့်အားလျော်စွာ ထိုစဉ်က သမဂ္ဂလူကြီး များဖြစ်ကသောကိုနု(ဝန်ကြီးချုပ်)၊ကိုအောင်ဆန်း(ကွယ် လွန်သူဗိုလ်ချုပ်)၊ကိုလှဖေ(ဗိုလ်လက်ျာ)၊ကိုလှရွှေ(ကွယ် လွန်သူကျောင်းသားခေါင်းဆောင်)၊ ကိုထွန်းစိန်(ဝတ်လုံ တော်ရ)၊ကိုသိန်းတင်(ညိုမြ) (အိုးဝေ)၊ ကိုဘဟိန်း (ကွယ်လွန်သူ)၊ ကိုသိန်းဖေ(သိန်းဖေမြင့်) အစရှိသူတို့နှင့် နိုင်ငံရေးတွင် အချို့နေရာ၊ အချို့ကိစ္စများ၌လက်တွဲ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြလေသည်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင် သခင် တို့သည် ခေတ်စာပေများကို လိုက်စားလေ့လာကြလျက် ပြင်သစ်သူပုန်အရေးတော်ပုံ၊ အိုင်ရစ် သူပုန်အရေးတော်ပုံ၊ ရုရှား သူပုန်အရေးတော်ပုံ၊ တရုတ်သူပုန်အရေးတော်ပုံတို့ ကိုလည်းလေ့လာကြ၏။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးသည် အရင်းရှင်၊ ဓနရှင်၊ နယ်ချဲ့ဝါဒ ကိုတိုက်ဖျက်၍ ဆင်းရဲသား၊ အလုပ်သမားလယ်သမားပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားခေတ်ကို တည်ဆောက်မည့် လမ်းစဉ်ကို ချမှတ်ခဲ့လေသည်။

ပဌမ သခင်ညိုလာခံကွန်ဖရင့်

ထိုအချိန်က တိုင်းပြည်ရှိသတင်းစာများနှင့်တကွ လူ ကြီးပိုင်း၏အားပေးကူညီမှုကိုလည်း မရရှိကြသေး။ သခင် တရားပွဲများတွင်လက်ရှိနိုင်ငံရေးသမား လူကြီးများ၏ အပြစ်ကို ဝေဖန်ထုတ်ဖော်ဟောပြောလေ့ရှိသဖြင့်လည်း လူကြီးတို့၏ ပိုင်းပယ်ခံကြရ၏။ ထိုအတွင်းစာရေးဆရာ ကြီး မစ္စတာ မောင်မိုင်းအမည်ခံ ဆရာဦးလွန်းထံ ချဉ်း ကပ်ကြ၏။ ဆရာကြီးကလည်း ဖျတ်ဖျတ်လတ်လတ်၊ ပြတ်ပြတ်သားသားပြောဆို၍ထောင်မကြောက်၊ တန်းမ

တို့ဗမာအစည်းအရုံး

ကြောက်၊ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဆောင်ရွက်မည့် သူများကိုအားပေးမည် ဟုဆိုကာ လက်ခံအားပေးလေသည်။ ဆရာကြီးပါလာလျှင် ဖင်လူကြီးပိုင်းကလည်း ဂရုပြုလာ၏။ ဤသို့လျှင် တဖြည်းဖြည်းတစ်စတစ်တက်လာရာ သက္ကရာဇ် ၁၂၉၆ ခု၊ တပေါင်းလတွင် တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ ပဌမအကြိမ်၊ သခင်ကွန်ဖရင့်ကြီးကို ရေနံချောင်းမြို့တွင် ကျင်းပနိုင်ခဲ့လေသည်။ ဆရာကြီး မစ္စတာ မောင်မိုင်းသည်လည်း ထိုအချိန် မှစ၍ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ဟူသောအမည်ကို ခံယူလိုက်လေသည်။ သခင်ကွန်ဖရင့် အစည်းအဝေးကိုလည်း သခင်ညီလာခံဟု ကင်ပွန်းတပ်လေသည်။ ဤရေနံချောင်း သခင်ကွန်ဖရင့်ကိုလည်း အစိုးရက ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ပုဒ်မ ၁၄၄ နှင့်လူငါးယောက်ထက်ပို၍ မစုဝေးရဟု တားမြစ်ခံရသေး၏။

ဒုတိယအကြိမ် တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ ညီလာခံ

ဤသို့လျှင် ပထမညီလာခံကျင်းပပြီးသည်နောက်၊ ဌာနချုပ်နှင့်တကွ နယ်အနှံ့စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းများမှစ၍ကြီးပမ်းလုပ်ဆောင်လာကြပြီးလျှင် ၁၂၉၈ ခု (၁၉၆၃ ခု၊ ဇွန်လ) သို့ ရောက်သောအခါ၊ တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ ဒုတိယအကြိမ် ညီလာခံကြီးကို မြင်းခြံမြို့ကိုးဆောင်းကျောင်းတိုက်ကြီးအတွင်း၌ မဏ္ဍပ်ကြီးဆောက်လုပ်ကျင်းပကြလေသည်။ ထိုညီလာခံတွင် သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း နှင့် တကွ သံဃာတော်များ၊ သာယာဝတီပြည်၊ မင်းဘူး၊ မကွေး၊ စစ်ကိုင်း၊ ကျိုက္ခမီ၊ မန္တလေး၊ ရွှေဘို၊ မုံရွာ၊ ဖျာပုံ၊ ရန်ကုန်၊ အင်းစိန်၊ ပုသိမ်၊ မြင်းခြံစသောစီရင်စုများမှ ကိုယ်စားလှယ်များတက်ရောက်ကြလျက်၊ တိုးတက်သိုက်မြိုက် စည်ကားလာလေသည်။ ဤညီလာခံအစည်းအဝေးကပင် ရောက်ရှိလာတော့မည့် ဗမာပြည်အုပ်ချုပ်ရေးသစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အုပ်ချုပ်ရေးသစ် ကိုတိုက်ဖျက်ပစ်ရန်အတွက် ဝင်ရောက်အရွေးခံကြရန် ဆုံးဖြတ်ကြလေသည်။ ထိုညီလာခံပြီးဆုံးသည်နှင့် တပြိုင်နက်သခင်ဗစိန်၊ သခင်ညီ၊ သခင်အောင်သန်း၊ သခင်ထွန်းဦးနှင့်သခင်သိန်းတို့အား၊ ညီလာခံမဏ္ဍပ်မှာပင်လျှင်တရားဟောမှုနှင့် ဖမ်းလိုက်ပြန်ရာ တို့ဗမာအစည်းအရုံးမှာ ပိုမိုထင်ရှားသွားပြန်လေသည်။

တို့ဗမာအစည်းအရုံးနှင့်အုပ်ချုပ်ရေးသစ်

၁၉၃၅ ခု၊ မြန်မာနိုင်ငံအက်ဥပဒေအရအိန္ဒိယပြည်နှင့် ဗမာပြည်ခွဲပြီးလျှင် ဗမာပြည်အားပေးအပ်မည့် အုပ်ချုပ်ရေးသစ်(ထိုအုပ်ချုပ်ရေးကို၊ ၉၁-ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုကြသည်)စတင်တော့မည်ဖြစ်၍ ၁၉၃၆ ခု၊ နိုဝင်ဘာလတွင် ဤအုပ်ချုပ်ရေးသစ်အရဥပဒေပြုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပကြပေတော့မည်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ ဒုတိယအကြိမ် မြင်းခြံညီလာခံမှလည်း ရွေး

ကောက်ပွဲဝင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည် အတိုင်း၊ ကိုယ့်မင်းကိုယ်ချင်းပါတီအမည်နှင့် သခင်အမတ်လောင်းများဝင်ရောက်အရွေးခံကြလေသည်။ သခင်သိန်းမောင်၊ သခင်မြ၊ သခင်အေး၊ သခင်ဗကွန်း၊ သခင်အံ့ကြီး၊ သခင်လှတင်၊ သခင်ဗဦး၊ သခင်ဗသန်းမှစ၍ သခင်အများ ဝင်ရောက် အရွေးခံကြသည်အနက်၊ သခင်မြ၊ သခင်အံ့ကြီး၊ သခင်လှတင်တို့ သုံးဦးသာလျှင် မဲနိုင်၍ အမတ်ဖြစ်ကြသည်။ အခြားသခင်များမှာအမတ်ပင်မဖြစ်သော်လည်း၊ ရရှိသောမဲများမှာမနည်းလှချေ။ ထိုရရှိသောမဲများကို ထောက်ဆ၍ တို့ဗမာအစည်းအရုံးနှင့် သခင်များကိုလိုလားကြောင်းသိရှိရသည့်ပြင်၊ ဤသို့ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင် အရွေးခံကြသဖြင့်လည်း တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ အင်အားမှာ သိသိသာသာကြီး တိုးတက်လာလေသည်။

တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ တတိယအကြိမ်ညီလာခံသဘင်

ဤသို့ ရွေးကောက်ပွဲ ပြုလုပ်ပြီးသည်နောက်၊ တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ တတိယမြောက်သခင်ညီလာခံသဘင်ကို ပြည်မြို့၌၊ ၁၉၃၇ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ရာပရိသတ်မှာအထူးပင်စည်ကားများပြားလှသည်။ ထိုညီလာခံအစည်းအဝေးမှ သခင်အမတ်များလခယူရေး မယူရေးနှင့် ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အလုပ်အမှုဆောင်သစ်များ ရွေးချယ်ရမည့်အရေးတို့ကိုပါ အကြိတ်အနယ် ဆွေးနွေးကြပြီးလျှင် သခင်အမတ်များ လစာငွေမယူကြရန် ဆုံးဖြတ်ကြလေသည်။ ထိုနောက် ဥက္ကဋ္ဌသစ်ရွေးကြရာတွင် သခင်သိန်းမောင်နှင့် သခင်ညီတို့ယှဉ်ပြိုင် အရွေးခံကြရာ၊ သခင်သိန်းမောင်အနိုင်ရရှိသွား၏။ ထိုညီလာခံတွင် သဘောကွဲလွဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်လျက်၊ မကျေနပ်ချက်များလည်း ပေါ်ထွက်ခဲ့လေသည်။ သခင်သိန်းမောင်နှင့်သခင်ဗစိန်တို့ အချင်းချင်း မသင့်သော ကိစ္စလည်းရှိ၏။ သို့သော်အစစ တို့ကိုမျှသိပ်ကာ ပြည်ဖုံးချလျက် ညီလာခံသဘင်အစည်းအဝေးကြီးမှာ မူ အေးချမ်းသာယာစွာ ပြီးဆုံးခဲ့လေသည်။

ထိုညီလာခံပြီးသည်နောက် ဥက္ကဋ္ဌသစ်နှင့်အလုပ်အမှုဆောင်သစ်တို့သည် ဌာနချုပ်လုပ်ငန်းများကို ချမှတ်ကြသည်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံး ဌာနချုပ်လက်အောက်တွင် 'ကိုယ့် မင်းကိုယ်ချင်းအဖွဲ့' ဟူသော ဥပဒေပြုလွှတ်တော်နှင့် တကွ ဒေသန္တရအဖွဲ့ဝင်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အစုအဖွဲ့သည်လည်းကောင်း၊ 'ဗမာလက်ရုံးတပ်' ဟူသော တို့ဗမာတပ်ဖွဲ့ကို၊ ဖွဲ့စည်းလိုက်ကြသည်။ တို့ဗမာလက်ရုံးတပ်တွင်ပင် ဖြူလှဖေ(ခေါ်) သခင်လှဖေက ဗိုလ်ချုပ်ပြုလုပ်၍လည်းကောင်း၊ ကိုယ့်မင်း ကိုယ့်ချင်းအဖွဲ့တွင် သခင်မြကခေါင်းဆောင်ပြု၍လည်းကောင်းဆောင်ရွက်ကြရာ လက်ရုံးတပ်အင်အားလည်း တိုးတက်များပြားလာ၏။ ကိုယ့်မင်းကိုယ်ချင်း အဖွဲ့ဝင်တို့သည်

တို့ဗမာအစည်းအရုံး

ဥပဒေပြုလွှတ်တော်စတင်စည်းဝေးသည့် နေ့မှာပင် ဘုရင်ကြံ့ရောက်လာသည်ကို အခြားပါတီဥပဒေပြုအမတ် ငါးကျိပ်သို့ မတ်ရပ်ထကာ အရှိအသေမပြုခြင်း၊ နှုတ်မဆက် ခြင်းတို့ကို ပြောအတိအလင်း လုပ်ပြလိုက်ကြသဖြင့် ဥပဒေ ပြုလွှတ်တော်ရာဇဝင်တွင် မပေါ်ပေါက်ဘူးသေးသောအဖြစ် တို့ပေါ်ပေါက်ကာ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်း သခင်အမတ်တို့ အပေါ်တွင် တိုင်းပြည်က အတော်ဂရုစိုက်လာကြလေသည်။

တို့ဗမာအစည်းအရုံးကြီး နှစ်ပက္ခကွဲပြားလျှင် စတုတ္ထ ညီလာခံမှာ တကွတပြားစီဖြစ်သွားခြင်း

ဤသို့တို့ဗမာအစည်းအရုံးကြီးအား တိုင်းပြည်နှင့်အဝန်း အာရုံညွှတ်၍ အင်အားတိုးတက်ကြီးထွားလာစဉ်ပင်လျှင် ဖော်ပြခဲ့သည့် သခင်သိန်းမောင်၊ သခင်ဗစိန်တို့၏ မသင့် တင့်မှုသည် ရင့်မာကြီးထွားလာချေသည်။ နောက်ဆုံး တွင်သခင်သိန်းမောင်က သခင်ဗစိန်အား တို့ဗမာအစည်း အရုံးမှထုတ်ပစ်လေရာ ဥက္ကဋ္ဌသခင်သိန်းမောင်သည် အလုပ်အမှုဆောင်များနှင့် မတိုင်ပင်ဘဲထုတ်ပစ်သဖြင့် ထို ဥက္ကဋ္ဌအမိန့်သည် တရားဝင်မဝင်အလုပ်အမှုဆောင်တွင် အပြင်းဖြစ်ကာ နှစ်ဘက်ဖြစ်သွားပြန်သည်။ ထိုမှတစ်ဖန် တစ်ပြည်လုံးရှိ တို့ဗမာအစည်းအရုံးတို့တွင် ဂယက်ရိုက် ကာဆူပွက်ကုန်ကြလေသည်။ ဤတွင် ဗမာပြည်လုံးဆိုင် ရာအမှုဆောင်များက ဆရာကြီးသခင် ကိုယ်တော်မှိုင်းအား ဆုံးဖြတ်ပေးရန် ပုံ၍ အာဏာကုန်လွှဲအပ်ကြလေသည်။ နောက်ဆုံး ဆရာကြီး၏အဆုံးအဖြတ်ကိုလည်း မနာယူ ကြသဖြင့် သခင်ဗစိန်တို့လူစုက သာယာဝတီ၊ သုံးဆယ် -ပန်းဆွဲတွင်၊ သခင်သိန်းမောင်တို့လူစုက မော်လမြိုင်မြို့တွင် စတုတ္ထအကြိမ်ညီလာခံကို တကွတပြားစီကျင်းပကြလေ သည်။ သာယာဝတီ ပန်းဆွဲညီလာခံတွင် ပန်းဆွဲဆရာတော်၊ ဦးကွာပိန္နဲမိပတိ၊ ဆရာတော်ဦးဝါသဝ၊ ဦးဥက္ကဋ္ဌမညီရှင်အရိယ ကြီး၊ သခင်ထွန်းအုပ်၊ သခင်ဗစိန်၊ သခင်အောင်သန်း၊ သခင်အေး၊ သခင်ညီ၊ သခင်ခင်အောင်၊ သခင်လှဖေ၊ သခင်ခ၊ သခင်ကျော်ရင်၊ သခင်ထွန်းဆိုင်၊ သခင်စောကြီး၊ သခင်အောင် ကြီးစသည်တို့ပါဝင်၍ မော်လမြိုင်ညီလာခံတွင် သခင် သိန်းမောင်၊ သခင်မြ၊ သခင်လေးမောင်၊ သခင်ထွန်းခင်၊ သခင်ထိပ်တင်ကိုယ်တော်ကြီး၊ သခင်လှဘော်၊ သခင်ဗမောင် ကြီး၊ သခင်သန်းထွန်း၊ သခင်ထွန်းစိန်၊ သခင်ဗရင်၊ သခင် စံထွန်းလှစသည်တို့ပါဝင်ကြလျက် တက္ကသိုလ်ကျောင်း မှထွက်၍ နိုင်ငံရေးလုပ်တော့မည်ဟု ဆုံးဖြတ်လာသူ သခင်အောင်ဆန်း၊ သခင်လှဖေ၊ သခင်တင်မောင်ကြီးစသော လူငယ်စုတို့လည်း တို့ဗမာအစည်းအရုံးသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ ကြ၏။ ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းအားလည်း ပင့်ဆောင်

ကာ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားကြ၏။ ဤတွင် တို့ဗမာ အစည်းအရုံးကြီးမှာ ၂ခုဖြစ်ကာသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း တို့ဗမာအစည်းအရုံး၊ သခင်ဗစိန် တို့ဗမာအစည်းအရုံး ဟု ဖြစ်ပေါ်လာပြီးလျှင် နယ်အရပ်ရပ်ရှိ တို့ဗမာအစည်း အရုံးတို့လည်း ကွဲပြားကြလေကုန်၏။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်နှင့် တို့ဗမာအစည်းအရုံး

ဤသို့ တို့ဗမာအစည်းအရုံးကြီး နှစ်ခုဖြစ်ကာလုပ် ဆောင် လာကြရာ လုပ်ငန်းဝါဒတို့သဘောမှာ ခြားနား ခြင်းမရှိလှ သဖြင့် ၁၃၀၀ ပြည့်တွင် ပေါ်ပေါက်လာသော ရေနံသပိတ်အရေးတော်ပုံ၊ ကျောင်းသားအရေးတော်ပုံ၊ တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံတို့တွင် တို့ဗမာအစည်း အရုံးနှစ်ခုစလုံးကပင် ကူညီအားပေးရွက်ဆောင်ကြလေ သည်။ ဤသို့လျှင် နိုင်ငံရေးရာတို့ကို အကြောင်း အား လျော်စွာရွက်ဆောင် လာကြရင်းပင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားမည့် အရိပ်အရောင်တို့လည်း ထွက်ပေါ်လာလေ သည်။ တို့ဗမာအစည်း အရုံးကြီးသည်လည်း ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ဖြစ်မည့်အရေးကို မျှော်တွေးကာ အာရုံစူးစိုက် လာကြသည်အားလျော်စွာ တို့ဗမာအစည်းအရုံးကြီးသည် ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ဂျပန်တို့နှင့်လျှို့ဝှက်ဆက်သွယ်ကြလေ သည်။ ဤသို့ ဆက်သွယ်ရာတွင် အစည်းအရုံးကြီး ၂ ခု ရှိလေရာ၊ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းအစည်းအရုံးသည် ဂျပန် ကုန်းတပ်မတော်နှင့်လည်းကောင်း၊ သခင်ဗစိန်တို့ ဗမာအ စည်းအရုံးကမူ ဂျပန်ရေတပ်မတော်နှင့်လည်းကောင်း အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်ကြပြီးလျှင် ဂျပန်ပြည်သို့ တိတ် တဆိတ်လူငယ်ကိုယ်စားလှယ်များ စေလွှတ်ကြလေသည်။ ဗမာပြည်တွင်ရှိနေသော တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင် အမြောက် အမြားတို့လည်း ကာကွယ်ရေးဥပဒေနှင့်အဖမ်း အဆီးခံ ကြရသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွား၍ ဂျပန်စစ်တပ်နှင့် ရဲဘော် သုံးကျိပ်ပါရှိလာခြင်း

တို့ဗမာအစည်းအရုံးတို့မှ လျှို့ဝှက်စေလွှတ်လိုက်သော လူငယ်များသည် ဂျပန်ပြည်တွင် စစ်လေ့ကျင့်ခန်းများ ယူလျက်ဗိုလ်မှို ယ်းကျိုးခေါင်းဆောင်ကာဗမာ့လွတ်လပ် ရေး တပ်မတော်ဟူသောအမည်ဖြင့် ဂျပန်တို့နှင့်အတူ ယိုး ဒယားမှ ဗမာပြည်သို့ တိုက်ခိုက် ဝင်ရောက်လာကြ လေသည်။ ဗမာနယ်အတွင်းသို့ ရောက်သောအခါ ရဲဘော်တို့သည်တရား ဟောကာ တပ်သားစုဆောင်းလာသဖြင့် ဗမာ့လွတ်လပ် ရေး တပ်မတော်(ဘီ၊ အိုင်၊ အေ)သို့ ဝင်ရောက်လာကြသူ တို့မှာ အထူးများပြားလာသည်သာမက၊ ရောက်လေရာ အရပ်တိုင်းတို့ကလည်း ဗမာ့တပ်မတော်အား အထူးကြို ဆိုကြလေသည်။ ဤသို့လျှင်ဂျပန်ပြည်သို့ လျှို့ဝှက်စွာသွား

တို့ဗမာအစည်းအရုံး

ရောက်ပြီး ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက်ချီတက်လာကြသော
ရဲဘော်သုံးကျိပ်တို့မှာ-

သခင်ဗစိန်တို့ အစည်းအရုံးမှ။ ။ သခင်ထွန်းအုပ်၊ ဗိုလ်
စကြာ၊ ဗိုလ်နေဝင်း၊ ဗိုလ်စောအောင်၊ ဗိုလ်မြင့်ဆွေ၊ ဗိုလ်ဖုန်း
မြင့်၊ ဗိုလ်စောနေဝင်း၊ ဖော်မိုဆာတွင် ကျဆုံးသူ သခင်သန်း
တင် (ဗိုလ်ရာမာဒါ)နှင့် ဗိုလ်မိုးညို တို့ဖြစ်ကြသည်။

သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း အစည်းအရုံးမှ ဗိုလ်တေဇ
(ကွယ်လွန်သူဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း)၊ ဗိုလ်လကျာ၊ ဗိုလ်ရန်
နိုင်၊ ဗိုလ်ရန်အောင်၊ ဗိုလ်ဇေယျ၊ ဗိုလ်မိုး၊ ဗိုလ်ရဲထွတ်၊
ဗိုလ်လရောင်၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဗိုလ်ဗလ၊ ဗိုလ်ညာဏ၊ ဗိုလ်
မြဒင်၊ ဗိုလ်မင်းရောင်၊ဗိုလ်မြင့်အောင်၊ ဗိုလ်လင်းယုန်၊
ဗိုလ်ဇင်ယော်၊ ဗိုလ်အောင်၊ ဗိုလ်ကျော်ဇော၊ ဗိုလ်တာရာ၊
ဗိုလ်ထိန်ဝင်း၊ ဗိုလ်တောက်ထိန်တို့ ဖြစ်ကြလေသည်။
(ရဲဘော်သုံးကျိပ်လည်း-၅။)

ဂျပန်ခေတ် တို့ဗမာအစည်းအရုံး

၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ဂျပန် တပ်မတော်နှင့်တကွ ဗမာ့လွတ်
လပ်ရေးတပ်မတော်(ဘီ၊ အိုင်၊ အေ)တို့မြန်မာပြည်သို့
တိုက်ခိုက်ဝင်ရောက်လာသောအခါ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်တို့သည်
မြန်မာပြည် မှဆုတ်ခွာ၍ အိန္ဒိယပြည်သို့ ပြေးကြလေ
ကုန်၏။ ဆုတ်ပြေး ကြသည့် အင်္ဂလိပ်တပ်များ၏ နောက်က
ထပ်ကြပ်မကွာလိုက်၍တိုက်ခိုက်ကြရာတွင် ဗိုလ်ချုပ်
အောင်ဆန်းသည် ဗမာ့လွတ်လပ် ရေးတပ်မတော်ကို ဦးစီး
ကွပ်ကဲရလေသည်။ တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက် ပြီးသော နယ်
အရပ်ရပ်ကို ငြိမ်ဝပ်ပိပြားအောင် အုပ်ချုပ်ရန်အတွက်
သခင်ထွန်းအုပ်ကခေါင်းဆောင်ရ၏။ သခင်ထွန်းအုပ်သည်
နယ်အရပ်ရပ်တွင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးအဖွဲ့များ(ပီ၊ ပီ၊ စီ)
များဖွဲ့ကာထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်သွားလေသည်။ မြန်မာတစ်
ပြည်လုံးကို သိမ်းပိုက်မိသောအခါ၊ ဂျပန် တပ်မတော်သည်
ဆင်းရဲသားအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်ကြီး ဒေါက်တာဘမော်အား
ရှာဖွေပြီးလျှင် တို့ဗမာသခင်ခေါင်းဆောင်များနှင့်ပေါင်း
လျက် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်စေသည်။
ထိုအချိန်တွင် တို့ဗမာအစည်း အရုံးနှင့် ဆင်းရဲသားအဖွဲ့တို့မှ
တစ်ပါးအခြားသောအဖွဲ့တို့မှာ ပျောက်ကွယ်လုမတတ်
ရှိလေရာ ထိုနှစ်ဖွဲ့ကိုပေါင်းစပ်လိုက်ပြီးလျှင် တို့ဗမာဆင်း
ရဲသားအစည်းအရုံးဟုတည်ထောင်လိုက်ကြလေသည်။
ထိုအစည်းအရုံးဌာနချုပ် အကြီးအကဲမှာသခင်နု(ယခု
ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု) ဖြစ်လေသည်။ ထို့နောက်ယင်းအစည်း
အရုံးသည်မဟာဗမာ အစည်းအရုံး ဖြစ်လာလေသည်။

ဂျပန်တော်လှန်ရေး

ဤသို့လျှင် မြန်မာပြည်၌ ဂျပန်စစ်လက်အောက်ခံ အစိုး
ရတို့အုပ်ချုပ်နေရာမှ၊ ၁၉၄၃ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့သို့

ရောက်သောအခါဂျပန်က မြန်မာပြည်အား လွတ်လပ်ရေး
ကို ကမ္ဘာသိကြေငြာပေးအပ်သဖြင့်မြန်မာပြည်သည် လွတ်
လပ်သော အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်တိုင်းပြည် ဖြစ်လာ
လေသည်။ ထိုလွတ်လပ်သော မြန်မာပြည်အုပ်ချုပ်ရေးတွင်
ဒေါက်တာဘမော်အား နိုင်ငံတော်အဓိပတိ တင်မြှောက်၍
အဖွဲ့အသီးသီးမှကိုယ်စား လှယ်များပါဝင်ရသော အစိုး
ရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းလေသည်။ ထိုအစိုးရအဖွဲ့တွင် သခင်ထွန်း
အုပ်နှင့် သခင်ဗစိန်တို့ မပါဘဲရှိသဖြင့် တို့ဗမာအစည်းအရုံး
ဝင် အချို့သည် မကျေမနပ်ရှိကြလေကုန်၏။ နောက်ဆုံး
တွင် ယင်းတို့နှစ်ယောက်မှာ ရှိနန်ခေါ်စကားပူမြို့သို့ရောက်
သွားကလေသည်။ လွတ်လပ်ရေးကိုကမ္ဘာသိကြေငြာ၍
ပေးအပ်စေကာမူဂျပန်တို့၏ရက်စက် ကမ်းကြူသော
ဖက်ဆစ်အပြုအမူတို့ကို ကျိတ်မှိတ်ခံနေကြရသောမြန်မာတို့
မှာအ ချိန်ကောင်းကိုစောင့်မျှော်လျက်ရှိကြ၏။ ၁၉၄၅
ခုနှစ်သို့အရောက်တွင်မူ ဂျပန်တို့စစ်ရေးနိမ့်ကာ မဟာမိတ်
တပ်တို့သည် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လည်တိုက်ခိုက်ဝင်ရောက်
လာကြလေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ ဗိုလ်နေဝင်း၊
သခင် သန်းထွန်း၊ သခင်စိုး၊ သခင်ဗဟိန်း၊ သခင်ဗိုလ်စသော
လူငယ်များသည်မဟာမိတ်တပ်တို့နှင့်ဆက်ကာ၊ ဂျပန်
တို့အားတော်လှန်၍မြန်မာပြည်မှ မောင်းထုတ်ကြပြန်သည်။
ဂျပန်တို့မြန်မာပြည်မှ လုံးဝထွက်ပြေးဆုတ်ခွာကြရသော
အခါ အင်္ဂလိပ် မဟာမိတ်တပ်များ ဝင်ရောက်လျက်ကက်
စဘီခေါ် စစ်ဘက် မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့များက အုပ်
ချုပ်ကြလေသည်။

ထိုအချိန် ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင်၊ ရန်ကုန်မြို့၌ရှိနေကြသော
တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင် သခင်ဟောင်းများဖြစ်သူ သခင်
လေးမောင်၊ သခင်အေး၊ သခင်သိန်းမောင်၊ သခင်ဗ
သောင်း၊ သခင်ညီ၊သခင်ကျော်စိန်၊ သခင်မြင့်၊ သခင်ဗရန်၊
သခင်ဗရင်၊ သခင်ခင်မောင်စသည်တို့သည် သခင်ကိုယ်
တော်မှိုင်းအားဥက္ကဋ္ဌတင်ပြီးလျှင် တို့ဗမာအစည်းအရုံး
ဌာနချုပ်ကို ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ကာ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်
ကြလေသည်။ သခင်အောင်ဆန်း၊ သခင်မြ၊ သခင်သန်းထွန်း
စသည့် သခင်ဟောင်း တို့ကမူတို့ဗမာအစည်းအရုံးတွင် ဆက်
လက်ပါဝင်ခြင်းမပြုတော့ဘဲ (ဖ၊ တ၊ ပ၊ လ) ဖက်ဆစ်တိုက်
ဖျက်ရေးပြည်သူ့လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ ဟူသောအမည်မှ
(ဖ၊ ဆ၊ ပ၊ လ) ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး ပြည်သူ့လွတ်
လပ်ရေးအဖွဲ့ဟူသောအမည်သို့ ပြောင်းယူကာ ပါတီ
အလိုက်ရော တစ်ဦးချင်းပါ ပါဝင်နိုင်သောအဖွဲ့ချုပ်ကို ဖွဲ့စည်း
လိုက်၏။(ဖ၊ ဆ၊ ပ၊ လ-၅။)တို့ဗမာ အစည်းအရုံး
က လည်း ဖ၊ ဆ၊ ပ၊ လ နှင့်ဆက်သွယ်လိုက်ကြ၏။
သို့သော် မကြာမီပင် သဘောကွဲကာ ဖ၊ ဆ၊ ပ၊ လ မှ
နုတ်ထွက်လိုက်ကြလေသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ကက်

စတီအစိုးရကို ရုတ်သိမ်းပြီးနောက် ဘုရင်ခံဟောင်းဖြစ်သူ ဆာဒေါ်မန်စမစ်အား ၁၉၃၅ခုနှစ်၊ မြန်မာပြည်အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေအရ အုပ်ချုပ်စေသည်။ ဘုရင်ခံ ဆာဒေါ်မန်စမစ်သည် ဗမာပြည်အား ဒိုမီနီယန်လွတ်လပ်ရေးပေးအပ်ရန် လာပါသည်ဟုဆိုကာ ပြည်သူတို့အားဘိတ်ခေါ်လေရာ တို့ဗမာအစည်းအရုံးသည် ထိုအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လေသည်။ သခင်ရန်အောင်သည် ဝန်ကြီးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ သခင်ညီ၊ သခင်အေး၊ သခင်ကျော်စိန်၊ သခင်လူထွန်းတို့သည် ဥပဒေပြုအမတ်များအဖြစ်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ကြ၏။ မကြာမီ သခင်ထွန်းအုပ် ပြန်လည်ရောက်ရှိလာရာ သခင်ထွန်းအုပ်လည်း ဝန်ကြီးတစ်နေရာက ပါဝင်ဆောင်ရွက်လေသည်။ ဤသို့လျှင် ဆာဒေါ်မန်စမစ်အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ကိုင်နေစဉ် ဗမာနိုင်ငံပုလိပ်အဖွဲ့ကြီးနှင့်အမှုထမ်းပေါင်းစုံအဖွဲ့ကြီးတို့၏ သပိတ်အရေးတော်ပုံများ ပေါ်ပေါက်လာရာ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ဘုရင်ခံ ဆာရယ်ဂျီနယ်ဒေါ်မန်စမစ်အား ပြန်၍ခေါ်ရလေတော့သည်။ ယင်း၏နေရာတွင် ဘုရင်ခံအဖြစ် ဆာဟင်နရီနိုက် ခေတ္တရောက်ရှိလာ ပြီးမကြာမီပင်လျှင် ဘုရင်ခံဆာဟူး ဘတ်ရန်စံရောက်လာလေတော့၏။

ဆားဟူးဘတ်ရန်စံ ရောက်ရှိလာပြီးမကြာမီတင်ပင် (ဖ၊ ဆ၊ ပ၊ လ)နှင့်စေ့စပ်၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအား အစိုးရအဖွဲ့ဖွဲ့ရန် လွှဲအပ်လေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အစိုးရအဖွဲ့သောအခါ တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ဂျာဗားမှ ပြန်လည် ရောက်ရှိလာသော သခင်ဗစိန်အား ဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင် ထည့်သွင်း ခန့်ထားလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် တို့ဗမာအစည်းအရုံးကြီး၏ အာဘော်ဖြစ်သော နေ့စဉ်ထုတ်သခင်သတင်းစာကို သခင်အေးနှင့် သခင်ထွန်းအုပ်တို့က တာဝန်ယူထုတ်ဝေကာ အရေးကြီးသောနိုင်ငံရေးကိစ္စ အဝဝတို့ကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဝေဖန်ရေးသားလျက်ရှိလေသည်။ နောက်များမကြာမီ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင်၊ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးကိစ္စအတွက် ဆွေးနွေးရန် ဗြိတိသျှအစိုးရက ဘိတ်ခေါ်လေရာဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ ဦးဘဖေ၊ ဂဠုန်ဦးစော၊ ဦးတင်ထွန်းတို့နှင့်အတူ တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် သခင်ဗစိန်လည်း လိုက်ပါသွားရလေသည်။ ထိုလန်ဒန် ဆွေးနွေးပွဲတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့နှင့်သဘောကွဲကြလေရာ ရန်ကုန်မြို့သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိသည်

နှင့်တပြိုင်နက် တို့ဗမာအစည်းအရုံး သခင်ဗစိန် သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း (ဖ၊ ဆ၊ ပ၊ လ) အစိုးရအဖွဲ့မှ နုတ်ထွက်လိုက်လေသည်။ ထို့နောက် ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့သို့ ရောက်သောအခါဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အစိုးရအဖွဲ့မှာ လူသတ်သမားတို့လက်ချက်ဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီး ၆ ဦး၊ အမှုထမ်း ၂ ဦးတို့နှင့်အတူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းပါ ကွယ်လွန် ကြရရှာလေသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ဖ၊ ဆ၊ ပ၊ လ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌသခင်နအား အစိုးရဖွဲ့ရန် အပ်နှင်းပြီးလျှင် ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့သို့ ရောက်ရှိသောအခါ မြန်မာပြည်အား လွတ်လပ်သောပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံတော်ဟူ၍ ကမ္ဘာသိကြေငြာပေးအပ်လေ၏။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးသည်ကား အတိုက်အခံအစည်းအရုံးအဖြစ်ဆက်လက်တည်ရှိလျက် အစည်းအရုံးဝင်သခင်ဟောင်း အချို့တို့သည် တို့ဗမာအစည်းအရုံးမှ ဖယ်ခွာ၍ အဖွဲ့သစ်များ တည်ထောင်သွားကြကုန်သော်လည်း သခင်ဟောင်း အချို့တို့သည်ကား တို့ဗမာအစည်းအရုံးဟူသောအမည်ဖြင့် ယခုတိုင် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်လျက် ရှိကြလေသတည်း။

သခင်အေး

တိုကျိုမြို့ ။ ။တိုကျိုမြို့သည် ဂျပန်နိုင်ငံ၏မြို့တော်ဖြစ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံးမြို့ဖြစ်၍ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အကြီးဆုံးမြို့ကြီးသုံးမြို့အနက်တတိယလိုက်သောမြို့ဖြစ်သည်။ မြို့၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၁၆၁မိုင်ခန့် ရှိသည်။ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၅၃၈၅၀၇၁ ယောက်ရှိသည်။ တိုကျိုမြို့သည် နှစ်

တိုကျိုတက္ကသိုလ်၏ အထိမ်းအမှတ်အဆောက်အအုံ

တိုကျိုမြို့

ကြိမ်မျှ အကြီးအကျယ်ပျက်စီးခဲ့ရဘူးသည်။ ပထမအကြိမ်မှာ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ငလျင်လှုပ်၍မီးဘေးသင့်သောကြောင့် လူပေါင်းတစ်သိန်းခွဲမျှ သေကြေပျက်စီးသည်။ သို့ရာတွင် မြို့အနေအထားကို ခေတ်နှင့်လျော်စွာ ပြန်လည်တည်ဆောက်ခဲ့ရာ လူဦးရေခုနှစ်သန်းအထိ တိုးပွားခဲ့ဘူး၏။ ဒုတိယအကြိမ်မှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက အမေရိကန်ဗုံးကြဲ လေယာဉ်ပျံတို့က အကြိမ်ကြိမ် ဗုံးကြဲချသဖြင့်ဖြစ်၏။ သို့သော်ယခုအခါ မြို့ကိုလုံးဝပြန်လည်ထူထောင်ပြီးဖြစ်သဖြင့် လူဦးရေမှာ တစ်နေ့တစ်ခြား တိုးပွားလျက်ရှိသည်။ ဂျပန်ကျွန်းစုရှိ အဓိကကျွန်းမှာ ဟွန်းရှူးကျွန်းဖြစ်၏။ ထိုကျွန်း၏အရှေ့တောင်စွန်းတွင် တိုကျိုပင်လယ်အော်ဟူ၍ရှိသည်။ တိုကျိုမြို့သည် ထိုတိုကျိုပင်လယ်အော်၏ ထိပ်တွင် တည်ရှိသည်။ ထိုပင်လယ်အော်၌ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောများသည် ဘေးရန်အန္တရာယ် ကင်းရှင်းစွာဆိုက်ကပ်နိုင်သောကြောင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးသည် များစွာအဆင်ပြေလေသည်။ တိုကျိုမြို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ လူဦးရေ ၁၄ သန်းကျော်တို့ မှီခိုနေထိုင်ရာ ဖြစ်သောကြွယ်စသည်ကွမ်တိုလွင်ပြင်တည်ရှိသည်။ ဤအကြောင်းတို့ကြောင့် တိုကျိုမြို့တော်သည်ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကြီးမားသောပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးဖြစ်ရသည်။

တိုကျိုမြို့တည်ရာဒေသမှာ ၁၂ရာစုနှစ်ကတည်ထောင်ထားသောယေဒိုခေါ်ရွာငယ်ဖြစ်သည်။ ခရစ် ၁၈၆၈ ခုနှစ်တွင် ယေဒိုဟူသောအမည်ကို အရှေ့မြို့တော်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသော တိုကျိုမြို့ဟုပြောင်းလိုက်သည်။ တိုကျိုမြို့၌ စည်ကားသောရပ်ကွက်ကြီးများရှိလေသည်။ ဂင်ဇာဟူသော ရပ်ကွက်မှာ မြို့၏အချက်အခြာဖြစ်၍ ဈေးဆိုင်များ၊ ကုန်စုံဆိုင်များ၊ ရုပ်ရှင်ရုံများ၊ ပြဇာတ်ရုံများ၊ ဟိုတယ်များဖြင့် များစွာစည်ကားသည်။ ဂင်ဇာရပ်ကွက်၏ အနောက်ဘက်တွင်မူကား အစိုးရရုံးနှင့် အစိုးရအဆောက်အအုံများဖြင့် ပြည့်နှက်နေသော မာရုနိုဥချို ရပ်ကွက်ရှိသည်။ ထိုရပ်ကွက်၏ အလယ်ဗဟိုရှိ မာရုနိုဥချို အဆောက်အအုံသည် တိုကျိုမြို့ရှိ အကြီးဆုံး အဆောက်အအုံများတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ထိုရပ်ကွက်၏အနောက်တွင် ဂျပန်ဘုရင်စံမြန်းရာ နန်းတော်ရှိသည်။ ထိုနန်းတော်ရာကို ကျူးကြီးပတ်လည်ဝိုင်းလျက်ရှိသည်။ နန်းတော်အဝင်ဝ၌ စစ်ရေးပြရာကွင်းပြင်ကြီးရှိသည်။ မာရုနိုဥချိုရပ်ကွက်၏ တောင်ဘက်၌ကား ဟိဗုယာ၊ ရှိဗုယာနှင့် အာကာဆာ ကာရပ်ကွက်များရှိကြသည်။ ထိုရပ်ကွက်တို့နှင့်စပ်၍တောင် ကုန်းပေါ်တွင် ဂျပန် ဒိုင်းယက်လွှတ်တော်အဆောက်အအုံ တည်ရှိသည်။

တိုကျိုမြို့ရှိ ဂျပန်နိုင်ငံထွက်ပစ္စည်းများဖြင့်သာ တည်ဆောက်ထားသော ဒိုင်းယက်လွှတ်တော်

www.foreverspace.com.mm

တိုကျိုမြို့၏ အချက်အချာစည်ကားလှသည့် ဂင်ဇာရပ်ကွက်

တိုကျိုမြို့သည် ဂျပန်နိုင်ငံယဉ်ကျေးမှုအတွက် ဗဟိုအချက်အခြာမြို့ကြီး ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ၊ တိုကျိုတက္ကသိုလ်တည်ရာဌာန ဖြစ်လေသည်။ တိုကျိုမြို့၌ ဂျပန်ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို ဖော်ပြရာဖြစ်သော ကဗုကီနန်းတွင်းဇာတ်များပြသရာပြဇာတ်ရုံကြီးများရှိသည်။ ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တိုကျိုမြို့သည် ဗဟိုဌာနဖြစ်လေသည်။ ကိုးကွယ်ရာအယူဝါဒနှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း၊ ရိုးရာနှင့်ဆိုင်သော ယာစုကုန်နတ်ကွန်း၊ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒနှင့်ဆိုင်သော ကန်နွန်ဘုရားတန်ဆောင်း၊ ခရစ်ယန်နှင့် ဆိုင်သောရောမကက်သလစ်နှင့် ပရိုတက်စတန် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းစသည်တို့ ရှိကြသည်။ တိုကျိုမြို့တွင် အကြီးအကျယ်ဆုံးသော ပန်းခြံမှာဥနေပန်းခြံဖြစ်သည်။ ထိုပန်းခြံတွင် ဂျပန်နိုင်ငံ၌ အကြီးဆုံးသော တိရစ္ဆာန်ရုံရှိသည်။

တိုကျိုမြို့သည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးအတွက်အဓိကသင်္ဘောဆိပ်မြို့ပင် ဖြစ်သော်လည်း၊ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း၌ ကား များစွာအရေးပါသော မြို့မဟုတ်ချေ။ တိုကျိုမြို့ပတ်ဝန်းကျင် ထွက်ကုန်မှာ အငယ်စားစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းထွက်ကုန် များသာဖြစ်သည်။ သို့သော်တိုကျိုမြို့မှာ ဂျပန် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ မီးရထားလမ်းဆုံဖြစ်သည်။ ဓာတ်

ရထား၊ဘတ်စကား၊ မြေအောက်မီးရထား စသည်တို့သည် အနောက်နိုင်ငံ မြို့ပြကြီးများနှင့်မခြား သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းကို မပြတ်မလပ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိလေသည်။

တိုကျို ဟိဒဲကီ(ခရစ် ၁၈၈၄-၁၉၄၈) ။ ။

ဟိဒဲကီ တိုကျိုသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး အတွင်းက (၁၉၄၁-၄၄ ခုနှစ်) ဂျပန်ဝန်ကြီးချုပ် အဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်လေသည်။ ၁၈၈၄ ခုနှစ်တွင် ဂျပန်နိုင်ငံတိုကျိုမြို့တော်၌ ဖွားမြင်ခဲ့၍၊ ဖခင်မှာ ၁၉၀၄-၀၅ ခုနှစ် ရှာရှင်ဂျပန်စစ်ပွဲအတွင်းက ထင်ပေါ်ကျော်ကြားခဲ့သောပိုလ်ချုပ်မှူးအဲအီးကျို တိုဂျိုဖြစ်လေသည်။ မျိုးရိုးအားဖြင့် ဆာမူရိုင်းခေါ်သူရဲကောင်း အဆက်အနွယ်မှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာသူ ဖြစ်သည့်အတိုင်း တိုကျိုသည် အရွယ်ရောက်သောအခါ တိုကျိုမြို့တော်ရှိ စစ်ဦးစီး အရာရှိကောလိပ်တွင် ပညာသင်ကြားခဲ့လေသည်။ စစ်ကောလိပ်ကျောင်းမှ ထွက်သောအခါ စစ်ဗိုလ်တစ်ဦးဖြစ်လာ၍ စစ်ပညာသင် ဆရာအလုပ်ကို ခေတ္တမျှလုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီးနောက် တိုကျိုသည် မန်းချူးရီးယားပြည်တွင် တပ်ခွဲများကိုစေလွှတ်ထားသော ကွမ်တန်စစ်တပ်သို့ ဝင်ရောက်အမှုထမ်းခဲ့လေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ဂျပန်နိုင်ငံ၏ဝန်ကြီးချုပ် တိုဂျီ

ကွမ်တန်စစ်တပ်ထဲတွင် ဂျပန်နယ်ချဲ့စစ်ကို အကောင်အထည်ပေါ်အောင်အထူးပင်လုံးပန်းနေသော စစ်အရာရှိအချို့ပါဝင်လေသည်။ ယင်းစစ်အရာရှိများသည် ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် မန်ချူးရီးယားပြည်ကို သိမ်းပိုက်ရန်စီစဉ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုနောက် တရုတ်နိုင်ငံကို ချင်းနင်းဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ရန်လည်းစီစဉ်ခဲ့ကြသည်။ တိုဂျီသည် ကွမ်တန်စစ်တပ်ထဲတွင် ရာထူးတစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့်တက်ကာ နာမည်ထွက်လာခဲ့လေသည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်အဆင့်အတန်းနှင့် တရုတ်နိုင်ငံရှိ ဂျပန်စစ်တပ်များ၏စစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရလေသည်။ ထိုစဉ်က တရုတ်နိုင်ငံရှိ ဂျပန်စစ်အရာရှိများ၏ မှတ်တမ်းများကိုစစ်ဆေး၍ ကွမ်တန်စစ်တပ်၏ ရည်မှန်းချက်များကို သဘောမကျသူများအား ရာထူးမှဖြုတ်ချခဲ့လေသည်။

၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင်တိုဂျီသည်နိုင်ငံရေးတွင် ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်သည်။ ဒုတိယစစ်ဝန်ကြီးရာထူးကို လအနည်းငယ်ခန့်လုပ်ကိုင်ရပြီးနောက်၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် စစ်ဝန်ကြီးဖြစ်လာလေသည်။ စစ်ဝန်ကြီးအဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့စဉ် ဂျပန်၊ ဂျာမန်၊ အီတလီ ဝင်ရိုးတန်းသုံးနိုင်ငံ မဟာမိတ်စာချုပ်ကို ဖြစ်မြောက်အောင် ကူညီခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က နန်းရင်းဝန်မှာ ကိုနိုယေး ဖြစ်လေသည်။

၁၉၄၁ ခုနှစ်အောက်တိုဘာလတွင် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးကို ဆက်ခံရလေသည်။ ထိုအပြင်တိုဂျီသည် စစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ်လည်းတွဲဘက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ဝန်ကြီးချုပ်က စစ်ဦးစီးချုပ်ရာထူးကို ယူထားသည်မှာ ဂျပန်ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်နေလေသည်။ သို့သော်လည်း တိုဂျီမှာ အာဏာရှင်တစ်ပိုင်း ဖြစ်နေရာ မည်သူမျှ အတိုက်မခံမပြု ခဲ့ချေ။

တိုဂျီနန်းရင်းဝန်ဖြစ်၍ တစ်လခွဲခန့်ရှိသောအခါ၊ ဂျပန်သည်အမေရိကပိုင် ပါးလဟာဗာကို စစ်လေယာဉ်ပျံများဖြင့် ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်ခဲ့လေသည်။ စစ်ဖြစ်စနစ်များတွင် ဂျပန်တို့သည် အရှေ့အာရှတိုက်ဒေသတွင်နေရာတိုင်း၌ အောင်မြင်ခဲ့ကြသော်လည်း၊ ၁၉၄၃-၁၉၄၄ ခုနှစ်များသို့ ရောက်လာသောအခါနေရာအနှံ့အပြားတွင် အရေးနိမ့်လျက်ရှိလေတော့သည်။ တိုဂျီ အစိုးရမှာလည်း တစ်နေ့တစ်ခြား လူကြိုက်နည်းလာလေရာ၊ ၁၉၄၄ ခုနှစ်အတွင်း၌ဂျပန်ပိုင် ဆိုင်ပန်ကျွန်းကျဆုံးသည်တွင် တိုဂျီရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခဲ့ရလေသည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ်စက်တင်ဘာလတွင် အမေရိကန်တပ်များက ဂျပန်ကျွန်းကို တက်ရောက်ပြီးသောအခါ တိုဂျီသည်ရန်သူအဖမ်းမခံလိုသဖြင့် မိမိကိုယ်ကို သေနတ်နှင့်ပစ်၍ အဆုံးစီရင်ရန် ကြိုးစားခဲ့၏။ သေနတ်ဒဏ်ချက်မှာ အတော်ပင်ပြင်းထန် သော်လည်း အမေရိကန်ဆရာဝန်များက ကုသပေး၍ ပြန်လည်ကျန်းမာလာသဖြင့် သူ၏ရည်ရွယ်ချက်လည်း အထမမြောက်ခဲ့ချေ။ အမေရိကန်စစ်ခုံရုံးက တိုဂျီအား စစ်ရာဇဝတ်ကောင် တစ်ဦးအဖြစ် တရားစွဲဆိုစစ်ဆေးပြီးနောက် သေဒဏ် အပြစ်ပေးကာ ၁၉၄၈ ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် အဆုံးစီရင်လိုက်လေသည်။

တိုဗဂ္ဂန်စီးခြင်း။ ။ တိုဗဂ္ဂန်စီးခြင်းသည်ဆောင်းရာသီကစားနည်းတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ တိုဗဂ္ဂန်ဟူသည်မှာ ပျဉ်ပြားများပေါင်းစပ်ထားသောချပ်ပြားကြီးဖြစ်၍ ထိပ်ဘက်တွင် ဦးကော့ထားသည်။ အောက်ခြေအပြင်ဘက်ကို ချောမွတ်နေအောင် ပွတ်တိုက်ထားရသည်။ အရှည်မှာ ၈ ပေခန့်ရှိ၍၊ အကျယ် ၁ ပေခွဲခန့်ရှိသည်။ အများအားဖြင့် လူ ၄ ယောက်စီးကြသည်။ နောက်ဆုံးလူက ပဲ့ကိုင်၏။ တိုဗဂ္ဂန်တွင် ဘီးများမပါချေ။ ရေခဲပြင်နှင့် နှင်းဖုံးနေသော တောင်ကုန်းများပေါ်မှ အရှိန်နှင့်လျှောဆင်းရသည်။ မြေပြန့်များသည့်ဒေသ၌ အရှိန်များများရစေရန် ကုန်းလျှောသဖွယ်ပြုလုပ်ထားရ၏။ တိုဗဂ္ဂန်ကို တစ်နာရီလျှင် ၆၀ မိုင်နှုန်းစီးနိုင်သည့် စံချိန်ရှိသည်။ အင်ဒီးယန်းအမဲလိုက်မုဆိုးများသည် တိုဗဂ္ဂန်ကို သစ်ခေါက်ဖြင့်စတင်ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ နှင်းထူထပ် သောနေရာ၌ အမဲသား

www.foreverspace.com.mm

တိုဗဂွန်စီးခြင်းသည် ဘီးမပါဘဲလျှောက်စီးရသည့် ဆောင်းရာသီကစားနည်းတမျိုးဖြစ်သည်။

ကောင်များကို တိုဗဂွန်တွင်တင်၍ ယူ ဆောင်လေ့ရှိ သည်။ အက်စကီးမိုး လူမျိုးများကမူ တိုဗဂွန်ကို ဝေလငါးရိုးဖြင့် လုပ်သည်။ တိုဗဂွန်စီး၍ကစားခြင်းကိုဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ၌ ၁၉ ရာစုနှစ်ခန့်တွင် စတင်ပြုလုပ်ခဲ့၏။ ယခုအခါ ထိုကစားနည်းသည်အမေရိကနှင့် ဥရောပတိုက်တို့တွင် ပြန့်ပွားလျက်ရှိနေသည်။ ဗောဗလက် ကစားနည်းမှာ တိုဗဂွန်ကစားနည်းတစ်မျိုးပင်ဖြစ်သည်။ ကိုယ်ထည်မှာ ပျဉ်ချပ်ဖြင့်မဟုတ်ဘဲ သံမဏိဖြင့်လုပ်ထားခြင်းသာ ကွာခြား၏။ တစ်နာရီလျှင် မိုင် ၃၀ မှ ၇၀ အထိရောက်နိုင်သည်။ ကိုယ်ထည်အရှည်မှာ ၉ ပေ မှ ၁၂ ပေ ခန့်အထိရှိ၍ ၂ ယောက်ထိုင်၊ ၄ ယောက်ထိုင်ဟူ၍ အစားစားရှိလေသည်။

တိုရွန်တိုမြို့ ။ ။ တိုရွန်တိုမြို့သည် ကနေဒါနိုင်ငံ အွန်တေးရီးယိုးနယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်၏။ မြို့၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၄၀ ရှိ၍၊ လူဦးရေမှာ ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ၆၇၆၈၇ ယောက်ရှိလေသည်။ တိုရွန်တိုမြို့သည် အွန်တေးရီးယိုးရေအိုင်၏ မြောက်ဘက် ပေ ၃၀၀ ခန့်မြင့်သော ကုန်းမြေ ပေါ်တွင်တည်ရှိ၏။ ဒွန်မြစ်သည် မြို့၏အရှေ့ပိုင်းကိုဖြတ်၍ စီးဆင်းပြီးလျှင်နောက်ဘက်တွင်မူကား ဟမ်းဗားမြစ်က နယ်နိမိတ်သတ်ထားလေသည်။

တိုရွန်တိုမြို့၏အမည်ဟောင်းမှာ ယော့မြို့ဖြစ်၏။ အမေရိကန် လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲအတွင်းက မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်းခံခဲ့ရ၏။ သို့ရာတွင် မကြာမီအတွင်း အသစ်တည်ကာ ပြန်လည်ထူထောင်ခဲ့သဖြင့် ယခုအခါ ကနေဒါနိုင်ငံတွင် ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော မြို့ကြီးတစ်မြို့ ဖြစ်လာလေပြီ။ ဤမြို့တွင် နေထိုင်သူများသည် များသောအားဖြင့် အမေရိကန်လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲအတွင်းက ဗြိတိသျှတို့ဘက်မှ ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သော စစ်သည်တော်တို့၏ အဆက်အနွယ်များဖြစ်သည်။ တိုရွန်တိုမြို့တွင် လှပသောအဆောက်အအုံကြီးများ အများ အပြားရှိသည့်အနက် မြို့လယ်ရှိဘုရင် မပန်းခြံအတွင်း၌ သဲကျောက်အနီအပြာဖြင့် ဆောက်လုပ် ထားသော ပါလီမန်အဆောက်အအုံများ မိုးထိအဆောက်အအုံများ၊ မြို့တော်ခန်းမ၊ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၊ တက္ကသိုလ်ကျောင်း၊ ကနေဒီယန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်နှင့် ရွှင်ယယ်ယော့ဟိုတယ်တို့သည်ထင်ရှား၏။ တိုရွန်တို တက္ကသိုလ်၌ ပါဝင်သော ကောလိပ်ကျောင်းပေါင်း လေးကျောင်း ရှိ သည်။ ထိုပြင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးနှင့် စက်မှုလက်မှုပညာသင်တန်းမြင့်ကျောင်း၊ မိန်းကလေးကျောင်းနှင့် ဥပဒေပညာသင်ကျောင်းများလည်း ရှိလေသည်။ တိုရွန်တိုမြို့၌ ဆေးရုံပေါင်း ၇၂ ခုရှိရာ၊ ၁၀ ခုမှာပြည်သူ့ဆေး

www.foreverspace.com.mm

ကနေဒါနိုင်ငံ၏ ဒုတိယအကြီးဆုံးမြို့ဖြစ်သော တိုရွန်တိုမြို့

ရုံကြီးများဖြစ်၍ တိုရွန်တိုဆေးရုံမှာ အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ တိုရွန်တိုမြို့သည် စက်မှုလုပ်ငန်းထွန်းကားသော မြို့ကြီးတစ်မြို့ဖြစ်ရာ အငယ်ဆုံးဆပ်ပြာချက်လုပ်ငန်းမှ အကြီးဆုံး သံစက်ကရိယာလုပ်ငန်းအထိရှိသည်။ ကုန်စည်ထုတ်လုပ်ရေးအတွက် ကုန်စိမ်းကုန်ရိုင်းကို မြို့နှင့်မနီးမဝေးရှိနယ်များမှရရှိနိုင်၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကိုမူ မြို့နှင့် ၈၃ မိုင်ခန့်သာဝေးသော နိုင်အဂ္ဂရာရေတံခွန်မှရရှိနိုင်လေသည်။ မြို့တွင်းသွားလာရေးအတွက်လည်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့် သွားသော မီးရထားနှင့် ကားများရှိလေသည်။ တိုရွန်တိုမြို့သည် လမ်းပန်းသာယာသော ဆိပ်ကမ်းမြို့လည်းဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကုန်စည်များကို ရေလမ်းမှလည်းကောင်း ကုန်းလမ်းမှလည်းကောင်း အလွယ်တကူတင်ပို့နိုင်လေသည်။

စက်မှုလက်မှုနှင့် ကုန်ကူးသန်းရေး၌ တွင်ကျယ်ထွန်းကားသောမြို့ဖြစ်သော ကြောင့် ကနေဒီယန်အမျိုးသား စက်မှုလက်မှုပညာပြပွဲကြီးကို တိုရွန်တိုမြို့၌ နှစ်စဉ်ခင်းကျင်းပြုသ လေ့ရှိသည်။ ထိုပြပွဲကြီးသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးကျယ်ဆုံးပြပွဲဖြစ်၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ ပင်လာရောက်ကြည့်ရှုကြရသည်။ နွားမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း၊ ကောက်ပဲသီးနှံစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၊ သစ်လုပ်ငန်း၊ ကျောက်မီးသွေး တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်း စသောလုပ်ငန်းများလည်း တိုးတက်ကြီးပွားလျက်ရှိလေသည်။

တိုး၊ဦး၊ရွှေတိုက်စိုး (မြန်မာ၁၁၃-၁၁၅၈)။ ။ ရုန်းလောကတွင် ပထမတန်းစားဟု စံတင်ထိုက်သော ရာမရကန်ဆရာဦးတိုးသည် ၁၁၁၃ခုနှစ်တွင် စိုင်းနံ့သာရွာ၌ ဖွားမြင်လေသည်။ အချို့ကလည်း ရွှေဘိုမြို့အနီး၊ ဆီးတောရွာတွင်ဖွားမြင်သည်ဟုဆိုကြ၏။ ရဟန်းဘဝနှင့်စာပေ ကျမ်းဂန်လေ့လာဆည်းပူး၏။ ဆင်ဖြူရှင်မင်း နှင့်စဉ်ကူးမင်းလက်ထက်တွင်မင်းမှုထမ်း ၏။ ထိုစဉ်ကဆောင်းပါးများ၊ သီချင်းများရေးသောကြောင့် ဆောင်းပါးမောင်တိုးဟု နာမည်ကျော်ခဲ့သည်။ ကဗျာလင်္ကာများတွင်သာမကသဒ္ဒါပရမတ်ကျမ်းဂန်၌လည်းနံ့စပ်သည်။ စာဟောင်းပေဟောင်းတို့၌ နားလည်တတ်မြောက်သဖြင့် မင်းညီမင်းသားမှစ၍ ဗဟုသုတလိုလားသူတို့ အားကိုး အားထားပြုသော ဆရာတစ်ဦးဖြစ်၏။ ရှေးဟောင်း ပေပုရပိုက်တို့ကိုချည်းလေ့လာနေသည်မဟုတ်။ ပတ်ဝန်းကျင်လောကကို သုံးသပ်ကာလူတို့ပြုမူပြောဆိုကျင့်ကြံပုံတို့ကို မှတ်သားပြီးလျှင် သူ၏စာတွင်ပေါ်လွင်အောင်စပ်ဆိုလေသည်။ မိမိဘဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် နီးစပ်သော စာဆိုတစ်ဦးဖြစ်သည်။ မြန်မာစာပေလောကနယ်တွင်းရှိ အတွေးနှင့်အရေး ဆန်းကြယ်သောစာဆိုတို့တွင် ဦးတိုးသည် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်လေသည်။

ရာမရကန်ကိုဖတ်လျှင် စာဆိုဦးတိုး၏ဉာဏ်မှာ သာမညသင်ဉာဏ်၊ မှတ်ဉာဏ်၊ ကျက်ဉာဏ်သာမဟုတ်။ ဝမ်းတွင်း

တိုး၊ ဦး၊ ရွှေတိုက်စိုး

ပါပင်ကိုယ်ပါ၊ ရမိဉာဏ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ ယင်းသို့ ဉာဏ်ကလည်း ချွန်သည့်ပြင်လောကကိုလည်း လေ့လာ၍ ရေးသားသူ ဖြစ်ရကား၊ ဦးတိုး၏အာဝဇ္ဇန်းရှင်လှပေ သည်။ ထို့ကြောင့် သူရေးသားသောရကန်မှာလူ့ လောကအကြောင်းတို့ဖြင့်ဝေဆာလျက်ရှိသည်။ အထူး သဖြင့်လူ့သဘာဝကိုအကဲခတ်လေ့ရှိ သော ဦးတိုးသည် လူတို့ကမောက် ကမပြုကြပုံကို ရယ်စရာဖြစ်အောင် သူ၏ ရကန်တွင် စပ်ဆိုခဲ့သည်။ ဤနည်းဖြင့် လူသားတို့အား လောကံတရားကို ခံနိုင်ရည်ရှိ၍ သဘောထားကြီးလာ အောင်လမ်းညွှန်ခဲ့ပေ၏။

ဖွဲ့နွဲ့ရာ၌ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့တန်သည့်နေရာတွင် များစွာ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့၍ ကြမ်းတမ်းသင့်သည့်နေရာ၌ များစွာ ကြမ်းတမ်းစွာရေးနိုင်သူဖြစ်သည်။ ဦးတိုးသည် စကား အဆန်း လက်တန်းထွင်၍ရေးသားရန်လည်းဝါသနာပါ၏။ ထို့ကြောင့်ဦးတိုး၏ ရာမရကန်လာစကားအဖွဲ့အနွဲ့များကို နာမည်ကျော်စာဆိုအချို့ကပင် ထပ်၍အမွမ်းတင်ကာ အတုလိုက်ရေးသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤသို့လျှင် အခြား ဆရာများက စံနမူနာထား၍ အတုယူရလောက်အောင် ဦးတိုးသည် စကားကိုနိုင်နင်းစွာ သုံးစွဲနိုင်လေသည်။ ထိုမျှ မကသေး ဌာနန္တရဝေါဟာရ၊ ဒေသန္တရ၊ ဘာသန္တရ စကား ရပ်များကို ရေးရလည်လည် ခမ်းခမ်းနားနား တင့်တယ် အောင်တန်ဆာဆင်ကာနေရာနှင့်လိုက်အောင် ရာမရကန်၌ သုံးထားသည်မှာ အလွန်ပင်ချီးကျူးဘွယ်ရာကောင်းလှ၏။ ရာမရကန်၌ ကတ္တား၊ ကံ၊ တြိယာတို့ကိုအလိုက်သင့်စွာသုံး စွဲထားသည်မှာ ဦးတိုးသည် သဒ္ဒါအရာ၌ မည်မျှချက်ခြာနား လည်ကြောင်းထင်ရှားစေလေသည်။ စကားအသုံးအနှုန်း တို့မှာလည်းအပိုမပါ၊ ဟာလပ်ခြင်းမရှိဘဲ နေရာတကာတွင် စေ့စေ့စပ်စပ်ရှိလှ၏။ အသိခက်ခဲသော စကားလုံးများကို မသုံးဘဲ၊ လူသာမန်တို့သိလွယ်သောစကားလုံးများကို ရေးသားသူဖြစ်လေသည်။ သူရေးသောစာတို့ကို ထောက် ခြင်းဖြင့် ဦးတိုးသည် လူ့စိတ်သဘောကို အကဲခတ်တတ် သူဟုသိသာနိုင်ပေသည်။

လောက၊ ဓမ္မ၊ ရာဇသုံးကြောင်းတွင်ဦးတိုးသည် လောက အကြောင်းကိုပို၍ နိုင်နင်းသူဖြစ်သည်။ လောကကြီး၌ ဖြစ်ပျက်နေပုံကို ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်းပေါ်အောင် ရေး သားနိုင်သော စာပန်းချီ ဆရာကြီးတစ်ဦးဖြစ်ပေသည်။ ရာမရကန်ကို ဦးတိုးသည် ပြီးဆုံးအောင်မရေးသားနိုင်ခဲ့ ပေ။ သူကျိတ်မျောက်လျှောက်ခန်းဖြစ်သောအပိုဒ် ၃၄အဆုံးတွင်အနိစ္စရောက် ရှာလေသည်။ ကျန်အပိုင်းကို ဆက်လက်ရေးသားမည့် ဦးတိုးလိုလူ ပေါ်ဦးမည်လောဟု အိမ်ရှေ့မင်းသားနှင့် ဘိုးတော်ဘုရားတို့မှာ ယူကျုံးမရ တောင့်တမိကြ၏။ ထိုအခါမှ ရဟန်းဘွဲ့ ဦးဂမ္ဘီ၊ လူအမည်

ဦးရွဲက ဆက်လက်ရေးနိုင်ကြောင်း လျှောက်ထားသဖြင့် မင်းတရားကြီးမှာများစွာဝမ်းမြောက် ရွှင်လန်း ခြင်းဖြစ်၍ ဦးရွဲကိုပင် ဆက်လက်ရေးသားစေ တော်မူလေသည်။ ဦးတိုး သည် ဘိုးတော်မင်းတရား လက်ထက်၌မြေးတော်စစ်ကိုင်း မင်းဇေလင်းကို ရေးသားခဲ့၏။ ၁၁၄၆ ခုနှစ်တွင် အိမ်ရှေ့မင်း သားကြီး ရခိုင်သို့ ချီသောအခါတွင်ရခိုင်ချီမောင်ဘွဲ့မယ် ဘွဲ့ရတုများ ကိုရေးသားဆက်သွင်းရလေသည်။ ရာမရ ကန်ကြီးကိုလည်းအိမ်ရှေ့မင်း၏ အမိန့်တော်အရ ရေးသား ပြုစုခြင်းဖြစ်၏။ ဦးတိုး၏ လက်ရာများထဲတွင် ရာမရကန် မှာ အကောင်းဆုံးလက်ရာ ဖြစ်လေသည်။

မြန်မာစာပေနယ်တွင် ထင်ရှားလှသည့် စွယ်စုံပညာရှင် ဦးပုညပင်လျှင် ဦးတိုး၏ ရာမရကန်မှ သမင်၏ အမူအရာ အဖွဲ့ဖြစ်သောဆိတ်စာကလေး၊ လိုက်သူနှင့် ဝေးသောအခါ၊ ခေါ်သွေးခေါ်ယောင်၊ နီးပြန်အောင်လို့၊ ခြေတပေါင်ကျိုး၊ နိမ့်မျိုး နိမ့်မြင့်၊ မလှမ်းချင်ချင်၊ လှမ်းချင်ချင်နှင့်သစ်ပင်ကို ခိုတဲ့ကို' ဟူသည့်စာပိုဒ်ကိုအတုယူမီငြိမ်းပြု၍ စလေမြို့ မောင်ရွှေချန် မေတ္တာစာတွင် 'စိန်ချယ်ရတီ၊ဝဇီရာဂုတ်၊ မုတ် ပုလဲပွင့်၊ ချိုဝင့်ဝင့်နှင့်၊ ရွှေသမင်လက္ခဏာ၊ မြက်နံ့သာ မြေညီတွင်၊ တဘက်ခွာခြေချီ၍၊ ပီပီလည်းမနင်း ပရိယာယ် ရှစ်ပြာဖြင့်၊ ချစ်စရာဖန်ဆင်း၍၊ ဟန်ခင်းကာ ကြောလိုက်သည့်၊ တောစရိုက်ဘာသာ' ဟုစာကွန့်တက် စပ်ဆိုခဲ့လေသည်။

ဦးတိုး ရေးသားပြုစုခဲ့သည့် စာပေကျမ်းဂန်များတွင် တောင်ငူမင်း၊ နတ်သျှင်နောင်၏ ရတုကို ဖြေဆိုထားသော ကျမ်းတစ်စောင်လည်းပါဝင်သည်။ ယင်းတောင်ငူမင်းဆို ရတုအဖြေတွင် ဦးတိုးသည် ဆွတ်ပျံ့ဘွယ်အောင် 'ချီ ပုဒ်စုံရတုတစ်ပုဒ်တည်းကို ကျမ်းတစ်စောင်တဖွဲ့ဖြစ်သည့် အထိ အကိုးအကားများ၊ ဝေဖန်နှိုင်းရှည့်ချက်များနှင့် ခမ်း နားစွာဖြေဆိုခြင်းပြုခဲ့လေသည်။ ထိုကဲ့သို့ အဖြေရေးသား ရခြင်း၏အကြောင်းရင်းကား ဤသို့တည်း။ အမရပုရ ဆင်ဖြူများရှင်မင်းတရားကြီး၏ သားတော်အိမ်ရှေ့ဥပရာ ဇာသည် စာပေကျမ်းဂန်အရာတွင် ကိုယ်တော်တိုင်လေ့ လာလိုက်စားအားပေးချီးမြှောက် လေ့ရှိသော ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ပါးဖြစ်သည်။ အိမ်ရှေ့မင်းသားသည် စာပေ ကျမ်း ဂန်၊ သမိုင်း၊ မော်ကွန်း၊ ဗေဒင်အလင်္ကာ၊ ကဗျာ၊ ဇေယျာ၊ အစရှိသည့်တို့မှ နက်နဲသောခက်ဆစ်တို့ကိုကြံစည်လေ့ ရှိ သောသူဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ကြံစည်အားထုတ်ရာတွင် ကျမ်း ဂန်နှင့်ဆိုင်လျှင် ကံအခွဲကိုလည်းကောင်း၊ တီထိစက်ဗေဒင် နှင့်ဆိုင်လျှင် ဓာတ်အခွဲကိုလည်းကောင်း၊ သမိုင်းနှင့်ဆိုင် လျှင် မဟာသမ္မတမင်းမှစ၍ စကားကြီးစကားချပ်တို့ ကို လည်းကောင်း၊ အလင်္ကာသဒ္ဒါနှင့်ဆိုင်လျှင် ပသာဒ ဒေသနည်းလေးဆယ် ၊ ဥပစာဆယ်ပါးတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ မော်ကွန်းနှင့်ဆိုင်လျှင်လည်း မင်္ဂလာစေ

တီဘွဲ့၊ ပတ်ရုံကျောင်းဘွဲ့၊ သျှစ်သျှားကန်ဘွဲ့၊ ပုံတောင်နိုင် အစရှိသောမော်ကွန်းများမှ နက်နဲသောခက်ဆစ်တို့ကို လည်းကောင်း၊ ရတုပျို့ကဗျာများနှင့် ဆိုင်လျှင်လည်း သျှင်မဟာသီလဝံသ၊ သျှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၊ နတ်သျှင်နောင်၊ နဝဒေးအစရှိသော စာဆိုများ၏ ရတုပျို့ ကဗျာများမှ ခက်ဆစ်စကားစုတို့ကိုလည်းကောင်း ကြံစည်မေးမြန်းပြော ဆိုလေ့ရှိသည်။ ယင်းသို့လျှင် အိမ်ရှေ့မင်းသည်စာပေကျမ်းဂန် အရာတွင် ကိုယ်တော်တိုင် စိတ်ဝင်စားခြင်းရှိသည်နှင့်အမျှ သူတစ်ပါးကိုလည်း အားပေးချီးမြှောက်ခြင်း ပြုလေသည်။

ဤယခုနတ်သျှင်နောင်၏ ‘ဆွတ်ပျံ့ဘွယ်အောင်’ ချီ ပိုဒ်စုံရတုတွင်လည်းဒုတိယပိုဒ်နှင့် တတိယပိုဒ်များ၌ ‘ရွှေ သာပြောင်ဝင်း၊ နန်းပြုတင်းက၊ လေညှင်းမြူးရွှင်၊ ကြည့်စဉ် တွင်၌၊ ဘုန်းအင်ကြီးလှ၊ဆင်ထိုက်ရသား၊ မမျှပန်းချင်း၊ မွှေးတုကင်းကို’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ဧကံကျစ်၊ ပေါက်ပြ လျှံမျှ၊ ညှာတံပွင့်ချပ်၊ ဖြူလုပ်ပုလဲ၊ ဇော်တစ္ဆေလျက်၊ ဖြစ် ခဲဆင်းဝါ၊ ပန်းထွဋ်ချာကို’ ဟူ၍လည်းကောင်း နက်နဲ ကွယ်ဝှက်သော အဖွဲ့အနွဲ့ ပါရှိ၍နေပေသည်။ ဤဆွတ် ပျံ့ဘွယ်အောင် ချီရတုကို ပန်းထွဋ်ချာဘွဲ့ဟုပင် ခေါ်စမှတ်ပြုခဲ့ ကြသည်။ နက်နဲကွယ်ဝှက်သော ထိုပန်းထွဋ်ချာဘွဲ့ကို အချို့က စွယ်တော်ဖြစ်သည်။ အချို့ကမြသပိတ်ဖြစ်သည်။ အချို့က လည်း သကျမဉ္ဇူဘုရားဖြစ်သည်။ အချို့ကလည်း သရီရ ဓာတ်တော်မွေတော်ဖြစ်သည် အချို့ကလည်း စွယ်တော်ပန်း ဖြစ်သည်ဟု အသီးသီးဉာဏ်ကြီးဉာဏ်ကျယ် လှယ်ပယ် ဆွတ်ခူး၍ အိမ်ရှေ့မင်းအားအနူးအညွတ်လျှောက်တင် ကြသော် လည်းအိမ်ရှေ့မင်း၏စိတ်၌ နှစ်ခြိုက်ခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ ထို့ကြောင့်သက္ကရာဇ် ၁၁၅၁ ခုနှစ် တော်သလင်းလတွင် ဦးတိုးသည်နတ်သျှင်နောင်၏ ဆွတ်ပျံ့ဘွယ်အောင် ချီ ပိုဒ်စုံရတုမှ နက်နဲကွယ်ဝှက်သော ‘ပန်းထွဋ်ချာ’ ဘွဲ့မှာ ထီးဖြူတော်ဖြစ်ကြောင်း အခိုင်အမာ ဖြေဆိုရေးသား၍ အိမ်ရှေ့မင်းအား တင်ဆက်ခဲ့ပေသည်။

ဦးတိုးသည် ဘိုးတော်မင်းတရားလက်ထက်တွင် ဇေယျ ကျော်သူဘွဲ့နှင့် သံတော်ဆင့်အရာ ရွှေတိုက်စိုးအရာခန့် ထားခံရသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၅၈ ခုနှစ် အသက် ၄၅ နှစ်တွင်အနိစ္စရောက်လေသည်။

တိုးနယား ။ ။ တိုးနယားဟူသော သတ္တဝါသည် ပန်းချီ ပန်းပုဆရာတို့၏ စိတ်ကူးမျှသာဖြစ်သည်။ ပန်းချီပန်းပု တို့၏ အဆင်တန်ဆာအဖြစ်ဖြင့် တိုးနယား၏ သဏ္ဍာန်ကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ပုံစံအားဖြင့်ကြက်လျှာ၊ တံခွန်၊ အလံစသည်တို့တွင် တိုးနယားရုပ်များကို ရေးခြယ်လေ့ ရှိကြသည်။ ထို့ပြင်လည်း ယွန်းထည်၊ ပန်းပုစွည်း၊ မှန်စီ ရွှေချ သားရိုးထည်တို့တွင် ရုပ်လုံးရုပ်ပြား များကိုခြယ်

ပွဲသဘင်များတွင် ကပြလေ့ရှိသော တိုးနယားအက

လှယ်ရာ၌ တိုးနယားရုပ်ဖြင့် ခြယ်လှယ်ကြသည်။ ယွန်း ထည် ကလပ်ခြေတို့ကို များသောအားဖြင့် တိုးနယားဖြင့် ထုလုပ်ခြယ်လှယ်သည်။ တိုးနယား၏ ကိုယ်နေဟန်မှာ ပြေပြစ်ကြော့ရှင်းသဖြင့်၊ ကျောင်းလှေကားလက်ရန်း၊ စောင်းတန်းလက်ရန်း၊ လှေကားထစ်၊ လှေကားဘောင် ဟူသည်တို့တွင်တိုးနယားဟန် ထုထွင်းမွမ်းမံကြသည်။ အုတ်တိုင်များ၌ တိုင်ဆင်းနယားထုလုပ်ထားသည်မှာ အလွန်တင့်တယ်၏။ ကျောင်းကန်ဘုရား အဆောက်အအုံ ဆိုင်ရာ အနုပညာမြောက်သည့် လက်ရာကောင်းတို့တွင် တိုးနယားရုပ်ကိုတွေ့ရစမြဲဖြစ်သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် တွင် မြန်မာဘုရင်များ သွန်းလုပ်သော ကြေးပိုက်ဆံ၊ ငွေဒင်္ဂါး စသည်တို့တွင် တိုးနယားရုပ်ကို ထုလုပ်၍၊ ‘တိုး တံဆိပ်တော်’ ဟု ခပ်နှိပ်သည်။ မြန်မာဆိုင်းဝိုင်းတွင် ပတ်မထမ်းသည် မူလကရိုးရိုးပင်ဖြစ်သော်လည်း နောင် အခါ၌တိုးနယားရုပ်ဖြင့် ခြယ်လှယ်ထားသော ပတ်မထမ်း ဖြစ်လာလေသည်။ (ဆိုင်းဝိုင်း-ရှု။) ရွှေဘုံနိဒါန်းတွင် ခြင်္သေ့ဖေါင်၊ ကရဝိတ်ဖေါင်၊ စာမရီဖေါင်၊ ဇေဏီဖေါင်များ အပြင် တိုးနယားဖေါင်များကိုလည်း ပြုလုပ်မြဲဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ တိုးနယားရုပ်ပုံ ရေးခြယ်ရာ၌ ခြူး ပန်း၊ ကနုတ်ပန်းတို့ကို အသုံးပြုသည်။ ကော့ညွတ်နေဟန် ရှိသော ကိုယ်ထည်တွင်ငါးကြေးခွံများ ထုထွင်းထားသည်။ ရှေးအခါမှစ၍ ယခုခေတ်တိုင်အောင် ဘုရားပွဲ၊ အလှူပွဲ၊ မင်္ဂလာပွဲများတွင် တိုးနယားအကကို ကပြလေ့ရှိကြသည်။

အနာဂတ် နိုင်ငံခေါင်းဆောင်ကောင်းများ မွေးမြူပေးရာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်

တက္ကသိုလ်။ ။ အထက်တန်းပညာနှင့်ဗဟုသုတများကို စံနစ်တကျပို့ချရာကျောင်းကြီးများကို တက္ကသိုလ်ဟု ခေါ်သည်။ ရှေးယခင်က တက္ကသိုလ်များသည် စာပေ ပညာ၌ ဝါသနာပါသူတစ်စုက အထက်တန်းပညာရပ်များကို သင်ကြားပေးရန် ဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့အစည်းများသာ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင်ယခုအခါ၌မူ နိုင်ငံတော်အစိုးရ သို့မဟုတ် သာသနာပိုင် ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး သို့မဟုတ် ဘုရင် မင်းမြတ်တို့က ချာတာခေါ်အထူးအခွင့်အရေး ပေးသော စာချုပ်ဖြင့် တည်ထောင်ခွင့်ပြုသော အထက်တန်းပညာ ရပ်များကိုသင်ကြား ပို့ချပေးသည့်ကျောင်းကြီးများကို သာ တက္ကသိုလ်ဟုခေါ်သည်။ ယင်းတို့သည် သတ်မှတ် ထားသော စည်းကမ်းနှင့်အဆင့်အတန်းပြည့်စုံသူများအား စာမေးပွဲဖြင့်စစ်ဆေးပြီးနောက် ဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူးများ ပေး အပ်နိုင်လေသည်။ ဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူးမပေးမီ တက္ကသိုလ်၌ တက်ရောက်သင်ကြားရန်နှစ်ပိုင်း၊ သင်တန်းတက်အချိန် ပေါင်း ဖြေဆိုရမည့်စာမေးပွဲများကို သတ်မှတ်ထား လေသည်။

တက္ကသိုလ်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ယူနီဗာစီတီဟု ခေါ်သည်။ ယင်းစကားသည် လက်တင်စကား 'ယူနီဗာ စီတပ်' မှ လာ၍ အဖွဲ့အစည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ပညာလိုလားသူများနှင့် ဆရာများ စုပေါင်း၍ အဖွဲ့အစည်း

ကြီးများတည်ထောင်ရာမှအစ ဥရောပတိုက်တွင်ယူနီဗာ စီတီခေါ်တက္ကသိုလ် ကျောင်းကြီးများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ယင်း အဖွဲ့အစည်းသို့ နိုင်ငံပေါင်းစုံမှ ပညာလိုလားသော ကျောင်းသားတို့လာရောက်ပညာ သင်၍ ထိုသူတို့အားဆရာတို့က ထောက်ခံချက်လက်မှတ် များ ထုတ်ပေးသည့်အလေ့ပေါ်လာသည်။ နောင်သောအခါ သာသနာပိုင် ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးကသော်လည်းကောင်း၊ ဘုရင်များကသော်လည်းကောင်း၊ အခွင့်အမိန့်မပေးဘဲ ပညာရေးအဖွဲ့ကြီးများမဖွဲ့ရ၊ ဘွဲ့လက်မှတ်များ မပေးရဟူ သော ပညတ်ချက်များပေါ်လာကာ အထူးအခွင့်အရေး စာချုပ်ဖြင့် တည်ထောင်သောတက္ကသိုလ်များ ပေါ်ပေါက် လာခြင်းဖြစ်သည်။

တက္ကသိုလ်များသည် အများအားဖြင့် စာပေပို့ချရာဌာန များဖြစ်သဖြင့် သက်ဆိုင်ရာဘာသာရပ်တစ်ခုစီအတွက် ပါ မောက္ခများ၊ ကထိကများနှင့် နည်းပြဆရာများရှိသည်။ ထိုသူများက စာပေပို့ချခြင်း၊ ညွှန်ကြားပေးခြင်းများ ပြုသည်။ ဘာသာရပ်တစ်ခုစီကို ဌာနတစ်ခုစီခွဲ၍ ပါမောက္ခ တစ်ဦးစီက အုပ်ချုပ်သည်။ ယင်းဌာနများကိုပင် အသွင်တူ ရာ ဌာနချင်းပေါင်း၍ မဟာဌာနဟုခေါ်သည်။ ဝိဇ္ဇာမဟာ ဌာန၊ သိပ္ပံမဟာဌာန၊ ဆေးမဟာဌာန၊ အင်ဂျင်နီယာမ ဟာဌာန၊ ပညာရေးမဟာဌာနစသည်ဖြင့်ရှိသည်။ မဟာ

www.foreverspace.com.mm

အိန္ဒိယနိုင်ငံ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အနီးရှိ နလန္ဒ ရှေးဟောင်းတက္ကသိုလ်

ဌာနများအားလုံးကို စုစည်း၍ ပါမောက္ခချုပ်တစ်ဦးက အုပ်ချုပ်သည်။ အချို့တက္ကသိုလ်များ၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥက္ကဋ္ဌဟူ၍လည်းကောင်း၊ သဘာပတိဟူ၍လည်းကောင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဟူ၍လည်းကောင်းခေါ်သည်။ ပါမောက္ခချုပ်သည် တက္ကသိုလ်တစ်ခုလုံး၏ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အမှုဆောင်အရာရှိကြီးဖြစ်သည်။ တက္ကသိုလ်နှင့်သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စဟူသမျှကို ပါမောက္ခချုပ်က အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီသို့ဖြစ်စေ၊ ပညာရေးဆိုင်ရာဆီးနိတ်အဖွဲ့သို့ဖြစ်စေ အစီရင်ခံရသည်။ ယင်းတို့မှသဘောတူ ချမှတ်ပေးသောလုပ်ငန်းမှန်သမျှကို ပါမောက္ခချုပ်က တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တက္ကသိုလ်၌ ကောင်စီ၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဒုတိယအဓိပတိတစ်ဦးခန့်ထားရသည်။ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ရာထူးအရ တက္ကသိုလ်အဓိပတိဖြစ်သည်။ အခြားနိုင်ငံ တက္ကသိုလ်များ၌မူ အုပ်ချုပ်ပုံစံနစ်သည် တူညီသည့်နေရာတူ၍ ကွဲညီနေရာကွဲသည်။

ကျောင်းသားတို့အဖို့ တက္ကသိုလ်သို့ တက်ရောက် သင်ကြား ခွင့်ရရန် လိုအပ်သော အရည်အချင်းများမှာလည်း တက္ကသိုလ် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အနည်းငယ်စီ ကွာခြားမှုရှိတတ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် တူညီသည့် အချက်လည်းရှိသည်။ တက္ကသိုလ်သို့ တက်ရောက်သင်ကြားနိုင်ရန် စာမေးပွဲဝင်ရောက် ဖြေဆိုရသည်။ ယင်းစာမေးပွဲကို တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲ ဟုခေါ်၍ စာမေးပွဲအောင်သူများသာ တက္ကသိုလ်သို့

ဝင်ခွင့်ရနိုင်သည်။ တက္ကသိုလ်ဝင် စာမေးပွဲဝင်သည်မှစ၍ ဘွဲ့မရသေးမီအတွင်း ဘွဲ့မရသေးသူဟုခေါ်၍ဘွဲ့ပေးအပ်ခံရသည့်အခါမှ ဘွဲ့ရသူဟုခေါ်ကြသည်။ တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲမဖြေဆိုမီ အထက်တန်းကျောင်း၌ ယေဘုယျ အားဖြင့်အနည်းဆုံး အဆင့် ၃ ဆင့်အောင်ရသည်။ တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲ အောင်မြင်ပြီးနောက် ဘွဲ့ရရန် အနည်းဆုံး လေးဆင့် ဖြေရသည်။ သို့ရာတွင် ဝိဇ္ဇာဘွဲ့၊ သိပ္ပံဘွဲ့၊ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့၊ မဟာသိပ္ပံဘွဲ့၊ ဆရာဖြစ်ဘွဲ့၊ အင်ဂျင်နီယာဘွဲ့၊ ဆေးပညာဘွဲ့ စသည်ဖြင့် ဘွဲ့အမျိုးမျိုးရှိရာ သင်ကြားရသည့် နှစ်အပိုင်း အခြားခြင်း မတူချေ။ အချို့ဘွဲ့ကို လေးဆင့်ဖြေရသော်လည်း အချို့ဘွဲ့ကို ခုနစ်ဆင့်ဖြေရသည်။

မျက်မှောက်ခေတ် တက္ကသိုလ်များသည် ရှေးနှစ်ရာပေါင်းများစွာမှ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက်၌ လူတို့သည် ပညာအရပ်ရပ်ကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ရှာမှီးခဲ့ကြရ၏။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် မပွင့်မီကာလကပင် ယခု ခေတ် တက္ကသိုလ်များ၏ ရှေ့ပြေးပညာပေးဗဟိုဌာနကြီးများဖြစ်သော တက္ကသိုလ်ပြည် ဒိသာပါမောက္ခဆရာကြီးများထံတွင် ပညာများကို ဆည်းပူးသည့်အလေ့ရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ပညာဆည်းပူးရာကျောင်းကြီးကို တက္ကသိုလ်ပြည်အား အစွဲပြု၍ တက္ကသိုလ်ဟုမှည့်ခေါ်ထားကြသည်။ ဘုရားပွင့်တော် မူပြီးနောက် ခရစ်နှစ် ၄၅၀ ခန့်တွင်ပေါ်ပေါက်၍ထင်ရှားသော မဂဓတိုင်းမှနလန္ဒ၊ ဝိက္ကမသီလဩဒန္တပူရကျောင်းကြီးများသည်လည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း သီရိဓဉ္စကနကကျောင်းတိုက်သည်လည်းကောင်း၊ ဗင်္ဂလားနယ်မှ ဧကဒ္ဒလကျောင်းတိုက်သည်လည်းကောင်း ကျော်ကြားသောဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်ကြီးများပင်ဖြစ်သည်။ ရှေးခေတ်ကမူ ယခုခေတ်ကဲ့သို့ တက္ကသိုလ် မပေါ်သဖြင့် ပညာလိုလားသူတို့သည် တက္ကသိုလ်ရှိရာသို့ သက်ဆံဖျားသွားရောက်ဆည်းပူးကြရသည်။ ခရစ်မပေါ်မီ ဖြစ်သော လွန်ခဲ့သည့် နှစ် ၂၀၀၀ ခန့်က အီဂျစ်နိုင်ငံ အလက်ဇန္ဒြီးယားမြို့ကြီး၌ သိပ္ပံပညာ တက္ကသိုလ်ကြီး ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ သင်္ချာဆရာကြီး ယူကလစ်၊ ကမ္ဘာ၏အရွယ်အစားကို ပထမဆုံးတိုင်းတာသော ပညာရှင်ကြီး အီရာတော့သနီး၊ ပထမဆုံးကြယ်

www.foreverspace.com.mm

အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဗာရာဏသီဟိန္ဒူတက္ကသိုလ်ရှိ သင်္ခါကြိုက်စာပေကောလိပ်

နက္ခတ်မြေပုံကို ပြုပြင်စီရင်သော နက္ခတ်ဆရာကြီး ဟိပါကတ်၊ သိပ္ပံပညာရှင်ကြီး အာရိမဒီစသောပါမောက္ခကြီးတို့သည်အလက်ဇန္ဒြီးယား တက္ကသိုလ်ကြီး၌စာပေပို့ချခဲ့သူများဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတက္ကသိုလ်ကြီးကို ထိုအချိန်ကတက္ကသိုလ်ဟုမခေါ်ဘဲအလက်ဇန္ဒြီးယားပြတိုက်နှင့်ပိဋကတ်တိုက်ကြီးဟု ခေါ်လေသည်။

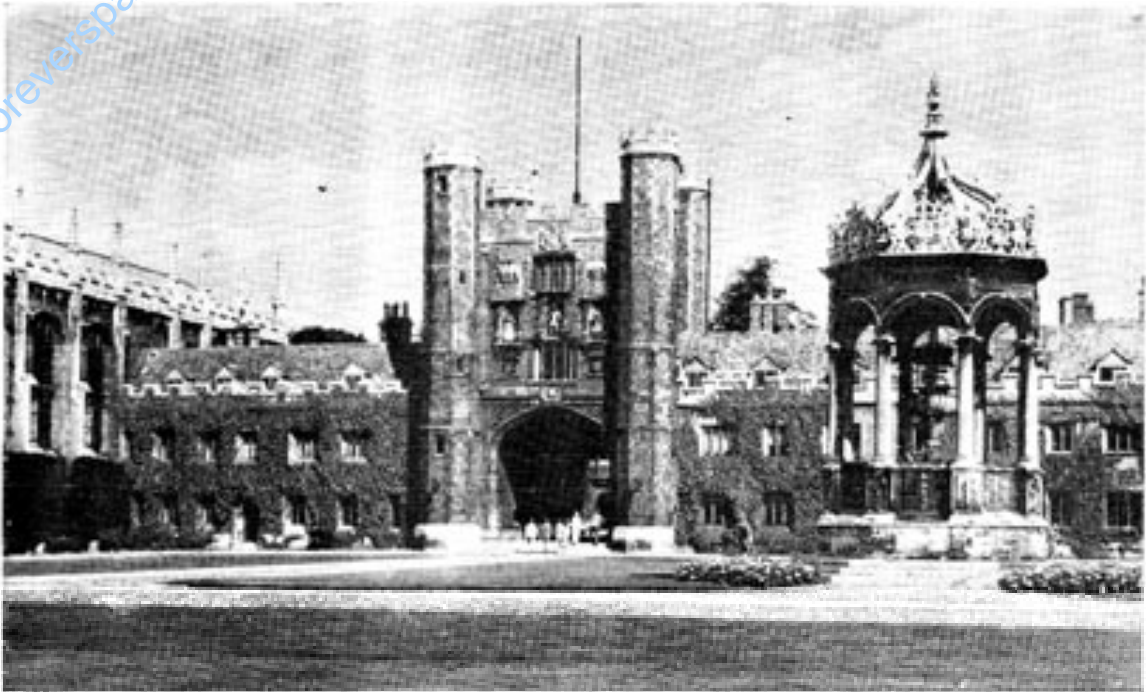
ဥရောပတိုက်၏ ရှေးအကျဆုံးတက္ကသိုလ်မှာ အီတလီနိုင်ငံဆလန်မြို့တွင်ခရစ်နှစ် ၈၀၀ ကျော် ၉၀၀ တွင်ပေါ်ပေါက်လာသောတက္ကသိုလ်ဖြစ်သည်။ ယင်းတက္ကသိုလ်သည် ဆေးပညာသင်ကြားမှုအတွက်အထူးကျော်ကြားသည်။ ဖွင့်လှစ်စကကျောင်းသဘောဖြစ်၍ ၁၂၃၁ ခုနှစ်တွင်မှ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ တက္ကသိုလ်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခဲ့ရသည်။ ၁၂ရာစုနှစ် ကုန်ခါနီးလောက်တွင်ဗိုလို့ညားတက္ကသိုလ် ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ယင်း တက္ကသိုလ်၌မူ ဆလန်တက္ကသိုလ်၌ကဲ့သို့ ဆေးပညာတစ်ခုတည်းကိုသာမဟုတ် ပညာရပ်မျိုးစုံ သင်ကြားပေးသော တက္ကသိုလ်ဖြစ်သည်။ ဥပဒေပညာအတွက် အထူးကျော်ကြားသော တက္ကသိုလ်ဖြစ်သည်။ ၁၂ရာစုနှစ်နောက်ပိုင်းမှစံနစ်တကျ တည်ထောင်လိုက်သော ပဲရစ်တက္ကသိုလ်သည်အလယ်ခေတ် အထက်တန်းပညာပေးဌာန တို့တွင်အထင်ရှားဆုံးဖြစ် သည်။ ယင်းတက္ကသိုလ်သည် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းရန်ပုံငွေဖြင့် ဖွင့်လှစ်သောကျောင်းမှ ပေါက်

ဖွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ ဥရောပ၏ စံပြုတက္ကသိုလ်အဖြစ်ကျော်ကြားသည်။ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီး ကိုယ်တိုင်အားပေးချီးမြှောက်ပြုခဲ့ရာကျန်းဂန်စာပေပို့ချရာ၌ အထူးကျော်ကြားသည်။ ၁၂၅၇ ခုနှစ်တွင် ပဲရစ်တက္ကသိုလ်၌ ကမ္ဘာကျော်ဆော်ဗန်းကောလိပ်ကျောင်းကို တည်ထောင်သည်။ ပဲရစ်တက္ကသိုလ်ကြီးသို့ ခရစ်ယန်သာသနာဝင် နိုင်ငံများစွာမှသွားရောက်ဆည်းပူးကြသည်။ ၁၁၆၇ ခုနှစ်တွင်အင်္ဂလန်နှင့် ပြင်သစ်တို့မသင့်မတင့်ဖြစ်သောအခါမှ အင်္ဂလိပ်တို့သည် ကိုယ်ပိုင်တက္ကသိုလ်တည်ထောင်ရန်စိုင်းပြင်းကြသည်။ ခရစ်နှစ် ၁၂၀၀ ကျော်တွင်အောက်စဖို့မြို့၌ကောလိပ်ကျောင်းတိုက် ပေါင်းများစွာ တည်ထောင်၍ ၁၂၅၇ခုနှစ်တွင် ယင်းကောလိပ် ကျောင်းများကို စုပေါင်းကာ အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်ဟူ၍ ဖွင့်လှစ်သည်။ ပဲရစ်တက္ကသိုလ်နောက် အကျော်ကြားဆုံးသောတက္ကသိုလ်ဖြစ်သည်။ အလားတူထင်ရှားသော အခြားအင်္ဂလိပ်တက္ကသိုလ်တစ်ခုကား ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်ဖြစ်သည်။ ယင်းတက္ကသိုလ် ၂ ခုစလုံးပင်ခရစ်ယန်ကျမ်းစာသင်တိုက်ကြီးများအဖြစ်မှ တိုးတက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုအခါ အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်တွင် ကောလိပ်ကျောင်းတိုက်ပေါင်း ၂၆ တိုက်ရှိ၍ကိမ်းဗရစ် တက္ကသိုလ်တွင် ကျောင်းတိုက်ပေါင်း ၂၀ ရှိသည်။ ယင်းအင်္ဂလိပ်တက္ကသိုလ်ကြီး ၂ ခုမှစ၍ ကောလိပ်ကျောင်းစံနစ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။

ကန်တိုမြို့တွင် ထင်ရှားကျော်စောသော ကော့ကရီးတက္ကသိုလ်တစ်ခုကို ကောင်းကင်မှ ဤသို့မြင်ရသည်။

တက္ကသိုလ်

ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်တွင်ပါဝင်သော ထရင်နီတီ ကောလိပ်ကျောင်း

တက္ကသိုလ်နှင့် ကောလိပ်ကျောင်းတို့တွင် ခြားနားချက် ရှိသည်။ ကောလိပ်ကျောင်းဆိုသည်မှာ ပညာတစ်ရပ်ကို သာအာရုံစိုက်၍ သင်သောအထက်တန်းပညာပေး ကျောင်းကြီးဖြစ်သည်။ အထက်တန်း ဆေးပညာတစ်ခု ကိုသာ သတ်မှတ်သင်ပေးသော ဆေးကောလိပ်၊ အထက် တန်းအင်ဂျင်နီယာပညာတစ်ခုကိုသာ သတ်မှတ် သင်ပေး သော အင်ဂျင်နီယာ ကောလိပ်တို့ ကဲ့သို့ပင်ဖြစ်သည်။ တက္ကသိုလ်၌မူပညာရပ်တစ်ခုကိုသာမဟုတ် ပညာရပ်မျိုး စုံသင်ကြားပေးသည်။ ကောလိပ်ကျောင်းများသည် ကျောင်းသူကျောင်းသားများ၏ နေထိုင်မှုနှင့် ပညာရပ် သင်ကြားမှုလောက်သာ ပေးစွမ်းနိုင်၍ တက္ကသိုလ်များကမူ ယင်းကိစ္စတို့အပြင် စာမေးပွဲစစ်ခြင်း၊ ဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူးပေး အပ် ခြင်းတို့ကိုပါ ဆောင်ရွက်သည်။ ကောလိပ်ကျောင်း ပေါင်းများစွာပေါင်း ဖွဲ့စည်းထားခြင်းကို တက္ကသိုလ်ဟု ခေါ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ကောလိပ် ကျောင်းများသည် တက္ကသိုလ်သို့ တက်ရောက် မသင်ကြားမီ အဆင်းအတန်းမှီ အောင် အသင့်ပြင် ရာပညာပေးဌာနများဖြစ် သည်။ ဗက်ပတစ်ကောလိပ်ကျောင်း၊ စိန်ဂျွန်းကောလိပ်ကျောင်း စသည်တို့ကဲ့သို့ဖြစ်သည်။

ခရစ်နှစ် ၁၃၀၀ ကျော်သောအခါ ဥရောပတိုက်ရှိ အခြား နိုင်ငံများ၌လည်း တက္ကသိုလ်များ စတင်ဖွင့်လှစ်ကြသည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံမှပရင်တက္ကသိုလ်၊ ဟိုက်ဒဲဗတ် တက္ကသိုလ်၊

ဘာလင်တက္ကသိုလ်၊ ပိုလန်နိုင်ငံမှ ကရာကိုတက္ကသိုလ်၊ ဗယ်လဂျီယံနိုင်ငံမှ လိုဗိန်းတက္ကသိုလ်၊အိုင်ယာလန်နိုင်ငံမှ 'ဥဗ္ဗလင် တက္ကသိုလ်၊ ဩစတြီးယားနိုင်ငံမှ ဗီယင်းနားတက္က သိုလ်၊ စကော့တလန်ပြည်မှ အိဒင်ဗရာတက္ကသိုလ်တို့သည် အလယ်ခေတ်ကပေါ်ပေါက်၍ ယခုတိုင်ရှိနေသေးသော တက္ကသိုလ်ကြီးများဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာသစ်ဘက်၌မူ ပထမဆုံးတည်ထောင်သောတက္က သိုလ်မှာ ၁၅၈၃ ခုနှစ်တွင် ဒိုမိနီကန် သမ္မတနိုင်ငံ၌ ဖွင့်လှစ် သော တက္ကသိုလ်ဖြစ်သည်။ ၁၅၅၁ ခုနှစ်တွင် ပီရူးနိုင်ငံ လိုင်နာမြို့တွင် ဆန်မာကော့တက္ကသိုလ်တည်ထောင်သည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ ပထမဆုံးသောတက္ကသိုလ်ကား ဗာဂျီးနီးယားပြည်နယ်၌ ၁၆၁၉ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင် သောဟင်နရီကို ပေါလစ်တက္ကသိုလ်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ၁၆၂၂ ခုနှစ်ရက်အင် ဒီးယန်းအရေးတော်ပုံကြောင့် ယင်း တက္ကသိုလ်ကို ပိတ်လိုက်ရသဖြင့်ယခုခေတ်တွင် အလွန်ထင် ရှား သောဟားဗတ်တက္ကသိုလ်သည် အမေရိကန်ပြည် ထောင်စု၏ ရှေးအကျဆုံး တက္ကသိုလ်ဖြစ်လာသည်။ ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်ကို ၁၆၃၆ ခုနှစ်တွင် နယူးတောင်း ကောလိပ်ကျောင်းအဖြစ် စတင်တည်ထောင် ခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။ နောက်မှ ဂျွန်ဟားဗတ်ဆိုသူ ရဟန်းတော်တစ်ပါးက ရန်ပုံငွေလှူဒါန်းသဖြင့် ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်ဟုတွင်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အခြားထင်ရှားသော တက္က

သိုလ်များမှာယေးတက္ကသိုလ်(၁၇၀၁ ခုနှစ်)၊ ပရင့်စတန် တက္ကသိုလ် (၁၇၄၆ ခုနှစ်)၊ ဝါရှင်တန်ဌာနတက္ကသိုလ် (၁၇၄၉)၊ ပင်းဆယ်လဗေးနီးယားတက္ကသိုလ် (၁၇၅၁)၊ ကိုလံဗီးယားတက္ကသိုလ် (၁၇၅၄)၊ ဗရောင်း တက္ကသိုလ် (၁၇၆၄)တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံဇူးရစ်မြို့၌ ဥရောပနိုင်ငံစုံမှပညာအမွေကိုယူ၍၁၈၅၅ ခုနှစ်တွင်၊ ပြည်ထောင်စု စက်မှုလက်မှုသိပ္ပံကျောင်းတော်ကြီးခေါ်တက္ကသိုလ်ကြီးတစ်ခု တည်ထောင်လေသည်။ သိပ္ပံပညာကျော်အဲလဗတ်အိုင်ဒီးစတိုင်းသည် ယင်းတက္ကသိုလ်၌ ပညာရှာဘူး၍အိပ်စရေးရောင်ခြည်ကို စူးစမ်းတွေ့ရှိသူ ပညာရှင်ကြီး ရှိဝင်ဂျင်စသည် သိပ္ပံပညာကျော်အချို့နှင့် နိဗယ်ဆုရ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးရှစ်ဦးတို့သည် ဤတက္ကသိုလ်ထွက်များဖြစ်ကြသည်။

ရှုရှုနိုင်ငံ၌မူ ဆိုဗီယက်သမ္မတနိုင်ငံအဖြစ်တည်ထောင်ပြီး သည့်အချိန်မှစ၍ တက္ကသိုလ်ကျောင်းများ ပေါများလာသည်။ ၁၉၁၄ ခုနှစ်ဇာဘုရင်လက်ထက်ကတက္ကသိုလ်ဟူ၍ ၁၀ ကျောင်းသာ ရှိသော်လည်း ယခုအခါ၌မူတက္ကသိုလ် ၃၂ ကျောင်းကျော်ရှိနေလေပြီ။ မော်စကိုတက္ကသိုလ်ကို ၁၈ ရာစုနှစ်ကစတင်တည်ထောင်သော်လည်း ၁၉၅၃ ခုနှစ်ကမှ အသစ်တစ်ဖန်ပြုပြင်၍ယင်းတက္ကသိုလ်သစ်ကို ဖွင့်လှစ်သည်။ ပညာရပ် ၁၂ မျိုးပို့ချ၍ သိပ္ပံပညာသုတေသနလုပ်ငန်းတွင် အလွန်အထက်တန်းကျသော တက္ကသိုလ်ဖြစ်သည်။ အခြားထင်ရှား သောရုရှားတက္ကသိုလ်များမှာ လီနင်ဂရက်တက္ကသိုလ်၊ ရော့စတော့ တက္ကသိုလ်၊ ခါးကော့ တက္ကသိုလ်စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၌မူ ယခုအခါတက္ကသိုလ်ကြီးနှစ်ကျောင်းသာရှိသေးသည်။ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်နှင့် မန္တလေးတက္ကသိုလ်တို့ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၏ အစသည် ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်ကရန်ကုန်မြို့၌ ဗြိတိသျှအစိုးရတို့ ဖွင့်လှစ်သော ရန်ကုန်ကောလိပ်မှပေါက်ပွားလာခြင်းဖြစ်သည်။ ရန်ကုန် ကောလိပ်ဘဝက ကလကတ္တားတက္ကသိုလ်လက်အောက်ခံမျှသာ ဖြစ်သည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် မှရန်ကုန်ကောလိပ်အစား တက္ကသိုလ်အက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း၍ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ဟူသော သီးခြားတက္ကသိုလ်တစ်ခု တည်ထောင်သည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် တည်ထောင်ပြီးသော အခါ လက်အောက်ခံ ကောလိပ်များပေါ်ထွက်လာသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင်မန္တလေးဥပစာကောလိပ်ကျောင်း ဖွင့်လှစ်သည်။ ယုဒသန် ကောလိပ်၊ဆေးကောလိပ်၊ အင်ဂျင်နီယာကောလိပ်၊ ဆရာအတတ်သင် ကောလိပ်၊မန္တလေးစိုက်ပျိုးရေးသိပ္ပံ၊ မော်လမြိုင် ကောလိပ်၊ ကျောက်ဖြူ ကောလိပ်၊ ပုသိမ် ကောလိပ်၊ မကွေးကောလိပ်စသည်ဖြင့် လက်အောက်ခံကောလိပ်ပေါင်းများစွာဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့သည်။

၁၉၅၉ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးကောလိပ်ကို မန္တလေး တက္ကသိုလ်အဖြစ် တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ် နိုင်ခဲ့သည်။

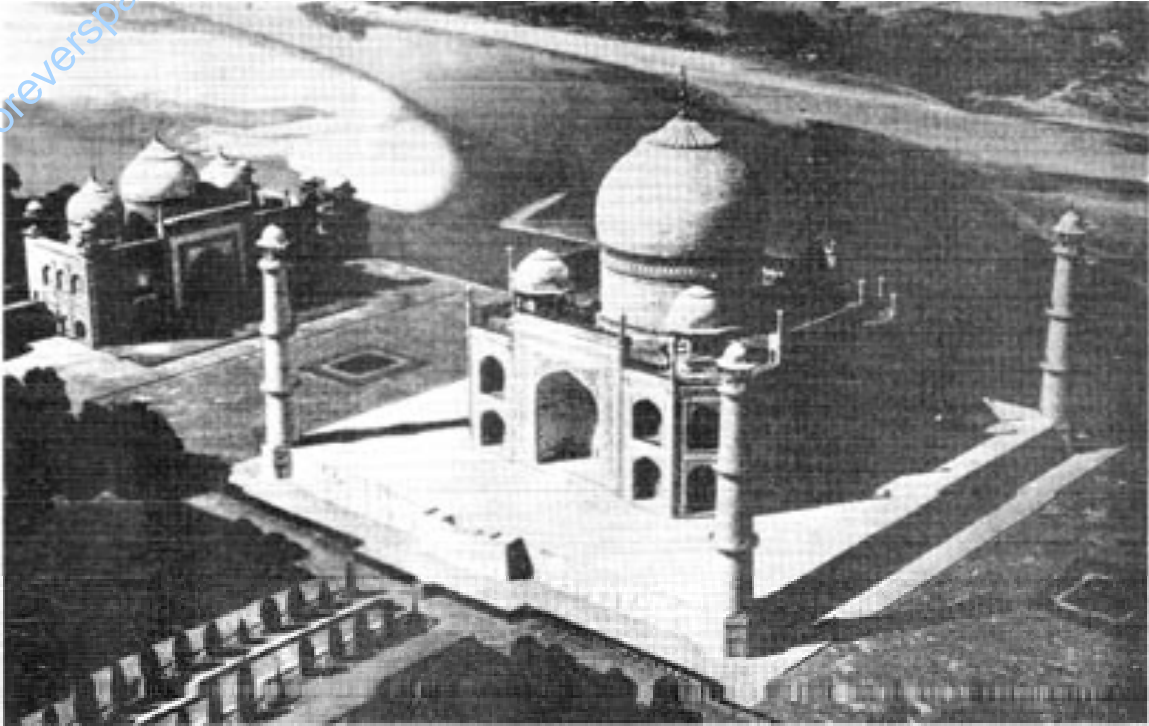
ကမ္ဘာစစ်ကြီးကြောင့် နိုင်ငံအရပ်ရပ်တွင် တက္ကသိုလ်များ ပျက်စီးခဲ့သော်လည်းကမ္ဘာစစ် ၂ ခုမှရရှိသော အတွေ့အကြုံများအရ တက္ကသိုလ်ပညာသည် အလွန်အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသဖြင့် အစိုးရတို့သည် တက္ကသိုလ်များကို တိုး၍ ဖွင့်လှစ်ပေးနေကြသည်။

တက်ဂျမဟာ သင်းချိုင်းဂူ ။ ။ တက်ဂျမဟာသင်းချိုင်း

ဂူသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံအာဂရာမြို့ပြင်၊ အာဂရာခံတပ်၏ အရှေ့ဘက် ၁ မိုင်ခန့်ဝေးသော လှပသည့် ဥယျာဉ်တစ်ခုတွင်း၌ တည်ရှိသည်။ ဤကမ္ဘာကျော် အဆောက်အအုံကြီးကို မဂိုဏ်းရာဇာဇာရင် ရှားဂျဟန်းက မိမိ ချစ်လှစွာသော မိဖုရားကြီး မမ်တပ်မဟာအား မြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်ရန်အတွက် ၁၆၃၂ ခုနှစ်တွင်စတင်တည်ဆောက်စေခဲ့သည်။ ထိုနှစ်တွင် ဘုရင်ကြီးသည် အခြား မည်သည့်ဘုရား ကျောင်းကိုမျှ မတည်ဆောက်စေရဟု အမိန့်တော်ထုတ်ပြန် တားမြစ်တော်မူ၍ ထိုဂူကို အလုပ်သမားပေါင်း ၂၀၀၀၀ ကျော်ဖြင့် တည်ဆောက်စေခဲ့သည်။ ဂူမှာ ၁၆၅၀ ပြည့်နှစ်တွင်မှ အပြီးသတ်ခဲ့၏။ ဤသင်းချိုင်းဂူကို ပိသုကာဆရာကြီးဥစ တတ်အိဆာက ပုံစံထုတ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ထိုဂူကြီးသည် အလွန်ပြောင်မြောက်သော မဂိုပိသုကာအနုပညာလက်ရာတစ်ခု ဖြစ်လေရာ အချို့က ကမ္ဘာပေါ်တွင် အလှဆုံးသော အဆောက်အအုံကြီးဟူ၍ ဆိုကြသည်။ ‘တက်ဂျမဟာ’ ဟူသည်မှာ ‘နန်းများထွတ်ခေါင်’ဟုအနက်ရ၏။ ရှားဂျဟန်းဧကရာဇာဇာရင်မင်းမြတ်၏ အလောင်းကိုလည်း ဤသင်းချိုင်း၌ပင် မြှုပ်နှံခဲ့ကြလေသည်။

တက်ဂျမဟာသင်းချိုင်းဂူမှာ ကျောက်ဖြူဖြင့် တည်ဆောက်ထားသော ရှစ်မြောင့်ပုံအဆောက်အအုံကြီး ဖြစ်၍ ပေ ၇၀ မြင့်ပြီးလျှင် သဲနီကျောက်အောက်ခြေပေါ်တွင် တည်ရှိ၏။ သို့သော်ယင်းထိပ်တွင် ပေ ၁၂၀ မြင့်သော ခုံဝိုင်းကြီးတစ်ဆင့်ထားပြန်သဖြင့်စုစုပေါင်း ပေ ၁၉၀ ခန့် မြင့်ပေသည်။ အဆောက်အအုံကြီး၏ ဘေးပတ်လည် သဲနီကျောက် အောက်ခြေ၏ ထောင့်များတွင် ၁၃၃ ပေမြင့်သော ဘုရားရှိခိုးမျှော်စင်တစ်ခုစီရှိ၏။ အဆောက်အအုံကြီးမှာ သဲနီကျောက် တံတိုင်းဖြင့် ဝန်းရံထားသော ရှုချင်စဖွယ်ဥယျာဉ်တစ်ခု၏ အလယ်တွင် တည်ရှိလေသည်။ အတွင်းဘက်တွင် ဆင်ပြင်ထားပုံမှာ ခမ်းနား ဆန်းပြားလှ၏။ ကျောက်ဖြူဂူ နှစ်ခုရှိသော အခန်းကြီးကို အဖိုးတန်ကျောက်မျက်ရတနာ ၁၂ မျိုးဖြင့်ပြီးသည့် ခန်းဆီးများ နှင့် ကာရံထားသည်။ အတွင်းနံရံများတွင် တိရစ္ဆာန်ပုံနှင့် သစ်ပင် ပန်းပင်ပုံများ ဖော်ထားသည့် မှန်စီ ရွှေချ လက်ရာ

www.foreverspace.com.mm

ကောင်းကင်မှရှုမြင်ရသော တက်ဂျမဟာ သင်းချိုင်းတော်

များမှာ အလှဆုံးပင်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ထိုပြင် ကိုရန် ကျမ်းထွက် တရားစာများကိုလည်း လှပဆန်းကျယ်စွာ ထွင်းထုထား၏။ ဤ အဆောက်အအုံကြီးကို ဆောက် လုပ်ရာတွင် ပေါင် ၃ သန်းကျော်ကုန်ကျခဲ့သည်ဟု ဆို လေသည်။

တက်စမေးနီးယားကျွန်း ။ ။ ဩစတြေးလီးယားတိုက် ဓနသဟာယ ပြည်ထောင်စုတွင် ပါဝင်သော တက်စမေးနီး ယားကျွန်းသည် အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် အငယ်ဆုံးဖြစ် သော်လည်းအလွန်သာယာလှသောကြောင့် ဩစတြေးလီး ယားတိုက်၏ဥယျာဉ်ဟုတွင်လေသည်။ တက်စမေးနီးယား ကျွန်းရှိ ရှုမျှော်ခင်းတို့သည် ကြည့်၍ ရှုမငြီးဖွယ်ရာတင့် တယ်သာယာ လှသောကြောင့် ဩစတြေးလီးယား တိုက် သူ တိုက်သားများသည် ထိုကျွန်းကို အပန်းဖြေဒေသကဲ့သို့ အသုံး ပြုကြသည်။

တက်စမေးနီးယားကျွန်းသည် တစ်ခါကဩစတြေးလီး ယားကုန်းမကြီး၏အရှေ့တောင်ဘက်စွန်း ကုန်းမြေဖြစ်ခဲ့ သော်လည်း နှောင်းအခါတွင် ပင်လယ်ရေလွှမ်းမိုးခြင်း ကြောင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်နှင့် အဆက် ပြတ်ခဲ့ရသော ကျွန်းတစ်ကျွန်းဖြစ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ယခုအခါ ဗတ်စ ရေလက်ကြားသည်တက်စမေးနီးယားကျွန်းကို ဩစတြေး

လီးယားပြည်မကြီး မှခြားထားလေသည်။ ထိုကျွန်းသည် တောင်မြောက် မိုင် ၁၈၀ ကျယ်၍၊ အရှေ့အနောက် မိုင် ၁၉၀ ခန့်ကျယ်သည်။ တက်စမေးနီးယားကျွန်း အရှေ့ဘက် ရှိတောင်တန်းများသည် ဩစတြေးလီးယားတိုက်မှ ဂရိတ် ဒီဗိုက်ဒင်း တောင်တန်း၏အဆက်များဖြစ်ကြ၏။ ကမ်း ရိုးတန်းမှာအလွန်ကွေ့ကောက်၍ အငူများ၊ ပင်လယ်အော် ကလေးများ များစွာရှိလေသည်။

တက်စမေးနီးယားကျွန်း၌ ရာသီဥတုသည်မျှတ၍ ကျန်း မာရေးနှင့်ညီညွတ်သင့်လျော်၏။ သို့သော်မကြာခဏ ရာသီဥတုပြုန်းစား ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲတတ်သည်။ မိုး ကောင်း၍ မြေဩဇာလည်းကောင်းမွန်သောကြောင့် စိုက်ပျိုးရေးသည် အဓိကလုပ်ငန်း တစ်ရပ်ဖြစ်၏။ ဂျုံမှာ အဓိက စိုက်ပျိုးသည့် ကောက်သီး ကောက်နှံဖြစ်၍ သစ်သီး (အထူးသဖြင့်ပန်းသီး)တို့ကိုလည်းစိုက်ပျိုးကြသည်။ ထို ပြင် အာလူး၊ မြင်းစား ဂျုံနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်တို့ကို လည်း စိုက်ပျိုး၏။ နို့စားနွားမ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းမှာ အရေးပါသောလုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ သိုးကိုလည်း မွေးမြူကြသည်။

ထိုကျွန်း၏ တောင်စောင်းများတွင် ယူကလစ်တပ်ပင်များ ထူထပ်စွာပေါက်၏။ တက်စမေးနီးယားကျွန်းရှိ တောင် များမှ အဖိုးတန်သတ္တုများဖြစ်သော ငွေ၊ ကျောက်မီး

www.foreverspace.com.mm

အလွန်သာယာလှပသော တက်စမေးနီးယားကျွန်း၏ ရှုခင်းတရပ်

သွေး၊ သွပ်စသည်တို့ကိုလည်းတူးဖော်ရရှိလေသည်။ သံကို အတော်အတန် တူးဖော်ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း၊ သေချာကျနစွာတူးဖော်လုပ်ကိုင်ခြင်း မရှိသေးချေ။ ဩစတြေးလီးယားတိုက်တွင် တက်စမေးနီးယားကျွန်းသည် ကြေးနီအထွက်ဆုံး ပြည်နယ်တစ်ခုဖြစ်၏။ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းမှာ တက်စမေးနီးယားကျွန်း၏အရေးအပါဆုံးသော လုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်လေသည်။ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများလည်းအတော်အတန် ထွန်းကားလေရာ ယင်းတို့မှာသစ်သီးစည်သွတ် လုပ်ငန်း၊ သိုးမွေးလုပ်ငန်း၊ ထောပတ် ဒိန်ခဲစသည့် နို့ထွက်ပစ္စည်းလုပ်ငန်း၊ သတ္တုလုပ်ငန်း စသည်တို့ဖြစ်၏။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက သစ်ပျော ဖတ်လုပ်ငန်းနှင့် စက္ကူလုပ်ငန်းတို့ အတော်ပင် တိုးတက်ထွန်း ကားခဲ့လေသည်။

တက်စမေးနီးယားကျွန်းသည် စတုရန်းမိုင် ၂၆၀၀၀ ခန့် ကျယ်၍ လူဦးရေမှာ ၃၀၀၀၀၀ ကျော်မျှရှိသည်။ ကျွန်းသူ ကျွန်းသား ၈ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် ဗြိတိသျှအဆက်အနွယ်နှင့် ဥရောပအဆက်အနွယ်များဖြစ်ကြ၍ ကျန်လူဦးရေမှာ တိုင်းရင်းသားများဖြစ်၏။ လူအများဆုံးနေထိုင်သောဒေသမှာ ထိုကျွန်း၏မြို့တော်ဖြစ်သော ဟိုဗတ်မြို့အနီးအနားတစ်ဝိုက် ဖြစ်လေသည်။ ထိုကျွန်း၏ တိုင်းဦးသားများမှာ ၁၉ ရာစုကလာရောက် အခြေစိုက်နေထိုင်သူ

များ၏ လက်ချက်ကြောင့် အမျိုးပါကွယ်ပျောက်ခဲ့ရလေသည်။

ထိုကျွန်းရှိ သစ်ပင်များနှင့် တိရစ္ဆာန်များသည် အများအားဖြင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်ဘက်မှ သစ်ပင်များ၊ တိရစ္ဆာန်များနှင့် တူလေသည်။ သို့သော် သားကောင်နှစ်မျိုးကိုမူကား၊ ဩစတြေးလီးယားတိုက်ဘက်တွင်လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အခြားအရပ်ဒေသများတွင်လည်းကောင်းမတွေ့ရှိကြရချေ။ ထိုထူးခြားသော သားကောင်နှစ်မျိုးအနက်တစ်မျိုးမှာ ဝံပုလွေနှင့် တူသော သားပိုက်ကောင်ဖြစ်၍ အခြားတစ်မျိုးမှာ ဝက်ဝံငယ်နှင့်တူသောသားပိုက်ကောင် ဖြစ်လေသည်။

တက်စမေးနီးယားတွင် အခမဲ့ပညာသင်ကြားရေးစံနှစ်ကို ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်ပြင် ကလေးသူငယ်တိုင်း ၆ နှစ်မှ ၁၆ နှစ် အရွယ်အထိ ဥပဒေအရ ကျောင်းများတွင် တက်ရောက်၍ မသင် မနေရပညာကို သင်ကြားကြရသည်။ အစိုးရတက္ကသိုလ်မှာဟိုဗတ်မြို့တွင်ရှိ၏။ တက်စမေးနီးယားကျွန်း၏အုပ်ချုပ်ရေးစံနှစ်မှာ ဩစတြေးလီးယားတိုက်ရှိ အခြားပြည်နယ်များ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစံနှစ်တို့နှင့် ဆင်တူလိုပင်ဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးအကြီးအကဲမှာ ဘုရင်ခံဖြစ်၍၊ အမတ် ၁၈ ဦးပါဝင်သော အထက်လွှတ်တော်နှင့်အမတ် ၃၀ ပါဝင်သော အောက်လွှတ်တော်ဟူ၍ ဥပဒေပြုလွှတ်

တော်နှစ်ရပ်ရှိ၏။ ဩစတြေးလီးယားဗဟိုပိုလီမန် အထက် လွှတ်တော်သို့ ကိုယ်စားလှယ် ၁၀ ဦးနှင့် အောက်လွှတ် တော်သို့ ကိုယ်စားလှယ် ၅ ဦးစေလွှတ်ခွင့်ရသည်။

တက်စမေးနီးယားကျွန်းကို စတင်တွေ့ရှိသူမှာ ဒပ်ချ လူမျိုးအပယ်ယန်ဆွန်တက်စမန် ဆိုသူဖြစ်၍ သူသည် ၁၆၄၂ ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ထိုကျွန်းကို စတင်တွေ့ရှိခဲ့၏။ ထိုစဉ်က ထိုကျွန်းကို ဒပ်ချအရှေ့အိန္ဒိယ ကျွန်းစုများ၏ ဘုရင်ခံဗန်ဒီးမင်းအား ဂုဏ်ပြုသောအား ဖြင့် ဗန်ဒီးမင်းကျွန်းဟု အမည်ပေးခဲ့၏။ သို့သော်ထိုကျွန်း သည် ဥရောပတိုက်သားများ အခြေစိုက်နေထိုင်လောက် အောင် မက်မောစရာ မရှိသောကြောင့် မည်သူမျှ လာ ရောက်နေထိုင်ခြင်း မပြုခဲ့ကြချေ။ ၁၈၀၃ ခုနှစ်တွင်မှ ဗြိတိသျှတို့က အကျဉ်းသမားစခန်းအဖြစ် စတင်အသုံးပြုခဲ့ လေသည်။ သို့ရာတွင် လူလွတ်များလည်း တဖြည်းဖြည်း လာ ရောက်နေထိုင်ကြသဖြင့် ၁၈၅၃ ခုနှစ်မှစ၍ အကျဉ်း သမားများအတွက် 'တကျွန်း' အဖြစ် အသုံးမပြုတော့ပေ။ ကျွန်း၏အမည်ကိုလည်း စတင်တွေ့ရှိသူ၏အမည်ကိုအ စွဲပြု၍ တက်စမေးနီးယားဟု ပြောင်းလိုက်လေ၏။ သို့သော်ထိုကျွန်းသည် အစပထမတွင် နယူးဆောက်သဝေး ပြည်နယ်၏ လက်အောက်ခံဒေသအဖြစ် တည်ရှိခဲ့ရာ၊ ၁၈၅၆ ခုနှစ်၌ တာဝန်ခံအုပ်ချုပ်ရေးရရှိခဲ့၏။ ၁၉၀၁ ခုနှစ် ဇန် နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် ဩစတြေးလီးယား ဓနသဟာယ နိုင်ငံတွင်ပါဝင်သော ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်လာလေသည်။

တက်စီဒါမီအတတ် ။ ။ တိရစ္ဆာန်တို့ကိုအကောင်မပျက် ရအောင် ဆေးစီရင်၍အခြောက် အတိုင်းထားခြင်းအတတ်သည် အင်္ဂလိပ်ဘာဖြင့် တက်စီဒါမီဟု တွင် လေသည်။ ထိုအတတ်မှာ ၁၈ ရာစု နှစ်အတွင်းကမှ ပေါ်ပေါက်လာ သည်။

မူလက တိရစ္ဆာန်တို့၏ အ ရေခဲ နှင့် ဦးခေါင်း၊ ခြေလက်အင်္ဂါစ သည်တို့ကို အိမ်တွင်အလှချိပ်ထား ရန်အလို့ငှာ ထိုအတတ်ကို အသုံးပြု ကြရာ နောင်သောအခါတွင် စူးစမ်း လေ့လာမှု၌ လည်းကောင်း ပြတိုက် တွင် အလှထားရန်လည်းကောင်း ထိုအတတ်သည်များစွာ အသုံး ဝင် လာသည်။

အစပဌမတွင် ရေသတ္တဝါ ကုန်းသတ္တဝါတို့၏ အရေခွံများကို

အမွှေးအတောင် အကြေးခွံများ မပျက်စေဘဲ ခွာယူ၍ ကြာရှည်ခံအောင် ဆေးစီရင်ကာအရေခွံအတွင်းသို့ ကောက်ရိုးစသည်အစာများသွင်း၍ အခြောက်လှန်းသည် ထိုအခါ ဆေးစီရင်ပြီးသား အခြောက်ကောင်သည် မူလ အသက်ရှိစဉ်က တိရစ္ဆာန်နှင့် အကြမ်းအားဖြင့်တူလေ သည်။ သို့ရာတွင်ထိုအတတ်ကိုနောင်သောအခါ တဖြည်း ဖြည်းတိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ခဲ့ကြရာ ကြမ်းတမ်း သော အကောင်အဖြစ်မှ သဘာဝကျ၍ သက်ရှိတိရစ္ဆာန် နှင့် ခွဲခြားမရနိုင်အောင် တူလှသောပုံတူများကို ကောင်း စွာဆေးစီရင်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အခြေအ နေမျိုးသို့ တိုးတက်အောင် ပြုပြင်ခြင်းမှာ လွယ်ကူလှသည့် အလုပ်မဟုတ်ချေ။ အနာတမီခေါ် ကိုယ်ခန္ဓာ၏အသွေး အသားအရိုးအကြောတို့၏ တည်နေပုံပညာရပ်ကိုပါဇာ ဗေဒ၊ ရုပ်လုံးဖော်ကျောက်ဆစ်ပန်းပုပညာ ပန်းချီပညာ၊ သားရေနယ်ပညာ၊ ဆေးဆိုးအတတ်များကို တတ်မြောက် ထားသူများသာလျှင် ထိုမျှလောက်ကျန၍ သဘာဝကျ သောအခြောက်ကောင်တို့ကို ပြုလုပ်နိုင်ပေသည်။

ထိုအတတ်၌ အပိုင်းနှစ်ပိုင်းရှိရာ ပထမပိုင်းမှာအသေ ကောင်မှအရေခွံကို မပျက်ဆီးရအောင် ဓားငယ်ကတ် ကြေးငယ်များဖြင့် သေချာစွာစိတ်ရှည်လက်ရှည်ခွာယူ ရခြင်းဖြစ်၏။ ထိုနောက်ထိုအရေခွံကို နှစ်ပေါင်းများစွာခံ အောင်စင်ကြယ်စွာ ဆေးကြော၍ အရေထဲသို့ ဆေးဝင် အောင်စီရင်ပေးခြင်းဖြစ်လေသည်။ ဒုတိယပိုင်းမှာ မူလ တိရစ္ဆာန်တို့၏ နမူနာကိုအသေးစိတ် ကြည့်ရှုလေ့လာမှတ် သားရလေသည်။

တောကြောင်၏ပုံတူကို ပြုပြင်မွမ်းမံနေသော တက်စီဒါမီ ပညာရှင်တဦး

ပဌမဦးစွာ အခြောက်ဆေးစီရင်ရမည့် တိရစ္ဆာန်၏အချိုးအစားအတိုင်း မိမိတို့အလိုရှိရာ အနေအထားကိုပြုပြင်၍ မကြေးနန်းကြီးများဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ အရိုးစုကို ပြုလုပ်ရလေသည်။ အရိုးစုပေါ်သို့ ရွံ့စေးသော်လည်းကောင်း ပလပ်စတာသော်လည်းကောင်း၊ စက္ကူပျော့ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဖုံးပေးရသည်။ ကြွက်သားရှိသော နေရာများတွင် အဖုအထစ်ပေါ်အောင်ပြုလုပ်ပေးရသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ပြီးဖြစ်သော ကိုယ်ထည် ပုံကြမ်းပေါ်သို့ ပြုပြီးထားပြီးသော အရေ ကိုအုပ်၍ တပ်ဆင်ပေးရသည်။ မျက်စိနှင့် လျှာများကို ပကတိအစစ်နှင့် တူအောင်ပြုလုပ် ထည့်သွင်းပေးကြရ၏။ အရေခွံထဲသို့အစာသွတ်၍ ရုပ်လုံးများပြုလုပ်သည့် ခေတ်က မျက်စိများကို ခေါင်းပိတ်ဖန်သီး ထည့်ပေးလေ့ရှိရာ သဘာဝမကျဘဲ ရှိလေလေ၏။ ယခုအခါတွင်မူ ခေါင်းပွဖန်သီးများကို ပကတိမျက်စိနှင့် တူအောင် ဆေးခြယ်၍ထည့်ပေးသဖြင့် နဂိုမျက်စိနှင့် များစွာတူလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် သက်ရှိတိရစ္ဆာန်တို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် တသွေမတိမ်းတူလှသည့် အကောင်ခြောက်များကို လုပ်ကိုင်နိုင် ကြလေသည်။

ယနေ့အဖို့ ထိုအတတ်တိုးတက်လာပုံမှာ မြေတွင်းမှ တူးဖော်ရရှိသည့် ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းဖြစ်လေသော တိရစ္ဆာန်အသေကောင်တို့ကို မူလသဏ္ဍာန်အတိုင်း ပြန်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ထိုလုပ်ငန်းတွင် အထက်ဖော်ပြခဲ့သော ပညာရပ်များအပြင် ဘူမိဗေဒပညာနှင့် အီဇက်ပျိုးရှင်ပညာရပ်များကိုပါ ကျွမ်းကျင်ရလေသည်။ ထိုကဲ့သို့ အကောက်ခြောက်များကို သဘာဝပြတိုက်ကြီးများတွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ပြတိုက်ကြီးများတွင် သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်လုံးများ သာမကသူတို့၏ အနေအထိုင် အလေ့အကျင့်များကိုပါ ပေါ်လွင်လေအောင် သူတို့ကျက်စားလေ့ရှိသော ဒေသများနှင့် တူသော ရှုခင်းများကိုလည်း စီရင်၍ပြသထားလေသည်။

တက်ဆိုတီ(ခရစ် ၁၅၄၄-၁၅၉၅)။ ။တော်ကွားတို့ တက်ဆိုသည် ဣတလီနိုင်ငံ၏ ရီနေဆွန်းခေတ်တွင် အလွန်ကျော်ကြားသော အပစ်ကဗျာဆရာကြီးများအနက် တစ်ဦးအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ သူ၏ ကဗျာများသည် ဒန္တီ၏ ကဗျာနီးနီးကောင်းသည်ဟု ယူဆကြသည်။ (ဒန္တီအလီဂျာရီ-ရှူ)။ တက်ဆိုသည် ဆိုရန်တို့မြို့သားဖြစ်သည်။ သို့သော်ဆယ်နှစ်သားအရွယ်ကပင်လျှင် ရောမမြို့သို့ ရောက်၍ စာပေနှင့်သမိုင်းတို့ကို သင်ကြားရသည်။ ဖခင်ဖြစ်သူသည် ကဗျာဆရာပင်ဖြစ်လင့်ကစား တက်ဆိုကို ရှေ့နေ ဖြစ်စေရန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်ပက်ဒူးအားတက္ကသိုလ် သို့ ဥပဒေသင်ယူရန်စေလွှတ်ခဲ့၏။ သို့ရာတွင်အသက်၁၈

အီတလီလူမျိုး စာဆိုကျော် တက်ဆို

နှစ်အရွယ်၌ပင်လျှင် ကဗျာတစ်ပုဒ်ကြောင့်များစွာ ကျော်စောလာလေရာ ဖခင်ဖြစ်သူသည် သားဖြစ်သူအား ယထာဘူတနှင့် ကဗျာကို တက္ကသိုလ်၌ သင်ယူရန် ခွင့်ပြုခဲ့ရလေသည်။

ထိုခေတ်တွင် တူရကီလူမျိုးတို့သည် ဟန်ဂေရီနှင့်အီတလီလူမျိုးတို့ကို နှိပ်စက်ကလုပြုနေသော အချိန်အခါဖြစ်လေသည်။ ဤသည်ကို အကြောင်းပြု၍ တက်ဆိုသည် ဂျူးဆလမ်းမြို့သို့ သာသနာရေးစစ်ပွဲကြီး ချီတက်ခဲ့ဘူးသည်ကို အပစ်ကဗျာဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့စပ်ဆိုခဲ့လေသည်။ သို့ရာ တွင် ထိုကဗျာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရိုမန်ကက်သလစ် သာသနာဂိုဏ်းနှင့်ဝိဝါဒကွဲပြားသည်တွင် တက်ဆိုသည်လည်း ထိုမှ ဤမှလှည့်လည် သွားလာနေထိုင်ယင်းနှင့်ပင် စိတ်တွင် ရောဂါကပ်ငြိလာလေသည်။ ၁၅၉၄ ခုနှစ်တွင် ပုပ်ရဟန်းမင်းက သူ့အားသူ၏ ကဗျာအတွက် ဂုဏ်ပြုရန်အလို့ငှာ ရောမမြို့သို့ဖိတ်ခေါ်လေသည်။ တက်ဆိုလည်း ရောမမြို့ သို့လာခဲ့၏။ သို့သော် ဂုဏ်ပြုခြင်းမခံရမီ တက်ဆို ကွယ်လွန်လေသည်။

တက်ဆက်ပြည်နယ် ။ ။တက်ဆက်ပြည်နယ်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံးပြည်နယ်

တက်ဆက်ပြည်နယ်

ဖြစ်၍ အနောက်ဘက်ရှိ နယူးမက္ကဆီကိုပြည်နယ်နှင့် အရှေ့ဘက်ရှိ လူစီးဇီယန္နား ပြည်နယ်နှစ်ခုတို့၏ အကြား၌မက္ကဆီကို ပင်လယ်ကွေ့ကို မျက်နှာမူလျက်တည်ရှိသည်။ ဤပြည်နယ်၏ မြောက်ဘက်တွင် အိုကလဟိုမားပြည်နယ်၊ တောင်ဘက်နှင့်အနောက်ဘက်တွင်မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတို့တည်ရှိကြ၍ အရှေ့တောင်ဘက်တွင်မူ မက္ကဆီကိုပင်လယ်ကွေ့ဝန်းရံလျက်ရှိသည်။

တက်ဆက်ပြည်နယ်၏ အနောက်ဘက်တွင် တောင်တန်းထူထပ်၍ အလယ်တွင်မြေဩဇာကောင်းသည့် လွင်ပြင်ကြီးများရှိသည်။ အရှေ့တောင်ဘက်ရှိ မက္ကဆီကို ပင်လယ်ကွေ့ ကမ်းခြေဒေသသည် နုံးတင်မြေနုပေါသော မြေနိမ့်ပိုင်းဖြစ်၍ ကမ်းခြေတစ်လျှောက်တွင် မြစ်ဝသဲခုံများရှိသည်။

မြေမျက်နှာသွင်ပြင် အမျိုးမျိုးခြားနားလျက်ရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်၏ ပမာဏကြီးမားခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တက်ဆက်ပြည်နယ်၏ ရာသီဥတုသည် တစ်နေရာနှင့် တစ်နေရာ မတူဘဲကွဲပြားလေသည်။ တောင်ဘက်ကမ်းခြေတစ်လျှောက်တွင် အပူလျော့ရာသီဥတုမျိုးမှသည် အနောက်မြောက်ဘက်တွင် မျှတသည့် သမပိုင်းရာသီဥတုမျိုးအထိရှိသည်။ တက်ဆက်ပြည်နယ် အရှေ့ပိုင်းတွင်မိုးအများဆုံးရွာသွန်း၍၊ အနောက်ဘက်တွင် မိုးပါးသည်။

တက်ဆက်ပြည်နယ်သည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတွင် မြေဩဇာကောင်းသော လယ်မြေအများဆုံးရှိ၍ အရေးပါဆုံးသော ပြည်နယ်ဖြစ်သည်။ အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် ဆန်စပါးနှင့်ဝါကိုအကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုး၍ ဝါအထွက်မှာ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတွင် ပထမစွဲသည်။ ပြောင်းကိုလည်းပြည်တွင်း၌ အများအားဖြင့် နွားများနှင့် ဝက်များကိုကျွေးရန် စိုက်ပျိုး၏။ မိုးများသော အရှေ့ဘက်တွင် သစ်တောများရှိ၍ သစ်လုပ်ငန်းထွန်းကားသည်။ တက်ဆက်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းနှင့် အနောက်ပိုင်းတွင် ဂျုံ၊ မြင်းစားဂျုံ၊ မုယောနှင့် ရိုင်းစပါးတို့ကို စိုက်ပျိုးကြသည်။ ရိုင်ယိုဂရန်းမြစ်ဝှမ်း အောက်ဘက်တစ်လျှောက်၌ သစ်သီးပင်များစိုက်ပျိုးသည်။ စားကျက်ကောင်းများရှိသည့် အနောက်တောင်ပိုင်းတွင် သိုး၊ နွား၊ ဆိတ် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းသည်

အကြီးအကျယ် ထွန်းကားသည်။ တက်ဆက်ပြည်နယ်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ရေနံအများဆုံးထွက်ရာ ပြည်နယ်ဖြစ်လေသည်။

တက်ဆက်ပြည်နယ်၏ ထွက်ကုန်များကား ဝါဝှမ်း၊ နွား၊ နို့ ထွက်ပစ္စည်း၊ ပြောင်း၊ ဝက်နှင့်ဝက်သား၊ ဂျုံ၊ ကြက်ဥ၊ မြင်းစားဂျုံ၊ ဆန်စပါး၊ သစ်သီး၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ မြင်းနှင့်လား၊ သိုးနှင့် သိုးမွှေး၊ ဆိတ်နှင့်ဆိတ်မွှေး၊ ကြက်၊ ငှက် (အထူးသဖြင့် ကြက်ဆင်)၊ ပျားနှင့် ပျားရည်၊ ရေနံ၊ ဟီလီယမ်ဓာတ်ငွေ့၊ ရေနံထွက်ပစ္စည်း၊ ရေနံမြေသုံးစက်ကရိယာသစ်၊ အမဲသား၊ ဂျုံနု၊ ဘီလပ်မြေ၊ ဓာတုပစ္စည်း၊ ချည်ထည်၊ လေယာဉ်ပျံ၊ စည်သွတ်သစ်သီးနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ သကြားစသည်တို့ ဖြစ်ရာ ထွက်ကုန်မှာ အထွေထွေအပြားပြား ဖြစ်လေသည်။

၁၉၅၅ခုနှစ် ခန့်မှန်းခြေစာရင်းအရ တက်ဆက်ပြည်နယ်၏ လူဦးရေသည် ၈၅၆၃၀၀၀ ယောက်ဖြစ်သည်။ ထိုပြည်နယ်တွင် မူလက နေထိုင်ခဲ့သူများသည် ရက်အင်ဒီးယန်းလူမျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် ၁၆ ရာစုနှစ်များတွင် စပိန်နှင့် ပြင်သစ်လူမျိုးများ လာရောက် အခြေစိုက်နေထိုင်ကြသည်။ ယခုလက်ရှိ နေထိုင်သူများကား နောက်ထပ်လာရောက် အခြေစိုက်ခဲ့ကြသော အိုင်းရစ်၊ ဂျာမန်၊ ပြင်သစ်၊ ဒပ်ချ၊ ဆွီနှင့်အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများတို့၏ အဆက်အနွယ်များဖြစ်၏။

တက်ဆက်ပြည်နယ်သို့ ပဌမဦးစွာ လာရောက်လှည့်လည်ရှာဖွေခဲ့သူတို့မှာ စပိန်လူမျိုးများဖြစ်ကြသည်။ ကာဗေးသားသေဗားကားနှင့် အဖော်သုံးဦးတို့သည် ၁၅၂၈ ခုနှစ်

တက်ဆက်ပြည်နယ်တွင် ကျွဲနွားမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းသည် ကြီးကျယ်ပေသည်။

တက်ဆက်ပြည်နယ်

www.foreverspace.com.mm

အော်စတင်မြို့တော်ရှိ တက်ဆက်ပြည်နယ် အစိုးရအိမ်တော်

တွင် မက္ကဆီကိုပင်လယ်ကွေ့ရှိ ဂယ်လဗက်စတန်ကျွန်း၌ သင်္ဘောပျက်ကာ သောင်တင် ခဲ့သောကြောင့် တက်ဆက်ပြည်နယ် အနောက်ဘက်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ထိုမှအစပြု၍ စပိန်လူမျိုး တို့သည် အနောက်ဘက်ရှိ အက်ပက်ဆိုမြစ်နှင့် ရိုင်အိုဂရန်းမြစ်များ တစ်ဝိုက်၌ စတင်အခြေစိုက် နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။

ပြင်သစ်လူမျိုး လဆဲသည် ၁၆၈၅ ခုနှစ်တွင် ဂယ်လဗက်စတန်ကျွန်း တောင်ဘက်ရှိ မက်တဂေါဒကျွန်း၌ လာရောက်အခြေစိုက် နေထိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော် စပိန်တို့သည် ဆက်လက်၍ လှည့်လည်ရှာဖွေခဲ့ရာ ၁၇၃၁ ခုနှစ်သို့ရောက်လျှင် အကြိမ် ပေါင်း ၉၀ မျှမကလှည့်လည်စူးစမ်းရှာဖွေစေခဲ့ပြီး ဖြစ်၍ သာသနာပြုဌာန အမြောက်အမြား ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်ခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ ၁၇၁၂ ခုနှစ်မှ ၁၈၀၃ ခုအထိ စပိန်တို့ နယ်သစ် စိုက်ထူခြင်းမှာ နှေးကွေးခဲ့သော်လည်း ထိုဒေသသည်စပိန်၏ ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင် ရှိခဲ့လေသည်။ ၁၈၁၂ ခုနှစ်၌ စပိန်တို့ထံမှ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး ရသောအခါ တက်ဆက်ပြည် နယ်မှာ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံပိုင်ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်သွားလေသည်။

ထိုသို့ တက်ဆက်ပြည်နယ်သည် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ လက်အောက်၌ ရှိနေခဲ့စဉ်က ထိုပြည်နယ်တွင်းသို့ အမေရိကန်များ လာရောက် အခြေစိုက် နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၈၁၂ ခုတွင် စတီဖင်ဖူးလားအော်စတင် ခေါင်းဆောင်၍ တက်ဆက်ပြည်နယ် အရှေ့ဘက် ဗရက်ဇော်မြစ် တစ်ဝိုက်၌ ဆန်

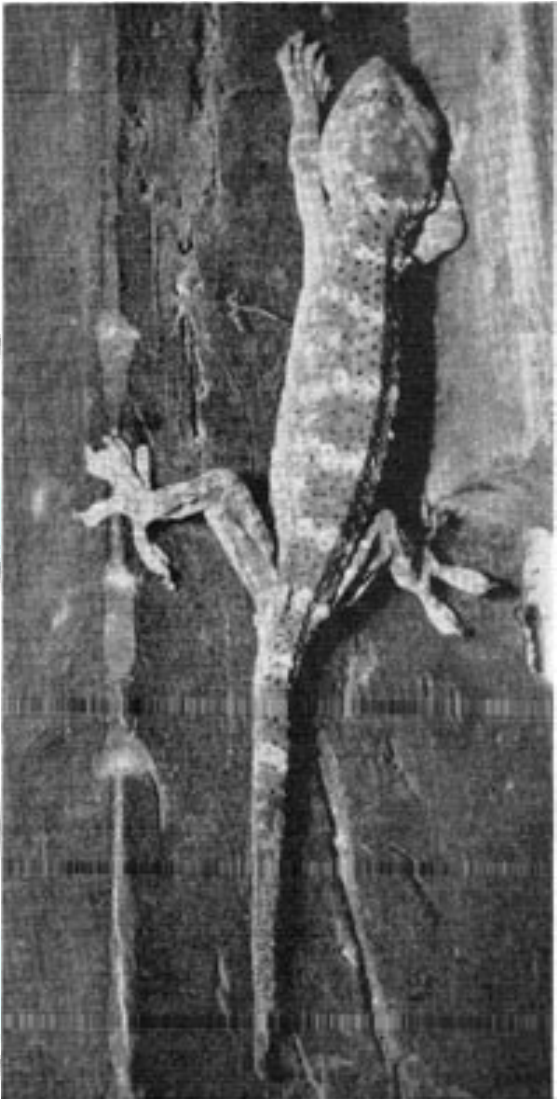
ဖိလစ်သေအော်စတင် အရပ်ကိုတည်ထောင်ကာ အခြေစိုက်နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ တဖြည်းဖြည်းနှင့် အမေရိကန်တို့သည် လူဦးရေ ၂၀၀၀၀ ကျော်လာခဲ့ လေသည်။ ထိုနောက်တွင် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ အစိုးရသည် အမေရိကန်တို့အပေါ် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်လာသောအခါ အမေရိကန်နယ်သစ် ထူထောင်သူများသည် ပုန်ကန်တော်လှန်ကာ၊ ၁၈၃၆ ခုနှစ်မှ အစပြု၍ တက်ဆက်သမ္မတနိုင်ငံ ထူထောင်ခဲ့လေသည်။ ၁၈၄၅ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ၂၈ ခုမြောက် အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်တွင်းစစ်ပွဲကြီး ဖြစ်ပွားချိန်တွင် ပြည်ထောင်စုမှခွဲထွက်ခဲ့သော်လည်း၊ ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်တွင်ပြည်ထောင်စုထဲသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လေသည်။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် ရေနံတွင်းများ စတင်တွေ့ရှိခဲ့ရာ ပြည်နယ်မှာ တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်စည်ကား၍ ချမ်းသာကြွယ်ဝလာလေသည်။ ယခင် ကမြို့သိမ်ရွာငယ်များသည်မြို့ကြီးများဖြစ်လာ၏။ ရေနံချက်စက်များ၊ အလုပ်ရုံများ၊ စက်ရုံများပေါ်ပေါက်လာခဲ့၏။ ဆိပ်ကမ်းမြို့များကိုပြုပြင်ပေးခဲ့၍ နိုင်ငံခြား ကုန်သွယ်မှုအကြီးအကျယ် တိုးတက်ကောင်းမွန်ခဲ့သည်။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီး အတွင်းက အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အကြီးဆုံးသော စစ်သားလေ့ကျင့်ရေးစခန်း အများအပြား ပြည်နယ်အတွင်းတွင် တည်ရှိခဲ့ပေ၏။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး အတွင်း၌မူ စက်မှု လက်မှုအလုပ်ရုံသစ် အမြောက်အမြား တည်ထောင် ခဲ့လေသည်။ တက်ဆက်ပြည်နယ်၏ မြို့

တော်မှာ မြေအောက်တွင်ဖြစ်၍ ပြည်နယ်၏အလယ်ကို ဖြတ်သန်းလမ်းဆင်းသော ကော်လိုရာဒိုး မြစ်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ အခြားမြို့ကြီးများမှာ ဟူစတန်၊ ဆန်အန်တိုနီယို၊ ဂယ်လဗက်စတန်နှင့် ဖိုဝပ်မြို့တို့ဖြစ်ကြသည်။

တောက်တဲ့ ။ ။ တောက်တဲ့သည် ဖွတ်ပုတက်မျိုးတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ပူနွေးသော အပိုင်း၌ အနှံ့အပြား တွေ့ရသည်။ ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် တောက်တဲ့သည် ‘ဂက်ကိုနီဒီး’ မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်၍ အမျိုးပေါင်းမြောက်များစွာရှိ၏။ အကောင်သေးငယ်၏။ အကြီးဆုံးတောက်တဲ့မျိုးသည်။ အလျားတစ်ပေသာသာရှိသည်။ ဦးခေါင်းနှင့် ကိုယ်ထည်မှာတို၍တုတ်သည်။ အရေပြားသည် ပျော့ပြောင်း၍ အဖုကလေးများပါရှိ၏။ မျက်လုံး၌ မျက်ခွံမရှိချေ။ သို့သော် မျက်လုံးပေါ်၌ အမြေးပါးပါရှိ၏။ အမြီးသည် မျိုးရိုးအလိုက် အတို၊ အရှည်၊ အပြား၊ အလုံး စသည်ဖြင့် ပုံသဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုးရှိ၏။ အမြီးကိုကိုင်လိုက်လျှင် လွယ်ကူစွာ ပြတ်ထွက်လာတတ်သည်။ ပြတ်သွားသည့် အမြီးနေရာတွင် အမြီးသစ်ပြန်၍ ပေါက်လေ့ရှိ၏။ တောက်တဲ့သည် အမြီးထဲ၌ အာဟာရဓာတ်များကို သိုလှောင်ထားပြီးလျှင် အစားအစာ ရှားပါးသော အချိန်အခါများ၌ ထိုသို့သိုလှောင်ထားသော အာဟာရကို အသုံးပြုသည်ဟု ဆိုလေသည်။ တောက်တဲ့၏ အစားအစာမှာ ပိုးကောင်များဖြစ်၏။ သို့သော် မိတ်တတ်ရာရာ အခြားသတ္တဝါများကိုလည်းစားတတ်သည်။ အိမ်နှင့်ကုန်လှောင်ရုံ၌ တွေ့ရ သော တောက်တဲ့တို့သည် ကြွက်တို့ကိုပင် ဖမ်းယူစားသောက် ကြသည်ဟု ဆို၏။

တောက်တဲ့အရောင်မှာ မွဲပြာရောင်၊ မီးခိုးရောင်၊ အဖြူပုပ်ရောင်၊ အညိုရောင်စသည်ဖြင့် အရောင်အမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။ တောက်တဲ့သည် သစ်တောနှင့်ကျောက်ကြိုကျောက်ကြားများ၌ နေတတ်၏။ နေအခါ၌ ငြိမ်သက်စွာပုန်းအောင်းနေပြီးလျှင်၊ ညအခါမှသာထွက်၍ ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ တောက်တဲ့သည် မျက်နှာပြင် တစ်ခုခုပေါ်၌ ခြေကိုချလိုက်သည်နှင့် ခြေထောက်သည် ထိုမျက်နှာပြင်နှင့် ကပ်နေအောင် ထူးခြားသည့် အနေအထားမျိုးရှိ၏။ ထို့ကြောင့်တောက်တဲ့သည် နံရံမျက်နှာကြက်၌ပင် စောက်ထိုးလျှောက်သွားနိုင်၏။ မျိုးကိုလိုက်၍ တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် အော်သံခြင်း အနည်းငယ်ကွာခြားသည်။

လူအများပင် တောက်တဲ့ကိုလိုက်လျှင် အဆိပ်တက်တတ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တောက်တဲ့တံတွေးနှင့် ထိလျှင် အရေပြား၌ အဖုအပိမ့်များထွက်တတ်သည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ထိမိရုံနှင့်ပင် အရေပြားပေါ်၌ အကွက်များ ပေါ်

အမြီးထဲ၌ အာဟာရဓာတ်များ သိုလှောင်တတ်သည့် သတ္တဝါ

တတ်သည် ဟူ၍လည်းကောင်း အမျိုးမျိုး ထင်မြင်ယူဆတတ်ကြလေသည်။ သို့သော် ထိုထင်မြင် ယူဆချက်များမှာ လုံးဝမှားယွင်း၏။ စင်စစ်သော်ကား၊ တောက်တဲ့သည် ပိုးမွှားများကို စားသောက်သောကြောင့်၊ တနည်းအားဖြင့် လူတို့အားအကျိုးပြုသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

တောက်ရပ်ပင် ။ ။ တောက်ရပ်ပင်သည် ‘ယူဖောဗီးယားစီအီး’ မျိုးစဉ်တွင်ပါဝင်၍၊ ယင်း၏ရုက္ခဗေဒ အမည်မှာ ‘ပူတြန်ဂျီဗာ ရော့ကစဗာ ဝိုင်အီ’ ဖြစ်သည်။ တောက်ရပ်ပင်ကို ပုတီးဖြူဟူ၍လည်းခေါ်သည်။

အမြဲစိမ်းသော အပင်ဖြစ်သည်။ အမြင့်ပေ ၅၀ ရှိ၍၊ အကိုင်းများမှာ အောက်သို့ တွဲကျနေ တတ်သည်။ အရွက်

များသည့် အုပ်အုပ်ဆိုင်ဆိုင် ပေါက်တတ်သဖြင့် အရိပ်
 လောင်းရ၏။ အခေါက်မှာ မွဲပြာရောင်ရှိ၍ ပြားလိုက်
 အရေးကြောင်းများနှင့် ရှည်လျားလျားအကွက်များ
 ပါရှိသည်။ အပင်နုမှအခေါက်မှာဖြူဖွပ်ဖြူရောင်ရှိသည်။
 အသားမာ၍ သိပ်သည်းသည်။ အရွက်တို့မှာရွက်လွှဲ
 ဖြစ်၍ ငှက်ပျောဖူးပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်။ အရွက်၏အရွယ်
 မှာအလျား ၃ လက်မခန့်ရှိ၍၊ ရွက်နားတွင် ခွေးသွားစိတ်
 အနည်း ငယ်ပါရှိသည်။ အပွင့်သေးငယ်၍ အဝါရောင်
 ရှိသည်။ ပွင့်ဖိုနှင့်ပွင့်မနုစုံမျိုးပွင့်သည်။ ပွင့်မသည်
 ပွင့်ဖိုထက်အရွယ်ကြီး၏။ တောက်ရပ်သီးသည် ချယ်ရီသီး
 အရွယ်ရှိ၍ အတွင်းအခွံမာသီးမျိုးဖြစ်သည်။ ပုံသဏ္ဍာန်
 မှာ ဝိုင်း၍ အဖြူရောင်ရှိသည်။ အမွေးအမှင်ပါရှိသည်။

တောက်ရပ်ပင်ကို အများအားဖြင့် နုံးမြေပေါရာ
 ဒေသတွင်တွေ့ရသည်။ လှပတင့်တယ်သော အပင်ဖြစ်
 သည်။ အချိန်အတန်ကြာမှာ အပင်ရင့်သန်သည်။ ခြောက်
 သွေသောဒေသများ၌ ပေါက်ရောက်သော တောက်ရပ်ပင်
 မှာပုကွကွဖြစ်၍ ချုံပင်နှင့်တူ၏။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်
 တောက် ရပ်ပင်ကိုစွတ်စိုသောဒေသရှိ လမ်းဘေး၌ စိုက်ပျိုး
 ရန်သင့်တော်သည်။ အပင်ကို အစေ့များမှ မျိုးပွားယူ
 ရသည်။ အစေ့များသည် မိုးနှောင်းတွင် မှည့်လာသည်။
 ထိုအစေ့များကို ရက်ပေါင်းများစွာ ရေတွင် စိမ်ထားပြီးမှ
 ခြင်း၊ တောင်း သို့မဟုတ် ပျိုးခင်းများတွင် တစ်ပေစီခြား၍
 ပျိုးရသည်။ ဧပြောင်းစိုက်ပျိုးသောအခါ ပထမနှစ်နေရာ
 သီတွင် ရေလောင်းပေးရန်လိုသည်။ လမ်းဘေးတွင် စိုက်ပျိုး
 သောအခါ တစ်ပင်နှင့် တစ်ပင်ကို ပေ ၃၀ စီ ခြားရသည်။
 တောက်ရပ်ပင်သည် ဟိမဝန္တာအနိမ့်ပိုင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ
 တွင် ပေါက်ရောက်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌လည်း စိုက်ပျိုး
 လေ့ရှိသည်။

တောက်ရပ်သားကို ကရိယာ တန်ဆာပလာ ပြုလုပ်ရန်

ရန်ကုန်မြို့သို့ရေပေးသော တိုက်ကြီးမြို့အနီးရှိ ဂျိုးဖြူကန်

အသုံးပြုကြသည်။ အသီးကို စိပ်ပုတီး သို့မဟုတ်
 လည်ဆွဲပုတီးများ ပြုလုပ်ရသည်။

တောက်ရှာငှက် ။ ။(သစ်တောက်ငှက်-ရှူ)

တိုက် ။ ။ ပထဝီဝင်သဘောအရ တိုက်ဟူသည်မှာ ကမ္ဘာ
 မျက်နှာပြင်တွင်တစ်ခုစီတစ်ခုစီ သီးခြား၍ တည်ရှိနေကြ
 သော ကုန်းမြေကြီးများ ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင်
 ဥရောပ၊ အာရှ၊ အာဖရိက၊ ဩစတြေးလီးယား၊ အမေရိ
 ကဟူ၍ တိုက်ကြီးငါးတိုက် ရှိကြောင်းကို ရှေးပထဝီပညာ
 ရှင်တို့က ဆိုခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ဤခေတ်တွင် တောင်
 ဝင်ရီစွန်းရှိ အန္တာတိကကုန်းမြေကို တိုက်ဟူသော အရာ၌
 ထားသည်။ ထို့ကြောင့် တိုက်ကြီးခြောက်တိုက်ဟုဆိုကြ
 ပြန်သည်။ အချို့ပထဝီ ပညာရှင် တို့ကမူ အမေရိကတိုက်ကို
 တောင်နှင့်မြောက်အမေရိကတိုက်ဟု နှစ်တိုက်ခွဲ၍ပြု
 ကြသည်။ တစ်ဖန် ဥရောပနှင့်အာရှတိုက်တို့သည် တဆက်
 တည်းဖြစ်ကြ၍ ယူရေးရှအမည်ဖြင့် ထိုနှစ်တိုက်ကို
 တတိုက်တည်းပေါင်းစပ်၍ ယူကြသည်။ ထိုပြင်လည်း ဩ
 စတြေးလီးယားတိုက်ကို နမူနာယူ၍ ဂရင်းလန်ကျွန်းကို
 တိုက်တစ်တိုက်အဖြစ်ဖြင့် သတ်မှတ်လိုသောပညာရှင်များ
 လည်း ရှိသေးသည်။ အချို့ကမူ ဩစတြေးလီးယားသည်
 ကျွန်းတကျွန်းမျှသာဖြစ်၍ ယင်းတစ်ခုတည်းကို တိုက် ဟူ၍
 မခေါ်ဘဲယင်းနှင့်တကွ နီးစပ်လျက်ရှိသော ကျွန်းကြီး
 ကျွန်းငယ်အသွယ်သွယ်တို့ကို သိမ်းရုံးစုပေါင်း၍ ဩစထ
 ရယ်လေး ရှားတိုက်ဟူ၍လည်းကောင်း အိန္ဒိယနီးနီး
 ယားတိုက်ဟူ၍လည်းကောင်း သမုတ်ကြသည်။

တိုက်ကြီးမြို့ ။ ။တိုက်ကြီးမြို့သည် အင်းစိန်ခရိုင်တိုက်ကြီး
 နယ်နှင့် တိုက်ကြီးမြို့နယ်တို့၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သည်။ ရန်

ကုန်-ပြည် မီးရထားလမ်းနှင့် မော်
 တော်ကားလမ်းပေါ်တွင် တည်
 ရှိသောမြို့ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်
 မြို့မှ အနောက်မြောက်ဘက်သို့
 ရထားလမ်းဖြင့် ၄၂ မိုင်မျှကွာ
 ဝေးသည်။ မြို့အနောက်အထားမှာ
 မကြီးလှသော်လည်း နယ်ကျယ်
 ၍ လမ်းဆုံ ဒေသဖြစ်သော
 ကြောင့် အရောင်းအဝယ် စည်
 ကားသည်။ ရန်ကုန်မြို့ကို ရေ
 ပေးသောဂျိုးဖြူသို့ တိုက်ကြီး
 မှ ကားလမ်းဖောက်ထားသည်။
 တိုက်ကြီးနယ်တွင် တိုက်ကြီး

မြို့နယ်နှင့် ဘန်းတပင်မြို့နယ်တို့ပါဝင်ကြ၏။ တိုက်ကြီးမြို့ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၈၇၂၀ ယောက် ရှိလေသည်။

တင့်ကားများ ။ ။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးတွင်မှ စတင် အသုံးပြုသော စစ်ယန္တရားယာဉ်တစ်မျိုးကို တင့်ကားဟူ၍ ခေါ်ကြသည်။ အကောင်းမှာ စစ်အတွင်းတွင် အင်္ဂလန်ပြည်မှ ဥရောပတိုက်သို့ ထိုပစ္စည်းများကို ပို့ရာ၌ စစ်ပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်း မသိစေခြင်းငှာ၊ တင့်ကား (သံရေ လှောင်ကန်ကြီးများ) ဟု စာကပ်၍ ပို့ရာမှ 'တင့်' ဟူသော အမည်တွင်လာသည်။ ထိုပစ္စည်းများတွင် ဘီးရိုင်းများ မပါသောကြောင့် ကားဟူ၍ ခေါ်သော်လည်း လုံးဝမမှန်ချေ။

စစ်ရထားကို တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင် ဒွကာလရှည်သည်နှင့်အမျှ ပြုပြင်၍ လာကြရာ မော်တော်ကားများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ ကသံချပ်ကား ကားများကို အသုံးပြုလာကြလေသည်။ သို့ရာတွင် ဘီးရိုင်းကြောင့် ချိုင့်၊ ကျင်း၊ မြောင်းနှင့်မြေမညီသော နေရာများတွင် အသုံးရခက်သည်။ ထို့ကြောင့်

အကာအကွယ်ကင်းသောကန္တာရများတွင် တင့်ကားများသည် အသုံးဝင်လှသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း စတင်အသုံးပြုခဲ့သော စင်ကျူရီယန် တင့်ကားတစ်စီး

သို့ရာတွင် အခြားအမည်ဖြင့် ခေါ်တွင်ရန် မလွယ်ကူသောကြောင့် တင့်ဟူလည်းကောင်း၊ တင့်ကား ဟုလည်းကောင်း သုံးစွဲခေါ်ဝေါ်နေကြလေသည်။

ဘီစီ ၃၅၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က အဆီးရီးယန်း လူမျိုးတို့သည် လည်းကောင်း၊ ဘီစီ ၁၂၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က တရုတ်လူမျိုးတို့သည်လည်းကောင်း စစ်ပွဲများတွင် စစ်ရထားများကို အသုံးပြုလေ့ ရှိခဲ့ကြသည်။ ဤသို့အားဖြင့် အကွယ်အကာ ယူ၍ ရန်သူတပ်အတွင်းသို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်နိုင်လေသည်။ စစ်ပွဲတွင် ဆင်များကို အသုံးပြုခြင်းမှာလည်း ဤသဘောပင်ဖြစ်သည်။

နောင်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ဖြစ်လာသူ အီ၊ ဒီ၊ ဆွင်တန်နှင့် အပေါင်း ပါတစ်စုတို့သည် သံချပ်ကားကား ထက်ပို၍ အရာရောက်မည့် တင့်ကားကြီးများကို ထွင်လိုက်ကြလေသည်။ တင့်ကားများတွင် ဘီးရိုင်းအစား လယ်ထွန်စက်များတွင် တပ်ဆင်သော သံခါးပတ်ကြီးများရှိ၏။ ယင်းတို့ဖြင့် တင့်ကားများရွေ့ရှားသွားလာနိုင်၏။ မညီညာသော မြေပြင်နှင့် တူးမြောင်း၊ ချိုင့်ဝှမ်း၊ ကျင်းများကို ဖြတ်ကျော်သည့်အခါ တင့်ကားကြီးများသည် ဦးပိုင်းကို မော့ထား၍ နောက်ပိုင်းကိုလည်းမလွှတ်သေးဘဲ တစ်ဘက်ကို မိလောက်မှ မြေပြင်သို့ ဦးပိုင်းကို နိမ့်ချ၍ ဖြတ်ကူးလေသည်။ တင့်ကားကြီးများသည် သံဆူးကြီးအကာအရံများကိုလည်း ဖျက်ဆီး ဖြတ်ကျော်သွားနိုင်လေသည်။

တင့်ကားကြီးများသည် ခံတပ်အရင်များဖြစ်ပေသည်။ သံမဏိပြားများနှင့် ပြုလုပ်ထားသဖြင့် ရန်သူ၏ ကျည်ဆန်များထိုးဖောက်ခြင်းမပြုနိုင်ချေ။ အကြီးစားတင့်ကား

များတွင်ရက်သေနတ်များသာမက အပေါ့စားအမြောက်များကိုပါ တပ်ဆင်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ရန်သူ၏ တပ်ဟောင်းသို့ထိုးဖောက်သည့်အခါကျည်ဆန်များကို မိုးသီးမိုးပေါက်ပမာပစ်သွင်းနိုင်သည်။

၁၉၁၆ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၅ရက်နေ့ဆုမ်းတိုက်ပွဲတွင်တင့်ကားများကို အင်္ဂလိပ်တို့ကစတင်အသုံးပြုခဲ့လေသည်။ ဂျာမန်တို့ပင် ခူကောင်များကဲ့သို့ ရွှေ့ရှားလာသော ထိုထူးခြားသည့် ယာဉ်ကြီးများကိုမြင်လျှင် အံ့ဩကြလေသည်။ထိုနောက်တွင်ကား ပြင်သစ်၊ အမေရိကန်နှင့် ဂျာမနီတို့ကလည်း တင့်ကားများကို ပြုလုပ်၍ အသုံးချလာကြလေသည်။

သံချပ်ပြားများဖြင့်ပြုလုပ်ထား၍လေးလံသောကြောင့် တင့်ကားများသည် ယေဘုယျအားဖြင့်အသွားနှေး၏။ သို့ရာတွင် ဗြိတိသျှတင့်ကားများသည်ကားပိုမိုပေါ့ပါး၍ အသွားမြန်သည်။ ဗြိတိသျှတို့၏ အကြီးဆုံးတင့်ကားမှာ ၃၅တန်မျှ ရှိ၍ 'ကရူဆာ' ခေါ် တင့်ကားများမှာ ၁၄ တန်မျှရှိရာ၊ တစ်နာရီလျှင် ၁၅မိုင်မှ မိုင် ၂၀ အထိ သွားနိုင်လေသည်။ ထိုထက် ပေါ့ပါးသောတင့်ကားများလည်းရှိသေးရာ ယင်းတို့ကို ကင်းထောက်ရာတွင် အသုံးပြုသည်။ ဂျာမနီနှင့် ပြင်သစ်တို့၏တင့်ကားများမှာ တန် ၉၀ နှင့် ၇၅တန်မျှရှိရာအသွားနှုန်းမှာတစ်နာရီလျှင်၁၀ မိုင်မျှသာဖြစ်လေသည်။

တင့်ကားများ၏ အသုံးဝင်ပုံအရာရောက်ပုံတို့ကိုတွေ့မြင်လာကြသည့်အလျောက် တင့်ကားများကို ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင်ပြုပြင်၍တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုလာကြသည်။ ထို့ကြောင့်ဗြိတိသျှစစ်တပ်တွင် တင့်ကားများနှင့်လိုက်ပါတိုက်ခိုက်သော တပ်သားများကိုဘုရင့်တင့်ကားတပ်ဖွဲ့ဟု တပ်ဖွဲ့တစ်ခုဖွဲ့ထား၍ ထိုတပ်ဖွဲ့များကို ဘုရင့်ယန္တရားတပ်ဖွဲ့နှင့်ပူးပေါင်းထား၏။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌ စစ်ပွဲတွင်ပါဝင်သော နိုင်ငံတိုင်းတွင်တင့်ကားကို အသုံးပြုကြသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ပိုလန်နိုင်ငံစသည်တို့ကို လျှပ်တပြက် စစ်ဆင်နည်းဖြင့် တိုက်ခိုက်ရာ၌ ဂျာမန်တို့သည်တင့်ကားကိုအသုံးပြုခဲ့ကြ၏။ အာဖရိကမြောက်ပိုင်း တိုက်ပွဲများ၌ အင်္ဂလိပ်နှင့် ဂျာမန်တို့ စစ်တိုက်ခိုက်ကြရာတွင် တင့်ကားသည်အဓိကလက်နက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက်ယူနီယန်မှ ဂျာမန်တို့ကို မောင်းထုတ်နိုင်ခြင်းမှာလည်း တင့်ကားကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်တွင် တင့်ကားဖြင့်ပြင်သစ်နိုင်ငံကို ပြန်လည်တိုက်ယူနိုင်ခဲ့သည်။ ကိုရီးယားစစ်ပွဲ၌ မြောက်ကိုရီးယားစစ်တပ်နှင့် ကုလသမဂ္ဂ စစ်တပ်နှစ်ဘက်စလုံးသည်တင့်ကားကိုအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ (အမြောက်ကြီးများ-၅။)

တင့်ဆွေ၊ ဦး (ခရစ် ၁၉၀၆-၁၉၅၃) ။ ။ ဦးတင့်ဆွေသည် ကျောင်းဆရာအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စာရေးဆရာအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတင်းစာဆရာ အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သီဟိုဠ်နိုင်ငံအတွက် မြန်မာသံအမတ်အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပေသည်။ ဦးတင့်ဆွေကို ရန်ကုန်မြို့ ၂၅ လမ်း(စာဆိုတန်း)၌ အဖစာတော်ပြန် ဝန်ထောက်ဦးဖိုးဖြူ၊ အမိ ကဝိမျက်မှန် စာပုံနှိပ်တိုက်ပိုင်ရှင် ဒေါ်အေးမေတို့မှ ခရစ် ၁၉၀၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။ အဖဖြစ်သူ ဦးဖိုးဖြူသည် လောကုပ္ပတ္တိကျမ်း၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပတ္တိကျမ်းများကို ပြုစုခဲ့သောကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦး လည်းဖြစ်၍ အမိဖြစ်သူ ဒေါ်အေးမေကား စပယ်ပင်၊ ရွှေပြည်စိုး၊ သုံးဘုံ၊ တနန်းပျော် ရင်သွေးတော် အစရှိသောဝတ္ထုများကို ရေးသားခဲ့သူ ရာဇဝတ်ဝန်ထောက်ဦးလတ်၏ အစ်မတစ်ဝမ်းကွဲဖြစ်သည်။ မွေးချင်း ၇ ယောက် ရှိသည့်အနက် ဦးတင့်ဆွေသည် ဆဌမမြောက်သားဖြစ်သည်။

စာသင်အရွယ်ရောက်သော်၊ ဦးတင့်ဆွေသည် ရန်ကုန်မြို့ ဘီဂင်းဒတ် အင်္ဂလိပ်ကျောင်းတွင်စတင်၍ ပညာဆည်းပူးသည်။ ထိုနောက် အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းသို့ ပြောင်းကာဆက်လက်၍ပညာသင်ယူနေစဉ် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်ပထမကျောင်းသားသပိတ် ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ အစိုးရကျောင်းကို သပိတ်မှောက်၍ တည်ထောင်စဖြစ်သော ရန်ကုန်မြို့၊ မြို့မအမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းတွင် ဆက်လက်ပညာသင်ယူခဲ့သည်။ မြို့မအမျိုးသား အထက် တန်းကျောင်းမှ ၁၀ တန်း အောင်မြင်သောအခါ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်း၌ ဆက်လက်၍ ပညာဆည်းပူးရာ ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။ ထိုနောက် မြို့မ အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်းတွင် အထက်တန်းပြဆရာအဖြစ် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ယင်း ဥပဒေပညာကို သင်ယူပြန်ရာ ဥပဒေဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။

၁၉၃၅ ခုနှစ်၌ ဦးတင့်ဆွေသည် ကျေးလက်တောရွာပြုပြင်ရေးပညာရပ်များကို လေ့လာရန်အတွက် အစိုးရ ပညာတော်သင် အဖြစ်ဖြင့် အင်္ဂလန်ပြည် အိတ်ဇီတာကောလိပ်သို့ ရွေးချယ်စေ လွှတ်ခြင်းခံရသည်။ ဦးတင့်ဆွေသည် အိတ်ဇီတာကောလိပ်မှ ဆရာဖြစ်ဒီပလိုမာဘွဲ့ကိုရရှိခဲ့သည်။ ဦးတင့်ဆွေသည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၌ ပညာတော်သင်အဖြစ် သင်ကြားနေစဉ်အတွင်း ဥရောပတိုက်နိုင်ငံများသို့ လှည့်လည်ကာ ဒေသန္တရ ဗဟုသုတ များကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ရောက်သောအခါ ဦးတင့်ဆွေသည် မန္တလေးမြို့အစိုးရ ဆရာဖြစ်သင် နေမန်ကျောင်းတွင် ကျောင်းအုပ်ကြီး အဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်စေတွင် ပြည်ထဲရေးနှင့် ကာကွယ်

တင့်ဆွေ၊ ဦး

ရေးဌာန လက်အောက်၌ ဝါဒနှင့် သတင်းဖြန့်ချိရေး အရာ ရှိအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သည်။

ဦးတင့်ဆွေသည် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် အသက် ၃၄ နှစ်အရွယ် တွင်ဥပဒေပြုအမတ်၊ မြေပိုင်ရှင်ဦးဘမြူနှင့် ဇနီး ဒေါ်ဒေါ် သိန်း တို့၏သမီး နိုင်ငံကျော်စန္ဒယားချန်ပီယံ ဦးကျော် ၏အစ်မဖြစ်သူဒေါ်ထားရီနှင့် ထိမ်းမြားခဲ့ရာ သမိတစ် ယောက်သာ ထွန်းကားခဲ့လေသည်။

ဂျပန်ခေတ်တွင် ဦးတင့်ဆွေသည် မန္တလေးမြို့မှ ထုတ်ဝေ သော တိုင်းချစ်သတင်းစာတွင် ခေတ္တမျှ အယ်ဒီတာလုပ် ခဲ့ပြီးနောက် ဝန်ကြီးချုပ်ရုံးတွင် အတွင်းဝန်အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သာသနာရေး၊ နိုင်ငံ တော် ကြီးပွားရေး၊ ဝါဒဖြန့်ချိရေး ဝန်ကြီးဌာနတွင် အတွင်းဝန်အဖြစ် ဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ လေသည်။ ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် ဦးတင့်ဆွေသည် ဒေါက်တာ ဗမော်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ သခင်မြတို့ အမှူးပြုသောအဖွဲ့ တွင် အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်၍ ဂျပန်ပြည်၊ ဖိလစ် ပိုင်၊ ဖော်မိုးဆား၊ စင်္ကာပူတို့သို့ လိုက် ပါလှည့်လည်ခဲ့ဘူးသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး အပြီး တွင် ဦးတင့်ဆွေသည် အင်္ဂလိပ် ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေသော ဘားမင်း သတင်းစာ အယ်ဒီတာ ချုပ်အဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက် လေသည်။ ထို့ပြင်ဦးတင့်ဆွေ သည် ယူနက်စကိုကော်မရှင်၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာအဖွဲ့တွင် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံပညာရေး စုံစမ်းရေးကော်မတီဝင် အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရုပ်ရှင်ဆင် ဆာ လူကြီးအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတင်းစာအကြံပေး အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ၏ တာဝန် များကို ထမ်းရွက်ခဲ့သေးသည်။ ၁၉၅၀ပြည့်နှစ် ဇန်နဝါရီ လတွင်ကား ဦးတင့်ဆွေသည် သီဟိုဠ်နိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရခဲ့ပေသည်။ သံ အမတ်ကြီးအဖြစ် ဝတ္တရားရွက်ဆောင်နေစဉ်အတွင်း ဦးတင့်ဆွေသည် ၁၉၅၂ ခုနှစ်၌ နယူးယော့မြို့တွင် ကျင်းပ ခဲ့သော ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အစည်းအဝေးကြီးသို့ မြန်မာ နိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ်တော်အဖြစ် တက်ရောက်ခဲ့သေး သည်။

နိုင်ငံပြုသုခမိန့် စာရေးဆရာကြီး ဦးတင့်ဆွေ

သို့ရာတွင် ဦးတင့်ဆွေကျင့်လည်ခဲ့သော ဘဝအမျိုး မျိုးတို့တွင် စာရေးဆရာဘဝကိုမူ တကဏ္ဍခွဲခြား ဖော်ပြရ ပေလိမ့်မည်။ ဦးတင့်ဆွေသည် စာရေးဆရာ ဦးတင့်ဆွေ အဖြစ်ဖြင့် ကွယ်လွန်သည့် တိုင်အောင်ထင်ရှားခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်၌မြန်မာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအ သင်း၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံခဲ့ ရသည်။ ဦးတင့်ဆွေသည် ကျောင်းသား ဘဝကပင် ကဝိ မျက်မှန်မဂ္ဂဇင်း၌ 'တာတေ'၊ 'ရွှေဘိုမောင်လတ်တူ'ဟူ သော ကလောင်အမည်များဖြင့် ဝတ္ထုတိုနှင့်ကဗျာ အ မြောက်အမြားကို ရေးသားခဲ့ ပေသည်။ ဖခင်သည်လည်းကောင်း၊ ဦးလေး သည်လည်းကောင်း စာပြု ပုဂ္ဂိုလ်စာဆိုတော် အကျော်အမော် များချည်းဖြစ်ကြသဖြင့် ဦး တင့်ဆွေ၌ စာပေအရေး အသား ဝီအေခံသည် မွေးကတည်းက ပါလာဟန်တူသည်။ 'ရွှေဘို မောင်လတ်တူ' ဟူသော က လောင်အမည်ဖြင့် ဦးတင့်ဆွေ ရေးသားခဲ့သည့် ဝတ္ထုများအ နက် 'ရတီမှန်' အမည်ရှိသော ဝတ္ထု ရှည်ကြီးကား အပြီးသို့ မရောက်ချေ။ ဆောင်းပါးများ ကိုကား ဦးတင့်ဆွေသည် နာ မည်ရင်းဖြင့်ပင် ရေးသားလေ့ ရှိ၍ လူလားမြောက်သည့်အ ရွယ်ကပင် ရန်ကုန် ဂေဇက်နှင့် ရန်ကုန်တိုင်း သတင်းစာ များတွင် ဆောင်းပါးများ ရေးသားခဲ့

ဘူးသည်။ စစ်ပြီးခေတ်၌ ဦးတင့်ဆွေသည် သွေး သောက်၊ ရှုမဝ၊ ပဒေသာ၊ ကြေးမုံ၊ တော်ဝင်နှင့် မြဝတီ မဂ္ဂဇင်းများတွင် ဒေသန္တရ၊ ရာဇဝင်၊ ကိုယ်ကျင့်တရား၊ ကလေးသူငယ်နှင့် အမျိုးသမီး များအား စောင့်ရှောက် ကာကွယ်ရေး ဆောင်းပါးများကို ရေးသားခဲ့ပေသည်။ ကွယ်လွန်သည်အထိ အစုစုပေါင်း စာအုပ် ၅ အုပ်ကိုလည်း ဦးတင့်ဆွေသည် ရေးသားပြုစုခဲ့၏။ ယင်းစာ အုပ်များ မှာ လန်ဒန်ဆောင်းပါး၊ ရင်သွေး၊ ကလေးလောက ဒီမိုကရေစီစိတ်ထားနှင့် တက်လူနှင့် တက်လမ်းတို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဦးတင့်ဆွေ ကွယ်လွန်ပြီးသည့်နောက်မှ သူရေးသား ခဲ့သော ဆောင်းပါးအချို့ကို '၂၄ နာရီ'ဟူသောအမည် ဖြင့် သွေးသောက် စာအုပ်တိုက်မှ ပုံနှိပ်ထုတ် ဝေခဲ့ပေသည်။

ဦးတင့်ဆွေသည် ဆောင်းပါးများကို ရေးသားသော

အခါယောနိသော မနသိကာရတည်းဟူသော ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့် မိမိကိုယ်ကို နိမ့်ချခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကို မိမိကိုယ်တိုင် သုံးသပ်ဆင်ခြင်ခြင်း သဘောတို့ကိုထည့်သွင်း ရေးသားလေ့ရှိသည်။ ယောနိသောမနသိကာရမှာ ဦး တင့်ဆွေ၏ စာရိတ္တအရင်းခံလည်းဖြစ်သည်။ သူသည် ပကတိတည်ငြိမ်သောစိတ်နှင့် အစဉ်ပြုံး၍ နေတတ်ခြင်း ကြောင့် လူချစ်လူခင်ပေါများသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပေသည်။ သူ့ကိုယ်တိုင်ကလည်း ရပ်မူရွာမှုအသင်း အဖွဲ့ကိစ္စများတွင် ပါဝင်ကာ ကူညီဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်။ ရန်ကုန်တက္က သိုလ်တွင်ပညာသင်ကြားနေစဉ်အခါက တက္ကသိုလ်ကျောင်း သားသမဂ္ဂနှင့် သုစရိတယုဝ အသင်းများကို စတင် တည် ထောင်သူများအနက် တစ်ဦးအပါအဝင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုခေတ်က သုစရိတယုဝအသင်းသည် သေရည်သေရက် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းနှင့် ပိတ်ပင်ခြင်းတို့ကို လှုံ့ဆော်အားပေး သောအသင်း ဖြစ်သည်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရသည် ဦးတင့်ဆွေအား သီဟိုဠ်နိုင်ငံအတွက် သံအမတ်ခန့် အပ်လေသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ဦးတင့်ဆွေသည် သံအမတ်ဝတ္တရားကို ထမ်းရွက်နေစဉ် အတွင်း ကိုလံဘိုမြို့တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့ရာ သူ၏ကြွင်းကျန် ရစ်သော ရုပ်ကလာပ်ကို ရန်ကုန်မြို့သို့ ယူဆောင်လာကာ တခမ်းတနား သဂြိုဟ်ကြလေသည်။

တင်၊ ဆရာ၊ နန်းတော်ရှေ့ (မြန်မာ ၂၅၆-၁၃၁၁။ ။

နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထူးထင် ရှားကျော်ကြားသော ဂီတစာဆိုဖြစ်သည်။ အငြိမ်းမင်း သမီးနှင့် ဓာတ်ပြားအဆိုတော်များသည် နန်းတော်ရှေ့ ဆရာတင် ရေးသားစပ်ဆိုသော သီချင်းများကို သီဆို၍ နာမည်ကြီးခဲ့ကြသည်သာများပေသည်။

ဆရာတင်သည် သက္ကရာဇ် ၁၂၅၆ ခုနှစ်တွင် ကြည့်မြင်တိုင် ထီးတန်း၌ဖွားမြင်သည်။ ဖခင်မှာမြို့စာရေးတော်မင်း ဦးမှန်၊ မိခင်မှာ ဒေါ်မမဖြစ်၏။ မန္တလေးမြို့ နန်းတော်ရှေ့ မင်္ဂလာဥယျာဉ်တွင် နေထိုင်ခဲ့သဖြင့် နန်းတော်ရှေ့ဆရာ တင်ဟု ခေါ်တွင်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဆရာတင်သည် အတီးအမှုတ်ဂီတပညာကို တတ်မြောက် ရုံမျှမက၊ ဗုဒ္ဓဝင်၊ မဟာဝင်၊ ရာဇဝင်မှအစ စာပေကျမ်း ဂန်များကို နှံ့စပ်စွာလေ့လာသင်ကြားခဲ့သူ ဖြစ်၍၊ ဉာဏ် လည်း လျင်မြန်သွက်လက်သည်။ စိတ်ကူးလေးနက်သည်။ ထိုကြောင့်လည်းသူ၏ သီချင်းများသည် ငြိမ့်ငြောင်းသာ ယာ၍ အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်။ ကာလပေါ်သီချင်းများကို တီထွင်စပ်ဆိုသူ များအနက်၊ နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်မှာ ထိပ်ဆုံးက ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။

မြန်မာဂီတသမိုင်းတွင်ထင်ရှားခဲ့သူ ဂီတစာဆို နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်

ရှေ့အခါက လူတိုင်း၏ နှုတ်ဖျားတွင် ခေတ်စားခဲ့ သည့် ‘လာမယ် လာမယ် မကြည်ရဲ့လို့’ အစချီသီချင်းနှင့် ‘ရွှေကျီးညိုလာယင်’ အစချီသီချင်းများအစ ‘ပျူစောထီး’ ‘စိန္တာမဏီ’ ‘မြန်နွာ’ ‘အောင်နိမိတ်’ စသောသီချင်းများ အထိ များပြားသောသီချင်းတို့ကို စီကုံးစပ်ဆို ရေး သားခဲ့သည်။ ထိုခေတ်က ကိုလံဘိုယာ ဓာတ်ပြားသီချင်း များသည် အများအားဖြင့် နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်၏ သီချင်းများသာ ဖြစ်သည်။

ထိုခေတ် အဆိုကျော်များဖြစ်သော မြခြေချင်း မငွေမြိုင်၊ မကြည်အောင်၊ လောဘာတီ မမြရင်၊ စိန်ပါတီ စသော သူများသည် နန်းတော်ရှေ့ ဆရာတင်၏ သီချင်းများဖြင့် ပင် ထင်ရှားခဲ့ကြသည်။ ဆရာတင်မှာ ထိုအဆိုတော် အသီးအသီး၏ပင်ကိုယ်သံများနှင့် လိုက်လျောဖက်စပ် အဆင်ပြေသည့် တေးသွားများကို ရေးစပ်သီကုံးပေးနိုင် ခဲ့သဖြင့် ပို၍နာမည်ကြီးခဲ့သည်။

ဆရာတင်သည် ၁၃၁၁ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်သည်။ ဆရာ တင်၏ဇနီးဖြစ်သူ အငြိမ့်သဘင်လောက၌ နာမည်ကျော်ခဲ့ သော ပေါ်လင်တင်မှာ ဆရာတင်မကွယ်လွန်မီကပင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ဆရာတင်၌သားသမီး ၁၄ ယောက် ထွန်းကားခဲ့သည့်အနက်၊ ယခုအခါဇာတ်သဘင်တွင် အမည်ကျော်ကြားသူမှာ ရွှေနန်းတင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာစာပေပညာရှိ ပုဂံဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်

တင်၊ ဦး၊ ပုဂံဝန်ထောက်(မြန်မာ ၂၂၃-၁၂၉၅) ။ ။
 ကဗျာပန္နသာရ ကျမ်း၊ မြန်မာမင်း အုပ်ချုပ်ပုံ စာတမ်းနှင့် မော်ကွန်းမေတ္တာစာ အတ္ထုပ္ပတ္တိစသည့် စာအုပ်စာတမ်း ပေါင်း ၅၀ ခန့်တို့ကို ရေးသားပြုစုခဲ့သော ပုဂံဝန်ထောက် မင်း ဦးတင်သည်မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ၁၂၂၃ ခုနှစ်တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၁၄ ရက် စနေနေ့တွင်မန္တလေးမြို့၊ ရွှေနန်းတော်အနောက်ဘက် ရန်နည်းတံခါး လမ်းမတော်ကြီး ရှိစင်္ကြာအိမ်၌ ဖွားမြင်သည်။ အဖကား အသုံးစာရေး ဝမ်းတွင်း ငါးမြို့ဝန်မဟာမင်းလှသင်္ခယာဘွဲ့ခံ ဦးမောင်၊ အမိကားအသုံးစာရေး စာဆိုတော်တောင်အင်းတိုက်စား မဟာမင်းခေါင်ရာဇာ ဦးဘဲ၏သမီး ဒေါ်စော ဖြစ်သည်။ ၉ နှစ်သားအရွယ်တွင် အမရပူရမြို့ဘုံကျော်ကျောင်းတိုက်၌ စာပေသင်ကြား လေ့လာသည်။ ၁၁ နှစ်သားအရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ ရှင်သာမဏေ ပြု၍ ဘုံကျော်ကျောင်း တိုက်ရှိ ဆရာတော်နှစ်ပါးထံ ဆည်းကပ်ကာ စာပေပရိယတ္တိ များကို သင်ကြားခဲ့၏။ ရှင်မည်မှာ နိမ္မူလဖြစ်သည်။ ၁၃ နှစ်သားတွင် ကင်းဝန်မင်းကြီး ရေးသားသော အမေသံဓေပ ဓမ္မသတ်လင်္ကာ ၇၂ ပိုဒ်ကို နှုတ်တက်အာ ဂုံဆောင် နိုင်ရုံမက အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆရာတော်ဘုရားကြီး သင်ကြားထားသည့်အတိုင်းကင်းဝန်မင်းကြီးရှေ့တွင် ပြန်ဆိုဖြေကြားနိုင်သဖြင့် ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ ချီးမွမ်းထောမနာ

ပြုခြင်းခံရသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ထင်ရှားကျော် စောလာ လေသည်။

အသက် ၁၅ နှစ်အရွယ်တွင် ရှင်လူထွက်၍ မင်းတုန်းမင်း တရားကြီးနှင့်သီပေါမင်းတရားကြီးတို့ လက်အောက်တွင် ရွှေတိုက်၊ ဗြဲတိုက်၊ လွှတ်တော်စသည်တို့၌ စာရေးတော် အရာဖြင့် အမှုထမ်းသည်မှာ အသက် ၂၃ နှစ်အထိဖြစ် သည်။ ၁၂၄၂ ခုနှစ် သီပေါမင်း လက်ထက်တွင် ဇေတဝန် ဆောင်၌ကျင်းပသော စာရေးတော်စာမေးပွဲ၌ သတ်ပုံ သတ်ညွှန်းဖတ်တွင် ပထမရသည့်အတွက် နော်ရထာ ကျော်ထင်ဘွဲ့ကို ရရှိ၏။

အသက် ၂၃ နှစ်မှ ၂၆ နှစ်တိုင် မြန်မာမင်းတို့ခေတ်မှ အင်္ဂလိပ်မင်းတို့ခေတ်သို့အကူးတွင် မန္တလေးလွှတ်တော်၌ မြန်မာပညာရှိကြီးများနှင့်အတူ အမှုထမ်းခဲ့လေသည်။ အသက် ၂၇ နှစ်မှစ၍ ၃၃ နှစ်တိုင် မြန်မာပြည်အတွင်း ဝန်များရုံး စာတော်ပြန်ဌာနနှင့် ကျောက် စာဌာနတွင်ထမ်း ရွက်ရပြန်၏။ ထိုနောက် ၁၂၅၇ ခုနှစ်ကစ၍ ပုဂံမြို့အုပ်ရာ ထူးမှ တဆင့်ထက်တစ်ဆင့်တက်၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ အသက် ၄၆ နှစ်တွင် နယ်ပိုင် ဝန်ထောက်ဖြစ်လာလေသည်။ ဦး တင်သည် ပုဂံအကြောင်းအရာကို နှံ့စပ်စွာသိသူဖြစ်သော ကြောင့် ပုဂံဝန် ထောက်ဦးတင်ဟု တွင်လေသည်။

အသက် ၆၀ အရွယ်တွင် အငြိမ်းစားယူ၍ စာပေရေး သားမှုတွင်အားပြုခဲ့သည်။ အသက် ၆၅ နှစ်၊ ၁၂၉၄ တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၌ မြန်မာစာပေ ကျောက်စာဌာန အထူးကထိကအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။ ဤသို့ တက္ကသိုလ်၌ အမှုထမ်းစဉ် မြန်မာမင်းတို့အုပ်ချုပ်ပုံစနစ် နှင့် ကျောက်စာပညာတို့ကို သုတေသနပြုခဲ့သဖြင့် မဟာဝိဇ္ဇာ ဘွဲ့ပေးအပ်ခြင်းခံရသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၉၅ ခုနှစ် အသက် ၇၂ နှစ်တွင် ကွယ်လွန်အနိစ္စ ရောက်လေသည်။ စာပေ လောကတွင် အထူးပြောင်မြောက်လှသော ဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်သည် နောင်လာနောက်သားတို့ သုံးမကုန်နိုင်သည့် ပညာအမွေကိုပေးခဲ့ သောပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်၏။

တင်ကျီးငှက် ။ ။ တင်ကျီးငှက်သည် ခြေချောင်းများ ကြားတွင် အရေပြားရှိသောငှက်ကြီးမျိုးဖြစ်သည်။ ရေတွင် ငုပ်၍ ငါးများကိုအစာအဖြစ် လိုက်လံဖမ်းဆီးစား သောက် တတ်သည်။ တင်ကျီးငှက်သည် ဇီဝဗေဒအလိုအားဖြင့် ‘ဖယ်လာကရိုကိုရက်စီဒီး’ မျိုးရင်းဝင်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ တစ်ဝှန်းလုံးတွင် တင်ကျီးငှက်အမျိုးမျိုးကို တွေ့နိုင်သည်။ အများအားဖြင့် တင်ကျီးငှက်တို့သည်ပင်လယ် ကမ်းခြေ တွင် နေလေ့ရှိကြသော်လည်း မြစ်များနှင့်အိုင် များတွင် လည်း မကြာခဏ တွေ့ရတတ်သည်။ ငှက်ကြီး ဝံပိုနှင့် တင်ကျီးငှက်သည် နီးစပ်သည်။ တင်ကျီးငှက်ကြီး

မျိုးသည် အလျားလက်မ ၃၀ မကရှည်သည်။ တင်ကျီးငှက်အားလုံးတွင် သန်မာ၍ရှည်သော နှုတ်သီးနှင့်တောင်ပံများရှိသည်။ နှုတ်သီး၏အဖျားကောက်သည်။ အမြီးရှိအမွေးများသည်အနည်းငယ်ဖွင့်ထားသော ယပ်တောင်ကဲ့သို့ ပြန့်ကားလျက်ရှိသည်။

တင်ကျီးငှက်တို့သည် အများအားဖြင့် ရေငုပ်၍ ငါးဖမ်းရာ၌ရေထဲတွင် ကြာရှည်စွာ နေနိုင်ကြသည်။ ရေကူးရာတွင် အရေပြားရှိသည့် ခြေများကို အသုံးပြုသည်။ ပျံသန်းသောအခါ ရေမျက်နှာပြင်နှင့်ကပ်၍ပျံသန်းပြီးလျှင် ငါးများကို ဖမ်းယူတတ်ကြသည်။ သို့မဟုတ်လျှင်လည်း ရေပေါ်တွင်ကိုင်းလျက်ရှိသော သစ်ကိုင်းပေါ်တွင်နားကာ ငါးပေါ်လာမည်ကိုစောင့်မြော်နေ တတ်သည်။ အစာစားရာတွင် လောဘတကြီး စားမျိုလေ့ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တင်ကျီးငှက်သည် အလျား၃၂လက်မခန့်ရှိသည်။ သားပေါက်ချိန်ဖြစ်သော စက်တင်ဘာလဆန်းမှ ဒီဇင်ဘာလလယ်အထိ ပါးနှစ်ဘက်နှင့် နံဘေးတို့တွင် အဖြူရောင်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် တင်ကျီးငှက်ကို မှတ်မိရန် လွယ်ကူသည်။ ငှက်ငယ်များသည် ပို၍အရောင်ညိုပြီးလျှင် အောက်ပိုင်းတွင် အဖြူရောင်ရှိသည်။ ဘေးဘက်နှင့်တစ်ခါတစ်ရံ ကိုယ်အလယ်ပိုင်းတွင် အညိုကွက်များရှိတတ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တင်ကျီးငှက်မျိုးသည် ရေချိုသက်သက်တွင်သာ ကျက်စားသည့် ငှက်မျိုးဖြစ်သည်။ မြစ်များနှင့်အိုင်များတွင် အုပ်ဖွဲ့ကာနေကြသည်ကို မကြာခဏ တွေ့ရတတ်သည်။ ပျံသန်းရာတွင် လည်ပင်းကိုရှေ့သို့ဆန့်ထုတ်ပြီးနောက် အတောင်ကို မှန်မှန်ရိုက်ခတ်ကာ အတော်မြန်မြန်ပျံသည်။ ပျံရာ၌ တည့်တည့်ပျံသည်။ နားနေသည့်အခါတွင် ဝမ်းဘဲများကဲ့သို့ ရေပေါ်၌မနားဘဲ၊ ကမ်းခြေပေါ်၌လည်းကောင်း ကျောက်တုံးများ ပေါ်၌လည်းကောင်း သစ်ပင်များပေါ်၌လည်းကောင်း နားနေလေ့ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ နားနေခိုက်တွင် အတောင်များကိုပြန့်၍ နေလှန်းလေ့ရှိသည်။ ကုန်းပေါ်၌ လျှောက်သွားသည့်အခါ ငှက်ကြီးဝံ့ပိုကဲ့သို့ ကိုယ်ကို မတ်မတ်ထား၍ သွားတတ်ကြသည်။ သို့သော်ဝေတ္တမျှသာ လျင်မြန်စွာသွားနိုင်သည်။ ရေကူးသောအခါ ခေါင်းကိုမတ်မတ်ထားလျက် ကိုယ်ကိုနှစ်၍ကူးသည်။ ထိတ်လန့်သည့် အခါ၌ ကိုယ်ကိုရေအောက်သို့နှစ်၍ ခေါင်းနှင့်လည်တံသာဖော်ထားသည်။ ရေငုပ် ကျွမ်းကျင်သော်လည်းရေထဲ၌ စက္ကန့် ၆၀ ထက်ပို၍နေခဲသည်။ ငါးဖမ်းအလွန် လျင်မြန်သည်။ မိသည့်အစာကို မမျိုမီအများအားဖြင့် ရေပေါ်သို့ယူလာတတ်သည်။ အစာကိုခေါင်းပိုင်းမှစ၍ မျိုချလေ့ရှိသည်။ ရေပြင်မှထ၍အပျံတွင် တောင်ပံများကို ရိုက်ခတ်ရုံမျှမက ခြေများဖြင့်လည်း ယက်ကန်ပေးကြသည်။

ဘုရင့်စာဆိုတော်ဘွဲ့တံဆိပ်ရ ကဗျာစာဆို တင်နီဆန်

တင်နီဆန်အေ(ခရစ် ၁၈၀၉-၉၂) ။ ။ တင်နီဆန်သည် ကား အင်္ဂလိပ်စာပေ သမိုင်းအရ ပီတိုရီယခေတ်တွင် ထွန်းကားခဲ့သော ကဗျာစာဆိုတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ၁၈၀၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့တွင်လင်ကွန်ရှင်ယာနယ် ဆိုမာစီမြို့တွင်ဖွားမြင်သည်။ ဖခင်သည် စာပေကျမ်းဂန် တတ်မြောက်သော အင်္ဂလိပ်ဘုန်းကြီးတစ်ပါးဖြစ်သည်။ အသက် ၆ နှစ်သားအရွယ်တွင် လောက်သမြို့ရှိ စာသင်ကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားရ၏။ ထိုကျောင်းတွင် ၄ နှစ်မျှနေပြီးနောက် သူ၏ဖခင်က အိမ်၌ပင် သင်ကြားပေးသည်။

၁၈၂၈ ခုနှစ်တွင် တင်နီဆန်သည် ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ်တွင်ပညာများကို ဆက်လက်ဆည်းပူးသည်။ တင်နီဆန်သည် ကဗျာအရာ၌ပါရမီထက်သန်သူဖြစ်ရကားအသက် ၁၈ နှစ်သားအရွယ်ကတည်းကပင်ကဗျာလင်္ကာ စီကုံးဖွဲ့နွဲ့မှုကို လေ့လာလိုက် စားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က တင်နီဆန်သည် သူ၏အစ်ကိုနှင့် အတူပေါင်း၍ ကဗျာများကို ရေးသားပြီးလျှင် 'ညီအစ်ကိုနှစ်ဦး၏ကဗျာများ' ဟူသော အမည်ဖြင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ကိမ်းဗရစ် တက္ကသိုလ်ထုတ်ဝေရာကလေးလပ်ကျောင်းတွင် နေစဉ်ကလည်းကဗျာပြိုင်ပွဲတစ်ခုတွင်ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင် ရေးသားခဲ့ရာတက္ကသိုလ်အိပတီ၏ ပထမဆုချီးမြှင့်ခြင်းကိုခံရသည်။ ထိုအချိန်ကတင်နီဆန်သည် အသက် ၂၀ မျှသာရှိသေးသည်။ တက္ကသိုလ် အိပတီ၏ ကဗျာဆုကို ချီးမြှင့်ခြင်းခံရပြီးသည့်

နောက်တစ်နှစ်တွင် တင်နီဆန်သည် အင်္ဂလိပ်ကဗျာစပ်နည်း တို့တွင် လူကြိုက်များသော လစ်ရစ်ကဗျာတို့ကို စပ်ဆို လေရာထိုခေတ် ဝေဖန်ရေးသမားတို့က ပြစ်တင်ဝေဖန် ခြင်းပြုကြသော်လည်း သူ၏လစ်ရစ်ကဗျာတို့သည် အနာဂါတ်၌ အလားအလာများစွာရှိကြောင်းကို ပြသ လေသည်။

၁၈၃၁ ခုနှစ်တွင် ဖခင်အနိစ္စမရောက်မီ တင်နီဆန်သည် အတတ်ပညာဘွဲ့တစ်ခုကိုမျှမရဘဲ၊ တက္ကသိုလ်မှထွက်ခဲ့ပြီး နောက် ကဗျာများကို ရေးသားစပြုလာလေသည်။ ၁၈၃၃ ခုနှစ်တွင် တင်နီဆန်သည် နောက်ထပ်ကဗျာစာ အုပ်တစ်အုပ်ကို ထုတ်ဝေပြန်သည်။ ထိုစာအုပ်တွင် ပါဝင်လာ သော သီချင်းကဗျာများအနက် 'ရှဲလော့ကျွန်းသူ လှ ပျိုဖြူ'၊ 'မေ့သီးစားသူများ' အစရှိသောကဗျာများမှာ အထူးပင် နှစ်သက်ဖွယ် ကောင်းသောကဗျာများဖြစ် ဖာသည်။

၁၈၃၃ ခုနှစ်တွင် တင်နီဆန်၏ ခင်မင်ရင်းနှီးဆုံး မိတ် ဆွေဖြစ်သော အာသာဟယ်လမ်သည် ရုတ်တရက် ကွယ် လွန်ခဲ့လေ၏။ ထိုသို့ အလွန်ရင်းနှီးသော မိတ်ဆွေတစ်ဦး ဆုံးရှုံးခြင်းအတွက် တင်နီဆန်သည် ယူကျုံးမရဖြစ်ကာ မိမိအထူးနှစ်သက်သော ကဗျာစပ်ဆိုခြင်း အလုပ်ကိုပင် ၁၀ နှစ်ခန့် စွန့်လွှတ်ထားလေသည်။ ဤသို့ ၁၀ နှစ်ခန့်မျှ အနားယူပြီးနောက် တင်နီဆန်သည် ကဗျာစာအုပ် အသစ် တစ်ခုကို တတိယအကြိမ် ထုတ်ဝေပြန်လေသည်။ ဤစာ

အုပ်တွင် ပါဝင်သော ကဗျာများတွင် 'မော့ဒါးသား'၊ 'ဒိုရာ'၊ 'ယူလစ်ဆီ'၊ 'ဗရိတ်၊ ဗရိတ်၊ ဗရိတ်' အစရှိသော ကဗျာတိုကလေးများသည် အထူးပင် ထင်ရှားလေသည်။ လူ့လောကအပေါ်၌ တင်နီဆန်ထားရှိသော သဘော ထားနှင့် အတွင်းဓာတ်ခံတို့ကို ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထုတ်ဝေ ခဲ့သော 'အမှတ်တရ' အမည်ရှိ သူ၏ကဗျာစုတွင်တွေ့နိုင် သည်။ ထိုကဗျာကို တင်နီဆန်သည် ကွယ်လွန်ခဲ့ပြီး သော သူ၏အချစ်ဆုံးသူငယ်ချင်း အာသာဟယ်လမ်အား ရည်စူး၍ ရေးသားခြင်းဖြစ်သည်။ တင်နီဆန်၏ စွမ်းရည် သည်ဤ 'အမှတ်တရ' ကဗျာတွင်အမြင့်ဆုံးအဆင့်သို့ ရောက်ရှိသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ထိုနှစ်တွင်ပင် တင်နီဆန် အား ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးက ဘုရင့်စာဆိုတော်ဟူသော ဘွဲ့ထူးကို ချီးမြှင့်သည်။

တင်နီဆန်သည် သူ့အား ဆယ်နှစ်တိတိ စောင့်ဆိုင်း နေခဲ့ရသော ချစ်သူအဲမလီဆဲလဂုနှင့် လက်ထပ်ခဲ့၏။ 'သူ့ကို ကျွန်ုပ်လက်ထပ်ခဲ့သည့်အချိန်ကစ၍ ကျွန်ုပ်သည် အေးချမ်းခြင်းတည်းဟူသော အရိပ်အာဝါသကို ခိုလှုံခဲ့ရ ပေသည်။' ဟု တင်နီဆန်က ပြောဆိုဘူးလေသည်။ တင်နီ ဆန်သည် အသက် ၈၃ နှစ်သို့ရောက်သောအခါ ကွယ် လွန်လေသည်။

တင်နက်ဆီပြည်နယ် ။ ။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ အလယ်ပိုင်း ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်သော တင်နက်ဆီ ပြည် နယ်သည် ကင်တပ်ကီးပြည်နယ် ၏ တောင်ဘက် တွင် ရှိ၍ အနောက်ဘက် မစ်စစ်စပီမြစ်မှ အရှေ့ဘက်မြောက်ကယ်ရိုလီနားပြည်နယ်အထိ ကျယ်ပြန့် သည်။

ထိုပြည်နယ်၏ အကျယ်အ ဝန်း မှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၄၂၂၄၆ မိုင်ရှိ၍ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၀ပြည့်နှစ် သန်းခေါင်စာ ရင်းအရ ၃၂၉၁၇၁၈ ယောက်ဖြစ် ၏။ မြို့တော်မှာ နက်ရှမ်းမြို့ဖြစ် ၍ လူဦးရေမှာ ၁၇၄၃၀၇ ယောက် ရှိသည်။ အကြီးဆုံးမြို့မှာ မစ်စစ် စပီမြစ်ပေါ်တွင်ရှိသော မင်းဖစ်မြို့ ဖြစ်၍ လူဦးရေမှာ ၃၉၆၀၀၀ ယောက် ခန့် ရှိ လေသည်။

ထိုပြည်နယ်၏ မြေမျက်နှာ ပြင်ကို သဘာဝ အနေအထား

တင်နက်ဆီပြည်နယ်တွင် နက်ရှမ်းမြို့တော် ပန်းခြံရှိ ပါးသီန္နန် အဆောက်အအုံ

လိုက်၍ သုံးပိုင်းခွဲခြားနိုင်သည်။ ပထမပိုင်းမှာအရေဘက်
ထောင်တန်းဒေသဖြစ်၍ ထိုဒေသတွင်အက်ပလက်ချီယန်
ဗဟောင်တန်းရှိ၏။ ထိုတောင်တန်းမှကျောက်မီးသွေး၊
သံနှင့်ကြေးနီတို့ကို မြောက်မြားစွာ တူးဖော်ရရှိလေသည်။
ဒုတိယပိုင်းဖြစ်သော အလယ်ပိုင်းမှာ ဂျုံ၊ ပြောင်းနှင့် ဆေး
ရွက် စိုက်ပျိုးရာ ကျယ်ပြန့်သော ဒေသဖြစ်သည်။ တတိယ
ပိုင်းဖြစ်သော အနောက်ဘက်ဒေသမှာ အိုဟိုင်းအိုမြစ်တွင်း
သို့ စီးဝင်သော တင်နက်ဆီမြစ် ဖြတ်သန်းစီးဆင်းရာ မြေနိမ့်
လွင်ပြင်ဖြစ်၍ ဝါဂွမ်းစိုက်ပျိုးရာဒေသဖြစ်၏။

တင်နက်ဆီမြစ်မှ ရေအားကိုယူကာ စက်မှုလုပ်ငန်းများ၌
တွင်ကျယ်စွာ အသုံးပြုနိုင်သဖြင့် ထိုပြည်နယ်၏ စက်မှုလုပ်
ငန်းများမှာ အတော်ပင်တိုးတက်ခဲ့လေသည်။ ထိုပြည်
နယ်သည် ရှေးအခါက ရက်အင်ဒီးယန်းလူရိုင်းတို့၏
ဒေသဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ဥရောပတိုက်သားများ
ရောက်ရှိလာသောအခါ အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ စပိန် သုံးဦး
တို့သည် ထိုဒေသကိုအပိုင်ရ ရန် ကြိုးစားကြ၏။ သို့သော်
အင်္ဂလိပ်တို့က တိုင်းရင်းသားများနှင့် ပို၍ရင်းနှီးစွာ ဆက်
ဆံနိုင်သဖြင့် ထိုဒေသကို အင်္ဂလိပ်ပိုင်အဖြစ် ပြုလုပ်နိုင်
ခဲ့ကြသည်။

တင်နက်ဆီပြည်နယ်သည် အမေရိကန် လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲ
အပြီးတွင်မှ တစ်စတစ်စ တိုးတက်လာ၍၊ ၁၇၉၆
ခုနှစ်တွင်အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ၁၆ ခုမြောက်
ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်လာလေသည်။

တင်နက်ဆီမြစ်ဝှမ်းအာဏာပိုင်အဖွဲ့။ ။ အမေရိကန်ပြည်
ထောင် စုနိုင်ငံ တည်ထောင်ခဲ့ပြီးနောက် ပထမအနှစ်တစ်ရာ
အတွင်းတွင် သဘာဝပင်ရင်းအခြေအမြစ်များ အကြီးအကျယ်
ပြုန်းတီးပျက်စီး ခဲ့လေသည်။ လူတို့သည် လယ်ယာတည်
ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ဓာတ်သတ္တုများ တူးဖော်ရန်
အတွက်လည်းကောင်း၊ သစ်တောကြီးများကို စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့
ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းခဲ့ကြ၏။ ထို့ကြောင့် မြေဆီ လွှာတို့သည်
ရေတိုက်စား သဖြင့်လည်းကောင်း၊ လေတိုက်ခတ်သဖြင့်
လည်းကောင်း၊ ပြုန်းတီးသွားခဲ့လေရာ ထိုဒေသ၌ လယ်ယာ
လုပ်ကိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်တော့ဘဲ ယခင်ကထက် ရေလွှမ်းမိုးသည့်
ဒဏ်ကို ပိုမိုခံစားရသဖြင့် လူအများသေကြေပျက်စီး၍ ပစ္စည်း
ဥစ္စာအများ ဆုံးပါးခဲ့ရလေသည်။ ထိုသို့ပျက်စီးရသည့်
ဒေသတို့တွင် တင်နက်ဆီမြစ်ဝှမ်းဒေသသည် အခြားတစ်ပါး
သောဒေသတို့ထက် ပို၍ ဆိုးရွားလေသည်။ ထို့ကြောင့်
တင်နက်ဆီမြစ်ဝှမ်း အာဏာပိုင်အဖွဲ့ကို ၁၉၃၃ ခုနှစ်မေလ
၁၈ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုဆိုင်ရာကော်ပိုရေးရှင်းအဖြစ်
တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။

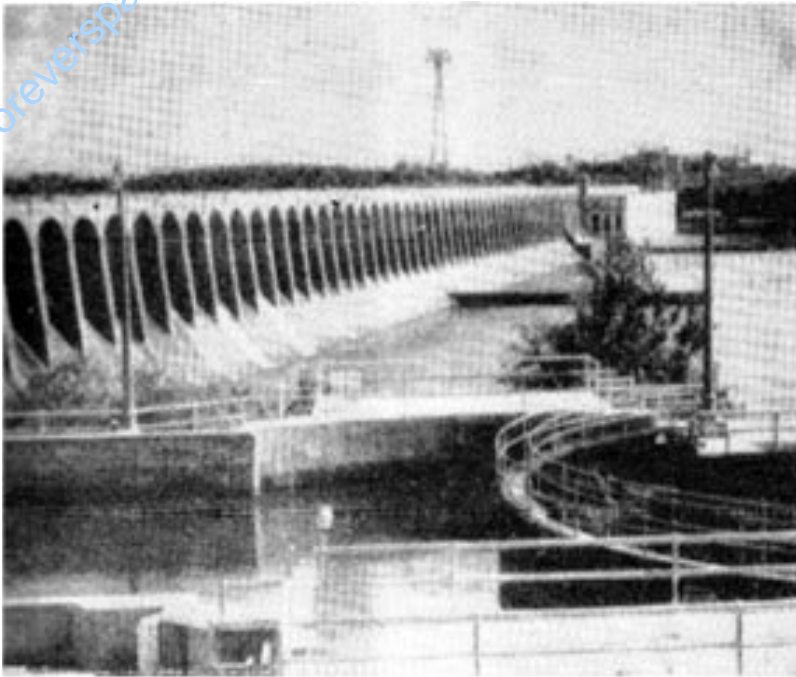
အင်္ဂလိပ်လို တင်နက်ဆီဗဲလေး အော်သောရီတီဟုခေါ်

သည်။ ယင်းကိုတစ်ဖန် အတိုကောက်အားဖြင့် တီ၊ ဗွီ၊
အေဟု ခေါ်ပြန်သည်။ ထို တီ၊ ဗွီ၊ အေ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ
တင်နက်ဆီ မြစ်ဝှမ်း ပင်ရင်း အခြေအမြစ်များကို တိုးချဲ့လုပ်
ကိုင်သွားရန် ရေလွှမ်းမိုးခြင်းဘေးမှ ကာကွယ်ရန်၊ ရေ
ကြောင်းသွား လာရေးအတွက် မြစ်များကို နက်အောင်တူး
ရန်နှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားအတွက် ရေကာတာ ဆောက်
လုပ်ရန်ဖြစ်၏။ ထိုပြင် သစ်တော သစ်များကို ပြုစုပျိုး
ထောင်ပေး၍ လက်ရှိ သစ်တောများကို ကာကွယ်စောင့်
ရှောက်ပေးရန်နှင့် မြေဩဇာကောင်းကောင်းကို ဈေးနှုန်း
ချိုသာစွာဖြင့် ထုတ်လုပ်ပေးရန်ဟူ၍လည်းဖြစ်၏။ ထိုမှ
တစ်ပါး တောင်သူလယ်သမားများနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်သူများ
အား တင်နက်ဆီမြစ်ဝှမ်း သဘာဝ အခြေအမြစ်များကို
အသုံးပြုနိုင်အောင် အားပေးမည်ဟူ၍လည်း ရည်ရွယ်
လေသည်။ တင်နက်ဆီမြစ်ဝှမ်းသည် စတုရန်းမိုင်ပေါင်း
၄၀၉၁၀ ကျယ်ဝန်း၏။ တင်နက်ဆီ၊ ကင်တပ်ကီး၊ ဗာဂျင်း
နီးယားမြောက်ပိုင်း ကယ်ရိုလိုင်းနား၊ ဂျော့ဂျီးယား၊
အယ်လာဗားမား၊ မစ်စစ်စပီတည်းဟူ သော ပြည်နယ် ၇
နယ်တို့၏ အစိတ်အပိုင်းများ ပါဝင်လေသည်။ သို့သော်
မြစ်ဝှမ်းအပြင်ဘက်ရှိ ဒေသများသည်လည်း တီ၊ ဗွီ၊
အေလုပ်ငန်း၏ အကျိုးကိုခံစားရသည်။ ထိုအစီအစဉ်အရ
ထုတ်ယူရရှိသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကိုစတုရန်းမိုင် ၇၃၀၀၀
ခန့်ကျယ်ပြန့်သောဒေသအတွင်းရှိ အိမ်များ၊ လယ်ယာများ၊
ဆိုင်များ၊ သတ္တုတွင်းများနှင့် စက်ရုံများပင် အသုံးပြု
ကြရလေသည်။

တင်နက်ဆီမြစ်ဝှမ်းသည် မီးသွေး၊ ကြေးနီ၊ သံ၊ မန်ဂန်
ဓာတ်ပစ္စည်း၊ စကျင်ကျောက်၊ သွပ်နှင့် အခြားအဖိုးတန်
ဓာတ်သတ္တုများစွာထွက်သည်။ ထုံးကျောက်၊ သဲနှင့်
ကျောက်စရစ်တို့မှာကား သုံးစွဲ၍မကုန်နိုင်ဖြစ်သည်။
ယခုအါ အဆိုပါပစ္စည်း များသည် ရှေးကထက်ပိုမို၍ ထွက်ရှိ
နေလေသည်။

တီ၊ ဗွီ၊ အေ အဖွဲ့၏ ဆောက်လုပ်ရေးအစီအစဉ်အရ
တင်နက်ဆီမြစ်နှင့် ယင်း၏မြစ်လက်တက်များတွင် ရေ
ကြောင်းသွားလာရေး၊ ရေလွှမ်းမိုးမှုထိန်းသိမ်းကာကွယ်
ရေးနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ရေးတို့အတွက် ရေ
ကာတာများ တည်ဆောက်ပေးရန်ရည်ရွယ်သည်။ သို့ဖြစ်
၍ရေကြောင်းသွားလာရေးအတွက် ရေအတိမ်အနက်ကို
ထိန်းသိမ်းပေးရန် တင်နက်ဆီမြစ်တစ်လျှောက် ကင်တပ်
ကီးပြည်နယ် ပူဒကာမှ တင်နက်ဆီပြည်နယ် နေ့စဉ်အထိ
ကင်တပ်ကီး၊ ပစ်ကဝစ် လန်ဒင်၊ ဝီလဆန်၊ ဝိုးလားစရို
သော ရေကာတာကြီးကိုးခုကို ဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ ယင်းတို့
အနက် ကင်တပ်ကီး ရေကာတာမှာ အကြီးဆုံးဖြစ်၍
တစ်မိုင်ခွဲရှည်ပြီးလျှင် ၁၆၆ ပေ မြင့်သည်။

www.foreverspace.com.mm

တင်နက်ဆီမြစ်ဝှမ်းကိုထိန်းသိမ်းရန် တီဗွီအေမှဆောက်လုပ်ထားသော ဖွန်တန်နာ ဆည်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတွင် စတုတ္ထအမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။

တင်နက်ဆီမြစ်၏ မြစ်လက်တက်များပေါ်တွင် မြစ်မကြီး အတွင်းသို့ ရေအစီးကို ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် ရေလှောင် သောဆည်များ ဆောက်လုပ်ထား၏။ ယင်းတို့အနက် ဖွန်တန်နာဆည်သည်ပေ ၄၈၀ မြင့်၍ အမေရိကန်ပြည် ထောင်စုနိုင်ငံတွင် အမြင့်ဆုံး ဆည်များအနက် စတုတ္ထမြစ်။ တင်နက်ဆီမြစ်နှင့် ယင်း၏ မြစ်လက်တက်များရှိ ရေကာတာနှစ်ရပ် စုစုပေါင်းမှာ ၂၁ ခုဖြစ်လေသည်။

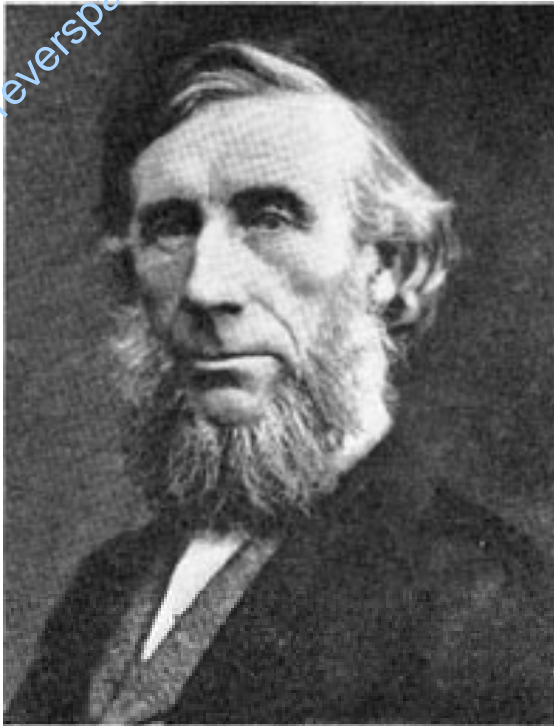
တီ၊ ဗွီ၊ အေအဖွဲ့သည် ရေကြောင်းသွားလာရေးနှင့် ရေလွှမ်းမိုးမှု ကာကွယ်ရေးတို့ကိုဆောင်ရွက်ယင်းနှင့် လျှပ် စစ်ဓာတ်အားကိုလည်းထုတ်ပေးလေသည်။ ပိုလျှံသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို နှုန်းထားချိုသာစွာဖြင့် မျူနီစီပယ် အဖွဲ့နှင့် တောနယ် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား သမဝါယမအဖွဲ့ ပေါင်း ၁၄၈ ဖွဲ့ကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးသွင်းခဲ့ရာ နှစ်စဉ်ဒေါ်လာသန်းပေါင်း များစွာ ရရှိလေသည်။

တီ၊ ဗွီ၊ အေအဖွဲ့သည် မြေကြီးကိုရေတိုက်စားခြင်းမှ တားဆီးကာကွယ် ရန်နှင့်မြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက် လယ်ယာ လုပ်ငန်းအခြေအနေများတိုးတက်ရန် ဆောင်ရွက်၏။ ၁၉၃၃ ခုနှစ်မှစ၍ရေတိုက်စားခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်မြေဧက ၅၀၀၀၀၀ ကျော်ကိုလှေကားထစ်သဖွယ် လယ်ကွက်များ ပြု လုပ်ပေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သစ်ပင်ပေါက် ၂၅ ကုဋေကို ဖြန့်ချိစေ၍ စိုက်ပျိုးစေရာယခါခါ ဧကပေါင်း ၂၁၀၀၀ တို့မှာ သစ်တောများပြန့်၍ ဖြစ်နေကြပြီ။

ပန်းဆက်သွယ်ရေး၊ သဘာအခြေအမြစ်များကို လေ့ လာရေး၊ စီးပွားရေးစသောပြဿနာများကို လေ့လာရန် သုတေသနနည်းဖြင့် လက်တွေ့နည်းဖြင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်သည်။ တီ၊ ဗွီ၊ အေ အဖွဲ့၏ ရန်ပုံငွေသည် ဒေါ်လာ ၂၆ ကုဋေကျော်သည်။ လိုအပ်လျှင် ငွေချေး လက်မှတ်များကို ဒေါ်လာ ၇ ကုဋေကျော်ဖိုး အထိ ထုတ် ရန်အာဏာရှိသည်။ တီ၊ ဗွီ၊ အေ အဖွဲ့၏လုပ်ငန်းကို ကွန် ဂရက်နှင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတသို့ တာဝန်ခံရသော အဖွဲ့ဝင် ၃ ဦးပါဝင်သည့် ဘုတ်အဖွဲ့က စီမံအုပ်ချုပ် ဆောင် ရွက်ပေးသည်။ ထိုအဖွဲ့ဝင်ပုဂ္ဂိုလ်များကို သုံးနှစ်တစ်ကြိမ် ခန့်အပ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးလျှင် အလုပ်သက် တမ်း ၉ နှစ်ဖြစ်လေသည်။

တင်း။ ။ ခြင်းနှင့်တင်းတောင်းများ-၅။

တင်းဒါးလရွန်(ခရစ် ၁၈၂၀-၁၈၉၃) ။ ။ ဝှန်တင်း ဒါးလသည် ရူပဗေဒပညာရပ်များကို ဖားရဒေးနှင့်အတူ တကွ တွဲဘက်လေ့လာ၍ ဖားရဒေးအားများစွာအကူအညီ အထောက်အပံ့ ပေးခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ (ဖားရဒေး အမ်-၅။) ထို့ကြောင့် တော်ဝင်အဖွဲ့၌ သဘာဝယထာ ဘူတပညာ ပါမောက္ခရာထူးကို ဖားရဒေး နောက်တွင် ဆက် ခံနိုင်ခဲ့လေသည်။

သိပ္ပံပညာရှင် ဂျွန် တင်းဒါးလ

တင်းဒါးလသည် အိုင်ယာလန်နိုင်ငံ၌ မွေးဖွား၍ငယ်စဉ်ကသဒ္ဒါကျောင်းများတွင်စာသင်ပြီးနောက် ဂျာမနီနိုင်ငံရှိတက္ကသိုလ်တစ်ခုတွင် ဆက်လက်ပညာရှာယူခဲ့သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးသည် ရေခဲမြစ်ကြီးများ ရွေ့ရှားပုံ၊ ဓာတ်ငွေ့၊ အခိုးအငွေ့နှင့် အသံတို့အပေါ် အပူရှိန် သက်ရောက်ပုံတို့ကို လေ့လာခဲ့လေသည်။ တင်းဒါးလပြုစုခဲ့သော အကြောင်းအရာများအနက် အထင်ရှားဆုံးမှာ အဲလပ်တောင်မှ ရေခဲမြစ်များအကြောင်းအရာနှင့် ရေ၏ဖြစ်ထွေအကြောင်းအရာတို့ ဖြစ်လေသည်။

တင်းဒါးလဝီလျံ(ခရစ် ၁၄၉၂ ခန့်-၁၅၃၆) ။ ဝီလျံ တင်းဒါးလသည် ပရိတ်ကတ်စတန် ခရစ်ယာန်သာသနာရေးပုံ တွင် အင်္ဂလန်ပြည်၌ ထင်ရှားသော ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ တင်းဒါးလသည် သမ္မာကျမ်းစာကို ဂရိဘာသာမှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ပြန်ဆိုခဲ့သည်။ သူပြန်ဆိုသော ကျမ်းတို့မှာ ဓမ္မသတ်ကျမ်းနှင့်ယောနဝတ္ထုဖြစ်သည်။ ခရစ် ၁၅၂၆ ခုနှစ်တွင် ထိုကျမ်းတို့ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။ တင်းဒါးလသည် ဝေလနယ်စပ် ဂလော့စတာနယ်တွင် ဖွားမြင်၍၊ ကြီးပြင်းလတ်သော် အောက်စဖို့နှင့်ကိမ်းဗရစ် တက္ကသိုလ်တို့တွင် ပညာသင်ကြားပြီးလျှင် ခရစ်ယန် ရဟန်းဘောင်သို့ဝင်လေသည်။ ထိုနောက် ဂလော့စတာနယ်၌

အင်္ဂလန်ပြည်၏ သာသနာ့အာဇာနည် ဝီလျံ တင်းဒါးလ

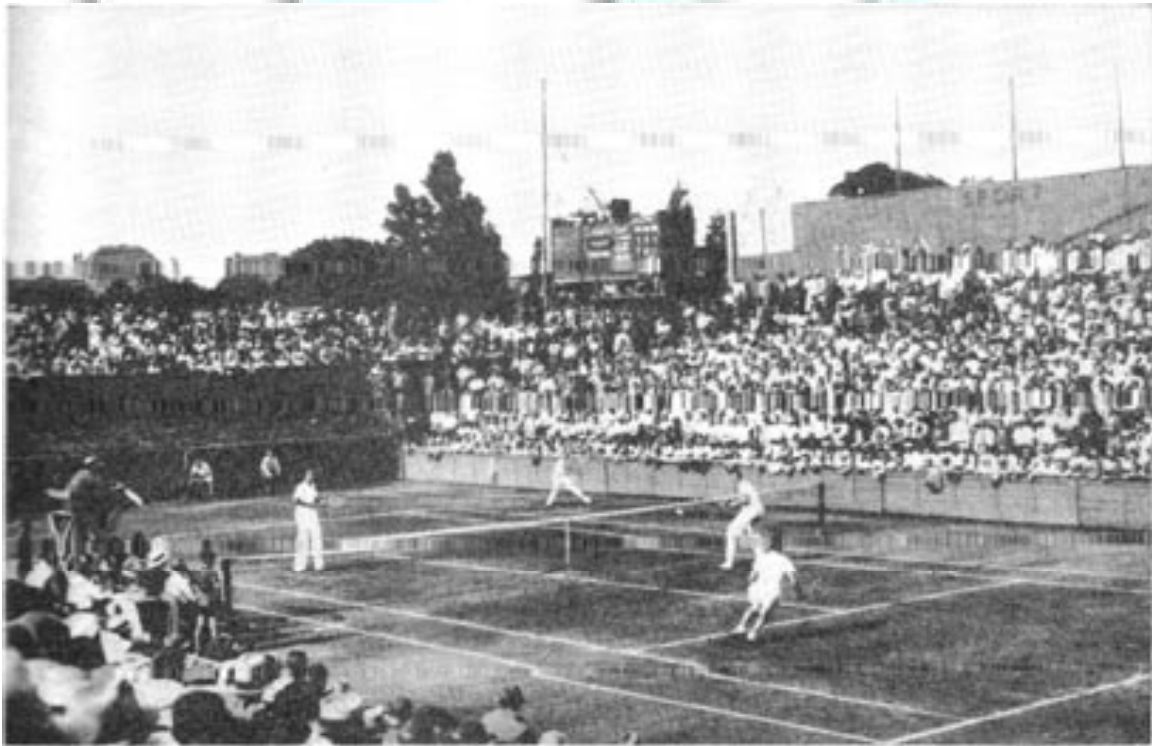
ပင် တရားဟောဆရာအဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နေရာမှ မာတင်လူသာနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိခဲ့သည်။ (လူသာမာတင်-ရှူ) သာသနာ၌ သန့်ရှင်းစေလိုသော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် အင်္ဂလန်ပြည်ဘုရင်အဋ္ဌမ ဟင်နရီအား ကက်သရင်းမိဖုရားနှင့်ကွာရှင်းသည့်အတွက်ပြစ်တင်ရေးသား ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။ ဤအချက်ကြောင့် ၁၅၃၆ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့တွင်တင်းဒါးလသည် အရှင်လတ်လတ်မီးရှို့ကွပ်မျက်ခြင်းခံရသည်။ (ဟင်နရီဘုရင်များ (အင်္ဂလိပ်)-ရှူ)

တင်းနစ်ကစားခြင်း ။ တင်းနစ် ကစားခြင်းသည် တင်းနစ်ကစားကွင်း၏ အလယ်၌ရှိသော ပိုက်တန်းကိုကျော်အောင်ဗက်တံဖြင့် ဘောလုံးကို တစ်ဘက်မှတစ်ဘက်သို့ အပြန် အလှန်ပေးပို့ကစားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤကစားနည်းကို တစ်ဘက်လျှင် ၁ယောက်စီသော်လည်းကောင်း၊ ၂ ယောက်စီသော်လည်းကောင်း ကစားနိုင်သည်။ တင်းနစ်ကစားခြင်းနှင့် ဆင်ဆင်တူသောကစားနည်းကို ရှေးဂရိလူမျိုးတို့ကစားလေ့ ရှိသည်ဟုအဆိုရှိသည်။ သို့ရာတွင် ယခုခေတ်ကစားနည်းမှာ အလယ်ခေတ်က ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ကစားကြသော နည်းမှ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲဖြစ်ထွန်းလာသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံ၌ ရှေးက ကစားပုံမှာ ကွင်းအလယ်တွင်

တင်းနစ်ကစားခြင်း

မြေကတုတ်ပွဲ၍ ထိုမြေကတုတ်အပေါ်သို့ ကျော်သွား အောင် ဘောလုံးကို လက်ဖြင့်ပုတ်ခတ်၍ တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် အပြန်အလှန်ပို့သော ကစားနည်းဖြစ်၏။ နှောင်းအခါ၌ ဘောလုံးကို လက်ဖြင့်မပုတ်ဘဲ ဗက်တံဖြင့်ရိုက်၍ ကစား လာကြသည်။ ပြင်သစ်နှင့် အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ဘုရင်နှင့် တကွ နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားတို့သည် တင်းနစ်ကွင်း များကို ငွေကြေးမြောက်မြားစွာ အကုန်အကျခံ၍ ပြု လုပ်ပြီး လျှင် တင်းနစ်ကစား လေ့ရှိကြသည်။ နှောင်း အခါ၌ နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားတို့ သာမဟုတ်ဘဲ အ ရပ်သူအရပ်သားအများလည်း တင်းနစ်ကို မြက်ခင်းကွင်း ပြင်များပေါ်တွင် ကစားကြသည်။ ယခုခေတ်၌ကား တင်း နစ်ကွင်းကို သမံတလင်းကျံ၍ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ သို့သော် ဒေသကိုလိုက်၍ ကွင်းအမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ အင်္ဂလန်နှင့် ဥရောပနိုင်ငံတို့တွင် ယခုတိုင်မြက်ခင်းပြင်ကို တင်းနစ်ကစားရန် ကွင်းအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုဆဲပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ နွားချေးကျသောတင်းနစ်ကွင်းများကို ပြုလုပ်ကြသည်။ အခြားနိုင်ငံတို့တွင် ကျောက်နုမှုန့်၊ ရွှံ့စေး၊ ကတ္တရာစေးတို့အပြင် ပျဉ်ပြားကိုပင်လျှင် တင်း နစ်ရိုက် ရန် ကွင်းပြင်များပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ တင်းနစ်ကွင်းသည် အလျား ၇၈ ပေ၊ အနံ ၃၆ ပေရှိသည်။ အလျားလိုက် မျဉ်းကြောင်းသည် ဘေးမျဉ်းဖြစ်၍ အနံ

လိုက် မျဉ်းကြောင်းသည် အောက်ခြေမျဉ်းဖြစ်သည်။ ဘေးမျဉ်းမှ ၄ ပေခွဲအကွာ၌ ဘေးမျဉ်း နှင့်ပြိုင်၍ အတွင်း မျဉ်းကြောင်း တစ်ခုကိုဆွဲရသည်။ ထိုအတွင်းမျဉ်းမှာတင်း နစ်ကို တစ်ယောက်တစ်ဘက်ကစားသည့်အခါ သတ်မှတ် သည့် စည်းဖြစ်သည်။ တင်းနစ်ကို တစ်ဘက် နှစ်ယောက် စီကစားလျှင် ဘေးမျဉ်းသည်ကစားရန်အတွက် သတ်မှတ် သောစည်းဖြစ်သည်။ ကွင်း၏အလယ်တွင် သုံးပေမြင့်သော ပိုက်ကို သွယ်တန်းထားသည်။ ထိုပိုက်တန်းကို ဗဟိုပြု၍ အောက်ခြေဘက် ၂၁ ပေ အကွာ၌ အောက်ခြေမျဉ်းနှင့် မျဉ်းပြိုင်ဖြစ်သောမျဉ်းကို ပိုက်တန်း၏။ ထိုဘက်ဤဘက် နှစ်ဘက်စလုံး၌ ရေးဆွဲရသည်။ တစ်ဖန်ကွင်း၏ အလယ် တည့်တည့်တွင် အလျားလိုက်ကန့်လန့်ဖြစ်သော မျဉ်းတစ် ကြောင်းရှိသည်။ ထိုမျဉ်းသည် ဘေးမျဉ်းနှင့် ၁၈ ပေကွာ သည်။ ဤနည်းဖြင့် ပိုက်တန်း၏တစ်ဘက်တချက်တွင် အကွက်လေး ကွက်ရှိ လေသည်။ ထိုအကွက်တို့မှာ ဘောလုံး ပို့ရန် သတ်မှတ် သောစည်းများဖြစ်လေသည်။ တင်းနစ်ဘောလုံးသည်အချင်းအားဖြင့် ၂ လက်မခွဲ ရှိသည်။ ဘောလုံးမှာကြက်ပေါင်စေးနှင့်လုပ်သောဘော လုံးများဖြစ်သည်။ သို့သော် ဘောလုံး အပြင်ဘက် သည် သက္ကလတ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည်။ ဗက်တံကား အနံလိုက် အချင်းအားဖြင့် ၈ လက်မ ကျယ်၍၊ အလျား

ဒေးဗစ်ဖလားပွဲအတွက် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ဝင်ဗယ်လဒန် ကစားကွင်း၌ နိုင်ငံအချင်းချင်း တင်းနစ်ပြိုင်ပွဲ ကျင်းပစဉ်

လိုက် အချင်းအားဖြင့် ၁၂ လက်မရှည်၏။ ထိုဗက်တံတွင် ကြောင်အူကြိုးကို လေးထောင့် ကွက်ဖော်ကာတပ်ထား သည်။ ယခုခေတ်၌ကြောင်အူကြိုးအစား၊ နိုင်လွန်ကြိုးကို သုံးကြသည်။

ကစားနည်းမှာ အောက်ခြေမျဉ်းပြင်ဘက်ရှိ လက်ျာဘက် ထောင့်အနီးမှနေ၍ပထမဘောလုံးပို့ပေးသူက ဘောလုံးကို ခေါင်းပေါ်သို့မြှောက်၍ ဗက်တံဖြင့်ရိုက်ချကာပိုက်တန်း တစ်ဘက်တွင် ဘောလုံးကိုခံယူသူထံသို့ ရောက်အောင်ပို့ပေး ရသည်။ ထိုသို့ပို့လိုက်သောဘောလုံးသည် ပိုက်တန်းကို ကျော်၍ဘောလုံးကို ခံယူသူ၏ လက်ျာဘက်လေးထောင့် ကွက်၌ ကျစေရမည်။ ဘောလုံးပို့ရန်အလိုငှာပို့သူသည် ပထမအကြိမ်ပို့၍ နေရာမကျလျှင် ဒုတိယအကြိမ်ထပ်မံပို့ ရန်အခွင့်အရေးရှိသည်။ ဘောလုံးပို့ရာ၌ မှားယွင်းသော် ပို့သူအမှတ် ရှုံးလေသည်။ ဘောလုံးကိုပို့ရာ၌ ပိုက်တန်းကို မကျော်နိုင်လျှင်လည်းကောင်း၊ ကျော်ပင်ကျော်စေကာမူ ယူသူ၏ လေးထောင့် စည်းကွက်ထဲသို့ မကျလျှင်သော် လည်းကောင်း၊ ပိုက်တန်းကိုထိ၍ယူသူ၏ လေးထောင့်စည်း ကွက်ပြင်ဘက်သို့ရောက်လျှင်သော်လည်းကောင်း ဘောလုံး အပိုမှားသည်ဟု စည်းကမ်းသတ်ထားသည်။ ဘောလုံးကို အပိုတွင် ပိုက်တန်းကိုထိ၍ လေးထောင့်စည်းကွက် ထဲကျသော် ဘောလုံးကို ပြန်ပို့ရန်အခွင့်အရေးရှိသည်။ ပို့လိုက်သော ဘောလုံးကိုယူသူက တင်းနစ်ကွင်း၏ စည်း တွင်းသို့ ပိုက်တန်း ကျော်အောင် ပြန်၍ ရိုက်မပို့နိုင်သော်ယူ သူ အမှတ်ရှုံးလေသည်။ အကယ်၍ ယူသူက ဘောလုံးကို ပြန်ပို့ရာ၌ ပိုက်တန်းကိုဘောလုံးထိသော် ထိုဘောလုံးသည် စည်းတွင်း သို့ကျရောက်ပါက မှားယွင်းသည်ဟု မယူဆ ရချေ။ စည်း ပြင်ဘက်သို့ကျသွားပါမူ ရှုံးလေသည်။ ဦးစွာ ဘောလုံးပို့လိုက်သောအလှည့်၌ ယူသူသည် ဘောလုံးမြေ နှင့် တကြိမ်ထိပြီးမှ ပြန်၍ရိုက်ရသည်။ ဘောလုံးပိုပြီးသော ပထမအလှည့်ကုန်လျှင် ကျန်အလှည့်များ၌ ဘောလုံး မြေကျသည်ဖြစ်စေ မကျသည်ဖြစ်စေ ဘောလုံးပို့သူရော ယူသူပါအလှည့်သင့်သလို ရိုက်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ဘောလုံးမြေသို့ နှစ်ခါတော့၍ကျပြီးမှဘောလုံးကို ရိုက်ရန် အခွင့်မရှိချေ။ ပထမအကြိမ် ဘောလုံးပို့၍ ပို့သူနှင့်ယူသူ အပြန်အလှန် ရိုက်ပြီးနောက် တစ်ဦးဦးက နိုင်သော် ပို့သူ သည် လက်ျာဘက်အောက်ခြေမျဉ်းမှ လက်ဝဲဖက်အောက်ခြေ မျဉ်းသို့ကူးပြောင်း၍ ဘောလုံးကို တစ်ဖန်ပို့ပေးရပြန်သည်။ ယင်းကို ပို့သူနှင့်ယူသူတို့က အပြန်အလှန်ရိုက်ကြပြန်သည်။

ဤနည်းအတိုင်းရိုက်၍ အရှုံးအနိုင် ပေါ်လာသောအခါ နေရာကို မူလလက်ျာဘက်သို့ ပြန်ရွှေ့၍ ကစားရပြန်သည်။ ပထမနှင့် ဒုတိယနိုင်မှတ်တို့သည် ၁၅ မှတ်စီဖြစ်၏။ တတိယနှင့် စတုတ္ထအကြိမ်နိုင်မှတ်တို့ကား ၁၀ မှတ်စီဖြစ်သည်။

နိုင်မှတ် ၅၀ အလျင်ရသူသည် တစ်ပွဲ၌ အနိုင်ရလေသည်။ သို့ သော် တစ်ကြိမ်ကြိမ်တွင် ပို့သူနှင့်ယူသူတို့အမှတ် ၄၀ ချင်းတူနေပါလျှင် နောက်ထပ် နှစ်ကြိမ်အမှတ်သာသော သူသာလျှင် အနိုင်ရသည်။ ဤသို့ အရှုံးအနိုင် ယူသောပွဲ ပေါင်းကို သာမန်အားဖြင့် မြောက်ပွဲကစားရသည်။ ထို မြောက်ပွဲတွင် နှစ်ပွဲတိတိ အပြတ်အသတ် နိုင်မှသာလျှင် အနိုင်ရသည်မည်၏။ ဥဒါဟရုဏ်မှာတစ်ဦးက ၆ ပွဲနိုင် စဉ်အခြားတစ်ဦးက ၅ ပွဲနိုင်ထားလျှင် နိုင်ပွဲများရာလူကို အနိုင်မပေးရ သေး။ ထိုသူကနောက်ထပ်တစ်ပွဲ တက်နိုင် သောကြောင့် ရှုံးသူကို နှစ်ပွဲတိတိဖြင့် ဖြတ်ပြီးမှသာလျှင် ထိုသူကိုအနိုင် ပေးရသည်။ ဤသဘောအတိုင်း မြောက်ပွဲလျှင် တချိကျဖြင့်၊ ငါးချိကစားရသည်။ ယင်းငါးချိအနက် သုံး ချိနိုင်သူသည် နောက်ဆုံး အနိုင်ရလေသည်။ ယခုခေတ် ကစားသောတင်းနစ်ကစားနည်းကို အင်္ဂလန်ပြည်တွင်ခရစ် ၁၈၇၄ခုနှစ်က စတင်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ အမေရိကန် ပြည် ထောင်စုတွင် ၁၈၇၅ ခုနှစ်က စတင်ကစားခဲ့သည်။ နိုင်ငံ အချင်းချင်း တင်းနစ်ပြိုင်ပွဲကို ၁၈၇၇ ခုနှစ်တွင်အင်္ဂလန် ပြည် ဝင်ဗယ်လဒန်ကစားကွင်း၌ ဦးစွာကျင်းပခဲ့သည်။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ခွဲကွဲဒေးဗစ် ဆိုသူသည် နိုင်ငံချင်းချင်း တင်းနစ်ပြိုင်ပွဲတွင် အကောင်းဆုံးတင်းနစ်အဖွဲ့ဟု ဆုံး ဖြတ်ခြင်း ခံရသောနိုင်ငံအား ဒေးဗစ်ဖလားကို ဆုပေးခဲ့ရာ၊ ယခုအခါနှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း အစဉ်အလာအဖြစ်ဖြင့် ဒေးဗစ် ဖလားပွဲကို နှစ်စဉ်နိုင်ငံအများက အလှည့်ကျ ကျင်းပ လျက်ရှိသည်။

တင်းမြစ်။ ။တင်းမြစ်သည် အင်္ဂလန်ပြည်တွင် အကြီးဆုံး မြစ် ဖြစ်သည်။ ကူးသန်းသွားလာရေး အတွက်လည်းအရေး အပါဆုံးဖြစ်သည်။ ထိုမြစ်သည်ဂလော့စတာရှိုင်ယာ နယ်၊ ကော့စဝါ တောင်တန်း၌ မြစ်ဖျားခံ၍ အင်္ဂလန်ပြည် တောင်ပိုင်းဒေသတွင် အနောက်မှအရှေ့သို့ ဖြတ်သန်းလျက် မြောက်ပင်လယ်ထဲသို့ စီးဆင်းသည်။ မိုင်ပေါင်း ၂၀၉ မိုင်မျှ ရှည်လျားသည်။ မြောက်ပင်လယ်ထဲသို့ စီးဆင်းရာမြစ်ဝ တွင် လန်ဒန်မြို့တည်ရှိသည်။ မြစ်၏အကျယ်မှာ လန်ဒန်မြို့ တန်းတားကြီးအနီး၌ ကိုက်ပေါင်း ၂၅၀ မကျယ်၍၊ မြစ် ဝဋ်မှ ငါးမိုင်ခွဲမျှ ကျယ်သည်။ တင်းမြစ်ကို ပင်လယ်မှမိုင် ၅၀ ကွာဝေးသော လန်ဒန်မြို့တံတားကြီးအထိ နက်စွာ တူးဖော်ထားလေရာ ပင်လယ်ကူးသောတို့သည် လန်ဒန်မြို့ သို့ အရောက်ဝင်နိုင်သည်။ သင်္ဘောဆိုက်ကပ်သော ဒေသ ဖြစ်သည့်အလျောက် တင်းမြစ်၏ ဝဲယာကမ်းနှစ်ဘက်တွင် သင်္ဘော ကျင်း များစွာတို့ရှိကြသည်။ လန်ဒန်မြို့မှ လွန် သော် မြစ်ဖျားတစ်လျှောက်အထိ တည်ရှိသော တင်းမြစ် ကမ်းခြေတစ်လျှောက်မှာမူ အလွန်လှပတင့်တယ်သော

www.foreverspace.com.mm

တင်းမြစ်ကို ဖြတ်ကျော်ဆောက်လုပ်ထားသည့် လန်ဒန်မြို့၊ တာဝန်တန်တား

ရှုခင်းများရှိသည်။ ထို့ကြောင့် တင်းမြစ်ထဲတွင် လှေပြိုင်ပွဲများ နှစ်စဉ်မပြတ်ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။ လှေပြိုင်ပွဲများကို ဟင်လေ၊ ကင်းစတန်၊ မိုးလဇီ၊ စတိန်းစသော မြို့ကလေးများတွင် ကျင်းပကြသည်။ နာမည်ကျော် ကိမ်းဗရစ် တက္ကသိုလ်နှင့် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ် လှေပြိုင်ပွဲများကို ပတ္တနီမှ မော်တလိတ်အထိရှိသော မြစ်ရိုးတွင် ကျင်းပသည်။ အောက်စဖို့မြို့၌ တင်းမြစ်ကို အိုင်းဆစ်ဟု ခေါ်သည်။ မြန်မာစာဖြင့် ရေးသားထားသော ပထဝီဝင် စာအုပ်တို့တွင် တင်းမြစ်ကို သိမ်းမြစ်ဟူ၍ ရေးကြသည်။

တင်းဝါး။ ။(ဝါး-ရှု။)

တောင် ။ ။ တောင်များဖြစ်ပေါ်လာခြင်း အကြောင်းကြီး သုံးရပ်ရှိသည်။ ကမ္ဘာမြေကြီးသည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်းကုဋေကုဋာ အလွန်ရှေးကျသောအခါက အလွန်ပူရာမှ တဖြည်းဖြည်း အေးလာသောအခါ၌ မြေကြီး၏ အပေါ်ယံအလွှာသည် ဖိနှိပ်အားကြောင့် တွန့်ရှုံ့သွားသဖြင့် မြေမျက်နှာသွင်ပြင်တွင် ပေါင်းကူးကုန်းကြီး များသဏ္ဍာန်ပေါ်ပေါက်လာ၏။ အေးလာသောအခါတွင်ကား ယင်းကုန်းကြီးများမှာ မာကျစ်လာခြင်းကြောင့်၊ တောင်များဖြစ်လာလေသည်။ ဥရောပတိုက်ရှိ အဲလပတောင်တန်းများသည် ယင်းကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသော တောင်များဖြစ်၏။

အချို့နေရာများ၌ ကမ္ဘာမြေကြီး၏ အပေါ်ယံအလွှာသည်

ကျောက်သားပကတိ ဖြစ်နေသဖြင့်၊ မြေမျက်နှာပြင်မှာ ခုံး၍မထောင့်၊ ကွဲပြတ်၍သွားတတ်၏။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် မတ်စောက်သော တောင်ကြီးများဖြစ်ပေါ်လာပြန်သည်။ ယင်းတောင်မျိုးမှာ တစ်ဘက်၌ မတ်စောက်သော်လည်း အခြားတစ်ဘက်၌ကား ခပ်ပြေပြေ ဆင်ခြေလျှော ရှိနေတတ်၏။ တစ်ခါတစ်ရံလည်း လွန်စွာရေစီးသန်လှသော မြစ်များသည် ကုန်းပြင်မြင့်ကိုတိုက်စားသွားရာတွင် တိုက်စား၍မရသော ကျောက်မာများသည် ထီးတည်းကျန်ကာ မြင့်မားသောတောင်များအဖြစ် တည်ရှိနေခဲ့ကြ၏။ နယူးယော့ပြည်နယ်ရှိ ကတ်စကီးတောင်များနှင့် မိဇူးရီပြည်နယ်ရှိ အိုဇော်တောင်တန်းများမှာ ယင်းကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသော တောင်များသာတည်း။

အချို့သော တောင်များမှာကား အောက်ခံမြေအတွင်းမှ ထွက်လာသော ချော်ပူတို့သည် မြေမျက်နှာပြင်တွင် စုပုံလျက်၊မာသွားရာမှဖြစ်ပေါ်လာသည့် တောင်ပူစာများဖြစ်ကြသည်။ တောင်အမေရိကတိုက်ရှိ အန်းဒီးတောင်တန်းများမှာ ထိုကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။

တောင်ထူထပ်သောဒေသ၌ လူနေအိမ်ခြေ ယုတ်လျော့နည်း ပါးတတ်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြေညီနည်းပါးသဖြင့် စိုက်ပျိုးမှုအတွက်အခက်အခဲတွေ့တတ်ခြင်း၊ လေတင်ဘက်တွင် မိုးလွန်၍ လေအောက်ဘက်တွင် မိုးခေါင်ရေရှားဖြစ်တတ်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော် တောင်များရှိမှ မြစ်ဖျားရှိတတ်သဖြင့် မြစ်မရှိသော

ဟိမန္တာအနောက်ဖက်တောင်တန်းကြီး၏ တစ်ဖက်တဒေသကို အိန္ဒိယပြည်ရှိ ဆင်းမလားမြို့မှ ဤသို့တွေ့မြင်ရသည်။

ဒေသမှာကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ညံ့ဖျင်းတတ်၏။ အချို့ တောင်များတွင် အဖိုးတန် ဓာတ်သတ္တု ပေါများသည့်ပြင်၊ တောင်ခါးပန်း သစ်တောများမှလည်း လူတို့အတွက်အသုံး ဝင်သော သစ်များရရှိသောကြောင့် တစ်နည်းအားဖြင့် အကျိုးရှိသည်ဟုဆိုနိုင်လေသည်။ ထိုပြင် မြို့ကြီးများ အတွက် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရန် ရေစီးသန်သော တောင်ကျမြစ်ချောင်းများမှ ရေအားကိုလည်း အသုံး ပြုနိုင် ကြသေးသည်။

တောင်၏အမြင့်ကို ဗရိမီတာခေါ် လေဖိတိုင်းကရိယာ ဖြင့် တိုင်းထွာကြသည်လည်းရှိ၏။ ငြိမ့်နိမ့်မြေကြီးနည်းဖြင့် တွက်ချက် တိုင်းထွာယူကြသည်လည်းရှိ၏။ အချို့သိပ္ပံပညာရှင်များက တောင်ကိုတိုင်းရာ၌ ကမ္ဘာ၏အလယ်ဗဟိုချက် မှနေ၍ တိုင်းထွာရမည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အချို့ကမူ ပင်လယ်ပြင်အထက်မှစ၍ တိုင်းရမည်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုကြလေသည်။ ပင်လယ်ပြင်မှ တိုင်းသောအတိုင်းအတာအ ရဆိုပါက အာရှတိုက်ရှိ ဧဝရက်တောင်ထိပ်သည် ၂၉၀၂၈ ပေကျော်မြင့်၍ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အမြင့်ဆုံးတောင်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင်ထင်ရှားသော တောင်ကြီးများကား အာ ရတိုက်ရှိ ဟိမဝန္တာတောင်တန်း၊ ဥရောပတိုက် ရှိအဲလပ် တောင်တန်း၊ တောင်အမေရိကတိုက်ရှိ အန်းဒီးတောင်တန်း

နှင့် မြောက်အမေရိကတိုက်ရှိ ရော့ကီးတောင်တန်း အစရှိ သည်တို့ ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တိုက်အသီးသီးတွင် တောင်စဉ်တောင်တန်း များစွာရှိသည့်အနက် ဟိမဝန္တာတောင်တန်း၊ အန်းဒီး တောင်နှင့် ရော့ကီး တောင်များမှာ သက်နု တောင်များသာ ဖြစ်ကြ၍ အာဖရိကတိုက်ရှိ တောင်တန်းများမှာသက် လတ်တောင်များဖြစ်လျက် ကနေဒါနိုင်ငံရှိ လော်ရင်းရှန်း တောင်တန်းများမှာ သက်ရင့်တောင်များ ဖြစ်လေသည်။ အသက်အကြီးဆုံးတောင်များကို စကော့တလန်ပြည်တွင် တွေ့ရလေသည်။

ဟိမဝန္တာတောင်တန်းကြီးသည် အိန္ဒိယ နှင့်တရုတ်နိုင်ငံ တို့ကို ပိုင်းခြားထား၏။ ပီးရနီးတောင်တန်းသည် စပိန်နိုင် ငံကို အခြားသောဥရောပနိုင်ငံများမှ ပိုင်းခြားထား၏။ အဲလပ်တောင်တန်းကြီးသည်လည်း အီတလီနှင့် ဂျာမနီနိုင်ငံ တို့ကိုပိုင်းခြားထား၏။ ထိုကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံ ကိုလည်း ရိုးမတောင်တန်းများက တံတိုင်းသဖွယ် ပိုင်းရံကာဆီးတား သဖြင့် သဘာဝနယ်နိမိတ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနောက်ဘက်နယ်နိမိတ်တွင် မြောက်ဘက် တိဗက်ပြည်မှစ၍ တောင်ဘက်နီဂရေအူအထိ တန်းဆင်း သွားသော အနောက်ရိုးမတောင်တန်းကြီးရှိသည်။ ထို

အနောက်ရိုးမတောင်တန်း၌ အမြင့် ၁၂ ၅၅၃ ပေခန့်ရှိသော နွေပေါက်တောင်ခေါ် စာရာမေရီတောင်ထိပ်တည်ရှိသည်။ ထိုတောင်တန်းသည်အာသံ၊ မဏိပူရ၊ လူရှေ၊ စစ်တကောင်းနယ်များနှင့် ကမ်းရိုးတမ်းတစ်လျှောက်တွင် လေးကိုင်းကဲ့သို့ တည်ရှိသည်။ အနောက်ရိုးမ တောင်တန်း၏ မြောက်ပိုင်းသည် ပေ ၈၀၀၀ ကျော်မြင့်၍ ပတ်ကိုက္ကသို့မဟုတ် နာဂတောင်ဟုခေါ်သည်။ ချင်းဝိသေသတိုင်းသို့ ရောက်သော အခါ ပေ ၃ ၀၀၀ ကျော်မြင့်၍ ချင်းတောင်ဟုခေါ်သည်။ တစ်ဖန် တောင်ဘက်ရခိုင်ပြည်သို့ဆင်းလာရာ ရခိုင်ရိုးမဟုတ်၍ တောင်ဘက်စွန်းတွင် ပေ ၁၀၀ နှင့် ပေ ၂၀၀ မျှလောက်သာ မြင့်လေသည်။ အလယ်ရိုးမ တောင်သည် မြောက်ပိုင်း၌ ချင်းတွင်းမြစ်နှင့် ဧရာဝတီမြစ် အကြားတွင်တည်ရှိ၏။ အလယ်ရိုးမတောင်ကို မြစ်များ ဖြတ်စီးဆင်းကြောင့် ထိုတောင်တန်းသည် တဆက်တည်း မတည်ဘဲ၊ ရွှေတောင်တန်း၊ ဟူးကောင်းတောင်တန်း၊ ဇီးဖြူတောင်၊ မင်းဝံတောင် အစရှိသည်ဖြင့် ပြတ်လျက်နေသည်။ ယင်းသို့တောင်ဘက်၌ ဧရာဝတီမြစ် ဖြတ်စီးသောနေရာတွင် တောင်ဘက်သည် ပို၍ပြတ်နေပြီးလျှင် မြင်းခြံနယ်တွင် ပေ ၄၀၀၀ ကျော်မြင့်သော ပုပ္ပားတောင်မှ တစ်ဖန်ပြန်၍ အစပြုပြီးလျှင် ရန်ကုန်မြို့သို့ အရောက် မိုင် ၃၀၀ ခန့် ရှည်လျားစွာ တဖြည်းဖြည်း နိမ့်လျှော့၍ တည်ရှိသည်။ ပဲခူးနယ်သို့ ဖြတ်သန်းလာသောအခါ ယင်းတောင်တန်းသည် ပဲခူးရိုးမဟူ၍ တွင်လေသည်။ တောင်တန်း၏တောင်ဘက်ဆုံးတွင် ရွှေတိဂုံစေတီတည်ရှိ၏။ အထက်ပါ ချင်းတွင်းမြစ်နှင့်ဧရာဝတီမြစ်တို့အကြားရှိ တောင်များတွင် ဟူးကောင်းတောင်၌ ပယင်းထွက်သည်။ ထိုကြောင့် ပယင်းတွင်းဟု ထင်ရှားသည်။ ပုပ္ပားတောင်သည် ရှေးအခါက မီးတောင်ဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်။ ပုပ္ပားတောင်နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာ့သမိုင်းတွင် ထင်ရှားသောအဖြစ် အပျက်များလည်း ရှိလေသည်။

အရှေ့ဘက်ရိုးမသည် ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့်ပေပေါင်း ၃၀၀၀ မှ ၆၀၀၀ ထိမြင့်သည်။ သို့သော်အချို့နေရာတို့တွင်ပေ ၈၀၀၀ ခန့်မြင့်သောတောင်ထိပ်များရှိသည်။ မြောက်ပိုင်းတွင် ဂိုလံစီကောင်းတောင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကချင်ပြည်နယ်တွင် ကချင်တောင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ရှမ်းရိုးမဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်တွင်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ကုန်းပြင်မြင့်သည်ကျယ်ပြန့်၍ အချို့နေရာတွင် ညီညာလျက် အချို့နေရာတွင် နက်ရှိုင်းသောချိုင့်ဝှမ်းများ ရှိလေသည်။ တောင်ဘက်၌ ယင်းတောင်တန်းသည် ကယားပြည်နယ်ကို ဖြတ်၍သွားသည်။ ထိုအခါ၌တောင် တန်းသည် ပေ ၈၀၀၀ မြင့်သည်။ ယင်း၏အနောက်ဘက်၌ ပေါင်းလောင်းတောင်၊ တောင်ဘက်၌ ကော့ကရိတ်တောင်၊ တောင်ညိုတောင်၊ နွားလည်ပို့တောင်အစရှိသည် ဖြင့်တည်ရှိသည်။

တဝင်းတောင်တန်းကြီးသည် သံလွင်မြစ်၏အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင် မြောက်ဘက်မှတောင်ဘက်သို့ သံလွင်မြစ်အလိုက် တန်းလျက်စီးဆင်းလာသည်။ တနင်္သာရီ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်တွင်ကား ထိုတောင်တန်းသည် တနင်္သာရီ ရိုးမတောင်ဟူသောအမည်ကိုရ၍ ကော့သောင်အထိတည်ရှိသည်။

တောင်ကုပ်မြို့။ ။တောင်ကုပ်မြို့သည်သံတွဲခရိုင်၊ တောင်ကုပ်မြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သည်။ တောင်ကုပ်မြစ်ဝမှ၅မိုင်ခန့်ကွာဝေး၍ မြစ်၏ လက်ဝဲကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ရခိုင်ရိုးမတောင်ကို တောင်ကုပ်မြို့မှနေ၍ ကြည့်လျှင် ရိုးမတောင်တန်းသည် ကုပ်၍ဆင်းလာသည့် ယောင် ယောင်ရှိသည်ကိုစွဲ၍ တောင်ကုပ်မြို့ဟုတွင်သည်။

တောင်ကုပ်ရိုးမလမ်းမကြီးသည် တောင်ကုပ်မြို့ကို မြန်မာပြည်မရှိ ပန်းတောင်းမြို့နှင့် ဆက်သွယ်ပေးသည်။ ထိုရိုးမလမ်းမှာ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ရခိုင်ပြည်နှင့် မြန်မာပြည်မတို့၏ ကုန်စည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး၌ အလွန်အရေးပါခဲ့သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုနှစ်ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် ရခိုင်ပြည်ကို ချီတက်တိုက်ခိုက်ခဲ့စဉ်က ဤတောင်ကုပ်ရိုးမလမ်းကြီးကိုပင် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ပြီးနောက် မဟာမြတ်မုနိရုပ်ပွားတော်ကြီးကို ပင့်ဆောင်လာသည့်အခါတွင်လည်း တောင်ကုပ်မြို့မှတစ်ဆင့် ဤရိုးမလမ်းခရီးဖြင့်ပင် ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ မဟာမြတ်မုနိရုပ်ပွားတော်ကို ပင့်ဆောင်လာစဉ် တောင်ကုပ်မြို့၌ ခေတ္တရပ်နား ကိန်းဝပ်တော်မူခဲ့ရာ ထိုကိန်းဝပ်သည့်နေရာတွင် စေတီတဆူ တည်ထားကိုးကွယ်ကြ၏။ ယင်းစေတီကို ဖောင်တော်ဦး စေတီဟုခေါ်သည်။ တောင်ကုပ်မြို့လယ် မြစ်ကမ်းပါးတွင် တည်ရှိသည်။ ခရစ်နှစ် ၁၈၂၅ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားခဲ့စဉ်ကလည်း အင်္ဂလိပ်တို့သည် ထိုတောင်ကုပ် ရိုးမလမ်းခရီးဖြင့်ပင် စစ်ချီတက်ခဲ့ကြသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌လည်း တောင်ကုပ်ရိုးမလမ်းကို မဟာမိတ်တပ်များကတစ်လှည့်၊ ဂျပန်စစ်တပ်များက တစ်လှည့် မိမိတို့သိမ်းပိုက်ထားစဉ်အတွင်းပြင်ဆင်၍ စစ်ကြောင်း ခရီးလမ်းအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

၁၉၅၄ ခုနှစ်မှစ၍ ခိုင်မြဲသော လမ်းမကြီးတစ်ခုဖြစ်အောင် နိုင်ငံတော်အစိုးရက အထူးအင်ဂျင်နီယာများနှင့် အထူးလုပ်သားများကို ခန့်အပ်စေလွှတ် ပြင်ဆင်စေခဲ့သည်။ တောင်ကြားလမ်း အကျယ်ကို ၃၂ ပေအထိ ချဲ့ထွင်ပြီးနောက်အလယ် ၁၂ ပေကို ကတ္တရာစေး ခင်းလျက်ရှိသည်။ ၁၉၅၈ခုနှစ်တွင် အချောကိုင်ပြီးစီးလိမ့်မည်ဟု စီမံကိန်းချမှတ်ထားသည်။ ယင်းလမ်းမကြီးကို ၄၄ ၃၇၈သိန်းမျှ

အကုန်အကျခံ၍ ပြင်ဆင်ရန်သတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်သည်။
 တောင်ကုပ်မြို့နှင့် ပန်းတောင်းမြို့မှာ ၁၀၅မိုင်ခန့်ဝေး၍
 ဗန္ဓုအခါ၌ရိုးလမ်းတစ်လျှောက် မော်တော်ကားများ သွား
 လာနိုင်သည်။အထက်ဖော်ပြပါ စီမံကိန်းများအ ရ ရိုးလမ်း
 မကြီးကိုလုံးဝပြင်ဆင်ပြီးသောအ ခါမိုးရောနေ့ပါမော်
 တော်ကားများ သွားလာနိုင်ပေလိမ့်မည်။
 တောင်ကုပ်မြို့နှင့်သံတွဲမြို့မှာ မိုင် ၄၀ ခန့်ဝေးသည်။
 သို့သော်ပြန်ဟုခေါ်သော ချောင်းငယ်ကလေးများတွင်
 ခုတ်မောင်းသောမီးသင်္ဘောဖြင့်ထိုမြို့နှစ်မြို့မှာ ဆက်သွယ်
 နိုင်ပေသည်။
 သံတွဲမြို့မှ သဋ္ဌေးရွာကိုဖြတ်၍ တောင်ကုပ်မြို့သို့ ပေါက်
 ရောက်သောကုန်းလမ်းဟောင်းကြီးတစ်ခုလည်းရှိသည်။
 စစ်ကြီးအတွင်းက ထိုလမ်းကို ဂျပန်စစ်ဘက်မှ ပြင်ဆင်၍
 စစ်လမ်းအတွက် အသုံးပြုခဲ့သည်။ ထိုမျှမကသေး တောင်
 ကုပ်မြို့မှ ဆားပြင်၊ လမုအရပ် တို့ကိုဖြတ်၍ အမ်းမြို့အထိ
 မော်တော်ကားလမ်း ဖောက်ခဲ့ဘူးသည်။ သို့သော် ယခု
 အခါ၌မူ ထိုလမ်းမှာ တောလမ်းမျှသာဖြစ်သည်။
 တောင်ကုပ်မြို့နယ်မှ ဆန်စပါးနှင့်သစ်များထွက်သည်။
 နတ်မော်ရွာမှမြေအိုးများထွက်သည်။ တောင်ကုပ်မြို့
 ပေါ်တွင် နယ်အရာရှိရုံး၊ အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း၊
 အစိုးရဆေးရုံနှင့်စာတိုက်ရုံး၊ ကြေးနန်းရုံးများရှိသည်။
 စစ်ကြီးမဖြစ်မီက မြန်မာပြည်နှင့် အိန္ဒိယပြည်ဆက်သွယ်
 သော ကြေးနန်းလမ်းမှာ တောင်ကုပ်မြို့ကိုဖြတ်၍ ဆက်

သွယ် ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်းအရ
 တောင်ကုပ်မြို့၏လူဦးရေမှာ ၄၁၁၇ ယောက်ဖြစ်သည်။

တောင်ကြီးမြို့။ ။ တောင်ကြီးမြို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်
 တောင်ပိုင်းရှိ ခရိုင်ဝန်ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သည်။ ကူးသန်း
 ရောင်းဝယ်ရေးတွင်လည်း အချက်အခြာဖြစ်သည်။ ပင်လယ်
 ရေ မျက်နှာပြင်ထက် ပေ ၅၀၀၀ ကျော်မြင့်သော ကုန်း
 ပြင်မြင့်ပေါ်တွင်တည်ရှိသဖြင့် ရာသီဥတုမှာမျှတညီညွတ်၍
 ကျန်းမာရေးအတွက် အထူးနေထိုင်ရန် ကောင်းသောဒေ
 သဖြစ်သည်။ တောင်ကြီးမြို့မှာ ကျယ်ပြန့်သော တောင်
 ကမ်းပါးယံရှိ ကုန်းပြင်မြင့်ပေါ်တွင်တည်ရှိရာ မြို့၏အရှေ့
 ဘက်စွန်းမှ အထက်ဆီသို့အုပ်မိုးနေအောင် မတ်စောက်နေ
 သောတောင်ကြီးကို အစွဲပြု၍ တောင်ကြီးမြို့ဟုခေါ်
 လေသည်။ တောင်ထိပ်တွင် စေတီတော်တစ်ဆူနှင့် ထူးခြား
 စွာစွန်းထွက်နေသော ကျောက်ဆောင်ကျောက်တုံးကြီးများ
 ရှိသောကြောင့် မြို့သူမြို့သားများသည် ထိုတောင်ထိပ်သို့
 မကြာမကြာ သွားရောက်လည်ပတ်ကြသည်။ မြို့ကို တပ်
 မြေဌာနကဲ့သို့ စံနစ်တကျ တည်ဆောက်၍ လမ်းမကြီး
 လမ်းငယ်အသွယ်သွယ်ဖောက်လုပ်ထားသည်။ မြို့အတွက်
 ရေကို မြို့တောင်ဘက်စွန်းမှ စီးဆင်းလာသောချောင်းငယ်
 မှယူသဖြင့်သန့်ရှင်းသောရေကိုရသည်။ အနောက်စွန်းရှိ
 တောင်ကုန်းငယ်တွင် ဘုရားတန်ဆောင်းများရှိသည်။
 သာစည်ရွှေညောင်သွား မီးရထားလမ်းဆုံမြို့ဖြစ်သော ရွှေ

တောင်ကြီးမြို့ကို မင်းလမ်းမဖက်မှမြင်ရသော ရှုခင်းတရပ်

ညောင်မြို့နှင့် တောင်ကြီးမြို့သည် ကားလမ်းအားဖြင့် ၁၂ မိုင်လေး၍၊ ခြေလျင်လမ်းအားဖြင့် ၅ မိုင်မျှသာဝေးသည်။ သာစည်မြို့မှာမူ တောင်ကြီးမြို့မှ ၁၀၃ မိုင်ဝေးသည်။

တောင်ကြီးမြို့တွင် အစိုးရရုံးများ၊ အင်္ဂလိပ်မြန်မာ အထက်တန်းကျောင်းများ၊ မူလတန်းကျောင်းများ၊ ဆေးရုံ၊ ဟော်နန်းနှင့် ခမ်းနားသော တိုက်တာအဆောက်အအုံများရှိသည်။ မြို့မြောက်ပိုင်းရှိ ဈေးကြီးမှာ အထူးပင် သန့်ရှင်းသည့်ပြင် မုန့်လ၊ မုန့်ညင်း၊ အာလူး၊ ကြက်သွန်စသောဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ လတ်ဆတ်သော ကြက်ဥနှင့် ညောင်ရွှေအင်းလေးဘက်မှ ငါးများကို ထိုဈေးကြီးတွင် ဝယ်ယူရရှိနိုင်ပေသည်။ ၅ ရက် တစ်ဈေးကျရောက်သော နေ့တွင် နယ်မှလာရောက် ရောင်းဝယ်ကြသဖြင့် အထူးပင် စည်ကားလေသည်။ တောင်ကြီးမြို့မှ မြန်မာနိုင်ငံအခြားမြို့များသို့ ကြက်သွန်ဖြူ၊ ဂျင်း၊ အာလူး၊ သနပ်ဖက်များကို မီးရထားလမ်း၊ ကားလမ်းနှင့် လေကြောင်းဖြင့်တင်ပို့သည်။ အရှေ့ဘက်ရှိ တောင်ကျစမ်းချောင်းမှရေကို ရေလှောင်ကန်ကြီး ၂ ခုမှတစ်ဆင့်ပြန်လုံးများဖြင့် တစ်မြို့လုံးအတွက် သောက်ရေပို့ပေးသည်။ တောင်ကြီးမြို့၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၄၁ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၉၀၀၀ ကျော်ဖြစ်သည်။ ယခုအခါမှာမူလူဦးရေ ၁၅၀၀၀ ကျော်မျှရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

တောင်ခါ ။ ဇီဝဗေဒ အလိုအရ တောင်ခါသည် 'ဂယလီဖောမီးဝ' မျိုးစဉ်တွင်လည်းကောင်း၊ 'ဖာစီအာနီဒီ' မျိုးရင်းတွင်လည်းကောင်း၊ 'ပါဒီစိုင့်နီ' မျိုးရင်းခွဲတွင်လည်းကောင်းပါဝင်သည်။ တောင်ခါသည်အလျား ၁၁ လက်မခန့်ရှိသည်။ မေး၊ ပါးနှင့်နားများတွင် ဖြူသောအရောင်ရှိသည်။ ရင်အုပ်တွင် ညိုဝါရောင်ဖျော့တော့တော့ရှိ၍ လည်ပင်း၏ တစ်ဘက်တချက်တွင် အမည်းကွက်တစ်ခုစီ ထင်းလျက်ရှိသည်။ အမြစ်မီးသစ်တောများတွင် ကျက်စားသည်။ လေချွန်သံမျိုးဖြင့် ခပ်တိုးတိုးမြည်တတ်သည်။ တောင်ခါသည် ဝါးပင်ကဲ့ကျပေါက်သောတောများ၌ ဥကျင်းများပြုလုပ်၍ ဥအုတ်တတ်သည်။ ဥကျင်းများကိုဝါးရွက်၊ မြက်တို့ဖြင့် ဖုံးထားတတ်သည်။ နယုန်လလောက်တွင် ရန်ကုန်မြို့ အနီးတစ်ဝိုက်ဒေသရှိ တောင်ခါတို့၏ ငှက်သိုက်များ၌ ဥကျင်း တကျင်းလျှင် ဥ ၄ လုံးရှိသည်ကို တွေ့ရတတ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ အရှေ့ဘက်တစ်လွှား ဖောမိုးဆားကျွန်းအထိ တောင်ဘက်တစ်လွှား မလ္လာယုကျွန်းစုအထိ တောင်ခါများကို အနှံ့အပြားတွေ့နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဲခူးရိုးမအရှေ့ ပိုင်းဒေသများနှင့်၊ ပေ ၄၅၀၀ မြင့် သော ကုန်းမြေပြန့်များ၌ တွေ့ရတတ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်စပ်အနီး ယူနန်တွင်လည်း တောင်ခါကို တွေ့ရသေးသည်။

တောင်ငူခရိုင် ။ ။ တောင်ငူခရိုင်သည်စစ်မဖြစ်မီက တနင်္သာရီတိုင်းတွင်ပါဝင်သော ခရိုင်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး ကျေညာပြီးသည့်နောက်၌မူ တောင်ငူခရိုင်ကို ပဲခူးတိုင်းထဲသို့သွင်း၍ ပူးပေါင်းလိုက်သည်။ ခရိုင်အတွင်းပါဝင်သော ရွှေကျင်နယ်သည် သီးခြားခရိုင် တစ်ခု

တောင်ငူခရိုင်၌ထင်ရှားသည့် မြတ်စောညီနောင် စေတီ ၂ ဆူအနက် ညီတော်ဖြစ်သော စောလှစေတီ

အဖြစ်ဖြင့် ယခင်က ရှိနေခဲ့ရာ၊ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် တောင်ငူခရိုင် တွင် သို့ ပေါင်းစပ်ထည့်လိုက်လေသည်။ တောင်ငူမြို့၏အနောက်ဘက် ၆ မိုင်ခန့်အကွာ၌၊ ခရစ် ၁၂၇၉ ခုနှစ်ကတည်ခဲ့သော ဒွါရဝတီ မြို့တော် ဟောင်းနေရာတည်ရှိ၏။ အနောက်မြောက်ဘက် ၂၄ မိုင်ခန့်ကွာသော ဆွာမြို့ကလေးတွင် ခရစ် ၁၁၉၄ ခုနှစ်က ပုဂံပြည် ရှင်ဘုရင် နရပတိ စည်သူ၏ သားမက်တော် နန္ဒသူရိယတည်ထားခဲ့သောမြို့တော်ဟောင်းနေရာရှိ၏။ တောင်ငူမြို့၏တောင်ဘက် ၃၁ မိုင်ဝေးသော ဇေယျဝတီသည်ဘုရင့်နောင်တည်ခဲ့သောမြို့ဖြစ်သည်။ တောင်ငူခရိုင်၏ မြောက်ပတ်၌ ရမည်းသင်းခရိုင်နှင့် တောင်ပိုင်း ရှမ်းပြည်နယ် ရှိ၍၊ အရှေ့ဘက်၌ တောင်ပိုင်း

တောင်ငူခရိုင်အတွင်းရှိ စစ်တောင်းမြစ်ကိုဖြတ်၍ ဆောက်လုပ်ထားသော စစ်တောင်းတန်းတား

ရမ်းပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်နှင့် သံလွင်ခရိုင်တို့ရှိကြ၏။ တောင်ဘက်၌ကား ကျုံပကူးချောင်းသည် တောင်ငူခရိုင်ကို သထုံခရိုင်နှင့်ခြား၍ထား၏။ အနောက်တောင်ဘက်တွင် မူ ပဲခူးစီရင်စုကိုခြားထားသော စစ်တောင်းမြစ်နှင့် ကွန်းချောင်းရှိသည်။ အနောက်မြောက်ဘက်တွင် ပဲခူးရိုးမတောင်တန်းသည် ပြည်၊ သာယာဝတီနှင့် သရက်မြို့ခရိုင်များကို ပိုင်းခြားလျက် တည်ရှိသည်။

တောင်ငူခရိုင် ရွှေကျင်နယ်၊ ရွှေကျင်ချောင်းထဲမှ ရွှေကိုရ၏။ ကြေးနီ၊ ခဲ၊ သံဖြူ၊ ကျောက်မီးသွေးများလည်း အတော်အတန်ထွက်၏။ သို့သော်လည်း ယင်းတို့ကို များစွာထုတ်လုပ်ခြင်း မရှိချေ။ တောင်ငူခရိုင်သည် တောထူထပ်၍ ကျွန်းသစ်များ အများအပြားထွက်၏။ စစ်တောင်းမြစ်၏ အရှေ့ဘက် တောင်တန်းများတွင် ထင်းရှူးတောများ ရှိလေသည်။ သစ်တောဧရိယာ စတုရန်းမိုင် ၅၀၀၀ ရှိသည်။ တောတောင်ထူထပ်သောနေရာများ၌ ငှက်ဖျားရောဂါထူပြော၍ လွင်ပြင်များတွင် မျှတသော ဥတုရှိ၏။

တောင်ငူခရိုင်ရှိ အကြီးဆုံးသောမြစ်မှာ စစ်တောင်းမြစ်ဖြစ်၍ မြောက်ဘက်မှ တောင်ဘက်သို့ အလျားလိုက် ဖြတ်စီးပြီးလျှင် တောင်ဘက်တွင် တောင်ငူခရိုင်၏ အနောက်ဘက်နယ်နိမိတ် အဖြစ်ရှိနေ၏။ စစ်တောင်းမြစ်သည် ရမည်းသင်းစီရင်စု အရှေ့ဘက်ရှိတောင်တန်းများတွင် မြစ်ဖျားခံ၍

စီးဆင်းလာပြီးလျှင် မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့ထဲသို့ စီးဝင်ရာ လက်တက်ချောင်းငယ်များမှာ သစ်များ ထင်းများမျှောရန်နှင့် ကူးသန်းသွားလာရန်အတွက် များစွာအသုံးဝင်လေသည်။ တောင်ငူခရိုင်သည် ရန်ကုန်နှင့်မန္တလေးမြို့ မီးရထားလမ်းပေါက်သည်မှစ၍ စည်လားလာ၏။ ဖြူးချောင်းနှင့် ကွန်းချောင်းတို့ စီးဆင်းရာ မြို့နယ်များမှ စပါး အမြောက်အမြား ထွက်၍ ရန်ကုန်မြို့သို့ တင်ပို့ရောင်းချလေသည်။ တောင်ငူခရိုင်တွင် ပါဝင်သော ရွှေကျင်နှင့် ဖြူးမြို့နယ်များမှ နှမ်းနှင့် ဆေးထွက်၏။ ရေတာရှည်နှင့် ရွှေကျင်မှပဲများထွက်၏။ ကွမ်းသီးကိုရွှေကျင်၊ ထန်းတပင်နှင့် ကျောက်ကြီးနယ်များတွင် အများအပြားစိုက်ပျိုးကြသည်။ တောင်ငူကွမ်းသီးသည် နာမည်ကြီးသော ထုတ်ကုန်တစ်ခုဖြစ်လေသည်။ ရွှေကျင်နယ်မှ ဆေးထွက်၍ ရွှေကျင် ဆေးကို ဆေးပြင်းလိပ် လိပ်ရန် အသုံးများ၏။ တောင်ငူ တောလက်နှင့် သံတောင်တို့တွင် ကာဖီခင်းများရှိ၍ တောင်ငူကာဖီမှာလည်း အထူးကျော်ကြားလေသည်။

တောင်ငူ ခရိုင်ကို တောင်ငူနယ်၊ ဖြူးနယ်နှင့် ရွှေကျင်နယ်ဟုနယ်သုံးနယ်ခွဲ၍ အုပ်ချုပ်သည်။ တောင်ငူနယ်တွင် တောင်ငူမြို့နယ်၊ ရေတာရှည်မြို့နယ်နှင့် သံတောင်မြို့နယ်တို့ ပါဝင်၍ ဖြူးနယ်တွင် ဖြူးမြို့နယ်၊ အုတ်တွင်းမြို့နယ်နှင့် ထန်းတပင် မြို့နယ်များပါဝင်သည်။ ရွှေကျင်နယ်ကား ရွှေကျင်မြို့နယ်နှင့် ကျောက်ကြီးမြို့နယ်တို့ ပါဝင်လေသည်။

တောင်ငူခရိုင်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၆၁၇၂ မိုင်ရှိ၍ ၁၉၄၁ ခုနှစ် သန်းခေါင် စာရင်းအရလူဦးရေ ၄၅ ဖေ့ ယောက်ရှိလေသည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ခန့်မှန်းခြေ သန်းခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေမှာ ၅၃၂၂၂၅ ယောက်ဖြစ်သည်။ တောင်ငူခရိုင် ရုံးစိုက်ရာမြို့မှာ တောင်ငူမြို့ဖြစ်လေသည်။

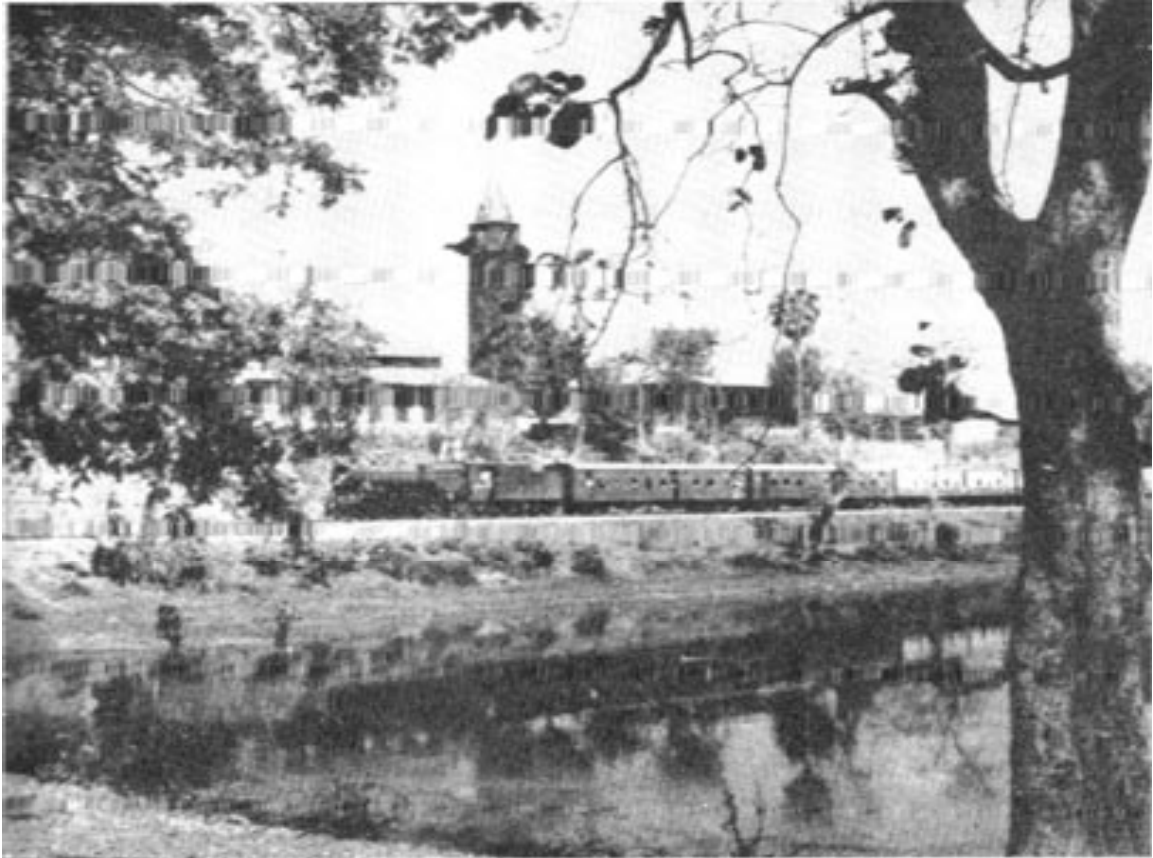
တောင်ငူမြို့။ ။ တောင်ငူမြို့သည် တောင်ငူခရိုင်၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်၍ စစ်တောင်းမြစ်၏ လက်ျာဘက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ရန်ကုန်-မန္တလေးမီးရထားလမ်းပေါက်သည်ကစ၍ တိုးတက် စည်ကားလာသော မြို့ကြီးဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့၏ မြောက်ဘက်၌ တည်ရှိ၍ မီးရထားလမ်းအတိုင်း မိုင်ပေါင်း ၁၆၆ မိုင်ဝေးသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ တောင်ငူမြို့၏ လူဦးရေမှာ ၃၁၅၈၉ ယောက်ဖြစ်သည်။

တောင်ငူမြို့သည် အရေးပိုင်ရုံးစိုက်ရာဌာနဖြစ်၍ လူနေအိမ်ခြေစည်ကားပြီးလျှင် ဈေး၊ ကျောင်း၊ ဆေးရုံ၊ ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းနှင့် မီးရထားဘူတာရုံတို့မှာ ထင်

ရှားသောအဆောက်အအုံများ ဖြစ်လေသည်။ မြို့ပြစည်ပင်ရေးအတွက် မြို့နီစပယ်အဖွဲ့က အုပ်ချုပ်သည်။ မီးရထား စက်ခေါင်းရုံနှင့် လေယာဉ်ယုံကွင်းလည်းရှိသည်။ တောင်ငူမှစစ်တောင်းမြစ်ကို ဖြတ်၍ သံတောင်မြို့နှင့် မော်ချီမိုင်းသို့ မော်တော်ကားလမ်း ဖောက်ထားသည်။ တောင်ငူမှ ထန်းတပင်သို့လည်း လမ်းပေါက်သည်။

မြို့ပေါ်ရှိရွှေဆံတော်ဘုရားမှာ တန်ခိုးကြီးဘုရားဖြစ်၍ မြို့နှင့် ၅ မိုင်ခန့်ဝေးသောမြတ်စောညီနောင်စေတီ ၂ ဆူမှာလည်း ထင်ရှားသောစေတီများ ဖြစ်လေသည်။

ရှေးမြန်မာရာဇဝင်တွင် မင်းကြီးညို စ၍တည်ခဲ့သော မြို့ဖြစ်၍တပင်ရွှေထီးနှင့် ဘုရင့်နောင်တို့လက်ထက်တွင် အထင်ရှားဆုံးမင်းနေပြည်တော်ဖြစ်ခဲ့သည်။ စာပေလောကတွင် ရတုစာဆို နတ်သျှင်နောင်သည် တောင်ငူသမိုင်းနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ (နတ်သျှင်နောင်ဘုရင်-ရှု။) ရှေးက မြို့ရိုးနှင့်ကျုံးများကိုယခု ထက်တိုင် တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ တောင်ငူမြို့နယ်မှ အရေးကြီး ထွက်ကုန်မှာ စပါး၊ သစ်နှင့်ကွမ်းသီး ဖြစ်၏။ ကွမ်းသီးကြိုက် တောင်ငူပို့ဟူသော စကားပုံပင်ရှိလေသည်။

တောင်ငူမြို့၊ ကေတုမတီကျုံးဟောင်းနှင့် မြို့ရိုးဟောင်းတို့၏ ရှုခင်းတရပ်

နံနက်နှင့်ညနေခင်းတို့တွင် သာယာစွာမြည်တတ်သည့် တောင်ငုံး

တောင်ငုံး ။ ။ ဇီဝဗေဒအလိုအရ တောင်ငုံးသည် 'ပစ်တီဒီး' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်၍၊ ယင်းကို 'ပစ်တာမိုလပ် စင်ဆစ်' ဟုခေါ်သည်။ အလျား ၈ လက်မခန့်ရှိသည်။ ဦးခေါင်း၏ အလယ်တည့်တည့်မှ လည်ကုပ်သို့ ဆင်းလာသော အမည်းဆင်းတစ်ခုသည် နှုတ်သီးဘက်မှ မျက်စေ့များကို ဖြတ်ကျော်လျက်ရှိသော အမည်းစင်းများနှင့် လည်ကုပ်တွင် ဆုံကြပြီးလျှင် ကော်လာသဖွယ် လည်ကုပ်ကို ရစ်ပတ်လျက်ရှိသည်။ ပျံသန်းနေစဉ် တောင်ငုံး၌ အပြာရင့် ရောင်ရှိသည်ဟု ထင်ရ၏။ တောင်ပံတွင်ရှိသော အဖြူကွက်များကိုလည်း ထင်ရှားစွာမြင်ရသည်။

နံနက်ခင်းနှင့် ညနေခင်းတွင် တောင်ငုံးသည် သာယာစွာ အော်မြည်တတ်သည်။ တောင်ငုံး၏ အော်သံကို အများအားဖြင့် တစ်နေ့လုံး ကြားရတတ်သည်။ လသာသော ညအခါ၌လည်း ကြားရလေ့ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဲခူးရိုးမရှိတောင်ငုံးများသည် မိုးဥတုတွင် ကျွန်းတောများ၌ ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ ထိုတောင်ငုံးသည် အချို့တောင်ငုံးများကဲ့သို့ သစ်တောထူထပ်ရာဒေသတွင် မနေကြချေ။ တစ်ခါတစ်ရံ ရွာနီးချုပ်စပ် ဥယျာဉ်နှင့် ယာခင်းများသို့ လာရောက်တတ်ကြသည်။ အအုပ်အသင်းဖွဲ့၍ နေလေ့မရှိသော်လည်း စုရုံးနေကြသည်ကို

မကြာခဏ တွေ့ရတတ်သည်။ ပရွက်ဆိတ်နှင့် အင်းဆက်ပိုးများကို စားလေ့ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းဒေသနှင့် တနင်္သာရီတိုင်းတွင်နေသော တောင်ငုံးများ၏ သားပေါက်ချိန်မှာ ဧပြီလမှ ဩဂုတ်လထိဖြစ်သည်။ ထိုတောင်ငုံးများသည် အသိုက်ကိုတောအတွင်း ချောင်းကမ်းပါးတွင် ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။ ယင်းတို့၏ ဥများမှာ အခြားတောင်ငုံးမျိုးတို့၏ ဥများထက် လှသည်။

တောင်ငုံးများကို အာဖရိကတိုက်၊ အာရှတိုက်တောင်ပိုင်းနှင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်တို့တွင်လည်း တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရခိုင်တိုင်းတောင်ပိုင်း၊ ပဲခူးရိုးမ၊ ကယားပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းနှင့် တနင်္သာရီတိုင်းတွင် တွေ့ရသည်။ ဇီဝဗေဒ အမည်အားဖြင့် ပစ်တာ မျိုးရင်းထဲတွင် ဖေရီ နီပါလင်ဆစ်၊ အိုတီစီ၊ စီဂူလီ၊ ဆိုင်အေးနီးယား စသော တောင်ငုံးမျိုးများလည်း ပါဝင်ကြသည်။

တောင်စလပ်ပင် ။ ။ တောင်စလပ်ပင်ကို လက်ထုတ်သိမ်ဟုလည်းခေါ်သည်။ ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် 'ရိုက်ရှားတိုမင်တိုစား' ဟုခေါ်၍၊ 'အဲပေါ့ ဆီနေဆီအီး မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ တောင်စလပ်ပင်သည် အမြင့်ပေ ၄၀ ထိ ကြီးထွားနိုင်၍ လုံးပတ် ၃-၄ ပေ ရှိနိုင်သည်။ အထက်နှင့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံရှိ လယ်ကွင်းများ၊ တောင်နိမ့်သစ်တောများတွင် ပေါက်ရောက်ကြသည်။ အသားမှာ ဖြူ၍ အတော်အတန်မာကျောသည်။ အသားကုဗပေတစ်ပေလျှင် အလေးချိန်ပေါင် ၄၀ မျှရှိသည်။ ထိုအသားကို

အဆုပ်လိုက် အခိုင်လိုက် ပွင့်လေ့ရှိသော တောင်စလပ်ပင်

အိမ်ထောင်ပရိဘောဂပစ္စည်းများ၊ သေတ္တာနှင့်ဘီးများ ပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုကြသည်။ ပန်းပုနှင့်ပန်းပွတ်လုပ်ငန်းများ အတွက်သုံးရန်လည်း အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ အရွက်များမှ မဲနည်ရောင် ဆိုးဆေးတစ်မျိုးထွက်၍ အစေ့များကို စားနိုင်သည်။ အခေါက်နှင့် အမြစ်များကို မြွေကင်းပြီးကောက် ကဲ့သို့သော အဆိပ်ရှိသတ္တဝါများကိုက်လျှင် အဆိပ်ဖြေဆေးအဖြစ် သုံးကြသည်။

တောင်ဆိတ် ။ ။ တောင်ဆိတ်များသည်အလွန်မြင့်မား၍ ဆီးနှင်းခဲသောဟိမဝန္တာတောင်၊ အဲ့လပတောင်တန်း၊ ကော်ကေးဆပ် တောင်နှင့် ပီးရနီးတောင်စသည့် တောင်တန်းကီးများပေါ်တွင်နေထိုင်ကသည်။ တောင်ဆိတ်အဖို့တို့၏ ဦးချိုများသည် ဓားလွယ်ကောက်ကီး၂ခုနှင့်တူလျက်၊ ရှေ့ဘက်တွင်ဖောင်းရစ်သဖွယ် အထစ်အထစ်ဖြစ်နေသည်။ အရှည် လက်မ ၃၀ မ ၆၀ အထိ ရှိတတ်သည်။ အမများ၏ ဦးချိုသည်ကား ၈ လက်မခန့်သာ ရှည်လေသည်။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ရေအမြဲခဲနေသော တောင်အမြင့်ပိုင်းတွင်သာ နေထိုင်လေ့ရှိကြလျက် အစာစားရန် သစ်တောမြက်တောများရှိရာသို့ ညအချိန် ဆင်းလာတတ်သည်။ ထူထဲသော အမွှေးများကြောင့် အအေးဒဏ်ကိုခံနိုင်သည်။ အမွှေးမှာ အပြာနီရောင်ဖြစ်၍ ဆောင်းအခါတွင် ပို၍ရှည်လာသည်။ တောင်ဆိတ်တို့၏ အရပ်မှာ လက်မ

တောင်တက်ကျင်လျင်၍ ခြေမြဲလှသော တောင်ဆိတ်

၄၀ ခန့်သာရှိ သည်။ ရှေ့ခြေများသည် နောက်ခြေများထက်တိုသဖြင့် တောင်ကိုဆင်းရန်ထက်တောင်ကို တက်ရန် ပို၍လွယ်ကူသည်။

တောင်ဆိတ်များသည် အုပ်လိုက်စု၍ မနေတတ်ကြချေ။ ဆိတ်မများနှင့် ဆိတ်ကလေးများသာ အနည်းငယ်စု၍ အုပ်ဖွဲ့နေတတ်ကြသည်။ ဆိတ်ထီးအိုကြီးများ မူကားမြင့်လှသောတောင်ထိပ်များတွင် တစ်ကောင်တည်းကျက်စားတတ်ကြသည်။ တောင်ဆိတ် ဆိုသည့်အတိုင်း အလွန်မတ်စောက်၍ အတက်ရခက်သော နေရာများတွင် တက်ရောက်သွားလာနိုင်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံအိမ်တွင်ယဉ်ပါးအောင်မွေးထားသော တောင်ဆိတ်ကလေးများသည် အိမ်ခေါင်မိုးပေါ်သို့ပင် တက်၍ကစားတတ်ကြသည်။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ အဲ့လပတောင်ကုန်းများရှိ တောင်ဆိတ်များကို ပစ်ခတ်သတ်ဖြတ်ကြသဖြင့် နည်းပါးသွားကာ၊ မျိုးဆက်ပြတ်လုမတတ်ရှိနေသောကြောင့် အစိုးရတို့က မပစ်ခတ် မသတ်ဖြတ်ကြရန် ဥပဒေဖြင့်တားမြစ်ထားရလေသည်။

တောင်တက်ခြင်း။ ။ သားရဲတိရစ္ဆာန် ပေါများရာဒေသနှင့် သားကြီးငါးကြီးပေါများရာ ဒေသတို့တွင်လူတို့သည် အမဲလိုက်ခြင်း၊ ဆင်ဖမ်းခြင်း၊ ကျားပစ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်း စသည်တို့ကို အပျင်းဖြေခြင်း ၊ စွန့်စားခြင်းနှင့် ကစားခုန်စားခြင်းတို့အတွက် ပြုလုပ်လေ့ရှိသကဲ့သို့ တောင်ထူထပ်သောဒေသတို့၌ နေထိုင်ကြသော လူတို့သည် တောင်တက်ခြင်းအလုပ်ကို အပျင်းဖြေစွန့်စားသော ကစားခုန်စားပြုသည့် သဘောဖြင့် ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ အမဲလိုက်ရာ၌ သေနတ်သည် လက်နက်ကောင်း တစ်ခုဖြစ်၏။ ငါးဖမ်းရာ၌ ငါးများတံသည် လက်နက်ကောင်းတစ်ခုဖြစ်၏။ တောင်တက်ခြင်း၌ကား ကျန်းမာရေးပြည့်စုံ၍ စိတ်ဓာတ်ကြံ့ခိုင်ခြင်းသည် အရေးပါသော လက်နက်ကောင်းတစ်ခု ဖြစ်လေသည်။ တောင်တက်ခြင်း အလေ့အထကို ၁၆ ရာစုနှစ်လောက်ကပင်စတင်ပြုလုပ်နေကြသော်လည်း အသေအချာ မှတ်တမ်းတင်ရလောက်အောင် ပြုလုပ်ကြသည်ကား အနှစ် ၂၀၀ ခန့်သာရှိသေးသည်။ ၁၇၈၆ ခုနှစ်တွင် အဲ့လပတောင်တန်းရှိ ပေ ၁၅၇၈၀ မြင့်သောဗလန်တောင်ထိပ်သို့ ရောက်အောင် တက်နိုင်ခြင်းသည် ပထမဦးဆုံး မှတ်တမ်းတင်လိုက်သော တောင်တက်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ခေတ်မှီစံနစ်တကျ တောင်တက်ခြင်းကိုကား ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်ခန့်လောက်မှသာ စတင်ပေါ် ပေါက်လာလေသည်။ ထိုနှစ်တွင် အဲ့လပတောင်ထိပ်များသို့ အင်္ဂလိပ်တောင်တက်သမားများ အရောက်တက်နိုင်ခဲ့ပြီးနောက် ဆက်လက်၍ ဆွစ်ဇာလန်တောင်ထိပ်များကို ဆွစ်လူမျိုး၊ ပြင်သစ်လူမျိုး၊ အီတာလျံ လူမျိုးတို့သည်

တောင်တက်ခြင်း

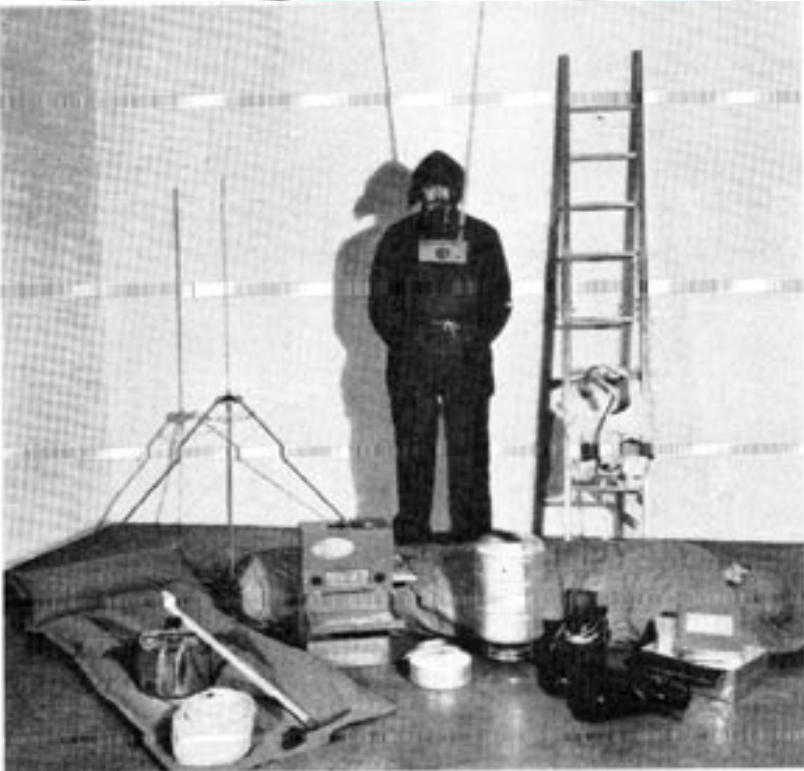
အတူတကွတက် ရောက်ခဲ့ကြ၏။ ၁၉ ရာစုနှစ်အတွင်း တွင် အင်္ဂလိပ်တောင်တက်သမားတို့သည် ဥရောပတောင် ထိပ်များကိုသာမက ကော်ကေးဆပ်တောင်၊ ဟိမဝန္တာ တောင်၊ အန်းဒီးတောင်များကိုပင် ရောက်အောင်တက်ခဲ့ ကြလေသည်။ ၂၀ ရာစုနှစ်အစတွင် အမေရိကတိုက်မှ တောင် တက်သမားများပေါ်လာရာ၊ အမေရိကန်တောင် ထိပ်အများအပြားကို ပေါက်ရောက်ခဲ့လေသည်။ ယခုအခါ၌မူ ကားကမ္ဘာပေါ်ရှိတောင်တက်သမားတို့သည် ဟိမဝန္တာ တောင်ရှိ ဇေရက်တောင်ထိပ် (အမြင့် ၂၉၁၀၀ ပေ) သို့ မရောက် မနေအားခဲ၍ အမျိုးမျိုး ကြံစည်အားထုတ်ကြရာ ၁၉၅၃ ခုနှစ်မေလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် အက်ဒမန်ဟစ်လာရီနှင့် တင်းဆင်း နော်ကေးတို့သည် အောင်မြင်စွာရောက်နိုင်ခဲ့ ကြသည်။ ယင်းတို့နှစ်ဦးမှာ ဗြိတိသျှတို့ဦးစီးသော ဇေရက် တောင်တက်အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။ ဟစ်လာရီသည် နယူးဇီလန်ကျွန်းသားဖြစ်၍ တင်းဆင်းမှာမူ အိန္ဒိယနိုင်ငံ နီပေါနယ်သားဖြစ်သည်။ ထိုတောင်တက်အဖွဲ့အောင်မြင် ခြင်းကို ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် ဟစ်လာရီသည် ဗြိတိန်နိုင်ငံ အယ်လစ်ဇဘက်ဘုရင်မက သူကောင်းပြုခြင်းခံရ၍ ယခု အခါ ဆာအက်ဒမန်ဟစ်လာရီဟု တွင်သည်။ (ဇေရက် တောင်ထိပ်-ရှု။)

၁၉၅၄ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ဇေရက်မှလွဲလျှင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော ကာရာကိုရ်တောင်တန်းရှိ ကေ ၂ ဟုအမှတ်သညာပြုသည့် တောင်ထွတ်ကို အီတလီလူမျိုး ပါမောက္ခဒေဆီယို အမှူးပြုသည့် တောင်တက်အဖွဲ့က တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုတောင်ထွတ်သည် ပေပေါင်း ၂၈၂၅၀ မြင့်သည်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ် မေလ ၂၅ ရက်နေ့တွင်ကား အမြင့်ဆုံး တောင် ထိပ်များတွင် တတိယဖြစ်၍ အမြင့် ၂၈၁၄၆ ပေရှိသော ကန်ချင်းဂျွန်ဂါတောင်ကို ဗြိတိသျှတောင် တက်အဖွဲ့သည် တောင်ထွတ်မှ ၅ ပေမျှသာဝေးသော နေရာသို့ရောက်ခဲ့သည်။ တောင်ထွတ်ကို ရောက်အောင် မတက်ခြင်းမှာ ဆစ်ကင်အစိုးရနှင့် ကတိပြုထားသည့် အတိုင်း တောင်ထွတ်ကို မရိုမသေ ပြုမူသည့်သဘော မရောက်စေလို၍ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ် မေလ ၁၈ ရက် နေ့၌ကားဒေါက်တာအဂ္ဂလား အမှူးပြုသော ဆွစ်ဇာလန် တောင်တက်အဖွဲ့သည် အမြင့်ဆုံးတောင်ထိပ်များတွင် စတုတ္ထဖြစ်သော အမြင့် ၂၇ ၈၀၃ ပေရှိ လိုဆီတောင်ထွတ် ကို တက်ရောက်ခဲ့၏။

တောင်တက်ခြင်းကို အပျင်းဖြေလေ့ကျင့်သူတို့သည် ကျန်းမာသန်စွမ်းရန် လိုအပ်သည်။ အမြင့်မှနေ၍ အောက် သို့၎င်း ကြည့်လျှင် မူးတတ်သောသူသည် တောင်တက်၍

မဖြစ်ချေ။ မည်မျှပင် ကျန်း မာသောသူ ဖြစ်စေ ကာမူ အ လေ့အကျင့်မရှိက မူးတတ် သည်သာဖြစ်၏။ လေကြောင်း ၌မည်မျှပင် မြင့်မြင့်ပျံသန်း နိုင်သော အလေ့အကျင့်ရထား သူ ဖြစ်စေကာမူတောင်မြင့်မှ ၎င်းကြည့်လိုက်လျှင် မူးဝေသွား တတ်သည်။

တောင်တက်ခြင်း အမျိုး မျိုးရှိ၏။ ကျောက်တောင်များကို တက်ခြင်း၊ နှင်းခဲဖုံးလွှမ်းသော တောင်များကို တက်ခြင်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည့်အနက် အင်္ဂလန် ပြည်သားများသည် ကျောက် တောင်များကို အများအပြား တက် လေ့ရှိကြ၏။ ဆွစ်ဇာလန် နိုင်ငံသားများသည်ကား ဆီး နှင်းဖုံးအုပ်နေသော တောင် ထိပ်များသို့ တက်ကြသည်။ ဗြိတိသျှကျွန်းစုတွင် ကျောက် တောင် ထူထပ်၍အပျင်းဖြေ

ဇေရက်တောင်တက်အဖွဲ့တွင်ပါဝင်သော တောင်တက်ကရီယာ တန်ဆပလာများ

တောင်တက်ခြင်း

www.foreverspace.com.mm

စွန့်စားရသည့် တောင်တက်သမား၏သတ္တိ

ပြင်သစ်နိုင်ငံ အဲလပတောင် ရှိ မတ်စောက်လှသော ကျောက်တောင်ထိပ်သို့ စွန့်စားတက်ရောက်နေပုံဖြစ်သည်။ မြင့်မားသော ကျောက်တောင်စွန်းသို့ ရောက်နှင့်နေသူထံမှတန်းကို ဒုတိယလူကကုတ်တွယ်၍ ဖြတ်ကူးနိုင်အောင် တတိယလူက ကြိုးစတဖက်ကို အားခွန်စိုက်၍ တည်ငြိမ်အောင်ကိုင်ထားရသည်။ ကျောက်တောင်တက်ခြင်း၌ ကြိုးသည် အလွန်အသုံးဝင်သည်။ ကြိုးတစ်ချောင်းကို လူသုံးယောက်သာ အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။

တက်ရန် တောင်ထိပ်တောင်ထွတ် ပေါများလေသည်။ ကျောက်တောင်တက်နည်းနှင့် ဆီးနှင်းဖုံးအုပ်နေသော တောင်တက်နည်းတို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူကြချေ။ ကျောက်တောင်တက် ကျွမ်းကျင်သူသည် ဆီးနှင်းဖုံးအုပ်သော တောင်တက်ကျွမ်းကျင်သည်ဟု မဆိုနိုင်။ ကျောက်တောင်ကို တက်ရာ၌မြင့်မားမတ်စောက်သော ကမ်းပါးကြီးများ၊ ကျောက်တုံး စွန်းကြီးများကို ခက်ခဲစွာတွယ်ကပ်၍ တက်ရသည်။ ခိုင်ခံ့ သောကြိုးများကို အားပြု၍တက်ရာတွင်လည်း တစ်စုံတစ်ရာချွတ်ချော်ခဲ့သော် လိမ့်ကျ၍သေကြေ ပျက်စီးဖွယ်ရာသာ ရှိသောကြောင့် အထူးဂရုစိုက်ရသည်။ ခြေလက်မြဲရန်မှာ တောင်တက် သမားများအဖို့ အလိုအပ်ဆုံးသော အရည်အခြင်းဖြစ်၏။ ရံဖန်ရံခါ တောင်တက်သမားများသည် ထိတ်လန့်စိုးရိမ်ဖွယ်ကောင်း လောက်အောင် အသက်ဆုံးပျား စွန့်စားကြရ၏။

ကျောက်တောင်ကို တက်သူများသည် ကျောက်ဆောင် ကျောက်စွန်းများကို အသက်ဆုံးပျားစွန့်၍ တက်ရသကဲ့သို့ ရေခဲနှင်းခဲတောင်ထိပ်များကို တက်သူတို့သည်လည်း

အမျိုးမျိုးသော ဘေးအန္တရာယ် အခက်အခဲများကို ကျော်လွန်အောင် ကြိုးစား၍တက်ကြရသည်။ ရေခဲတောင်များပေါ်၌ တွေ့ကြုံရ တတ်သော အန္တရာယ်နှင့် အခက်အခဲများမှာ ကျောက်တောင်များတက်ရာ၌ တွေ့ရသော အန္တရာယ်အခက်အခဲများနှင့် အလားတူပင်ဖြစ်၏။ ရုတ်တရက် နှင်းထူထပ်စွာကျလာတတ်ခြင်း၊ တောင်ပေါ်မှ အရည်ပျော်၍ အရှိန်ပြင်းစွာကျဆင်းလာတတ်သော နှင်းလျောများနှင့် မရှောင်သာမတိမ်းသာ တွေ့ရခြင်းတို့မှာ ရေခဲနှင်းခဲတောင်များသို့ တက်ကြသူတို့ တွေ့ကြုံရသော ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသည့် အန္တရာယ်များပင်ဖြစ်၏။ တစ်ခါ တစ်ရံ ထိုဘေးအန္တရာယ်တို့နှင့် တွေ့သည့်အခါ အသက်ပင် သေကြေပျက်စီးတတ်လေသည်။ ဆီးနှင်းတောင်များကို တက်ရာ၌ အအေးဒဏ်ကို ကာကွယ်နိုင်သောအဝတ်များ၊ ခြေချော်မသွားစေရန် သံချွန်တပ်ဖိနပ်များ၊ ပေါက်တူး ပေါက်ချွန်းငယ်များခိုင်ခံ့သောကြိုးများလို၏။

အထက်ဖော်ပြရာပါ တောင်တက်ခြင်းကို အပျင်းဖြေပြုလုပ်ကြရာမှ ပညာဗဟုသုတရသော အဖိုးတန်သည့်

လုပ်ငန်းသဖွယ် လူတို့က အားပေးခြင်းပြုလာကြသည်။ ဤတောင်တက်သမားတို့သည် မြင့်မားလှစွာသော တောင်ကြီးများကို ကျော်ဖြတ်၍ တိုင်းပြည်နယ်နိမိတ်များကို သတ်မှတ်ပေးနိုင်သည်။ အမြင့်ရှိလေထုအကြောင်း၊ ရာသီဥတုအကြောင်းစသည်ဖြင့် သိပ္ပံပညာ ဆိုင်ရာ စုံစမ်းမှုများကို ဆောင်ရွက် ပေးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံ၊ ဥရောပတိုက်၊ အမေရိကန် နိုင်ငံ၊ ကနေဒါနိုင်ငံ၊ အာဖရိကတိုက်၊ အာရှတိုက်၊ ဩစတြေးလီးယားတိုက်စသည့် တိုင်းပြည်ကြီးများ၌တောင်တက်သမားအသင်းများ ဖွဲ့စည်း၍ တောင်တက်ခြင်းကို စံနစ်တကျ ပြုလုပ်ကြသည်။ ထိုတောင်တက်သမားအသင်း၌ ယခင်ကမိန်းမများကို ဝင်ခွင့် မပြုသော်လည်း ယခုအခါ မိန်းမများကိုပါ ဝင်ခွင့်ပြုလျက် ရှိ သည်။ ဤမျှသာမက မိန်းမချည်းပါဝင်သည့်သီးခြား တောင်တက် အသင်းများကိုပင် တည်ထောင်လျက်ရှိ ကြသည်။

အဝေးမှဖူးမြင်ရသော တောင်တွင်းကြီးမြို့ ရတနာတင်းတိမ်

တောင်တွင်းကြီးမြို့။ ။မကွေးခရိုင် တောင်တွင်းကြီးနယ်ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သည်။ တောင်တွင်းကြီးနယ်တွင် တောင်တွင်းကြီးမြို့နယ်၊ မြို့သစ်မြို့နယ်နှင့် နတ်မောက်မြို့နယ်တို့ ပါဝင်ကြသည်။

တောင်တွင်းကြီးမြို့သည် မကွေးမြို့မှအရှေ့ဘက် ၅၁ မိုင်ကွာဝေးသည်။ ပေလေးပင်၊ ရှင်လေးပါး ပေါ်ထွန်းသောမြို့ဟုမြန်မာစာပေလောကတွင် ထင်ရှားကျော်စောသည်။ တောင်တွင်း ကြီးမြို့နယ်သည် တြိဂံပုံသဏ္ဍာန်ရှိ၍

မြေဩဇာထက်သန်ကောင်းမွန်သော လွင်ပြင်ဒေသများရှိသောကြောင့် မကွေးခရိုင်တွင် စပါးအများဆုံး ထွက်သောမြို့နယ်ဖြစ်သည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းအတွက် ဆည်မြောင်းများ တူးဖော်လုပ်ကိုင်ကြရသည်။ ရှေးခေတ်က ဆည်မြောင်း အဟောင်းများကိုလည်း ယခုတိုင်တွေ့ ရှိနိုင်သည်။ တောင်တွင်းကြီးမြို့ မြို့နယ်စပယ်အဖွဲ့ကို

တောင်တွင်းကြီးမြို့ အောင်မြင်ဇေယျ ရခိုင်ဘုရားကြီး

၁၈၈၇ ခုနှစ်မှစ၍တည်ထောင်ခဲ့သည်။ တောင်တွင်းကြီးမြို့သည် မကွေးမြို့နှင့်ကတ္တရာစေးခင်း ကျောက်လမ်းဖြင့် ဆက်သွယ်ထားရှိသည်။ ထိုပြင် ပျဉ်းမနား-ကျောက်ပန်းတောင်း မီးရထားလမ်းသည် တောင်တွင်းကြီးမြို့ကို ဖြတ်၍ သွား လေသည်။ မီးရထား လမ်းအားဖြင့် ပျဉ်းမနားမြို့နှင့် ၆၇ မိုင်ကွာဝေးသည်။ မြို့၏လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၁၆၂၃၃ ယောက်ခန့်ရှိသည်။

တောင်တွင်းဆရာတော်(ခင်ကြီးပျော်)(မြန်မာ ၁၀၈၄-၁၁၂၄) ။ ။

တောင်တွင်းဆရာတော်သည် တောင်တွင်းကြီးမြို့တွင်၊ သက္ကရာဇ် ၁၀၈၄ ခုနှစ်၌ဖွားမြင်သည်။ မျိုးရိုးမှာတောင်တွင်းကြီး မြို့သူကြီးရိုးဝဇရာဇာဘွဲ့ခံဦးကျော်၏ အနွယ်အဆက်ဖြစ်သည်။ မိဘများကမူညီခေါ်သော ငယ်မည်မှာ မောင်ပျော်ကိုအစွဲပြု၍ တောင်တွင်းဆရာတော် ခင်ကြီးပျော်ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။

အသက် ၁၀ နှစ်အရွယ်တွင် မောင်ပျော်အားမိဖတို့က မြို့လှလင် ကန်ရိုးကျောင်းဆရာတော်ထံပို့၍ စာပေသင်ကြားစေသည်။ ကျောင်းသို့ရောက်စကပင်သင်ရိုးသင်တန်း စာပေများကိုမခက်မခဲအလွယ်နှင့် တတ်မြောက်၍ ပညာဉာဏ်စွမ်း ထက်မြက်ကြောင်းပြသည်။ ကန်ရိုး ကျောင်း၌ပညာသင်ကြားနေစဉ် မြို့လှလင်တွင် သရောခိုင်း၍ မိဖများနှင့်အတူ ကျောက်ပန်းတောင်း၊ ငသရောက်၊ တူးရွင်းတိုင်မြို့များသို့ လှည့်လည် နေထိုင်ခဲ့သည်။ တူးရွင်း တိုင်၌ နေစဉ် အသက် ၂၀ သို့ရောက်၍ တူးရွင်းတိုင် တောင်ချာဘုန်းတော်ကြီးထံတွင် ရဟန်းပြုသည်။ ရဟန်း မည် ရှင်ဉာဏဝရဖြစ်၏။

ထိုနောက်တောင်တွင်းကြီးမြို့သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိ၍ စာပေဆက်လက်သင်ကြားစဉ် ပုဒ်စစ်၊ ဉာဏ်ကောက်၊ ယမိုက်ဂဏ္ဍိ၊ ပဋ္ဌာန်း အရကောက် ကျမ်းများကို စီရင်ရေးသားရာတွင် တောင်တွင်းဆရာတော်၏ သတင်းသည် မင်းနေပြည်အရောက် ပျံ့နှံ့ကျော်စောလေသည်။ ထိုသို့တောင်တွင်းပုဂ္ဂိုလ်သည် ဉာဏ်ပညာကြီးမား ထက်သန်ကြောင်းကို ၁၁၂၂ ခုနှစ်နန်းတက်၊ စစ်ကိုင်းမြို့တည်၊ နောင်တော်ကြီးမင်းတရား အိမ်ရှေ့စံတော်မူစဉ် ကြားသိတော်မူ၍ ဆရာတော်အား နေပြည်တော်သို့ပင့်ဆောင်ရန် မှူးမတ်တို့ကိုစေလွှတ်ရာ၊ ဆရာတော်လည်းမလိုက်လို၍ မကွေးမြို့အစီရင် တက်ဝံနဂါးရွာသို့ တိမ်းရှောင်ထွက်သွားလေသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် ကျောက်ရဲ၊ ပုခန်းငယ်၊ စလေ၊ စဉ့်ကူး၊ ရွာသာ၊ ပုဂံ၊ တူးရွင်းတိုင်၊ မဲတည်၊ ခံတောစသောရွာများသို့ လှည့်လည်သွားလာနေရာ အပင့်အဆောင်လိုက်လာသော မှူးမတ်များလည်း ရွာစဉ်အတိုင်းနောက်မှလိုက်လာကြလေသည်။ မဲတည်ရွာရောက်လျှင် ရွာသူကြီးအားချုပ်

နှောင်၍ ဆရာတော်ကို ရှာဖွေပေးရမည်ဟုအတင်းအကြပ် ပြုမှ ဆရာတော်က 'တကာတော်တို့ သည်းခံကြ၊ ငါကြွခဲ့မည်' အမိန့် ရှိလေသည်။

ထိုနောက်တစ်လခန့်အကြာ ၁၁၁၆ ခုနှစ်တွင်နောက်ပါ အလုပ်အကျွေး တကာတစ်ယောက်နှင့်ပင် စစ်ကိုင်းမြို့သို့ ကြွရောက်လေသည်။ သုဗ္ဗေတရပ်တွင် ဆရာတော်ကြီးများနှင့် တွေ့ဆုံ၍ ဆရာတော်ကြီးများက 'ငါ့ရှင်၏ ဂုဏ်သတင်းသည် ရွှေမြို့တော်အထိ ပျံ့နှံ့ကျော်ကြားပေသည်။ စာပေကျမ်းဂန်များကို အဘယ်မျှလောက်သင်ကြားခဲ့ဘူးပါသနည်း' ဟု မေးရာ၊ တောင်တွင်းပုဂ္ဂိုလ်က 'တပည့်တော်သည် ပိဋကတ် သုံးပုံတွင် မသင်ဘူးသည့်ကျမ်းမရှိပါ။ မေးတော်မူရာကို လျှောက်ထားပါမည်' ဆို၍ ဆရာတော်ကြီးများ မေးသမျှကို ဖြေဆိုလေသည်။ ဆရာတော်ကြီးများက 'ပေလေးပင် ရှင်လေးပါး ထွန်းကားသည့်မြို့မှာ ယခုပေတစ်ပင် ရှင်တစ် ပါး ထွန်းပြန်သည်' ဟု ချီးကျူးတော်မူကြလေသည်။ ထိုနောက် နောင်တော်ကြီးမင်းတရားက ဉာဏာဘိဓမ္မ လင်္ကာရမဟာဓမ္မရာဇဂုရုတံဆိပ်နာမ်ကို ကပ်လှူ၍ သာသနာပြု သာသနာပိုင်အရာ တင်မြှောက်ကိုးကွယ်သည်။ မင်္ဂလာဘုံသာ ကျောင်းတော်ကိုလည်း တင်လှူသည်။

နေပြည်တော်တွင် သုံးဝါခန့်သီတင်းသုံးပြီးနောက် သလုံး မြို့ရေငုံဆရာတော်ထံ ကြွရောက်၍ စာဝါခံပြီးလျှင် သဒ္ဒါကျမ်း ကို ထပ်မံသင်ယူတော်မူပြန်သည်။ ထိုနောက် မြစ်စဉ်တစ်လျှောက် စုန်ဆင်းရာပြည်မြို့သို့ရောက်၍ ဟံသာဝတီရောက် မင်းတရားလက်ထက် စစ်မက်အရေးပုံအတွင်းက ပျက်စီးသောပြည်မြို့ ပိဋကတ်တိုက်ရှိ ကျမ်းဂန်ပိဋကတ်များ ပျက်ပြားထွေးရှုပ်နေသည်ကို ရဟန်းငယ်တကျိပ်၏ အကူအညီဖြင့် ပေများကို တစ်ချပ်စီ စစ်ဆေးပြီးလျှင် နေရာတကျရှိအောင် ပြုပြင်စီစဉ်ပေးခဲ့သည်။

ညောင်ရမ်း ၁၀ ဆက် သက္ကရာဇ် ၁၀၆၀ ပြည့်နန်းတက်သော စနေမင်းလက်ထက်က စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော အတင်ဂိုဏ်း အရုံဂိုဏ်းကွဲပြားမှုသည် နောင်တော်ကြီးလက်ထက်၌လည်း မပြီးမပြတ်ပင် ရှိနေသေးသည်။ တောင်တွင်းဆရာတော်မှာ အရုံ ဂိုဏ်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်တောင်တွင်းဆရာတော် သာသနာပိုင်ဖြစ်သည့်အခါ ဗဒုံမြို့၊ ကန္တိကျေးသံဃာ တော်များက တောင်တွင်း ဆရာတော်ထံ အဆုံးအဖြတ်ခံပြန်ရာ ဆရာတော်က 'သာသနာပြုဆရာတော် ၁၄ ပါးမှာအတင်ဂိုဏ်းချည်းဖြစ်သည်။ တပည့်တော်တစ်ပါး တည်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်။ ထိုပြင် 'သည်သံပုံငွေဖြစ်မှ၊ တင်ရစ်တော့လေး' ဟုတပေါင်ရှိသည်။ (သံပုံမှာ သောကြာသား အလောင်းမင်းတရားကြီး ဖြစ်သည်။ ငွေမှာ တနင်္လာသား ဘိုးတော်မင်းတရားဖြစ်သည်။) ထို့ကြောင့်

ယခုမင်းလက်ထက်တွင် မဖြစ်သေး၊ နောင်မင်းများလက် ထက်တွင်မှ ဖြစ်မည်' ဟုအမိန့်ရှိကာ အဆုံးအဖြတ်မပေးဘဲ ယားခဲ့လေသည်။

တောင်တွင်းဆရာတော်သည် ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်၌သာ လျှင် နှံ့စပ်တတ်မြောက်သည်မဟုတ် လောကီပညာ ရပ် တို့၌လည်းနှံ့စပ်တတ်ကျွမ်းတော်မူသည်။ တစ်ခါသော် နောင်တော်ကြီးမင်းတရားက 'ဆရာတော်သည် တစ်ပါး ပညာများ၌ ကျွမ်းကျင်သော်လည်း အတီးအမှုတ်ကိုကား နားလည်မည်မဟုတ်' ဟုဆိုကာ၊ ဆိုင်းသမားများ အား ဆရာတော်၏ ကျောင်းသို့ စေလွှတ်၍၊ တီးမှုတ်စေ လေသည်။ ဆရာတော်လည်းဆိုင်းသမားများအား ဤ အလုံးနှင့် ဤအလုံးကိုပေါင်း၊ ဤအလုံးကိုခွဲ ဤသို့ တီး ဟု ပြသပေးလေသည်။ ဆရာတော် ညွှန်ပြသွန်သင်ချက် အတိုင်း တီးရာ၊ ရှေးအထက်ကမကြားဘူးအောင်ကောင်း သော တီးရိုးကိုရကြသည်။ ဤသို့သော လောကီလော ကုတ္တရာ၌ မတတ်သော ပညာ၊ မသိသော အရာဟူ၍ မရှိ သဖြင့်၊ တောင်တွင်း ဆရာတော်သည် 'မ'တစ်လုံး ကျေ သည်ဟု ဥဒါန်းစဉ်ရှည် ပြောဆိုစမှတ်ပြုကြသည်။

ဆရာတော်သည်သက်တော် ၃၉ နှစ် ဝါတော် ၁၉ ဝါ၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၂ ခုနှစ်တွင်ဘဝပြောင်းတော်မူသည်။ ထိုမျှ သော သက်တော်ဝါတော်အတွင်း၌ ကျမ်းပေါင်း ၃၇ ကျမ်း အပြင်၊ မင်းလက်ဝဲနော်ရထာအမတ် အရပ်ရပ် လျှောက် ထားမေးမြန်းသည်များကိုလည်း ဖြေဆိုတော်မူခဲ့သည်။ ထိုအမေးအဖြေများကို စုပေါင်း၍ထားသော 'မင်းလက်ဝဲ နော်ရထာ လျှောက်ထုံး'ဟု ကျမ်းတကျမ်း ထင်ရှား ရှိသည်။

ပြုစုတော်မူခဲ့သောကျမ်းများမှာ၊ (၁) ပဋ္ဌာန်းအရ ကောက်၊ (၂) ဉာသ်ကောက် (၃) ယမိုက်ဂဏ္ဍီ (၄) မာ တိကာဂဏ္ဍီ (၅) ဓာတုကထာဂဏ္ဍီ (၆) ပုဒ်စစ်ကျမ်း (၇) သဒ္ဒါစစ်ဂါထာဖွင့် (၈) သံဝဏ္ဏနာအဖွင့် (၉) နည်း လေးဆယ် (၁၀) အာဒိကပ္ပကျမ်း (၁၁) 'ဒွါ'သရာသီ ကျမ်း (၁၂) ဓာတုဘေဒကျမ်း (၁၃) ဓာတုဝိဘာဂကျမ်း (၁၄) နေမိတ္တကကျမ်း(၁၅) နရတန်းဆောင်ကျမ်း (၁၆) နရမာလာကျမ်း (၁၇) လက္ခဏသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း (၁၈) နရသုခိကျမ်း (၁၉) ဝေနေယျသုခိကျမ်း (၂၀) မဟာနာရီကွန်ချာကျမ်း (၂၁) ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်ဓာတ်ကျမ်း (၂၂) ဓာတုသင်္ဂဟကျမ်း (၂၃) ဓာတုဒီပဏီကျမ်း (၂၄) အရသာကျမ်း (၂၅) အင်္ဂုဇ္ဇာကျမ်း (၂၆) ကဝေသာရ ကျမ်း (၂၇) လက္ခဏဒီပကျမ်း (၂၈) ဆနုတိကျမ်း (၂၉) ဓာတွဇ္ဇိကျမ်း (၃၀) မဏိဇောတရသ်ကျမ်း (၃၁) စူဠဇောတရသ်ကျမ်း(၃၂) ပရမီသွာကျမ်း (၃၃) ဇမ္ဗူ ကျက်သရေကျမ်း (၃၄) သာသနာသိုက်ကျမ်း (၃၅) သဗ္ဗ

သာဓရကျမ်း (၃၆) ယောဟနကျမ်း (၃၇) ပဉ္စပုမိကျမ်း စုစုပေါင်း ၃၇ ကျမ်းဖြစ်သည်။ ထိုကျမ်းများအနက် အချို့သော ဆရာတော် ကိုယ်တိုင်ပေတင်ခဲ့၍ အချို့ကိုမူ ကား ဆရာတော် မရှိသည့်နောက်မှ တပည့်များက ပေတင် ကြသည်ဟုဆိုသည်။ ထိုပြင် နောင်တော်ကြီးမင်းက တောင်းပန်သဖြင့် ငွေဖြစ်လုပ်ရပ် ကျမ်းကိုလည်း ပြုခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ **ဦးယော**

တောင်ဒေါင်း ။ ။ တောင်ဒေါင်းသည် မြေဝပ်ငှက်မျိုး ဖြစ်၍ 'ကက်ပရီမာလဂျီဖောမီး'မျိုးစဉ်နှင့်၊ 'ကက် ပရီမာလဂျီဒီး' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ဇီဝဗေဒ အလိုအားဖြင့် တောင်ဒေါင်းကို 'ယူရိုစတော့ပိုဒပ်မက် ကရောတစ် စာဗီနီစက်'ဟုခေါ်သည်။

အလျား ၁၆ လက်မခန့်ရှိ၍ ကိုယ်ထည် ကြီးမားသည်။ နားရွက်တွင် အမွှေးစုများရှိခြင်း၊ အတောင်နှင့်အမြီး တို့တွင်အဖြူရောင်မရှိခြင်းတို့ကြောင့် တောင်ဒေါင်းကို အခြားမြေဝပ်ငှက်မျိုးမှ လွယ်ကူစွာ ခွဲခြားသိနိုင်သည်။

ပျံသန်းနေခိုက် 'တူဝီအူး' ဟု သာယာနာပျော်ဖွယ်ရာ ကျယ်လောင်စွာ ပြတ်ပြတ်သားသား အော်လေ့ရှိသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ပထမအသံကို နှစ်ချက်ဆင့်၍ တိုတောင်းစွာ 'တူတူဝီအူး'ဟုအော်သည်။ အော်သံကို နှိပ်ငြိမ်ကာလမှ ဇွန်လထိ ကြားနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ဖေဖော်ဝါရီလနှင့် မတ်လ၌ လသာသည့်ညများတွင် တညလုံးကြားနိုင်သည်။ ပဲခူးရိုးမရှိ ကျွန်းတောများတွင် တောင်ဒေါင်းကိုတွေ့ရ သည်။ ယင်းတို့သည် နေဝင်ချိန်သို့ရောက်လျှင် အလွန်မြင့် မားစွာ တကွဲတပြား ပျံသန်းလာ တတ်ကြသည်။ ထိုသို့ ပျံသန်းလာကြစဉ် ကြည်လင်ပြတ်သားစွာ လေချွန်သံလုပ်၍ မြည်ကြသည်။ မိုးချုပ်လျှင်အနိမ့်သို့ ဆင်းလာကြသည်။ လုံးဝမှောင်သောအခါ မြေကြီးနှင့် ပေအနည်းငယ်သာခွာ၍ ပျံသန်းကြတော့သည်။ ဂျမ်းထိုး ပျံသန်းလျက်ပိုးကောင် များကို ရှာဖွေစားသောက်တတ်ကြသည်။ တောတွင်း၌ ယင်း၏ သာယာသောအသံကိုသာ မကြားရလျှင် တောင် ဒေါင်းကိုသိမ်းငှက်နှင့် ယိုးမှားနိုင်သည်။ သာမန် မြေဝပ် ငှက်ကဲ့သို့ တောင်ဒေါင်းသည် မကြာခဏ နားလေ့မရှိ ချေ။ နားပြန်လျှင်လည်း မြေကြီးပေါ်၌ နေခဲ့သည်။ ဝါး ပင်နှင့် သစ်ပင်များပေါ်တွင်နားနေတတ်၏။ နားသော အခါရင်အောက်ပိုင်းနှင့် ဝမ်းပိုက်တို့ဖြင့်သာနားသည်။ နားနေစဉ်လေချွန်သံကို မကြာခဏပြုလုပ်သည်။ လေချွန် ခါနီးတွင် ဦးခေါင်းကိုရှေ့သို့ရုတ်တရက် ဆန့်ထုတ်လေ့ရှိ သည်။ တောင်ဒေါင်း၏ အရောင်သည် ပတ်ဝန်းကျင် အ ရောင်နှင့် အလွန်တူသဖြင့် ငှက်ကို ခွဲခြား၍မြင်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းသည်။

တောင်ဒေါင်းသည် ဇန္တဝါရီလမှ ဧပြီလအထိ ဥအလေ့ ရှိသည်။ တမြို့လျှင် တစ်ဥသာရှိသည်။ ဥအရောင်မှာ မလှိုင်နှစ်ဖျော့ရောင်ဖြစ်၍ အပြောက်အနည်းငယ်သာ ပါရှိသည်။ အရှောက်နိုင်ငံများတွင် တောင်ဒေါင်းကို အနံ့ အပြားတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတောင်ခြေရှိ သစ်တော များတွင်အမြဲနေ၍ တောင်မြင့်များပေါ်တွင်ကား နေ လေ့မရှိချေ။

တောင်ပီစူးငှက် ။ ။ တောင်ပီစူးငှက်ကို ဘီးတောင် ပို ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။ ဇီဝဗေဒအလိုအားဖြင့် ထိုငှက်ကို 'ယူးပူပ အဲပေါ့' ဟုခေါ်သည်။ မျိုးရင်းမှာ 'အုယူးပီဒီး' ဖြစ်သည်။ အလျား ၁၂ လက်မရှိသည်။ ပျံသန်းနေစဉ်၌ အဖြူနှင့် အမည်းစင်းများကိုမြင်ရ၏။ အတောင်များကို လိပ်ပြာကဲ့သို့ ရိုက်ခတ်ကြသည်။ ဦး ခေါင်း၌ အမောက်ပါရှိသည်။ သာမန်အချိန်၌ အမောက် သည် လဲနေ တတ်သော်လည်း လန့်ဖျပ်သောအခါ ထောင် ထလာတတ်သည်။

သားပေါက်ချိန်၌ အော်သံမှာပျော့ပျောင်း၍၊ ဟွပ် ဟွပ် ဟွပ်ဟု မြည်သည်။ ထိုအော်သံကို အဝေးကပင်ကြား ရသည်။ အော်သောအခါ လည်ပင်းသည် ဖောင်းကြွလာ သည်။ ခေါင်းလည်းညိတ်လာသည်။

ထိုငှက်များသည် မြေပေါ်၌ချည်းလိုပင် ကျက်စားလေ့ ရှိ ကသည်။ လှန်ချောက်လိုက်သည့်အခါကျမှသာ သစ်ပင် ပေါ်သို့ပျံတက်သည်။ အကြောက်ပြေလျှင် မြေပေါ်သို့ ပြန်ဆင်းသည်။ ယင်းတို့ကို စိုက်ခင်းများ၊ ထူထပ်သော မြက်ခင်းများ၊ ခြောက်သွေ့သောဝါးတောများတွင် တွေ့ကြရသည်။ တစ်ကောင်တည်းဖြစ်စေ၊ ခြောက်ကောင် ထက် မနည်းအုပ်စုဖွဲ့၍ဖြစ်စေ ကျက်စားတတ်ကြသည်။ ခေါင်းကို လှုပ်၍လျှောက်ရင်း ပပ်ကြားအက်များကို နှိုက်၍

ဘီးတောင်ပိုဟူ၍လည်းခေါ်သည့် တောင်ပီစူးငှက်

လည်း ကောင်း၊ သစ်ရွက်များကို လှန်လှော့၍လည်းကောင်း ပိုးမွှားများနှင့် ခူကောင်များကို ရှာဖွေစားကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ တောင်ပီစူးငှက်ဥများကို မတ်လမှဇွန်လ အတွင်း နေရာအနံ့ အပြားတွင် တွေ့ရသည်။ အသိုက်ကို သစ်ခေါင်းများထဲတွင် ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။ တစ်မြို့လျှင် ဥပေါင်း၃လုံးမှ ၁၀ လုံး အထိရှိသည်။ ဥအရောင်မှာ စိမ်း ပြာဖျော့ရောင်မှ အညိုဖျော့ရောင်အထိ အရောင်အမျိုးမျိုး ရှိသည်။

တောင်ဖီလာဆရာတော် (မြန်မာ ၉၄၀-၁၀၁၂) ။ ။

တောင်ဖီလာဆရာတော်သည် ညောင်ရမ်း ၃ ဆက်မြောက် ဖြစ်သော သာလွန်မင်းတရားကြီး ကိုးကွယ်သည့်ဆရာ တော်ဖြစ်သည်။ ၉၄၀ ပြည့်နှစ်၌ စလင်းမြို့တွင် မွေးဖွား သည်။ နံတော် ကြာသပတေး သားတည်း။ ၁၂၁၃ ခုနှစ် တွင်ပြုစုသော မင်းလှသီရိသီဟသူ၏ ဆရာတော်များ စာရင်းအရ တောင်ဖီလာ ဆရာတော်မှာ ၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပျံလွန်တော်မူသော ဆီးတော ဆရာတော် ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ (ဆရာတော်များ-ရှု) ၁၃ နှစ်အရွယ်တွင် ရှင်ပြု၍ စာသင်ရာ၊ သာမဏေမည်မှာ မုနိန္ဒဃာသာဖြစ်၏။ ငါးဆူဒါယကာ၏ သားတော် သတိုး မေဓရာဇာခံ မင်းကြီးနှောင်းပင်၍ ပြည်မြို့သို့ရောက်လျှင် မင်းကြီးနှောင်းကိုးကွယ်သော အရှင်အဘိသင်္ကေ တသာရ ထံတွင် ဆည်းကပ်၍ စာပေပိဋကတ် သင်ကြားသည်။ ၉၅၄ ခုနှစ်အသက် ၁၅ နှစ်အရွယ်တွင် ဝေဿန္တရာဇာကို စပ်ဆိုစီရင်ရာ လောကဓမ္မ ပြည့်စုံလှသောကြောင့် သာမ ဏေကျော်ဟု ထင်ရှားလာလေသည်။ ၉၅၉ ခု ရန်နိုင်မှု၊ မင်းဖြစ်သည်နှစ်၊ အသက် ၂၀ ပြည့်လျှင် အရှင်အဘိ သင်္ကေတသာရအထံ၌ ရန်နိုင်မှု၊က ဒါယကာပြု၍ ပဉ္စင်း ခံသည်။ ပဉ္စင်းဖြစ်လျှင် သာမဏေကျော်သည် ကျမ်း ဂန်အရာ၌လိမ္မာလှသောကြောင့် ပဉ္စင်းကျော်ဟု ထင်ရှား ကျော်စောလေသည်။ ပြည်မြို့ကိုအစွဲပြု၍ပြည်ပဉ္စင်း ကျော်ဟုလည်းထွင်၏။ ထိုနောက်စလင်းမြို့သို့ကြွတော် မူ၍ မြို့အရှေ့မျက်နှာ ဦးရီးတော် မဟာထေရ်ကျောင်း၌ ဥပါလိဟူသော အမည်ကိုခံ၍ နေတော်မူသည်။ ရဟန်းဝါ ဆယ်ဝါရှိသောအခါ ပြည်မြို့သို့ ပြန်လည်ကြွတော်မူ၍ မူလ ဆရာအထံ၌ပင် နေတော်မူသည်။

၉၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် အနောက်ဘက်လွန် မင်းတရားကြီး သည်ပြည်မြို့ကို လုပ်ကြံပြီးသောအခါ ပြည်ပဉ္စင်းကျော်ကို အင်းဝမြို့သို့ ပင့်ဆောင်၍ ကိုးကွယ်လေသည်။ 'ငါပြည်ကို လုပ်ကြံသည်ကား ရှင်တစ်ဆူလူတစ်ယောက်သာရသည်' ဟု အနောက်ဘက်လွန်မင်းတရား မိန့်ဆိုကြောင်းကို ယခုတိုင် လူတို့ပြောဆိုကြသည်။ ရှင်တစ်ဆူဆိုသည်မှာ တောင်ဖီလာ

ဆရာတော်ဖြစ်အံ့သော ပြည်ပဉ္စင်းကျော်ပင်တည်း။ ပြည်ပဉ္စင်းကျော်သည်လည်း အင်းဝမြို့တွင် မဟာမုနိအရံအတွင်း သုဓမ္မာစရပ်၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည်။ ထိုအခါ သာသနာပိုင်ဆရာတော်ဖြစ်သော လေးထပ်ကျောင်း မဟာသံဃနာထ ဆရာတော်သည် ပြည်ပဉ္စင်းကျော်အား စာပေကျမ်းဂန် တတ်မြောက်လှသည်ဖြစ်၍ အလွန်နှစ်သက်တော်မူသည်။

ထိုအချိန်တွင် အင်းဝမြို့၌ အရှင်အရိယာလင်္ကာရသည်လည်း ကျမ်းဂန် အလွန်တတ်သည်ဖြစ်၍ အဝပဉ္စင်းကျော်ဟု ကျော်စောထင်ရှားသည်။ ပြည်ပဉ္စင်းကျော်ရောက်လာကြောင်းကို အင်းဝပဉ္စင်းကျော်ကြားလျှင် အလွန်တွေ့လိုမြင်လိုလှ၍သိက္ခာဝါ အသက်အရွယ် မည်မျှရှိကြောင်းကို ဂါထာပန္နဖွဲ့၍မေး၏။ ပြည်ပဉ္စင်း ကျော်ကလည်း ဂါထာပန္နဖွဲ့၍ ဖြေ၏။ ဤ အကြောင်းကို အနောက်ဘက်လွန်မင်းတရားကြီး ကြားတော်မူလျှင် ပဉ္စင်းကျော်နှစ်ပါးနှင့် အခြားကျမ်းဂန်တတ်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လေးထပ်ကျောင်းတော်၌ စာပေကျမ်းဂန်ဆွေးနွေးတော်မူကြပါဟု ပင့်လျှောက်တော်မူလေ၏။ ထို့ကြောင့် ကျောင်းတော်၌ ဆရာတော်ကြီး၏ ရှေ့တွင်ပဉ္စင်းကျော်နှစ်ပါးသည် ကျမ်းဂန်တို့ကို ဆွေးနွေးကြရာလေးထပ်ဆရာတော်ကြီး က 'ဂန္ထနုရနှင့်စပ်သည်ကို ပြည်ပဉ္စင်းကျော်ကိုမေးလျှင်၊ ဝါးခွဲသကဲ့သို့ ရှိပေသည်။ ဝိဂြိုဟ်ဝစနတ္ထနှင့်စပ်သည်ကို အဝပဉ္စင်းကျော်ကိုမေးလျှင်မိုးသေးမိုးဖွံ့ကျသကဲ့သို့ရှိပေသည်' ဟု ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ပါး၏ သတ္တိအထူးကို ဆိုစမှတ်ပြုတော်မူသည်။ ဥဇ္ဈာန်တွင် အင်းဝမြို့၌ သာလွန်မင်းတရားကြီး အထွတ်အမြတ်သို့ရောက်သောအခါ ပြည်ပဉ္စင်းကျော်ကို တိပိဋကလင်္ကာရ၊ အဝပဉ္စင်းကျော်ကို အရိယာလင်္ကာရဟူ၍ ဘွဲ့တံဆိပ် အပ်နှင်းလေသည်။ ထိုအခါဟံသာဝတီပဲခူးတွင် မွန်မှူးမတ်ရဟန်းရှင်လူတို့က မြန်မာရဟန်းများ စာပေကျမ်းဂန်ကို မတတ်မသိဟုဆိုလေသည်ကို သာလွန်မင်းတရားကြီးကြားတော်မူ၍ လေးထပ်ဆရာတော်အား လျှောက်ထားလေရာ လေးထပ်ဆရာတော်လည်း တိပိဋကလင်္ကာရကို နောက်ပါရဟန်းများနှင့်တကွ ပဲခူးသို့စေလွှတ်တော်မူ၏။ ပဲခူးတွင် ရွှေမောဓော ဘုရားအရှေ့ဘက် တဲကျောင်း၌သီတင်းသုံး၍ စာပေကျမ်းဂန်တို့ကို ပို့ချရ၏။ ရွှေမော်ဓောသုဓမ္မာဇရပ်တွင် ကျမ်းဂန်တတ်ကုန်သော မွန်ဆရာတို့နှင့် ကျမ်းဂန်ဆွေးနွေးရာ မွန်မှူးမတ်ရဟန်းရှင်လူတို့လည်း မြန်မာရဟန်းတို့အစွမ်းသတ္တိကို ထင်ရှားသိကြကုန်သည်။

ဥဇ္ဈာန် ခုနှစ်တွင် အရှင်တိပိဋကလင်္ကာရပုဂ္ဂိုလ်လည်း ပဲခူးမှပြန်ခဲ့၍ မင်းရဲကျော်စွာဆောက်လုပ်သော စစ်ကိုင်းမြစ်နားလေးထပ်ကျောင်းတွင် သီတင်းသုံးလေသည်။ ဤ အ

တွင်းတွင် အရှင်တိပိဋကလင်္ကာရသည် စက်တော်ရာသို့ ကြွတော်မူ၍ တောချုံဖုံးအုပ်နေသော စက်တော်ရာနှစ်ဆူကို ရှာဖွေရာ တွေ့ရှိ တော်မူလေသည်။ ဤသည်မှစ၍ လူဒါယကာတို့သည် စက်တော်ရာဒေသသို့ လူသူအပေါက်အရောက် လွယ်ကူစေရန် ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းကြလေသည်။ (စက်တော်ရာ-ရှု။)

ရှင်တိပိဋကလင်္ကာရသည် စက်တော်ရာမှအပြန်တွင် ပုခန်းကြီးရွှေဥမင်ဆရာတော် အရှင်ဇေယျမထေ ဝင်တော်မူသည်။ ရွှေ ဥမင်ဆရာတော်ကား အလုပ်အကျွေး လူသူတော် တစ်ယောက်နှင့်သာ ခေါင်းခေါင်း ပါးပါး နေတော်မူသည်။ ထိုအခါ ပရိသတ်နောက်ပါအများနှင့် မင်းဆရာ အရှင်တိပိဋကလင်္ကာရရောက်လာသည်ကို ဝတ်ပြုရန်မရှိ၍သုံးတော်မူအပ်သော ဓမ္မဓဏ်ကိုခါ၍ နေရာခင်းပေးသည်။ အရှင်တိပိဋကလင်္ကာရသည် ပရိသတ်ခြွေရုံနည်းပါးလှ၍ ကြောက်တော်မမူလောဟု မေးတော်မူလျှင် ရွှေဥမင်ဆရာတော်က ကြောက်၍ပင် ပရိသတ်အနည်းနှင့် နေပါသည်ဟု မိန့်တော်မူသည်။ ဤတွင် အရှင်တိပိဋကလင်္ကာရလည်း ငါသည်မကြောက်တတ်သူဖြစ်ခဲ့ပြီဟု တရားသံဝေဂ ရမိလေသည်။ ထိုနောက်အရှင်တိပိဋကလင်္ကာရသည် ရွှေဥမင်ဆရာတော်အားသင်္ကန်း၊ ဒုက္ခဋီလသော လှူဖွယ်အသီးသီးတို့ကို ကပ်လှူရာ လှူတိုင်းလှူတိုင်း ရွှေဥမင်ဆရာတော်က ရွှေစည်းခုံအားလှူပါ၏ဆို၍ ချ ထားလေသည်။ ရွှေဥမင်ဆရာတော်ကား ရဟန်း အဖြစ်ကိုရပါလျက် မင်းဆရာပြုနေခြင်းသည် အကျိုးမရှိကြောင်း ပြလို၍ ဤသို့ဆိုသတည်း။ (ဆရာတော်များ-ရှု။)

ထိုနောက် အရှင်တိပိဋကလင်္ကာရက ရွှေဥမင်ဆရာတော်အား မည်သည့်ကျမ်းများကို ပြုစုနေကြောင်း မေးမြန်းရာ ရွှေဥမင်ဆရာတော်က ဝိနည်းပါဠိတော်ငါးကျမ်း နိဿယကို စီရင်ပြီးစီးကြောင်းမိန့်တော်မူသည်။ မင်း ဆရာပုဂ္ဂိုလ်ကျော်လည်း ရွှေဥမင်ဆရာတော်နိဿယ၏ ကျမ်းပြု သက္ကရာဇ်ကိုကြည့်၍ ရွှေဥမင်ဆရာတော်၏ နိဿယ သက္ကရာဇ်ဦးသောကြောင့်မိမိစီရင်ပြီးသား နိဿယကို ဌာပနာသွင်း၍ စေတီတည်သည်ဟု အဋ္ဌပုတ္တိကထာ၌ဆိုသည်။ အချို့စာတမ်းတို့၌ကား မင်းဆရာသည် ရွှေဥမင် ဆရာတော်၏နိဿယနှင့်မိမိစီရင်သောနိဿယကို ယှဉ်ကြည့်၍နိဿယနှစ်စောင်ကြောင့် နှစ်နည်းရှိသဖြင့် ဘုရားနှစ်ဆူပြိုင်၍ ပွင့်သော်သူဘုရားသာသည်၊ ငါဘုရားသာသည်ဟု အငြင်းအခုံဖြစ်ကြ၍ အကျိုးမရှိလေသကဲ့သို့ ဖြစ်တော့မည်ဟုဆင်ခြင်၍ မိမိစီရင်အပ်သောနိဿယကို စေတီယင်ပြင်မှာ မီးပူဇော်သည်ဟုဆိုသည်။

အရှင်တိပိဋကလင်္ကာရပြန်လျှင် အလုပ်အကျွေး သူတော်သည် ရွှေဥမင်ဆရာတော်အား 'အရှင်ဘုရား၊ သူသဒ္ဓါ

၍လှူ အပ်သောပစ္စည်းကို မိမိမသုံးဆောင်ဘဲ သူတစ်ပါးအား နားသည်မှာ သူ့သဒ္ဒါကို ဖျက်သည်မည်ပါလော့ဟုဝမ်း၏။ ရွှေမင်ဆရာတော်လည်း သူတစ်ပါး၏သဒ္ဒါကို ဖျက်ခြင်းမဟုတ် မင်းဆရာကို ဆုံးမလိုက်ခြင်းမျှသာဖြစ်ကြောင်း၊ မင်း ဆရာသည်အပြန်တွင် စစ်ကိုင်းမြစ်နားလေးထပ်ကျောင်းသို့ ဝင်ဝံ့ပေတော့မည်မဟုတ်၊ ဝင်ဝံ့ပေလျှင် လောကဝယ် အလွန် ယောက်ျားတည်းဟု မိန့်တော်မူ၏။ ဤသို့ မိန့်တော်မူသည်အတိုင်းပင် အရှင်တိပိဋကလာကင်္ဂာရသည်စစ်ကိုင်းသို့ရောက်လျှင် လေးထပ်ကျောင်းသို့ မဝင်ဘဲ မင်းဝံ့တောင်ရိုး အရှေ့ချောက်ကြား၌ တောဝင်တော်မူလေသည်။ ဤသို့ တောဝင်သည် ကား ၁၀၀၀ ပြည့်နှစ်တပေါင်းလပြည့်နေ့ သက်တော် ၆၀ ပြည့်သောအခါတည်း။ ဤအကြောင်းကိုကြားလျှင် သာလွန်မင်းတရားနှင့် ညီတော်စလင်းစား မင်းရဲကျော်စွာတို့သည် ဆရာတော်ကို သူထက်ငါဦးရှာကြလေသည်။ စလင်းစားသည် ဆရာ တော်အား အလျင်တော့သဖြင့် တောင်ဖီလာချောင်၌ ဇေတဝန်ရွှေကျောင်း ဆောက်၍လှူသည်။ သာလွန်မင်းတရားကြီးကား မဟာတိ ပိဋကလာကင်္ဂာရဟူသော တံဆိပ်တော်ကို လှူတော်မူသည်။ ထိုအခါမှစ၍ တောင်ဖီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ဟု တွင်ပြန် လေသည်။

သာလွန်မင်းတရားကြီးသည် မိမိဆရာတောင်ဖီလာ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်၏ သီလသမာဓိကို အထူးထင်ရှားစေလိုသော စေတနာဖြင့်၊ နန်းတွင်းသူမတစ်ဦးကို ဆရာတော်ကျောင်းသို့ ဝင်စေပြီးလျှင် ဆရာတော်အား ဖြားယောင်းစေ၏။ သို့သော် ဆရာတော်သည် မာတုဂါမက တစ်ညလုံးဖြားယောင်းပါသော်လည်း သိက္ခာပုဒ်ကို ထိမ်းသိန်း၍ တစ်ညလုံး မအိပ်မစက်ဘဲ ရူပါရုံသဒ္ဒါရုံတို့၌ အာရုံမပြုမူ၍ ဓားမဖြင့် ခြေသလုံးသား ကိုလှီးပြီးလျှင် ထိုမှဖြစ်လာသော ဒုက္ခဝေဒနာကိုသာ ခံစားလျက်တရားမလွတ်၊ မချွတ်မယွင်း၊ မိုးလင်းအောင် နေတော်မူသည်။ သို့သော်နံနက်၌ ဆရာတော်ဘုရားသည် ခရီးသွားမိန်းမနှင့် ညကမှားယွင်းလေသည်ဟု အင်းဝမြို့တစ်မြို့လုံး၌ ကောဠာဟလဖြစ်လေ၏။ ထိုအခါ ဆရာတော်ဘုရားသည် သူ၏ ခြေသလုံးသားကို လှီးသောဓားမကို သက်သေထူ၍ အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ရေကန်တွင် မျှောလေရာ ထိုဓားမသည် ရေ၌ကူးလေသည်ဟု ဆိုရိုးကားရှိ၏။ ဤအကြောင်းကိုရည်၍လည်း ဓားမကူးဆရာတော်ဟုတွင်သည်။

ရှင်ဖြစ်လျှင် သာမဏေကျော်၊ ရဟန်းဖြစ်လျှင် ပဉ္စင်းကျော်၊ တံဆိပ်ရလျှင် တိပိဋကလာကင်္ဂာရအကျော်၊ တောဝင်လျှင်တောင်ဖီလာပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ဟု အကျော်လေးပါးဖြင့် ထင်ရှားခဲ့သော ဆရာတော်ကြီးသည် ၁၀၁၂ ခုနှစ် သက်တော် ၇၂ နှစ်တွင် ပျံလွန်တော်မူလေသည်။

ထိုဆရာတော်ဘုရားကြီးကား အဋ္ဌသာလိနီ ကျမ်းဦးဂါထာ ၂၀အဖွင့်ကျမ်းရိုး ဝိသတိဝဏ္ဏနာကျမ်းကို လည်းကောင်း၊ မင်းရဲကျော်စွာတောင်းပန်သောကြောင့် ယသဝဏ္ဏကျော်ကိုလည်းကောင်း၊ တောင်ဖီလာကျောင်း၌ သီတင်းသုံးစဉ်ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာကိုလည်းကောင်း၊ သာလွန်မင်းတရားမေးသည်ကို ဖြေရာဖြစ်သောအမေးတော်ပုံအဖြေကလည်းကောင်း၊ ဓာတုကထာအကောက်၊ ယမိုက်အကောက်၊ ပဋ္ဌာန်းအကောက်ကျမ်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မနုသာရဓမ္မသတ်၊ ရွှေမျဉ်းဓမ္မသတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ကွန်ဒြာဓာတ်ကျမ်း၊ ကွန်ဒြာကျမ်း၊ ကမ္မဇရုပ်ကျမ်းတို့ကိုလည်းကောင်း ရေးသားစီရင်တော်မူသည်။ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ လက်ထက်တွင်နေပြည်တော်၌ ကျောက်ရောဂါကျရောက်သည်နှင့် ဆရာတော်ဘုရားသည် ကျောက်ရောဂါကျမ်း တစ်စောင်ကိုလည်း စီရင်ခဲ့သည်ဟု အမှတ်အသားရှိလေသည်။

တောင်ရိုးလူမျိုး ။ ။ တောင်ရိုးလူမျိုးတို့သည် တိဗက်မြန်မာအစုဝင် မြန်မာအစုခွဲတွင် အပါအဝင်ဖြစ်၏။ ရှမ်းပြည်နယ် မြေလတ်ပိုင်းဒေသပွေးလှနှင့် ပင်းတယနယ်တစ်ဝိုက်၌ အများဆုံးနေထိုင်ကြသည်။ လူဦးရေ ၂၂၀၀၀ ကျော်ရှိသည်။ တောင်ရိုးလူမျိုးတို့၏ အဝတ်အစားမှာ ရှမ်းလူမျိုးတို့၏ အဝတ်အစားနှင့်တူသည်။ ယောက်ျားများသည် ခေါင်းပေါင်းနှင့် ဘောင်းဘီပွကြီးများကို ဝတ်ဆင်၍၊ မိန်းမများကမူ အညိုရောင် သင်တိုင်းပွပွကို ခူးဆစ်ဖုံးရုံမျှ ဝတ်ဆင်ကြသည်။ ဦးခေါင်း၌ တဘက်အနက်ကို အထပ်ထပ်ရစ်ပတ်၍ ပေါင်းကြသည်။ တောင်ရိုးလူမျိုးများတွင် အပျိုဆိုလျှင် ငွေလက်ကောက်၊ ငွေနားသန်သီး၊ ငွေပုတီးနှင့် ငွေခြေချင်းများကို ဝတ်ဆင်၍အအိုဆိုပါက ကြေးခွေများကို ခြေသလုံးတွင် ရစ်ပတ်ဆင်ယင်လေ့ရှိသည်။

တောင်ရိုးအမျိုးသား မိသားစု

တောင်ရိုးလူမျိုးတို့သည် တောင်ယာလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ကျွဲနွား၊ စီးမြင်းနှင့်ကြက်စသည်တို့ကိုလည်း မွေးမြူကြသည်။ ပင်းတယနှင့် ပွေးလှဈေးနေ့များ၌ ယာထွက်ခြံထွက်ပစ္စည်းများကိုသွားရောက် ရောင်းချလေ့ရှိ၏။ တောင်ရိုးလူမျိုးတို့သည် တောင်သူလူမျိုးတို့နှင့် အနေအထိုင် နီးစပ်မှုရှိသော်လည်း မျိုးနွယ်ချင်းမတူချေ။ တောင်ရိုးလူမျိုးတို့၏ စကားမှာ မြန်မာပေါရာဏများနှင့် တူပေသည်။ ပုဂံခေတ်က မြန်မာစကား အသုံးအနှုန်းမျိုးကို ပြောဆိုကြခြင်းကြောင့် ယင်းတို့အား ပုဂံအနွယ် မြန်မာလူမျိုးများပင်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရ၏။ အချို့ကမူ တောင်ရိုးလူမျိုးတို့သည် ထားဝယ်ဘက်မှ ထွက်ပြေးလာသော မြန်မာအချို့မှ ပေါက်ဖွားလာကြသူများဟု ယူဆကြလေသည်။ တောင်ရိုးလူမျိုးတို့တွင် နတ်ကိုးကွယ်သူနှင့် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီများဟူ၍ ရှိသည်။ အိမ်တိုင်းတွင် ဘုရားစင်ကို ထားရှိသည့်အပြင် မိရိုးဖလာနတ်စင်တစ်ခုလည်းရှိ၍၊ နှစ်စဉ် ဝါခေါင်လနှင့်တပို့တွဲလတို့၌ နတ်ပွဲပသကြ၏။ တော်သလင်းလတွင် လူမျိုးစုအလိုက် ပသသောနတ်ပွဲရှိ၏။ တောင်ရိုးလူမျိုးတို့သည်အလှူပွဲဘုရားပွဲတို့၌ စာဟောဆရာများက ကွက်စိတ်ဆန်ဆန် ရွတ်ပြသီဆိုခြင်းကို စိတ်ပါစွာ နားထောင်လေ့ရှိသည်။ အိုးစည်၊ မောင်း၊ လင်းကွင်း၊ ဝါးလက်ခုပ်နှင့် ခင်ပြေတို့ပါဝင်သည့် တူရိယာ တီးဝိုင်းများလည်းရှိသည်။ ထိုတီးဝိုင်းများရှေ့တွင်ယောက်ျားမိန်းမပေါင်းစုံ စုဝေးကခုန်လေ့ရှိ၏။

တောင်ဝင်ရိုးစွန်း ။ ။ကမ္ဘာမြေကြီး၏ တောင်ဘက်အစွန်ဆုံးကျသည့်နေရာကိုတောင်ဝင်ရိုးစွန်းဟုခေါ်သည်။ တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသည် အီကွေတာမျဉ်းကြောင်းတောင်ဘက်ဒီဂရီ ၉၀ အကွာတွင် တည်ရှိသည်။ တောင်ဝင်ရိုးစွန်း၌ ပထဝီဝင်ရိုးစွန်းနှင့် သံလိုက်ဝင်ရိုးစွန်း ဟူ၍နှစ်နေရာရှိသည်။ ထိုနေရာနှစ်ခုမှာ ထပ်တူမဟုတ်ချေ။

တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ပထမဆုံးရောက်ရှိခဲ့သူ နော်ဝေးလူမျိုးအားမန်ဆင်

သံလိုက်တောင်ဝင်ရိုးစွန်းမှာ အိမ်မြောင်ကရိယာကတောင်ဘက်ကိုပြသည့်ဘက်တွင် တည်ရှိသည်။ ထိုနေရာမှာ ဩစတေးလီးယားတိုက်၊ ဆစ်ဒနီမြို့အနီးတွင်တည်ရှိ သည်။ တောင်ဝင်ရိုးစွန်းဒေသမှာ အလွန်အေးမြ၍ တခုခုနှစ်ရာသီကာလပတ်လုံး ရေခဲအတိဖုံးလွှမ်းနေသည်။ ထိုရေခဲကုန်းမြင့် ဒေသသည် ပင်လယ်ရေပြင်ထက်ပေပေါင်း ၁၀၀၀၀နီးပါး ခန့်မြင့်သည်။ လူဟူ၍တစ်ယောက်မျှမရှိ

တောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ ကက်ပတ်န် စကော့နှင့်အဖွဲ့သွားရောက်ကြစဉ်

ချေ။ ရေသတ္တဝါအချို့သာကျက်စားသွားလာနေထိုင်ကြသည်။ တောင်ဝင်ရိုးစွန်းကို ရှေးဦးစွာရောက်ရှိသူမှာ အားမန်ဆင်အမည်ရှိသော နော်ဝီဂျင် လူမျိုးတစ်ဦးဖြစ်သည်။ (အားမန်ဆင်အာ-ရှူ။) ရောက်သည့်နှစ်မှာ ၁၉၁၁ ခုနှစ်ဖြစ်သည်။ ထိုနောက်ခရစ် ၁၉၂၉ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၄၆ ခုနှစ်များတွင် အမေရိကန်ရေကြောင်းဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရစ်ချတ်ဗတ်သည် နောက်ပါအဖွဲ့သားများနှင့်အတူတောင်ဝင်ရိုးစွန်းသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဗတ်နှင့်အတူသွားရောက်ခဲ့သောအဖွဲ့မှာ ကြီးကျယ်လှပေသည်။ အဖွဲ့တွင်လေယာဉ်တင်သင်္ဘောတစ်စင်း၊ လေယာဉ်ပျံအစင်း ၂၀၊ ရိုးရိုးသင်္ဘော ၁၃ စင်းနှင့်လူပေါင်း ၄၀၀၀ ပါ ဝင်လေသည်။ (ဗတ်ရစ်ချတ်-ရှူ။)

တောင်သာမြို့ ။ ။ မြင်းခြံခရိုင် တောင်သာမြို့နယ်၏ ရိုးစိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ တောင်သာမြို့သည် သာစည်မြင်းခြံ မီးရထားလမ်းနှင့် မော်တော်ကားလမ်းပေါ်၌တည်ရှိ၍ မြင်းခြံမှ ၁၄ မိုင်ကွာဝေးသည်။ မြို့ပင်ငယ်သော်လည်း အရောင်းအဝယ် အလွန်စည်ကားသည်။ ထင်ရှားသော ထွက်ကုန်များမှာထန်းလျက်၊ ဆီ၊ ဝါ၊ နှမ်း၊ ပြောင်းတို့ဖြစ်သည်။ တောင်သာထန်းလျက်သည် ကုန်သည် လောကတွင် ထင်ရှားသည်။

တောင်သာမြို့နယ်၏ အကျယ်အဝန်းသည်စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၅၁၆ မိုင်မျှရှိ၍၊ ၁၉၅၃ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်းအရလူဦးရေ ၅၄၁၈ ယောက် ရှိသည်။

တောင်သူလူမျိုး ။ ။ (ပအိုလူမျိုး-ရှူ။)

တောင်အမေရိကတိုက် ။ ။ တောင်အမေရိကတိုက်သည် ကမ္ဘာသစ်တွင် ပါဝင်သော တိုက်ကြီးနှစ် တိုက်အနက်တစ်တိုက်ဖြစ်သည်။ အနောက်လောင်ဂျီတွတ်မျဉ်းကြောင်း ၃၄ ဒီဂရီနှင့် ၈၂ဒီဂရီစပ်ကြား၊ မြောက်လတ္တီတွတ် မျဉ်းကြောင်း ၁၃ ဒီဂရီနှင့် တောင်လတ္တီတွတ်မျဉ်းကြောင်း ၅၅ ဒီဂရီစပ်ကြားတွင်တည်ရှိသည်။

တောင်အမေရိကတိုက်သည် အကြမ်းအားဖြင့် တြိဂံပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်။ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၆၈၄၁၈၀၂ မိုင်ဖြစ်၍ ကမ္ဘာပေါ်တွင်စတုတ္ထအကြီးဆုံးတိုက်ကြီးဖြစ်သည်။ ထိုအကျယ်အဝန်းသည် ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးအကျယ်အဝန်း၏ ၁၄ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်၏။ လူဦးရေမှာ၁၀၈၄၀၃၀၀၀ ဖြစ်သည်။ တောင်အမေရိကတိုက်ကို မြောက်အမေရိကတိုက်နှင့် ပနားမားကျွန်းဆက်ကဆက်သွယ်ထား၏။ သို့ရာတွင် ၁၉၁၄ခုနှစ်တွင် ပနားမားတူးမြောင်းကို ဖောက်လုပ်ပြီးစီးသည့် အချိန်ကစ၍ တောင်

အမေရိကတိုက်သည် မြောက်အမေရိကတိုက်နှင့် တဆက်တည်းမဟုတ်တော့ဘဲ ကြီးမားသော ကျွန်းကြီးတကျွန်းအဖြစ် တစ်ဦးတခြားတည်ရှိနေတော့သည်။

ကိုလံဗပ်သည် ၁၄၉၈ခုနှစ်တွင်အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုများကို ရှာဖွေတွေ့ရှိပြီးနောက် အော်ရင်နိုးကိုးမြစ်ဝသို့ ရောက်ခဲ့ဘူး၏။ ထိုနောက်ဥရောပတိုက်သား စပိန်နှင့်ပေါ်တူဂီလူမျိုးများသည် တောင်အမေရိကတိုက်သို့ ရောက်ခဲ့ကြ၏။ သူတို့သည် တောင်အမေရိက မြောက်ဘက်ကမ်းခြေသို့ တက်ပြီးလျှင်တောင်ဘက်သို့ တဖြည်းဖြည်းပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခြင်းဖြင့် ပီးရူး၊ အာဂျင်တီးနား၊ ချီလီ အစရှိသောနယ်များကို တည်ထောင်နိုင်ကြလေသည်။ ဗရာဇီးနိုင်ငံတည်ရှိရာဒေသကို ၁၅၀၀ပြည့်နှစ်တွင် ပေါ်တူဂီလူမျိုးများက ရှေးဦးစွာ တွေ့ရှိခဲ့ကြ၏။ ထိုဥရောပတိုက်သားများသည် မိမိတို့ရောက်လေရာ ပြည်နယ်တို့၌ တွေ့ရှိသမျှသော တိုင်းရင်းသားများကို နည်းအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ကာ ထိုအခါက ထွန်းကားလျက်ရှိသော တိုင်းရင်းသား ယဉ်ကျေးမှုများကို ဖျက်ဆီးပစ်ကြလေသည်။ ဗရာဇီး၊ ပီးရူးနှင့် ဗိုလစ်ဗီးယားနိုင်ငံများသည် ရွှေ၊ ငွေ၊ စိန်၊ ကြေးနီ၊ သံဖြူစသော တွင်းထွက်သတ္တုတို့ဖြင့်ကြွယ်ဝသောနိုင်ငံများဖြစ်ရကား မျက်နှာဖြူ ဥရောပတိုက်သားများသည် တောင်အမေရိကတိုက်ကြီး၏ နေရာတကာ၌ လှည့်ပတ်မွှေနှောက်ရှာဖွေခဲ့ကြလေသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမှာမူကား လွှမ်းမိုးလာသူ လူဖြူတို့၏စေခိုင်းသမျှကိုသာ လုပ်ကိုင်ပေးကြရလေသည်။

တောင်အမေရိကတိုက်၏ အသွင်အပြင် အနေအထားသည်အချို့နေရာများတွင် မြောက်အမေရိကတိုက်နှင့် ဆင်ဆင်တူ၏။ ဤတိုက်ကြီးသည် မြောက်အမေရိကတိုက်ကဲ့သို့ပင် မြောက်ပိုင်း၌ကျယ်ပြန့်၍ တောင်ပိုင်းသို့တဖြည်းဖြည်း သေးငယ်ကျဉ်းမြောင်းသွားလေသည်။ အနောက်ပိုင်းဖြစ်သော ပစိဖိတ်ကမ်းခြေဘက်၌တောင်နှင့်မြောက်စီ တန်းလျက်တည်ရှိသောမြင့်မားရှည်လျားသည့် တောင်တန်းကြီးတစ်ခုရှိ၏။ ထိုတောင်တန်းကြီးကို အန်းဒီးတောင်တန်းကြီးဟုခေါ်သည်။ ဤအန်းဒီးတောင်တန်းသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဟိမဝန္တာတောင်တန်းကလွဲလျှင် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အမြင့်ဆုံးတောင်တန်းဖြစ်သည်။ အန်းဒီးတောင်တန်းထဲတွင်ပါဝင်၍ ချီလီနိုင်ငံနှင့် အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံနှစ်ခုစပ်ကြားတွင်တည်ရှိသော အားကွန်ကားဂျီးတောင်ထိပ်သည် အမြင့်ပေပေါင်း ၂၂၈၃၅ ပေရှိ၍ ကမ္ဘာသစ်တွင်အမြင့်မားဆုံး တောင်ထိပ်ဖြစ်သည်။ အန်းဒီးတောင်တန်းတွင် မီးတောင်ပေါများ၏။ မီးတောင်များမကြာခဏ ပေါက်ကွဲမှုကြောင့် လူ တိရစ္ဆာန်နှင့်တကွ မြို့ရွာအဆောက်အအုံများ ပျက်စီးကြရလေသည်။

www.foreverspace.com.mm

တောင်အမေရိကတိုက်၊ နိုင်ငံများ၏ တည်နေရာပြ မြေပုံ

တောင်အမေရိကတိုက်

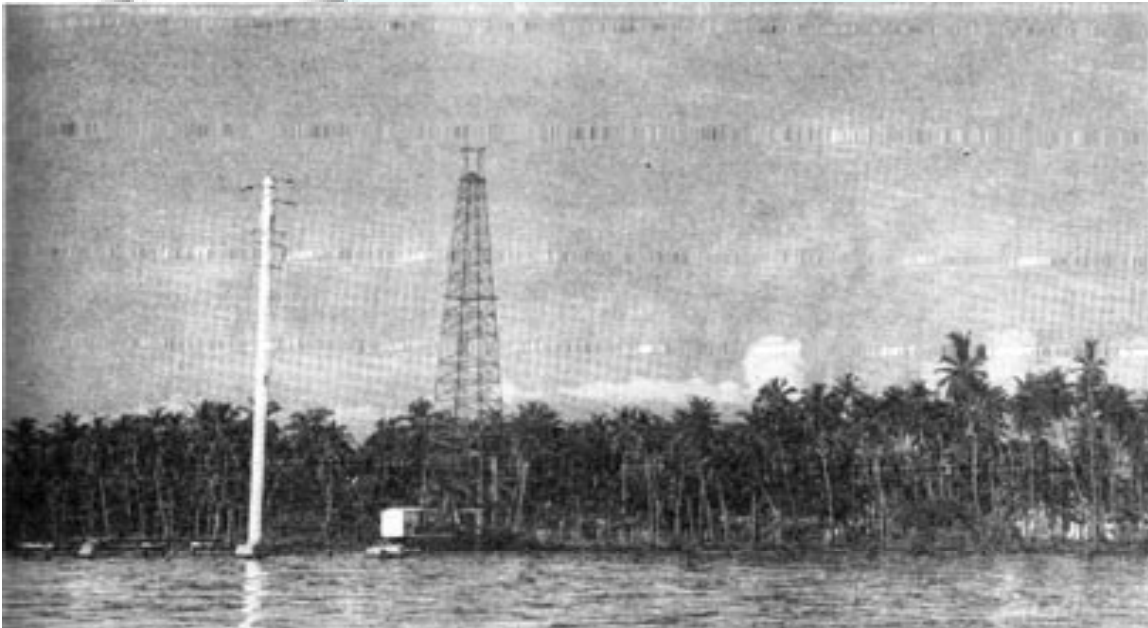
တောင်အမေရိကတိုက်သည် ဥရောပတိုက်ထက် သုံးဆ ကျော်မျှပိုမိုကြီးမားသော်လည်း ပင်လယ်ကမ်းရိုး၏ အလျားမှာမူကား ဥရောပတိုက်ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းထက် တိုလေသည်။ ကမ်းရိုးတန်းသည် တောင်ဘက်အစွန်းမှ တစ်ပါး ကျန်နေရာများတွင် အကွေ့အကောက်နည်းပါး၏။ ပင်လယ်ကွေ့များလည်း နည်းပါးသဖြင့် ဆိပ်ကမ်းကောင်းဟူ၍ မရှိလှချေ။

ပကတိအသွင်အပြင် အနေအထားအရ တောင်အမေရိကတိုက်ကို အပိုင်း၄ ပိုင်း ခွဲခြားနိုင်၏။ ယင်းတို့မှာ (၁) ပစိဖိတ်ကမ်းမြောင်ဒေသ(၂) အန်းဒီးတောင်တန်းဒေသ (၃)အလယ်ပိုင်းလွင်ပြင်ဒေသ (၄) အရှေ့ပိုင်း တောင်ကုန်းဒေသဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

၁၉ ရာစုနှစ်စက တောင်အမေရိက တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည်နှစ်ပေါင်းသုံးရာနီးပါးမျှ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ခဲ့သော နယ်ချဲ့သမား စပိန်နှင့်ပေါ်တူဂီလူမျိုးတို့ကို အပြင်းအထန် တော်လှန်တိုက်ခိုက်ကြပြီးလျှင် လွတ်လပ်သော သမ္မတနိုင်ငံများကို တည်ထောင်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုကြောင့်ယခုအခါ တောင်အမေရိကတိုက်တွင် သမ္မတနိုင်ငံပေါင်း ၁၀နိုင်ငံ ရှိလေ သည်။ ယင်းတို့မှာ ဗရာဇီး၊ ဗင်နီဇွီးလား၊ ကိုလုံးဘီးယား၊ အက်ကွာဒေါ၊ ပီရူး၊ ဗိုလစ်ဗီးယား၊ ချီလီ၊ အာဂျင်တီးနား၊ အူဂွေးနှင့် ပါရဂွေးတို့ဖြစ်၏။ ကိုလိုနီနယ်များဟူ၍လည်း ယခုထက်တိုင် ကျန်ရှိနေသေးရာ ယင်းတို့မှာ ဗြိတိသျှ၊ ပြင်သစ်နှင့် ဒပ်ချအစိုးရတို့က အသီးသီးပိုင်ဆိုင်သောဂီယားနားနယ် သုံးနယ်ဖြစ်လေသည်။

ပစိဖိတ် ကမ်းမြောင်ဒေသသည် အီကွေတာမျဉ်းကြောင်း မြောက်ဘက်၌ စိုစွတ်ထိုင်းမှိုင်း၍ ပူအိုက်သောရာသီအစွမ်းကြောင့် သစ်တောကြီးများဖုံးအုပ်နေ၏။ ပီးရူးနှင့် ချီလီနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းဒေသတို့တွင် မိုးနည်းပါးသည်။ ဗယ်လပရိုက်မြို့ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိအရပ်ကိုကား မြေထဲပင်လယ် ရာသီဥတု ဒေသဟုခေါ်၏။ ထိုဒေသ၌ ဓာတ်သတ္တု အမြောက်အမြားထွက်၍ သစ်သီးဝလံများကိုလည်း စိုက်ပျိုးကြလေသည်။ တောင်ဘက် အစွန်ဆုံးသို့ ရောက်သောအခါ သမပိုင်း သစ်တောဒေသကို တွေ့ရ၏။ဤဒေသ၌ တစ်နှစ်ပတ်လုံး မိုးရွာသွန်း၍ သစ်တောထူထပ်သောကြောင့်သစ်အမျိုးမျိုးထွက်သည်။ အခြားထွက်ကုန်များမှာ အမဲသား၊ ငါးနှင့်သိုးမွေးတို့ဖြစ်၏။

အန်းဒီးတောင်တန်းဒေသကို မြောက်ပိုင်းအလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းဟူ၍ သုံးပိုင်းခွဲခြားနိုင်၏။ မြောက်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းမှာ ကောင်းမွန်သော ရာသီဥတုရှိ၍ ထွက်ကုန်ပေါများ၏။ မြောက်ပိုင်းတောင်တန်းများမှာ အီကွေတာမျဉ်းကြောင်းကို ဖြတ်သန်းတည်ရှိသောကြောင့် အီကွေတာတစ်လျှောက်ရှိ ဒေသများ၌တွေ့ရသော ရာသီဥတုမျိုး ရှိသော်လည်း ကုန်းမြင့်သောကြောင့် အအေးဓာတ်ပိုများ၏။ မိုးများစွာရွာသွန်း၍ အထူးသဖြင့် အနောက်ဘက်ကမ်းခြေပိုင်းတွင် ပို၍စိုစွတ်သည်။ မူလကအန်းဒီးမြောက်ပိုင်းဒေသတွင် ထူထပ်သော သစ်တောများရှိခဲ့ရာယခုအခါ ထိုသစ်တောများကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းပြီးလျှင် ကိုကိုးပင်၊ ငှက်ပျောပင် စသည်တို့ကိုစိုက်ပျိုးကြလေသည်။ မြင့်

တောင်အမေရိကတိုက် ဗင်နီဇွီးလားနိုင်ငံတွင် ရေနံကို ဤသို့ ရေအိုင်အောက်မှ တူးယူသည်။

တောင်အမေရိကတိုက်

သော တောင်ပေါ်ဒေသများတွင်ကား မြက်ခင်းများရှိ၍ ကျွဲမွေးမွေးမြူခြင်း သို့မဟုတ် ကာဖီစိုက်ပျိုးခြင်းလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ကြ၏။

အက်ကွာဒေါနိုင်ငံ၏ တောင်ပိုင်း တွင် တောင်တန်းသုံးခုသည် ပီးရူးနိုင်ငံကိုဖြတ်၍ တောင်ဘက်သို့ဆင်းသွား၏။ ထိုဒေသတစ်ဝိုက်တွင် ဂျူဗာလီနှင့် အာလူးများကို စိုက်ပျိုးကြ၏။ ငွေ၊ ကြေးနီစသော ဓာတ်သတ္တုများလည်း ထွက်လေသည်။ ဗိုလစ်ဗီးယားနိုင်ငံထဲတွင် အန်းဒီးတောင်တန်းသည် မိုင် ၄၀၀ မှ ၅၀၀ အထိကျယ်ပြန့်ရာ ဤနေရာတွင် အကျယ်ပြန့် ဆုံးဖြစ်လေသည်။

တောင်အမေရိကတိုက်၊ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံ ဗွေနစ်ရစ်မြို့တော်တွင် ဤသို့မိုးရွာတိုက်များဆောက်လုပ်ကာ အိုးအိမ်ပြဿနာကို ဖြေရှင်းလျက်ရှိသည်။

အန်းဒီးတောင်ပိုင်းဒေသသည် မိုးများ၍ သစ်တောထူထပ်၏။ ချီလီနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းသည် အန်းဒီးတောင် တန်းဒေသတစ်လျှောက်တွင် လူဦးရေအများဆုံးနေရာဖြစ်၏။ ဗိုလစ်ဗီးယားနိုင်ငံမှ လွန်သော် အန်းဒီးသည်တောင်တန်းတစ်ခုလည်းဖြစ်သွား၏။ အမေရိကတိုက်တွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော အားကွန်ဂျီးတောင်ထိပ်သည် ဤဒေသ၌ တည်ရှိ၏။ တောင်တန်းသည် ထိုနေရာမှ တောင်ဘက်သို့ တဖြည်းဖြည်းနိမ့်ဆင်းသွားလေသည်။

အလယ်ပိုင်းလွင်ပြင်ဒေသတွင် မြစ်ဝှမ်းကြီးသုံးခုရှိ၏။ ယင်းတို့မှာအောင်ရင်နီးကိုး မြစ်ဝှမ်း၊ အမ္မဇန်မြစ်ဝှမ်းနှင့် ပလိတ်မြစ်ဝှမ်းတို့ဖြစ်သည်။ မြစ်ဝှမ်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခုစပ်ကြားတွင် ကုန်းမြင့်တစ်ခုစီခြားလျက်ရှိ၏။ အောင်ရင်နီးကိုး မြစ်ဝှမ်းအနောက်ပိုင်းသည် ကိုလုံးဗီးယားနိုင်ငံနှင့် ဗင်နီးဇွီးလားနိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံထဲသို့ ကျရောက်နေ၏။ ဤဒေသ၌ ပူအိုက်သော ရာသီဥတုရှိ၍ ကျယ်ပြန့်သောမြက်ခင်းကြီးများကို တွေ့ရှိနိုင်၏။ ထိုအရပ်၌ နေထိုင်ကြသောလူများသည် ကျွဲ၊ နွား၊ သိုး၊ ဆိတ်များ မွေးမြူခြင်းဖြင့် နေထိုင်စားသောက်ကြ၏။ ဤအပိုင်းမှာ လူနေအလွန်နည်းပါးလေသည်။ အော်ရင်နီးကိုးမြစ်ဝှမ်းအရှေ့ပိုင်းမှာ စိုစွတ်၍ ရွှံ့စေးပေါများပြီးလျှင်သစ်တောထူထပ်လေသည်။

အမ္မဇန်မြစ်ဝှမ်းသည် ဗရာဇီးနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းတွင်တည်ရှိ၍အနောက်ဘက်သို့ အန်းဒီးတောင်တန်းဒေသအထိ ကျယ်ပြန့်လေသည်။ ရာသီ ဥတုမှာပူအိုက်၍ ကျန်းမာခြင်းနှင့်မညီချေ။ မိုးအမြောက်အမြား ရွာသွန်း၏။ သစ်တောများ ထူထပ်စွာပေါက်ရောက်၍ ရွှံ့နွံဒေသပေါများလေသည်။ ဤဒေသတွင် နေထိုင်ကြသောလူမျိုးများမှာ ရှေးကျသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဖြစ်၍ ရှေးကျသော လယ်ယာ စိုက်ပျိုးခြင်းစံနစ်ကိုပင် အမှီပြုကာ နေထိုင်စားသောက်ကြလေသည်။ သစ်တောများတွင် အဖိုးတန်သစ်ပင် များရှိသော်လည်း ခရီးလမ်းခက်ခဲမှုကြောင့် ထိုသစ်ပင်များ ကို ခုတ်လှဲရောင်းချခြင်းမပြုနိုင်ချေ။ လွင်ပြင်ဒေသ၏ တတိယ အပိုင်းမှာ ပါရာနာ၊ ပါရဂွေးနှင့် အူရူဂွေးမြစ်ဝှမ်း ဒေသများပင်ဖြစ်၏။ ဤလွင်ပြင်ဒေသသည် အာဂျင်တီးနား၊ ပါရဂွေး၊ အူရူဂွေးနှင့် ဗရာဇီးတောင်ပိုင်းဒေသ များကို လွှမ်းခြုံတည်ရှိ၏။ မြေဩဇာထက်သန်ကောင်းမွန်၍ ရှည်လျားသော မြက်ပင်များပေါက် ရောက်လေသည်။ မိုးနည်းပါးသည့်အပိုင်း၌ သာမန်မြက်ခင်းများရှိသည်။ အရှေ့တောင်ပိုင်း လွင်ပြင်ဒေသ၌ မိုးကောင်း၍ မျှတ၏။ သို့ရာတွင် အတွင်းဘက် အန်းဒီးတောင်တန်း၌မူ ကား မိုးနည်းပါးသည်။ ပါရဂွေးနိုင်ငံနှင့်အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းတို့၌ နွေရာသီတွင် အလွန်ပူပြင်း၏။ ၁၈၁၀ ပြည့်နှစ်မတိုင်မီက ဤလွင်ပြင်ဒေသများတွင် လူသူ တစ်စုံ

တစ်ယောက်မျှ မနေထိုင်ခဲ့ကြချေ။ ထိုနောက်မှသာ လူများ လာရောက်နေထိုင်စ ပြုကြပြီးလျှင် လယ်ယာကိုင်း ကျွန်း လုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ကြလေသည်။ မီးရထားလမ်း များကို ၁၈၇၀ပြည့်နှစ်တွင် စတင်ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြရာ ယခုအခါ မီးရထားလမ်းများသည် ပိုက်ကွန်ကရစ်တံတစ်ခုနှင့် တစ်ခု ယှက်လျက်ပင် ရှိနေလေပြီ။

ဤဒေသ၌ နွား၊ သိုး၊ ဆိတ် မွေးမြူခြင်းသည်အဓိကလုပ် ငန်းဖြစ်၏။ ပလိတ်မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင် ဂျုံနှင့် ပြောင်းဖူးကို အမြောက်အမြားစိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ကြ၏။ မြောက်ပိုင်းဖြစ်သော ပါရာနာ မြစ်ကမ်းတစ်လျှောက်၌ ကား ကြိမ်းများကို တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

အရှေ့ပိုင်းတောင်ကုန်းဒေသ သို့မဟုတ် ဗရာဇီးကုန်းမြင့် ဒေသတွင်ဗိုလစ်ဗီးယားနိုင်ငံအနောက်ပိုင်းနှင့် ဗရာဇီးနိုင်ငံ တို့ ပါဝင်ကြ၏။ ဤကုန်းပြင်မြင့်သည် အရှေ့ပိုင်း၌ ပေ ၂၀၀၀ကျော်မြင့်၍ အတွင်းဘက်သို့တဖြည်းဖြည်း နိမ့်ဆင်း သွားလေသည်။ ထိုဒေသသည် ကြိတ်ကဲ့သို့ ပုံသဏ္ဍာန်ရှိ၍ အတ္တလန္တိတ်ကမ်းခြေပိုင်း၌ အကျယ်ပြန့်ဆုံးဖြစ်၏။

ဗရာဇီးကုန်းမြင့်ဒေသသည် ပူအိုက်သောရာသီဥတုရှိ၍ မိုးများ၏။ ပူအိုက်၍ရွံ့နွံပေါများသော အရပ်များ၌ တောထူထပ်သော်လည်း ဤနေရာများတွင်မြက်ခင်းများ နှင့် သေးငယ်သော သစ်တောများကိုသာ တွေ့ရှိနိုင်လေ သည်။ ဤဒေသ၏တောင်ပိုင်း၌ နွားမွေးမြူသည့် လုပ်ငန်း များကို လုပ်ကိုင်ကြ၏။ ကာဖီပင် စိုက်ပျိုးခြင်းသည် ဗရာဇီးနိုင်ငံ၏ အဓိကလုပ်ငန်း ကြီးပင်ဖြစ်လေသည်။ စန် ပေါလိုနှင့် ဝိတိုရိယမြို့ နှစ်မြို့စပ်ကြားရှိဆင်ခြေလျှော တောင်စောင်းများတွင် ကာဖီအများဆုံးစိုက်ပျိုး၏။ ထိုဒေသ၏ မြောက်ဘက်၌ သံထွက်သောနေရာများကိုတွေ့ ရှိကြ၏။ သို့ရာတွင် တူးဖော်ခြင်းမပြုလုပ်နိုင်သေးချေ။ ဗရာဇီးနိုင်ငံအတွင်း၌ ယခုအခါ လူဦးရေ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ပိုမိုများပြားလာ၏။ ကာဖီစိုက်ပျိုးခင်းများရှိသည့် နေရာများ တွင် လူအနေများ၏။ အထူးသဖြင့် ရီးအိုဒါဇန်ရီး မြို့တစ် ပိုက်သည်တောင်အမေရိကတိုက်တွင် လူဦးရေ အထူထပ်ဆုံး ဖြစ်သည်။

တောင်အမေရိကတိုက်တွင် ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းမြို့ လွန်စွာ နည်းပါး၏။ ရှိသမျှဆိပ်ကမ်းမြို့များမှာလည်း အများ အားဖြင့် အတ္တလန္တိတ်ကမ်းခြေဘက်တွင်သာ တည်ကြလေ သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ရသော အရေးကြီးသည့် ထွက်ကုန်များမှာ အဆိုပါကမ်းခြေ တစ် လျှောက်တွင်သာ အများအပြားထွက်သောကြောင့်တည်း။

တောင်အမေရိကတိုက်ရှိ မြစ်ကြီးများသည် ပြည်တွင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းတွင် များစွာအထောက် အပံ့ ရသည်။ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးများသည် အမွန်မြစ်

တောင်အမေရိကတိုက် ဗင်နီးဇွီးလားနိုင်ငံသူ သားအမိ

အတွင်းသို့ မိုင်ပေါင်း ၁၀၀၀အထိ ခုတ်မောင်းနိုင်၍ သင်္ဘောအငယ်စားများမှာ မြစ်ဝမှ မိုင် ၁၇၀၀ကွာဝေး သော ပီးရူးနိုင်ငံ အတွင်းရှိ အီကီးတိုးမြို့အထိ ဆန်တက်နိုင် ကြလေသည်။

ဤဒေသ၌မီးရထားလမ်း အနည်းငယ်သာရှိ၍ မော် တော်ကားလမ်းလည်း မများလှချေ။ တောတောင်ထူ ထပ်ခြင်းသည် မီးရထားလမ်း ဖောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကို ခက်ခဲစေ၏။ သို့ဖြစ်၍ တစ်နယ်မှတစ်နယ်သို့ ကူးသန်းသွား လာရေးအတွက် လေကြောင်းခရီးကို အားကိုးပြုကြရ လေသည်။

တောင်အမေရိကတိုက်စာပေ ။ ။ တောင်အမေရိက တိုက်၌ လွှမ်းမိုးသောဘာသာစကားသည် စပိန်စကားဖြစ် သည်။ ထို့ကြောင့် တောင်အမေရိက စာပေဟူရာ၌ တောင် အမေရိကတိုက်တွင် သုံးစွဲသောစပိန်စာပေကို ဆိုလိုပေ သည်။ ထိုစာပေသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၄၀၀ အ ထက်တွင် တောင်အမေရိကတိုက်သို့ နယ်သစ်တည်၍ သာ

သနာပြုရန်လာရောက်ကြသော စပိန်နှင့် ပေါ်တူဂီလူမျိုး တို့လဲ မိမိတို့၏ ဇာတိဌာနေသို့ ရေးသားတင်သွင်း အစီရင်ခံကြသောစာများမှ အစပြု၍ ဖြစ်ထွန်းလာသော စာပေ ဖြစ်သည်။ ၁၆ ရာစုနှစ် ကုန်ဆုံးခါနီး၌ မက္ကဆီကိုပြည်နယ် နှင့် ပီးရူးနိုင်ငံရှိ လီမာမြို့တော်တို့သည် ပညာဗဟုသုတအရာ တို့၌ အချက်အခြာဒေသများ ဖြစ်ခဲ့လေရာ၊ ထိုခေတ်၌ ပေသရီသေအိုညာ (ခရစ် ၁၅၇၁ ခုနှစ်)အမည်ရှိ ချီလီ ပြည်နယ်သား ကဗျာဆရာ၏ အပစ်ကဗျာသည် ၁၅၉၆ ခုနှစ်တွင် များစွာထင်ပေါ်ကျော်စောလာခဲ့သည်။ ၁၇ ရာစုနှစ်၌မူ ပြဇာတ်များ ခေတ်စားလာ၍၊ ဟွန်းရူးအီးသေ အားလားကွန်းသည် ထင်ရှားသော ပြဇာတ်ဆရာကြီးဖြစ် ခဲ့သည်။ ထိုပြင် ထိုခေတ်က အဓိပ္ပါယ်နက်နဲသော ဂမ္ဘီရ ကဗျာများလည်းများစွာတွင်ကျယ်ခဲ့လေသည်။ ဝတ္ထုအရေး အသားမှာကား ၁၈ ရာစုနှစ်တွင် ထင်ပေါ်လာခဲ့လေသည်။ မက္ကဆီကိုပြည်သား ဝတ္ထုရေးဆရာဖာနန်းဒေးသေ လီဆား သီ၏ဝတ္ထုသည် တောင်အမေရိကတိုက်စာပေတွင် ထူးခြား သောဝတ္ထုဖြစ်သည်။ ၁၉ ရာစုနှစ်သို့ ရောက်သော်တော် လှန်ရေးအမျိုးမျိုးများ ဖြစ်ပွားနေသည့်အထဲတွင် နိုင်ငံနှင့် အမျိုးကိုချစ်သော ရသပေါ်အောင် ဖွဲ့နွဲ့သည့်ကဗျာများ ပေါ်ပေါက်လာပြီးလျှင် တော်လှန်ရေးများ ပြီးစီးသွား သောအခါ တိုင်းရင်းသားတို့သည် စပိန်နိုင်ငံနှင့်စပ်ဆိုင် သော အကြောင်းအရာတို့ကို ဖွဲ့နွဲ့စပ်ဆိုခြင်းကို ငြီးငွေ့ရှုရှာ လာကြပြီးလျှင် မိမိတို့နေရပ်ဌာနီနှင့် စပ်ဆိုင်ရာအ ကြောင်း တို့ကို ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားလာကြလေသည်။ ၁၉ ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်း၌ တောင်အမေရိကတိုက်၏ဇာတိကို ဖော်ပြရာ ဖြစ်သော မြင်းစီးသူရဲ နွားကျောင်းသား ဂေါင်ချိုတို့၏ ဘဝကို ဖွဲ့နွဲ့သည့်ကဗျာများသည်အာဂျင်တိုင်ပြည်နယ်တွင် ထွန်းကားလာလေသည်။

ထိုခေတ်တို့မှ လွန်လာသောအခါ စာပေလောကတွင် ကဗျာကိုပိုမို၍ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးအောင်လုပ်သော ခေတ် သစ်စာပေဂိုဏ်းနှင့် အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်ကို လှုံ့ဆော် ပေးသော အမျိုးသားစာပေဂိုဏ်းဟူ၍ နှစ်မျိုးထွန်းကား လာလေသည်။ သို့သော်ဤခေတ်တွင် ထွန်းကားသော တောင်အမေရိကတိုက်စာပေမှာမူခရစ် ၁၉၁၀ ပြည့် နှစ်တွင်စတင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သောမက္ကဆီကိုတော်လှန်ရေးမှ အစပြုသည်။ ထိုတော်လှန်ရေးမှာ ဆင်းရဲသားလူထု၏ မြေယာတော်လှန်ရေး ဖြစ်လေရကား မာရီယာနိုအာဇွေး လားနှင့် လိုပေအီဖွိန်းတေး ဟူသော စာရေးဆရာတို့သည် အဖိနှိပ်ခံ လူတန်းစားတို့၏ အကြောင်းကိုရေးသားလာကြ လေသည်။ ထိုမှသည်တောင်အမေရိကတိုက်အတွင်းရှိ လူထုအကြောင်း၊ ထိုလူထုတို့မှီတင်းနေထိုင်ရာဒေသအ ကြောင်း စသည့်တို့နှင့် ဆိုင်သော ဝတ္ထုတို့ မြောက်မြားစွာ

ပေါ်ပေါက်လာလေရာ၊ မျက်မှောက်ကာလတွင် ဝတ္ထုခေတ် သည် ဖွံ့ဖြိုးလာသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

ယခုအခါ တောင်အမေရိကတိုက်နှင့် စပ်လျဉ်းသမျှကို မြောက်အမေရိကတိုက်နှင့် ခြားနားလေအောင် လက်တင် အမေရိကဟု ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိသည့်အားလျော်စွာ တောင် အမေရိကတိုက်စာပေကို လက်တင်အမေရိက စာပေဟု လည်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ စပိန်လူမျိုးတို့၏ အနွယ်ဖြစ်၍ စပိန် ဘာသာကိုမူတည်သော အချက်ကြောင့်လည်း စပင်း နစ် အမေရိကန်စာပေဟုလည်း ခေါ်ဝေါ်သည်။

တောင်အာဖရိကစာပေ ။ ။

တောင်အာဖရိကစာပေ ဟူရာ၌ အင်္ဂလိပ်စာဖြင့် အာဖရိကတိုက်တောင်ပိုင်းကို မူရင်းထား၍ ရေးသားသော စာပေများနှင့် တိုင်းရင်းဘာ သာဖြစ်သောအာဖရိကန်စာနှင့် ရေးသားသောစာပေများ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိလေသည်။ အာဖရိကတိုက် တောင်ပိုင်း နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရေးသားထားသော ရှေးဦးစာပေတို့မှာယင်း ဒေသနှင့် လူမျိုးများအကြောင်းကို စူးစမ်းရှာဖွေ၍ ရေးသား သော သန္တရဗဟုသုတစာအုပ်များဖြစ်သည်။ ယင်း တို့အနက် ထင်ရှားသောစာအုပ်များမှာ ခရစ် ၁၈၂၂ ခုနှစ် တွင် ဝီလျံဂျွန်ဗာချ်အမည်ရှိသော သဘာဝပညာရှင် ရေး သွားသည့် 'တောင်အာဖရိကအတွင်း လှည့်လည်သောခရီး စဉ်' နှင့် ၁၈၅၇ ခုနှစ်တွင် ခရစ်ယန်သာသနာပြုဆရာ ဒေး ဗစ်လစ်ဗင်းစတုန်း ရေးသားသည့် 'တောင်အာဖရိက အတွင်း သာသနာပြုခရီးစဉ်နှင့် စူးစမ်းရှာဖွေမှုများ' ဟူ သော စာအုပ်များ ဖြစ်လေသည်။ (လစ်ဗင်းစတုန်း ဒေးဗစ်-ဂျူ။)

တောင်အာဖရိကစာပေဟူ၍သီးခြားခေါ် ဆိုလောက် သောကဗျာများကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားရာတွင် ထောမတ်စပရင်ဂယ်(၁၇၈၉-၁၈၃၄)နှင့် အာသာရီယာ လီကရစ်တို့သည် ထင်ရှားခဲ့သည်။ တောင် အာဖရိကတိုက် မှ ထုတ်ဝေသော ဝတ္ထုတို့တွင် အောလစ်ရှရိုင်းနားအမည်ရှိ အမျိုးသမီးတစ်ဦးက ခရစ် ၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင် အာဖရိကတိုက် ရှိ လယ်ယာအကြောင်းကို အရင်းခံ၍ ရေးသားထားသော ဝတ္ထုသည် ထင်ရှားသည်။ အင်္ဂလိပ်ဝတ္ထုရေးဆရာကြီး ဆာရိုက်ဒါဟက်ဂ်စ် ရေးသားသော 'ဆော်လမွန်သိုက်' အစရှိသည့် ဝတ္ထုတို့ကို တောင်အာဖရိကစာပေတွင် ပညာ ရှင်တို့က ထည့်သွင်း၍ ပြုကြသည်။

သို့ရာတွင်အထက်ပါ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထွန်းကား ခဲ့သော တောင်အာဖရိကစာပေတို့မှာ ဒေသကိုစွဲ၍သာလျှင် တောင်အာဖရိကအမည်ကို ခံယူသော်လည်း အရင်းစစ် လျှင် အင်္ဂလိပ်စာပေ၌သာ အကျုံးဝင်သည်။ ခေတ်အ လျောက် အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်တို့ ထွန်းကားလာသော

www.foreverspace.com.mm

တောင်အာဖရိကတိုက်ကိုအခြေခံသည့်ဝတ္ထုများကိုရေး၍ နာမည်ကျော်ခဲ့သူ ဆာရိုက်ဒါဟက်ဂတ်စ်

အခါတိုင်းရင်းသားအာဖရိကန်၏စာပေတို့သည် ပိုမို၍ထင်ရှားလာလေသည်။ အာဖရိကန်ဟူသော အမည်မှာ ခရစ် ၁၈၀၆ ခုနှစ်တွင် တောင်အာဖရိကကို ဗြိတိသျှတို့ မသိမ်းပိုက်မီ မူလကရှိနှင့်ကြသော ကိုလိုနီ တည်ထောင်သူ ဒပ်ချ၊ ပြင်သစ်နှင့် ဂျာမန်လူမျိုးတို့၏ အဆက်အနွယ်များ ပြောဆိုသော ဘာသာစကားကို ခေါ်ဝေါ်သော အမည်ဖြစ်သည်။ ရှေးက ထိုဘာသာစကားကို တားလဟုခေါ်သည်။ ထိုစကားမှာ ၁၇ ရာစုနှစ်က ဟော်လန်နိုင်ငံတွင် ပြောဆိုသော စကားနှင့် ဂျာမန်ပြင်သစ်စကားတို့ ရောနှော၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော စကားဖြစ်လေရာ ခရစ် ၁၇၅၀ ပြည့်နှစ် လွန်သော အခါမှ ပင်လျှင် ယခုခေတ်သုံး အာဖရိကန်စကားမျိုးသည် တိတိကျကျ ပေါ်ထွန်းလာလေသည်။ သို့သော် ထိုစကား

ကို စာအဖြစ်ဖြင့် ခရစ် ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်လောက်ကမှ စတင်၍ အသုံးပြုလာ သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ထိုနှစ်တွင် တရားသူကြီးတစ်ဦးက အာဖရိကန်စကားကို စာဖြင့်ရေး၍ ထုတ်ဝေရာ၊ သူ၏ နမူနာကိုလိုက်၍ အာဖရိကတိုင်းရင်းသားတို့က သတင်းစာများတွင် ဆောင်းပါးများကို အာဖရိကန်စာဖြင့် ရေးသားကြလေသည်။ ၁၈၇၂ ခုနှစ်တွင် အာဖရိကန်စာကို သုံးစွဲရန်အတွက် လှုံ့ဆော်သော အဖွဲ့တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ၁၈၇၅ ခုနှစ်၌ကား အာဖရိကန်စာနှင့် ရေးသားထားသော သမ္မာကျမ်းစာ ဖြစ်မြောက်ရေးနှင့် အာဖရိကန်စာကို အများသုံးဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရေး အတွက် အသင်းတစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာပြန်သည်။ ထိုခေတ်တွင် သတင်းစာတစ်စောင်နှင့် လစဉ်ထုတ်မဂ္ဂဇင်း တစ်စောင်ကို အာဖရိကန်စာဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့ကြသည်။ ခရစ် ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်နှင့် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်များအကြားအချိန်ကာလမှာ အာဖရိကန်စာပေ တည်ထောင်မှုကိုကြိုးပမ်းသည့် ပထမပိုင်းကာလဖြစ်သည်။ ခရစ် ၁၈၉၉-၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင်ဖြစ်ပွားသော ဗိုးဝါးစစ်ပွဲကြီး ပြီးသည့်နောက်၌မူကား ခေတ်သစ်တခေတ် ဖြစ်ထွန်းလာလေရကား၊ အာဖရိကန်စာပေ ပြန့်ပွားရေးသည် ဒုတိယအကြိမ် လှုပ်ရှားလာလေသည်။ ထိုဒုတိယခေတ်၏ ခေတ်ဦးတွင် အာဖရိကန်စာဖြင့် ဝတ္ထု၊ ကဗျာစသည်တို့ကို ရေးသားကြသည့်အပြင် အာဖရိကန်စာကို အားပေးသော အာဖရိကန်စာဖြင့် ရေးသားသည့် မဂ္ဂဇင်းများလည်း ပေါ်ပေါက် လာလေသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင် အာဖရိကန် ဘာသာစကားနှင့် စာပေတို့ကို ကျောင်းများ၌ သင်ကြားလာရသည်။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်၌ကား တက္ကသိုလ်တို့တွင် အာဖရိကန်စာပေအတွက် ပါမောက္ခများ ခန့်အပ်၍ဌာနများ တီထွင်ပေးလာရလေသည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် အာဖရိကန်ဘာသာကိုရုံးသုံးဘာသာဟုအသိအမှတ်ပြု လာကြသည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင်သမ္မာကျမ်းစာကို အာဖရိကန်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုခြင်းသည် ပြီးမြောက်ခဲ့၏။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင် အာဖရိကန်ဘာသာကို ပါလီမန်က ဥပဒေပြုရာ၌ ပင်လျှင်သုံးစွဲရန် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့လေသည်။

ဤနည်းဖြင့်လျှင် အာဖရိကန်စာပေသည် တစ်နေ့တစ်ခြား တိုးတက်လာခဲ့လေရာ အာဖရိကတိုင်းရင်းသားကဗျာဆရာ၊ ဝတ္ထုဆရာစသော စာရေးဆရာအပေါင်းတို့သည်လည်း ထွန်းကားလာခဲ့လေသည်။ စကားပြေအရေးအသားတွင် ဆန်ဂီရိုဟု ကလောင်အမည်ခံကိုခံယူသော အေ၊ အေ၊ ပိုင်းနားအမည်ရှိ စာရေးဆရာ၏ 'ခြေသေ့မိသားစု၏ စွန့်စားခြင်း' အမည်ရှိသော ဝတ္ထုမှာ အရှေ့အာဖရိကတိုက်ရှိ တိရစ္ဆာန်တို့၏ အမူအကျင့်တို့ကို ဖော်ပြသော စာအုပ်ဖြစ်ရာ ကမ္ဘာကျော်ခဲ့လေသည်။ ယင်းဝတ္ထုကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပြန်ဆိုထားလေသည်။

စိန်၊ ရွှေ၊ ရတနာထွက်ရာအရပ်

အာဖရိကတောင်ပိုင်းသည် မိုးနည်းသော်လည်း၊ ကုန်းမြင့်အရပ်ဖြစ်၍၊ ရာသီဥတု မျှတညီညွတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဥရောပ တိုက်သားတို့ နယ်သစ်တည်၍ စီးပွားရှာကြသည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း၊ တိရစ္ဆာန် မွေးမြူခြင်းတို့အပြင်၊ သယံဇာတ ပစ္စည်း ကြွယ်ဝသဖြင့် သတ္တုတွင်း လုပ်ငန်းသည်လည်း ထင်ရှားသည်။ အထူးသဖြင့် တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ စိန်တွင်း၊ ရွှေတွင်းများမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အလွန်ထင်ရှားပေသည်။

တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စု ။ ။ တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စုသည် ဗြိတိသျှ ဓနသဟာယအဖွဲ့တွင်ပါဝင်သော ဒိုမီနီယန်နိုင်ငံ တနိုင်ငံဖြစ်သည်။ ထိုနိုင်ငံသည် အာဖရိကတိုက်၏ တောင်ဖက်စွန်းတွင် တည်ရှိ၍၊ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၄၇၂၂၀၅၅ မိုင် ရှိလေသည်။ ထိုနိုင်ငံတွင် ဂွတ်ဒ် ဟုတ်အင်္ဂါ၊ နာတ်၊ ထရန်စဗားနှင့် သြရိန်းဖရီး စတိတ်ပြည်နယ်တို့ ပါဝင်ကြသည်။ ထိုပြင်လည်း ခရစ် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံပေါင်းချုပ် အသင်းကြီးက ချမှတ်သော အမိန့်အရ၊ ယခင်က ဂျာမန်ပိုင်ဖြစ်သော အနောက်တောင်အာဖရိကပြည်နယ်သည် တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စု၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့လေသည်။ အနောက်တောင်အာဖရိက ပြည်နယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၃၁၇၂၀၀၀ မိုင် ဖြစ်လေသည်။ တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စု နယ်နိမိတ်ထဲတွင် တိုင်းရင်းသားပိုင် နယ်မြေဖြစ်သော ဗားဆူးတိုလန်

နယ်မြေရှိသည်။ သို့ရာတွင် ထိုနယ်မြေကို တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စုက မပိုင်ချေ။ ထိုနယ်မြေမှာ ဗြိတိသျှအစောင့်အရှောက်ခံ နယ်မြေဖြစ်သည်။

တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စု၏ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်မှာ ကုန်းမြင့်လွင်ပြင်ကြီးဖြစ်၍၊ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် အထက်ပေပေါင်း ၄၀၀၀ မှ ၆၀၀၀ အထိမြင့်သည်။ များစွာသော မြေအကျယ်အဝန်း၌ မြက်တို့သာ ပေါက်ရောက်ကြသည်။ ယင်းမြက်ပေါက်ရာ မြက်ခင်းပြင်ကြီးကို ဗဲလဒဟု ခေါ်သည်။ အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာကမ်းဖက်ရှိ ခြောက်သွေ့သော ကာလဟာရီဒေသ၌အပင်ပေါက်ရောက်ခြင်း အလွန်နည်းပါးသည်။ အနောက်ဖက် ကမ်းခြေတလျှောက်၌ သဲကန္တာရများ ရှိသည်။ အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာကမ်းဖက်၌မူ ကုန်းပြင်မြင့်သည် အရှေ့ဖက်သို့ တဖြည်းဖြည်း မြင့်တက်လာပြီးလျှင်၊ ရားကင်စဗာတောင်တန်းတွင် အဆုံးသတ်လေသည်။ ထိုတောင်တန်း အရှေ့ဖက်၌ကားမြေပြင်သည် သမုဒ္ဒရာကမ်း

တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စု ကိပ္ပတောင်းမြို့တော်ရှိ ပါလီမန်အဆောက်အအုံ

တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စု

ခြေသို့အရောက် နိမ့်လျှော့သွားပြန်သည်။ တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စု၏ အနောက်တောင်ဖက်ဒေသသည် သွေ့ခြောက်သည်။ သို့ရာတွင် မြစ်ဝှမ်းများ၌ ရေမိုး အလုံအလောက်ရရှိသဖြင့် အပင်များ ကောင်းစွာပေါက်ကြွ၏။ အရှေ့တောင်ဖက်မှာမူကား မိုးပိုမိုရွာသွန်းသည်။ အပူဒီဂရီလည်း ပိုများသည်။ သို့သော် ပြည်ထောင်စု တစ်ခုလုံးအတွက် ခြုံကြည့်လျှင် မိုးနည်းပါးသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်၏။ ပုံစံမှာ ဂွတ်ဒဟုပ်အငူပြည်နယ်၌ မိုးရေချိန်သည် ၁၅ လက်မခန့်ရှိ၍ နာတဲပြည်နယ်၌မူကား မိုးရေချိန်သည် ၃၅ လက်မမှလက်မ ၅၀ထိရှိသည်။

တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စုတွင် မြစ်ကြီးမြစ်ငယ် အများပင်ရှိသည်။ သြရိန်းမြစ်သည် မြစ်ကြီးတစ်ခုဖြစ်၍ အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာထဲသို့ စီးဝင်သည်။ လင်းပိုးပိုးမြစ်မှာမူ ထရန်စဟားနယ်ကို ဝိုက်၍လာပြီးနောက်၊ ပေါ်တူဂီပိုင် အရှေ့အာဖရိကနယ်ဖြစ်သော မိုဇမ်ဘစ်ပြည်နယ်ကိုဖြတ်၍ အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာထဲသို့ စီးဝင်သည်။ တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ ဒေသတို့မှာ များသောအားဖြင့် မြေဩဇာကောင်းသဖြင့် သီးနှံများကို စိုက်ပျိုးကြ၏။ သို့သော် ပြည်ထောင်စု၏ ဓနအင်အားမှာ သတ္တုတွင်းများအပေါ်၌ တည်သည်။ ကမ္ဘာမြေလွှာတို့တွင် ထရန်စဟားပြည်နယ်ရှိ မြေလွှာမှာ ဓာတ်သတ္တုတို့ အကြွယ်ဝဆုံးမြေလွှာဖြစ်သည်ဟု သိပ္ပံပညာရှင်တို့က ဆိုကြသည်။ ရုန်းဟု တွင်သော နယ်တွင် ရွှေတွင်းများရှိ၍၊ ကင်ဗာလီနယ်တွင် စိန်တွင်းများ ရှိလေရာ၊ ယင်းရွှေနှင့်စိန်တွင်းတို့သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အဖိုးအတန်ဆုံးသော သတ္တုတွင်းများ ဖြစ်ကြသည်။ အခြားဓာတ်သတ္တုတို့ကား သံ၊ ကျောက်မီးသွေး၊ ကြေး၊ မန်ဂန်၊ ခဲမဖြူ၊ အက်စဗက်စတော့၊ ပလက်တီနမ် အစရှိသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုဓာတ်သတ္တုတို့၌ မည်မျှကြွယ်ဝသည်ကို သိသာရန်ပြရလျှင်၊ ၁၉၅၄ ခုနှစ် တနှစ်အတွက် သတ္တုထုတ်လုပ်ခြင်း၏ တန်ဖိုးကို ပေါင်စတာလင်ဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း နမူနာပြရမည်ဖြစ်သည်။ နမူနာပြစာရင်းတွင် အရေးကြီးသော သတ္တုအနည်းငယ်မျှကိုသာ ဖော်ပြလိုက်သည်။

သတ္တု	တန်ဖိုး
အက်စဗက်စတော့	၅၇၉၆၄၅၂
ကျောက်မီးသွေး	၁၆၁၂၂၅၁
ကြေးနီ	၉၉၇၁၁၇၀
စိန်	၁၂၆၁၃၆၅၁
ဧါ	၁၆၄၆၇၅၂၃၁
ပလက်တီနမ်	၆၇၀၀၀၄

၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် ရွှေ အောင်စပေါင်း ၁၃၂၁၀၊ ပလက်တီနမ် ၃၃၈ အောင်စ၊ စိန် ကာရက်ပေါင်း ၂၈၆၀ ထွက်

သည်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်ကုန်တွင်ယူရေးနီးယမ်းသတ္တုတွင်း ၂၄ တွင်းကို ပြည်ထောင်စု၏ ယူရေးနီးယမ်းထုတ်လုပ်ရေး အစီအစဉ်တွင် စာရင်းပြထားသည်။ ယင်းအနက် ၁၁ တွင်းမှာ လက်ရှိလုပ်ကိုင်နေသော တွင်းများဖြစ်သည်။

တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စု၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၁ ခုနှစ် သန်းကောင်စာရင်းအရ၊ ၁၂၆၆၇၇၅၉ ယောက်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့အနက် ဥရောပတိုက်သား အမျိုးအနွယ်ဖြစ်သော လူမျိုးတို့မှာ ၂၆၄၁၆၈၉ ယောက်ဖြစ်သည်။ ကျန်လူမျိုးတို့တွင် အာဖရိကန် ဘာသာစကားကိုသုံးစွဲသူ ဗိုဝါးစစ်ပွဲခေတ်ကလူများ၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်သော အာဖရိကနွားလူမျိုး၊ ဗန်တူအမျိုးစုတွင်ပါဝင်ကြသော တိုင်းရင်းသား ကပ္ပလီလူမျိုးများ၊ ဟိန္ဒူနှင့် မွတ်စလင်တို့ပါဝင်သော အာရှအနွယ် လူမျိုးများနှင့် အမျိုးရောယှက်နေသည့် အထွေထွေသော လူမျိုးများ ပါဝင်လေသည်။ (တောင်အာဖရိကစာပေ-ရှု။) တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စုတွင် ဓလေ့ထုံးစံ ဘာသာစကားအားဖြင့် ကွဲပြားခြားနားသူတို့ မှီတင်းနေထိုင်ကြသဖြင့် လူမျိုးရေးဝိဝါဒ များစွာရှိသည်။ ဥရောပအနွယ်ဖြစ်သော လူမျိုးတို့သည် မြေယာနှင့်လုပ်ငန်းတို့ကို ပိုင်ဆိုင်၍အုပ်ချုပ်ရေးကို ကြိုးကိုင်သူများဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်းသည် များစွာမြင့်သည်။ တိုင်းရင်းသားတို့မှာမူ လူနေမှုအဆင့်အတန်းများ စွာနိမ့်ကျသည်။ ဥရောပအနွယ် လူမျိုးများပိုင်အလုပ်ရုံ စက်ရုံများတွင်အလုပ်သမားများအဖြစ် လုပ်ကိုင်ကြရသည်။ ထိုစက်ရုံ အလုပ်ရုံတို့တွင်တိုင်းရင်းသား အလုပ်သမားများ တသန်းခွဲခန့်ရှိသည်။ ယင်းတို့အပြင် အိန္ဒိယအရှေ့ပိုင်းနယ်များမှ လာရောက်နေထိုင်ကြသော ဟိန္ဒူနှင့် မွတ်စလင်လူမျိုးများလည်း ရှိကြသေးသည်။ ထိုအိန္ဒိယအနွယ် လူမျိုးများမှာကား ကူလီလုပ်ငန်းမှစ၍ ဈေးဆိုင်လုပ်ငန်းအထိ လုပ်ကြသည်။ နာတဲပြည်နယ်တွင် ယင်းတို့၏လူဦးရေသည် အများဆုံးဖြစ်၍၊ ဈေးရောင်းသည့် လုပ်ငန်းကိုလုပ်ကိုင်ကြသည်။ အိန္ဒိယအနွယ် လူမျိုးများ မြေယာပိုင်ဆိုင်ရေးနှင့် နိုင်ငံတော်သားဖြစ်ရေး ကိစ္စတို့တွင် ယင်းလူမျိုးနှင့် တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စု အစိုးရတို့သည် မကြာခဏ ဝိဝါဒဖြစ်ခဲ့ရသည်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်ကြီးမဟတ္တမ ဂန္ဒီ ငယ်စဉ်ကပင် စတင်၍ဖြစ်သည်။ (ဂန္ဒီ၊ မဟတ္တမ-ရှု။)

တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စု၏ အုပ်ချုပ်ရေးဗဟိုမြို့တော်သည် ပရီတိုးရီးယားမြို့ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပါလီမန် တည်ရာမြို့တော်မှာ ကိပ္ပတောင်းမြို့ ဖြစ်၏။ ဂျီဟန္နက်စဗတ်မြို့သည်ကား အကြီးဆုံးသော မြို့ဖြစ်သည်။ ဒါဗန်နှင့် ပို့အယ်လစ်ဗတ်မြို့တို့မှာမူ ဆိပ်ကမ်းမြို့များ ဖြစ်ကြ၏။ တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စု တည်ထောင်ပုံသမိုင်းမှာ

တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စု

ကမ္ဘာကျော်ရွှေတွင်းများတည်ရှိရာ ဂျိုဟနနွက်စပတ်မြို့၏ ရှခင်းတရပ်

ဤသို့ဖြစ်၏။ခရစ် ၁၄၈၇ ခုနှစ်တွင် ဗာတူးလူးမေယု ဒီး အတ်သည် ဝှတ်ဒဟုပ်အငူကိုစတင်တွေ့ရှိသည်။ သို့သော် ယင်းဒေသကို ၁၆၅၂ ခုနှစ်ရောက်ခါမှ ဒပ်ချလူမျိုးတို့က စတင်၍ နယ်သစ်ထူထောင်သည်။ ထိုသည်မှစ၍ ဒပ်ချနှင့် ပြင်သစ်တို့ ဝင်ရောက်နေထိုင်လာခဲ့ကြရာ၊ ထိုဒေသမှာ ဒပ်ချပိုင် နယ်ပယ်ဖြစ်လာလေသည်။ သို့သော် ၁၈၀၆ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့က ထိုနယ်ကို ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်လိုက်လေသည်။ ဤသည်တွင် ဒပ်ချအနွယ် မိုးဝါးတို့နှင့် အင်္ဂလိပ်တို့ စစ်ဖြစ်ကြသည်။ ၁၈၃၆ ခုနှစ် တွင်မိုးဝါးတို့သည် ယခု သြရိန်းဖရီးစတိတ်ပြည်နယ် တည်ရာဒေသသို့ ရွှေပြောင်း၍ နယ်သစ်ထူထောင်ပြန်သည်။ လေးနှစ်ကြာသောအခါ ထိုမိုးဝါးတို့သည် ထရန်စဖားနယ်ကို သမတနိုင်ငံဟု ကျေညာ၍ တည်ထောင်လိုက်လေသည်။ သို့သော် ထိုအချိန်၌ မိုးဝါးတို့က မြောက်အရပ်သို့ ဒေသရွှေ့ပြောင်းနေစဉ်၊ တိုင်းရင်းသား ဇူးလူးလူမျိုးတို့က တောင်အရပ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းနေကြသဖြင့်၊ မိုးဝါးတို့နှင့် ဇူးလူးတို့ စစ်ဖြစ်ကြလေသည်။ထိုစစ်သည် ၁၈၅၉ ခုနှစ်ရောက်မှ ရပ်စဲလေသည်။ ဤအတွင်းတွင် အင်္ဂလိပ်တို့သည် ၁၈၆၈ ခုနှစ်၌ မိုးဝါးတို့ ရွှေ့ပြောင်းတည်ထောင်ရာ သြရိန်းဖရီးစတိတ်ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြန်သည်။ ကိုးနှစ်ကြာသော် ထရန်စဖားနယ်ကို

သိမ်းပြန်၏။ ဤတွင်တဖန် မိုးဝါးတို့နှင့် ဆက်လက်၍ စစ်ဖြစ်လေရာ ၁၉၀၂ ခုနှစ်ကျမှပင် ထိုစစ်သည် ပြီးငြိမ်းလေသည်။(မိုးဝါးစစ်ပွဲ-၅။) ထို့နောက် ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ထရန်စဖားနှင့် သြရိန်းဖရီးစတိတ်တို့ကို လွတ်လပ်ရေးပေးခဲ့လေသည်။ ၁၉၀၉ ခုနှစ်၌ မူ တောင်အာဖရိက အက်ဥပဒေဖြင့် ဝှတ်ဒဟုပ်အငူ၊ နာတ၊ ထရန်စဖားနှင့် သြရိန်းမြစ်ကိုလိုနီဟုလည်း ခေါ်သော သြရိန်းဖရီးစတိတ်တို့ကို ပူးပေါင်း၍ တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စုကို တည်ထောင်လိုက်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုပြည်ထောင်စုသည် ၁၉၃၁ ခုနှစ်သို့ ကျရောက်ခါမှပင်လျှင် လုံးဝ လွတ်လပ်ရေးကို ရခဲ့သည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်းတွင် တောင်အာဖရိက ပြည်ထောင်စုသည်ဗြိတိန်နိုင်ငံနှင့် မဟာမိတ်ပြုသင့် မပြုသင့်ဟူသော ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍၊ ဝန်ကြီးချုပ် ဟာဆော့နှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် ဂျင်နရယ် စမတ်တို့ သဘောကွဲလွဲခဲ့ကြသည်။ ဂျင်နရယ် စမတ်က ဗြိတိသျှနှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ရန် သဘောကြိုက်ညီသည်။ တောင်အာဖရိက လွတ်တော်ထဲတွင် ထိုကိစ္စကို မဲခွဲရာ ဂျင်နရယ်စမတ်၏ ပါတီဝင်များက အနိုင်ရရှိသဖြင့်၊ ဂျင်နရယ် စမတ်လည်း ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်လာပြီးလျှင် မဟာမိတ် ဗြိတိသျှဖက်မှနေ၍ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးတွင်ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ရာ၊

ဂျာမနီဖက်မှ ဂျင်နရယ် ရွမ်းမဲကို ဖက်ပြိုင်တိုက်ခိုက် ခဲ့ရသည်။(စမတ်ယ ဂျေ၊ စီရယ်။) ဂျေ၊ စီရယ်။)

တောင်ဩစတြေးလီးယားပြည်နယ် ။ ။တောင် ဩစတြေးလီးယား ပြည်နယ်သည် ဩစတြေးလီးယားတိုက် တောင်ဘက်၏ အလယ်ပိုင်းတွင်တည်ရှိသည်။ ထိုပြည်နယ်၏ အကျယ်အဝန်းသည် ၃၈၀၀၇၀ စတုရန်းမိုင်မျှရှိသည်။ ထိုပြည်နယ်၏ ကျယ်ပြန့်သော အစိတ်အပိုင်းသည် သဲကန္တာရ ဖြစ်သည်။ မြေဩဇာကောင်းမွန်၍ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်သောဒေသများကား မြို့တော်ဖြစ်သောအက်ဒီလိတ်မြို့ အနီးအနားတစ်ဝိုက်နှင့်အရှေ့တောင်ဘက် ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်တွင် တည်ရှိလေသည်။ ထိုဒေသများတွင် စပျစ်ခြံနှင့် သစ်သီးခြံများ ရှိသည်။ ထိုထက် မြောက်ဘက်ကျသော အပိုင်းတွင် ဂျုံခင်းများရှိ၍၊ ထိုထက်အထက်ကျသော အပိုင်းမှာကား သိုးနွားတို့၏စားကျက်မြင်ခင်းကြီးများရှိလေသည်။ ထိုမြင်ခင်းကြီးများ၏ အထက်တွင် သဲကန္တာရကြီးတည်ရှိ၏။ ထိုသဲကန္တာရသည် ဩစတြေးလီးယားတိုက်အလယ်ပိုင်းသဲကန္တာရကြီးနှင့် တဆက်တည်းဖြစ်လေသည်။

ထိုပြည်နယ်၏ အနောက်ဘက်ပိုင်းသည် ချုံဖုတ်ကလေးများသာပေါက်ရောက်သော ကျတ်တီးပြင်ဒေသ ဖြစ်လေသည်။ ပင်လယ် ကမ်းရိုးတန်း တစ်လျှောက်တွင် ပင်လယ်ကွေ့နှင့် ပင်လယ်အော်အများရှိသည်။ ထိုပြည်နယ်တွင် အဲယားအိုင်၊ ဖရမ်းအိုင်နှင့် တောရင်းအိုင်များရှိသည်။ ဖရမ်းအိုင်နှင့် တောရင်းအိုင်တို့မှာ ယခုအခါ ရေခန်းခြောက်နေ သည်သာများ၏။ မာရေးမြစ်သည် ထိုပြည်နယ်၏ အရှေ့တောင်ဘက်ပိုင်းကို ဖြတ်သန်းစီးဆင်း၍ တောင်ဘက်သမုဒ္ဒရာထဲသို့စီးဝင်လေသည်။ ယင်းမြစ်သည် ဩစတြေးလီးယားတိုက်တွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ အခြားမြစ်ငယ်များရှိသည့်အနက် အချို့သည်အဲယားအိုင်တွင်းသို့ စီးဝင်ကြလေသည်။ ရာသီဥတုမှာ ပူပြင်း ခြောက်သွေ့သော်လည်း ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်၏။ တောင်ဘက်ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်နှင့် ကုန်းမြင့်ပိုင်းများတွင်စိုက်ပျိုးရေးကို လုပ်ကိုင်နိုင်လောက်အောင် မိုးရွာသွန်းသော်လည်း အတွင်းဘက်တွင်ကား တစ်နှစ်လျှင် မိုးရေချိန် ၅ လက်မမှ ၁၁ လက်မ အထိမျှသာ မိုးရွာသည်။

တောင်ဩစတြေးလီးယားပြည်နယ်သည် လယ်ယာလုပ်ငန်း ထွန်းကားသောပြည်နယ်ဖြစ်၏။ မြောက်ဘက် ရေရှားသောဒေသများတွင် ရေသွင်း၍ သစ်သီးခြံများကို စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင် ကြလေသည်။ ထိုပြည်နယ်မှ ဂျုံ၊ မုယော၊ မြင်းစားဂျုံ၊ အာလူးထွက်၏။ သတ္တုများလည်းထွက်၏။ အရှေ့ဘက်တောင်တန်းများမှ သံကျောက်၊ထုံးကျောက်၊ ရွှံ့၊

ဖန်ချက်ကျောက်နှင့် ဆားကြမ်းတို့ကို ရနိုင်သည်။ ထိုပြည်နယ်ရှိ ခန်းခြောက်သွားသော ဆားအိုင်များမှ ဆားမြောက်မြားစွာရရှိသည်။ အဓိကထုတ်ကုန်များမှာ သစ်သီးအစိမ်းနှင့်အခြောက်၊ အရက်ချို၊ အမဲသား၊ ဂျုံ၊ ဂျုံမှုန့်၊ သိုးမွေး၊ ကြေးနီနှင့် သိုး၊ နွားမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းထွက်ပစ္စည်းများ စသည်တို့ဖြစ်၏။

ထိုပြည်နယ်တွင် မီးရထားလမ်းဖောက်ထားသောကြောင့် ကူးသန်းသွားလာရေးလွယ်ကူသည်။ ပြည်နယ်အတွင်း မီးရထားလမ်းမိုင်ပေါင်း ၃၉၀၀ ခန့်နှင့်ကုန်းလမ်းမိုင်ပေါင်း ၅၂၀၀၀ ခန့်ရှိသည်။ ဩစတြေးလီးယားတိုက်ကို အရှေ့မှအနောက်သို့ ဖြတ်ကာတောင်ဩစတြေးလီးယားပြည်နယ်စပင်ဆာကွေ့ရှိ ပို့သြဂတ်စတာမြို့ မှသည် အနောက် ဩစတြေးလီးယားပြည်နယ်ရှိ ကယ်လူလီမြို့အထိ ဖောက်လုပ်ထားသော မီးရထားလမ်းသည်သဲကန္တာရကို ဖြတ်သန်းသွားလေသည်။ ထိုပြင်ပို့သြဂတ်စတာမှ မြောက်ပိုင်းပြည်နယ်ရှိ အဲလစ်စပရင်းမြို့ သို့ပေါက်သော မီးရထားလမ်းရှည်တသွယ်လည်းရှိသည်။ ရေကြောင်းကူးသန်းသွားလာရေးတွင် မာရေးမြစ်သည် အလွန်အသုံးဝင်ပေသည်။

တောင်ဩစတြေးလီးယားပြည်နယ်၏ ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်ကို ၁၈၀၂ ခုနှစ်တွင် မက်သယူး ဖလင်းဒါးအမည်ရှိ ရေကြောင်းခရီးသည်တစ်ဦးက စတင်တွေ့ရှိလေသည်။ သို့သော် ၁၈၃၆ ခုနှစ်တွင် စတင်၍ အခြေစိုက်ရာ ဒေသအဖြစ် တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။ ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်နောက်တွင် လူဦးရေမှာ တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်လာသည်။ ၁၉၀၁ ခုနှစ်တွင် ဩစတြေးလီးယား ဓနသဟာယနိုင်ငံစုတွင် ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ လယ်ယာလုပ်ငန်း ထွန်းကားသောပြည်နယ် ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများသည်နေခြင်း ညခြင်းဆိုသလို ပင် တိုးတက်လာခဲ့လေ၏။

ထိုပြည်နယ်၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၅ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၈၁၅၅၄၉ ယောက်ရှိသည်။ ဗြိတိသျှလူမျိုး၏ အဆက်အနွယ်တို့သာ များပြားလေသည်။ ဂျာမန်၊ စကန်ဒီနေဗီးယန်းစသည့် ဥရောပတိုက်သား များအနည်းငယ်မျှရှိသည်။ မြောက်ဘက်ပိုင်းတွင် ဩစတြေးလီးယားတိုက်၏ တိုင်းဦး သားတို့ နေထိုင်ကြသည်။ တောင်ဩစတြေးလီးယားပြည်နယ်တွင် ကလေးသူငယ်တိုင်း ပင် ၁၄ နှစ်သားအရွယ်အထိ ကျောင်းများသို့ အခမဲ့တက် ရောက် စာပေသင်ကြားရ၏။ အက်ဒီလိတ်မြို့တွင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းတစ်ကျောင်းရှိသည်။ ထိုပြင် အစိုးရသတ္တုတူးဖော်ရေးအတတ်နှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းအတတ်သင် ကျောင်းတစ်ကျောင်းလည်း ရှိ၏။ ထိုပြည်နယ်တွင် အထက်အောက် လွှတ်တော်

နှစ်ရပ်ပါဝင်သော ပါလီမန်လွှတ်တော် ရှိ၍ ဗြိတိသျှအစိုးရ ခန့်ထားသော ဘုရင်ခံသည် အမှုဆောင် ဝန်ကြီးအဖွဲ့၏ အကူ အညီဖြင့် ပြည်နယ်ကို အုပ်ချုပ်လေသည်။

တောင်အုန်း ။ ။ တောင်အုန်းသည် ထန်းမျိုးဝင်သော အပင်မျိုးဖြစ်၏။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း၊ အောက်ပိုင်း ကုန်းမြင့်အနိမ့်ပိုင်းရှိ သစ်တောများ၌တောင်အုန်းကို တွေ့ရသည်။ အချို့ဒေသများ၌ ထိုအပင်မျိုးချည်း ထူထပ်စွာ ပေါက်ရောက်၏။ ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့်တောင်အုန်းကို 'အာရင်ဂါးစက်ကာရီ ဖားရား' ဟုခေါ်၍၊ 'ပါမီး' မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ တောင်အုန်းပင်သည် မြင့်မားသောအပင်မျိုးဖြစ်၏။ အပင်၏အလယ်အူသားကို သာဂူပြုလုပ်နိုင်၍တောင်အုန်းတစ်ပင်မှ သာဂူပေါင်ချိန် ၁၅၀ ခန့်ထွက်သည်ဟုဆို၏။ (သာဂူ-ရှု။) ပင်စည်ကို ရေသွယ်ပိုက်များအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သည်။ အရွက်ရိုးတံရင်းရှိ အမည်းရောင်လျှော်မျှင်များကို ကြိုးကျစ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ဝက်မှင်ဘီးပြုလုပ်ရာ၌လည်းကောင်း အသုံးပြုနိုင်လေသည်။

တောင်း ။ ။ (ခြင်းနှင့်တောင်းများ။)

တိုင်တားမင်းကြီး ။ ။ တိုင်တားမင်းကြီးသည်သက္ကရာဇ် ၁၁၄၃ ခုနှစ်နန်းတက်သောအမရပူရ ပထမမြို့တည် နန်းတည် ဘိုးတော်မင်းတရား လက်ထက်မှစ၍ ရခိုင်ပြည်၌ အမှုထမ်းသော မှူးမတ်အမျိုးအနွယ်မှ ဆင်းသက်သည်။ အဖမှာ ရခိုင်ပြည် သံတွဲဝန် မဟာမင်းကြီးကျော်စွာ ဖြစ်သည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၁၄ ခုနှစ် နန်းတက်သော မန္တလေးရတနာပုံ ပထမမြို့တည်နန်းတည်မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက် နန်းတက်တော်မူဦးကပင်အထူးယုံကြည်သဒ္ဓါသော မှူးမတ် သားမြေး ဖြစ်သည်နှင့်အညီ နန်းတော်အတွင်း လက်ဖက်ရည် တော်ရာထူးဖြင့် အပါးတော်တွင် မြဲစွဲထမ်းရွက်ရသည်။ ထိုနောက် စလင်း၊ ကျပင်း၊ စကု၊ လယ်ကိုင်း လေးမြို့စစ်ကဲ၊ မင်းတုန်းတောင်စဉ်ခုနစ်ခရိုင်ဝန်၊ တောင်ထား ဝယ်သေနတ်ဗိုလ် မိုင်းလုံမြို့ဝန်အဖြစ် ရာထူးအဆင့်ဆင့် တိုးတက်ထမ်းရွက်ရသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၄၀ ပြည့်နှစ်၊ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး အသည်းအသန်မကျန်းမမာ ဖြစ်တော်မူခိုက်၊ ထီးနန်းအမွေ အရိုက်အရာဆက်ခံမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍နိုင်ငံတော် မငြိမ်မသက်ဖြစ်မည့်အရေး ပေါ်ပေါက်လာရာ၊ ကင်းဝန်မင်းကြီး စသော မှူးမတ်သေနာပတိတို့က ငြိမ်းချမ်းသာယာစွာဖြင့် ပြီးမြောက်စေရန် အားထုတ်ကြိုးပမ်းကြရာ၌ တိုင်တားမင်းကြီးသည် အရေးကြီးသည့်နေရာမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည်။

ထိုနှစ်ပင်မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံတော်မူ၍ သားတော်သီပေါမင်းတရား နန်းတက်တော်မူရာ တိုင်တားမင်းကြီးအား မဟာမင်းထင်မင်းခေါင်ကျော်ဘွဲ့နှင့် ကုန်းကြောင်းရဲမက်တို့ကို ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်ရသော သူရဲဝန်အဖြစ် ခန့်ထားလေသည်။ ထိုနောက် မကြာမီ သက္ကရာဇ် ၁၂၄၀ ပြည့်နှစ် ပြာသိုလတွင် မင်းကြီးမဟာမင်းခေါင်ဘွဲ့နှင့် အတွင်းဝန်ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။ တိုင်တားမြို့ကိုလည်းစားရသည်။ ဤမှစ၍ တိုင်တားမင်းကြီးဟု အမည်တွင်လေသည်။

'တိုင်တားမင်းကြီး' ဦးဘိုးပုံ

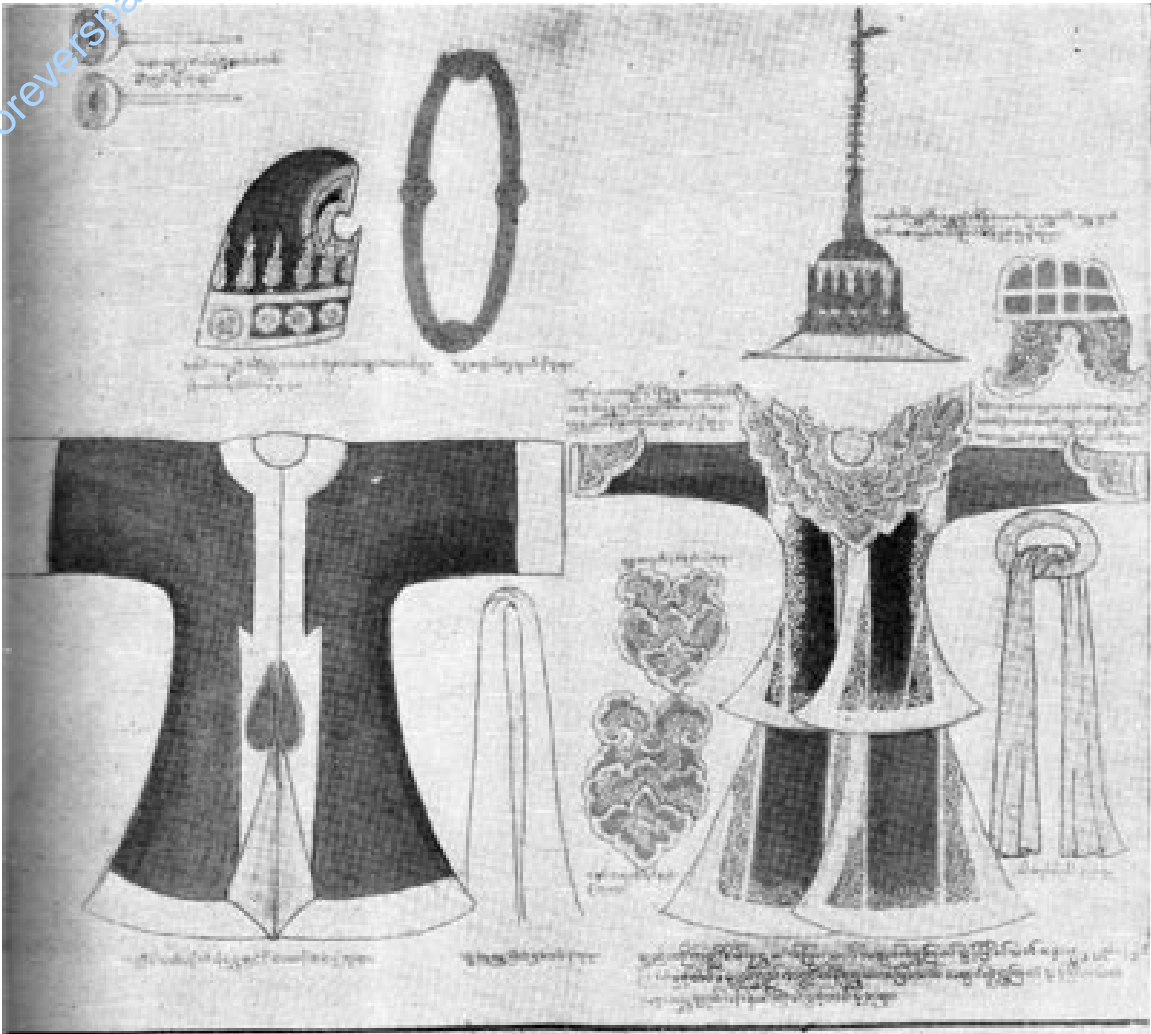
ထိုနောက် မန္တလေး နေပြည်တော်တွင် ထိရိုတစ်ရံတည်း မလောက်၍ ၁၂၄၁ ခုနှစ် ကဆုန်လတွင် နေပြည်တော်အရပ်ရပ်တွင် ထိရိုတော် ၁၀ ရံဖွင့်လှစ်ရာ အဆိုပါ ၁၀ ဌာန အနက်တစ်ဌာနကို ထိရိုတော်များကို ရုပ်သိမ်းသည်အထိ တိုင်တားမင်းကြီး ကြပ်မတ်ဖွင့်လှစ်ရသည်။

၁၂၄၄ ခုနှစ်တွင် တိုင်တားမင်းကြီးအား သတိုးမင်းကြီးမဟာမင်းလှမင်းခေါင်ဘွဲ့နှင့် နိုင်ငံတော်မှူးမတ်တို့တွင် အမြင့်ဆုံးရာထူးဖြစ်သော ဝန်ရှင်တော် လယ်ကိုင်းမြို့စားသေနတ်ဝန်ကြီး ဝန်ရှင်တော်တောင်ခွင်မြို့စားမင်းကြီးစသည့် ဝန်ကြီးများနှင့် တွဲဘက်၍ အဂ္ဂသေနာပတိဝန်ကြီးအရာ ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။ လွှတ်တော်ဝန်ကြီးရာထူးနှင့်တွဲဘက်၍ သမီးတော်ဝန် တာဝန်ဝတ္တရားကိုလည်း ထမ်းရွက်ရသည်။

လွှတ်တော်ဝန်ကြီး အဖြစ်ထမ်းရွက်နေစဉ် ၁၂၄၄ ခုနှစ်မှစ၍နိုင်ငံတော် စီးပွားရေးအတွက် အရေးကြီးသော သစ်

တိုင်တားမင်းကြီး

www.foreverspace.com.mm

၁၂၄၁ ခုနှစ် အတွင်းဝန် တိုင်တားမြို့စား မင်းကြီးမင်းခေါင်မဟာကျော်ထင်ကို သနားတော်မူသည့် အစီးအနင်း အဆောင်အရွက်ပုံ

တောလုပ်ငန်းများတွင် အခြားဝန်ကြီးများ နှင့်အတူ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရသည်။ ၁၂၄၄ ခုနှစ်၊ ၁၂၄၅ ခုနှစ် များတွင် ရန်ကုန်မြို့ သစ်သဋ္ဌေးဦးမွန်ထော်၊ ဦးပေါက်၊ ဦးဘိုးညှင်း၊ ဦးဘိုးမြင့်တို့နှင့် ဧရာဝတီမြစ် ဝဲယာသစ်တောအချို့ကို နှစ်စဉ် အခွန်တော်ထမ်းဆောင် ခုတ်လုပ်ခွင့်စာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုရာ၌ တိုင်တားမင်းကြီး ပါဝင်ရသည်။

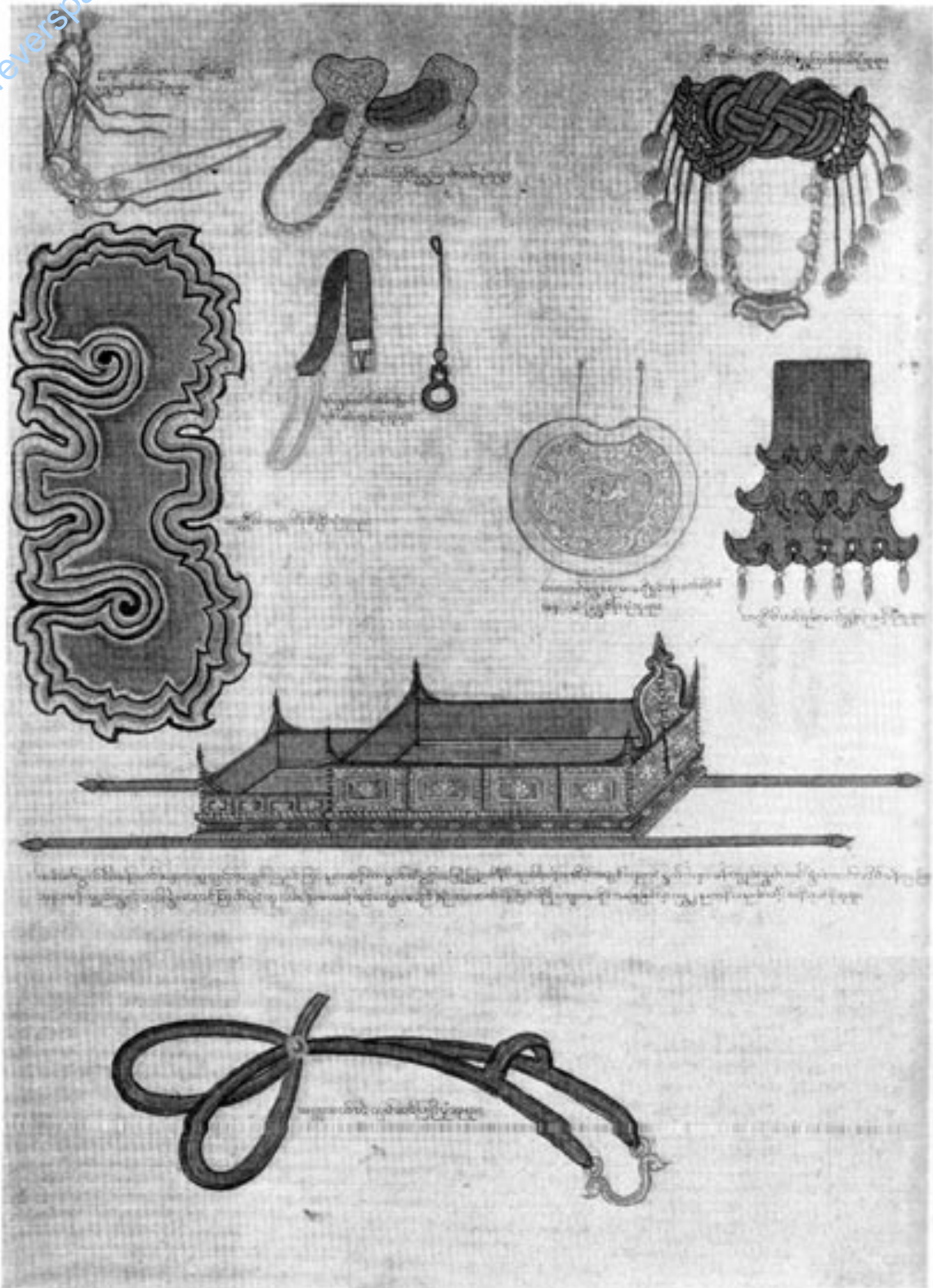
တိုင်တားမင်းကြီးသည် နိုင်ငံတော် ရာဇဝတ်တော်ရေးရေး နှင့်စစ်မက်ရေးရာဘက်မှ သက်ဆိုင်သော လက်ရုံးရည် အမှုထမ်း ဖြစ်သော်လည်း၊ နှလုံးရည်နှင့် ဆိုင်သော သာသနာရေးဘက်တွင်လည်း ရေးကြီးခွင်ကျယ်ကိစ္စများ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက် လေ့ရှိသည်။ ၁၂၄၅ ခုနှစ်၊ နယုန်လတွင် သာသနာပြုဆရာတော်ကျောင်းတွင် တံဆိပ်တော်ရ ဆရာတော် ၇၃ ပါးနှင့်အတူ သာသနာရေး သာသနာမှုများကို

ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ရေးဆွဲသော သာသနာပြုဆရာတော်အမိန့်တော်နှင့် ပညတ်ရန် အမိန့်တော် ၃၂ ချက်တို့ကို တိုင်တားမင်းကြီးက ကြပ်မ၍ နန်းတော်သို့သွင်းရသည်။

၁၂၄၇ ခုနှစ် နင်းကြမ်းသစ်တော ဘုံဘိုင်ဘားမား သစ်မှုကြီးပေါ်ပေါက်လာရာ၊ ယင်းသည့်နှစ် ဝါခေါင်လတွင် လွှတ်တော်က စီရင်မိန့်ချမှတ်ရာတွင် တိုင်တားမင်းကြီး ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ရသည်။ ထိုနောက်အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားမည်ရှိရာ မြန်မာမင်း၏ နန်းတော်လွှတ်တော်၌အချို့က လက်နက် အင်အားချင်း မတူ၍ လျှော့ပေးသင့်သည်။ အချို့ကမူ တင်းတင်းမာမာ ခုခံတိုက်ခိုက်သင့်သည်ဟု သဘောနှစ်ခွ ကွဲလွဲကြရာ တိုင်တားမင်းကြီးသည် အညံ့မခံအရှုံးမပေး၊ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ခုခံတိုက်ခိုက်သင့်သည်ဟု သဘောရသူတို့ဘက်မှပါဝင်၍ စစ်မက်ပြင်ဆင်ရေးတွင် ပါဝင်

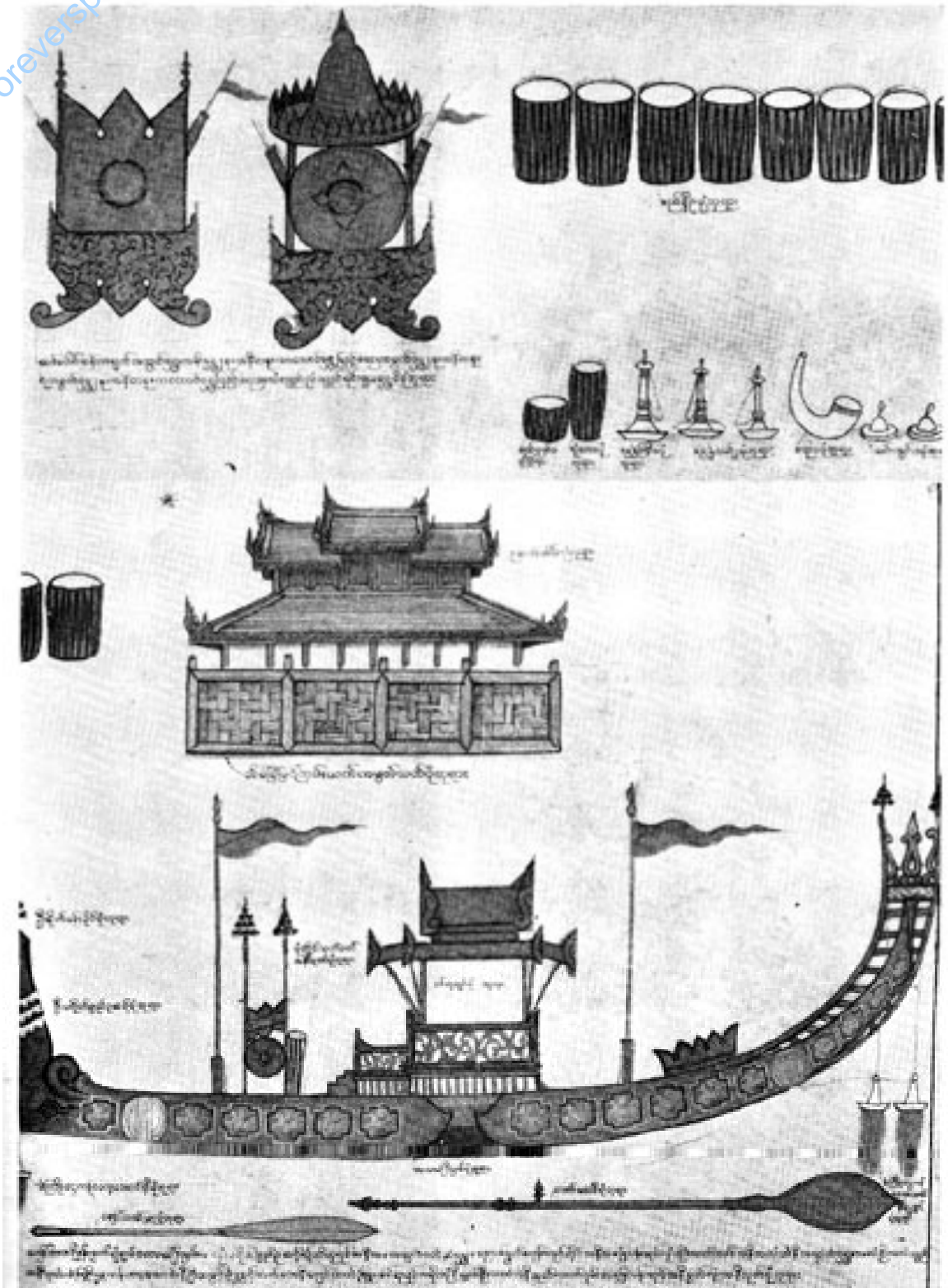
တိုင်တားမင်းကြီး

www.foreverspace.com.mm

၁၂၄၁ ခုနှစ် အတွင်းဝန် တိုင်တားမြို့စား မင်းကြီးမင်းခေါင်မဟာကျော်ထင်ကို သနားတော်မူသည့် အစီးအနင်း အဆောင်အရွက်ပုံ

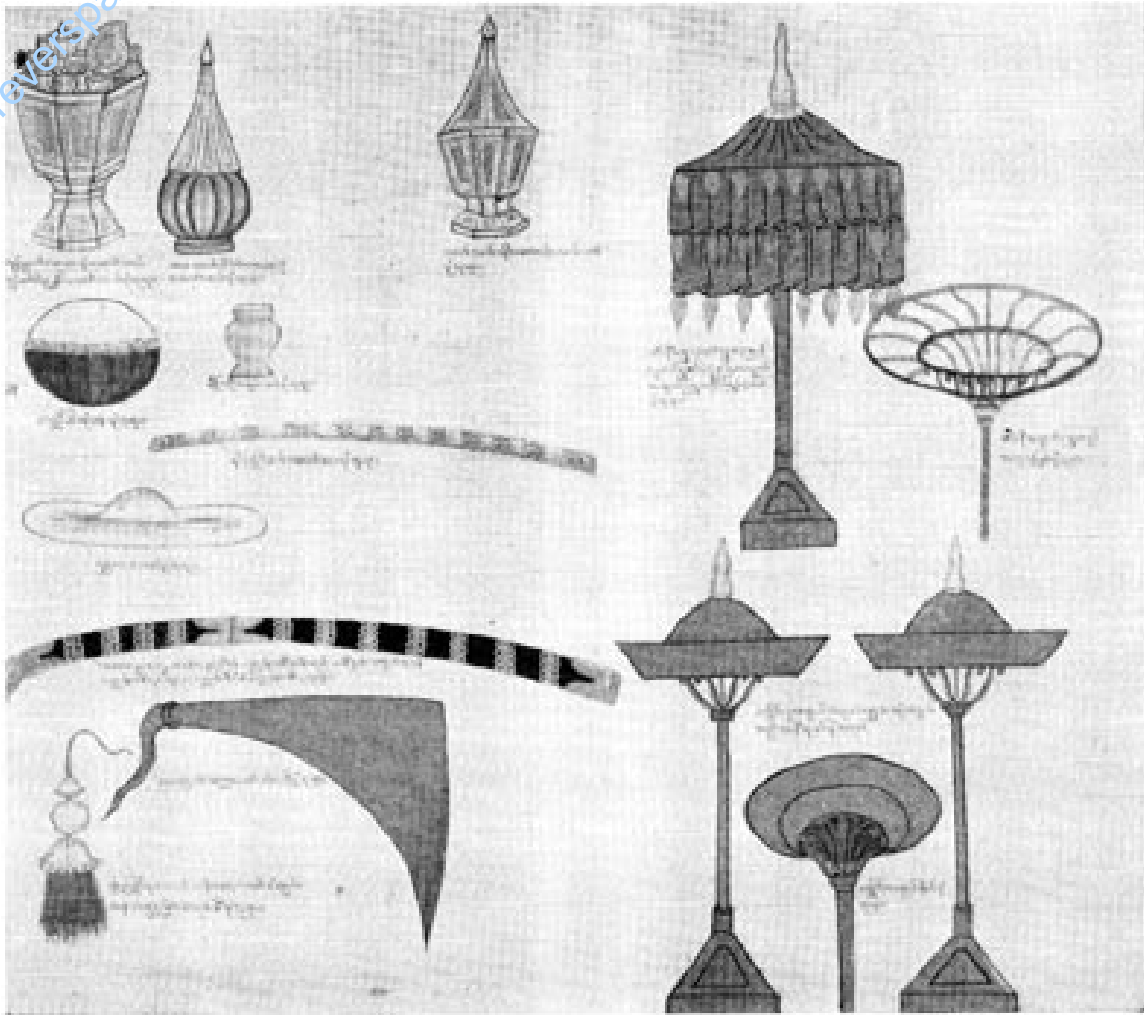
တိုင်တားမင်းကြီး

၁၂၄၁ ခုနှစ် အတွင်းဝန် တိုင်တားမြို့စား မင်းကြီးမင်းခေါင်မဟာကျော်ထင်ကို သနားတော်မူသည့် အစီးအနင်း အဆောင်အရွက်ပုံ

တိုင်တားမင်းကြီး

www.forever-space.com.mm

၁၂၄၁ ခုနှစ် အတွင်းဝန် တိုင်တာမြို့စား မင်းကြီးမင်းခေါင်မဟာကျော်ထင်ကို သနားတော်မူသည့် အစီးအနင်း အဆောင်အရွက်ပုံ

ဆောင်ရွက်သည်။ ထိုနောက် တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ရက်နေ့၊ အင်္ဂလိပ်များ တက်ရောက်ပြီးလျှင် သီပေါမင်းတရားအား နန်းမှချ၍ဖမ်းယူဆောင်ကြဉ်းသွားသည်အထိ ကင်းဝန်မင်းကြီးစသောမှူးမတ်သေနာပတိတို့နှင့်အတူ ဆောင်ရွက်လေသည်။

ထိုနောက် ၁၂၄၇ ခုနှစ် နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့မှစ၍သီပေါမင်းပိုင် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို အင်္ဂလိပ်အစိုးရက သိမ်းယူကြောင်းကျေညာပြီးသော် နေပြည်တော်၌ကျန်ရစ်သော မြန်မာမင်း၏ မှူးမတ်များကိုပင် လွှတ်တော်ကောင်စီဖွဲ့၍ ဆက်လက်အုပ်ချုပ်စေရာ ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့်အတူ တိုင်တားမင်းကြီးလည်း ကောင်စီတွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရလေသည်။ သို့သော် မကြာမြင့်မီပင် အင်္ဂလိပ်တို့က မယုံကြည်သဖြင့် တိုင် တားမင်းကြီးအား ရုတ်တရက် ဖမ်းဆီးကာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဩရိဿနယ်၊ ကတ်

တက်မြို့သို့ ပို့ထားလေသည်။ ကတ်တက်မြို့တွင် ငါးနှစ်ခန့်မျှ နေရပြီးနောက် ၁၂၅၅ ခုနှစ်လောက်တွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရက မြန်မာပြည်သို့ပြန်ပို့ရာ ရန်ကုန်မြို့အလုံရပ်၊ ဂျင်မခါနာအနီး နေအိမ်တွင် ၁၂၅၈ ခုနှစ် နယုန်လပြည့်ကျော် ၆ ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့တွင် ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်သည်။

တိုင်တားမင်းကြီး၏ အမည်ရင်းမှာ ဦးဘိုးဖြစ်သည်။ မွေးဖွားသည့် သက္ကရာဇ်ကို မသိရချေ။ သို့သော် ၁၂၄၅ ခုနှစ် ပြာသိုလတွင် ကျင်းပသောမြင်းခင်းသဘင်တော်၌ မင်းညီမင်းသား မှူးမတ်သေနာပတိ တစ်ဦးမကျန် စက်သွင်းရသော်လည်း ကင်းဝန်မင်းကြီး၊ တောင်ခွင်မင်းကြီးနှင့် တိုင်တားမင်းကြီးတို့မှာ သက်ရွယ်ကြီးရင့်သည်ဖြစ်၍ ခွင့်လွှတ်ခြင်းခံရသည်ကို ထောက်လျှင်၊ ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တသက်တရွယ်တည်းလောက်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိလေသည်။ (ကင်းဝန်မင်းကြီး-ရှု။) ဦးယော

တိုင်တေးနီယမ် ။ ။ တိုင်တေးနီယမ်သတ္တုကို ၁၇၉၁ ခုနှစ်တွင်အင်္ဂလိပ်လူမျိုးဝီလျံဂရက်ဂါဆိုသူက စတင် ဖွဲ့ရှိခဲ့သည်။ ဂျာမန်လူမျိုး အမ်၊ အိပ်၊ ကလပ်ပရပ် ဆိုသူက ရူတီးခေါ် တိုင်တေးနီယမ်အောက်ဆိုက် တွင်း ထွက်ပစ္စည်းရိုင်းမှ အောင်မြင်စွာ ထုတ်ယူရရှိ၍ ဂရိဒဏ္ဍာ ရီဗျူပါသော ယူရေးနပ်၏သားတိုင်တန်ကို အစွဲပြုပြီးလျှင် တိုင်တေးနီယမ်ဟု အမည်ပေးခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့အပေါ်ယံ မြေလွှာတွင် တိုင်တေးနီယမ်သည်ရာခိုင်နှုန်း ၀.၆၅ မျှပါ ဝင်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အတွေ့ရ အများဆုံး ခြပ်စင် စာရင်းတွင် ယင်းသည် နဝမမြောက် ခြပ်စင်ဖြစ်သည်။ အစ် လမင်နိုက်နှင့် ရူတီးတွင်းထွက်ပစ္စည်းရိုင်းနှစ်မျိုးသည် တိုင် တေးနီယမ်သတ္တု ထုတ်ယူရရှိသော အဓိက ပစ္စည်းနှစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ သို့သော်တိုင်တေးနီယမ် မက်ဂနက်တိုက်၊ တိုင်တင်းနိုက်၊ ပီရောစကိုက်နှင့် အခြားတွင်းထွက် ပစ္စည်း ရိုင်းများတွင်လည်း ဤသတ္တုပါဝင်သည်။ အမေရိကန်၊ ကနေဒါ၊ ဆွီဒင်၊ ဩစတြေးလီးယား၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ အိန္ဒိယ၊ ဗရာဇီး၊ ရုရှနှင့် နော်ဝေးနိုင်ငံများတွင် တိုင်တေးနီယမ် တွင်းထွက်ပစ္စည်းရိုင်းကို အနှံ့အပြားတွေ့ရသည်။

တိုင်တေးနီယမ်၏ သင်္ကေတမှာ **Ti** ဖြစ်သည်။ အက်တမ် အမှတ်စဉ်မှာ ၂၂၊ အက်တမ်အလေးဆမှာ ၄၇.၉ ဖြစ်သည်။ သိပ်သည်းဆမှာ ၃.၅ ဖြစ်သည်။ အပူ ချိန်ဖာရင်ဟိုက် ၃၁၄၀ °၌ အရည်ပျော်သည်။ သတ္တုသန့် သန့်သည် ပေါ့ပါး၍အလွန်မာသည်။ အလွယ်တကူ အပြား ခတ်နိုင်သည်။ နန်းလည်းဆွဲနိုင်သည်။ ဆားငန်ရည် သို့မဟုတ် ဆားငွေပါသော လေတို့ ၏ တိုက်စားမှုကို အစွန်းခံသံမဏိနှင့် ကော့ပါး၊ နစ်ကယ်သတ္တုစပ်များထက် ခံနိုင်သည်။

ယခုအထိ တိုင်တေးနီယမ်သတ္တုကို အဖြူရောင်ခြယ် ဆေးများပြုလုပ်ရာ၌သာ အဓိကသုံးသည်။ သို့သော် လေ ယာဉ်ပျံ အစိတ်အပိုင်းများအတွက် ပေါ့ပါးခိုင်မာသည့် သတ္တုစပ်များကို ပြုလုပ်ယူရာ၌ အသုံးပြုလာကြ လိမ့်မည် ဟုယူဆရသည်။ ဤသတ္တု၏ အောက်ဆိုက်သည် ပါးသော စက္ကူများကို အလင်းပိတ်ဖြစ်စေရန်နှင့် ရေယွန်ပိုးတု ကိုပြုပြင်ပေးရန်အသုံးဝင်သည်။ ဤသတ္တုတွေ့ရှိခဲ့သူ ဝီလျံ ဂရက်ဂါ လက်ထက်ကကဲ့သို့ပင် အချို့သော ပင်လယ်ကမ်း နားရှိ သဲမည်းကို တိုင်တေးနီယမ်သတ္တု ထုတ်ယူရန် ပစ္စည်း ရိုင်းအဖြစ်ဖြင့် ယခုအခါ အသုံးပြုလျက်ရှိကြသည်။

တိုင်လွီလူမျိုး။ ။ တိုင်လွီ လူမျိုးများသည် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒ တွင် သက်ဝင်ယုံကြည်သောဝအနွယ်လူမျိုးတစ်မျိုး ဖြစ် သည်။ ဝကွပ်ဟူ၍လည်းခေါ်၏။ ကျိုင်းတုံနယ်မြောက် ပိုင်းနှင့် မိုင်းလုံအရှေ့ပိုင်း တောင်ကုန်းများပေါ်တွင် နေ ထိုင်သည်။

ရှေးအခါက ကျိုင်းတုံတစ်နယ်လုံးသည် ဝလူမျိုးတို့ ကြီးစိုး နေထိုင်ရာ ဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်။ ဂုံလူမျိုးတို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် သောအခါ ထွက်မပြေးဘဲ ကြွင်းကျန်ရစ်သော ဝတို့သည် ဂုံလူမျိုး အကြီးအကဲတို့ထံ အညံ့ခံ၍ စေ့စပ်ကျေအေးပြီး နောက်တောင်ပေါ်တွင် အခြေစိုက်နေထိုင်လာခဲ့ကြ လေသည်။ (ဂုံလူမျိုး-ရှု။)

တဖြည်းဖြည်းနှင့် ဂုံယဉ်ကျေးမှုကိုလိုက်နာခံယူခဲ့ရာ ဗုဒ္ဓ အယူဝါဒတွင် သက်ဝင် ယုံကြည်သူများ ဖြစ်လာလေသည်။ ဤတွင် တိုင်လွီလူမျိုးဟူ၍ ထင်ရှားခဲ့ပေသည်။ ရှမ်းတို့ကမူ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒတွင် သက်ဝင်ယုံကြည်သော အခြားတောင် တန်းသားများကိုလည်း တိုင်လွီဟူ၍ပင်ခေါ်ဝေါ်၏။

တိုင်လွီတို့သည် ဘာသာတရားကို အထူးကိုင်းရှိုင်း၏။ စေတီပုထိုးများ တည်ထားကိုးကွယ်၏။ သို့သော် ဂုံလူမျိုး တို့ ကဲ့သို့ပင် နတ်များကို ပသတင်မြှောက်ခြင်းအလေ့လည်း ရှိ၏။ ထိမ်းမြားခြင်း ဓလေ့ထုံးစံများလည်း ဂုံတို့၏ အလေ့ နှင့်တူ၏။ လူသေလျှင် မြေမြုပ်သင်္ဂြိုဟ်၍ ရဟန်းနှင့် သက် ကြီးဝါကြီးများကိုမူ မီးသင်္ဂြိုဟ်၏။

အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းမှာ လက်ဖက်စိုက်ပျိုး ရောင်းချခြင်းဖြစ်၏။ လူဦးရေမှာ ၁၉၀၁ ခုနှစ် သန်း ခေါင်စာရင်းအရ ကျိုင်းတုံနယ်တွင် တိုင်လွီလူမျိုး ၁၅ ၆၆၀ ယောက်ရှိလေသည်။

တိုင်းဂရစ်မြစ် ။ ။ တိုင်းဂရစ်မြစ်သည် မိုင်ပေါင်း ၁၁၅၀ မျှရှည်လျားသည်။ မိုဆူမြို့မှ အောက်သို့ ၂၁ ရာသီပတ်လုံး သင်္ဘောများ ဆန်တက် သွားလာနိုင်၏။ အာရှတိုက် အ နောက်ပိုင်းရှိ ကူးဒစ္စတန် တောင်တန်းများမှာ မြစ်ဖျားခံ၍ စီးဆင်းခဲ့ရာ မြစ်ညာတွင် အရှေ့ဘက်မှစီးဝင်သော မြစ်လက် တက်များ၏ ရေလုံးအားကြီးသဖြင့် ရေစီးသန်၏။ ထို နောက် ကော်နာမြို့တွင် ယူဖရေတီးမြစ်နှင့် ပေါင်းဆုံကာ ရှက်တတယ်အာရပ်အမည်ဖြင့် ပါရှင်းပင်လယ်ကွေ့ထဲသို့ စီးဝင်လေသည်။ ရှေးခေတ်က ဗက်ဗီလုံးနှင့်အဆီးရီးယန်း အင်ပိုင်ယာနိုင်ငံကြီးများတွင် ထင်ရှားခဲ့သောမြစ်ဖြစ်၍ ရှေးဟောင်းမြို့ကြီးများမှာ ဤမြစ်ပေါ်၌တည်ရှိခဲ့၏။

ယခုခေတ် မြို့ကြီးများဖြစ်သော ဗာဆရာ၊ ဗဂ္ဂဒက်နှင့် မိုဆူစသောမြို့ကြီးများသည်လည်း ဤမြစ်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိလေသည်။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းတွင် ဂျာမန် တို့က တိုင်းဂရစ်မြစ်နှင့်ယူဖရေတီးမြစ်နှစ်သွယ်ကြားရှိ မြေဩဇာကောင်းသောနယ်ကို သိမ်းပိုက်ရန်ကြိုးစားသဖြင့် ဗြိတိသျှတို့က ဝင်ရောက်သိမ်း ပိုက်ခဲ့ရလေသည်။ ရှေးခေတ် မှစ၍ ယနေ့တိုင် အောင်ပင် ဤမြစ်မှရေကို တူးမြောင်းများ ဖြင့် သွယ်ယူ၍ ကောက်ပဲသီးနှံများကို စိုက်ပျိုးကြ လေသည်။

www.foreverspace.com.mm

တိုင်းပင်၏ အပွင့်အရွက်နှင့် အခက်အလက်များ

တိုင်းပင် ။ ။ တိုင်းပင်သည် မွှေးကြိုင်သည့် ဥယျာဉ်သစ် နုပင်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုအပင်သည် ပျိုနာအပင်မျိုးဖြစ်၏။ မျိုးစဉ်မှာ 'လာဇီယတ်' ဖြစ်သည်။ ဥယျာဉ်များတွင် ပေါက်သည့် တိုင်းပင်မှာ 'ဟိုင်းမတ် ဗာလဂါရစ်' ဖြစ်သည်။ တိုင်းပင်သည် အရွက်နှင့် ပင်စည်အတွင်းရှိ ဆီကြောင့် မွှေးကြိုင်သည်။ မျိုးစိတ်တိုင်းတွင်ထိုဆီမျိုးရှိသည်။ အရွက်များသည် အလွန်သေးငယ်၏။ အပွင့်များသည်လည်း သေးငယ်၍ အများအားဖြင့်စက်ဝိုင်းပတ်ပုံဖြင့် ပွင့်ကြသည်။ ပန်းပွင့်၏ အရောင်မှာ ခရမ်းရောင်၊ အနီရောင် သို့မဟုတ် အဖြူရောင်ဖြစ်သည်။ ရိုးရိုးတိုင်းပင်သည် နွယ်၍ ပေါက်လေ့ရှိသည်။ ထိုအပင်မျိုးသည် အေးသည့် ကမ္ဘာလုံးခြမ်းတွင် အလွန်ပေါများစွာ ပေါက်သည်။ ရှောက်နံ့ထွက်သော တိုင်းပင် တစ်မျိုးလည်းရှိသည်။ ဥယျာဉ်များတွင်ပေါက်သော တိုင်းပင်မျိုးသည်ရိုးရိုးတိုင်းပင်ထက် ပို၍မြင့်သည်။ ထိုအပင်၏ မူရင်းဒေသမှာ မြေထဲပင်လယ်ဒေသဖြစ်သည်။

တိုင်းမောခေါ် ပိုးသတ်ဆေးတစ်မျိုးကို တိုင်းပင်၏ အရွက်နှင့်ပင်စည်တို့မှ ရသောဆီဖြင့် လုပ်ယူသည်။

တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်။ ။ တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော်ဆိုသည်မှာ တိုင်းပြည်တစ်ခုအတွက် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ တစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲစေရန်၊ ပြည်သူတို့က ရွေးကောက်တင်မြှောက်၍ အခွင့်အာဏာလွှဲအပ်ခြင်းခံရသည့် ကိုယ်စားလှယ်တော်များပါဝင်သော လွှတ်တော်ကို ဆိုလိုသည်။ ၁၇၈၇ ခုနှစ်မှ ၁၇၉၁ ခုနှစ်အထိ ကျင်းပခဲ့သော ပြင်သစ်အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ်ညီလာခံသဘင်ကြီးကို ပထမဆုံးအကြိမ်တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်ဟူ၍ခေါ်ဝေါ်ခဲ့လေသည်။ ယင်းသို့ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့သည်မှာလည်း ၁၇၉၁ ခုနှစ် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်နှင့် ကွဲပြားခြားနားစေရန်အတွက်ဖြစ်၏။ ထိုညီလာခံ သဘင်ကြီးက ၁၇၉၁ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲခဲ့လေသည်။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီး၌ ဥရောပနိုင်ငံ အများအပြားတွင်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီး၌ ဥရောပနှင့်အာရှနိုင်ငံ အများအပြားတွင်လည်းကောင်း တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်များကို ဆင့်ခေါ် အစည်းအဝေးများကျင်းပခဲ့ကြလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၇ ရက်နေ့၌ ချုပ်ဆိုလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်အရ တိုင်းပြည်သားများသည် မိမိတို့၏ ကံကြမ္မာကို မိမိတို့ဖန်တီးနိုင်ရန်အတွက်တိုင်းပြည် ပြုလွှတ်တော်တစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းရမည်ဖြစ်သည့်အတိုင်း ထိုနှစ်ဧပြီလတွင် တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပရန် စီစဉ်ခဲ့လေသည်။ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်သို့ အရွယ်ရောက်သူတိုင်း မဲပေးနိုင်သည့်စံနစ်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသားများကိုသာ ရွေးကောက်တင် မြှောက်ရမည်ဖြစ်ရာ ပြည်မအတွက် ကိုယ်စားလှယ်များကို ၁၉၄၅ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတော် အက်ဥပဒေအရပြဋ္ဌာန်းထားသည့် မဲဆန္ဒနယ်များအတိုင်း တစ်နယ်လျှင်နှစ်ဦးကျစီ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် သတ်မှတ်ပေးခဲ့၍၊ ကိုယ်စားလှယ်တော်ဦးရေမှာ ကရင်လူမျိုးများအတွက် ၂၄ ဦး နှင့် အင်္ဂလိပ် မြန်မာ ကပြားများအတွက် ၄ ဦးအပါအဝင် ၂၁၀ ဖြစ်၏။ နယ်စပ်ဒေသများအတွက် ၄၅ ဦး သတ်မှတ်ပေးခဲ့ရာရှမ်းပြည်အတွက် ၂၆ ဦး၊ ကချင်တောင်တန်းဒေသအတွက် ၇ ဦး၊ ချင်း ၈ ဦး၊ ကရင်နီ ၂ ဦးနှင့်သံလွင်ခရိုင်အတွက် ၂ ဦးဖြစ်လေသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများကို ကျင်းပခဲ့၏။ သို့သော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်ညီလာခံ မကျင်းပမီ ပဏာမအနေဖြင့် ဖဆပလ အဖွဲ့ကြီးသည် မေလအတွင်းဝယ် ရန်ကုန်မြို့ ဂျူဗလီဟော၌ ပြည်လုံးကျွတ် ညီလာခံသဘင်ကြီးတစ်ရပ်ကို ဖိတ်ခေါ်ကျင်းပခဲ့လေသည်။ ထိုညီလာခံသဘင်ကြီး၌ အချက် ၁၄ ချက် ပါဝင်သော အဆိုတစ်ရပ်ကို မေလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ပြဋ္ဌာန်းအတည်ပြုခဲ့ရာယင်းမှာ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်က

တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်

www.foreverspace.com.mm

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ခေါင်းဆောင်လျက် ၈ ဆ ပ လ အမတ်တစ်စုလုပ်ငန်းခြံ၌ လူထုစည်းဝေးပွဲ ပြုလုပ်ပြီးနောက်၊ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်သို့ ချီတက်ကြစဉ်

ရေးဆွဲအတည်ပြုရမည့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေသစ်အတွက် အခြေခံပင် ဖြစ်လေသည်။

တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ပဌမညီလာခံကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့တွင်စတင်ကျင်းပခဲ့၏။ ဇွန်လ ၁၁ ရက် နေ့တွင် သခင်နုအား လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ရွေးကောက် တင် မြှောက်ခဲ့ကြ၍၊ ဇွန်လ ၁၆ ရက်နေ့ ဗိုလ်ချုပ်ဦး အောင်ဆန်းသည် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်က ရေးဆွဲရမည့် ဖြစ်သည့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအတွက် အခြေပြု ရမည့် အချက် ကြီး ၇ ချက်ပါဝင်သောရည်ညွှန်းပြဋ္ဌာန်းချက် အဆိုတစ်ရပ်ကိုတင်သွင်းခဲ့လေသည်။ ဇွန်လ ၁၈ ရက်နေ့ တွင်အဖွဲ့ဝင် ၇၅ ဦးပါဝင်သောဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေကြမ်း ကော်မတီကြီးနှင့် ဆပ်ကော်မတီများကို ဖွဲ့စည်း ခဲ့သည်။ ထိုနောက်တွင်တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ပထမညီ လာခံကို ရုပ်သိမ်းလိုက် လေသည်။

ထိုအတောအတွင်းဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းနှင့်တကွအပေါင်းအပါဝန်ကြီးများ လုပ်ကြံသတ် ဖြတ်ခြင်းခံရသဖြင့် တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်ကို သခင်နုကခေါင်းဆောင်ခံယူလိုက်ရလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် ဒုတိယညီလာခံကို ဇူလိုင်လ ၂၉

ရက်နေ့တွင် စတင်ကျင်းပခဲ့သောအခါ၊ လစ်လပ်လျက်ရှိ သောလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌကြီးနေရာတွင် ညောင်ရွှေစော်ဘွား ကြီးစောရွှေသိုက်အား ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်ကြ လေသည်။ ထိုဒုတိယညီလာခံတွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကြမ်းကော်မတီကရေးဆွဲခဲ့သော အခြေခံဥပ ဒေကြမ်းကို တင်ပြကာ ဂရုတစိုက် ဆွေးနွေးစဉ်းစားကြပြီး အခြေခံမူများကို လက်ခံလိုက် ကြလေသည်။ ထိုနောက် တတိယညီလာခံတွင် အပြီးသတ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေ ခံဥပဒေတစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲတင်ပြရန်ဟူသောရည်ညွှန်းချက် များနှင့်တကွ အခြေခံဥပဒေကြမ်း အချောရေးဆွဲရေး ကော်မတီတစ်ရပ်သို့အခြေခံဥပဒေကြမ်းကို လွှဲအပ်လိုက်ပြန် လေသည်။

တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် တတိယညီလာခံကို ၁၉၄၇ခု စက်တင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် စတင်ကျင်းပခဲ့၏။ ထိုညီ လာခံတွင် ကရင်နီကိုယ်စားလှယ်တော်များ ပထမဆုံးအ ကြိမ်တက်ရောက်ခဲ့ကြလေသည်။ အခြေခံဥပဒေကြမ်း အချော ရေးဆွဲရေးကော်မတီက တင်ပြသည့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကြမ်းကိုလည်း စက်တင်ဘာလ ၂၄ ရက် နေ့တွင် တညီတညွတ်တည်း အတည်ပြု လိုက်ကြလေသည်။

www.foreverspace.com.mm

တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် အစည်းအဝေးကျင်းပနေစဉ် (ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို ဝဲဖက်ခုံတန်းအစွန်းတွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။)

ထိုပြင် ထိုညီလာခံမရတ်သိမ်းမီ ၊ ညောင်ရွှေ စော်ဘွားကြီး စောရွှေသိုက်အား နိုင်ငံတော် ယာယီသမ္မတ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သခင်နအား ပြည်ထောင်စု ယာယီအစိုးရဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ရွေးကောက်တင်မြောက်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ၁၉၄၈ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၄ ရက်နေ့တွင် အချုပ်အချာ အာဏာပိုင်သမ္မတနိုင်ငံဖြစ်သော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဖြစ်ထွန်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်သည် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၃၁ အရ၊ ပါလီမန်လွှတ်တော်နည်းလမ်းကျနစွာဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပြီးသည်အထိ၊ ယာယီပါလီမန်အဖြစ်ဆက်လက်တည်မြဲကာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဆက်လက် ထမ်းဆောင်သွားလေသည်။ (ပါလီမန်လွှတ်တော်၊ ပြည်ထောင်စုလည်း-၅။)

တိုင်းဗားမြစ် ။ ။တိုင်းဗားမြစ်သည် အီတလီနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတွင် အရေးပါအရာရောက်သောမြစ်ကြီးဖြစ်သည်။ တပ်စကနီပြည်နယ်ဘက်ရှိအက်ပနိုင်းတောင်တွင် မြစ်ဖျားခံ၍ မြေထဲပင်လယ်ထဲသို့စီးဆင်းသည်။ ၂၄၅ မိုင်ခန့်ရှည်လျား၏။ အထက်ပိုင်းတွင် ရေစီးသန်၍၊ မြစ်ဝမှမိုင်

၁၀၀ ခန့်အထိသာသင်္ဘောများ ကူးသန်းသွားလာနိုင်သည်။ ထိုမြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက်တွင် မြို့ကြီးအများရှိရာ ရောမမြို့ကြီးသည် ထိုမြစ်ဝမှ ၂၁ မိုင်ခန့်အကွာတွင် တည်ရှိသည်။

ရှေးရောမနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထိုမြစ်ကြီးမှာအလွန်ထင်ရှား၏။ ရှေးရောမလူမျိုးတို့သည် တိုင်းဗားမြစ်ကြီးကို မှီခိုအားထားကြရသဖြင့် ‘အဖတိုင်းဗားမြစ်ကြီး’ ဟုခေါ်ဆိုကြလေသည်။ ရှေးရောမနိုင်ငံကို ရောမမြို့ကြီးမှာ မြို့တော်ဖြစ်၍ ထိုမြို့တော်ကို ရန်သူတို့ လွယ်ကူစွာဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုနိုင်အောင် တိုင်းဗားမြစ်က ကာဆီးပေးထား လေသည်။ ထိုအကြောင်းနှင့်ဆက်သွယ်၍ ရောမအာဇာနည်တစ်ဦး ပေါ်ထွက်ခဲ့ဘူး၏။

ရောမနိုင်ငံတည်စခေတ်တွင် အီထရပ်စကန်လူမျိုးများကို လားပေါ်စီနားအမည်ရှိ သူတစ်ဦးက ခေါင်းဆောင်၍ ရောမနယ်များကို သိမ်းပိုက်ရန် စစ်ချီလေ၏။ ထိုအခါ ရောမလူမျိုးတို့သည် ရန်သူတို့ကို အစွမ်းကုန် ခုခံကြရလေသည်။ သို့သော်ရန်သူအင်အားသည် တဖြည်းဖြည်းကြီးမားလာလေရာ ရောမမြို့၏ တစ်ဘက်ကမ်း တိုင်းဗားမြစ်ကို ဖြတ်ကူးထားသော တံတားကို ရန်သူတို့ စီးမိလေသည်။

ထိုအခါကွင် ဟိုရေးရှပ်အမည်ရှိသော ရောမလူငယ်တစ်ဦးသည် ရန်သူကို ဆီးကြိုတိုက်ခိုက်ရမည့် တာဝန်ကိုယူလေသည်။ ထိုနောက် သူနှင့်အလားတူ သတ္တိရှိသော ရဲဘက်နှစ်ဦးနှင့်တကွ တံတားကိုဖြတ်ကျော်လာသော ရန်သူများကို တံတားပေါ်မှ ဆီးကြိုတိုက်ခိုက်ရာ ရန်သူများသည် တံတားကို ကျော်မတက်နိုင်ဘဲ အတုံးအရုံး ကျဆုံးလေ၏။ ထိုအတွင်း နောက်ပိုင်းမှ တံတားကို ဖျက်ချနေကြရာ တံတားကြီးမှာ ပြိုကျလုနီးပါးရှိ၏။ ဟိုရေးရှပ်ကား ဒဏ်ရာရရှိနေသော်လည်း ရန်သူကို သဲသဲမဲမဲတိုက်ခိုက်လေ၏။ ထိုအခါ ရောမစစ်သည်တို့က ဟိုရေးရှပ်တို့အား ပြန်ဆုတ်လာရန် အော်ပြောကြသော်လည်း၊ ဟိုရေးရှပ်သည် တံတားကြီး မြစ်ထဲသို့ ကျိုးကျသွားသည်အထိ တစ်ဘက်ကမ်းတွင် ကျန်ခဲ့လေ၏။

ထိုအခါမှ ဟိုရေးရှပ်သည် တိုင်းဗားမြစ်ကြီးအား တိုင်တည်၍မြစ်ထဲသို့ ခုန်ချလိုက်လေသည်။ ထိုနောက်ဟိုရေးရှပ်သည် အရှိန်ပြင်းလှသော ရေစီးထဲမှမြစ်ကမ်းသို့ တက်လာ နိုင်လေရာ ရောမတို့က သောင်းသောင်းဖြဖြ ဆီးကြိုကြလေသည်။

ဤသို့အားဖြင့် ရောမ၏ ရန်သူများသည် ဆုတ်ခွါသွားကြရသဖြင့် ရောမမြို့တော်ကြီးမှာ ရန်သူတို့ဘေးမှကင်းဝေးသွားလေ၏။ ရောမအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့က ဟိုရေးရှပ်အား ချီးမြှင့်မြှောက်စား၍ ရောမမြို့ကို ကယ်တင်သူအဖြစ် ကျောက်ရုပ်ပင် ထုလုပ်ထားကြလေသည်။ နောင်တွင်လည်း ဟိုရေးရှပ်၏ စွန့်စားပုံမှာ လူကြိုက်များသော ပုံပြင်တစ်ခုဖြစ်လာလေသည်။

တိုင်းဝမ်ကျွန်း။ ။တရုတ်နိုင်ငံမှ အရှေ့ဘက်သို့မိုင် ၁၀၀ ခန့်၊ ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းမှမြောက်စူးစူးသို့ မိုင် ၂၀၀ ခန့်အကွာတွင် တောတောင်ရေမြေတို့ဖြင့် အလွန်လှပတင့်တယ်သော ကျွန်းတကျွန်းတည်ရှိ၏။ ထိုကျွန်းကို ၁၅၉၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် ပေါ်တူဂီလူမျိုး ရေကြောင်းသွားလာသူ ခရီးသည် တစ်စုကတွေ့မြင်ကြလေရာ၊ ကျောက်တောင်ကျောက်စွန်းများဖြင့် လှပသောကမ်းရိုးတန်း၊ မြင့်မားလှသော တောင်တန်းကြီး၊ စိမ်းလန်းစိုပြေသောသစ်တော၊ အရောင်မျိုးစုံ ခြယ်သန်းနေသော တောပန်းစသည်တို့ဖြင့် အလွန်လှပတင့်တယ် ရှုချင်စဖွယ်ကောင်းလှသဖြင့် ပေါ်တူဂီတို့စကားဖြင့် 'အစ်လာဖော်မိုးဆား' (လှပသည့်ကျွန်း) ဟု အမည်ပေးခဲ့လေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ဖော်မိုးဆားကျွန်းဟုတွင်သည်။ တရုတ်တို့ကမူ တိုင်းဝမ်ကျွန်းဟု ခေါ်ကြသည်။ ထိုကျွန်းသည် အရှေ့မှအနောက်သို့ မိုင် ၉၀ ကျယ်၍၊ တောင်မှမြောက်သို့ ၂၃၅ မိုင်ရှည်လေသည်။ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၁၃၈၉၀ ကျယ်ဝန်း၍၊ ၁၉၅၁ ခုနှစ် သန်း

ခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေကား စစ်သားများမှအပ ၈ သန်းနီးပါးရှိ၏။ ကမ္ဘာ့အရှေ့ဖျားတွင်အကျယ်အဝန်းနှင့်မလိုက်အေ ဘင်လူဦးရေအများဆုံးသောဒေသဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် တိုင်းရင်းသားကား ၁၄၀၀၀၀ခန့်သာရှိ၍၊ ကျန်လူဦးရေမှာ တရုတ်လူမျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။

တိုင်းဝမ်ကျွန်းသည် ဂျပန်ကျွန်းတန်း၏ အဆက်ဖြစ်သော်လည်း ဂျပန်နိုင်ငံကဲ့သို့ မီးတောင်များမရှိချေ။ သို့ရာတွင် ရေပူတွင်းနှင့် ရေပူစမ်းများပေါ်လှသည်။ အလယ်ပိုင်းသည်ကားတောင်ထူထပ်လှ၏။ နီအီတားကားယာမာခေါ် မော်ရီဆန်တောင်ထိပ်သည် ပေပေါင်း ၁၄၇၂၀ ခန့်မြင့်၍ ဂျပန်နိုင်ငံရှိဖူဂျီယာမာတောင်ထက်ပင် မြင့်သေးသည်။ မြင့်မားသောတောင်တန်းတို့တွင် ထင်ရှားတောများရှိ၍ နိမ့်ရာအရပ်တို့တွင်ကား ငှက်ပျောပင်၊ ဖော့ပင်၊ ပရုတ်ပင်၊ ကျောက်ခက်ပင်၊ နွယ်ပင်များဖြင့်ပိတ်ဖုံးနေသောကြောင့် အသွားအလာမလွယ်ကူချေ။ ထိုသို့ တောကြီးသောအရပ်တွင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်တို့အပြင် အဆိပ်ပြင်းသောမြွေများပေါ်သဖြင့် အထူးပင် အန္တရာယ်များလှသည်။ တိရစ္ဆာန်တို့၏ ဘေးအန္တရာယ်သာမက တောနက်ကြီးများတွင် နေထိုင်ကြသော အလွန်ရိုင်းစိုင်း၍ လူတို့ကို လိုက်လံခေါင်းဖြတ် သတ်လေ့ရှိသော လူရိုင်းများ၏ အန္တရာယ်လည်း ကြောက်မက်ဖွယ်ဖြစ်သည်။

တိုင်းဝမ်ကျွန်းသည် ခရစ် ၁၆၈၃ ခုနှစ်လောက်ကစ၍ တရုတ်ပိုင်ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း၊ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် ဂျပန်တို့၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့သည်။ ထိုကျွန်းတွင် တရုတ်တို့ မအုပ်စိုးမီက မလေး ဖိလစ်ပိုင်လူရိုင်းမျိုးတို့ နေထိုင်ကြ၏။ တရုတ်လူမျိုးနှင့် ဂျပန်လူမျိုး နယ်သစ်ရှာဖွေသူများသည် ထိုကျွန်းသို့ရောက်၍ အပြိုင်အဆိုင် သိမ်းပိုက်ရန် စီစဉ်ခဲ့သော်လည်း တိုင်းရင်းသားလူရိုင်းများ၏ အန္တရာယ်ပြုမှုကြောင့်မနေနိုင်ကြချေ။ ထိုပြင် ပေါ်တူဂီနယ်သစ်ရှာသမားတို့သည်လည်း ကြာရှည်မနေနိုင်ကြချေ။ ၁၆၂၄ ခုနှစ်လောက်ကျမှ ဒပ်ချလူမျိုးတို့သည် အနောက်ဘက်ကမ်းတွင်စခန်း ချ၍နေနိုင်ကြလေသည်။ ၁၆၆၂ ခုနှစ်တွင်မူ တရုတ်မျိုးချစ် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဖြစ်သည့် ကော့ဆင်ဂါဟုတွင်သူ ချင်းချင်းကွန်းသည် ပင်လယ်စားပြုများကိုခေါင်းဆောင်ကာ၊ လူရိုင်းများကိုနှိမ်နင်း၍ တကျွန်းလုံးကိုသိမ်းပိုက်လိုက်လေသည်။ ထိုနောက် ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် တရုတ်တို့လက်ထဲမှ ဂျပန်တို့က သိမ်းယူခဲ့၏။ ယခု ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ပြီးသည့် နောက် ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ကိုင်ရို ကျေညာချက်အရ ဂျပန်တို့လက်မှ တရုတ်လက်သို့အပ်လိုက်ရလေသည်။ ထိုစဉ်ကတရုတ်ပြည်မကြီးတွင် ချန်ကေရှိတ်၏ အမျိုးသားအစိုးရ အုပ်ချုပ် နေသောအခါဖြစ်သည်။ ပြည်မကြီးမှ ချန်ကေရှိတ် ဆုတ်ခွာ၍ပေးရသောအခါ၊ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်

မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ချန်ကေရှိတ်သည် တိုင်းဝမ်ကျွန်း၌ တရုပ်အမျိုးသားအစိုးရကို ဆက်လက်တည်ထောင်လေသည်။(ချန်ကေရှိတ်-ရှု ။)

တိုင်းဝမ်ကျွန်းသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပရုတ်အများဆုံး ထွက်သောကျွန်းဖြစ်သည်။ ပရုတ်ပင်တို့သည် တောတောင်အလုံး၌ အလိုလိုပင်ပေါက်ရောက်၏။ ပရုတ်သည် ဆေးဖက်တွင် များစွာအသုံးဝင်သဖြင့်၊ အဖိုးတန်လှသည်။ သို့ရာတွင် ခေါင်းဖြတ်သတ်တတ်သောလူရိုင်းများကြောင့်၊ ပရုတ်ရှာသူတို့သည် တောကြီးများသို့မသွားရဲကြချေ။ တောကြီးများ၏အတွင်းပိုင်းသို့ လူရိုင်းများမှတစ်ပါး ယနေ့တိုင်မည်သူမျှ မရောက်ဘူးကြသေးချေ။ တိုင်း ရင်းသားလူရိုင်းများသည်တောတောင်နှင့်တောတောင်ကိုကြိုးတန်တားဖြင့်ဆက်၍ကူးကသည်။ သို့ရာတွင် မကျင်လျင်သူတို့အဖို့ကား၊မလွယ်ကူချေ။ လူရိုင်းများသည် တောတောင်ထဲတွင်အသွားအလာကျင်လျင်ပြီးဖြစ်သဖြင့်၊ အမဲသားငါးလိုက်၍ စားသောက်ကာ နေထိုင်ကြ၏။

ဂျပန်တို့အုပ်စိုးစဉ်က လူရိုင်းများ၏ဘေးရန်ကို အထူးကာကွယ်ပေး၍၊ ပရုတ်လုပ်ငန်းကိုအားပေးသဖြင့်၊အလွန်တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ယခုအခါ လူရိုင်းများကို တစတစ ယဉ်ကျေးအောင်ပြုပြင်ပေး၍၊လယ်ယာလုပ်ကိုင်ခြင်းများကို သင်ပေးခဲ့သဖြင့်၊ ထိုလူရိုင်းတို့သည် တစတစယဉ်ကျေးလာပေပြီ။ ဂျပန်အစိုးရလက်အောက်တွင် ဆား၊ ပရုတ်၊ ဆေးနှင့်ဘိန်းလုပ်ငန်းတို့ကို အစိုးရပိုင်လုပ်ငန်းများအဖြစ် လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ဆန်စပါးနှင့် လက်ဖက်ကိုလည်းစိုက်ပျိုးကြသည်။ ကြိပင်များကိုလည်းစိုက်ပျိုးကြသဖြင့်၊ သကြားစက်ရုံပေါင်း ၁၅၀ ခန့်ရှိ၍၊နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့နိုင်သည်။ မိုင်ပေါင်း ၆၀၀ ကျော်သော အစိုးရမီးရထားလမ်းများနှင့် သကြားကုမ္ပဏီမား၏ မီးရထားလမ်းများစွာပင်ရှိသည်။ သတ္တုလုပ်ငန်းသည် ဤခေတ်တွင်မှ အထူး တိုးတက်လျက်ရှိသည်။ ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေး၊ ကျောက်မီးသွေးထုတ်လုပ်ရေးသည် အဓိက သတ္တုလုပ်ငန်းဖြစ်၏။ ဒန်၊ သံ၊ သံမဏိတို့ကို လည်းထုတ်လုပ်၍ရသည်။၁၉၅၆ ခုနှစ်ကတိုင်း ဝမ်ကျွန်းသည် ရေနံချေးတန်ချိန် ၇၀၀၀၀၀ ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ တိုင်ဟိုကူးမြို့ခေါ် တိုင်ပေမြို့သည် တိုင်းဝမ်ကျွန်းမြို့တော်ဖြစ်၏။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်က ထိုမြို့တွင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းကြီး တကျောင်းစတင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့လေသည်။ ကီလွန်းမြို့နှင့် တိုင်နန်မြို့သည် တိုင်းဝမ်ကျွန်း၏ ကျော်ကြားသော သင်္ဘောဆိပ်မြို့များဖြစ်သည်။

တစ်ငှက် ။ ။ အင်္ဂလိပ်အခေါ်အားဖြင့် တစ်(ဝါ) တစ်မောက်(ဝါ) တွမ်တစ်ဟုခေါ်သောငှက်သည် ‘ပယ်ရီဒီ’ မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ အလွန်သေးငယ်သော ငှက်ဖြစ်

အရွယ်ငယ်လှသော တစ်ငှက်မျိုးဝင် အကြီးဆုံး တစ်ငှက်ကြီးမျိုး

သည်။ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် တွေ့နိုင်သည်။ ပိုးလောင်းကောင်တို့ကို ဖမ်းဆီးစားသောက်တတ်သဖြင့် လယ်သမားတို့ကိုအကျိုးကျေးဇူးပြုသော ငှက်ဖြစ်သည်။

တစ်ငှက်မျိုးကို အထူးသဖြင့် မြောက်ကမ္ဘာလုံးခြမ်းတွင် ပေါများသည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံ၌ အတွေ့ရများသော တစ်ငှက်မျိုးသည် အရှည် ၄ လက်မခွဲခန့်ရှိသည်။ ထိုငှက်မျိုးသည် ခေါင်းပြာ၏။ ပါးဖြူ၏။ ကျော၌ စိမ်းဝါရောင်ရှိ၏။ လည်ပင်း မည်းသည်။ အတောင်နှင့် အမြီးပြာ၏။ အောက်ပိုင်းဝါ၏။ ထိုငှက်၏ သတ္တဗေဒအမည်မှာ ‘ပေးရပ် စီရူးလီယပ်အော့ဗစကျူးရပ်’ ဖြစ်သည်။

ဗြိတိန်နိုင်ငံ၌ အတွေ့ရများသည့် အခြားတစ်ငှက်တစ်မျိုးမှာ တစ်ငှက်ကြီးဖြစ်သည်။ ထိုငှက်သည် ၆ လက်မမျှရှည်သဖြင့် တစ်ငှက်မျိုးတွင်အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ ထိုငှက်၏ ဦးခေါင်းနှင့် လည်ပင်းတို့တွင် တောက်ပသည့် အမည်းရောင်ရှိသည်။ မျက်စိအောက်ဘက်တွင် အဖြူကွက် တစ်ခုစီရှိသည်။ အောက်ပိုင်းစိမ်းဝါသည်။ ထိုငှက်၏ သတ္တဗေဒအမည်မှာ ‘မေဂျာနျူတိုနီ’ ဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ငှက်တစ်မျိုးသည် ခေါင်းမည်း၏။ လည်ကုပ်တွင် အဖြူကွက်ရှိ၏။ ကျန်ကိုယ်ပိုင်းတွင် မွဲပြာရောင်ရှိသည်။ ထိုငှက်၏ သတ္တဗေဒအမည်မှာ ‘အေတာမြီတန့်ကပ်’ ဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ငှက်တစ်မျိုးမှာခေါင်းမည်း၏။ အတောင်နှင့်ကျော၌ မွဲပြာ

ရောင်ရှိ၏။ ပါး၊ လည်ချောင်းနှင့် ရင်ပတ်တို့ဖြူ၏။ ထိုတစ်
 ငှက်မျိုး၏ သတ္တဗေဒအမည်မှာ 'ပယ်လပ်စကြစ် ခြက်ဆာ
 ရီ' ဖြစ်သည်။ တစ်ငှက်များတွင်အတွေ့ရနည်းသည့်အမျိုး
 မှာ အမောက်ရှိသည့် တစ်ငှက်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုငှက်မျိုး၏
 အမောက်တွင် အဖြူနှင့် အမည်းရောင် အမွှေးများရှိ၍
 အခြား အပိုင်းများတွင် နီညိုရောင်ရှိသည်။ ထိုတစ်ငှက်မျိုး
 ၏ သတ္တဗေဒအမည်မှာ 'ကရစ်တေးတပ် စကိုတီကပ်' ဖြစ်
 သည်။ နှုတ်သီးအောက်တွင် နီညိုရောင်အမွှေးများရှိသည့်
 တစ်ငှက်တစ်မျိုးလည်းရှိသေးသည်။ ထိုတစ်ငှက်မျိုး၏
 သတ္တဗေဒအမည်မှာ 'ပန်နူရပ် ပိုင်အာမိကပ်' ဖြစ်သည်။
 အခြားတွေ့နိုင်သေးသော တစ်ငှက်တစ်မျိုးမှာ အမြီးရှည်
 တစ်ငှက်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုတစ်ငှက်မျိုး၏ ကျောဘက်တွင်
 အမည်းနှင့်နင်းဆီရောင်ရောလျက်ရှိသည်။ အတောင်နှင့်
 အမြီးများသည် အမည်းရောင်ဖြစ်သော်လည်း၊ အဖျား
 တွင်အဖြူရောင်ရှိသည်။ အမြီးလည်း အလွန်ရှည်သည်။
 အသိုက်ကို အံ့ဩစွာ လိုက်ပုံလုပ်လေ့ရှိသည်။ အသိုက်၏
 ထိပ်ဘက်နားတွင် အပေါက်ရှိသည်။ ထိုတစ်ငှက်မျိုး၏
 သတ္တဗေဒအမည်မှာ 'အီဂီသေးလော့ ကောဒေးတပ်ရီဆီ
 ယပ်' ဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ငှက်မျိုးစိတ်များသည် သစ်
 ပင်အခေါင်းများတွင်ဖြစ်စေ၊ တိုင်အိုကြီးများနှင့် အခြား
 အလားတူနေရာမျိုးတွင် ဖြစ်စေအသိုက်လုပ် တတ်ကြသည်။
 ဥများမှာငယ်၏။ သို့သော်လည်း အလွန်များစွာ အုတတ်
 သည်။ အမြီးရှည်တစ်ငှက်သည် တစ်ခါတစ်ရံ ၁၅ ဥ အထိ
 အုတတ်သည်။

တစ္ဆေ။ ။ တစ္ဆေဟူသည် အထူးထူးအပြားပြားကို ဖန်
 ဆင်းနိုင်သော နာနာဘာဝတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ တစ်ဘဝမှ
 တစ်ဘဝသို့ ကူးပြောင်းမှုတွင် ယုံကြည်သောသူတို့သည်
 တစ္ဆေရှိသည်ကို မုချယုံကြည်ကြ၏။ တမလွန်ဘဝကို
 ယုံကြည်သူအချို့ကလည်း တစ္ဆေကိုမျက်မြင်ကိုယ်တွေ့
 မဟုတ်သဖြင့် ယုံကြည်ရန် ခက်နေကြသည်။ တစ္ဆေဟူ
 သော နာနာဘာဝမျိုး ရှိကြောင်းကို ပေတဝတ္ထုပါဠိတော်၊
 ဝိမာနဝတ္ထုပါဠိတော်စသော ကျမ်းတို့၌ အထင်အရှား
 ရှိသည်။

ဝေသာလီပြည်၌ ဘီလူးတစ္ဆေတို့ နောက်ယုက်သဖြင့်၊
 အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်အား မြတ်စွာဘုရားသခင်က ရတနာ
 သုတ်ပရိတ်ကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈယ်စေမှ ဘီလူးတစ္ဆေတို့၏
 ဘေးရန် ကင်းသွားပုံကို ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ တွင်လည်း
 ဆိုသည်။ ဝိနည်းတော်လာ ပါရာဇိကဇာတ်ပါဠိတော် အဒိန္နာ
 ဒါန်ဒုတိယပါရာဇိကအပိုင်းတွင် ရဟန်းတို့အားမပျက်မစီး
 သော အစိမ်းလတ်လတ်၌ ပုံသကူ မကောက်အပ်ကြောင်း၊
 ပညတ်တော်မူခဲ့သည်မှာလည်း လူသေ၌ကပ်သော တစ္ဆေ

ကိုအကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေးသမိုင်း
 များ၌လည်း တိုင်းပြည်ပျက်ခါနီးသော်လည်းကောင်း၊
 ဘုရင်နတ်ရွာစံခါနီးသော်လည်းကောင်း တစ္ဆေဘီလူးတို့
 ကိုယ်ထင်ပြကြောင်းဖြင့်ဆိုကြသည်။ အနောက်နိုင်ငံစာပေ
 များ၌လည်း တစ္ဆေအကြောင်း မကြာခဏ တွေ့ရှိရသည်။
 တစ္ဆေ၊ မှင်စာ၊ အစိမ်း၊ သရ၊ သဘက်၊ ဘုတ်၊ ကျတ်၊
 ဥစ္စာစောင့်၊ ဘီလူး၊ ရက္ခ၊ နတ်ဆိုး စသည်တို့သည် အမျိုး
 ပေါင်း များစွာရှိကုန်သည်။ သို့ရာတွင် အချို့က ခြောက်လှန့်
 တတ်သော အမျိုးမှန်သမျှကို တစ္ဆေဟုယေဘုယျပြု၍
 ခေါ်ဆိုကြသည်။ ခြိမ်းခြောက်တတ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်
 ရသည့် တစ္ဆေသဒ္ဒါမှ တစ္ဆေဟူသော အမည်ဖြစ်လာသည်ဟု
 ယူဆကြသည်။ ခြိမ်းခြောက်သည် ဟူရာ၌ ကိုယ်ထင်ပြခြင်း၊
 ခြောက်လှန့်ခြင်း၊ ညည်းညူခြင်း၊ အနံ့ပေးခြင်း၊ ပူးဝင်ခြင်း
 စသည်တို့ဖြစ်သည်။ တစ္ဆေတို့သည်ကြီးအောင်၊ ငယ်အောင်၊
 ဖြူအောင်၊ မည်းအောင်၊ မြင်အောင်၊ ကွယ်ပျောက်အောင်
 ပြုနိုင်ရုံမက ခွေးယောင်၊ မြင်းယောင်၊ အိမ်သဏ္ဍာန်၊ တိုက်
 သဏ္ဍာန်၊ ယောက်ျားပျိုအသွင်၊ မိန်းမပျိုအသွင် အထွေ
 ထွေ အထူးထူးပြု၍ ပြနိုင်သောကမ္မဇိဒ္ဓိတန်ခိုးရှိသဖြင့်
 အချို့က ယင်းတို့ကို နတ်မျိုးအပါအဝင် ဖြစ်သည်ဟုဆို
 ကြသည်။

တစ္ဆေခြောက်သည်ဟူရာ၌ အခါခပ်သိမ်း ကြောက်လန့်
 အောင် ခြောက်သည်ချည်းမဟုတ်၊ နှုတ်ဆက် လို၍ခြောက်
 ခြင်း၊ စားသောက်ချင်၍ခြောက်ခြင်း၊ သိစေမြင်စေလို၍
 ခြောက်ခြင်း စသည်ဖြင့် တစ္ဆေခြောက်ခြင်း ၁၂ မျိုးခန့်
 တွေ့ရသည်။

များစွာသော တစ္ဆေနှင့်ပတ်သက်သည့်ကျမ်းများတွင်
 တစ္ဆေတို့၌ဦးထုပ်ရှိ၏။ ယင်းဦးထုပ်သည် တစ္ဆေတို့၏ခွန်
 အားပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေသည်။

ဘီလူးတစ္ဆေတို့သည်နမ်းမုံ၊ ပဲဆွမ်း၊ ငါး၊ အမဲစသည့်
 အစာတို့ကိုကြိုက်နှစ်သက်တတ်သည်ဖြစ်၍ အာဇာနည်ဋီယ
 သုတ်ကိုရွတ်ဖတ်အံ့သော ရဟန်းတို့သည် ယင်းအစာကို
 မစားအပ်ကြောင်း ဝိနယသင်္ဂဟကျမ်းတွင် ဆိုထား
 လေသည်။

တစ္ဆေတို့တွင်လည်း အမျိုးမျိုးအစားစားရှိသည်။ မိမိတို့
 အာဟာရအလိုငှာလူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ပူးဝင်ကာ စား
 ရသောက်ရသောအမျိုး၊ အနံ့ခံရုံနှင့် ကိစ္စပြီးသောအမျိုး၊
 ချက်ပြီးကြော်ပြီးကိုသာ ကြိုက်တတ်သောအမျိုး၊ အစိမ်း
 လိုက်စားမှ တင်းတိမ်သောအမျိုး၊ ဧရပ်အိုကျောင်းပျက်၌
 နေသောအမျိုး၊ သုဿာန် သင်္ချိုင်း၌နေသောအမျိုး၊ လူနား
 နီးနီးနေသောအမျိုး၊ တောလမ်းတောင်ကြားနေသောအ
 မျိုး၊ ဘုရားသံတရားသံကို မကြားချင်မကြားနိုင်သော အ
 စား၊ ကြားနာချင် သော်လည်း ကြားနာခွင့် မရသောအ

စား၊ ဘုရားသံတရားသံကြားသဖြင့် ရပ်တည်ရာမရဘဲ လှင့်စင်သွားရသောအစား၊ ဘုရားသံတရားသံ ကြားနာခွင့် ကြိုခိုက် သာယာလိုက်သဖြင့်အတန်းမြင့်အဆင့်တိုးပြီး တန်ခိုးကြီးနေသော အစားစသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိသည်။ တစ္ဆေယုံကြည်သူတို့သည် ခေါစာပစ်ခြင်း၊ စလောင်းစာပစ်ခြင်း အမှုတို့ကိုပြု၍ မိမိတို့အား အစာအာဟာရအတွက် ပူးဝင်နှောင့်ယှက်ခြင်းမပြုရန် ကာကွယ်လေ့ရှိကြသည်။

တစ်တီတူး။ ။တစ်တီတူးသည် 'ကယ်ရာ'ရိုင်အိဒီး'မျိုး ရင်းတွင်ပါဝင်သော ငှက်ဖြစ်သည်။ ထိုငှက်ကို ဇီဝဗေဒ အလိုအားဖြင့် 'လိုဗီဗင်နဲလပ် အင်ဒီကပ်'ဟုခေါ်သည်။ တစ်တီတူး ဟုခေါ်ခြင်းမှာ ထိုငှက်၏ အော်သံကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အလျား ၁၃ လက်မ ခန့်ရှိသည်။ ခါထက် ကိုယ်ထည် အနည်းငယ် ပို၍ကြီး၏။ ခြေတံလည်တံများသည်လည်း ခါ၏ ခြေတံလက်တံများထက် ရှည်သည်။

တစ်တီတူးသည် လူသိများသည်။ တစ်တီတူး၏ ကိုယ်အပေါ်ပိုင်းတွင် အညိုရောင်ရှိ၍ အောက်ဘက်တွင် အဖြူရောင်ရှိသည်။ မျက်နှာ၊ ရင်အုပ်နှင့် ဦးခေါင်းတို့သည် မည်းနက်သည်။ တစ်တီတူးအဖို၊ အမတို့တွင် မျက်လုံးတစ်ဘက်စီ၏ အပေါ်နှင့်ရေဘက်၌ ကြက်သွေးရောင် အသားပိုတစ်ခုစီရှိသည်။ ငှက်ငယ်ဦးခေါင်းရှိ အမွေးများ သည်အဖျားတွင် ညိုရောင်သန်းနေသည်။ မေးနှင့်စလတ် တို့ဖြူသည်။

တစ်တီတူးသည် အနှောက်အယှက်ခံရလျှင် ပျံဝဲ၍ ထပ်

နေ့ရောညပါ ထထကြွကြွအစာရှာလေ့ရှိသည့် တစ်တီတူး

တစ်လဲလဲ ကျယ်လောင်စူးရှစွာ အော်နေတတ်သည်။ တစ်တီတူးကိုသဲသောင်ပြင်၌လည်းကောင်း၊ စိုက်ပျိုးခင်းနှင့်သွေ့ခြောက်သော ကုန်းမြင့်ရှိ မြေလပ်များ၌လည်းကောင်း တွေ့ရသည်။ ထိုပြင် ထုံးအိုင်ဒေသများတွင်လည်းတွေ့နိုင်သည်။ ဒီရေအတက်အကျရှိသော ဒေသများတွင်မူ တစ်တီတူးကိုမတွေ့ရတတ်ချေ။ ရန်သူ အနီးအနား၌ရှိသည် ဟု မယုံသင်္ကာ ဖြစ်သောအခါ ခေါင်းညိတ်လေ့ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ ခေါင်းညိတ်သည့် အလေ့မှာ တစ်တီတူးငှက်၏ ထူးခြားချက်ပင်ဖြစ်သည်။

တစ်တီတူးသည် မြေကြီးပေါ် ၌ခုန်ဆွခုန်ဆွ သွားလာကာပိုးမွှားကောင် နှင့်ခရုမျိုးများကို ရှာဖွေစားသောက်သည်။ ထိုငှက်သည် နေ့အချိန်၌သာမဟုတ်၊ ညအချိန်၌လည်း ပျံသန်းအော်မြည်နေတတ်သည်။ ပျံသန်းသည့်အခါတွင် တောင်ပံများကိုမှန်မှန်ရိုက်၍ နှေးနှေးပျံလေ့ရှိသည်။ ခဏပျံသန်းပြီးနောက် မြေကြီးသို့တစ်ဖန် သက်ဆင်းပြီးလျှင် အနည်းငယ် ခုန်ဆွခုန်ဆွသွားလေ့ရှိသည်။ ထိတ်လန့်သော အခါတွင် လျင်မြန်စွာ ပျံသန်းနိုင်သည့်ပြင် ပျံသန်းနေ ခိုက်၌ ကိုယ်ကိုလည်း ကျင်လျင်စွာလှည့်ပတ်၍ လှုပ်ရှားနိုင်သည်။

မတ်လနှင့် ဩဂုတ်လတို့တွင် ဥအလေ့ရှိသည်။ မြေကြီးပေါ်၌သာသာအလျောက် ချိုင့်နေသည့်နေရာများတွင် အသိုက်လုပ်တတ်သည်။ မိုးဥ တုကရေဝပ်ခဲ့သော ချိုင့်ခွက်များ၌လည်းကောင်း၊ ကျွဲနွား တို့၏ ခြေရာခွက်၌လည်းကောင်း အသိုက်လုပ်လေ့ရှိသည်။ ရေခြောက်နေသော ကန်များ၌လည်း တစ်တီတူး အသိုက်များကို တွေ့ရတတ်သည်။ အသိုက်တစ်ခုတွင် ဥ ၄ ဥတွေ့ရလေ့ရှိသည်။ ငှက်ဥ၌ အညိုရောင်တွင် အမည်းကွက်လေးများရှိသည်။ ထိုဥအရောင်နှင့် ပေါက်စငှက်ငယ်ကလေးများ၏ အရောင်သည် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အရောင်နှင့်ဆင်တူလှသဖြင့် ယင်းတို့ကို ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ခွဲခြား၍ သိရန်ခဲယဉ်းသည်။ ငှက်ဖိုနှင့်ငှက်မများသည် သူတို့၏ငှက်ငယ်ကလေးများကို အလွန်ဝီရိယကြီးစွာ စောင့်ရှောက်ကြသည်။ အကယ်၍ သူတို့၏အသိုက်အနီးသို့ အခြားတိရစ္ဆာန်များ ကျူးကျော်လာလျှင် ပြင်းထန်စွာ ခုခံတတ် ကြသည်။

တစ်ရှူး။ ။ တစ်ရှူးဟူသည်မှာ ဖီဇီဩလိုဂျီအလိုမှာ တစ်ခုသော လုပ်ငန်းကို အတူတကွ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြသော ဆဲအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။(ဆဲလ်-ရှူး)ယင်းတို့၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် မူလဖြစ်ပေါ်လာပုံတို့မှာ တူညီကြသည်။ တစ်ရှူးကို မြန်မာလိုအသားမျှင်ဟူ၍လည်း အနက်ပေးကြသည်။ တစ်ရှူးကို လေးမျိုး ပိုင်းခြားထားသည်။ ပထမအမျိုးမှာ အက်ပီသီလျမ် တစ်ရှူးခေါ် အဖုံးတစ်ရှူး ဖြစ်သည်။ အဖုံးတစ်ရှူးကား ခန္ဓာကိုယ် အဆောက်အအုံကို ဖုံးကာထားသော တစ်ရှူးဖြစ်သည်။ ပုံစံပြရလျှင် ကျွန်ုပ်တို့

ခန္ဓာကိုယ်၏ အရေပြားသည် အဖုံးတစ်ရှူး ဖြင့်ပြီးသည်။
 'တိယအမျိုးမှာ ခန္ဓာကိုယ်၏ ကြွက်သားအဖွဲ့ တွင်ပါဝင်
 သော ရှုံနိုင်တစ်ရှူး ဖြစ်သည်။ (ကြွက်သား-ရှူ။)
 အမည်နှင့်လိုက်အောင် ထိုတစ်ရှူး၌ပါဝင်သော ဆဲတို့သည်
 ရှုံနိုင်ပွန်ကြသည်။ ရှုံနိုင်တစ်ရှူးကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်၏
 အစိတ်အပိုင်းအသီးသီးတို့ လှုပ်ရှားနိုင်ကြသည်။ တတိယ
 အမျိုးမှာ ဆက်တစ်ရှူးဖြစ်သည်။ ဆက်တစ်ရှူး၏ သ
 ဘောမှာ ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်း အသီးသီးတို့ကို ဆက်စပ်
 ပေး၍ အထောက်အပံ့ပြုသော တစ်ရှူးများဖြစ်သည်။
 အမျှင်၊ ရုန်းကန်မျှင်၊ အရိုးနု၊ ရုန်းကန်ရိုးနု၊ အဆီ
 စသည်တို့သည် ဆက်တစ်ရှူးများဖြစ်ကြသည်။ စတုတ္ထအမျိုး
 အစားမှာ နာဗ်ကြောအဖွဲ့တွင်ပါဝင်သော ဆဲအစုအဝေး
 တို့ဖြစ်လေရာ ယင်းကို နာဗ်ကြောတစ်ရှူးဟု ခေါ်လေ
 သည်။ (နာဗ်ကြောများ-ရှူ။)

အီတာလျံလူမျိုး ပန်းချီအနုပညာကျော် တစ်ရှန်

တစ်ရှန်(ခရစ် ၁၄၄၇ ခန့်-၁၅၅၆) ။ ။ ၁၆ ရာစုနှစ်အ
 တွင်း ဣတလီနိုင်ငံ ဗင်းနစ်မြို့တော်၌ ပေါ်ထွန်းခဲ့သော
 ပန်းချီ ပညာရှင်ကြီး တစ်ရှန်သည် ၁၄၇၇ ခုနှစ်ခန့်တွင်
 ဗင်းနစ်မြို့၏ မြောက်ဘက် အယ်လပိုင်းဒေသ၌ ဖွားမြင်
 လေသည်။ တစ်ရှန်၏အမည်ရင်းမှာ တီဆီယားနိုဗေချယ်
 လီယိုဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်ကဗင်းနစ်မြို့တော်၌ ထင်ရှားခဲ့သော
 ပန်းချီပညာ ကျော်ကြီးများဖြစ်သူ ဂျိန်တီးလေဗေလီနီနှင့်
 ဂျီဗန္ဓီးဗေလီနီတို့ထံတွင် ပန်းချီပညာကို သင်ကြားခဲ့၏။

တစ်ရှန်သည် ပန်းချီပညာကို စတင်လေ့လာသင်ကြား
 နေစဉ် နောင်အခါတွင်ပန်းချီလောက၌ ထင်ရှားကျော်
 ကြားလာမည့်၊ ဂျော်ဂျိုးနေဆိုသူနှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့လေ
 သည်။ ပန်းချီပညာကျော်ကြီးများထံ တပည့်ခံ၍တတ်
 မြောက်လာသည့် အချိန်၌ တစ်ရှန်သည် ဂျော်ဂျိုးနေနှင့်ပင်
 ပူးတွဲကာ ပန်းချီရေးဆွဲသည့်လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ခဲ့လေ
 သည်။ ခရစ် ၁၅၁၀ ပြည့် နှစ်တွင် ဂျော်ဂျိုးနေ ကွယ်လွန်
 သောအခါ တစ်ရှန်သည် ဂျော်ဂျိုးနေ၏ နည်းနိဿယ
 တို့ကိုမှီး၍ ထိုနည်းကို တိုးတက်အောင် ကြိုးပမ်းခဲ့သဖြင့်
 ကျော်စောလာသည်။

ဗင်းနစ်မြို့ကြီးတွင် တစ်ရှန်၏အမည် ကျော်ကြားလာ
 သည် နှင့်တပြိုင်နက် ရှေးကထက် လူချစ်လူခင် ပေါများ
 လာပြီးလျှင်၊ ပန်းချီကားများအတွက် အခကြေးငွေ
 ကောင်းကောင်းရခြင်းကြောင့်လည်း ကြွယ်ဝချမ်းသာ လာခဲ့
 လေသည်။ ဗင်းနစ်မြို့တွင် သာမက ဣတလီတစ်ပြည်လုံး
 သို့ပင် အချိန် အနည်းငယ်အတွင်း သူ၏ကောင်း သတင်းမှာ
 ပျံ့နှံ့သွားလေ၏။ ထိုသို့ ထင်ရှားကျော်စောလာခြင်းကြောင့်
 အစိုးရက တစ်ရှန်အား အစိုးရပန်းချီ ဌာနတွင် ကြီးကြပ်
 အုပ်ချုပ်သူအဖြစ် ခန့်ထားခဲ့သဖြင့် တစ်ရှန် ၏ဝင်ငွေမှာ

ရှေးကထက်ပိုလာခဲ့၏။ အဆိုပါ တာဝန်ခံရာထူးကို လက်
 ခံလိုက်သဖြင့် သူ၏ဆရာ ဗေလီနီ တစ်ပိုင်းတစရေးဆွဲထား
 ခဲ့သောပုံများကိုလည်း အပြီးသတ်ရေးဆွဲပေးခဲ့ရလေသည်။
 ထိုပြင် ဗင်းနစ်မြို့ကြီးကို စိုးစံခဲ့ကြသော မြို့စားမင်းအဆက်
 ဆက်၏ ပုံများကိုလည်းတစ်ခုပြီးတစ်ခုရေးဆွဲခဲ့ရ၏။

ဤသို့ ရေးဆွဲပေးရခြင်းကြောင့် မင်းညီမင်းသားများ၊
 မှူးကြီးမတ်ကြီးများ၊ သာသနာ့ ဝန်ထမ်း ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများနှင့်
 ရင်းနှီးလာခဲ့ရပေသည်။ ရုပ်ဆင်း တင့်တယ်သန့်ရှင်း၍
 ထီးမှုနန်းရာ အဖြာဖြာတို့ကို တတ်သိလိမ်မာခြင်းကြောင့်
 တစ်ရှန်အားမြို့စား၊ ရွာစား၊ မင်းညီမင်းသားများက
 တန်းတူထား၍ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခဲ့ကြသည်။ မင်း
 ညီမင်းသား၊ မှူးကြီးမတ်ကြီးများ၏ ပုံများကို အခါအားလျော်
 စွာ ရေးဆွဲခဲ့ရာ ထိုပန်းချီ ကားကြီးများသည် တစ်ရှန်၏
 အကောင်းဆုံးသော လက်ရာများပင် ဖြစ်လေသည်။

တကြိမ်တွင်မူကား၊ သာသနာစောင့် ရောမနိုင်ငံတော်
 ဧကရာဇ်ဘုရင် ပဉ္စမချား၏ ပုံတူကိုရေးဆွဲခဲ့ရာ အလွန်တူလှ
 သဖြင့် ချားဘုရင်ကိုယ်တိုင် အထူးပင်နှစ်ခြိုက်ခဲ့လေသည်။
 ချားဘုရင်သည် ပန်းချီကျော် တစ်ရှန်အား ခြီးမြှောက်သည့်
 အနေဖြင့် ကောင့်ဘွဲ့ချီးမြှင့်၍ သူကောင်းပြုလေသည်။ ဤ
 မျှ တစ်ရှန်အား မြှောက်စားရသည်ကိုပင် အားရတော်မမူ

သေးဘဲ၊ တစ်ရှန်၏ သားသမီးများကိုပင် မျိုးမတ်မျိုးနွယ် တို့၏အဆောင်အယောင်များ ပေးအပ်ခဲ့လေသည်။

မည်မျှပင် ဂုဏ်မြင့်လာစေကာမူ တစ်ရှန်သည် ဂုဏ်လောကတွင်ဂုဏ်အရသာယာစွာနေခြင်းမရှိ၊ သူ၏ပန်းချီပညာကိုသာ တစ်နေ့တစ်ခြားတိုးတက်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်လာခဲ့ပေသည်။ သူ့တသက်တာတွင် ပန်းချီကားပေါင်း ၆၀၀ ကျော်မျှ ရေးဆွဲခဲ့သည့်အနက် အားလုံးလိုလိုပင် လူကြိုက်များသော်လည်း၊ သူ့ကိုယ်တိုင်ကမူစိတ်တိုင်းမကျခဲ့ချေ။ ထပ်မံပြုပြင်ရန်ပင် စိတ်ကူးခဲ့သေးသည်။ တစ်ရှန်သည် မိန်းမချော မိန်းမလှပုံများကို ရံဖန်ရံခါသာ ရေးဆွဲလေ့ရှိသည်။ အများအားဖြင့် ဘုရင်မများ၊ ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးများ၊ မြို့စား၊ မျိုးမတ်၊ သေနာပတိကြီးများ၏ ပုံကိုသာ အနေအထားအမျိုးမျိုးဖြင့် ရေးဆွဲခဲ့လေသည်။ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးများအတွင်း သူရေးဆွဲခဲ့သော သာသနာရေးဆိုင်ရာ ပန်းချီကားကြီးများမှာလည်း ၁၆ ရာစုနှစ်က ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ပန်းချီပညာ အဆင့်အတန်းမြင့်မားပုံကို ဖော်ပြလျက် ရှိကြလေသည်။ ထိုပြင် ပန်းချီကားကြီးများကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ခြင်းအားဖြင့်လည်း တစ်ရှန်သည် ရောင်စုံဆေးရေးဆွဲခြင်း၌ လက်မြောက်လှကြောင်း သိနိုင်ပေသေးသည်။

တစ်ရှန်သည် အသက် ၉၉ နှစ်အရွယ်တွင် ၁၅၇၆ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၇ ရက်နေ့၌ ပလိပ်ကပ်ရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်လေသည်။

တည်ပင် ။ ။ တည်ပင်သည် အက်ဗနီပင်မျိုးဖြစ်သည်။ ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် 'ဒိုင်အော့စပီရော့' မျိုးစိတ်ဖြစ်၍ 'အက်ဗနီအီး' မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ အဓိကအားဖြင့် တည်ပင်မျိုးပေါင်း ၃ မျိုးရှိသည်။ သို့သော် တစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုးမှာဆင်တူယိုးမှားဖြစ်သည်။ အရှေ့တိုင်းများတွင် စိုက်ပျိုးကြသောတည်ပင်တစ်မျိုးကို 'ဒိုင်အော့စပီ ရော့ကား' ဟုခေါ်သည်။ အထူးအားဖြင့် ယင်းကို တရုတ်နိုင်ငံအလယ်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်းဒေသများတွင် စိုက်ပျိုးကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း စိုက်ပျိုးကြသည်။ တည်ပင်မျိုးကို အင်းဝခေတ်က တရုတ်နိုင်ငံမှ အမြောက်အမြား တင်သွင်းခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ထိုတည်ပင်မျိုးကို ပြင်သစ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းနှင့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတို့၌လည်း စိုက်ကြသည်။

ထိုတည်ပင်မျိုး၏ အရွက်မှာ ကြီး၍ တောက်ပသော အ

စိမ်းနက်ရောင်ရှိသည်။ အပွင့်အရောင်မှာ စိမ်းဝါဝါဖြစ်သည်။ အသီးသည် ခရမ်းချဉ်သီးနှင့်ပုံသဏ္ဍာန်တူသည်။ အရောင်မှာ အဝါမှ အနီအထိ အမျိုးမျိုးရှိသည်။ ကောင်းစွာမှည့်မှပင် စား၍အရသာ ရှိသည်။ တည်ပင်ကို လတ်လတ်ဆတ်ဆတ်ဖြစ်စေ၊ အခြောက်လှန်း၍ဖြစ်စေ၊ ယိုထိုး၍ဖြစ်စေ စားကြသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် အရိုင်းပေါက်သော 'ဒိုင်အော့စပီရော့ဗာဂျင်နီအားနာ'ခေါ် တည်ပင်မျိုးရှိသည်။ ထိုတည်ပင်မျိုးသည် ပေပေါင်း ၃၀ မှ ၅၀ အထိမြင့်သည်။ အရွက်မှာ ငှက်ပျောဖူး ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်။ အသီးများမှာ အချင်းလက်မဝက်မှ ၂ လက်မအထိရှိသည်။ အသီးထဲရှိအသားသည် လိမ်မော်ဝါရောင်ရှိ၍ အစေ့များပါရှိသည်။ မမှည့်မီ အလွန် တစ်ရပ်ဖန်၏။ မှည့်လာသောအခါ အနံ့အရသာ အထူးကောင်းပေသည်။ ထိုတည်ပင်၏အသားမှာ ကျစ်လစ်၍မာသည်။ ရက်ကန်းလွန်းနှင့်ဂေါက်သီးရိုက်တံများ ပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြု ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း သစ်သားကောင်း ရနိုင်သောတည်ပင်မျိုးများရှိသည်။

'ဒိုင်အော့စပီရော့လိုတပ်' ဟုခေါ်သော တည်ပင်တစ်မျိုးကို ဣတလီနိုင်ငံနှင့် အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများတွင် စိုက်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း ထိုတည်ပင်မျိုးကို တွေ့ရသည်။

တန်ခူးလ ။ ။ မြန်မာဆယ့်နှစ်လတွင် အစအဦးလသည် တန်ခူးလဖြစ်သည်။ နွေဥတုအလယ်၊ နေပူရှိန်ပြင်း ထန်သည့်အခါဖြစ်သည်။ တန်ခူးလကို ပုဂံခေတ် ကျောက်စာတို့၌ တန်ခူဟုရေး၏။ အင်းဝခေတ်သို့ရောက်သောအခါ တန်ခူးဟုရေးကြောင်းကို မင်းဇေယရန္တမိတ်ဆို 'ပရစ်ဖြာ စီ' ချီရတုကို ထောက်၍သိရ၏။ ထိုရတုတွင် 'တန်ခူးရာသီတိုင်ခဲပြီ၊ ဆန်းထူးဝါနီ လှိုင်ခဲပြီ၊ သွန်ဖြူးဖြာစီအိုင်ခဲပြီ' ဟု စပ်ဆိုသည်။ ယခုကာလ၌မူ တန်ခူးဟု ရေးကြသည်။

မြန်မာတို့သည် နှစ်သစ်ကူးသည့် တန်ခူးလသင်္ကြန်ပွဲတွင် ဤသို့ပျော်ရွှင်စွာ ရေပန်းကစားကြသည်။

တန်ခူးဟူသော အရေးအသားကို ထောက်၍ တန်ခူးဟူသည် မှာ ဂကလဟူသော ပါဠိမှ ပျက်၍လာသော စကားဖြစ်၍ ငလုံးကိုဟောသည်။ ခူးဟူသည်မှာ ဆွတ်ခူးခြင်းကို ဟောသည်။ နှစ်ရပ်ပေါင်းသော် ထန်းသီးဆွတ်ခူးသောလဖြစ်သည်ဟု ကြံဆကြသည်။ ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီကျမ်း၌ ကား တန်ကူးလ၌ တန်ဂံနေဂြိုဟ်သည် မိန်ရာသီမှမိဿရာသီသို့သင်္ကြန်အတာကူးပြောင်းသောကြောင့် တာကူးလဟု အချို့သူတို့က ခေါ်ကြောင်း ဖော်ပြ၏။

တန်ခူးလကို ဗေဒင်အလိုအားဖြင့် မိဿရာသီဟုခေါ်သည်။ ထိုလတွင် စိတြနက္ခတ်စန်းနှင့်ယှဉ်၍ မွန်းတည့်သည်။ ရာသီ ရုပ်မှာ ဆိတ်ရုပ်ဖြစ်၍ ရာသီပန်းမှာ ကံ့ကော်ပန်း၊ ပိတောက်ပန်းများ ဖြစ်၏။ ဤလ၌ နှစ်သစ်ကူးချိန်နှင့် ကြိုကြိုက်သည်ကများပေသည်။ ထိုနှစ်သစ်ကူးသင်္ကြန်အခါတွင် သင်္ကြန်ရေသဘင် ပွဲတော်ကို ဆင်နွဲ့လေ့ရှိကြသည်။

တန်ခူးလတွင် နံနက်စက် ၆ နာရီတွင်နေထွက်၍၊ ညနေစက် ၆ နာရီတွင် နေဝင်သည်။ နေ့တာ ညတာ ညီမျှသော လပင်ဖြစ်သည်။ ထိုလတွင် ရက်မစုံ လကွယ်သဖြင့် ရက်ပေါင်း ၂၉ ရက်သာရှိသည်။

တန်ဂန်ယီးကအိုင် ။ ။ တန်ဂန်ယီးကအိုင်သည် အာဖရိကတိုက် အလယ်ပိုင်း၏ အရှေ့ဖက်တွင်ရှိ၍၊ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အလျားအရှည်ဆုံးသော ရေချိုအိုင်ဖြစ်သည့်ပြင် ရေအနက်ဆုံးအိုင်ကြီးတခုလည်း ဖြစ်၏။ ရေအနက်ဆုံး အပိုင်းမှာ ပေ ၄၂၅၀၀ကျော်ရှိ၍၊ ထိုရေနက်ရာနေရာတွင် ရေအိုင်၏ မျက်နှာပြင်မှာ ပင်လယ်ရေပြင်ထက် ပေ ၂၀၀၀ ခန့် နိမ့်၏။ ရေအိုင်ကြီးသည် မိုင် ၄၅၀ ခန့် ရှည်လျား၍၊ ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် မိုင် ၄၀ မျှ ကျယ်၏။ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၁၂၅၂၁၆ မိုင်မျှ ရှိလေသည်။

ထိုရေအိုင်ကြီးသည် အာဖရိကတိုက်တွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သော ဝိတိုရိယာနီယန်ဇာအိုင်ကြီး၏ အနောက်တောင်ဖက် ၁၇၅ မိုင်ခန့် အကွာတွင်ရှိသည်။ တန်ဂန်ယီးကနယ်နှင့် ဗဲလဂျီယန် ကွန်ဂိုနယ်ကြားတွင် တည်ရှိသည်။ ထိုရေအိုင်ကြီးအတွင်းသို့ အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ တောင်တန်းများမှ ချောင်းငယ်မြောင်းငယ်များ စီးဝင်ရေဖြည့်ပေး၏။ ထိုအိုင်ကြီးမှ ရေသည် တဖန် ကွန်ဂိုမြစ်အတွင်းသို့ စီးဝင်သော မြစ်လက်တက်တခုဖြစ်သည့် လူကူဂါမြစ်ထဲသို့စီးဝင်ပြန်လေသည်။

ထိုရေအိုင်တွင် သမုဒ္ဒရာထဲ၌သာ တွေ့ရသော ငထီးများကို တွေ့ရသဖြင့်ပထဝီဝင်ပညာရှင်များက ထိုအိုင်သည် တခါက အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိမည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ တန်ဂန်ယီးက ရေအိုင်အကြောင်းကိုအေဒီ ၁၅၀ ခန့်က အီဂျစ်လူမျိုး ပထဝီဝင်နှင့် နက္ခတ်ပညာရှိကြီး

တန်ဂန်ယီးကနယ်တွင် အာဖရိကလူမျိုးတို့သည် ပျော်ရွှင်စွာ ဝိုင်းဖွဲ့နေလေ့ရှိကြသည်။

တဦးကထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သဖြင့် ထိုစဉ်ကပင် ထိုအိုင်ရှိနေခဲ့ကြောင်း သိရလေသည်။ အလယ်ခေတ်တွင် မြေပုံများ ရေးဆွဲလာကြသောအခါ၊ ထိုရေအိုင်၏ တည်ရာဌာနကို အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ထည့်သွင်းထားသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ သို့သော် ဥရောပတိုက်သားများကမူကား ၁၈၅၈ ခုနှစ်တွင်မှ ထိုအိုင်ကို ပဌမဆုံး တွေ့ကြရလေသည်။ ထိုအိုင်ကို တွေ့ရှိသူများမှာ စပိန်နှင့်ဗာတန်ဆိုသူအင်္ဂလိပ်လူမျိုး နယ်သစ်ရှာသူများ ဖြစ်ကြသည်။

စပိန်နှင့်ဗာတန်တို့သည် ထိုရေအိုင်ကြီး၏ အရှေ့ဖက်ကမ်းခြေ၌ရှိသော အူဂျီးဂျီမြို့ကို မြင်တွေ့ခဲ့ခြင်းမျှသာ ဖြစ်၍၊ ထိုရေအိုင်ကြီးကို လှည့်လည်စူးစမ်းခဲ့သူမှာ အမေရိကန် သတင်းစာဆရာတဦးဖြစ်သော စတန်လေဖြစ်၏။ စတန်လေသည် ၁၈၇၁ ခုနှစ်တွင် အူဂျီးဂျီမြို့သို့ ရောက်လာရာ၊ ပျောက်ဆုံးနေပြီဟု ဗြိတိသျှ နယ်သစ်ရှာဖွေသူ ဒေးဗစ်လစ်ဗင်းစတန်ကို တွေ့ရှိရလေသည်။ ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင်မှ စတန်လေသည် ထိုရေအိုင်ကြီးကို လှည့်လည်စူးစမ်းခဲ့လေသည်။ (စတန် လေ အိပ်၊ အမ်-ရှူ။)

အာဖရိကတိုက်၏ အရှေ့ဖက်ကျ၍၊ ထိုရေအိုင်ကြီးနှင့် အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာအကြားတွင်ရှိသော နယ်မြေကို တန်ဂန်ယီးကနယ်ဟု ခေါ်သည်။ ထိုနယ်မှာအစဦးတွင် ဂျာမန် အရှေ့အာဖရိက၌ အပါအဝင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ပဌမကမ္ဘာစစ်

www.foreverspace.com.mm

တန်ဂန်ယီးကနယ် ပင်လယ်ကမ်းခြေမှ ရှုခင်းတစ်ရပ်

ကြီးအပြီး ၁၉၁၈ ခုနှစ်မှစ၍ ဗြိတိန်၏ ဩဇာခံနယ်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယခုအခါမှာမူ ကုလသမဂ္ဂ ထိန်းသိမ်းခံနယ်ဖြစ် လေသည်။ နယ်၏အကျယ်အဝန်းမှာ ၃၆၂၂၀၀၀ စတုရန်း မိုင်ဖြစ်၍၊ လူဦးရေ ၇၉၉၄၅၀၀၀ယောက်ရှိသည်။

ထိုနယ်၏ ကမ်းရိုးတန်းသည် မိုင် ၅၀၀ ခန့်မျှ ရှည်လျား ၍၊ ကျဉ်းမြောင်းသော ကမ်းမြောင်းဒေသသည် အတွင်းဖက်သို့ တဖြည်းဖြည်း မြင့်တက်ကာကုန်းပြင်မြင့်တခု ဖြစ်နေသည်။ ထိုဒေသ၌ အာဖရိကတိုက်တွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်၍ ဆီးနင်း ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသော ပေပေါင်း ၁၉၅၅၆၅ မျှမြင့်သည့် ကီလီ မန်ဂျားရိုးတောင်ရှိသည်။ ထိုဒေသတွင် စိုစွတ်သော ရာသီ ဥတုနှင့် ခြောက်သွေ့သော ရာသီဥတုဟူ၍ နှစ်မျိုးသားရှိ၍ ပူပြင်း၏။ အချို့အရပ်ဒေသတွင်မိုးခေါင်သည်။ မြေနိမ့် ဒေသတွင် ငှက်ဖျားရောဂါ ထူပြောသည်။ လျှော်ပင်၊ ကာဖီနှင့် ဝါဂွမ်းစသည်တို့ကို စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြ၍၊ သစ် များကို နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့၏။ သံ၊ ကျောက်မီးသွေး၊ စိန် နှင့် ရွှေများကိုလည်း တူးဖော်ရရှိသည်။ မြို့တော်မှာ ဒါး ရက်ဆလမ်းဖြစ်၍၊ ၁၉၄၈ ခုနှစ် သန်းကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၆၉၂၅၂၇ ယောက်ရှိ၏။ ထိုနယ်၏ တိုင်းရင်းသား များမှာဗန်တူခေါ် ကပ္ပလီလူမျိုးများဖြစ်ကြသည်။

တန်ဂိုးယားမြို့ ။ ။ တန်ဂိုးယားမြို့သည်မိုရောကိုပြည်၏ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာကမ်းဘက်တွင် တည်ရှိသည်။ တန်ဂိုး ယားမြို့သည် ဂျီဗရောတားကို မျက်နှာမူ၍ မြေထဲပင် လယ်၏ အနောက်ဘက် ဝင်ပေါက်ဖြစ်သောကြောင့် စစ်မှု ရေးရာအတွက်အရေးပါသည်။ ထိုကြောင့် ယင်းမြို့နှင့် တကွရစ်တောင်တန်းနှင့်ပင်လယ်အကြားရှိနယ်မြေကို တန်ဂိုးယားဇန်ဟုခေါ်၍ အပြည်ပြည်ပိုင် နယ်အဖြစ် သတ် မှတ်ထား၏။ မိုရောကိုပြည် ကုန်သွယ်ရေးအတွက် အချက် အခြာဖြစ်သော ဆိပ်ကမ်းမြို့ဖြစ်သည်။

၁၄ ရာစုနှစ်မှ ၁၆ ရာစုနှစ်များအတွင်း တန်ဂိုးယားမြို့ကို ပေါ်တူဂီ၊ စပိန်၊ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတို့က သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြသည်။ ၁၄ ရာစုနှစ်တွင် ပေါ်တူဂီလက်သို့ ကျရောက်ပြီးနောက်၊ စပိန်လက်အောက်သို့လည်းကောင်း၊ ၁၆၆၂ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂ လိပ်လက်အောက်သို့လည်းကောင်း ရောက်သွားပြန်သည်။ ၁၆၈၃ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့က ထိုမြို့ကိုလက်လွှတ်လိုက် ရပြန်သည်။ ထိုနောက်တွင်ကား ထိုမြို့နယ်၌ ဥရောပနိုင်ငံ အသီးသီးတို့က မူးဝါးတို့၏အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့တွင် အမျိုးမျိုး ဝင်ရောက်ချယ်လှယ်နေကြ၏။ ၁၉၂၅ တွင်ဂိုးယားစ တက်ကျူ (၁၉၂၃) ဥပဒေအရ ဂရိတ်ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်နှင့်

www.foreverspace.com.mm

စစ်ရေးပါသောအရပ်တွင် တည်ရှိ၍ နိုင်ငံတကာဆိပ်ကမ်းမြို့ဖြစ်သည့် တန်ဂျီးယားမြို့

စပိန်တို့သည် ထိုမြို့နယ်ကို အပြည်ပြည်ပိုင်နယ်ပြုလုပ်ကာ တွဲဘက်အုပ်ချုပ်ကြလေသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး အတွင်း ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် စပိန်စစ်တပ်များသည် တန်ဂျီးယားဇုန်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်ပြီးလျှင် အပြည်ပြည်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို ပယ်ဖျက် ပစ်လိုက်၏။ သို့သော် ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ထိုမြို့နယ်ကို အပြည်ပြည်ပိုင်နယ်အဖြစ် ပြန်၍ ပြုလုပ်လိုက်သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၃ ရက်နေ့တွင် စတင်ကျူပဒေအသစ်ကို အတည်ပြု၍ ပြင်သစ်၊ စပိန်၊ ဗြိတိန်၊ အီတလီ၊ အမေရိကန်၊ ဗဲလဂျီယံ၊ နယ်သာလန်၊ ဆွီဒင်၊ ပေါ်တူဂီနိုင်ငံ ကိုယ်စားလှယ်တို့ ပါဝင်သော အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ဖြင့် တန်ဂျီးယားမြို့ကို အုပ်ချုပ်သည်။

တန်ဂျီးယားမြို့သည် အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းတွင် ရှေးအကျဆုံးမြို့တစ်မြို့ဖြစ်၏။ မူးဝါးတို့၏ ရှေးဟောင်းမြို့တစ်မြို့ဖြစ်သော်လည်း စည်ကားတိုးတက်သောဆိပ်ကမ်းမြို့ဖြစ်ပေသည်။ တောင်ခါးပန်းပေါ်တွင် တည်ထားသော မြို့ဖြစ်၍ လမ်းများမှာ တောင်ပေါ်သို့ရစ်ပတ်၍ တက်သွားရသဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းသည်။ သို့သော် သန့်ရှင်းသပ်ရပ်၏။ ဥရောပတိုက်သားများ နေထိုင်သောအပိုင်းမှာ စံနစ်ကျ၍ ခေတ်မှီလေသည်။

တန်ဂျီးယားဇုန်မှာ စတုရန်းမိုင် ၂၂၅ မိုင်ကျယ်ဝန်း၍၊ လူဦးရေ တစ်သိန်းခွဲခန့်ရှိ၏။ အာရပ်လူမျိုးအများဆုံး နေထိုင်သည်။ ဥရောပတိုက်သားဦးရေ ၁၆၅၀၀ ယောက် ခန့်ရှိသည်။ ထိုမြို့နယ်မှာ စက်မှုလုပ်ငန်း နည်းပါးသော်လည်း ကုန်အတင်အချအတွက် အရေးပါသည်။ မြို့နယ်အတွက် အစားအသောက်ကို အများအားဖြင့် အခြားသောနိုင်ငံများမှ တင်သွင်းရလေသည်။

တန်စတင် ။ ။ တန်စတင်ဟူသော အမည်မှာ လေးသော ကျောက်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရှိသည့် ဆွစ်စကားမှ ရအပ်သော အမည်ဖြစ်၏။ တန်စတင်သည် ဘော်အဆင်းရှိသော သတ္တုဖြစ်သည်။ အက်တမ် နံပါတ်စဉ်မှာ ၇၄ ဖြစ်၍၊ အက်တမ်အလေးဆမှာ ၁၈၄ ဖြစ်သည်။ သိပ်သည်းခြင်းမှာ ၁၈.၈ ဖြစ်၍၊ အကြမ်း အားဖြင့်ဆိုသော် တန်စတင်သည် ခဲထက် နှစ်ဆလေးသည်။ သတ္တုများတွင် မီးပူအခံနိုင်ဆုံးဖြစ်၍ အပူချိန်ဖာရင်ဟိုက် ၆၁၀၀ ဒီဂရီခန့်သာ အရည်ပျော်သည်။ တန်စတင်၏ အခြားအမည်မှာ ဝူးဖရမ်ဖြစ်သည်။ ဓါတုသင်္ကေတမှာ W ဖြစ်၏။ တန်စတင်သတ္တုရိုင်းတွင် ယေဘုယျအားဖြင့် တန်စတင် ၅ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂ ရာခိုင်နှုန်းအထိ

သာ ပါရှိတတ်သည်။ တန်စတင်ထွက်သော ဒေသများမှာ တရုတ်နိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ဗိုလစ်ဗီးယားနိုင်ငံနှင့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတို့ ဖြစ်ကြသည်။ တန်စတင်သတ္တုရိုင်းများကို ဝူးဖရမ်မိုက်၊ ဟပ္ပနာရိုက်၊ ရိုးလိုက်နှင့်ဖါဗာရိုက်ဟု ခေါ်သည်။ ဤသတ္တုရိုင်းများကို တွေ့ရှိခဲ့သည်မှာနှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော်ခန့်ပင်ရှိပြီ ဖြစ်သော်လည်း၊ စတင်အသုံးပြုခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း များစွာမကြာသေးချေ။ သို့သော် ယခုခေတ်တွင် အလွန်အသုံး များလာသဖြင့် တန်စတင်သတ္တုရိုင်းများသည် ရွှေသတ္တုရိုင်းနီးပါးမျှပင် အဖိုးတန်သည်။

တန်စတင်သည် အလွန်မာ၏။ ကြေးနီနန်းကြီးထက် ဆယ်ဆမျှခွဲအားကိုခံနိုင်၏။ အရည်ပျော်သော အပူချိန်သည် အလွန်မြင့်လွန်းသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နန်းဆွဲယူရန် မရနိုင်လောက်အောင် ကြွပ်ဆတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရှေးအခါက တန်စတင်ကို နန်းဆွဲယူရန် မတတ် နိုင်ခဲ့ကြချေ။ သို့သော် ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် ဤကိစ္စကို အလွယ်တကူနှင့်ဖြစ်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့လေသည်။ တန်စတင်ကို နန်းဆွဲပုံမှာ တန်စတင်အက်ဆစ်မှ ဟိုက်ဒရိုဂျင်ဖြင့် အောက်ဆီဂျင်ကို လျှော့ပစ်၍ သတ္တုကိုထုတ်ယူပြီးလျှင် ထိုသတ္တုကို ဖိအားဖြင့်ပုံသွန်းယူသည်။ ပုံသွန်းပြီးသောသတ္တုကို တစ်ဖန် လျှပ်စစ်ဗီးဖိုတွင် ဖြူဝင်းလာသည့်တိုင်အောင်မီးတိုက်ပေးသည်။ ထိုနောက် အနည်းငယ် အအေးခံပြီးလျှင် နီရဲနေစဉ် စိန်ပေါက်များမှ နန်းဆွဲ ယူနိုင်သည့်အထိ သေးငယ်လာအောင် လိုမ့်ပေးလေသည်။ (နန်းကြီး-ရှု။)

တန်စတင်နန်းကြီးတွင် လျှပ်စစ်ဓါတ်စီးနေသောအခါ ခုခံအားအလွန်ကြီးမားသောကြောင့် နန်းကြီးမှာဖြူဝင်းလာသည်။ ဤအချက်အပြင်မီး၏အပူတွင် ပျော့ပျောင်း၍ မသွားဘဲ၊ တာရှည်ခံနိုင်ရည်ရှိသဖြင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်မီးလုံးများတွင် မီးစာမျှင်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုသည်။ ဤမီးစာမှာ ရှေးအခါကအသုံးပြုခဲ့သည့် ကာဗွန်မီးစာများထက် ၂ ဆမှ ၅ ဆအထိ ပို၍လင်း သည်။ တန်စတင်ကို အခြားသတ္တုများဖြင့် ရောယူသောအခါ အလွန်မာ၍ စက်မှုလက်မှုပညာတွင် အသုံးဝင်သည့် သတ္တုစပ်များကိုရရှိသည်။(သတ္တုစပ်။)သံမဏိတွင် နှစ်ကယ်ရောသကဲ့သို့ တန်စတင်ရော၍ တန်စတင်သံမဏိ ပြုလုပ်ယူကြသည်။ တန်စတင်သံမဏိသည် စစ်သင်္ဘောများတွင် သံချပ်ကာများကိုလည်းကောင်း၊ သံမဏိကိုဖြတ်တောက်ရန် တန်ဆာပလာများကိုလည်းကောင်း၊ ထာဝရသံလိုက်များကိုလည်းကောင်း ပြုလုပ်ရန် အတွက်အလွန်ကောင်းသည်။ သံချပ်ကာပြုလုပ်ယူရာ၌ ဤသံမဏိကို ဖြတ်တောက်ပစ်ရန် အလွန်ခဲယဉ်းသောကြောင့် နီရဲနေစဉ် အလိုရှိသော ပုံကို ထုရိုက်၍ယူကြရလေသည်။ တန်စတင်သံမဏိဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော တန်ဆာပလာများ

သည် ရိုးရိုးတန်ဆာပလာများထက် သံကို ၅ ဆမျှ လျင်မြန်စွာ ဖြတ်တောက်နိုင်သည်။

ကိုဗော့၊ ကရိုမီယမ်နှင့် တန်စတင်ပါဝင်သော စတဲလိုက်ခေါ်သတ္တုစပ်သည် သြဂဲနစ်အက်ဆစ်နှင့် ရိုးရိုးအဆိပ်ဖြေဆေးတို့ကို ခံနိုင်ရည်ရှိသည့်ပြင် မာလည်း အလွန်မာသောကြောင့် ခွဲစိပ်ကုသရာ၌သုံးသည့် ကရိုယာများကိုထိုသတ္တုစပ်ဖြင့် ပြုလုပ်ယူကြသည်။ တန်စတင်ကို အသုံးပြုသော အခြားအသုံး အဆောင်များမှာ အိပ်စရေးရောင်ခြည် ရိုက်ဟပ်ရန် ခံတုံး၊ သာမျှန်နှစ်ကရိယာ၊ ဂယ်လဖါနီမီတာ နန်းကြီးလျှပ်စစ်ဓါတ် ဆက်ကရိယာ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

၁၉၁၈ ခုနှစ်မတိုင်မီက မြန်မာနိုင်ငံသည် တန်စတင်သတ္တုကိုတင် သွင်းရာ အဓိကဌာနတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ထားဝယ်၊ မြိတ်နှင့် မော်ချီသတ္တုတွင်းတို့မှထွက်သော တန်စတင်သတ္တုရိုင်းမှာ တစ်နှစ်လျှင်တန်ချိန် ၅၀၀၀ မျှရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ တန်စတင်နှင့် ခဲမဖြူရောစပ်နေသော သတ္တုရိုင်းဖြစ်၏။ ယခုအခါ၌မူ တရုတ် ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံသည်လည်း တန်စတင် အကြီးအကျယ်ထွက်ရာအရပ်ဖြစ်နေပြီ။

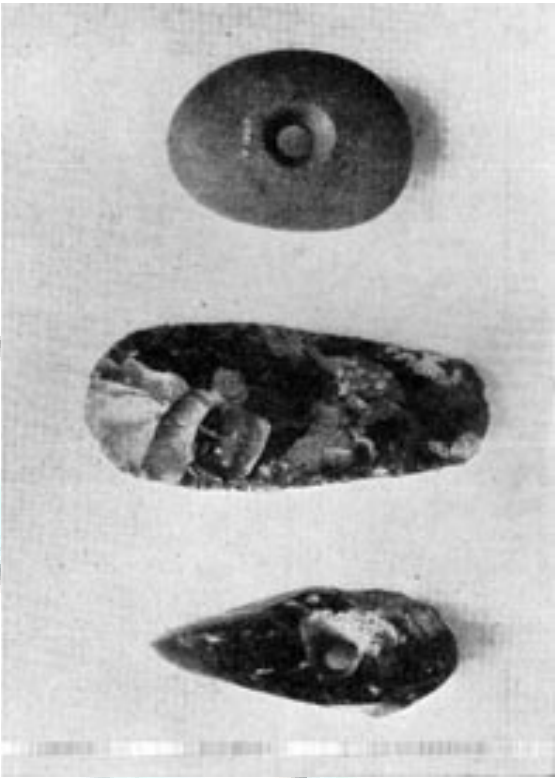
တန်ဆာပလာ ။ ။စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းအတွက် စူး၊ ဆောက်၊ ဓားမ၊ ပုဆိန်စသည်တို့သည် တန်ဆာပလာ များဖြစ်ကြ၏။ ယင်းတို့ကိုတိုင်းတာရန်သော်လည်းကောင်း၊ ဖြတ်တောက်ခုတ်လှဲရန်လည်းကောင်း၊ ချိန်သားကိုက်အောင် စစ်ဆေးရန်လည်းကောင်း၊ ပစ္စည်းကရိယာတို့ကို ထိန်းပေးရန်လည်းကောင်း အသုံးပြုကြရသည်။ ထိုတန်ဆာပလာအမျိုးမျိုးကို အမျိုးအစား ခွဲခြားထားသည်။ ယင်းတို့မှာ ထွင်းခြင်း၊ ဖြတ်ခြင်း၊ ရွှေပေါ်ထိုးခြင်းနှင့် ဆိုင်သော တန်ဆာပလာများ၊ ထုခြင်း၊ ဖောက်ခြင်းနှင့်ဆိုင်သော တန်ဆာပလာများ၊ ပုံသွင်းခြင်းနှင့်ဆိုင်သော တန်ဆာပလာများ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့တွင် တစ်ဖန် လက်သုံးကရိယာနှင့် စက်သုံးကရိယာဟု ခွဲခြားထားသည်လည်းရှိသေးသည်။ စက်သုံးကရိယာတန်ဆာပလာတို့ကို စက်ဖြင့်လှုပ်ရှားပေးကာ အသုံးပြုရသည်။ စက်သုံးကရိယာ တန်ဆာပလာတို့မှာ လုပ်ငန်းအတွက် မြန်စွာပြီးလွယ်ခြင်း၊ သူ့အလိုအလျောက် လုပ်နိုင်စွမ်းရှိခြင်း၊ တိကျသေချာခြင်းတို့ကြောင့် များစွာအသုံးဝင်သည်။

တန်ဆာပလာများတွင် တူသည်ရှေးအကျဆုံးကရိယာဖြစ်၏။ ကျောက်ခေတ်အတွင်းကပင် လူတို့သည် ကျောက်ဖြင့်ပြုလုပ်သော တူများကို သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။(ကျောက်ခေတ်-ရှု။) အလယ်ခေတ်ကလူတို့သည် တူကို မိမိတို့၏ လက်မှုပညာများတွင်သာ သုံးစွဲရုံမက၊ စစ်လက်နက် အဖြစ်ဖြင့်လည်း အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ယခုခေတ်၌လည်း လက်မှုပညာဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတိုင်းမှာလိုပင် တူကို အသုံးပြုလျက်

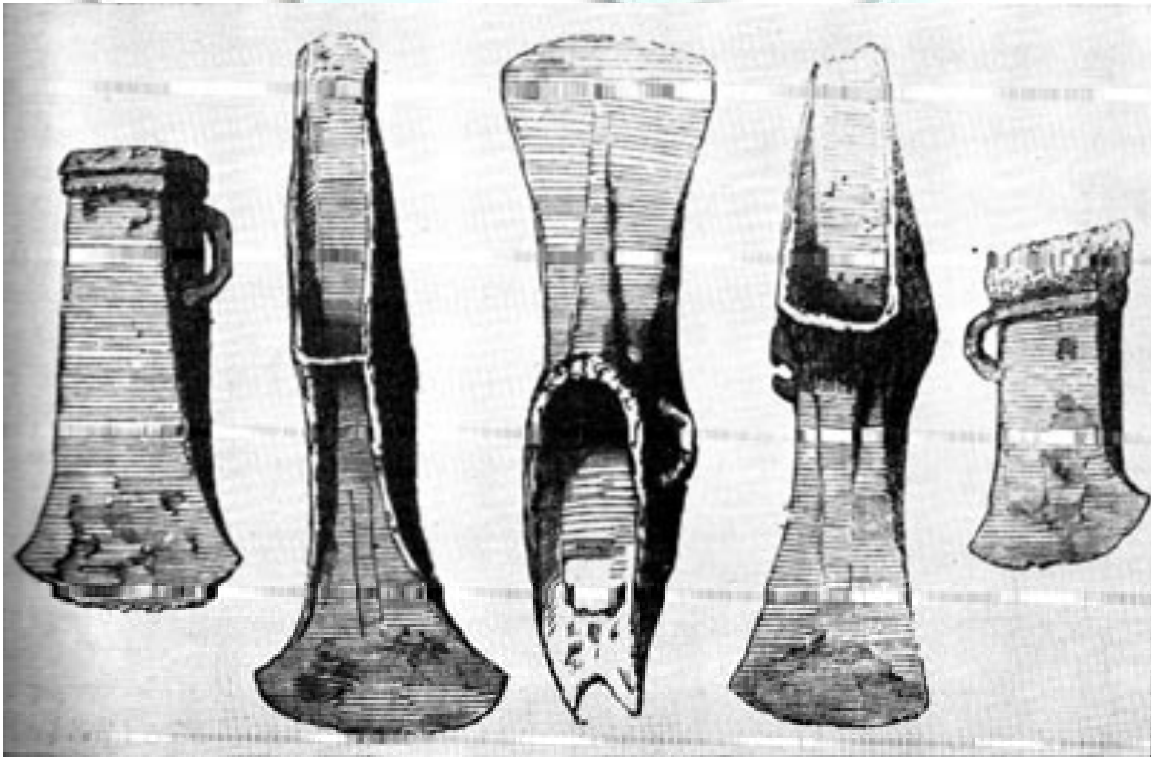
တန်ဆာပလာ

ရှိကြပေသည်။ တူ၌ လုပ်ငန်းကိုလိုက်၍ ပုံ အမျိုးမျိုးရှိ၏။ စုစုပေါင်းတူမျိုး ဒါဇင်ပေါင်းများစွာရှိ၍ ယင်းတို့ကိုအမည်အမျိုးမျိုးပေးထား ကြသည်။ အရွယ်မှာ ပန်းထိမ်သည် များသုံးသည့် တူငယ်မှအစ၊ ပန်းပဲနှင့် ဗွိုင်လာအလုပ်သမား များသုံးသည့် တူကြီးများအထိ အမျိုးမျိုးရှိကြသည်။ အချို့လုပ်ငန်းများတွင် သတ္တုဖြင့်ပြုလုပ်သော တူများအစား သစ်သားတူများကို အသုံးပြုကြသည်။ ဤသို့ အသုံးပြုခြင်း မှာ အထည်ကို မပျက်စီးစေရန်အတွက် ဖြစ်၏။ များသော အားဖြင့် တူများတွင် တူရိုးသည်မာ၏။ သို့သော် အချို့ တူပန်းပဲသုံးတူများသည် ညွတ်သွားနိုင်သော သံသိုမဟုတ် အခြားပစ္စည်းဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့် တူရိုးမျိုးကို တပ်ဆင် ထားသဖြင့် တူကို တအားလွှဲ၍ထုသော်လည်း လက်ထုန် ကျင်ခြင်း မရှိချေ။

စက်တူကို ထွင်ခဲ့သူမှာ ဂျိမ်းနေးစမစ် ဆိုသူဖြစ်သည်။ ထိုတူကို သူသည် ရေနွေးငွေ့စက်တွင် တပ်ဆင်၍ ထိုစဉ်က သင်္ဘော၏ဝင်ရိုးကို ပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးပြုခဲ့သည်။ စက်တူ များတွင် ရေနွေးငွေ့သုံး စက်တူ မျိုးလည်းရှိ၍လျှပ်စစ်သုံး စက် တူမျိုးလည်းရှိသည်။ ခေတ်မှီစက်တူများသည် မည်မျှ တိကျကောင်းမွန်နေသနည်းဆိုလျှင် တူတစ်လက်တည်း ဖြင့်ဥကိုကွဲစေရုံမျှလည်းကောင်း၊ သံတုံးကို ပြားသွားရန် လည်းကောင်း တတ်နိုင်သည်။ သံရည်ကျိုရုံကြီးများတွင်

ကျောက်ခေတ်သုံး တန်ဆာပလာများ

ကြေးညိုခေတ်သုံး တန်ဆာပလာများ

www.foreverspace.com.mm

လူတို့တီထွင်ခဲ့သော တန်ဆာပလာများတွင် အရေးပါ အရာရောက်ဆုံးသော တွင်ခုံ

သံထည်ပစ္စည်းဟောင်းများကို သံတိုမယ်န ပြုလုပ်ယူရန်၊ အလွန်ကြီးမားသော သံလုံးကြီးကို တူသဘောအသုံးပြုထား၏။ ထို သံလုံးကြီးကို လျှပ်စစ်သံလိုက်ဖြင့် မယူပြီးနောက်၊ သံထည်များပေါ်သို့ လွှတ်ချပေးခြင်းဖြင့်၊ သံထည်များကို ကြေမှု သွားစေသည်။ အဆက် အဆံ့ကြီးများတွင် အုတ်မြစ်သံတိုင်များကို ယခင်က နာရီပေါင်းများစွာစိုက်ယူကြရသော်လည်း၊ ယခုအုတ်မြစ်ချစက်တူများဖြင့် မိနစ်ပိုင်းအတွင်း ပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်လေသည်။ ရေနွေးငွေ့ဖြင့်မောင်းရသောစက်တူကြီးများတွင် တူခေါင်း၌ကြီးတပ်ထားကာ၊ ရေနွေးငွေ့စက်များဖြင့် ဆွဲတင်ပြီးလျှင်၊ ထုရိုက်လိုသည့် နေရာပေါ်သို့ တည်တည်ကျအောင် လွှတ်ချပေးသည်။ ကျောက်ဖောက်စက်၊ လေဖိအားနှင့်လည်သော စွဲရိုက်စက်၊ မြေတူးစက်စသည်တို့သည်လည်း တူအမျိုးတွင် အကျုံးဝင်သည်။

လူတို့ထွင်ခဲ့သည့် ကရိယာထဲတွင် အလွန်အရေးပါ အရာရောက်သည့် တန်ဆာ ပလာတစ်ခုမှာ တွင်ခုံပင်ဖြစ်၏။ တွင်ခုံ ဆိုသည်မှာ သစ်သား၊ သတ္တုမှစ၍ ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ဖြတ်တောက်ရန် အတွက်ဖြစ်စေ၊ အချောကိုင်ရန်အတွက်ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ခြစ်ပစ်ရန်အတွက်ဖြစ်စေ၊ ထိုပစ္စည်းကိုခုံတွင် ညှပ်၍လည်အောင် လှည့်ပေးသော ကရိယာဖြစ်သည်။ ပစ္စည်းကို ခုံတွင်ညှပ်၍ လှည့်ပေးပြီးနောက်၊ စူးဆောက်တို့ဖြင့်လည်နေသော ပစ္စည်းကို ပြောင်းလုံးပုံ၊ ကတော့ပုံများဖြစ်အောင် ခြစ်ပွတ်ပေးရသည်။ ဝက်အူရစ်လိုလျှင်လည်း ဝက်အူရစ်ကိုဖော်ပေးနိုင်သည်။ တွင်ခုံတွင် ပန်းထိမ်သုံး

တွင်ခုံကလေးများမှ အကြီးဆုံး အမြောက်ပြောင်း ပြုလုပ်သော တွင်ခုံကြီးအထိ အရွယ်အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ခေတ်မှီ တွင်ခုံများ၌ စူးဆောက်စသောတွင်စားစရာကရိယာများကို အလုပ်လုပ်နေစဉ်မှာပင် အလိုအလျောက် ပြောင်းလဲပေးနိုင်လေသည်။ တွင်ခုံများအပြင်အခြားအရေးကြီးသောကရိယာမှာ ဖောက်စက်နှင့်လွန်စက်များဖြစ်သည်။ ပစ္စည်းတစ်ခုခုတွင် သာမန်အပေါက်ဖြစ်အောင် ဖောက်လိုသော အခါဖြစ်စေ၊ ဝါးလုံး ခေါင်းကဲ့သို့ လိုက်ခေါင်းဖြစ်အောင် ထွင်းဖောက်လို သောအခါဖြစ်စေ၊ ဖောက်စက်နှင့်လွန်စက်များကို သူ့နေရာနှင့်လိုက်အောင် အသုံးပြုကြရပေသည်။ အခြားအရေးကြီးသော ကရိယာတစ်မျိုးမှာ စက်ရွေပေါ်ဖြစ်သည်။ လက်ရွေပေါ်သည် အချောကိုင်ရမည့် အထည်ပစ္စည်းကို အသေထား၍ ထိုးပေးသည်။ စက်ရွေပေါ်မှာမူ အသေတပ်ဆင်ထားသောကြောင့် အထည်ပစ္စည်းကိုစက်ဖြင့်ရွေရှားပေးရသည်။ ပျော့ကြောင်းထိုးစက်မှာ စက်ရွေပေါ်နှင့် သဘောချင်းတူသော်လည်း အလိုရှိသော ပျော့ကြောင်းအရွယ်ကိုလိုက်၍ ရွေ့ပေါ်သွား (ဆောက်သွား) သေးသေးကို တပ်ဆင်ပေးထားသည်။ စက်ရွေပေါ်နှင့်ပျော့ကြောင်းထိုးစက်များတွင် ဆောက်ပြားပုံရွေပေါ်သွားများကို မသုံးဘဲ၊ ထက်သောနံဘေးစောင်းများပါ၍ လည်လျက်ရှိသော ဆောက်လုံးမျိုးကိုလည်း သုံးနိုင်သည်။

သတ္တုဖြတ် ကတ်ကျေးများ၌ ရိုးရိုးကတ်ကျေးများမှာကဲ့သို့ အသွားနှစ်ခုမဟုတ်ချေ။ သို့သော်အလုပ်လုပ်ပုံမှာမူ

www.foreverspace.com.mm

(ဝဲ) စက်လွှသည် ခွဲစိတ်ဖြတ်တောက်မှုတွင် အလွန်အသုံးဝင်သော တန်ဆာပလာဖြစ်ပေသည်။ (ယာ) ကျား ပါး စပ် ကို အသုံးပြု၍ ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို သယ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် အချိန်အနည်းငယ်အတွင်း လုပ်ငန်းကို တွင်ကျယ်ထိရောက်စွာပြီးစီးစေသည်။

ရိုးရိုးကတ်ကျေးကဲ့သို့ပင်ဖြစ်၏။ သံမဏိလုပ်ငန်းတွင် အသုံးပြုသော ကတ်ကျေးများသည် အလွန်အားကောင်း၏။ သာမန်အပူချိန်တွင် ၂ လက်မခန့်ထူသောသံမဏိနှင့် အထည်ကိုအပူတိုက်ထားလျှင် ၂၅ လက်မခန့်ထူသော သံပြားများကိုလည်း ဖြတ်တောက်ပေးနိုင်သည်။ လုပ်ငန်းအသေးအဖွဲ့များတွင်လက်အားဖြင့်သာ ကတ်ကျေးကို အသုံးပြု၏။ သို့သော် စက်မှုလက်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကြီးများ၌ မော်တော်စက်၊ ရေနွေးငွေ့စက် စသည်တို့ဖြင့် ကတ်ကျေးကို သုံးသည်။ အလွန်ကြီးကျယ်သော အလုပ်ရုံများတွင်မူ လေဖိအားဖြင့် မောင်းသောစက်များဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။

လွှစက်တွင် လုပ်ငန်းကိုလိုက်၍ လွှအမျိုးမျိုးရှိသည်။ အတွေ့ရအများဆုံးမှာ သစ်စက်များတွင်သုံးသည့် လွှမျိုးကဲ့သို့ လွှပိုင်းများဖြစ်၏။ အချို့မှာ လက်ဆွဲလွှကဲ့သို့ ရေတိုးနောက်ငင် လှုပ်ရှားသည့် စက်ထိုးလွှဖြစ်၏။ လွှသွားသည် အလွန်လျင်မြန်စွာ လှုပ်ရှားလျက်ရှိ၍ လွှခွဲလိုသည့်ပစ္စည်းကို စက်ဖြင့်တဖြည်းဖြည်း ရွှေ့ပေးရသည်။ အလွန်ထူထယ်ကြီးမားသောပစ္စည်းများကို ခွဲစိတ်ရန်အတွက်မူ ခါးပတ်လွှသည်အကောင်းဆုံးဖြစ်၏။ ဤလွှမျိုးတွင် လွှသည်တစ်ဘက်တချက်ရှိ ဘီးများပေါ်တွင်ခါးပတ်ကွင်းပတ်၍ လည်နေသည်။ ကျောက်များကိုဖြတ်ရာ၌ သုံးသည့်လွှမှာလည်း ခါးပတ်လွှနှင့် တသဘောတည်းပင်ဖြစ်သည်။

ဖြတ်တောက်သည့် ကရိယာဟူသရွေ့မှာ သပ်များတွင် အကျုံးဝင်သည်။ သစ်သားတွင်ဖြစ်စေ၊ သတ္တုတွင်ဖြစ်စေ၊ ဆောက်ကို အသုံးပြုပုံချင်းမှာ အတူတူပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် သစ်သားမှာပျော့၍ သတ္တုမှာမာသည့်အတွက် ဆောက်သွားချွန်ပုံချင်း မတူကြပေ။ သစ်သားတွင်သုံးသော ဆောက်သွားများသည် ပါးလွှာချွန်ထက်လေးရှိ၍ သတ္တုတွင်းသုံးသောဆောက်သွားများကို တုတ်ခိုင်စေခြင်းငှာ၊ ဆောက်သွားသည် ဒီဂရီ ၃၀ မှ ၆၀ ခန့်အထိ ရွှေ့နေရသည်။ ထိုအပြင် ထိုဆောက်မျိုးကို အလွန်ခိုင်မာသော သတ္တုမျိုးဖြင့် ပြုလုပ်ရသည်။

စက်အမျိုးမျိုး တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ကရိယာ တန်ဆာပလာများလည်း အမျိုးမျိုးပေါ်ပေါက်လာရသည်။ ယင်းတို့မှာပုံဆွဲကရိယာနှင့်တကွ တိုင်းတာရန်ကရိယာများဖြစ်ကြ၍ဆက်ရူဂေ၊ ဆလိုက်ကယ်လစ်ပါ၊ မိုက်ကရိုမီတာ စသည်တို့မှာ ယခုခေတ်ပေါ် တိုင်းတာစစ်ဆေးစရာ ကရိယာများဖြစ်ကြ၏။ ယခုခေတ်ပေါ် တိုင်းတာ စစ်ဆေးစရာ ကရိယာများနှင့် ဆိုပါက သာမန်အားဖြင့် တစ်လက်မ၏ တစ်ထောင်ပုံတစ်ပုံအထိ တိုင်းတာနိုင်၍ အလွန်အထက်တန်းကျသော ခေတ်မှီကရိယာများနှင့် ဆိုပါက တစ်လက်မ၏ တစ်သန်းပုံတစ်ပုံအထိပင် မှန်ကန်အောင် စစ်ဆေးတိုင်းတာနိုင်လေသည်။

www.foreverspace.com.mm

တန်ဆောင်တိုင်ပွဲတော် မသိုးသင်္ကန်းယက်ပြိုင်ပွဲမှ ရှုခင်းတရပ်

တန်ဆောင်တိုင်ပွဲနေ့။ ။တန်ဆောင်တိုင်ပွဲနေ့သည် ကဆုန်လပြည့်နေ့ မျိုးကဲ့သို့ သာသနာရေးဆိုင်ရာပွဲနေ့မဟုတ်ချေ။ ကြတ္တိကာနက္ခတ်နှင့် စန်းယုဉ်သောလဖြစ်သဖြင့် မီးနတ်ပူဇော်ပွဲအဖြစ် ကျင်းပသည့် ပျော်ပွဲသက်သက်ဖြစ်သည်။ သီတင်းကျွတ်မီးထွန်းပွဲတွင်ရာသီဥတုမသာယာလှသဖြင့် လွတ်လွတ် လပ်လပ် ပျော်ပွဲမဆင်နွှဲရသော အပျော်အပါးဝါသနာပါသူများအတွက် တန်ဆောင်တိုင်ပွဲဖြစ်ပေါ်လာရသည်ဟု ယူဆဖွယ်အကြောင်းရှိသည်။ မဟာဝိနယကနတ်မင်းကြီးသည် ထိုလတွင်းနီးသဖြင့်၊ နတ်မင်းအားပူဇော်သည့်ပွဲကို ဗုဒ္ဓဘာသာမထွန်းကားမီကပင် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့တိုင်း ကျင်းပခဲ့သည့်အလေ့ရှိသည်။ ယင်းသို့ မီးနက္ခတ်ပူဇော်ပွဲနှင့် နတ်မင်းကြီးပူဇော်ပွဲ ကျင်းပခဲ့သည်မှစ၍ ယခုတိုင်တန်ဆောင်တိုင်ပွဲဟု သမုတ်ကာ မီးထွန်းပွဲများ အရပ်ရပ်တွင်ကျင်းပကြသည်။ တန်ဆောင်မုန်းလမပြည့်မီ အဖိတ်နေ့၊လပြည့်နေ့နှင့် လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့ ၃ရက်လုံးလုံးကို တန်ဆောင်တိုင်ပွဲနေ့ဟု သတ်မှတ်ထားကြသည်။ ယင်းပွဲတော်နေ့များတွင် ယခုအခါ မီးပုံးမီးသီးများကို အပြိုင်အဆိုင်ထွန်းညှိ၍ ပွဲလမ်းသဘင်များဖြင့် ပျော်ပွဲဆင်ကြသည်။

တန်ဆောင်တိုင်ပွဲနေ့ကို ဘာသာရေးနှင့်မသက်ဆိုင်သော်လည်း၊ အချို့ကဆက်၍ယူကြသည်။ ဘုရားရှင်၏မယ်တော်မိနတ်သားသည် သားတော်ဘုရားလောင်း တောထွက်ရဟန်းဝတ်တော့မည်ကို သိသောအခါ၊ သင်္ကန်းကပ်လိုသဖြင့်၊ ညဉ့်ချင်းပြီး သင်္ကန်းရက်ချုပ်သော အထိမ်းအမှတ် အဖြစ် တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့တိုင်း မသိုးသင်္ကန်းရက်ပွဲ ကျင်းပကြသည်။ ထို့ပြင်လည်း ဝိနည်း

တော်အရအချိန်နှင့်ကပ်ရသော အကျိုးထူးသည့် ကထိန်လျာညှပ်သင်္ကန်း ဆက်ကပ်လှူဒါန်းနိုင်သည့် နောက်ဆုံးနေ့ဖြစ်သဖြင့် အမြို့မြို့ အရပ်ရပ်တွင် ကထိန်ခင်းပွဲများ အပြိုင်အဆိုင်ကျင်းပကြသည်။ မန္တလေး၊ ရွှေဘို၊ စစ်ကိုင်းစသော အထက်မြို့များတွင် တစ်မြို့လုံးငွေကြေးစုဆောင်း၍ လှူဖွယ်တို့ကို ပဒေသာပင်များသီးကာ မြို့ပေါ်ရှိ ကထိန်မရသေးသော ဘုန်းကြီးကျောင်းများတွင် ကပ်လှူကြရာ မြို့မြို့သံသံမျှ စည်းကားသိုက်မြိုက်လှသည်။

ရာသီဥတုသာယာသည့် ယင်းပွဲတော်ညများ၌ လူငယ်လူရွယ်တို့သည် အနီးအပါးအိမ်၊ ကျောင်းစသည်တို့မှပန်းအိုးခုံ၊ လှံချည်စသည်တို့ကိုတိတ်တဆိတ်ယူကာ လမ်းဆုံလမ်းခွဲတို့၌ အဆင့်ဆင့်ထပ်၍ အမျိုးမျိုးဆင့်ထားကြကာ ဝတ်ိသာပွဲပြုလုပ်ကြသည်။ ကြယ်တာရာနက္ခတ်အပေါင်းစုံသောအခါဖြစ်သဖြင့် တာဝတိံသာရှိ စူဠာမန်ဘုရားအား ပူဇော်ဟန် မီးပုံးပျံများလည်းလွှတ်ကြသည်။ အချို့မြို့များတွင် မီးပုံးပျံ အပြိုင်အဆိုင်လွှတ်ပွဲများပင် ရှိလေသည်။ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများသာမဟုတ်၊ ရာသီဥတုကောင်း၍၊ ပွဲသံတခြံမြဲခြံဖြစ်သော တန်ဆောင်တိုင်ပွဲအခါတွင် လူတို့သည် ညဉ့်နက်သန်းခေါင်ပင် မအိပ်ကြသေးဘဲ၊ ဤလ ဤအခါတွင်မှ ဆေးပေါင်းခသည်ဟု ယူဆကြသော မဲဇလီအဖူးများကို နှမ်း၊ မြေပဲ၊ ကြက်သွန်ကြော်၊ ဆီချက်တို့ဖြင့် တပျော်တစ်ပါး သုတ်၍စားကြပေသည်။

အထက်ပါပွဲများအပြင် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့တွင် သျှင်မာလဲပွဲကိုလည်းကျင်းပတတ်ကြသည်။ အရိမေတ္တေ ယုဘုရားအလောင်းတော်နတ်သားက သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ရှင်မာလဲမထေရ်အား တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့တိုင်းလူအပေါင်းတို့အား ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကို ဟောကြားရန်တောင်းပန်သည့်အတိုင်း ရှင်မာလဲက ဂါထာတစ်ထောင်ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကို ဟောပြောသည်ကို အထိမ်းအမှတ်ပြု၍ ဂါထာတစ်ထောင်ပါသောဝေဿန္တရာဇာတ်တော်ကို ဟောပြောခြင်း လှော်ကားတော် ပုံပြု၍ လှော်ကားထက်တွင် အသီးတစ်ထောင်၊ အပွင့်တစ်ထောင်၊ ထမင်းဆုပ်တစ်ထောင်၊ ဆီမီးတစ်ထောင် စသည်တို့တင်၍ လှူဒါန်းခြင်းဖြင့် ရှင်မာလဲပွဲကိုဆင်ယင်ကျင်းပကြသည်။

တန်ဆောင်တိုင်ပွဲကို ယခုမှသာမဟုတ် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာရေးမင်း အဆက်ဆက်တို့သည် ပွဲတော်အခါတွင်နန်းတွင်းနန်းပြင်၊ သေနင်ဗိုလ်ထုနှင့်တကွ မင်းဆွေစိုးမျိုး၊ များရိုးမတ်လျာ၊ သေနာပတိ၊ မင်းညီမင်းသား၊ ထီးရံနန်းရံ၊ စော်ဘွား၊ မင်းမိဖုရားတို့ တူရိယာအမျိုးစုံတီးမှုတ်ကျင်းပလျက်၊ မဟာအသဒိသ အတုလသဘင်ပွဲကြီးယင်၍ ထီးစဉ်နန်းဆက်မပျက် လှူဒါန်းကြသည်။

တန်ဆောင်မုန်းလ ။ ။ တန်ဆောင်မုန်းဟူသော ဝေါဟာရကိုရှေးခေတ် ပုဂံကျောက်စာတို့တွင် တန်ဆောင်မုန်ဟု ရေးထိုးကြ၏။ ရွတ်ဆိုခေါ်ဝေါ်ရာ၌ကားတန်ဆောင်မုန်းဖြစ်၏။ ယင်းမှတန်ဆောင်မုန်းသို့ ရွှေလျှာလာခြင်းဖြစ်ပေသည်။ သို့သော်ရှေးအခေါ် တန်ဆောင်မုန်းပေါ်တွင်မူတည်၍သာ အနက်ကိုကြံဆရပေမည်။ တန်ဆောင်မှာ မီးရှူး၊ မီးတိုင်၊ ဆီမီး ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ မုန်း၏အနက် ဖွင့်ဆိုချက်အမျိုးမျိုးရှိရာတွင် တောက်ပစေသည်ဟူသော အနက်ကိုယူသင့်၏။ တန်ဆောင်မုန်းဟူရာ၌ ဆီမီးကို တောက်ပစေသောလ၊ ဆီမီးထွန်းညှိသောလဟူ၍ ကောက်ယူနိုင်ပေသည်။

တန်ဆောင်မုန်းလသည် မြန်မာလတစ်ဆယ့်နှစ်လရှိသည့် အနက် အဋ္ဌမလဖြစ်၏။ ရာသီအားဖြင့် ဇြိစ္ဆာဟုခေါ်သည်။ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့တွင်မြတ်စွာဘုရားအား မသိုးသင်္ကန်းဆက်ကပ်လှူဒါန်းကြသည်။ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိ ရဟန်းသံဃာတော်များအား ကထိန်သင်္ကန်း ကပ်လှူကြသည်။ (ကထိန်။) တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၄ ရက်နေ့မှ လပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့အထိ တန်ဆောင်တိုင်ပွဲတော်ကိုကျင်းပကြသည်။ (ဆွဲနှစ်ရာသီပွဲတော်များ-ရှု။)

ဗိဿနိုးနတ်မင်းသည် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ဝါဆိုလဆန်း ၁၂ ရက်နေ့မှစ၍ အိပ်လေရာ၊ တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက်နေ့တွင် နိုးလာသောကြောင့် နတ်နိုးသောလဟု လည်းခေါ်ကြသည်။ တန်ဆောင်မုန်းလတွင် ကောင်းကင်ပြင်ပ မိုးသားတိမ်လွှာ အထူးကင်းစင်နေလေ့ရှိသည်။

တန်တလမ် ။ ။ တန်တလမ်သည် တွဲစဲသော သတ္တုခြပ်စင်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ကိုလမ်းဗီယမ် သတ္တုခြပ်စင်နှင့်

တွဲ၍ တန်တလိုက်သတ္တုကျောက်ရိုင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ကိုလမ်းဗီယမ်သတ္တုရိုင်းတွင်လည်းကောင်း တွေ့ရတတ်သည်။ ဩစတြေးလီးယားတိုက်အနောက်ပိုင်း၊ ဗရာဇီးအရှေ့မြောက်ပိုင်း၊ အာဖရိကတိုက်နှင့်အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရှိ ဒါကိုးတားပြည်နယ် တောင်ပိုင်းတို့မှ တန်တလိုက်ထွက်သည်။

တန်တလမ်၌ ပြာလုံလုံအရောင်ရှိ၏။ ထိုသတ္တုသည် အထူ အတောနှင့် နန်းဆွဲခြင်းကို ကောင်းစွာခံနိုင်၏။ ကောင်းစွာပွတ် တိုက်ပေးလျှင် ပလက်တီနမ်နှင့်တူ၏။ လေထဲတွင် မီးတိုက်ပေးလျှင် မီးလောင်သည်။ ဟိုက်ဒရိုဂျင် လောရစ် အက်ဆစ်နှင့် နိုက်ထရစ် အက်ဆစ်တို့တွင် မပျော်ဝင်ချေ။ ဟိုက်ဒရိုဖလူအိုရစ် အက်ဆစ်တွင်မူ ပျော်ဝင်၏။ သွားနုတ် သွားစိုက်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ခွဲစိတ်ရာတွင်လည်းကောင်း အသုံးပြုသောကိရိယာများပြုလုပ်ရန်အတွက် တန်တလမ်သတ္တုကိုအသုံးများသည်။ ဓာတုဗေဒစမ်း ခန်းအတွက် ကရိယာတန်ဆာပလာများပြုလုပ်ရာတွင်လည်း ပလက်တီနမ်အစား ယင်းကိုအသုံးပြုလေ့ရှိ၏။ ကောင်းစွာ နန်းဆွဲယူနိုင်သောကြောင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်မီးလုံးများတွင် ဤသတ္တုကို တန်စတင်အစား ဓာတ်မီးလုံး မီးစာနန်းကြိုး ပြုလုပ်ရန်အတွက်အသုံးပြု၏။ ဓာတ်မီး လုံးမီးစာနန်းကြိုး ပြုလုပ်ရာ၌ တစ်ခါတစ်ရံ တန်တလမ်သတ္တုချည်းကို လည်းကောင်း၊ တစ်ခါတစ်ရံ အလျှူမီနီယမ် သို့မဟုတ် နစ်ကယ်နှင့် ရောစပ်ထားသော တန်တလမ် သတ္တု စပ်ကိုလည်းကောင်း အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ဝိုင်ယာလက်စက် ရှိ လေဖြန်များတွင်လည်း တန်တလမ်ကို များစွာအသုံးပြုကြလေသည်။

တန်တလမ်၏ ဓာတုသင်္ကေတမှာ **Ta** ဖြစ်၏။ အက်တမ်အလေးဆမှာ ၁၈၀.၈၈ ဖြစ်၍ အမ်တမ် နံပါတ်စဉ်မှာ ၇၃ ဖြစ်သည်။ သိပ်သည်းဆမှာ ၆.၆ ဖြစ်၏။ အရည်ပျော်သည့် အပူချိန်မှာစင်တီဂရိတ် ၂၈၅၀ ဖြစ်သည်။

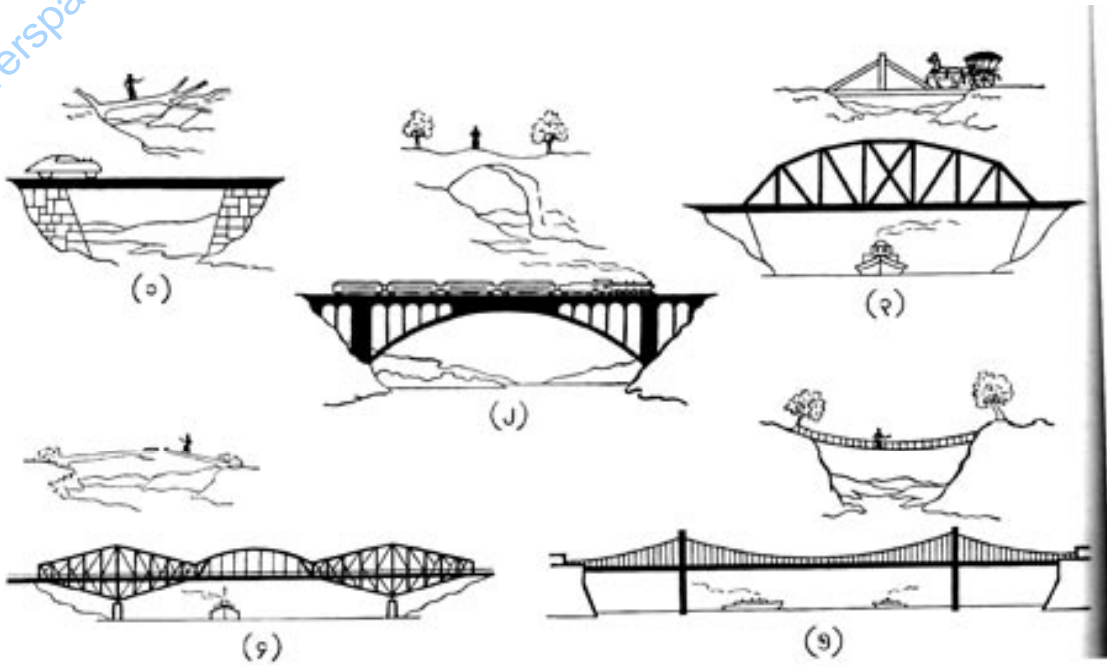
လျှိုမြောင်ဖြတ်သန်းရေပေါ်လမ်း

ကြိုးတံတား၊ ကြိမ်တံတား၊ သစ်သားတံတား၊ အုတ်တံတား၊ သံတံတားဟူ၍ တံတားအမျိုးမျိုး အစားစားရှိပုံ၊ ကမ္ဘာကျော်တံတားကြီးများနှင့်ယင်းတို့၏ အကျိုးသက်ရောက်ပုံနှင့်တကွတိုင်တူတံတား၊ ခုံးတံတား၊ မောင်းကန်တံတား၊ တံတားရှင်၊ ဗောတံတား၊ ဗေလီတံတား အစရှိသည်တို့ကို အထူးကြိတ်ဆတ်ထွင်ဆောက်လုပ်ကြသည့် ချီးကျူးထိုက်သောအင်ဂျင်နီယာတို့၏ စွမ်းရည်ကို ဖော်ပြထားသည်။

တံတန်တား။ ။ ကမ္ဘာဦးသူတို့အသုံးပြုခဲ့သည့် တံတားဟူသည်မှာ မြစ်ချောင်းများတွင် ကန်လန်ဖြတ်၍ တည်ရှိနေသော သစ်တုံးများ၊ ကျောက်ခုံးများ၊ နွယ်ပင်များစသည်တို့ ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ နောင်သော အခါ၌မူကား လူတို့သည် သစ်ပင်ဝါးပင်များဖြင့် မြစ်ကို ကန်လန်ဖြတ်ခင်း၍ တံတားပြုလုပ်လာတတ်ကြ ဟန်တူသည်။ ဤကဲ့သို့သော သစ်ဝါးနှင့် ဆောက်လုပ်သည့် တံတားသည် လေး

သောဝန်ကို မခံနိုင်ချေ။ လူတို့၌ အလွန်လေးလံသော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရန် အကြောင်း ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ ပိုမိုခိုင်ခံ့သောတံတားကို တည်ဆောက်ရန် လိုအပ်လာသည်။ ထိုပြင်လည်း အလွန်တစ်ရာ ကျယ်ဝန်းလှသော မြစ်ချောင်း၊ ချိုင့်ဝှမ်း တို့ကို ကျော်ဖြတ်ရမည့် အခါ တံတားရှည်ခင်းရန် လိုအပ်လာသည်။ ယင်းသို့လိုအပ်သော အကြောင်းများကြောင့် ခိုင်ခံ့ရှည်လျားသောတံတား

တန်တား

လူသုံးများသည့် တန်တားသေများ

အထက်တွင် လူသုံးများသည့် တန်တားသေခြောက်မျိုးတို့ကို သရုပ်ပြပုံများနှင့်တကွ တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။ (၁) မှာ တိုင်ထူစနစ်ပေါ် မူတည်၍ဆောက်လုပ်ထားသော ရိုးရိုးတန်တားဖြစ်သည်။ (၂) နှင့် (၃) တို့မှာ ခုံးတန်တားနှင့် ပေါင်းကူးတန်တားများ ဖြစ်ကြ၍ (၄) နှင့် (၅) မှာမူ မောင်းကန်တန်တားနှင့် ကြိုးတန်တားတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဆောက်လုပ်ရန်အတွက်၊ တိုင်ထူ၍ တံတားဆောက်ခြင်းစံနစ်ကို လူတို့ တီထွင်လာကြလေသည်။

တိုင်ထူစံနစ်

တံတား၏ခါးလည်ညွတ်မကျအောင် အောက်မှပင်၍ ပိုးပေးသော စံနစ်သည် တိုင်ထူစံနစ် ဖြစ်သည်။ တိုင်ထူ၍ တံတားဆောက်ခဲ့ပါလျှင် မည်မျှရှည်သောတံတားကိုပင် ဖြစ်စေကာမူ တည်ဆောက်နိုင်သည်။ သို့သော် အခက်အခဲတစ်ခုမှာ တန်တားကိုတိုင်ထူရန် အောက်ခြေသည် နွဲ့များသဲများသာဖြစ်လျှင် တိုင်ယူရန်မဖြစ်နိုင်တော့ချေ။ ထိုအခါ များ၌ ပေါင်းကူး တံတားစနစ်ဖြင့် တံတားဆောက်လုပ်ကြရလေသည်။

ပေါင်းကူးတံတား

ပေါင်းကူးတံတား ဆောက်လုပ်သော စံနစ်သည် အလေးချိန်ကို ခံနိုင်ရည်ရှိအောင်၊ ခင်းထားသော တံတားကို ထုတ်၊ လျှောက်စသည်တို့ဖြင့်ပိုး၍ တည်ဆောက်သော စံနစ် ဖြစ်သည်။ ခင်းထားသောတံတား၏အပေါ်၌ဖြစ်စေ၊ အောက်၌ဖြစ်စေ ပေါင်းကူးတံတားတည်ဆောက်ထားနိုင်သည်။

အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၊ အိုင်အိုဝါပြည်နယ်ရှိ ခူဗတ်တားသည် အကြီးဆုံးသော ပေါင်းကူးတံတားဖြစ်သည်။ ယင်းတံတားကို ၁၉၄၃ ခုနှစ်က ဆောက်လုပ်သည်။ ဗဟိုပေါင်းကူးမှာ ပေပေါင်း ၈၄၅ ပေကျယ်၏။

ခုံးတံတား

ရှေးဟောင်း ရောမနိုင်ငံတွင် တိုင်ထူတံတားနှင့် ပေါင်းကူးတံတားတို့ကို မတည်ဆောက်ဘဲ၊ ခုံးတန်တားကိုသာ တည်ဆောက်လေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ခုံးတံတား စံနစ်မှာ ကျောက်တုံးများကို တစ်ခုပေါ် တစ်ခုဆင့်၍ သပ်ရိုက်သွင်းခြင်းအားဖြင့်၊ ခုံးနေသောတံတားကို တည်ဆောက်သည့် စံနစ်ဖြစ်၏။ ဤစံနစ်အရ တံတား တည်ဆောက်သည့်အခါ တံတား၏ အလယ် တည့်တည့်တွင်ရှိသော ကျောက်တုံးသည် ယင်း၏အပေါ်၌ ကျရောက်သော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး၏အလေးချိန်ကို ယင်း၏ဘေးတစ်ဘက်တချက် ကျောက်တုံးများ အပေါ်သို့ အဆင့်ဆင့် လွှဲပေးလေရာ၊ နောက်ဆုံးတွင် အောက်ခြေရှိသော ကျောက်တုံးအထိ ဖြစ်လေသည်။ ဤနည်းဖြင့် အလေးချိန်၏ ဒဏ်အားကို ခုံးတံတား၌ရှိသောကျောက်တုံးများအားလုံးက အညီအမျှခံယူကြရ

တန်တား

လေသည်။ မရာမတို့၏ ခုံးတံတားခန်းဖွင့်သည် ပေတစ်ရာ အကျယ်ရှိသည်။ သူ့ခေတ်နှင့်သူ စဉ်းစား ကြည့်လျှင်၊ ထို ပေတစ်ရာကျယ်ခန်းဖွင့်သည် အင်ဂျင်နီယာဆရာကြီးများ၏ လက်စွမ်းမည်မျှထက်သည်ကို ပြဆိုပေသည်။ သို့သော် ယခုခေတ်၌ကားဂျာမနီနိုင်ငံရှိ ပလောင်ယင်တံတားသည် ခန်းဖွင့် ၂၉၅ ပေကျယ်၍၊ ဆွီဒင်နိုင်ငံရှိ ဩဂါမင်မြစ် တံတားမှာ ၈၈၆ ပေကျယ်သည်။ နိုင်အဂ္ဂရာရေတံခွန်ရှိသက် တန်တံတားမှာမူကား ခန်းဖွင့်ပေ ၉၅၀ ကျယ်လေသည်။ သို့သော် သက်တန်တံတားမှာ သံမဏိခုံးတံတားဖြစ် လေသည်။

ကန်ကရီခုံးတံတားခေါ် ဗီလတ်မြေကိုင်သော ခုံးတံ တားလည်း ရှိသေးသည်။ ဆွီဒင်နိုင်ငံရှိ ဆန်ဒိုတံတား နှင့် စပိန်နိုင်ငံရှိ အက်ဆလာတံတားတို့မှာ ကန်ကရီ ခုံးတံတားများဖြစ်ကြသည်။

သံမဏိခုံးတံတားတို့တွင် အရှည်ဆုံးတံတားမှာ အ မေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ နယူးဂျာဇီပြည်နယ်ရှိ ဗေယွန် တံတား ဖြစ်လေသည်။

ကြိုးတံတား

အထက်ကပြဆိုခဲ့သော တိုင်ထူစံနစ်၊ ပေါင်းကူးစံနစ်၊ ခုံး စံနစ်တို့မှာ ယနေ့တိုင် လူသုံးများသော တံတားတည် ဆောက်ရေး စံနစ်များ ဖြစ်ကြသည်။ သို့ရာတွင်၊ ချင်း တောင်ဒေသနှင့် ဝန်ယုတို့တွင်တွေ့ရသော ကြိုးတံတား စံနစ်လည်းရှိသေးသည်။ ထိုစံနစ်မှာ ရှေးသူဟောင်းများ လက်ထက်ကစ၍ တီထွင်သုံးစွဲသော စံနစ်ဖြစ်သော် လည်း၊ ခန်းဖွင့် ကျယ်၍ ခိုင်ခံ့သော ကြိုးတံတားရှည်များ ကို တည်ဆောက်ရာ၌မူ၊ ခရစ် ၁၈၀၀ ပြည့်နှစ်သို့ ရောက် ခါနီးမှပင်။ သင့်လျော်သော နည်းနိဿယကို အင်ဂျင်နီယာ ဆရာကြီးများကတွေ့ရှိရလေသည်။ ထိုနည်းမှာ အခြားမ ဟုတ်၊ သံမဏိကြိုးငယ်များကို လိမ်ကျစ်၍ နန်းလိမ် ကြိုးတစ်ခု ပြုလုပ်ပြီးလျှင်၊ ယင်းကြိုးတန်းမှနေ၍ တံတား ခင်းခြင်း ဖြစ်လေသည်။ အချို့သောတံတားကြီးများတွင် ယင်းကဲ့သို့သော နန်းလိမ်ကြိုးမှာ အချင်းအားဖြင့် သုံးပေမျှ ရှိလေသည်။

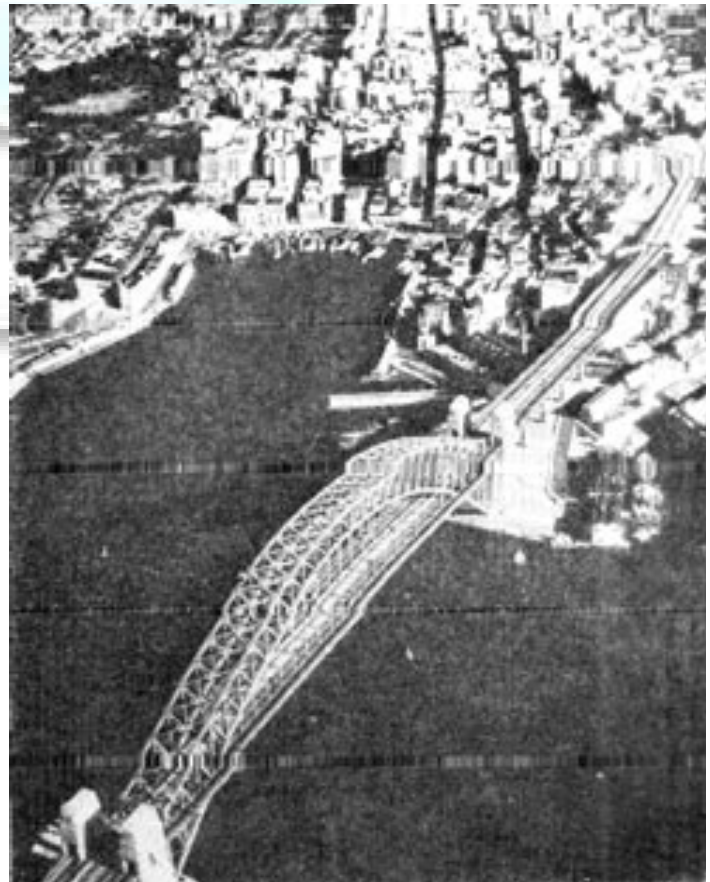
ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှိသမျှသော တံတားအမျိုးမျိုးအနက် အရှည်ဆုံးသော တံတားမှာ ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင်တည် ဆောက်ပြီးစီးသော ဝိုးလဒင်းဂိတ်ခေါ် ကြိုးတံတားဖြစ်၍၊ ယင်းသည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ ဆန်ဖရန်စစ္စကို ပင်လယ်အော်၌ တည်ရှိသည်။ ပေပေါင်း ၄၂၀၀ ရှည်သည်။ ဒုတိယအရှည်ဆုံးမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင် စုနိုင်ငံ နယူးယော့မြို့ဟဒ်ဆန် မြစ်ကိုဖြတ်၍ ဆောက်လုပ် ထား သောဂျော့ဝါရှင်တန် ကြိုးတံတားဖြစ်သည်။

အထက်ပါစံနစ်တို့ကို မူတည်၍၊ ယခုခေတ်အခါ၌ တံ တားအမျိုးမျိုး ဆောက်လုပ်လာကြသည်။ ထိုတံတား များကို အမျိုးအစားအလိုက်ပြဆိုဦးမည်။

မောင်းကန်တံတား

မောင်းကန်တံတားမျိုးမှာ တစ်ဘက်ကမ်းမှ မြစ်လယ်သို့ မောင်းတံသဖွယ် တံတားထိုး၍၊ ထိုအလားတူ အခြားတစ် ဘက် ကမ်းမှလည်း မြစ်လယ်သို့ မောင်းတံသဖွယ် တံတား ထိုးပြီးလျှင်၊ ထို မောင်းနှစ်ခုတို့ မြစ်လယ်၌ ဆုံကြသော သဘောဖြင့် တည်ဆောက်သည့် တံတားဖြစ်သည်။ ဤ မောင်းကန်တံတားမျိုး၌ ကမ်းခြေ တစ်ဘက်တချက်တွင် အုပ်တိုင် (ဝါ) ကျောက်တိုင်တစ်ခုစီ စိုက်ထူထား၍ အခြေ ခံသော်လည်း၊ မြစ်လယ်မူကားတိုင်ထုရန်မလိုတော့ချေ။ ထို့ကြောင့် ယင်းတံတားမျိုးကိုရေစီးသန်သောမြစ်များ ၌ တည်ဆောက်ကြသည်။ ဤမောင်းကန် တံတားမျိုးကို ပုံစံပြရသော်၊ ခရစ် ၁၈၉၀ပြည့်နှစ်တွင် စကော့တလန်ပြည် ၌တည်ဆောက်သောပေ ၁၇၁၀ ရှည်သည့်ဖိုးတံတား၊ ခရစ် ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင်ကနေဒါနိုင်ငံ၌တည်ဆောက်သော ပေ ၁ ၈၀၀ရှည်သည့် ကွီဗတ်တံတား၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ကာလ ကတ္တာမြို့ရှိ ဟူဂလီမြစ်ကိုဖြတ်၍ တည်ဆောက်သော ပေ ၁၅၀၀ ရှည်သည့် ဟောင်ရာတံတားစသည်တို့ဖြစ်၏။ ပထမဦးစွာခေတ်မှီမှီနှင့် တည်ဆောက်သော မောင်းကန်

သြစတြေးလီးယားနိုင်ငံ ဆစ်ဒနီမြို့ရှိ ကမ္ဘာကျော် ကြိုးတန်တားကြီး

တန်တား

တံတားမှာကုတား၊ ခရစ် ၁၈၇ ခုနှစ်တွင် တည်ဆောက်သည့် ဂျာနီနိုင်ငံ မိန်းမြစ်တံတား ဖြစ်သည်။

တန်တံတားမှာ ကမ္ဘာ ပေါ်တွင်အကြီးဆုံးသော ဗေဒတံတား ဖြစ်သည်။

တံတားရှင်

သင်္ဘောကြီးများ ခုတ်မောင်း သွားလာလျက်ရှိသော မြစ် ကြီးများအဖို့ တံတားကို အရှင်တည်ဆောက်ကြရသည်။ သို့မှသာ ယင်းတို့အတွက် အသွားအလာ လွယ်ကူပေမည်။ တံတားရှင်အမျိုးအစား၌ ဆံလည်တန်တားနှင့် ဆွဲတံ တားဟူ၍ရှိသည်။ ဆံလည်တံတားမှာ အုတ်တိုင် တစ်ခုပေါ် တွင်လည်၍နေသောတံတားဖြစ်သည်။ ဆွဲတံတား မှာကား သင်္ဘောဝင်ရာတွင် တံတားတစ်ခုလုံးကို စက်သီး ဖြင့်မတင်ဆွဲယူနိုင်သောတံတား မျိုးဖြစ်၏။ ထိုပြင် မဲတင်းတံတားရှင်ဟုလည်း ရှိသေး၏။ ထိုတံတား ဆောက်လုပ် ပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ တစ်ခါတစ်ရံ ခရီးသည်တို့ သည် မီးရထားသံလမ်းကို ပိတ်ထားသောမဲတင်းထားသည့် သစ်သားတန်တားရှင်ကို တွေ့ဘူးကြလိမ့်မည်။ မီးရထား သံလမ်းကို ဖွင့်ပေးလိုသည့်အခါ သစ်သား တန်းရှည်၏ တစ်ဘက်ကြီးကို ဖြုတ်လိုက်သည်။ ထိုအခါအခြားတစ် ဘက်တွင် မဲတင်းထား သောကြောင့် သစ်သားတန်းသည် အပေါ်သို့ လန်သွားပြီးလျှင် ခရီးသည်တို့အတွက် လမ်းပွင့် သွားသည်။ ဤသင်္ဘောကိုယူ၍ မဲတင်းတံတားရှင်ကို တည်ဆောက်ရသည်။ ထိုပြင် အီရက်နိုင်ငံ ရှတ်တယ်လာ ရမ်မြစ်ကို ဖြတ်ကူးသော တံတားရှင်တစ်ခုရှိသေးသည်။ ယင်းတံတားကားသင်္ဘောများဝင်နိုင်အောင်၊ တံတားခန်း ဖွင့်တစ်ခုကို ရေ၌မြှုပ်ပေးသော စံနစ်ဖြင့်တည်ဆောက် သည့်တံတားဖြစ်သည်။ တံတားကို အပေါ်သို့ဆွဲမတင်ဘဲ ရေ၌မြှုပ်ပေးရသည့်အကြောင်းမှာ ထိုအရပ်၌ လေအလွန်ပြင်း ထန်စွာတိုက်သဖြင့် ဆွဲတံတားကို အသုံးပြုလျှင် အန္တရာယ် ရှိနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဗေဒတံတား

ရေပေါ်တွင်ပေါ်နေသောဗေဒတံတားပေါ်တွင် တည်ခင်း သောဗေဒတံတားများလည်းရှိသေးသည်။ ဗေဒတန် တားတို့ကို ဆောက်လုပ်သည့်အကြောင်းမှာ စစ်မက်အင်္ဂါ ဖြစ်ပွားချိန်တွင် စစ်သားများသည် မြစ်ချောင်းများကို အ လွယ်တကူ ကူးဖြတ်နိုင်ရန် အမြန်ဆောက်လုပ်ကြရာမှ ပေါ် ပေါက်လာသည်။ ခရစ်မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ အထက်က၊ ယခုကာလအခေါ် အီရန်ဟုခေါ်သော ပါးရှားပြည်တွင် ဇာဘျာရင်သည် ဟဲလစပွန်ခေါ် ရေလက်ကြားကို စစ်သည် တော်များ အလွယ်တကူ ကူးဖြတ်စေရန် ဗေဒတံတားခင်း သည့် သမိုင်းအမှတ်အသားရှိသည်။ အမေရိကန်ပြည် ထောင်စု၊ ဝါရှင်တန်ပြည်နယ်၊ ဆီအက်တယ်မြို့ရှိ ဝါရှင်

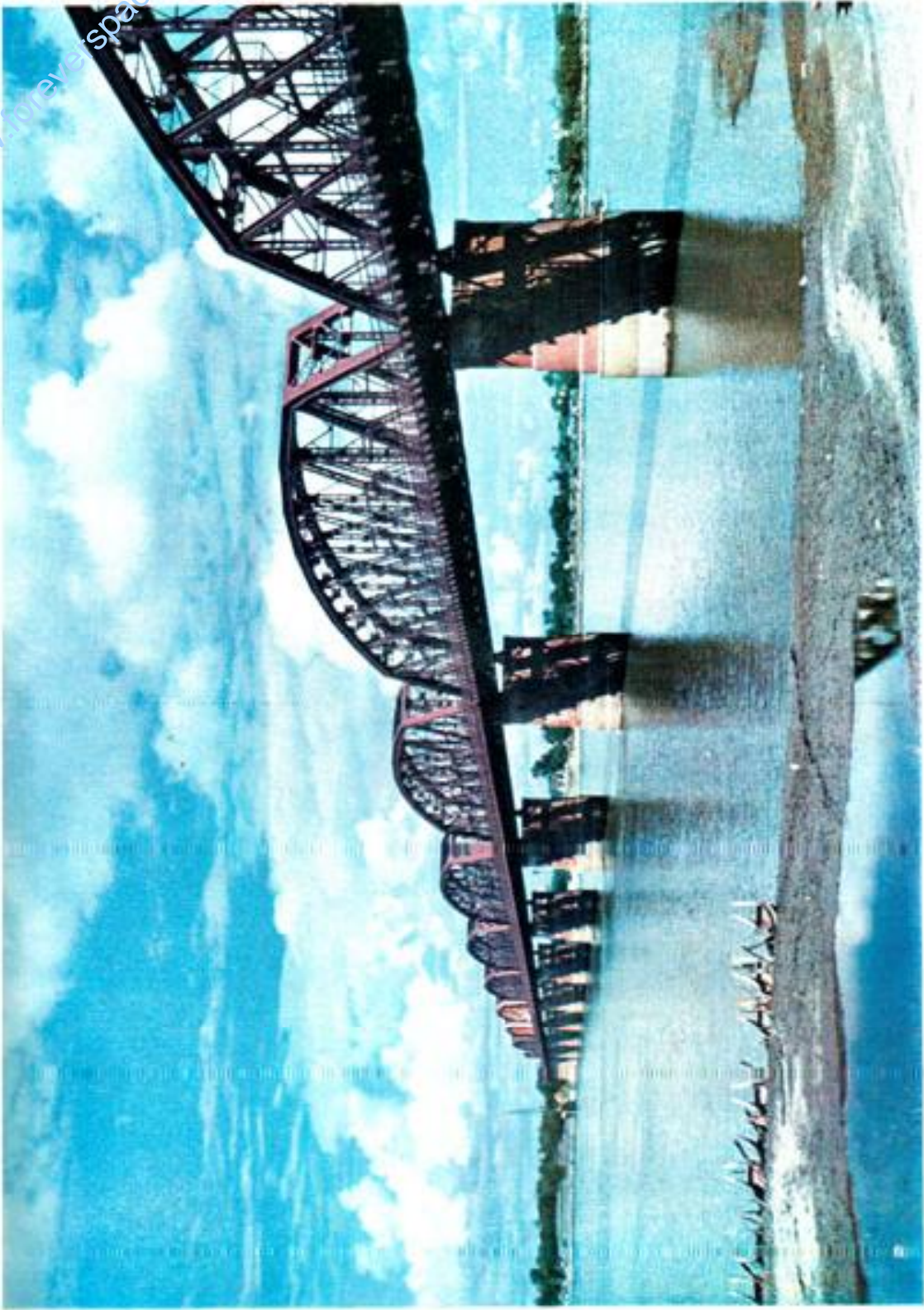
ဗေလီတံတား

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက များစွာသော တံတား တို့မှာ အဖျက်အဆီးခံရလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထင် ရှားကျော်စောသောအင်းဝတံတားမှာ စစ်ကြောင့် အ ဖျက်အဆီးခံရသော တံတားတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အဖျက် အဆီးခံရသော တံတားများကိုအလွယ်တကူ ပြန်လည် တည်ဆောက်နိုင်ရန်အတွက် ကြံဆကြလေရာ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် အတောအတွင်းမှာပင် ဗေလီတံတားဆောက် သော စံနစ်တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ဗေလီတံ တားမှာ ကုန်တင်မော်တော်ကားဖြင့် အလွယ်တကူ သယ်ယူ နိုင်လောက်အောင်ငယ်သော သံမဏိအစိတ်အပိုင်းများဖြင့် တည်ဆောက်သည့် တံတားမျိုးဖြစ်သည်။ တံတား ခင်းသည့်အခါ ထိုသံမဏိအစိတ်အပိုင်းများကို စက်ကရိယာ မပါဘဲ လူခြောက်ယောက်မျှဖြင့် လွယ်ကူ လျင်မြန်စွာ ဆက်စပ် ဆောက်လုပ်နိုင်သည်။ ခန်းဖွင့်ပေ ၂၄၀ မျှအထိ ကျယ်သော ဗေလီတံတားမျိုးကိုပင် တည်ဆောက်နိုင်လေ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်တွင်စစ်ဒဏ်ကြောင့်ပျက်စီး သည့် တံတားနေရာများတွင် ဗေလီတံတားများ ခင်း ထားသည်ကို ယနေ့တိုင်အောင် တွေ့နိုင်ကြပေသည်။

အင်းဝတံတား

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထင်ရှားသော တံတားကြီးတို့မှာ ဂုတ် ထိပ်တံတားနှင့် အင်းဝတံတားတို့ဖြစ်သည်။(ဂုတ် ထိပ်-ရှု။) အင်းဝတံတားသည် ၁၀၂ ပေမြင့်၍၊ ၃၉၄၈ ပေရှည်သည်။ တံတားမှာ ပေါင်းကူးတန် တားဖြစ်၍ ရက် မကြီး ၉ ခု၊ ရက်မလတ် ၁ ခု၊ ရက်မငယ် ၆ ခုရှိသည်။ ရက်မကြီးတစ်ခုလျှင် အလျားပေ ၃၅၀ ရှည်သည်။ ရက်မ လတ်မှာ ပေ ၂၅၀ ရှည်သည်။ အပိုင်းဆက်ရက်မငယ်တို့ မှာ တစ်ခုလျှင် ပေ ၆၀ စီ ရှည်သည်။ ထိုတံတားကြီးကို တည်ဆောက်ပြီးစီး၍ ၁၉၃၄ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂ ရက်နေ့ တွင် အခမ်းအနားဖြင့် မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံ ဆာဟူးစတီ ဖင်ဆန် ကိုယ်တိုင်ဖွင့်လှစ်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအ တွင်း ၁၉၄၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် မြန်မာပြည်မှ ဆုတ်ခွာရသော ဗြိတိသျှစစ်တပ်တို့သည် ယင်းတို့၏ မြေလှန် စံနစ်အရ ပေါင်းကူးအမှတ် ၇ နှင့် ၈ တို့ကို ဒိုင်းနမိုင်းဖြင့် ဖောက်ခွဲ ဖျက်ဆီးခဲ့ လေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး ရပြီးသည့်နောက်ပိုင်း၌ နှစ်ပေါင်းအတန်ကြာမျှ ထိုအင်းဝ တံတားကြီးကို မပြင်ဆင်နိုင်ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၅၃ ခုနှစ် မေလလောက်တွင် နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက

www.forever-space.com.mm

ရုပ်တံချစ် ရုပ်တံတံဆိပ် ပြားတံဆိပ်တံဆိပ်

အင်းဝ တံတားကြီး ပြင်ဆင်ရေးတွင် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကြပ် နှိုးလှမ်းသောအခါ၊ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားအလုပ်သမား များ၏ လုံ့လဝီရိယဖြင့် မီးရထားဌာနက အပြင်းအထန် ကြီးကြပ်ပြင်ဆင် လေသောကြောင့်၊ ၁၉၅၄ ခုနှစ်အောက် တိုဘာလ၌ပင်လျှင်ပြီးစီးလေသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ် အောက် တိုဘာလ ၂၇ ရက်နေ့ နံနက် ၁၀ နာရီခွဲအချိန်တွင် ၅၇ သိန်းကျော် အကုန်အကျခံ၍ ပြင်ဆင်ထားသော အင်းဝ တံတားကြီးကို နိုင်ငံတော်သမ္မတ ဒေါက်တာ ဘဦးကိုယ် တိုင် ကြွရောက် ဖွင့်လှစ်ခဲ့လေသည်။ ထိုတံတားကြီးမှာ ၇၂၄ မိုင် ရှည်လျားသော ရန်ကုန်မှ မြစ်ကြီးနား မီးရထား လမ်းခရီးကို တောက်လျှောက်သွားနိုင်အောင် ဆက် သွယ်ပေးသော တံတားဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လမ်းပန်းဆက် သွယ်ရေး၌ အလွန်အရေးကြီးသော တံတား ဖြစ်လေသည်။

တန်တားဦးမြို့ ။ စစ်ကိုင်းခရိုင်၊စစ်ကိုင်းနယ်၊တန် တားဦးမြို့နယ် ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သည်။ ဘကြီးတော်ဘုရား လက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၁၇၂ ခုနှစ်လောက်တွင်နန်မတော် မိဖုရား မယ်နု၏မောင်တော် စလင်းမြို့စား မင်းသား ကြီးမောင်အိုသည် မြစ်သားကိုဖြတ်၍ တန်တားဦးကို အင်းဝနှင့် ဆက်ပေးသော တံတားကိုဆောက် လုပ်သည်။ ယင်းဆောက်လုပ်သော တံတား၏ အဦး၌တည်ရှိ၍ တံ တားဦး ဟုခေါ်သည်ဟု အမှတ်အသားပြုကြသည်။ တံတား ဦး၏မြောက်ဘက်သုံးမိုင်ခန့်အကွာတွင် အင်းဝမြို့ဟောင်း နေရာတည်ရှိသည်။ အင်းဝမြို့တော်ဟောင်း၌ နန်းတော် ရာ၊ မြို့ရိုး၊ နန်းမတော်မိဖုရား၏ အုတ်ကျောင်းစသည်တို့ရှိခြင်း ကြောင့်တန်တား ဦးဒေသတစ် ဝိုက်သည် ရာဇဝင်သမိုင်းဗဟု သုတရှာသူတို့အတွက် လည် ပတ်ရန် ကောင်းသောဒေသဖြစ် သည်။ တန်တားဦး၏ တောင် ဘက်၌မူ ပင်းယမြို့ဟောင်း နေရာ တည်ရှိသည်။ ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ် ရေးတည်ထောင် စက တန် တားဦးမြို့နယ်ကို အင်းဝမြို့ နယ်ဟုခေါ်သည်။

တန်တားဦးသည် စစ်ကိုင်း ခရိုင်တွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ် ရေး၌ အချက်အခြာဌာန အ လွန် စည် ကားသောမြို့ဖြစ် သည်။ ကျောက်ဆည်နှင့် မြင်း ခြံသို့ကားလမ်း အဆက်အသွယ်

ရှိသည်။ တန်တားဦးမြို့၏လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်း ခေါင်စာရင်းအရ ၄၂၄၁ ယောက်ရှိသည်။

‘တန်တားဦးက ကွမ်းနုဝါ၊ ငမြာကဆေး၊ ကွမ်းသီး တောင်ငူနှင့်ကိုင်း ထုံးဖြူ၊ ပြည် ရှားငယ်၊ သာဝါး လို့ထွေး’ ဟူသောစာဆိုအရတန်တားဦးမှကွမ်းသည် မြန်မာဘုရင် များ လက်ထက်တွင် နာမည်ကျော်ခဲ့သည်။ မြို့တွင်း၌ ဒုတိယ မင်းခေါင်တည်သော မင်္ဂလာစေတီရှိသည်။

တန်းတလပ် ။ ။ တန်းတလပ်သည် ဂရိထုံးဟောင်း ပုံပြင်တွင်ပါရှိသော ဖရစ်ဂျီးယားပြည် ဘုရင်တစ်ပါး ဖြစ်၏။ သူသည် ဂရိနတ်မင်းကြီးနှင့် နတ်သမီး ပလူတိုတို့ သင့်ရာ တွင် ရရှိသောသားဖြစ်သည်။

တန်းတလပ်၌ ပီးလောနှင့်နိုင်အိုဗီအမည်ရှိ ကလေးနှစ် ယောက်ရှိသည်။ တစ်နေ့သောအခါ သူသည် သားက လေး ပီးလောကိုသတ်ဖြတ်၍၊ နတ်များကို စားတော် ပွဲတည်ရန်ဆက်သ၏။ ထိုပြစ်မှုကို ဇနတ်မင်းကြီး သိ ရသောအခါ တန်းတလပ်ကို ဒဏ်ခတ်၏။ ဒဏ်ခတ်ပုံမှာ တန်းတလပ်ကို ဆာလောင်မွတ်သိပ်စေ၍၊ ရေအိုင်တစ်ခုတွင် မေးဖျားသို့ ရေရောက်သည်အထိ ရပ်နေစေ၏။ ရေဆာသောအခါ တန်းတလပ်သည် ရေကို ငုံ့၍သောက် လေသော် ရေသည် ခန်းခြောက်သွားသဖြင့် မသောက်ရ ချေ။ သူ၏ဦးခေါင်းထက်၌ သစ်သီးဝလံတို့သည် ဝဲလျက် ရှိ၏။ သို့သော် ဆာလောင်သဖြင့် ထိုသစ်သီးတို့ကို ခူးဆွတ်သည်ရှိသော် သစ်သီးတို့ကိုလက်လှမ်းမမှီချေ။

တန်တားဦးမြို့ရှိ သူခိုးငတက်ပြား၏ သင်္ချိုင်းဂူ

www.foreverspace.com.mm

တန်းဒြသမင်သည် ဝန်တင်စွတ်ဖားဆွဲရန်အတွက် အသုံးဝင်ပေသည်။

တန်းဒြသမင်။ ။ သမိုင်းမတင်မီခေတ်ကပင် တန်းဒြသမင် များသည်ဥရောပတိုက်တောင်ပိုင်းတွင် လှည့်လည် ကျက် စားလျက်ရှိကြသည်ဟု ပထဝီဝင်ပညာရှင်တို့က ယူဆကြ သည်။ ထိုခေတ်တွင် ဥရောပတိုက်သားတို့သည် တန်းဒြ သမင်၏အသားကို စားသုံးခဲ့ကြလေသည်။ အရေထူများ ကို ဝတ်ဆင်ရန်အတွက် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါ၌မူ စကန်ဒီနေးဗီးယားနိုင်ငံ၊ ဆိုက်ဗီးရီးယား၊ နျူးဖောင်လန်း ကျွန်း၊ ကနေဒါနိုင်ငံနှင့်မြောက်အမေရိကတိုက် တို့၌သာ ထိုသမင်မျိုးကို တွေ့နိုင်တော့သည်။ လက်ပလန်နှင့်ဆိုက် ဗီးရီးယားမြောက်ပိုင်းရှိ လူမျိုးများသည် တန်းဒြသမင်များ ကို ယဉ်ပါးအောင်မွေးမြူ၍ ဝန်တင်စွတ်ဖားများကို ဆွဲစေ ကြသည်။ ထိုသမင်မျိုး၏ သားရေဖြင့် အဝတ်အစား၊ နေ ထိုင်ရာ တဲအိမ်များ၊ ကကြိုးတန်ဆာများ ပြုလုပ်ကြသည်။ အသားနှင့်နို့ကိုမူ အစာအဖြစ် မှီဝဲကြသည်။ ဦးချိုနှင့် အရိုးများကို လက်နက်ပစ္စည်းဖြစ်အောင် လုပ်ယူကြသည်။ တန်းဒြသမင်၏ အသားကို စားသုံးနိုင် ကြောင်းသိသဖြင့် ၁၈၈၉ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် တန်းဒြ သမင်ကောင်ရေအနည်းငယ်ခန့်ကို အလာစကာပြည်နယ်၌ မွေးမြူရန်မှာယူခဲ့သည်။ ယခုအခါ အမေရိကန်ပြည် ထောင်စုအတွင်း၌ တန်းဒြသမင်ကောင်ရေ အလွန် တိုးပွားလျက် ရှိပေသည်။ တန်းဒြသမင်၏ အသားသည် အနံ့အရသာနှင့် ပြည့်စုံသည်ဟုဆိုသည်။ တန်းဒြသမင်နှင့် အလွန်မျိုးနီးစပ်သည့် အမေရိကန် ကဲရီးဗူးသမင်ဖိုမ တို့၌ ဖြာထွက်လျက်ရှိသော ဦးချိုများရှိသည်။ (ကဲရီးဗူး

သမင်-ရှူ။)ထိုသမင်မျိုး၏ ဦးချိုများသည် ဥရောပ တိုက်နှင့် အာရှတိုက်ရှိ တန်းဒြသမင်မျိုးတို့၏ ဦးချိုများ ထက် အများအားဖြင့်ပိုမို၍ တောင့်တင်းသည်။ တန်းဒြသမင်တို့သည် သန်မာတောင့်တင်း၏။ မြေကြီး မှ ပခုံးအထိ ၄ ပေမြင့်၏။ ကနေဒါနိုင်ငံရှိ တန်းဒြသမင်တို့ မှာ ၅ ပေအထိ မြင့်ကြောင်းကို သိရသည်။ တန်းဒြသမင်မျိုး ၏ ကိုယ်အနေအထားသည် အလွန်အေးသည့် မြောက်ပိုင်း ဒေသများအတွက် အထူးသင့်လျော်သည်။ သူတို့၏ မြေ များသည် တိုတုတ်၍ တောင့်တင်းသည်။ ဖိအားကြောင့် ပြန့်လျက်ရှိသော ခွာများသည် နှင်းဖုံးအုပ်လျက်ရှိသော နေရာ သို့မဟုတ် စိမ့်ပေါသော နေရာများတွင်သွားလာနိုင် ရန်အတွက်အထူးသင့်တော်သည်။ ပေါင် ၃၀၀ လေးသော ဝန်ကိုဆွဲ၍ နှင်းဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသော နေရာများတွင် တစ်နာရီလျှင် ၉ မိုင်၊ ၁၀ မိုင်ခန့်နှုန်းဖြင့် အချိန်ကြာမြင့်စွာ သွားနိုင်ကြသည်။ အအေးဒဏ်ကိုခံနိုင်ရန် အတွက် တန်းဒြ သမင်၌ အရေထူသာမက အမွေးနှစ်ထပ်လည်းရှိသည်။ အပေါ်ယံအမွေးသည် ရှည်၍ကြမ်းသည်။ အောက်ထပ်ရှိ အမွေးသည် နူးညံ့၍ သိုးမွေးနှင့်တူသည်။ တန်းဒြသမင်၏ အရောင်မှာ နွေဥတု၌ အညိုရင့် ရောင်ဖြစ်သော်လည်း၊ ဆောင်းဥတုတွင်ထိုအညိုရင့်ရောင်မှာ ဖျော့၍သွား၏။ လည် ပင်းတစ်လျှောက်တွင် အဖြူရောင် အမွေးရှည်များရှိသည်။ ထိုအမွေးများသည် လည်ဆံမွေးကဲ့သို့ တွဲလျားကျနေသည်။ အရိုင်းဘဝတွင် တန်းဒြသမင်သည် နွေဥတု၌မြက်ပေါ များသည့် လျှိုအတွင်းသို့ဝင်ကာ မြက်များကိုစားသည်။

ဆောင်းဥတုတွင် တန်းဒြသမင်ရိုင်းများသည် အုပ်ကြီးဖွဲ့ကာ ပင်လယ်ကမ်းခြေသို့သွား၍ ပင်လယ်မှော်များကို ငေးသောက်တတ်သည်။ ဆောင်းဥတု ကျရောက်သော အခါတွင် တစ်ဖန် အတွင်းပိုင်းရှိ တောင်ပေါများရာဒေသသို့ ရွှေ့ပြောင်းလာကြသည်။ ထိုနေရာများတွင် တန်းဒြဒေသ၌ပေါက်သော သစ်ကပ်မှော်တစ်မျိုးကို စားသောက်ကြသည်။ ထိုမှော်ပင်မျိုးကို ရနိုင်ရန် ခွာပြားများဖြင့် နှင်းလွှာများကို နက်ရှိုင်းစွာ တူးဆွရသည်။

တန်းနီငါး။ ။ တန်းနီငါးကို တူးနားငါးဟုလည်းခေါ်ကြသည်။ ထိုငါးမျိုးသည် မက္ကရယ်ငါး မျိုးရင်းဝင်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို ဥရောပ၊ အာရှ၊ အာဖရိကနှင့် အမေရိကတိုက်တို့၌ နွေးသော ရေတိမ် ရာအရပ်များတွင် တွေ့ရသည်။ တန်းနီငါးအမြောက်အမြားတို့သည် မေလနှင့်ဇွန်လတွင် ဂျီဗရာတားရေလက်ကြားကိုဖြတ်ကာ မြေထဲပင်လယ်ထဲသို့ ဝင်လေ့ရှိကြသည်။ နောက်များမကြာမီ နှစ်စုခွဲကြ၍ တစ်စုက ဥရောပတိုက်ကမ်းခြေတစ်လျှောက်နှင့် ကျန်တစ်စုက အာဖရိကတိုက်ကမ်းခြေတစ်လျှောက်တွင် ဥချရန်နေရာရှာကြသည်။

တန်းနီငါးသည် စီးပွားဖြစ်ဖမ်းယူသောငါးမျိုးဖြစ်သည်။

အာရှတိုက် နွေးသောရေတိမ်အရပ်၌ကျက်စားလေ့ရှိသည့် တန်း နီ ငါး

ထိုငါးမျိုးသည် အလွန်ကြီးမား၏။ ဗလူးဖင်း တန်းနီခေါ် တန်းနီငါးမျိုးသည် တစ်ခါတစ်ရံ ဆယ်ပေမကရှည်၍ ပေါင် ၁၅၀၀ မျှပင် အလေးချိန် စီးသည်။ ထိုတန်းနီငါးမျိုးအပြင် အခြားအမျိုးအစားများလည်း ရှိသေးသည်။ တန်းနီငါးအမျိုးအစားအားလုံးတို့သည် 'သန္နိဒီးမျိုးရင်း' ဝင်ဖြစ်ကြကုန်၏။

တန်းနီငါးသည် အများအားဖြင့် ကင်းမွန်ဘဲလိပ်နှင့် ငါးငယ်ကလေးများကိုစားသည်။ ငါးပျံကို အနှစ်သက်ဆုံးဖြစ်သည်။ တန်းနီငါးသည်သာမန် မက္ကရယ်ငါးမျိုးနှင့် ဆင်တူသော်လည်း၊ ယင်း၌ပို၍တုတ်ခိုင်သော ကိုယ်ထည်ရှိသည်။ ထိုငါး၏အမြီးခွ နေပုံမှာ စက်ဝိုင်းခြမ်းနှင့်တူသည်။ ထိုအမြီးပုံမျိုး ရှိခြင်းကြောင့်လည်း တန်းနီငါးကို အမှတ်ရလွယ်သည်။

တန်းနီငါးများကို အထူးသဖြင့် ကာလီဖိုးနီးယား ကမ်းလွန်နှင့် မြေထဲပင်လယ်ထဲတွင် ဖမ်းကြသည်။ ထိုငါးကို အစိမ်းလိုက်ဖြစ်စေ၊ စည်သွတ်၍ဖြစ်စေ ရောင်းချလေ့ရှိသည်။ အီတလီနိုင်ငံတွင် ထိုငါးကို အစိတ်အပိုင်း များဖြတ်ကာ အမည် တစ်မျိုးစီဖြင့် ရောင်းချလေ့ရှိသည်။ တန်းနီငါး၏ အရသာမှာ ကြက်ငယ်ငယ်၏ အရသာနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။

တန်းနိုင်းဇား ။ ။ ဂျာမန်ထုံးဟောင်းပုံပြင်အလိုအားဖြင့်၊ တန်းနိုင်းဇားဟူသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဂျာမန်စာပေသမိုင်း၌ ၁၃ရာစုနှစ်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သောလင်္ကာဆရာတစ်ဦးဖြစ်လေသည်။ ထိုခေတ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည် အပါအဝင်ဖြစ်သော ဥရောပနိုင်ငံတို့တွင် လင်္ကာဆရာတို့သည် အရပ်လေးမျက်နှာသို့လှည့်လည်ကာ၊ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံတွင် ကွက်စိတ်ဆရာများ စာဟောသကဲ့သို့ လင်္ကာများကို ဟောပြော သီဆိုလေ့ရှိကြသည်။ တန်းနိုင်းဇားသည် ဤသို့ အရပ်တကာလည်၍ လင်္ကာများကို ရွတ်ဆိုလာခဲ့ရာ၊ တစ်နေ့သော် မိန်းမလှတစ်ဦးနှင့် တွေ့လေ၏။ ထိုမိန်းမသည် ဗီးနပ်နတ်သမီးဖြစ်သည်ဟူသောအမှတ်ဖြင့်၊ တန်းနိုင်းဇားသည် ထိုနတ်သမီးနှင့် ခုနစ်နှစ်တိုင်တိုင် ပေါင်းသင်း၍နေလေ၏။ ထိုနောက် သူသည် မှားခဲ့ပြီကိုသိ၍၊ ရောမမြို့သို့သွားလျှင် ပုပ်ရဟန်းမင်းထံ အပြစ်ကို ဖြေဖျောက်ရန် တောင်းပန်လေသည်။ ထိုအခါပုပ်ရဟန်းမင်းက ငါ၏ တောင်ဌေး အတက်ပေါက်လိုက ပေါက်မည်၊ သင်၏ အပြစ် ပြေဖို့ကား ခဲယဉ်းလှသည်ဟု ဆိုလေ၏။ ထိုကြောင့် တန်းနိုင်းဇားလည်းစိတ်ပျက်၍ဂျာမန်နိုင်ငံသို့ ပြန်လေ၏။ သုံးရက်မြောက်သောနေ့တွင် ပုပ်ရဟန်း မင်း၏ တောင်ဌေးသည် အတက်ပေါက်လေ၏။ ထိုအခါမှ လူတို့သည် တန်းနိုင်းဇားကို ရှာကြလေကုန်၏။ သို့သော်မတွေ့ကြချေ။

တန်းနှိုင်းစားကား ဝီးနပ်နတ်သမီးနှင့် ကာမဂုဏ်၌ နှစ် မွန်၍ နေလေသတည်း။ ယင်းအကြောင်းကို ဂီတဆရာ ဗဟိကနာသည် လင်္ကာစပ်ဆိုထားလေသည်။

တုန်မြန်လျှပ်စစ်ဓာတ်စီး ။ ။ အေဒီ(ဝါ)အော်လ တာနိတ်တင်းကားရင့် ဟုခေါ်သော စုန်ဆန်ဓာတ်စီး ကြောင်းတွင်အပြန်အလှန်တစ်ကြိမ်စီးဆင်း၍ တစ်ပတ်ပြည့် လျှင်၊ ယင်းသို့တစ်ပတ်ပြည့်ခြင်းကို 'ဆိုင်ကယ်' ဟုခေါ် သည်။ ယင်းဆိုင်ကယ်ပေါင်း တစ်ထောင်ကို ကီလိုဆိုင် ကယ်ဟုခေါ်၏။ ဆိုင်ကယ်ပေါင်း တစ်သန်းကို မဂ္ဂင်ဆိုင် ကယ်ဟုခေါ်၏။

တစ်စက္ကန့်အတွင်း လျှပ်စစ်ဓာတ် စုန်ဆန်စီးဆင်းသည့် ဆိုင်ကယ်အကြိမ်ပေါင်းကို ရေတွက်၍ သိပ္ပံပညာစ ကားဖြင့်ဓာတ်စီးကြောင်းတွင်တုန်ကြိမ် ဆိုင်ကယ်ပေါင်း မည်မျှရှိသည်ဟု ပြောဆိုကြရသည်။ တုန်ကြိမ် ဆိုင်ကယ် ပေါင်း သိန်းသန်းမကများပြားသော လျှပ်စစ်ဓာတ်ကိုတုန် မြန် လျှပ်စစ်ဓာတ်စီး ဟုခေါ်သည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် 'ဟိုင်းဖရီကွင်စီကားရင့်' ဟုခေါ်ကြသည်။

သာမန်အော်လတာနိတ်တား (ဝါ) အေစီဒိုင်နမိုမှရ သောအေစီကားရင့်၏တုန်ကြိမ်သည် တစ်စက္ကန့်လျှင်ဆိုင် ကယ် ၅၀ မျှလောက်သာရှိသည်။ အထူးစီမံထားသော ဟိုင်းဖရီကွင်စီအော်လတာနိတ်တားများမှ ကီလိုဆိုင်ကယ် ၁၀ တုန်ကြိမ်ရှိသောကားရင့်များအထိရနိုင်၏။ သို့သော် မဂ္ဂဆိုင်ကယ်နှင့်ရေတွက်နိုင်လောက်အောင် တုန်ကြိမ်များ သော ကားရင့်မျိုးကိုလိုလျှင် 'သာမျန်နစ်ဗား' များဖြင့် သာဖန်တီးပေးနိုင်ပေသည်။

ဟိုင်းဖရီကွင်စီကားရင့်ကို ယခုအခါပိုင်ယာလက်နှင့် ရေဒီယိုများတွင်၊ ညှို့ဓာတ်ဖြင့်အပူပေးခြင်း၊(ဓာတ် မလိုက်နိုင်သော) ဒိုင်အီလက်တြစ်ပစ္စည်းကို အပူတိုက်ခြင်း စသောဟိုင်း ဖရီကွင်စီ အပူတိုက်နည်းများတွင်အသုံး ပြုလျက်ရှိကြ၏။ ထိုမှတစ်ပါးအချို့သောရောဂါများကို ကုသရာ၌လည်း၊ ဟိုင်းဖရီကွင်စီကားရင့်ကိုအောင်မြင်စွာ အသုံးချနိုင်နေပြီဟု သိရလေသည်။

ညှို့ဓာတ်ဖြင့်အပူပေးရာတွင်ပူလာစေလိုသည့်ပစ္စည်းကို ဟိုင်းဖရီကွင်စီကားရင့် စီးနေသည့်ကျွဲဖြင့်ဝန်းရံထား သည်။ ကျွဲသည်အသွားအပြန်ပြောင်းနေသော သံလိုက် နယ်ကိုဖြစ်စေ၍၊ ထိုသံလိုက်ဓာတ်ကတစ်ဖန်ပူစေလိုသည့် ပစ္စည်းအတွင်း၌လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေရာ၊ ဤလျှပ် စစ်ဓာတ်ကြောင့် ပစ္စည်းအတွင်း၌ အပူဓာတ်ကိန်းအောင်း လာလေသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ပစ္စည်းတစ်ခုလုံးကိုဖြစ် စေလိုသောနေရာမျှကိုဖြစ်စေ၊ လျင်မြန်စွာ အပူတိုက်ပေး နိုင်သည်။ ယခုအခါသံမဏိအစိတ် အပိုင်းများကို အပူတိုက်

ပေးရသည့် ကိစ္စများ၌ ဤနည်းကို အများအပြား အသုံးပြုလျက်ရှိလေသည်။

ဒိုင်အီလက်ထရစ်ပစ္စည်း အပူတိုက်နည်းဆိုသည်မှာ သာ မန်အားဖြင့် ဓာတ်လည်းမလိုက်၊ အပူလည်းကောင်းစွာမ လိုက်သောပစ္စည်းများကို အပူတိုက်နည်းဖြစ်၏။ ပမာအား ဖြင့် ကြီးမားသောသစ်တုံးတစ်လုံးကိုလျင်မြန်စွာ ခြောက် သွေစေလိုသည် ဆိုပါစို့။ အကယ်၍ သာမန်ဖြစ်သော အပြင်ဘက်မှ အပူတိုက်ပေးသည့် နည်းကိုသုံးပါက သစ်တုံး အပေါ်ယံကစတင်ပူလာသော အပူဓာတ်သည် နာရီပေါင်း အတော်ကြာပြီးမှအတွင်းသို့ ရောက်ပေမည်။ သို့သော် ဟိုင်း ဖရီကွင်စီကားရင့်ကိုအသုံးပြုသောအခါ၊ အပူဓာတ် သည် သစ်တုံးအတွင်း၌ ညီညာစွာ ပျံ့နှံ့ဖြစ်ပေါ်သည့်အ တွက်မိနစ်ပိုင်းအတွင်း သို့မဟုတ် တစ်ခါတစ်ရံစက္ကန့်ပိုင်းအ တွင်းမှာပင်သစ်တုံးသည် ခြောက်သွေသွားနိုင်လေသည်။ ယခုအခါ ရာဇာ၊ ပလပ်စတစ်စသည်တို့နှင့်ပြုလုပ်ထား သောအထည်ပစ္စည်းများကို ဟိုင်းဖရီကွင်စီ အပူတိုက်နည်း ဖြင့်ဆက်ပေးနိုင်ပြီဖြစ်၏။ အစားအစာများကိုလည်း ဤနည်းဖြင့် ချက်ပြုနိုင်၏။ သို့သော်ကျက်ပြီဟုထင်ရ လောက်အောင် အရောင်မပြောင်းခြင်း၊တစ်ခါတစ်ရံပစ္စည်း ကိုလိုက်၍ အချို့သောအပိုင်း၌ မကျက်သေးဘဲကျန် နေတတ်ခြင်းစသောအကြောင်းများကြောင့် အောင်မြင် စွာ အသုံးမချနိုင်သေးချေ။ ကျက်ပြီးသား အစာများကိုမူ ဤနည်းဖြင့် လျင်မြန်စွာ ပြန်နွေးပေးနိုင်လေသည်။ (လျှပ်စစ်ဓာတ်-ရှု။)

တပ်မတော် ။ ။ တပ်မတော်ဟူသည် စစ်ရေးစစ်ရာအ တွက် လက်နက်တပ်ဆင်ပေးကာ၊ စံနစ်တကျ ဖွဲ့စည်းထား သောလူတစ်စုဖြစ်သည်။ တပ်မတော်သည် လက်နက်ကိုင် တပ်ပေါင်းစု အားလုံးပင်ဖြစ်၍ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက်သော်၊ ဘုရင်တစ်ပါး၊ သို့မဟုတ် မြို့ဝန်မြို့စား တစ်ဦးတစ်ယောက် အတွက်သော် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ရှေးမူလတပ်မတော်တွင် ခြေလျင်တပ်၊ မြင်းတပ်နှင့်အ မြောက်တပ်ဟူ၍သာ အဓိကအားဖြင့်ရှိခဲ့သည်။ ခြေလျင် တပ်သည် စစ်ပွဲတွင် အပြင်းထန်ဆုံးတိုက်ရသော တပ်ဖွဲ့ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းတပ်သားများသည် ရန်သူများအား ခြေလျင်ချီတက်ကာ ယှဉ်ပြိုင် စစ်ထိုးရသည်။ မြင်းတပ်ဖွဲ့ သားများသည် မြင်းများကိုစီးကာ၊ ယှဉ်ပြိုင် စစ်ထိုးရခြင်း ကြောင့် ချီတက်ရာတွင် ခြေလျက်တပ်သားများထက် ပိုမို၍ ခရီးပေါက်ရောက် တွင်ကျယ်သည်။ ယင်းတပ်ဖွဲ့၏ အလုပ် ကား ရန်သူ၏ ပိုင်နက်ကို ဖောက်ထွင်းဝင်ရောက် တိုက်ခိုက် ကာ သတင်းထောက်လှမ်းရသည်။ ရန်သူ၏တပ်ပြိုကွဲ ပျက်ပြားသည့်အခါတွင် ဒလစပ်လိုက်၍ တိုက်ခိုက် ချေမှုန်း

ရသည်။ ရိုင်ဖယ်နှင့် စက်သေနတ်များ မပေါ်ပေါက်မီ ခေတ်ကာ မြင်းတပ်သည် စစ်ပွဲတွင်အရေးပါလှသည်။ မြေလျှင်တပ်နှင့်အတူ ပူးပေါင်းတိုက်ခိုက်လေ့ရှိသည်။ ယမ်းဖော်စပ်နည်း မတွေ့မီကာလက စစ်ပွဲများတွင် လက်နက်ကရိယာများကို အဝေးသို့လွှဲပစ်ခတ်ရသောတပ်ဖွဲ့ကို အမြောက်တပ်ဟုခေါ်သည်။ ယင်းရှေးခေတ် အမြောက်တပ်ဖွဲ့၏ အလုပ်မှာ ရန်သူ၏စစ်ကြောင်းအတွင်းသို့ ကျောက်တုံးကြီးများ၊ မီးတောက်လျက်ရှိသော ဆီပူအိုးများနှင့်အခြားကျည်စေ့၊ အမြောက်ဆံ၊ ဗုန်းဆံတို့ကို လှမ်းရှုပစ်သွင်းရသည်။ ၁၄ ရာစုခေတ်ဦးတွင်အမြောက်များပေါ် ပေါက်လာသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအမြောက်များကို တိုက်ပွဲမဖြစ်ပွားမီဦးသာ အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ လူထူထပ်သော ရန်သူ၏စစ်ကြောင်းအတွင်းသို့ တကြိမ်မျှပစ်သွင်းပြီးလျှင် ယင်းအမြောက်များကို စစ်မြေပြင်မှ ဆွဲထုတ်သွားကြသည်။ ယင်းအမြောက်များကို သစ်သားဖြင့် အကြမ်းပြုလုပ်ထား သောစွတ်ဖားများဖြင့် ဆွဲယူသယ်ဆောင်ခြင်းကြောင့် တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းသည့်အခါတွင်များ စွာလေးလံပင်ပန်းလှပေသည်။ သို့ရာတွင် ဘီးတပ်ရထားများကို အသုံးပြုလာသည့် အခါတွင်ကား မြေပြင်အမြောက်တပ်ဟူ၍ တိုးတက်ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ မြေပြင်အမြောက်တပ်သည် စစ်ရေးစစ်ရာတွင် အလွန်အရေးပါသော အပိုင်းမှရာစု ခေတ်ပေါင်းများစွာ တစ်စတိုးတက်၍ ပါဝင်ဆင်နွှဲခြင်းကြောင့် ခြေလျင်တပ်များအဖို့ စစ်ပွဲ၌ ယင်းမပါလျှင် လုံးဝတအားမဲ့လေသည်။

ရှေးခေတ်ခြေလျင် တပ်သား များသည် ရန်သူအားလှမ်း၍ ပစ်လွှတ်တိုက် ခိုက်ရန်အတွက် လှံတိုလှံရှည်များ၊ လောက်လွှဲများ စွဲကိုင်ကြသည်။ တကမ်းမှီ ရင်ဆိုင်တိုက်ပွဲအတွက် ဓားလွှတ်များ၊ မိုန်းများ၊ ထိပ်တွင်လှံချွန် တပ်စစ်ပုဆိန်များ၊ စစ်တင်းပုတ်များနှင့် စစ်ရဲတင်းများကို စွဲကိုင်ကြသည်။

အထက်ပါခြေလျင်တပ်၊ မြင်းတပ်နှင့်အမြောက်တပ်တို့သည်ရှေးခေတ်တပ်မတော်တွင် အဓိကအင်အားကြီးသုံးရပ် ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို စက်မှုလက်မှုတပ်ခွဲနှင့် ထောက်ပံ့ရေး တပ်ခွဲတို့က အထောက်အကူပြုသည်။ လူတို့ အသိဉာဏ်ပွင့်လင်း၍ တစ်စတ တိုးတက်ယဉ်ကျေးလာခဲ့သည့်အခါတွင်ဆေးတပ်ခွဲဟူ၍ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြန်၏။ ထို့နောက် တပ်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်သွယ်မိရန်အတွက် အချက်ပြတပ်ခွဲဟူ၍လည်းပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြန်သည်။

၂၀ ရာစုနှစ် စလျင်စဉ်ပင် စစ်ရေး စစ်ရာအတွက် လက်နက်သစ် လက်နက်ဆန်းများသည် တရိုက်ထိုးထွန်းကား ပေါ်ပေါက်လာပြီးလျှင် နိုင်ငံကြီးတိုင်းရှိ တပ်မတော်တိုင်းတွင်လည်းတပ်စိပ်၊ တပ်ခွဲအမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ် လာခဲ့

ကြလေတော့သည်။ ခေတ်သစ် စစ်ယန္တရား၏အသွင်ကားများစွာရှုပ်ထွေးလှပေသည်။

သို့သော် ယခုခေတ်တပ်မတော်ကို အဓိကအားဖြင့် ပိုင်းခြားလိုက်သည်ရှိသော် ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်နှင့် လေတပ်ဟူ၍ အင်အားကြီးသုံးရပ်ရှိသည်။ ကြည်း၊ ရေ၊ လေ တပ်ပေါင်းစုသည် ယခုခေတ်တပ်မတော်ပင်ဖြစ်သည်။

ယခုခေတ် ကြည်းတပ်သားတို့သည် အဝေးသို့ ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ရန်အတွက် လောက်လွှဲအစား ရိုင်ဖယ်သေနတ်များ၊ စက် သေနတ်များကို၊ လက်တကမ်းမှီ ရင်ဆိုင်တိုက်ပွဲများအတွက် ရှေးခေတ်မိုန်းများအစား သေနတ်ထိပ်တွင် တပ်ဆင်ရသော လှံစွပ်များကို စွဲကိုင်ကြသည်။ ထို့ပြင် ဦးခေါင်းတွင်လည်း သံခမောက် များကိုဆောင်းကြသည်။ ယခုခေတ် အမြောက်တပ်၌ အမြောက်များကို သယ်ယူရွှေ့ပြောင်းရာတွင် ရှေးခေတ်ကကဲ့သို့စွပ်ဖားများဖြင့် ဆွဲယူရွှေ့ပြောင်းခြင်း မပြုရတော့ဘဲ ထရက်တာခေါ် ဘီးတပ်ခေတ်မှီ ဆွဲယာဉ်များဖြင့် အလွယ်တကူ လျင်မြန်စွာ ရွှေ့ပြောင်း သယ်ယူနိုင်ပေသည်။ ရှေးခေတ် မြင်းတပ်၏ နေရာတွင်လည်းတင့်ကား တပ်ကိုအစားထိုးသွင်းခဲ့၏။ ရှေးခေတ်က ရန်သူအား ပိုင်းရဲလုပ်ကြံသည့်နေရာတွင် မြင်းတပ်အရေးပါ အရာရောက်သကဲ့သို့ ယခုခေတ် တင့်ကားတပ်သည်လည်း ရန်သူအား ပိုင်းရဲလုပ်ကြံ သည့်နေရာတွင် များစွာအရေးပါခဲ့ပေသည်။ တင့်ကားတပ်တွင် အပေါ့စား တင့်ကား၊ အလေးစားတင့်ကားဟူ၍ တင့်ကားအမျိုးမျိုး ပါဝင်သည်။ မြင်းတပ်နေရာတွင် တင့်ကားတပ်ကို အစားထိုးအသုံးပြုခဲ့သော်လည်း ယခုခေတ် စစ်ပွဲများ၌ မြင်းများကို ဆက်လက် အသုံးပြုလျက်ပင်ရှိသည်။ စစ်မြေပြင်သို့ မြင်းများကို သယ်ဆောင်သည့်အခါ မော်တော်ထရပ်ကားများဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်သည်။ ယခုခေတ်ကြည်းတပ်သားများကို တစ်နေရာမှတစ်နေရာသို့ သယ်ဆောင်သည့်အခါတွင် ထရပ်ကားများဖြင့် ၊ တပ်မတော်အတွက် အထူးစီမံ တည်ဆောက်ခဲ့သော ဂျစ်ကားများဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်သည်။ ယင်းတို့ကို စုပေါင်း၍ ယခုခေတ် အခေါ်အားဖြင့် ကြည်းတပ်ဟုခေါ်သည် ကြည်းတပ်၌ ဆေးတပ်ခွဲ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတပ်ခွဲ၊ စက်မှုလက်မှုတပ်ခွဲ၊ အချက်ပြတပ်ခွဲ၊ ရိက္ခာထောက်ပံ့ရေးတပ်ခွဲစသည်ဖြင့် တပ်ခွဲအမျိုးမျိုး ပါဝင်သေးသည်။

အမြောက်များတိုးတက်ဖြစ်ထွန်းလာသည် မှအစပြု၍ ရေတပ်၏အင်အားသည် ကြီးထွားလာသည်။ ရှေးခေတ်က အဝေးပစ်လက်နက်ကြီးများကို ကြံဆတီထွင်ခြင်း မရှိသေးသောကြောင့် ရေတပ်၏အင်အားသည်မမှန်ခဲ့သည်။ အင်ပါယာချဲ့ထွင်သည့်ခေတ်တွင် အဝေးပစ် လက်နက်ကြီးများ (အမြောက်) ပေါ်ပေါက်ခဲ့ ပြီဖြစ်ရာ ထိုအခါမှအစပြု၍

ရေတပ်သည် ကြည်းတပ်၏အရိုက်အရာကို ခံယူကာ ကမ္ဘာကိုရိုးခိုးသည့်စစ်အင်အား တစ်ရပ်ဖြစ်လာသည်။ နိုင်ငံ ဗဟိုနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ကြမ္မာကိုလည်းရေတပ်ကပင် ဖန်တီးလာသည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် ဤအချက်ကိုအထူးဂရုပြုမိကာ ရေတပ်အင်အားဖြင့် အင်ပါယာ ချဲ့ထွင်ခဲ့ကြပေသည်။ ၁၅၈၈ ခုနှစ်၌ ကမ္ဘာကျော် စပိန်အာမဒါ ရေတပ်ကြီးကို ဗြိတိသျှတို့၏ရေတပ်က တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ၁၈၀၅ ခုနှစ်တွင်လည်းဗြိတိသျှရေတပ်မှိုလ်ချုပ် နယ်လဆင်သည် ပြင်သစ်စစ် ဘုရင် နပိုလီယန်၏ရေတပ်ကြီးကို ထရာဖယ်လဂါတိုက်ပွဲ၌ ချေမှုန်းအောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ဗြိတိသျှတို့၏ ရေတပ်မတော်သည် ကမ္ဘာကိုစိုးမိုးခဲ့ပေသည်။ တစ်နည်းဆိုသော်ထိုအချိန်မှစပြု၍ ရေတပ်သည်ကမ္ဘာကြီး၏ငြိမ်းချမ်းရေးကိုပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးသည့်အထိထိန်းချုပ်ခဲ့ပေသည်။ ရေတပ်တွင် ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်မှစပြု၍ သင်္ဘောများကိုသံဖြင့်ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ရေနေ့စွဲစက်ဖြင့်ခုတ်မောင်းကာ အဝေးပစ်အမြောက်ကြီးများကိုလည်းတပ်ဆင်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ရေတပ်၏အင်အားသည် ပိုမိုတိုးတက်ကြီးမားခဲ့သည်။

ထို့နောက် ၂၀ ရာစု၏ အစပိုင်းတွင် ဂျာမနီသည် ဗြိတိသျှရေတပ်ကိုယှဉ်ပြိုင်အန်တုလာလေရာ ထိုအခါမှစပြု၍ ရေတပ်တွင်အသစ်အဆန်းတိုးတက်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ သင်္ဘောများတွင် ရိုးရိုးသံချပ်ကာအစားသံမဏိသံချပ်ကာများကို အသုံးပြုလာ၏။ အမြောက်စင်များသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့် လှည့်ပတ်၍ရသော ဆုံလည်အမြောက်စင်များဖြစ်လာ၏။ အမြောက်ပစ်သူရဲများသည် တိုက်ရိုက်ထိမှန်ခံရခြင်းမှလွဲ၍ အခြားမည်သည့်နည်းနှင့်မှ ထိမှန်ခြင်း မခံရအောင်အကာအကွယ်များ ရလာ၏။ အမြောက်ဆန်များသည် ပေါက်ကွဲခြင်းမပြုမီ သိပ်သည်းသောချပ်ကားများကို ဖောက်ထွင်းနိုင်လာ လေသည်။ သင်္ဘောများကို တာမိုင်းရေနေ့စွဲစက်များဖြင့် ခုတ်မောင်းလာသောကြောင့် ရှေးကထက် အမြန်နှုန်းအဆမတန်တိုးတက် ကြီးမားလာ၏။ ၁၉၀၄ခု ရှုဂျာပန်စစ်ပွဲတွင် ပို့အာသာ၌ရှုဂျာပန်သင်္ဘောများကို ဂျပန်တို့က တော်ပီဒို လက်နက်ဆန်းများဖြင့် စတင်အသုံးပြုရန်အတွက် ဖျက်သင်္ဘောများကိုလည်း တည်ဆောက်ခဲ့ကြလေသည်။ ထို့နောက်တော်ပီဒိုများမထိမှန်နိုင်အောင် ရေထဲတွင် သံမဏိနန်းခက်များ ကာကွယ်ချထားသောစစ်သင်္ဘောများကို ရန်သူသင်္ဘောများဝင် မလာနိုင်အောင်ရေထဲတွင် ရေမြှုပ်ပုံးများချထားခြင်းနှင့် ထိုရေမြှုပ်ပုံးများကိုရှင်းလင်းဖယ်ရှားရန်အတွက်ရေမြှုပ်ပုံးရှင်းသင်္ဘောများကို တိုးတက်ဖန်တီးခဲ့ကြလေသည်။ ယင်း ၂၀ရာစု ပဌမပိုင်း၌ပင် ရေငုပ်သင်္ဘောများနှင့်ရေငုပ်

သင်္ဘောရှိရာဒေသ ကိုရှာဖွေနိုင်စွမ်းသောကိရိယာများ၊ ရေငုပ်သင်္ဘောဖျက်လက်နက်ဆန်းများကိုတိုးတက် တီထွင်ခဲ့ကလေသည်။ ရေတပ်မတော်၌ ဤသို့အားဖြင့်တိုက်ခိုက်မှုစွမ်းအင်သစ်များ တိုးတက်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ ထိုစွမ်းအင်သစ်များကို ၁၉၁၄ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်သောအခါ အပြိုင်အဆိုင်အသုံးပြုခဲ့ကြလေတော့သည်။

ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးခေတ်သည် လေယာဉ် ခေတ်အစပင်ဖြစ်သည်။ ဤစစ်ကြီးအတွင်း၌လေ ယာဉ်များဖြင့်ပုံးကြဲတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ သို့သော်လေတပ်၏စွမ်းအင်သည် ထက်ထက်မြက်မြက်မရှိသေးချေ။ စစ်အာဏာပိုင် များသည် လေတပ်၏ စွမ်းအင်ကို ယုံကြည်မှု နည်းပါးခဲ့သည်နှင့်အမျှ ပြည့်ဝစွာလည်း အသုံးမပြုနိုင်ကြသေးချေ။ ပဌမ ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌ လေယာဉ်များကိုကင်းထောက်မှုအတွက် အများဆုံး အသုံးပြုခဲ့ကြပေသည်။ သို့ရာတွင် ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးသည့်မှ စပြု၍ လေတပ်သည်ရေတပ်၏ အရိုက်အရာကို တစ်စစခံယူခဲ့သည်။ ကြည်းတပ်ရေတပ်တို့၏စစ်ဆင်ရေးတွင်လေတပ်၏ စွမ်းအင်ကို အသုံးမပြုက အောင်မြင်မှုမရနိုင်တော့ချေ။ စစ်အင်အားဖြင့် ကမ္ဘာကိုစိုးမိုးထိန်းချုပ်ရာတွင် ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်တို့၏အစွမ်းထက်လေတပ်၏အစွမ်းကပိုမိုကြီးမားလာလေသည်။ သာဓကကား ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌ လေတပ်၏ကြီးမားထက်မြက်သောစွမ်းအင်ကိုအထင်အရှားတွေ့ရသည်။ စစ်ပွဲများ၏ အနိုင်အရှုံးကို လေကြောင်းစစ်ဆင်မှုများက အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်ဟုပင် ဆိုနိုင်သည်။ ဥရောပစစ်မျက်နှာ၌ နာဇီဂျာမန်တို့စစ်ရေးနိမ့်ခဲ့သည်မှာ ယင်းတို့၏လေတပ်အင်အားပျော့ညံ့လာသည့်အချိန်တွင် မဟာမိတ်တို့၏လေတပ်အင်အားကြီးထွားလာမှုကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ အရှေ့ပိုင်းစစ်မျက်နှာတွင် ဖက်ဆစ်ဂျပန်တို့အရေးနိမ့်ခဲ့သည်မှာလည်း အထက်ပါနည်းအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ ဤဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးကို ပြီးဆုံးအောင် ဖန်တီးလိုက်သည်မှာ လေတပ်၏ ထက်မြက်သောစွမ်းအင်ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟုဆိုက မှားမည်မဟုတ်ချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အနုမြူပုံးရှိလင့်ကစား ထိုအချိန်ကလေတပ်၏ စွမ်းအင်သာလျှင် ထက်မြက်ခြင်းမရှိကအချည်းနှီးပင်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးဆုံးသည်နောက်တွင်အနုမြူပုံးများ၊ ဟိုက်ဒရိုဂျင်ပုံးများ၊ ဒုံးပျံများ၊ ဒုံးယာဉ်များ အစရှိသောလက်နက်အသစ်အဆန်းများသည် လေတပ်အင်အားစု၏ အရေးပါသောအစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်လာကြလေသည်။ ဂျက်လေယာဉ်တို့သည်တစ်နာရီလျှင်မိုင်ပေါင်း ၁၄၀၀အထိ ပျံသန်းနိုင်လာကြပြီးလျှင်ကောင်းကင်တွင် လေယာဉ်ချင်း ဓာတ်ဆီဖြည့်နိုင်ကြသည်။ ဟယ်လီကော့ပတာခေါ် ရဟတ်ယာဉ်ဖြင့်လည်း တပ်များကို ရွှေ့

ပြောင်းခြင်း၊ စုရုံးခြင်း၊ ထောက်ပံ့ခြင်းများပြုလုပ်လာနိုင်ကြလေသည်။

ယခုအခါ အထက်ပါ ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်နှင့်လေတပ်တို့ကို ပေါင်းရုံး၍တပ်မတော်ဟုခေါ်သည်။ ယင်းတို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်သွယ်၍နေသည်။ စစ်ရေး စစ်ရာရှိသည့် အခါများတွင်ယင်းတို့သည် တစ်ခုကို တစ်ခုထောက်ကူ၍ အပြန်အလှန် အကျိုးပြုကြလေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်၌ နိုင်ငံအသီးသီးတို့သည် တပ်မတော်များကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားရှိကြသည်။ ယင်းတို့အနက် ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ၊ ရုရှ၊ အမေရိကန်နှင့် ဗြိတိသျှတပ်မတော်များသည် ထင်ရှားသောတပ်မတော်ကြီးများဖြစ်သည်။

ပြင်သစ်တပ်မတော်သည် လူစီ၁၄ ဘုရင်၏လက်ထက်နှင့် နပိုလီယံဘုရင်၏လက်ထက်တွင် ဥရောပတိုက်ကို နှစ်ကြိမ် တိုင်တိုင်လွှမ်းမိုးခဲ့ဘူးသည်။ ပြင်သစ်ရေတပ်သည် ထရာဖယ် လက်တိုက်ပွဲ(၁၈၀၅ ခု)တွင် အရေးနိမ့်ခဲ့သည်အထိ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ကျော်မျှဗြိတိသျှတို့၏ ဘုရင့်ရေတပ်နှင့် ယှဉ်ပြိုင်ဘက်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၁ခုနှစ်၌ပြင်သစ်ရေတပ်သည် ကမ္ဘာ့ရေတပ်အင်အားများအနက် ဒုတိယ တန်းလောက်သာလိုက်တော့၏။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌ ပြင်သစ်လေတပ်သည် အင်အားအကြီးဆုံးဖြစ်၍၊ လေကြောင်းစစ်ဆင်မှုများအတွက် လေယာဉ်နှင့်လေသူရဲများကိုလည်းအခြားနိုင်ငံတကာတို့ထက် အများဆုံး ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် ကမ္ဘာစစ်ကြီးနှစ်ခု အတွင်း၌ ပြင်သစ်လေတပ် အင်အားသည်တစ်စစ လျော့ပါးသွားခဲ့သည်။

ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ၁၇၉၂ ခုနှစ်မှအစပြု၍မဝင်မနေရ စစ်မှုထမ်းဥပဒေကိုပြဋ္ဌာန်းခဲ့၏။ သို့သော်၁၇၉၈ခုနှစ် ကျော်လွန်သောအခါမှပင် ပြည်လုံးကျွတ် စစ်မှုထမ်းဥပဒေကိုအတည်ပြုခဲ့လေသည်။ ယင်းပြည်လုံးကျွတ် စစ်မှုထမ်းဥပဒေသည် ၁၈၁၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ရပ်ဆိုင်း၍သွားခဲ့ရာ တတိယနပိုလီယံ၏လက်ထက်(၁၈၅၁-၇၀)သို့ ရောက်သောအခါမှပင်ပြန်လည်၍ ပြဋ္ဌာန်းအတည်ပြုခဲ့ရလေသည်။ ပြင်သစ်တပ်မတော်များသည် ပထမနှင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးများတွင် အကြီးအကျယ် အရေးရှုံးနိမ့်ခဲ့ကြ၏။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး၌ ပြင်သစ်တပ်မတော်များသည်ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးမှာထက် ပိုမို၍လျင်မြန်စွာအရေးရှုံးနိမ့်ခဲ့ကြလေသည်။ ယနေ့အခါ ပြင်သစ်တပ်မတော်တွင် စစ်သည်အင်အား တစ်သန်းခွဲခန့်ရှိလေသည်။

ဂျာမနီတပ်မတော်၏ မူလဘူတမှာ ပရပ်ရှင်းတပ်မတော်ဖြစ်သည်။ ဖရက်ဒရစ်သင်္ဂရတ် ဘုရင်ကြီး၏ လက်ထက်၌ ပရပ်ရှင်းတပ်မတော်ကြီးသည်အခြားသောနိုင်ငံတကာတို့၏ တပ်မတော်များနှင့်အပြိုင်အဆိုင် ထင်ရှားကြီးကျယ်

ခဲ့သည်။ ပြင်သစ်ဘုရင် နပိုလီယံ၏အင်အားကို နောက်ဆုံးဖြိုခွင်းရာ၌ ပရပ်ရှင်းတပ်မတော်များသည် အရေးကြီးသောအစိတ်အပိုင်းမှ ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ ဗတ်စမတ်၏ လက်ထက်၌ ပရပ်ရှင်းတပ်မတော်သည် အင်အားလွန်ကဲစွာကြီးမားခဲ့ပေသည်။

၁၈၉၅ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၁၄ ခုနှစ်များအတွင်း၌ဂျာမန်ရေတပ်သည်ပထမတန်းစား ရေတပ်ကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ပထမတန်းသို့ ရောက်ရှိခဲ့ခြင်းမှာ အဓိကအားဖြင့် ဒုတိယကိုင်ဇာဝီလီယံဘုရင်၏ ကြိုးပမ်းမှုများကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးတွင် ဂျာမန်ရေတပ်သည်စစ်သင်္ဘောကြီးများ၊ ရေငုပ်သင်္ဘောများကို အသုံးပြုကာဗြိတိသျှရေတပ်အင်အားကို အကြီးအကျယ်ဘက်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ခဲ့၏။ ပထမကမ္ဘာစစ် ပွဲအပြီး၌ဗာဆိုင်းစာချုပ်အရဂျာမန်များသည် စစ်သင်္ဘောကြီးများတည်ဆောက်ခွင့် မရခဲ့ကြတော့ချေ။ သို့သော်ဂျာမန်တို့သည် စွမ်းအားထက်မြက်သော ခါးပိုက်ဆောင်စစ်သင်္ဘောကလေးများကို တည်ဆောက်ကြသည်။ နောင်အခါ၌ ဗာဆိုင်းစာချုပ်ကိုပင် အလေးမမူတော့ဘဲ ကြီးမားသောရေငုပ်သင်္ဘောတပ်စုကို တည်ဆောက်ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြလေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး၌ ဂျာမန်ရေတပ်သည် ရေငုပ်သင်္ဘောစစ်ဆင်ရေးကိုလုံ့လစိုက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ပေသည်။

ဂျာမန်လေတပ်သည် လပ်(ဖ)ဝပ်(ဖ)အမည်ဖြင့် ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့သည်။ ဂျာမန်တို့သည် အစပထမတွင် လေတပ်ကို ကြည်းတပ်နှင့် ဆက်သွယ်ထားခဲ့ကြ၏။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးတွင် ဂျာမန်တို့သည် ဗြိတိန်နိုင်ငံပေါ်သို့ လေသင်္ဘောအားဖြင့် ငါးဆယ်တစ်ကြိမ်၊ လေယာဉ်အားဖြင့် ငါးဆယ်နှစ်ကြိမ် သွားရောက်တိုက်ခိုက် ဗုံးကြဲခဲ့ကြ၏။ စစ်ပြီးဆုံးသောအခါတွင် စစ်ပြေငြိမ်းစာချုပ်အရ ဂျာမန်တို့သည် လေတပ်အင်အားကို ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ခွင့် မရခဲ့ကြတော့ချေ။ သို့သော်နောင်အခါ၌ ယင်းချုပ်ချယ်ချက်များကို ချိုးဖျက်၍ လေတပ်အင်အားကိုပြန်လည်တည်ဆောက်ခဲ့ကြလေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးတွင် ဂျာမန် လပ်(ဖ)ဝပ်(ဖ)လေတပ်၏ တိုက်စစ်ကြောင့် ကမ္ဘာကျော် ဗြိတိန်ကျွန်းတိုက်ပွဲကြီးပေါ်ပေါက်ခဲ့ရ၏။ ထိုစစ်တွင် ဂျာမန်လေတပ်သည် ဒုံးပျံလက်နက်များကို ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပထမဆုံး အကြိမ်အသုံးပြုခဲ့ပေသည်။ စစ်ကြီးပြီးဆုံးသောအခါ လပ်(ဖ)ဝပ်(ဖ)လေတပ်သည် တစ်ဖန် ပြိုကွဲခဲ့ရပြန်ပြီးလျှင် ယနေ့ထက်တိုင်အောင်ဂျာမန်တို့သည် စစ်လေယာဉ်ကြီးများကို တည်ဆောက်ခွင့် မရရှိခဲ့ကြသေးချေ။

ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီး၌ ဂျာမန်တပ်မတော်တွင် စစ်သည်အင်အားလေးသန်းခွဲ (၄ ၁/၂ သန်း) ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထိုစစ်

တွင် ဂျပန်တို့ရှုံးခဲ့သော်လည်း စိတ်ဓာတ် ကျဆင်း၍ မသွားကြဘဲ အာဏာရှင်ဟစ်တလာ၏ လက်ထက်သို့ မရောက်သောအခါ ဂျပန်လက်နက်နိုင်ငံတော်ကြီးကိုလျင် မြန်စွာတည်ထောင်နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ သို့သော်ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး၌ ဂျပန်တပ်မတော်များသည် မဟာမိတ် နိုင်ငံများတပ်ပေါင်းစုသို့ ၁၉၄၅ ခုနှစ် မေလတွင် ချွင်း ချက်မရှိ လက်နက်ချအပ်ခဲ့ကြရပေသည်။

ရုရှနိုင်ငံ၏ စစ်ရေးစစ်ရာကို တိုင်းပြည်၏ပမာဏနှင့်ရာသီ ဥတုအခြေအနေတို့က များစွာအထောက်အကူပြုလျက် ရှိခဲ့ပေသည်။ ယင်းသို့အထောက်အကူပြုလျက်ရှိသော အချက်နှစ်ချက်ကြောင့်လည်းဤခေတ်သစ်၌ မိမိတို့၏ နိုင်ငံသို့ လေးကြိမ်တိုင်တိုင် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည့် ဒဏ်ကို ရုရှတပ်မတော်များသည် ကြံ့ကြံခံနိုင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၁၇ ရာစုအစတွင် ပိုလန်နှင့်လစ်သူယန်းနီးယန်း လူ မျိုးများသည် ရုရှနိုင်ငံကို ပထမဆုံးအကြိမ်ဝင်ရောက် တိုက် ခိုက်ခဲ့ကြ၏။ ထို့နောက်၁၈ ရာစုတွင် ချား ၁၂ ဘုရင်၏ ဆွဲလူမျိုးများသည်၊ ၁၉ ရာစုတွင်ပြင်သစ်စစ် ဘုရင် နပိုလီယံသည်၊ ၂၀ ရာစုတွင် ဂျပန်အာဏာ ရှင်ဟစ်တလာသည် ရုရှနိုင်ငံကြီးကို ဝင်ရောက်တိုက် ခိုက်ခဲ့ကြလေသည်။ သို့သော်တိုင်းပြည်၏ပမာဏနှင့် ရာသီ ဥတု အခြေအနေတို့ကြောင့် ရုရှတပ်မတော်များသည် ကြံ့ကြံခံကာ လေးကြိမ်စလုံး အနိုင်ယူခဲ့ကြပေသည်။

ရုရှတပ်မတော်၏ပမာဏ၊ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့်ခေတ်မှီတပ်မ တော်၏လေ့ကျင့်ပုံများကို အနည်းအကျဉ်းမျှသာ အသေး စိတ်သိကြရပေသည်။ သို့သော် လွန်စွာကြီးမားသော တပ်မတော်ဖြစ်မည်ကားမူချပင်။ မဝင်မနေရစစ်မှုထမ်း ရေးရှိမည်မှာလည်းသေချာ၏။ ခေတ်မှီလက်နက်များ အ ပြည့်အစုံတပ်ဆင်ထား ရှိမည်မှာလည်း သေချာလှပေ သည်။ ရုရှတပ်မတော်သည် ဗြိတိသျှနှင့်အမေရိကန်တို့၏ တပ်မတော်များနှင့် အသွင်ခြင်းမတူပေ။ ရုရှတပ်မတော် တွင် တိုက်ခိုက်ရေးတပ်များကို လိုသည်ထက်ပိုမိုစွာဦးစား ပေးဖွဲ့စည်းထား၍၊ ဆေးတပ်၊ ထောက်ပံ့ရေးတပ်နှင့် ထိန်း သိမ်းရေးတပ်များကိုလိုသည်ထက် လျော့နည်းစွာဖွဲ့စည်း ထားပေသည်။

စက်မှုလက်မှု အခြေအနေ၊ နိုင်ငံရေး အခြေအနေနှင့် ပထဝီအနေအထား အခက်အခဲများကြောင့် ရှေးအခါက ရုရှရေတပ်အင်အားတွင်ကြီးကျယ်တိုးတက် ပြောင်းလဲမှု များမရှိခဲ့ချေ။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းကပင်လျှင် ရုရှရေတပ်သည် အင်အားပျော့ညံ့၍ နေခဲ့သေး၏။ သို့ သော် ၁၉၄၅ ခုနှစ်မှအစပြု၍၊ ရုရှရေတပ်တွင် ပြောင်းလဲ မှုများအကြီးအကျယ် တိုးတက်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ရုရှတို့

သည် ဂျပန်တို့၏ပုံစံကိုယူ၍ လျင်မြန်သော ခေတ်မှီရေငုပ် သင်္ဘောတပ်စုကြီးကို ရေတပ်တွင် တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းတည် ထောင်ခဲ့ကြလေသည်။

ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုလေတပ် သို့မဟုတ် လေတပ်နီ သည် ဂျပန်လေတပ်ကဲ့သို့ပင် တိုက်ခိုက်ရေး အင်အားတစ် ရပ်အဖြစ်ဖြင့်ကြည်းတပ်နှင့် အမြဲတမ်းအဆက်အသွယ်ပြု ထားလေသည်။ စစ်ပရိယာယ်အတွက် အသုံးပြုခြင်းထက် ကူညီတိုက်ခိုက်မှုဘက်တွင် ပိုမို၍အားထားအသုံးပြုသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသည့်နောက်တွင် လေတပ်နီ သည် ပိုမို၍တိုးချဲ့လာသည်။ သို့သော် အင်အားအတိအ ကျကိုဆိုဗီယက်အစိုးရ အာဏာပိုင်များက ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခြင်းမပြုခဲ့ကြချေ။ သို့သော် ယနေ့အခါတွင်တိုက် ချင်းပစ်ခုံးပျံကြီးများကိုပင် ပြုလုပ်အောင်မြင်ပြီဟူ၍ ဆိုဗီ ယက်အစိုးရ အာဏာပိုင်များက ထုတ်ဖော်ကျေညာခြင်း ပြုခဲ့ကြလေသည်။

အမေရိကန်တပ်မတော်သည် ကမ္ဘာတပ်မတော်များ အနက်သက်တမ်းအနည်းဆုံးသော တပ်မတော်ဖြစ်သည်။ အ မေရိကန် လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲ၌ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသော တပ်များ သည် အပျော်တမ်းတပ်များသာဖြစ်သည်။ အမေရိကန် ပြည်တွင်းစစ်ကြီး၌ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြကုန်သောစစ်သည်လေး သန်းမှာလည်း ပထမတွင် အပျော်တမ်းစုဆောင်းဖွဲ့စည်း ခဲ့သောတပ်သားများသာဖြစ်၍ နောက်မှမဝင်မနေရ စစ်မှုထမ်းများဖြစ်လာကြသည်။ ပြည်တွင်းစစ်ကြီးအပြီး ၌ အင်းဒီးယန်းများကို တိုက်ခိုက်ရန်အတွက် အဓိကရည်ရွယ် ကာ အမြဲတမ်းတပ်မတော်ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ သို့သော် ပမာဏအားဖြင့် များစွာသေးငယ်သော တပ်မတော်သာ လျှင် ဖြစ်ပေသည်။

ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက ပြည်လုံးကျွတ် စစ်မှုထမ်း ဥပဒေအရအမေရိကန်တပ်မတော်များသည် အတ္တလန် တိတ် သမုဒ္ဒရာကိုဖြတ်ကူးကာ ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ကြသော်လည်း စစ်ကြီးပြီးဆုံးသွားသောအခါတွင်ယင်းတပ်မတော်များကို ဖျက်သိမ်းခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ် ပွားလာသော အခါတွင် အမေရိကန်တို့သည် တပ်မတော် အင်အားနည်းပါးစွာဖြင့် စတင်ပါဝင်ခဲ့ကြရပေသည်။ အံ့ ဩဘွယ်ကောင်းလောက်အောင် တပ်မတော်အင်အားကို အ ဘက်ဘက်မှလျင်မြန်စွာတိုးချဲ့ခဲ့ကြရာ ယင်းဒုတိယကမ္ဘာစစ် ကြီးအတွင်း၌ပင် ကမ္ဘာထိပ်တန်းတပ်မတော်ကြီး တစ်ခု အဖြစ်သို့ရောက်ရှိခဲ့ပေတော့သည်။ ယင်းတပ်မတော်ကြီး ကို၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ဖျက်သိမ်းလိုက်ခဲ့ပြီးလျှင် တစ်ဖန် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်သို့ရောက်သောအခါမှ နိုင်ငံတော် လုံခြုံမှုအတွက် စစ်အေးကာလပြည်လုံးကျွတ် စစ်မှုထမ်းများအဖြစ်ဖြင့် စတင်ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခဲ့ပြန်ရာယနေ့အခါတွင် စစ်သည်

အင်အား သန်းပေါင်းများစွာ ပါဝင်သော တပ်မတော်ကြီး တစ်ခု ဖြစ်နေခဲ့လေပြီ။

အမေရိကန်ရေတပ်ကို အမေရိကန်လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲဖြစ် စအခါကပင် စတင်ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခဲ့သော်လည်း ၁၉၃၉ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါမှ ကမ္ဘာ့ရေတပ် အင်အားများ တွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သောဗြိတိသျှဘုရင့် ရေတပ်နှင့် တတန်း တစားတည်း ဖြစ်လာခဲ့ပေသည်။ ၁၉၄၁ခုနှစ်၌ပုလဲဆိပ် ကမ်းရေတပ်စခန်းကြီးတွင် ဂျပန်တို့၏အင်အားကြီးကြီးကို မရှုမလှခံရသော်လည်း အမေရိကန်ရေတပ်သည်ချက်ခြင်း ပင်အင်အားပြန်လည်ဖြည့်စွက် တည်ထောင်နိုင်ခဲ့၏။ မစ်ဒ ဝေးတိုက်ပွဲအပြီး၌ပစ်ဖိတ်ရေပြင်ကို အမေရိကန် ရေတပ်က သာလျှင် လွှမ်းမိုးခဲ့ပေသည်။ထိုမျှမကသေး၊ အတ္တလန် တိတ် စစ်မျက်နှာနှင့် ဥရောပအနောက်ပိုင်းစစ်မျက်နှာများ တွင်လည်းအမေရိကန်ရေတပ်သည် တိုက်ပွဲကြီးများကို ခင်း ကျင်းဆင်နွှဲခဲ့ရပေသည်။ ဤဒုတိယကမ္ဘာစစ် ပွဲကြီးကို အမေရိကန်ရေတပ်သည်အစမှအဆုံးတိုင်အောင် ဗြိတိသျှ ဘုရင့် ရေတပ်ထက်အင်အားသာလွန်ကြီးကဲစွာ ပါဝင်ဆင် နွှဲခဲ့ပေသည်။ လေယာဉ်တင်သင်္ဘောကြီးများ တိုးတက် အောင်မြင်မှုနှင့် ကုန်းရေနှစ်သွယ် စစ်ဆင်ရေး အောင်မြင် မှုများအတွက် အမေရိကန်ရေတပ်ကို ချီးကျူးထိုက် နေသည်။

အမေရိကန်ရေတပ်ကို ၁၉၀၇ ခုနှစ်တွင် လေကြောင်း ခရီးလွှင့်ပညာဌာနအဖြစ်ဖြင့် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုစဉ် အခါက အမေရိကန်အချက်ပြတပ်မကြီး၏ လက်အောက် ခံဌာန တစ်ခုသာလျှင် ဖြစ်ခဲ့သေးရာ၁၉၄၇ ခုနှစ်စက်တင် ဘာလသို့ ရောက်သောအခါမှ သီးခြားလေတပ်ဌာနဖြစ် လာလေသည်။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက အမေရိကန် လေတပ်အင်အားသည် အခြားကမ္ဘာ့လေတပ်အင်အား များနှင့် နှိုင်းယှဉ်သော်များစွာပျော့ညံ့လှပေသေးသည်။ သို့ရာတွင် ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးနှင့်ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးတို့၏ အကြားတွင် အမေရိကန် လေတပ်ကို အမေရိကန်တပ်မ တော်၏ အင်အားရပ်တစ်ခုအနေဖြင့် များစွာတိုးချဲ့ခဲ့ ပေသည်။လေတပ်သားလောင်းများကို ၁၉၄၁ ခုနှစ်မှ အစပြု၍ တစ်နှစ်လျှင် ၃၃၀၀၀ အထိအင်အားဖြည့်ခဲ့ရာ ၁၉၄၄-၄၄ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ရေတပ်၌ လေတပ်သား အင်အား နှစ်သန်းခွဲ (၂ ၁/၂ သန်း) နီးပါးအထိ ရှိလေသည်။ အရပ် ရပ် စစ် မျက် နှာတွင် လည်း လေယာဉ် ပေါင်း ၈၀၀၀၀ ခန့်ရှိခဲ့လေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများ၏ လေကြောင်းကာကွယ်ရေးကို အမေရိကန်ရေတပ်က တာဝန်ယူရသောအခါ အင်အား ပိုမိုတိုးချဲ့ခဲ့၍၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံ၊ ဥရောပတိုက်နိုင်ငံများနှင့် မြောက်အာဖရိကနိုင်ငံများတွင် အမေရိကန်ရေတပ် အ

ခြေခံစခန်းများကို အကြီးအကျယ် တပ်ခွဲဖွင့်လှစ်ထားရှိခဲ့ ပေသည်။ ယနေ့အခါတွင် အမေရိကန် လေတပ်သည် ကမ္ဘာ့ထိပ်သီးလေတပ်အင်အားတစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် တည်ရှိ လျက်ရှိပေသည်။

ဗြိတိသျှတပ်မတော်သည် ရှေးရာဇဝင်အဆက်ဆက်မှ ယ နေ့ထက်တိုင်အောင်ထင်ရှားခဲ့သော တပ်မတော်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ၁၇ ရာစုခေတ်အလယ်ထိ အမြဲတမ်းတပ်မတော် မဖြစ်သေးချေ။စစ်မက်ဖြစ်သောအခါ အရေးကြုံသော အခါမှ ခေါ်ယူစုဆောင်းကာစစ်ထွက်စေခဲ့သော တပ်မ တော်သာလျှင် ဖြစ်ပေသေးသည်။ ၁၇ ရာစုခေတ် အလယ် သို့ရောက်သောအခါမှ စစ်အေးကာလ အမြဲတမ်းတပ်မ တော်ကိုဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ရာ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ် သည့်အထိ တည်မြဲခဲ့ပေသည်။ထို့နောက် ၁၉၁၆ ခုနှစ်၌ ပြည်လုံးကျွတ် စစ်မှုထမ်းမှုကိုစတင်အသုံးပြုခဲ့လေသည်။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးနှင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးများ၏ အကြားကာလ၌ မဝင်မနေရ စစ်မှုထမ်းကို ဖျက်သိမ်းခဲ့ သည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၄၉ ခုနှစ်နေ့ဦးပေါက်၌ ဂျာမန်တို့၏ ကျူးကျော်ခြင်း အန္တရာယ်နှင့်ရင်ဆိုင်ရသောအခါ ပြည်လုံး ကျွတ်စစ်မှုထမ်းမှုကို ပြန်လည် အသုံးပြုကြရပေသည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသောအခါ၌ ပြည်လုံးကျွတ် စစ်မှုထမ်းမှုကို အမျိုးသားမှုထမ်းအသွင်သို့ ပြောင်းလဲ၍ ဆက် လက်တည်မြဲစေခဲ့လေသည်။ ယခုအခါ ဗြိတိသျှအမြဲတမ်း တပ်မတော်တွင် နှစ်ပရိစ္ဆေဒကြာမြင့်စွာ စစ်မှုထမ်းကြရ သော ကြေးစားတပ်သားများနှင့် အမြဲတမ်းတပ်မတော် တွင်၂ နှစ်ကြာမျှစစ်မှုထမ်းပြီးနောက် နယ်ပယ်ဆိုင်ရာ တပ်မတော်တွင်သုံးနှစ်ခွဲ စစ်မှုထမ်းရသော အမျိုးသား အမှုထမ်းများဟူ၍ ပါဝင်လေသည်။

ဗြိတိသျှရေတပ်ကို ဘုရင့်ရေတပ်ဟုခေါ်သည်။ ဘုရင့် ရေတပ်ဟူသော ဝေါဟာရကို ဒုတိယချားဘုရင်၏ လက် ထက်တွင်စတင်၍ ခေါ်ဝေါ်အသုံးပြုခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်း ရေတပ်တိုက်ပွဲများတွင် ဗြိတိသျှရေတပ်သည် အောင်ပွဲများ များ စွာခံယူခဲ့သည်။ ယင်း အောင်ပွဲကြီးများအနက်၁၅၈၈ ခုနှစ် စပိန်အာမဒါ ရေတပ်ကြီးကို အောင်မြင် လိုက်သော အောင်ပွဲနှင့် ၁၈၀၅ ခုနှစ် ပြင်သစ်စစ်ဘုရင် နပိုလီယံ၏ ရေတပ်ကြီးကိုအောင်မြင် လိုက်သော တရာဗယ်လဂါ အောင်ပွဲတို့သည်အထင်ရှားဆုံးများဖြစ်ကြသည်။ အင်ပါ ယာချဲ့ထွင်ခြင်း၌လည်း များစွာထင်ရှားခဲ့ပေသေးသည်။ ထရာဗယ်လဂါ အောင်ပွဲကိုခံယူပြီးသည်မှ အစပြု၍ပထမ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးသည်အထိ ဗြိတိသျှရေတပ်သည် ကမ္ဘာကို စိုးမိုးခဲ့ပေသည်။သို့သော် ဗြိတိသျှရေတပ်သည် ၂၀ ရာစု အစပိုင်းမှ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပီးဆုံးသည်အထိ ဂျာမန် ရေတပ်နှင့် အင်အားချင်းယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ရလေသည်။

မြို့တော်လေတပ်ကို ဘုရင့်လေတပ်ဟုခေါ်သည်။ ထိုဘုရင့်လေတပ်ကို ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးချိန် လောက်ကျမှပင် ဖယ်တင်ဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ ကမ္ဘာစစ်ကြီး နှစ်ခုကြားကာလ အချိန်တွင်ဘုရင့်လေတပ်၏ အင်အားမှာ ပြယုဂ်သဘောမျှ လောက်သာရှိခဲ့၏။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့်အခါကျမှပင် ထိုဘုရင့်လေတပ်အင်အားကို တိုးချဲ့ခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်၌ နာဇီဂျာမန်များ၏ လက်တွင်းသို့ပြင်သစ်နိုင်ငံသက်ဆင်းကျရောက်ခဲ့ပြီးသည့်နောက် ဗြိတိသျှဘုရင့်လေတပ်အင်အားမှာ ပြိုကွဲခဲ့ရလေသည်။ ယင်းသို့လေတပ်အင်အား ပြိုကွဲခဲ့ရသည်နှင့်အမျှ ဗြိတိန် ကျွန်းသည်လည်း နာဇီဂျာမန်များ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုတိုက် ခိုက်မှုများကို အပြင်းအထန် ခံစားခဲ့ရလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဗြိတိန်ကျွန်းကာကွယ်ရေးအတွက် ပြိုကွဲလျက်ရှိသော ဘုရင့်လေတပ်ကို အားသစ်လောင်း၍ စုပေါင်းဖွဲ့စည်း လိုက်လေသည်။ ထိုသို့စုပေါင်းဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့်ပင် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်ကျလိုင်လ ၁၀ ရက်နေ့မှစတင်ဘာလ ၂၇ ရက်နေ့အထိ အပြင်းအထန် တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသော ဗြိတိန်ကျွန်းတိုက်ပွဲတွင် ဗြိတိသျှဘုရင့်လေတပ်သည် ကမ္ဘာကျော် ဂျာမန်လေတပ်ကို အနိုင်ရရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

တပ်မတော် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်မှာ အီဂျစ်ခေတ်က ဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်က အီဂျစ်ပြည်တွင် စစ်သည်တော်များအား ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရေးအတွက် ဥပဒေများ ပြုလုပ်ထားကြသည်။ အီဂျစ်တပ်မတော်တွင် ခြေလျင်တပ်၊ စစ်ရထားတပ်၊ လေးသမားတပ်ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိခဲ့လေသည်။ အက်ဆီးရီယန်းနှင့် ဘက်ဘီလိုနီးယန်း တပ်မတော်တို့မှာလည်း အီဂျစ်တပ်မတော်ကဲ့သို့ပင် ဖွဲ့စည်းထားကြသည်။ ယင်းတို့၏ ထူးခြားချက်တစ်ရပ်ကား စစ်ရထားတပ်များ အပြင် မြင်းတပ်များ ပါဝင်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ဂရိခေတ်တွင်တပ်မတော်များသည် ခြေလျင်တပ်များကို အထူးအားကိုးကြသည်။ ထိုခေတ်ကထင်ရှားကျော်ကြားသောစစ်သည်တော်များမှာ စပါတန်စစ်သည်တော်များ ဖြစ်သည်။

ရောမခေတ်အစလောက်တွင် စစ်မှုထမ်းများမှာ အထက်တန်းစားလူများသာဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် လစာရိက္ခာ မရကြသည့်အပြင်လက်နက်ကိရိယာများကို မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ငွေများဖြင့် ဝယ်ယူစွဲကိုင်ကြရသည်။ ငွေကြေးချမ်းသာသူများက မြင်းတပ်ဖွဲ့စည်းရန် တာဝန်ယူကြရ၍၊ ကျန်အခြားလူများမှာ ခြေလျင်တပ်တွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းကြရသည်။ ဆင်းရဲသား များမူကား အရံတပ်ဖွဲ့များတွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းလိုက်ထမ်းဆောင်နိုင်၍၊ မထမ်းဆောင်လိုကလည်း မထမ်းဆောင်ဘဲ နေနိုင်ကြလေသည်။

ရောမတပ်မတော်တွင် ခြေလျင်တပ်များမှာ အဓိကဖြစ်

သည်။ ခြေလျင်တပ်တိုင်းတွင် မြင်းတပ်များတွဲဘက်ပါ ရှိသည်။ စစ်သည်ရဲမက်များသည် ကာကွယ်ရေးအတွက် သံခမောက်နှင့် ဒိုင်းလွှားများကို အသုံးပြုသည်။ တိုက်ခိုက်ရန် အတွက်မူ ဒါးရှည် လှံရှည်နှင့် ပစ်လှံများကိုအသုံးပြုကြသည်။ မြို့ကို ဝိုင်းရံတိုက်ခိုက်လျှင် ဘီးတပ်မြော်စင်ကြီးများကိုအသုံးပြုသည်။ စစ်ဆင်စစ်တက်ရာ၌ မြားဦးပုံချီတက်လေ့ရှိကြလေသည်။

အလယ်ခေတ်၌ တပ်မတော်များတွင်ကြေးစားစစ်သည်တော်များဟူ၍ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ စစ်တိုက်ကြရာဝယ် မိမိနိုင်ငံ၏ စစ်သည်အင်အားနှင့် လုံလောက်ခြင်းမရှိသော အခါ အခြားနိုင်ငံများမှ ကြေးစားစစ်သည်တော်များကို ငှားရမ်းတိုက်ခိုက်စေလေ့ ရှိခဲ့ကြပေသည်။ အလယ်ခေတ်တပ်မတော်များတွင် သံကျပ်အင်္ကျီဝတ် မြင်းစီးစစ်သည်တော်တို့ထင်ရှားကျော် ကြားသည်။ သို့သော် ၁၄ ရာစု၌ ယမ်းပေါ်ပေါက်လာပြီးလျှင်ယင်းကို စစ်လက်နက်များအဖြစ် အသုံးပြုလာကြသောအခါ စစ်ပြင်ဆင်မှုနည်းစံနစ်တို့သည် လုံးဝ ပြောင်းလဲသွားခဲ့ ကြလေသည်။

တပ်မတော် ဖွဲ့စည်းပုံနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ခြေလျင်တပ်ဖွဲ့စည်းရာတွင် ဗယ်တယ်လျံခေါ်တပ်ရင်းမှာ မတည်ရာ အခြေခံဖြစ်၏။ တပ်ရင်းတစ်ခုလျှင် လူ ၁၀၀၀ ခန့်ပါသည်။ တပ်ရင်းတစ်ခုတစ်ခုလျှင် ကုမ္ပဏီခေါ် တပ်ခွဲ ၄ ခုခွဲထား၏။ ထိုနောက် တပ်ခွဲတစ်ခုလျှင်တပ်စိတ် ၃ ခုမှ ၄ ခုအထိပါဝင်၍၊ တပ်စိတ်တစ်စိတ်ကို ဗိုလ်သို့မဟုတ် အရာခံဗိုလ်တစ်ယောက်က အုပ်ချုပ်ရသည်။ သာမန်အားဖြင့် တပ်စိတ်တစ်ခု၌လူ ၅၀ မှ ၇၅ ယောက်အထိပါဝင်သည်။ ဥရောပနိုင်ငံအချို့တွင် အသုံးပြုလျက်ရှိသော စံနစ်အရဆိုသော် တပ်ရင်း ၃ ခု (ရုရှပြည် တွင် ၄ ခု)ပါဝင်သောတပ်ကိုရဲဂျီမင့်တပ်ကြီးဟုခေါ်သည်။ ရဲဂျီမင့်တပ်ကြီး ၂ တပ်ပေါင်းကို တပ်မဟာဟုခေါ်၍၊ တပ်မဟာ ၂ ခုပါဝင်သောတပ်ကို တပ်မဟာခေါ်လေသည်။

သံချပ်ကာယန္တရားတပ် (မြင်းတပ်) တွင် ရဲဂျီမင့်တပ်ကြီးသည်မတည်ရာ အခြေခံဖြစ်သည်။ ရဲဂျီမင့်တပ်ကြီးတစ်ခုတွင် စကွပ်ဒရွန်ခေါ်တပ်ခွဲများ များစွာပါဝင်သည်။ ယင်းတပ်ခွဲ တစ်ခုတွင် တပ်သား ၁၅၀၀ခန့်ပါဝင်၏။ ထိုတပ်ခွဲတစ်ခုကို တပ်စိတ် ၄ ခု ခွဲပြန်သည်။ တပ်စိတ်တစ်ခုကို ခြေလျင်တပ် မှာကဲ့သို့ပင် ဗိုလ်၊ ဒု-ဗိုလ် သို့မဟုတ် အရာခံဗိုလ်တစ်ယောက်က အုပ်ချုပ်ရလေသည်။ သို့သော် စကွပ်ဒရွန်ခေါ်တပ်ခွဲ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံသည်တူညီခြင်းမရှိကြချေ။ ထို့ကြောင့် ရဲဂျီမင့်တပ်ကြီးတစ်ခုလျှင် စကွပ်ဒရွန်တပ်ခွဲ ၃ ခုမှ ၆ခုအထိ ပါဝင်လေသည်။ တပ်သားဦးရေမှာလည်း ၅၀၀ မှ ၁၀၀၀အထိ ပါဝင်လေသည်။ သံချပ်ကာ ယန္တရားတပ်(မြင်းတပ်)ရဲဂျီမင့်

တပ်ကြီး ၂ တပ်ပေါင်းကို တပ်မဟာဟုခေါ်သည်။ သို့သော် ဗြိတိသျှစစ်တပ်များတွင် ကားရဲဂျီမင့်တပ်ကြီး ၃ ခုပေါင်းကိုမှ တပ်မဟာဟု ခေါ်လေသည်။ တစ်ဖန် တပ်မဟာ ၂ တပ် သို့မဟုတ် ၃ တပ်ပေါင်းကို တပ်မဟာခေါ်လေသည်။ အမြောက်တပ်၏ မတည်ရာမှာ တပ်ခွဲဖြစ်သည်။ တပ်ခွဲ တစ်ခုလျှင် သာမန်အားဖြင့် အမြောက် ၆ လက်(ပြင်သစ် ၄ လက်၊ ရုရှ ၈ လက်)ပါဝင်၏။ အမြောက်တပ်စိပ် တစ်ခုလျှင် အမြောက် ၂ လက်ပါဝင်၍ ယင်းတပ်စိပ်ကို ဗိုလ်ငယ်တစ်ယောက်က အုပ်ချုပ်ရသည်။ အမြောက်တပ်ခွဲ ၃ ခုပေါင်းကို အမြောက်တပ်စုဟု ခေါ်၍၊ တပ်စု ၂ ခု ၃ခုအထိ ကိုရဲဂျီမင့် အမြောက်တပ်ကြီးဟု ခေါ်လေသည်။

တပ်မတော်မှထမ်းရာထမ်း အဆင့်အတန်းများမှာ စစ်သေနာပတိမှ တပ်သားရိုးရိုးအထိရှိသည်။ ယင်းတို့အနက် အရာရှိမှတ်တမ်းဝင် ရာထူးများမှာ စစ်သေနာပတိ၊ ဗိုလ်ချုပ်မှူး၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး၊ ဗိုလ်ချုပ်ကလေး၊ ဗိုလ်မှူးချုပ်၊ ဗိုလ်မှူးကြီး၊ ဒု-ဗိုလ်မှူးကြီး၊ ဗိုလ်မှူး၊ ဗိုလ်ကြီး၊ ဗိုလ်နှင့် ဒု-ဗိုလ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ အရာရှိမှတ်တမ်း ဝင်မဟုတ်သော ရာထူးများမှာ ကား(၁)အရာခံဗိုလ် (၂)၊ တပ်ကြပ်ကြီး၊ တပ်ကြပ်၊ ဒုတိယတပ်ကြပ်နှင့် တပ်သား ရိုးရိုးဖြစ်ကြလေသည်။

တပ်ကွေး။ ။ တပ်ကွေးသည် နှာနှင့်ပါးစပ်တို့မှ ထွက်သော နှပ်၊ သလိပ်၊ တံတွေးတို့၌ ခိုအောင်းတတ်သည့် ဗိုင်းရပ်ပိုးကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ကူးစက်တတ်သည့် ကပ်ရောဂါဖြစ်သည်။ ရံဖန်ရံခါ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးသို့ ပျံ့နှံ့ကူးစက်တတ်သဖြင့် ကမ္ဘာ့နာဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။ သို့ရာတွင် အခြားကပ်ရောဂါတို့နှင့် နှိုင်းစာလျှင်၊ အသေအပျောက် နည်းပါးသည်။

တပ်ကွေးရောဂါ ဖြစ်ပေါ်စေသော ဗိုင်းရပ်ပိုးဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိသည်။ တပ်ကွေး ရောဂါဖြစ်ပွားခြင်း၏ လက္ခဏာတို့မှာ ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ ချမ်းစိမ့်စိမ့်ဖြစ်ခြင်း၊ ဖျားခြင်း၊ ကိုယ်လက်အဆစ်အမြစ် ကိုက်ခဲခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ တပ်ကွေးရောဂါဖြစ်ပွားလျှင် လူနာသည် ရက်သတ္တ တပတ်မျှသော်လည်းကောင်း၊ ဆယ်ရက်မျှသော်လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာကိုခံစားရသည်။ လူနာသည် အင်အားဆုတ်ယုတ်၍ ကိုယ်ခန္ဓာလေးလံထိုင်းမှိုင်းခြင်းကို ခံစားရသည်။ လူနာ၌ အားအင်ဆုတ်ယုတ်တတ်ခြင်းကြောင့် တပ်ကွေးရောဂါဖြစ်ပွားပြီးသည့်နောက် အခြားရောဂါများ ဝင်ရောက်လာတတ်သည်။

တပ်ကွေးရောဂါကို ကုရာ၌၊ ဝမ်းနုတ်ခြင်း၊ ချွေးထုတ်ခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ပေးရသည်။ ချွေးလှိုင်လှိုင်ထွက်အောင် ပူသော အဖျော်ယမကာတို့ကို သောက်ရာ၏။ သစ်သီးဖျော်ရည် တို့ကိုလည်း မှီဝဲရာ၏။ လူနာကား အိပ်ရာတွင် လဲ

လျောင်း၍ လုံးဝငြိမ်သက်စွာ အနားယူသင့်သည်။ တပ်ကွေးရောဂါကို ကာကွယ်ရန်ကား၊ လူအများနှင့် ရောနှောနေထိုင်ရသော ပွဲလမ်းသဘင် စသည်တို့သို့ သွားရောက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ပဌမကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးစေတော်က တပ်ကွေးရောဂါသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးသို့ ကူးစက်သော ကပ်ရောဂါအဖြစ်ဖြင့် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။ ပထမတွင် ၁၉၁၈ ခုနှစ် မေလနှင့် ဇွန်လအတွင်း ကပ်ရောဂါကျရောက်လေရာ၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှာ သော်လည်းကောင်း၊ စပိန်နိုင်ငံမှာ သော်လည်းကောင်း၊ အရှေ့ရောပနိုင်ငံတို့မှ သော်လည်းကောင်း စတင်ဖြစ်ပွားသည်ဟု အမျိုးမျိုးသော အဆိုများရှိခဲ့သည်။ ထိုကပ်ရောဂါဆိုက်ရာ ဒေသတို့ကား ဂျာမနီ၊ ဩစတြီးယား၊ နော်ဝေး၊ ဆွီဒင်၊ ဒိန်းမတ်၊ ဟော်လန်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ တောင်အမေရိက သမ္မတနိုင်ငံများ၊ ဗြိတိသျှ ပိုင်အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစု၊ အဖိုးကျွန်း၊ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာရှိ ကျွန်းများ၊ ဩစတြေးလီးယားတိုက်အနီးရှိ ကျွန်းများ ဟူသော ဒေသတို့ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ထိုရောဂါသည် ချက်ခြင်းဖြစ်ပွား၍ ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ကွယ်သွားရကား အသေအပျောက်သည် မပြောပလောက်ချေ။

၁၉၁၈ ခုနှစ်စက်တင်ဘာလနှင့် အောက်တိုဘာလတို့တွင် စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော တပ်ကွေးရောဂါကပ်မှာမူ ဥရောပ၊ အမေရိက၊ အာရှ၊ အာဖရိကတည်းဟူသော တိုက်ကြီးလေးတိုက်ရှိ နိုင်ငံများတွင် ကျရောက်လေသည်။ ထိုကပ်ရောဂါသည် ပထမကပ်ရောဂါထက် ပြင်းထန်သည်။ ရောဂါရသူတို့သည် လွန်စွာအားအင်ဆုတ်ယုတ်ကြသည်။ အဆုတ်နှင့်စိပ်လျှိုးသော ရောဂါအထွေအပြားတို့ ဝင်ရောက်လာခြင်းကို ခံကြရသည်။

၁၉၁၉ ခုနှစ် မေလတွင် တတိယအကြိမ် တပ်ကွေးရောဂါကပ်ဆိုက်သည်။ သို့သော် ဤအကြိမ်တွင် ပထမအကြိမ်ကဲ့သို့ပင် ရောဂါမပြင်းထန်လှချေ။ ယင်းကဲ့သို့ ၁၉၁၈-၁၉ ခုနှစ် အတွင်း တပ်ကွေးရောဂါသည် တစ်ကမ္ဘာလုံးသို့ ပျံ့နှံ့ကူးစက်လေရာ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပင်လျှင် မလွတ်ခဲ့ချေ။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီး၍ ၁၉၄၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလသို့ ရောက်သော် ဆာဒင်းနီးယားကျွန်းမှ အစပြု၍ တပ်ကွေးရောဂါ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိုရောဂါသည် အီတလီ၊ ပြင်သစ်၊ ဩစတြီးယား၊ ဗူလဂေး ရီးယားနှင့် နယ်သာလန်နိုင်ငံတို့ကို ကူးစက်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်သို့ ရောက်လာသောအခါ၊ ထိုကပ်ရောဂါသည် ဥရောပမှ အမေရိကန်သို့ ရောက်ရှိသွားလေသည်။ ဤသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ကမ္ဘာကျွန်းမာရေး အဖွဲ့သည် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်မြို့၌ တပ်ကွေးရောဂါ အခြေအမြစ်ကို သုတေသနပြုရန် ဗဟိုဌာနတစ်ခု ဖွင့်လှစ်ခဲ့ လေသည်။ ထိုဌာနတွင် တပ်ကွေးရောဂါပိုးဖြစ်စေသော ဗိုင်းရပ်ပိုး အမျိုးအစားတို့ကို ခွဲခြားရန်အလို့ငှာ

သုတေသန လုပ်ငန်းကိုလုပ်ကြသည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် လည်း အိုင်ယာလန်၊ အင်္ဂလန်၊ ဥရောပအနောက်ပိုင်း၊ အာဖရိကမြောက်ပိုင်း၊ ဗော်လကန်နယ်များ၊ ဥရောပနှင့်နီးရာ အရှေ့ဒေသများ၊ အမေရိက၊ ဂျပန်စသောနေရာအနှံ့အပြား တို့၌ တုပ်ကွေးရောဂါကပ်ဆိုက်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၇ခုနှစ် နှစ်ဦးတွင် ဂျပန်နိုင်ငံမှ စတင်ပျံ့နှံ့သည်ဟုဆိုသောတုပ်ကွေးရောဂါသည် အရှေ့ဖျားနိုင်ငံများမှ အမေရိကန်နိုင်ငံအထိ လပေါင်းအနည်းငယ်အတွင်း ကူးစက်ပြန့်ပွားခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြစ်ပွားသောတုပ်ကွေးရောဂါ၏ ဗိုင်းရပ်ပိုးတို့ကို ကမ္ဘာကျန်းမာရေးအဖွဲ့က အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့်အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ သုတေသနဗဟိုဌာနတို့တွင်အမျိုးခွဲခြားကြည့်ရာ၊ ယခင်ကတွေ့ရှိဘူးသော ဗိုင်းရပ်နှင့်မတူ၊ ဗိုင်းရပ်မျိုးသစ်တစ်ခုကို တွေ့ရသည်ဟုဆိုသည်။

တုပ်ကွေးရောဂါသည် ယခုခေတ်တွင် ပိုမိုထင်ရှားလာသောရောဂါဖြစ်သော်လည်း၊ ရောဂါဖြစ်ပွားခြင်းဆိုင်ရာ သမိုင်းကို လေ့လာကြည့်သော်၊ ထိုရောဂါသည်ခရစ် ၁၅၁၀ ပြည့်နှစ်လောက်ကစ၍ကပ်ရောဂါတစ်ခုအဖြစ်ဖြင့်ဆိုက်ရောက်လာခဲ့သည်ကို တွေ့ရ၏။ ၁၉ ရာစုနှစ်များအထိ ရောဂါ၏ဖြစ်ပွားမှုကိုသိပ္ပံပညာရှင်တို့ ကောင်းစွာမသိခဲ့ကြလေ။ ခရစ် ၁၈၈၉-၉၀ခုနှစ်အတွင်း ရောဂါပိုးကို သုတေသန

ပြုလုပ်သည့်အခါကျမှသာတုပ်ကွေး ဖြစ်ပွားစေသည်မှာ ဗိုင်းရပ်ပိုးတစ်မျိုးဖြစ်သည်ဟု သိရှိခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ၁၉၁၈-၁၉ ခုနှစ်တွင် တုပ်ကွေးရောဂါ ကပ်ဆိုက်ခဲ့သည့်တိုင် အောင်ထိုဗိုင်းရပ်ပိုးကို ရောဂါဖြစ်ပွားနေသောတစ်ရှူးတို့မှ သီးခြားခွဲထုတ်နိုင်ခြင်းမရှိခဲ့သေး။ ၁၉၃၃ ခုနှစ် ရောက်မှသာ ထိုဗိုင်းရပ်ပိုးထံမှ တစ်မျိုးကို သီးခြားခွဲထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ယခုမှာမူ ဗိုင်းရပ်ပိုးအမျိုးအစား အတော်များများကို ခွဲထုတ်၍ သုတေသနပြုနိုင်လာပြီ။

တံခွန်တိုင်။ ။ တံခွန်တိုင်သည် ဘုရားစေတီများအနီးတွင် မြင့်မားစွာ စိုက်ထူထားလေ့ရှိသော တိုင်လုံးကြီး များဖြစ်သည်။ တိုင်ထိပ်မှ တံခွန်များကို လွှင့်ထူရာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထိုတိုင်ကို တံခွန်တိုင်ဟုခေါ်၏။

တံခွန်တိုင် စိုက်ထူခြင်းအကြောင်းမှာကား မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်က အရှင်ပိဏ္ဍောလမထေရ်သည် ရာဇဂြိုဟ်သဋ္ဌေးကြီး ဝါးအဆက်ဆက်တို့ဖြင့် စိုက်ထောင်၍၊ အတောင်ခြောက်ဆယ်မျှလောက်သော အမြင့်၌ ထားရှိအပ်သော စန္ဒကူးသပိတ်ကို ဈာန်ပျံ၍ သွားရောက်ယူခဲ့ခြင်းကို အထိမ်းအမှတ်ပြုသော သဘောပင်ဖြစ်သည်ဟုဆို၏။ တံခွန်ဟူသောစကားမှာ တံကွန်မှလာသည်။ ကွန်မှာ

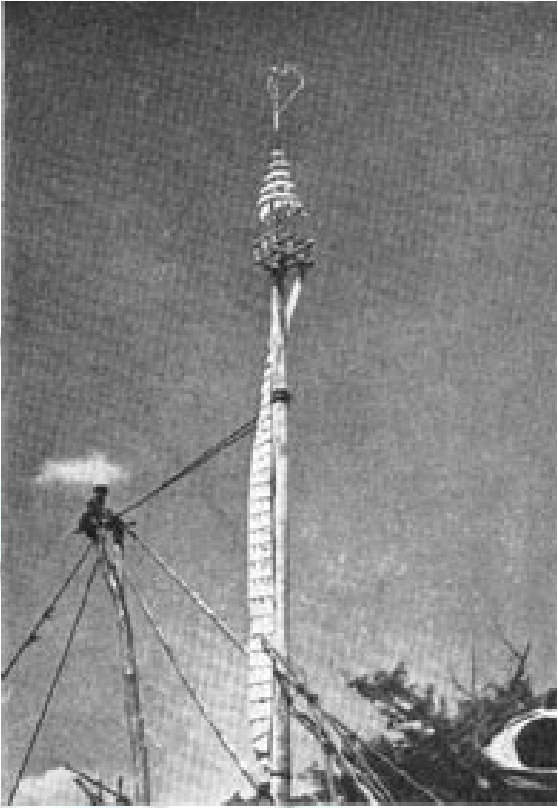

မုံရွာမြို့အနီး မိုးညှင်းတောရရှိ မိုးညှင်းသံဗုဒ္ဓစေတီမှ တံခွန်တိုင်

ပျံကြွတတ်သောဟူသည့် အနက်ရ၏။ တံခွန်ဟူရာ၌ ပျံတက်နေသော အတံဟု ဆိုလိုပေသည်။ တံခွန်အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် တံခွန်တိုင်တွင် တပ်ဆင်လေ့ရှိသော တံခွန်များမှာ လုံးဝန်း၍၊ ရှည်မျောမျောသဏ္ဍာန် ဝါးဖြင့်ရက်လုပ်ထား၏။ အပေါ်မှာစက္ကူဖြင့်ကပ်ထားပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓဝင်ဖြစ်တော်စဉ်များနှင့် ဘုရားစာ များကိုရေးထားလေ့ရှိ၏။ တံခွန်တိုင်၏ထိပ်တွင် ဟင်္သာရုပ် သို့မဟုတ်စေတီတော်၏ထီးတော် သို့မဟုတ် စေတီငယ်သဏ္ဍာန် စသည်တို့ကိုပြုလုပ်ထားရှိ၏။ အချို့တိုင်ထိပ်တွင်မူတံခွန်များကို လိုသရွေ့တပ်ဆင်နိုင်ရန် ကွင်းအဝိုင်းတစ်ခုကိုသာထားရှိလေသည်။

ထိုပြင်တံခွန်တိုင်နား၌ သိကြား၊ နဂါး ဂဠုန်စသည့် အရုပ်များကို လုပ်ဆောင်လေ့ရှိ၏။ မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော် မူလတံဆော်၊ သိကြားမင်းသည် ခရုသင်းကိုမူတ်၍ ပူဇော်လာ သောအကြောင်းကို ရည်၍၊ ခရုသင်းပိုက်ထားသော သိကြားရုပ်ကို တံခွန်တိုင်အနီး၌ ထားရှိသည်။ မြတ်စွာဘုရားအား မင်္ဂလာတရားသုံးဆယ့်ရှစ်ပါးကို ညွှန်ပြဟောပြောတော်မူပါဟု တောင်းပန်လျှောက်ထားလာသော အကြောင်းကိုရည်၍ ရှိခိုးလျက် သိကြားရုပ်တုကို လည်းထားရှိတတ်၏။ သီလကွန္ဒဝဂ်၊ အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်လာ၊ အဗ္ဗဋ္ဌပုဏ္ဏားမိုက်အား သိကြားမင်းက လျှံဝါရဲရဲသံချောင်းစွဲ၍၊ မလ္လဆတ်ဆတ်၊ ဖြစ်မည်ဟန်ကိုရည်သန်လျက်၊ သံချောင်းစွဲ သိကားရုပ်ကိုလည်းထုလုပ်ထားလေ့ရှိ၏။ ပဉ္စသီခနတ်သားသည် မြတ်စွာဘုရားအားသိကားကိုယ်စားဖူးရမည်ကောင်းဂါထာမြားမြောင် စောင်းချင်းဆောင်၍ လျှောက်ထားလာသည်ကိုရည်လျက်၊ သိကြားမင်းစောင်းပိုက်၍နေဟန်ကိုလည်းထုလုပ်ထားရှိ၏။ နဂါး ဂဠုန်ရုပ်များကိုထားရှိသော အကြောင်းရင်းမှာကား မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် မဟာသမယ သုတ္တန်တရားတော်ကိုဟောမိန့်တော်မူသောအခါဝယ်တရားနာရန် ရောက်လာကြသည့် ရှေးယခင်က တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် ရန်ဘက်များဖြစ်ကြသော နဂါးနှင့် ဂဠုန်တို့ပင်လျှင် ဘုရားမြတ်စွာ၏ရှေ့တော်မှောက်တွင် တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် လည်ချင်းဘက်၍ နှစ် သက်ကျွမ်းဝင် ခင်မင်လာသည့်အဖြစ်ကို ရည်ရွယ်သည်ဟုဆိုကြ၏။ အချို့ကလည်း ပဏ္ဍရင်္ဂဇာတ်၌ ဘုရားလောင်းဂဠုန်မင်းသည် ရသေ့စဉ်းလဲ၏ နှုတ်မလုံမှုကြောင့် နဂါးကို ထိုးသုတ် နိုင်သော အကြောင်းကိုရည်ရွယ်၍ ဂဠုန်နှင့်နဂါးရုပ်များ ထားရှိသည်ဟု ဆိုကြလေသည်။

တံခွန်တိုင်ပွဲတော်။ ။တံခွန်တိုင်ပွဲတော်သည် ကယားအမျိုးသားတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးစံအရကျင်းပသော ပွဲတော်တစ်ရပ်ဖြစ်၍၊ ကယားဘာသာဖြင့် 'ကူထိုးဘိုး'ဟုခေါ်သည်။ တံခွန်တိုင် (ကူထိုးဘိုး)ပွဲတော်ကို

ကယားပြည်နယ် တံခွန်တိုင်ပွဲတော် အခမ်းအနား၌ တံခွန်တိုင် စိုက်ထူထားပုံ

နှစ်ဟောင်းကုန်၍ နှစ်သစ်ကူးပြောင်းသည့် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လာမည့်နှစ်သစ်တွင် ရောဂါအန္တရာယ်ကင်းစင်ပျောက်ရေးဆန်ရေစပါး ပေါများရေး၊ တိုင်းပြည်ချမ်းသာယာရေးတို့ကို ရည်စူး၍လည်းကောင်း နှစ်စဉ်ကျင်းပကြသည်။

တံခွန်တိုင်ပွဲတော်ကျင်းပချိန်ကျရောက်သည့်အခါ၊ 'ကူထိုးဘိုးဗျာစယ်' ခေါ်တံခွန်တိုင်ပွဲတော် အကြီးအကဲလူကြီးအိမ်တွင် ရွာသားများ စည်းဝေးတိုင်ပင်၍၊ ကြက်ရိုးထိုးပြီးလျှင် နေ့ကောင်းရက်မြတ်ကိုရွေးချယ်သတ်မှတ်ကြသည်။ ရွာသားများကလည်း မိမိတို့တောလိုက်စဉ်က တွေ့ရှိမှတ်သားခဲ့သောတံခွန်တိုင်ပြုလုပ်ရန် သင့်တော်သည့် ကျွန်းပင်များရှိရာ နေရာဒေသကိုညွှန်ပြပြောဆိုကြ၍ အများသဘောကျရာ အကောင်းဆုံးကျွန်းပင်ကို ရွေးချယ်ကြသည်။ ထိုနေ့မှနှစ်ရက်မြောက်သော ည၌သန်းကောင်ကျော်အချိန်တွင် တံခွန်တိုင်အတွက်ကျွန်းပင်ခုတ်ရန် သွားကြသည်။ နွယ်များ ရစ်ပတ်ခြင်းမရှိ၊ အပြစ်အနာအဆာကင်းလွတ်၍ဖြောင့်စင်းရှည်လျားသည့် ကျွန်းပင်ကိုသာလျှင် ရွေးချယ်၍ခုတ်ယူကြသည်။ထိုသို့ ခုတ်လှဲရာတွင် အခြားသစ်ပင်များပေါ် မတင်ငြိစေဘဲ လွတ်လွတ်ကျွတ်

တံခွန်တိုင်ပွဲတော်

ကျွတ်လှရန် အထူးဂရုစိုက်ရသည်။ ကျွန်းသစ်ကို တံခွန်တိုင်စိုက်ထူရန် သတ်မှတ်ထားသောနေရာ အရောက်သယ်ယူရာတွင်လည်း မည်မျှကြီးလေးသော ကန်းသစ်ဖြစ်စေကာမူ ဆင်နွားလှည်းများကို အသုံးမပြုရ။ မိန်းမများလည်းမပါဝင်စေရဘဲ။ ယောက်ျားများမိမိတို့၏ ခွန်အားဖြင့်သာသယ်ယူရသည်။ ယင်းသည် ကျွန်းသစ်ပေါ်သို့ မိန်းမများနှင့် ခြေလေးချောင်းတိရစ္ဆာန်များ မကျော်မဖြတ်ရပေ။ အကယ်၍ ကျော်ဖြတ်မိက၊ ထိုကျွန်းသစ်ကို အသုံးမပြုရတော့ဘဲ။ နောက်ထပ်၍ အသစ်ခုတ်ယူရလေသည်။

တံခွန်တိုင်အတွက် ကျွန်းသစ်ကို သယ်ယူလာရာတွင် အမျိုးသမီးများက လမ်းမှဆီးကြို၍ ရေနှင့်စားသောက်ဖွယ်ရာများပေးကမ်းကြသည်။ ရေများဖြင့် တံခွန်တိုင်ကို ပက်ဖျန်း၍၊ အချင်းချင်းလည်းရေပက်ကစားကြသည်။ ရွာသို့ တံခွန်တိုင်ရောက်မည့်နေ့တွင် ရွာရှိလူကုန်သန့်ရှင်းကြော့မော့စွာဝတ်စားဆင်ယင်ပြီးလျှင် စားသောက်ဖွယ်ရာများ၊ ပန်းရေချမ်းများဖြင့်၊ ရွာလမ်းခရီးတစ်လျှောက်မှစီတန်းကြိုဆိုကြသည်။ ထိုနေ့ထိုအချိန်သည် တံခွန်တိုင် ထမ်းယူလာကြသော ကယားအမျိုးသားများအတွက် မျက်နှာ အပွင့်လန်းဆုံးအချိန်ဖြစ်သည့်နှင့်အမျှ ကယားအမျိုးသမီးများအဖို့လည်း အစွမ်းကုန် အပျိုလုပ်ကြသော အချိန်ဖြစ်ပေသည်။

တံခွန်တိုင်စိုက်ထူရန် သတ်မှတ်ထားသောနေရာသို့ရောက်

သည့်အခါ၊ ကျွန်းသစ်ကို လှဲထားပြီးလျှင် အကိုင်းအခက်အခွံအခေါက်တို့ကို ရှင်းလင်း၍ သပ်ရပ်ပြေပြစ်အောင် ပြုလုပ်ကြသည်။ အနီးအနားတွင်လည်းပူဇော်ပသရန် စင်များနှင့်နတ်စင်တစ်ခု ဆောက်လုပ်ထားသည်။ ထိုသို့ တံခွန်တိုင်စိုက်ထူရန် ပြင်ဆင်သမှုပြုလုပ်ကြသေး။ စားသောက်ပျော်ပါးကာ အတီးအမှုတ် အကအခုန်တို့ဖြင့် ဝိုင်းရံလှည့်ပတ်၍ ညဉ့်လုံးပေါက် ပျော်ရွှင်ကြသည်။ နောက်တစ်နေ့နံနက်တွင် တံခွန်တိုင်၌ တံခွန်ပြား၊ ကုက္ကား၊ မုလေးပွားများ တပ်ဆင်၍လည်းကောင်း၊ စင်များပေါ်တွင် စားသောက်ဖွယ်ရာ ထမင်းဟင်းများတင်၍လည်းကောင်း၊ ပူဇော်ပသကြပြီးနောက် တံခွန်တိုင်ကိုစိုက်ထူကြသည်။ တံခွန်တိုင်စိုက်ထူရာတွင် တစ်ကြိမ်တည်းနှင့် မအောင်မြင်ဘဲ၊ ယိမ်းယိုင်လဲကျသွားလျှင် အတိတ်ဆိုးနိမ့်ဆိုးဖြစ်၍ ရွာတွင် ဘေးဥပဒ်အန္တရာယ် အကြီးအကျယ် ကျရောက်တော့မည်ဟုယုံကြည်ကြသည့်အလျောက် ရွာကို စွန့်ပစ်ကာ ရွာလုံးကျွတ်ပြောင်းရွှေ့သွားလေ့ရှိကြသည်။

တံခွန်တိုင်ကို တကြိမ်တည်း နှင့် အောင်မြင်ချောမောစွာ စိုက်ထူပြီးသောအခါ၊ (ကူထိုးဘိုး ဗျားစယ်)တံခွန်တိုင် အကြီးအကဲလူကြီးက သူတစ်ပါး ပစ္စည်းဥစ္စာမခိုးဝှက်ပါ၊ သူတစ်ပါးသားမယားကို မပြစ်မှားပါ၊ အချင်းချင်းသစ္စာမဖောက်ပါ အစရှိသောသစ္စာ အဓိဋ္ဌာန်ချက်များ တိုင်တည်ပေးသည်ကို လူအများက လိုက်ဆိုကြရသည်။ ထိုနောက်

ကယားပြည်နယ် တံခွန်တိုင်ပွဲတော်အခမ်းအနား၌ စားသောက်ဖွယ်ရာများ တင်မြှောက်ပသသည့်စင်များနှင့်နတ်စင်ကို မြင်တွေ့ရပုံ။

အတီးအမှုတ် အကအခုန်တို့ဖြင့် တံခွန်တိုင်နှင့် နတ်စင်တို့ကို လှည့်ပတ်ပိုင်းရုံ ကခုန်ကြသည်။ လူပျိုအပျိုများကလည်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးသပြေခက်ဖြင့် ရေဖျန်းပက်ကာ ပျော်ရွှင်ကြလေသည်။ (ကယားလူမျိုး-၅။)

ဤတံခွန်တိုင်ပွဲတော်သည် ရှေးရိုးရာယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးစံအရ ကျင်းပသည့်ပွဲတော် ဖြစ်သည်သာမက၊ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်းချစ်ခင်စည်းလုံးရေး၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ကူညီယိုင်းပင်းရေး အစရှိသောအဖိုးတန်စိတ်ဓာတ်များကို မွေးမြူစေသော ပွဲတော်လည်း ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ကယားအမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီးများဖြစ်သော ကယားပြည်နယ်ဝန်ကြီး စပ်ဝဏ္ဏနှင့်မဟာသရေစည်သူဦးစိန်တို့

သည် ရှေးအစဉ်အလာ ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လို၍တကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသားများ၌အဖိုးတန်စိတ်ဓာတ်များ မွေးမြူစေလို၍တကြောင်းကန္တာရဝတီ၊ ဘောလခဲ၊ ကြယ်ဖိုးကြီးနှင့်မိုးမြဲနယ်၊ လေးနယ်စုပေါင်းပါဝင်သောတံခွန်တိုင်ပွဲတော်ကြီးကို ၁၉၅၇ ခုနှစ်ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ကယားအမျိုးသားတို့အထွတ်အမြတ်ထားရာ ငွေတောင်ပြည်ဒေသတွင် ပထမဦးဆုံးအကြိမ် စတင်ကျင်းပခဲ့ရာ ထိုတံခွန်တိုင်ပွဲတော်ကြီးသို့ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုသည် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ယိုးဒယားနိုင်ငံ မှ ကိုယ်စားလှယ်တော်များနှင့်အတူ တက်ရောက်ခဲ့ဘူးသည်။

ဦးစိန် (ကယားပြည်နယ်)

ကိုတံငါလှေယာဉ်စီးပါလို့

ရှေးအထက်ကျော်ကာရီကပင် တံငါလုပ်ငန်းသည် လူတို့၏စီးပွားရေးတွင် အရေးကြီးခဲ့ပေသည်။ ကုန်းကြည်းထက်တွင် ငှက်မုဆိုး၊ သားမုဆိုးရှိသကဲ့သို့ ရေပြင်တွင်လည်း ရေမုဆိုးရှိသည်။ ရေမုဆိုးသည် ရေတွင်ကျွမ်းကျင်သည့်အလျောက် ရေပိုးရေမွှားများကို ရရှိလေအောင် ဉာဏ်ကိုသုံး၍ ရှာဖွေသည်။ ယင်းသို့ရှာဖွေသောသူ၏ အတွေ့အကြုံနှင့် ဉာဏ်ပညာကိုမူတည်၍ တံငါလုပ်ငန်းသည် တစထက်တစ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာသည်။ ထိုတွင် သိပ္ပံပညာက ဝင်၍ကူသောအခါ၊ တံငါလုပ်ငန်းသည် ပိုမိုကြီးပွားလာလေသည်။ တံငါလုပ်ငန်းနှင့်စပ်ဆိုင်သမျှသော ငါးပိငါးခြောက်လုပ်ငန်း၊ ငါးစည်သွပ်လုပ်ငန်းနှင့် မြိုး၊ ဆောင်း၊ ဇလယ်၊ ဆင်လိမ်၊ ဇရိတ်၊ ကွန်၊ ဆွဲပိုက်၊ မျောပိုက်စသည့် ငါးဖမ်းကရိယာများပါဝင်သည့် ဗဟုသုတများကို ဤကဏ္ဍတွင် အကျဉ်းရုံး၍ ဖော်ပြထားသည်။

တံငါလုပ်ငန်း ။ ။ တံငါလုပ်ငန်းသည်ရှေးအကျဆုံးသော လုပ်ငန်းကြီးများတွင်အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ရှေးခေတ်လူများသည် ဝမ်းရေးအတွက် လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းကိုမပြုနိုင်ကြသေးမီကပင်၊ တံငါအလုပ်ကိုလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။ တံငါလုပ်ငန်းတွင်ပုစွန်၊ ကနန်း၊ ခရု၊ သန္တာကောင်တို့မှ အစ ဖျံ၊ လင်းပိုင်၊ ဝေလငါးတို့အထိ ဖမ်းယူသော လုပ်ငန်းများအားလုံးသည် အကျုံးဝင်၏။ ထိုလုပ်ငန်း အမျိုးမျိုးတို့အနက် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှာ အကြီးအကျယ်ဆုံးဖြစ်၍ ယင်းကို ပင်လယ်ကမ်းခြေရှိသော တိုင်းပြည်တိုင်းလိုလို၌ပင် အကြီးအကျယ် လုပ်ကိုင်ကြသည်။

တံငါလုပ်ငန်း၌ ရေချိုတံငါလုပ်ငန်းနှင့် ရေငန်တံငါလုပ်ငန်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာ၊ ရေငန် တံငါလုပ်ငန်းသည် ရေချို တံငါလုပ်ငန်းထက် ပို၍ကြီးကျယ်ပေသည်။ ကမ္ဘာမြေမျက်နှာ ပြင်၏ ၄ ပုံ ၃ ပုံခန့်ကို ရေထုက ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသော်လည်း၊ ပင်လယ်ရေအလံ ၁၀၀ မှ ၂၀၀ အထိနက်သော နေရာများ၌သာ တံငါလုပ်ငန်းကို ပြုလုပ်နိုင်ကြပေသည်။ တံငါလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ရာ၌ ကမ္ဘာတွင်ကျော်စောထင်ရှားသော နိုင်ငံ ၁၀ နိုင်ငံမှာဂျပန်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ နော်ဝေး၊ ဂရိတ် ဗြိတိန်၊ အီတလီ၊ စပိန်၊ ကနေဒါ၊ အိုက်စလန်၊ ပြင်သစ်၊ ပေါ်တူဂီနိုင်ငံတို့ဖြစ်လေသည်။

တံငါလုပ်ငန်းသည် အခြားလုပ်ငန်းအမြောက်အမြားနှင့်

ဆက်သွယ်လျက်ရှိသည်။ ယခုခေတ်မှီ တံငါလုပ်ငန်းများကြောင့် သင်္ဘောလုပ်သောလုပ်ငန်း၊ ရေခဲစက်လုပ်ငန်း၊ တံငါပိုက်လုပ်ငန်းနှင့် စက်ကရိယာပစ္စည်း ထုတ်သောလုပ်ငန်းများပေါ်ပေါက်လာကြသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်ထဲ၌ပင် တံငါလုပ်ငန်း အတွက် နှစ်စဉ် ကျောက်မီးသွေး တန်ချိန် ၃ သန်းမျှ အသုံးပြုသည်ဟု သိရပေသည်။

ငါးစည်သွတ်လုပ်ငန်းနှင့် ငါးပိငါးခြောက် လုပ်ငန်းတို့မှာ ထင်ရှားသော ငါးလုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသည်။ စားသုံး၍မရသော ငါးများနှင့်အသုံးမလို၍ စွန့်ပစ်ရသော ငါးအပိုင်းများကိုကြက်ငှက်၊ ဝက်စသောတိရစ္ဆာန်များအဖို့ အစာအဖြစ်လည်းကောင်း၊ မြေဩဇာဓာတ်များ ထုတ်လုပ်ရန်အတွက်လည်းကောင်း အသုံးပြုကြသည်။ ငါးများမှာ အဆီထုတ်ယူသော လုပ်ငန်းလည်း ရှိသေးသည်။ ကော့ဒခေါ် ငါးမျိုး၏ အသည်းထဲမှ ထုတ်ယူသော အဆီတွင် ဗီတာမင်အေနှင့်ဒီများပါရှိရာ ထိုငါးဆီသည် ဘယဆေးလုပ်ငန်းတွင် အထူးနာမည်ကျော်ကြားပေသည်။ အချို့သော ငါးဆီများကို သားရေနယ်လုပ်ငန်း၊ ဆပ်ပြာလုပ်ငန်း၊ သံမဏိလုပ်ငန်းတို့တွင် အသုံးပြုကြသည်။ စပမ်းဝေလငါးမှရရှိသော စပါးမာစီတီခေါ်အဆီမှာ လူသိများသော ငါးကြီးဆီဖြစ်သည်။ ငါးမှ အခြားအသုံးဝင်သောပစ္စည်းများကို ရရှိသေး၏။ ငါးစည်ဖောင်းသည် ကော်လုပ်ရန်အတွက် အသုံးဝင်သည်။ အချို့

တံငါလုပ်ငန်း

သောငါးများ၏ အရေပြားကို သားရေပြားကဲ့သို့ ပြုလုပ် အသုံးချရန် ကြံဆောင်လျက်ရှိကြသည်။

စီးပွားရေးအတွက် တံငါလုပ်ငန်းကို အများအားဖြင့်ပင် လယ်၌သာ လုပ်ကိုင်ကြရသည်။ ပြည်တွင်းရှိမြစ်ချောင်း အင်းအိုင်များတွင် တံငါလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ကြသော်လည်း၊ ကြီးကျယ်အောင် စီးပွားဖြစ်မလုပ်ကိုင်နိုင်ကြပေ။ ပင်လယ် ပြင် သို့ထွက်၍ တံငါလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ကြရာ၌ ခေတ်မှီ သင်္ဘောများနှင့် ငါးဖမ်းကရိယာများကို အသုံးပြုကြရသည်။ တံငါလုပ်ငန်းအတွက် အထူးစီမံထားသော သင်္ဘောများတွင် ဓာတ်ခွဲခန်း၊ အအေးခန်း၊ ငါးအသည်းမှ အဆီထုတ်သော အခန်းများပါရှိသည်။ ထိုပြင် ကြိုးမဲ့ကြေးနန်းကရိယာ လည်း ပါရှိသဖြင့် ကမ်းခြေသို့မပြန်ဘဲ ရက်ပေါင်း အ တော်ကြာ ပင်လယ်တွင် နေနိုင်ကြပေသည်။

ယခုခေတ်တွင် ငါးဖမ်းနည်း အမျိုးမျိုးရှိသော်လည်း၊ ဖမ်းပုံမှာ ရှေးခေတ်ကကဲ့သို့ သဘောမျိုးတည်းဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ပင်လယ်ငါးများကိုဖမ်းရာ၌ ဆွဲပိုက်နှင့် ငါး များ ကြိုးတန်းများကို အသုံးပြုကြသည်။ ဆွဲပိုက်များမှာ အိတ်သဘောမျိုးရှိသောပိုက်များဖြစ်သည်။ ထိုပိုက်များ ကို ရေချရာ၌ ရေအောက်သို့ကျသွားစေရန် လေးလံသော ပစ္စည်းများ တပ်ဆင် ထားရသည်။ ထိုပိုက်များကို သမ္ဗန်၊ သင်္ဘောများနှင့်ဆွဲယူကြသည်။ ဆွဲပိုက်များသည် များ သောအားဖြင့် ပင်လယ်အောက်ခပ်နက်နက် ကျက်စား သောငါးများကို ဖမ်းယူရန်အသုံးပြုကြသည်။ ရေမျက် နှာပြင်နားတွင် ကျက်စား သောငါးများကို ဖမ်းယူသော ဆွဲပိုက်လည်းရှိသေးသည်။ ထို ပိုက်များကိုချရာ၌ ငါးဖမ်းရန် သတ်မှတ်ထားသော နေရာ တစ်ဝိုက်တွင် ပတ်လည်ဝိုင်း၍ ချရသည်။

မျောပိုက်ဟုခေါ်သော ပိုက် လည်းရှိသည်။ ထိုပိုက်သည် ချည်ကြိုးနှင့် ပေါ့ပါးခိုင်ခံ့စွာ ရက်လုပ်ထားသော ပိုက်ဖြစ် သည်။ ထိုပိုက်များတွင်ဘော များတပ်၍၊ ရေကြောင်းအ တိုင်းမျောလိုက်ကြသည်။ ထိုပိုက်နှင့် တိုးမိသောငါးများ သည် ပါးဟက်နှင့်ငြိ၍မိလေ သည်။ မျောပိုက်သည် ရေ မျက်နှာပြင်နားတွင် ကျက် စားသောငါးများကို ဖမ်းယူ

နိုင်သောပိုက်ဖြစ် သည်။ မျောပိုက်သည်အလျားကိုက် ပေါင်း ၅၀ မှ ၆၀ အထိရှိ၍၊ စောက် ၁၄ ကိုက်ခန့်ရှိသည်။ ပင်လယ်၌ ထိုပိုက်များကို အသုံးပြုသောအခါ တကြိမ်လျှင် ပိုက်ပေါင်း ၈၅ ခုမျှအထိ မျောလေ့ ရှိကြသည်။ အထူး သဖြင့် ထိုပိုက်များကို ဟဲရင်းငါးနှင့်ဆယ်မန်ငါးများဖမ်း ရာတွင်အသုံးပြုကြသည်။

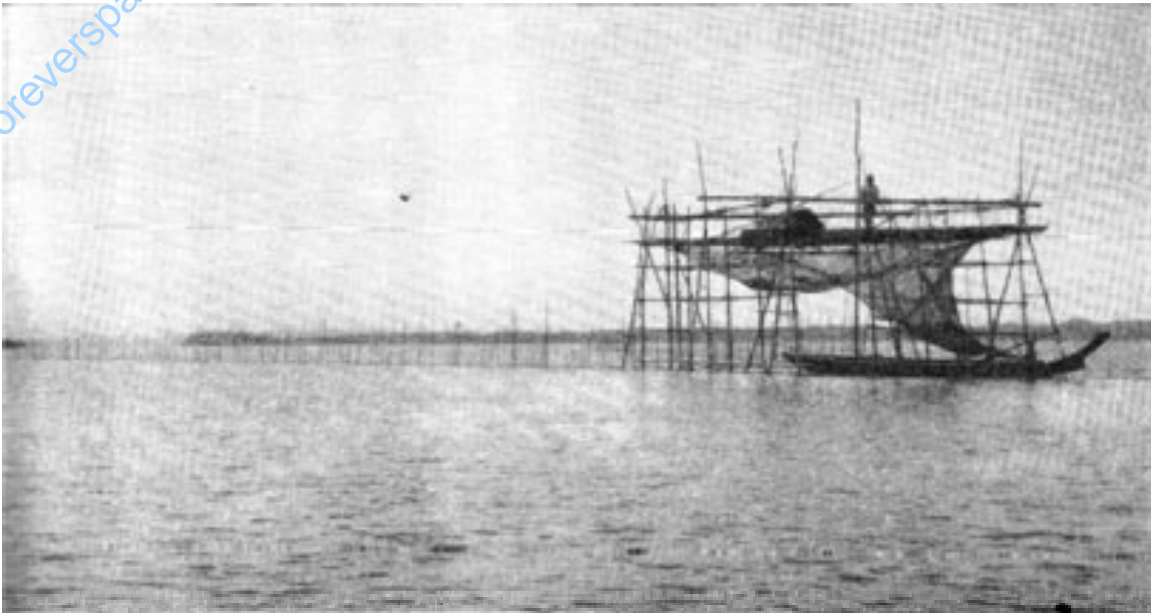
ကြိုးတန်းတွင်ငါးများချိတ်များတပ်၍ငါးဖမ်းသော နည်းလည်းရှိသည်။ ထိုနည်းတွင် ငါးများ ချိတ်တပ်ထား သော ကြိုးတန်း၌ ဘောများချည်၍၊ ကြိုးတန်းကို ရေထဲတွင် ချထားသည်။ ငါးများချိတ်က အစာကို ဟတ်မိသောငါး များသည် ငါးများချိတ်တွင်မိကြသည်။ ထိုအခါမှာမှငါး များကြိုးတန်းကိုဆွဲ၍ငါးများကိုဖြုတ်ယူကြသည်။ ငါး များကြိုးတန်းကို မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်များတွင်လည်း အသုံးပြုကြသည်။ ပင်လယ်တွင်း၌အသုံးပြုသော ငါး များကြိုးတန်းတတန်းလျှင် ငါးများချိတ်ပေါင်း ၁၀၀၀ မှ ၅၅၀၀ အထိပါလေ့ရှိသည်။ ကော့ဒါးနှင့် ဟဲလဗတ်ငါး များ ဖမ်းရာတွင် ငါးများကြိုးတန်းကို အသုံးပြုကြသည်။ နော်ဝေးနိုင်ငံ အနောက်မြောက်ဘက်ရှိ လိုဖိုတန်ကျွန်းအနီး တစ်ဝိုက်တွင် ကော့ဒါး အထူးပေါများသည်ဖြစ်ရာ၊ ထိုအ ရပ်သို့ အတိုင်းတိုင်းအပြည်ပြည်မှ တံငါသင်္ဘောများ လာ ရောက်၍ ဖမ်းယူကြသည်။

မျိုးဖောင်းလန်းကျွန်း အနီးတစ်ဝိုက်တွင်လည်း ကော့ဒါး ငါးမျိုးပေါများသည်။ ထိုအရပ်သို့ အမေရိကန် ပြည်

ပင်လယ်ငါးသလောက်ဖမ်းရန် တန်းပိုက်များချနေကြစဉ်

တံငါလုပ်ငန်း

ပင်လယ်ကမ်းတွင်စိုက်ထူထားသော စန္ဒာခေါ် ငါးဖမ်းပိုက်

ထောင်စု၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့မှ တံငါသင်္ဘောများလာရောက်ကြသည်။ ပင်လယ်သို့ထွက်၍ ဖမ်းသောငါးများတွင်ဟဲရင်းခေါ် ငါးသလောက်မျိုးမှာထင်ရှားပေသည်။ ယင်းကိုပစ်ဖိတ်သမုဒ္ဒရာ မြောက်ပိုင်းနှင့် အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာမြောက်ပိုင်းဒေသများတွင် အမြောက်အမြား တွေ့ကြရသည်။ အင်္ဂလန်၊ ပြင်သစ်၊ ဆဒီဒင် နော်ဝေးစသော နိုင်ငံများမှ တံငါသင်္ဘောများသည် ထိုနေရာသို့လာရောက်၍ ဟဲရင်းငါးများကို ဆွဲပိုက်ဖြင့် ဖမ်းယူကြသည်။ နော်ဝေးနိုင်ငံသည် ဟဲရင်း ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကြောင့် ကမ္ဘာကျော်သည်။ ပင်လယ်သို့ စွန့်စွန့်စားစားထွက်၍ ဖမ်းရသောငါးများကို အစိမ်းလိုက်ဖြစ်စေ၊ စည်သွတ်၍ဖြစ်စေ၊ အခြောက်လှန်း၍ဖြစ်စေ အမျိုးမျိုးစီမံ၍ အလိုရှိရာအရပ်ဒေသများသို့ တင်ပို့ရောင်းချကြသည်။ အထူးအားဖြင့် ဟဲရင်းငါးကလေးများကို စည်သွတ်၍ ရောင်းချကြသည်။ ထိုပြင်ပုဇွန်၊ ကနန်း၊ ကမာ ကောင်ကဲ့သို့သော ရေသတ္တဝါများကိုလည်း ဖမ်းယူ၍ စည်သွတ်ကြသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတံငါလုပ်ငန်းသည် အခြားနိုင်ငံ တံငါလုပ်ငန်းများနှင့်စာလျှင် မကြီးကျယ်သော်လည်း၊ ပြည်တွင်းနေ့စဉ် စားသုံးရန်အတွက်မူ အထူးပင် အရေးကြီးပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတံငါလုပ်ငန်းကို ပြည်တွင်းတံငါလုပ်ငန်းနှင့် ပင်လယ်တံငါ လုပ်ငန်းဟူ၍ ခွဲခြားလုပ်ကိုင်ကြသည်။ ပြည်တွင်းတံငါလုပ်ငန်းတွင် အင်းများကို လေလံဆွဲ၍ ငါးဖမ်းသောလုပ်ငန်းမှာ အကြီးကျယ်ဆုံး ဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင် လယ်ကွင်းတို့ ရေလျှံ

သောလများတွင် ငါးအထူးပေါများပေသည်။ ရေအတက်ငြိမ်သောအခါ လယ်ကွက်နှင့် အင်းထဲရှိငါးများ သည် ထွက်ပေါက်ကိုရှာကြသည်။ ဤအချိန်၌ ငါးများထွက်လာမည့်နေရာတွင် ဆည်ခံ၍ ငါးကိုဖမ်းယူလေ့ရှိကြသည်။ ဆည်ပြုလုပ်ရာ၌ ယင်းကိုအသုံးပြုကြသည်။ ယင်းမှာ ဝါးခြမ်းကလေးများကို ကြိုး နှင့်ဆိုင်းထားသော အကာတစ်မျိုးပင်ဖြစ်သည်။ ဆည်အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် အချို့ဆည်များကို ရာသီကိုစွဲ၍ အမည်ပေးကြ၏။ အချို့ဆည်များကိုမူ လုပ်ငန်းကိုစွဲ၍အမည်ပေးကြသည်။ ပမာအားဖြင့်တောကျဆည် သို့မဟုတ် ကျကြီးဆည်သည် မြစ်ရေကျ၍ ငါးများ ထွက်လာသောအခါအသုံးပြုသောဆည်ဖြစ်သည်။ ထိုဆည်ကိုပင် ရာသီကိုစွဲ၍ မိုးနှောင်းဆည်ဟုလည်းကောင်း၊ နွေဆည်ဟုလည်းကောင်း၊ ရေပြန်ဆည်ဟုလည်းကောင်းခေါ်လေသည်။ မိုးနှောင်းနှင့် နွေဆည်တို့သည် မိုးနှင့်နွေရာသီကို အစွဲပြု၍ ခေါ်သည်မှာ ထင်ရှားပြီ။ ရေပြန်ဆည်ဟုခေါ်ဝေါ်ခြင်းကား၊ တပေါင်း တန်ခူးလတို့၌ မြစ်ရေပြန်၍ တက်သော အချိန်ကို အစွဲပြု၍ ရေပြန်ဆည် ခေါ်လေသည်။ ငါးဖမ်းပုံဖမ်းနည်းကိုစွဲ၍ ခေါ်သောဆည်များလည်း အမျိုးမျိုးရှိသည်။ တမံပိတ်သောအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဆည်ဖို့သောအခါ၌လည်းကောင်း၊ ငါးများခုန်ထွက်သည်ကို ခုန်ဆင်းဆည်နှင့် ဖမ်းရသည်။ ကတစ်ဆည် သို့မဟုတ် အချုပ်ဆည်သည်ကား ငါးများကို မဖမ်းမယူမီ ငါးတို့ကို စည်ရိုးအတွင်း လှောင်ထားရန်အလို့ငှာ ပြုလုပ်ထားသောဆည်ဖြစ်သည်။

မြစ်ချောင်းများကို ဖြတ်၍၊ တမံဖို့ကာ ယင်းတားပြီး

တံငါလုပ်ငန်း

နောက်ရေအိုင်လာသောအခါ၊ တစ်ဖန်ရေကို မူလရေမျက်နှာပြင်ထက် နိမ့်ရာသို့ စီးဆင်းစေပြီးလျှင်၊ ရေစီးနှင့်ပါလာသော ငါးတို့ကို ဖမ်းယူသောဆည်မှာ မြင်းဝမ်းဆည်ဟုခေါ်သည်။ ရှားဆည် သို့မဟုတ် သမန်းနဆည်ဟု ခေါ်သော ဆည်မှာ အချုပ်ဆည်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ မြစ်ချောင်းကို ဖြတ်၍ ယင်းနစ်ချပ်ကို သင်္ဘောဦးသဏ္ဍာန် ကာဆီး၍ ငါးဖမ်းရသော ဆည်ဖြစ်၏။ ငကျည်းဆည်မှာ ငကျည်းဖမ်းရာတွင် အသုံးပြုသောဆည်ဖြစ်သည်။ အဝချုပ်ဆည်သည် ရေစီးပေါက်တွင်ထား၍ ငါးဖမ်းသော ဆည်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ငါးများကို အလိုရှိရာဘက်သို့ သွားစေလိုသောအခါ အသုံးပြုသောဆည်ကို အကယ်ဆည်ဟုခေါ်သည်။ ဂျမ်းခေါ် ငါးဖမ်းကရိယာမှာ ရေထဲတွင် ဆွဲငင်၍ ယူနိုင်သော ယင်းသဘောမျိုးဖြစ်သည်။ ဂျမ်းကို တည်မတ်စေရန် အောက်ခြေ၌ ရွှံ့နှင့်မဲထားပြီးလျှင် အသေကာထားသော ယင်းတန်းဆီသို့ ကြိုးဖြင့် ဖြစ်စေ၊ လက်ဖြင့်ဖြစ်စေ တဖြည်းဖြည်း ဆွဲယူကာ ငါးများကို ပိတ်၍ ဖမ်းယူကြသည်။ ဆည်တွင် မိနေသော ငါးတို့ကို ဝမ်းနှင့် ထောင်၍ ဖမ်းရပြန်သည်။ ဝမ်းမှာ ငါးကို အလိုရှိသလောက် ဖမ်းယူရန် ထောင်သော ထောင်ချောက် ဖြစ်၏။ မြူးမှာ ဝါးခြမ်းနှင့် ရက်လုပ်သော ထောင်ချောက်တစ်မျိုးပင်ဖြစ်သည်။ မြူးတွင် ငါးများဝင်လာလျှင် ပြန်၍ မထွက်နိုင်ရန် ဝင်ပေါက်၌

ဝါးချွန်များ တပ်ထားသည်။ မြူးကို ဆည်အောက်၌ ဖြစ်စေ၊ ယင်းစည်းရိုးရှိ အပေါက်များ၌ ဖြစ်စေ ထောင်ထားတတ်ကြသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ မြူးရိုးရိုးအပြင်၊ ကတုံးမြူးနှင့် ရင်ကွဲမြူးတို့လည်း ရှိသေးသည်။ ထိုမြူးတို့၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ ဖမ်းယူရမည့် ငါးကို မှီ၍ အမျိုးမျိုးဖြစ်သော်လည်း၊ သဘောမှာ တစ်မျိုးတည်းပင်ဖြစ်၏။ ရင်ကွဲ ၂ လုံး ၃ လုံးတွဲ၍ ငါးဖမ်းလျှင်၊ ထိုရင်ကွဲမြူးကို ပုဇွန်ကယ်ဟုခေါ်သည်။ ကတုံးခေါ် မြူးသည် ငရဲကို ဖမ်းရာ၌ အသုံးပြုသော မြူးဖြစ်သည်။ ကတုံးကို အသုံးပြုရာ၌ ဘေးမှ ယင်းများကာ၍ တကြိမ်လျှင် မြူးအလုံး ၃၀ မှ ၄၀ အထိ အသုံးပြုတတ်ကြသည်။ ပုံဟုခေါ်သော ပုံသဏ္ဍာန်မြူး၌ ငါးများဝင်နိုင်ရန် အောက်ဘက်နားတွင် အပေါက်ကလေးများ လုပ်ထားသည်။ ပုံကို ရေတိမ်တွင် မြှုပ်၍ အထဲ၌ အစာများ ထည့်ထားသည်။ အထူးသဖြင့် ငကျည်းဖမ်းရာ၌ ပုံကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ဆောင်းဟုခေါ်သော ငါးဖမ်း ကရိယာ တစ်မျိုးလည်း ရှိသေးသည်။ ဆောင်းမှာ ကတော့ပုံရှိ၍ ထိပ်၌ အပေါက်ရှိသော ခြင်းတောင်းဖြစ်သည်။ ရေတိမ်၌ ဆောင်းကို အပေါက်မှ ကိုင်၍ ငါးရှိရာကို စမ်း၍ လိုက်အုပ်သည်။ ဆောင်းထဲ၌ ငါးမိနေလျှင် ငါးကို အပေါက်မှ နှိပ်ယူသည်။ အခြားငါးဖမ်းကရိယာတို့မှာ ဇလပ်၊ ဆင်လိမ်၊ ဇရိတ်၊

ကျားပစပ်ပိုက်ဖြင့် ဖမ်းမိသော ငါးများကို ငပိလုပ်ရန် ဤသို့ ရွေးထုတ်ရသည်။

ပင်လယ်တွင်း ငါးပိုက်ကို ဆွဲတင်နေစဉ်

ဂုတ်၊ တုတ်၊ ဆုတ်ကပ်၊ ဘောကပ်၊ ယက်သဲ့၊ ရင်တွန်း၊ ရေကွင်းဟူ၍ ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်နှင့် ပင်လယ်ကမ်းခြေတစ်လျှောက်တွင်းငါးကိုပိုက်နှင့်ဖမ်းယူကြသည်။ ပိုက်မှာ အမျိုးအစားအားဖြင့် ခြောက်မျိုးရှိသည်ဟု အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ဦးခင်စီရင်ရေးသားသော မြန်မာနိုင်ငံ ငါးလုပ်ငန်းစာအုပ်တွင် ဖော်ပြပါရှိသည်။

ပိုက်ခြောက်မျိုးမှာ (၁) ကွန်၊ (၂) ဆွဲပိုက်၊ (၃) မျှောပိုက်၊ (၄) ပိုက်အိတ်၊ (၅) ဂေါ်ပိုက်နှင့် (၆) ဝိုင်းပိုက်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ကွန်မှာ ကတော့ပုံရက်လုပ်ထားသော ပိုက်ကလေးဖြစ်သည်။ ကွန်၏ထိပ်၌ ကွန်ကိုပစ်ပြီးနောက် ဆွဲယူရန် ကြိုးတစ်ပင် ပါရှိသည်။ ကွန်၏အနားပတ်လည်၌ကား ပစ်လိုက်သောကွန် ရေတွင်နစ်စေရန်အတွက် ခဲအလေးများကို ဆွဲထားသည်။ ရေတိမ်ရာအရပ်၌ လက်ပစ်ကွန်အငယ်စားကိုသုံးသည်။ ပင်လယ်ကမ်းခြေနှင့် မြစ်ကြီးများ၌ကား လက်ပစ်ကွန် အကြီးစားကို သုံးလေ့ရှိကြသည်။

ပိုက်အမျိုးမျိုးအနက် ဆွဲပိုက်သည်နေရာအနှံ့တွင် အသုံးများပေသည်။ ထိုပိုက်မျိုးကို အချို့ဒေသတို့တွင်ငင်ပိုက်ဟုလည်းခေါ်ကြ၏။ ထိုပိုက်မှာ အလျားရှည်၍ အနံတိုသောလေးထောင့်ပိုက် ရိုးရိုးဖြစ်သည်။ ဌာနေဌာနကို

လိုက်၍ အရွယ်အစားစားရှိသည်။ ယင်းတို့တွင် အသုံးများသောပိုက် ဝမ်းပူမှာ အနံ ၇ တောင် ၈ တောင်ရှိ၍၊ အလျားအတောင် ၁၀၀၀ ရှိတတ်သည့်ပြင် အလယ်လောက်တွင် ပိုက်စိပ်ဖြင့်ရက်လုပ်ထားသော ဝမ်းနှင့်တူသည့် အိတ်တလုံးပါရှိသည်။ ထိုပိုက်ကို ရေတိမ်၌ ငါးဆွဲရန်အသုံးပြုသည်။ ရေနက်ဒေသတို့၌ကား မျှောပိုက်ကို အသုံးပြုရသည်။ မျှောပိုက်၏သဘောမှာ ရေထဲတွင်ပိုက်ကို တွဲရရွံ့ဆွဲ၍ မျှောချသော သဘောဖြစ်ရကား၊ ပိုက်၏ထိပ်ရှိကြိုးတန်း၌ ဘော့များတပ်၍ ထိုဘော့ကို ပေါ်စေရုံမျှသာဖြစ်သော ခဲအလေးတို့ကို ပိုက်၏အနားသတ်တွင် တပ်ဆင်ထားရသည်။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသမြစ်ချောင်းများ၌ ငါးသလောက်ကို ဖမ်းယူရန် ငါးသလောက်ပိုက်ချထားသည်ကို ခရီးသွားခရီးလာတို့ တွေ့ဘူးကြလိမ့်မည်။ ငါးသလောက်ပိုက်သည် မျှောပိုက်အမျိုးအစားတွင်ပါ ဝင်သည်။ အချို့ဒေသတို့၌ မျှောပိုက်အငယ်စားများကို ဗူးသီးခြောက်ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ဖော့ဖြင့်တပ်ဆင်၍ ရေ၌ မျှောချလေရာ မူးပိုက်ဟုခေါ်ကြပြန်သည်။ မျှောပိုက်တို့ သည် အတောင် ၅၀ မှ ၅၀၀ အထိ ရှည်သည်။ အနံမှာ ရတောင် ၈ တောင်မျှရှိသည်။

ပိုက်အိတ်ဟူသည်မှာ တစ်နေရာတည်းတွင် တိုက်စိုက်၍ ချထားသော ပိုက်မျိုးဖြစ်သည်။ သို့သော် ကဝပိုက် (၀၁)

တံငါလုပ်ငန်း

တောပိုင်းဟူသော ပိုက်မျိုးတို့ကား ရွှေ့ရှားသွားလာနေသော လှေဖောင်စသည်တို့၌သာ ချည်နှောင်၍ရေတွင် ချေ့သော ပိုက်များဖြစ်လေရာ၊ လှေဖောင်တို့မျောပါသွားသည့် ရေအယာဉ်မှ ငါးများကိုဖမ်းယူနိုင်လေသည်။ ထိုပိုက်မျိုးမှာ အတောင် အစိတ် ခန့်ရှည်၍၊ အောက်ဘက်စွန်းတွင် အိတ်တစ်ခုပါရှိသည်။ အသုံးပြုသောအခါလှေနှစ်စင်းအကြား၌ ဆွဲထားပြီးလျှင်၊ ငါးများကိုရေဆန်လှော်ခတ်ခြင်းဖြင့် ဖမ်းယူသည်။

ဂေါ်ပိုက်ဟူသည်မှာ သုံးထောင့်ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသောပိုက်ကို လှေနှစ်စင်းကြားတွင်ချ၍ ရေဆန်တွင် ငါးများကိုကောက်ယူ ဖမ်းစီးသည့် ပိုက်မျိုးဖြစ်၏။ ထိုပိုက်မျိုးတွင် ဆူးလေပိုက်၊ ယကွင်း၊ ရင်တွန်းစသော အမျိုးအစားတို့ပါဝင်၏။ ဆူးလေပိုက်မှာ အတောင်နှစ်ဆယ်ရှည်သော ကြိပ်ပုံပိုက်ဖြစ်သည်။ ထိုပိုက်၏အနားနှစ်ဘက်ကို ဝါးလုံးများတွင် ချည်နှောင်၍ လှေနှစ်စင်းအကြား၌ ချထားပြီးလျှင် လှေကိုရေဆန်လှော်၍ငါးဖမ်းရသည်။ လှေနှစ်စင်းပေါ်၌ ခွဆောက်ထားသော စင်ပေါ်မပိုက်အတင်အချကို ပြုလုပ်ရ၏။ ယကွင်းမှာမူ လေးထောင့်ပိုက်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ယင်း၏ ထောင့်လေးထောင့်ကို ကြိမ်နှစ်ချောင်း ကြက်ခြေခတ်ဖြင့် ဆိုင်းထား၍၊ လှေ၌မောင်းဆင်ထားသော ဝါးလုံးရှည်ဖြင့် ရေတွင်နှစ်ချည်ဖော်ချည်ပြုကာ၊ ငါးကို ဖမ်းဆီးရသည်။

ဝိုင်းပိုက်ဟူသည်မှာ ဆွဲပိုက်နှင့်မျောပိုက်ကဲ့သို့သော ပိုက်

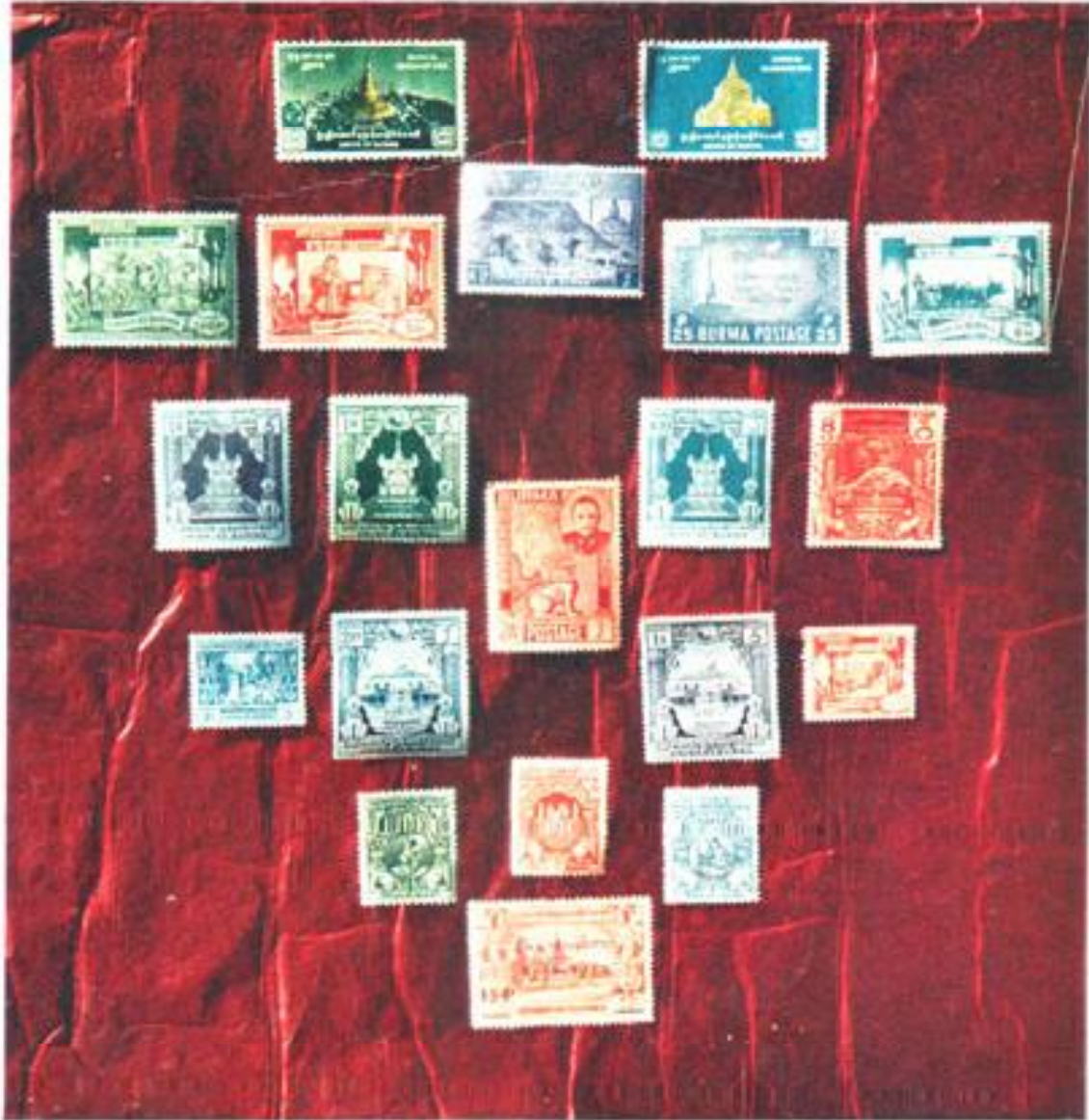
များကို တစ်ခုနှင့်တစ်ခုဆက်လျက် လှေပေါ်မှနေ၍ ငါးအုပ်ရှိရာ နေရာကိုပတ်လည်ဝိုင်း၍ချေ့သောပိုက်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော် အင်းလက်စွဲဥပဒေအရ ယင်းပိုက်မျိုးတွင် ကြီးဒေါင်ပိုက်နှင့် ငါးသလောက်ပိုက်တို့ပါဝင်သည့်ပြင် ထိုပိုက်မျိုးကို မျောပိုက် ၌အကျုံးဝင်သည်ဟု ပြဆိုထားလေသည်။ ထိုပိုက်မျိုး၏သဘောမှာ ငါးတို့ကို ဝိုင်းမိအောင် ပိုက်ဖြင့်တား၍ ရေတွင်မျောချရသည့်သဘောပင် ဖြစ်လေသည်။

ဦးခင်စီရင်ရေးသားသည့် မြန်မာနိုင်ငံ ငါးလုပ်ငန်းဟူသောစာအုပ်တွင် အထက်ပါအတိုင်း အမျိုးအစားခြောက်မျိုး ခွဲခြားထားသော်လည်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအင်းလက်စွဲ ဥပဒေအရမှာ အထက်ပါ အမျိုးအစားတို့အပြင် တန်းပိုက်ဟူ၍အမျိုးအစား သတ်မှတ်ထားသော ပိုက်မျိုးလည်း သတ်သတ်ရှိသေးသည်။ ယင်းပိုက်မျိုးမှာ ရေမစီးသော သို့တည်းမဟုတ် ရေစီးမသန် သောမြစ်ဝ၊ ရေလျှံရာ အင်းအိုင်၊ ရေအောင်းရာ ပင်လယ်ကွေ့ ပင်လယ်တိမ်စသည့် ဒေသတို့တွင် ရေတွင်တန်း၍အသေချထားသော ပိုက်မျိုးဖြစ်သည်။

သာမန်ငါးဖမ်းကရိယာတစ်ခုမှာ ငါးမျှားတံပင်ဖြစ်၏။ ထိုငါးမျှားတံကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။ ငါးမျှားတံများကို ကြိုးတန်းဖြင့် သိ၍၊ ထိုကြိုးတန်း၌ ဗော့တပ်ထားလျှင် ဝိုင်းထောက်ဟု ယေဘုယျအားဖြင့်ခေါ်ကြသည်။ ငရဲခွံကဲ့သို့သော ငါးမျှားကိုဖမ်းယူရာတွင် ရှဉ့်ဆူးခေါ်

ငါးကြီးများကိုဆားနယ်ပြီးနောက် ငါးပုတ်ပြားကို နေလှမ်းပေးရသည်။

ပြည်ထောင်စုပန်းတိုင် သရုပ်ပေင် နိုင်ငံတော် တံဆိပ်ခေါင်းပျား

ရှစ်ခွဲငါးများချိတ်များကို အသုံးပြုကြသည်။ ငါးသိုင်းကဲ့သို့ သော့ ငါးများကို ဖမ်းရာတွင် ၅ ချောင်းတပ် ငါးများချိတ် များကို အသုံးပြု ကြသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ ငါးဖမ်းကရိယာများအပြင် အခြားငါးဖမ်းကရိယာ အမျိုးမျိုးလည်း ရှိလေသည်။

ပင်လယ်တံငါလုပ်ငန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အစပျိုး ခါပင်ရှိသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပင်လယ်မှာ ငါးစာ ပေါများ၍ ရာသီဥတုအပူအအေး မျှတသဖြင့် ငါးအမျိုးမျိုး ပေါများသည်။ ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီ ကမ်းရိုးတန်း၊ မြစ် ဝကျွန်းပေါ် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း ဒေသများတွင် ပင်လယ် တံငါလုပ်ငန်းကိုလုပ်ကိုင်ကြသည်။ သို့သော် ခေတ်မှီ သင်္ဘောနှင့်တံငါကရိယာများ မရှိသေး သောကြောင့် ကမ်း ခြေမှ ၃ မိုင် ၄ မိုင်အထိသာ ပင်လယ်သို့ထွက်၍ ငါးကိုဖမ်းယူ နိုင်ကြသည်။ ငါးမုတ်၊ ငါးခွေးလျှာ၊ ငါးတံခွန်၊ ငါးယုတ်၊ ကျောက်ငါးဝက်၊ ငါးဝဲရောင်၊ ငါးခားရှည်၊ ငါးပလွေ၊ ငါးသ လောက်၊ ကင်းမွန်များမှာ လူသိများသော ပင်လယ်ငါး များဖြစ်သည်။ တနင်္သာရီကမ်းရိုးတန်း ပင်လယ်တွင် ဗုဒ္ဓန်ဆိတ်ပေါများသဖြင့် ထိုကမ်းရိုးရှိ အရပ်ဒေသများ တွင် ငပိလုပ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် မြိတ်၊ ထားဝယ် နယ်များတွင် ငပိ၊ ငခြောက် လုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ကြ သည်။ တနင်္သာရီ ကမ်းရိုးတန်းတွင် ပုလဲလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင် သော ဒေသများရှိလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေနက်ပင်လယ် တံငါလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင် ရန် ပြည်တော်သာစီမံကိန်းများရှိသည်။ ထိုစီမံကိန်းများ ကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဂျပန် မြန်မာ တွဲဘက်လုပ် ကိုင်သောစံနစ်ဖြင့် ပင်လယ်ငါးများကို ခေတ်မှီနည်းကို သုံး၍ ဖမ်းလျက်ရှိသည်။ ထိုပြင် တံငါလုပ်ငန်းနှင့် ဆက်စပ်သော တံငါသင်္ဘောတည်လုပ်ငန်း၊ စည်သွတ်လုပ်ငန်း၊ အအေး စိမ်လုပ်ငန်း စသော လုပ်ငန်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရန် စီစဉ်ချက် များလည်း ရှိပေသည်။

ပြည်တွင်းနှင့် ပင်လယ်တံငါလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ရာ ငါးနှင့် အခြားရေသတ္တဝါများ ခေါင်းပါး၍ မျိုးပျောက်မ သွားစေရန် ငါးဖမ်းကရိယာ၊ ငါးဖမ်းရာဒေသ၊ ရာသီဥတု စသည်တို့ကို အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာဥပဒေများနှင့်အညီ လိုက် နာ ကျင့်သုံးလျက်ရှိပေသည်။ ထိုပြင် ခေတ်မှီတိုင်းပြည် အချို့မှ ငါးများကိုမှာယူ၍ အထူးမွေးမြူထားပြီးလျှင် ငါး ရှားပါးသော မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်များတွင် ရွှေ့ပြောင်း ချထားလျက်ရှိပေသည်။ ဤသို့ ပြုလုပ်ပေးခြင်းမှာ ငါးနှင့် အခြား ရေသတ္တဝါများ မျိုးပျောက်မသွားဘဲ၊ ကောင်းစွာ မျိုးဆက်ပွားလာနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုပြင် တံငါလုပ်ငန်း တိုးတက်ရေးနှင့် စပ်ဆိုင်၍ စာရင်းအင်းများထားရှိခြင်း၊ ငါးများကိုလိုက်လံ ရှာဖွေလေ့လာခြင်း၊ ငါးစားသော

အစာများကို လိုက်လံရှာဖွေလေ့လာခြင်း၊ သမုဒ္ဒရာပင်လယ် ရေထုကို လေ့လာခြင်း စသောလုပ်ငန်းများကို သုတေသန ဌာနများဖွဲ့စည်း၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပေသည်။

တံဆည်မြို့ ။ ။ တံဆည်မြို့သည် ရွှေဘိုခရိုင်၊ ရေဦးခရိုင်ခွဲ နယ် အပါအဝင်တံဆည်မြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်မြို့ဖြစ်၍ ရေဦး မြို့၏မြောက်ဘက် ၁၄ မိုင်ခန့်တွင် တည်ရှိသည်။ စစ်ကိုင်း မြစ်ကြီးနား မီးရထားလမ်း ပေါ်ရှိ ထန်းတပင်ဘူတာနှင့် ၁၂ မိုင်ခန့်ဝေးသည်။ တံဆည်မြို့မှာ မြို့ငယ်ဖြစ်၍၊ လူနေအိမ် ခြေ ၈၀၀ ခန့်နှင့် လူဦးရေ ၃၀၀၀ ခန့်ရှိသည်။ များသော အားဖြင့် လယ်ယာ လုပ်ကိုင်စားသောသူများသာဖြစ်သည်။ မြေအိုးလုပ်ငန်းတွင်ကျယ်၍၊ မြို့နယ်တစ်ခုလုံးသို့ ဖြန့်ချိနိုင် သည်။ ရှေးဟောင်း မြို့တစ်မြို့ဖြစ်သဖြင့် မြို့ရိုးပျက်၊ စေတီ ပုထိုးပျက် များစွာနှင့် ကျယ်ပြန့်သော ရေကန်ကြီးတစ်ခု ရှိသည်။ ကျောထောက်နောက် ခံဖြစ်သော ပတ်ဝန်းကျင် တွင် ဆန်စပါးနှင့် ပဲစိုက်ပျိုးသည်။ မူးမြစ်နှင့် ၄ မိုင်ခန့်သာ ဝေးသော်လည်း၊ ရေသွင်း တူးမြောင်းများ မရှိချေ။ မြို့နယ် မှာ ၆၁၃ စတုရန်းမိုင် ကျယ်ဝန်း၍၊ လူဦးရေ ၆၀၀၀၀ ခန့်ရှိသည်။

တံဆိပ်ခေါင်း၊ တံဆိပ်ခေါင်းစုခြင်း ။ ။ တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ စာပေးပို့လိုသော စာတိုက်မှတံဆိပ်ခေါင်း တစ်လုံးကိုဝယ်ယူလျက် စာအိတ်ပေါ်တွင်ကပ်၍ စာမူး အတွင်းသို့ထည့်လျှင် စာတိုက်ဌာနသည် ထိုစာကို လိုရာ အရပ်သို့ရောက်အောင်တာဝန်ယူ၍ ပို့ပေးလေသည်။ ထိုသို့ တံဆိပ်ခေါင်းကပ်ကာ စာပို့ခကို ကြိုတင်၍ပေးသည့် စံနစ် သည် လူလွတ်၍စာပို့ရသည့်ဒုက္ခနှင့် စရိတ်စခတ်တို့ကို လည်း ကောင်း၊ စာရရှိသော အိမ်အသီးသီးမှ စာပို့ခကို အလီလီ ကောက်ရသည့် အလုပ်တာဝန်ပိုတို့ကိုလည်း ကောင်း၊ များစွာသက်သာစေလေသည်။ (စာတိုက်-၅။)

ကမ္ဘာပေါ်တွင် စာပို့တံဆိပ်ခေါင်းကိုပထမဦးစွာ စတင် သုံးစွဲသောနိုင်ငံမှာအင်္ဂလန်ပြည်ဖြစ်၏။ ဆာရိုလန်ဟီး အမည်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၏ကြံစည်တီထွင်မှုအရ စာပို့တံဆိပ် ခေါင်းကို ၁၈၄၀ပြည့်နှစ်မေလ ၁ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ဝေ ကာ မေလ ၆ ရက်နေ့တွင် စတင်သုံးစွဲခဲ့၏။ ကနဦးစတင် သုံးစွဲသော စာပို့တံဆိပ်ခေါင်းများမှာ ဝိတိုရိယဘုရင်မ၏ဦး ခေါင်းပုံရိုက်နှိပ် ထားသော တံဆိပ်ခေါင်းများဖြစ်သည်။ ဘုရင်မ၏ဦးခေါင်းပုံ ရိုက်နှိပ်ထားခြင်း၏ အဓိကရည် ရွယ်ချက်မှာ မသမာသူများက တံဆိပ်ခေါင်းအတုများ ပြုလုပ်၍ စာတိုက်ဌာနကို လိမ်လည်ခြင်းမပြုနိုင်စေရန် ကာကွယ်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။

တံဆိပ်ခေါင်းသုံး၍ စာပို့သောစံနစ်ကို အမေရိကန်ပြည်

www.foreverspace.com.mm